

T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

OSMANLI TÜRKÇESİ DEVRİ ÇOK DİLLİ
SÖZLÜKLERİNDEN LÛĞAT-İ ERBA' A
(ARAPÇA-FARŞÇA-TÜRKÇE-YUNANCA)
(İNCELEME-METİN-GİRİT YUNANCASI
SÖZLÜK-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLŞAH TOPUZ

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. AHMET ŞEFİK ŞENLİK

İSTANBUL 2019

ONAY

İMZA SAYFASI

Gülşah Topuz tarafından hazırlanan 'Osmanlı Türkçesi Devri Çok Dilli Sözlüklerinden Lugat-i Erba'a' başlıklı bu yüksek lisans tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı:

[Doç. Dr. Ahmet Şefik Şenlik]

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

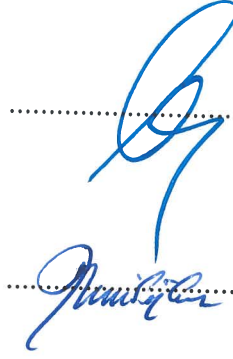
İMZA

Üyeler:

[Dr. Öğr. Ü. Abidin Karasu]

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

[Doç. Dr. Nuri Sağlam]

Kurumu: İstanbul Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 11/ 06/ 2019

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Gülşah Topuz

Danışmanlığını yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı taahhüt ederim.

Doç. Dr. Ahmet Şefik Şenlik

ÖNSÖZ

Bu mütevazı çalışmanın vücuda getirilmesinde, bu yola çıktığım günden beri lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca ilmiyle yolumu aydınlatan, tezin başlangıcından bitişine kadar her çalışmayı titizlikle kontrol edip bütün sorularıma bıkmadan cevap veren ve talebesi olmaktan büyük şeref duyduğum kıymetli hocam Doç. Dr. Ahmet Şefik ŞENLİK'e müteşekkirim.

Yine bu çalışmayla ilgili sorunları danıştığım İstanbul Medeniyet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı anabilim dalı araştırma görevlilerinden başta Mehmet SAVAN ve Öznur DİŞÇİ olmak üzere Dr. Süreyya PEKŞEN hocalarıma teşekkür ederim. Metnin Farsça kısımlarının kontrolünde desteğini esirgemeyen İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Fars Dili ve Edebiyatı bölümü Doç. Dr. Turgay ŞAFAK hocama ve metnin Yunanca/Rumca fiil çekimi ve cümlelerini kontrol eden İstanbul Üniversitesi Eski Yunan Dili ve Edebiyatı mezunu sevgili Evangelia BÜLBÜLOĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Akademik hayatta daima rehberim olan sevgili ablam Yasemin TOPUZ ve eğitim hayatımda her zaman yanımda olup önümü açan annem, babam, abim ve onların nezdinde beni destekleyen bütün akrabalarım müteşekkirim. Son olarak lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca desteğini esirgemeyen Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu ailesine; akademik hayatta önümü görmemi sağlayan kıymetli hocam Prof. Dr. Okan YEŞİLOT'a; üzerimde çok emeği olan başta İstanbul Medeniyet Üniversitesi Dilbilim bölümü başkanı Dr. Öğr. Üyesi Hakan AYDEMİR'e ve onun nezdinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı anabilim dalındaki tüm hocalarıma teşekkürü borç bilirim.

Gülşah Topuz, İstanbul 2019

KISALTMALAR

a.g.e.: adı geçen eser

bk.: bakınız

DİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

E: Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası

h.: hicrî

KO: Kâmûs-i ‘Osmânî

KR: Kâmûs-i Rûmî

LE: Lûgat-i Erba‘a

M.Ö.: Milattan Önce

met.: metinde

N1: T-1783 numaralı Nadir Eserler Kütüphanesi nüshası

N2: IBN-02803 numaralı Nadir Eserler Kütüphanesi nüshası

ö.: ölüm tarihi

s.: sayfa

TLR: Ta‘lîm-i Lisân-i Rûmî

TTK: Türk Tarih Kurumu

v.: varak

ÖZET

OSMANLI TÜRKÇESİ DEVRİ ÇOK DİLLİ SÖZLÜKLERİNDEN LÛGAT-İ ERBA' A (ARAPÇA-FARŞÇA- TÜRKÇE-YUNANCA)

(İNCELEME-METİN-GİRİT YUNANCASI SÖZLÜK-DİZİN)

Gülşah TOPUZ

Yüksek Lisans Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Doç Dr. Ahmet Şefik ŞENLİK

Haziran, 2019

Bu çalışma, Osmanlı Türkçesi devri çok dilli sözlüklerinden Lûgat-i Erba' a'ya dairdir. Eser, Arapça-Farşça-Türkçe-Yunanca olarak tertip edilmiştir. Bu lûgatten günümüze kadar bahseden birkaç çalışma vardır. Fakat bu esere ve muhtevasına dair müstakil bir çalışma mevcut değildir. Bu yüzden metnin muhtevasını anlamak adına ilk olarak sözlüğün çevriyazılı metni oluşturuldu. Daha sonra özellikle Girit Yunancası ifadeler için gerekli araştırmalar yapıp buradaki Arap harfli Yunanca yazımlar en doğru şekilde tespit edilmeye çalışıldı. Bu okumalar gerçekleştirilirken bir yandan da gerekli arşiv araştırmaları yapıp eserin müellifine dair bilgiler elde edildi. Bu araştırmaların sonucunda ise lûgatin 18. asırda Girit'te eğitim amaçlı yazılmış çok dilli bir sözlük olduğu anlaşıldı. Özellikle Girit Yunancasına dair muhtelif eserlerin okunmasında araştırmacılara kolaylık sağlamak için tezin sonuna Girit Yunancası bir sözlükçe eklendi. Bu ifadeler verilirken de Yunanca kelimeler için kullanılan Arap harflerinin imlası üzerinde düşünülüp bunun anlaşılmasına dair bir inceleme ortaya konuldu. Ardından imla incelemesinin yanında Osmanlı Türkçesi etkisinde Girit Yunancasının bazı özelliklerine değinildi. Bunlara ek olarak Girit diyalektinin bazı özel ses hususiyetlerinin anlaşılması gayesiyle örnekler üzerinden bu özellikler anlatılmaya çalışıldı. Genel olarak sözlük tarihçesi verildikten sonra bu nevi kitaplara dikkat çekme amaçlı Osmanlı döneminde yazılmış Rumca/Yunanca ihtiva eden 38 adet manzum, mensur lûgat ile dilbilgisi eserinin tanıtımı yapıldı. İmla incelemesi ve ses hususiyetlerinin verilmesi ile Girit Yunancası sözlükçenin teze eklenmeinde bu nevi eserleri çalışan araştırmacılara bir nebze kolaylık sağlama gayesi taşınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lûgat-i Erba'a, Hâfız İbrâhim Hanyevî Efendi, Osmanlı Türkçesi Çok Dilli Sözlükleri, Osmanlı Devri Rumca/Yunanca Eserler, Girit Yunancası, Arap harfli Rumca/Yunanca Yazım.

ABSTRACT

PERIOD OF OTTOMAN TURKISH FROM THE MULTIPLE DICTIONARIES LÛĠAT-İ ERBA‘A (ARABIC-PERSIAN-TURKISH-GREEK) (REVIEW-TEXT- CRETAN GREEK GLOSSARY-INDEX)

Master Thesis, Department of Turkish Language and Literature

Thesis Supervisor: Doç Dr. Ahmer Şefik ŞENLİK

June, 2019

This study is about Lûgat-i Erba‘a, one of the multilingual dictionaries of the Ottoman Turkish period. The work has been arranged as Arabic-Persian-Turkish-Greek. There are several studies mentioning this work to date. But there is no detailed study of this work and its content. Therefore, first of all, the transcribed text of the dictionary was created in order to understand the content of the text. Afterwards, necessary researches were made especially for the expressions of Cretan Greek and the Greek spellings with Arabic letters were tried to be determined in the most accurate way. While making these readings, necessary archive researches were made and information about the author was obtained. As a result of these studies, it was understood that the dictionary was an 18th century multilingual dictionary written in Crete for educational purposes. A glossary for Cretan Greek expressions was added to the end of the thesis, especially for the convenience of researchers in reading the various works of Cretan Greek. While giving these statements, the spelling of the Arabic letters used for Greek expressions was considered and an examination was made to understand this. Then, besides the spelling, some features of the Cretan Greek under the influence of Ottoman Turkish were mentioned. In addition, these features were tried to be explained through examples to understand some of the special sound features of the Cretan dialect. After giving the history of the dictionary in general, these types of books to draw attention to the Ottoman period written in the Ottoman / Greek containing 38 poetic, prose dictionaries and grammar work was introduced. The aim of this study is to provide a little bit of convenience to the researchers who work on these kinds of works in the addition of the Cretan Greek dictionary with the spelling and sound features.

Key Words: Lûgat-i Erba‘a, Hâfiz İbrâhim Hanyevî Efendi, Multilingual Dictionaries of Ottoman Turkish, Romaic / Greek Works of the Ottoman Period, Cretan Greek, Greek spelling in Arabic letters.

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	iv
ONAY	iii
ÖNSÖZ	v
KISALTMALAR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
GİRİŞ	13
AMAÇ	15
PROBLEM	15
YÖNTEM	16
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR	16
ESERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR	17
BÖLÜM I: GİRİŞ	19
1.1. ÇEVİRİYAZIDA KULLANILAN YÖNTEM	19
1.2. LEKSİKOLOJİ - LEKSİKOĞRAFİ AYRIMI	20
1.3. TARİHTE İLK SÖZLÜKLER	22
1.3.1. Türklerde İlk Lûgatler	24
1.4. KAVRAM ALANI SÖZLÜKLERİ	26
1.5. ÇOK DİLLİ SÖZLÜKLER	27
1.5.1. Osmanlı Türkçesi Devri Rumca/Yunanca Lûgatler ve Dilbilgisi Eserleri	28
1.5.1.1. Manzum lûgatler	28
1.5.1.2. Mensur lûgatler ve dilbilgisi eserleri	30
BÖLÜM II: ESERİN MÜELLİFİ VE ESER İNCELEMESİ	36
2.1. HÂFİZ İBRÂHİM HANYEVÎ EFENDİ (ö. 1779)	36
2.2. SÖZLÜĞÜN NÜSHALARI	37
2.2.1. Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası T-1783 (N1)	37
2.2.2. Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası IBN-02803 (N2)	37
2.2.3. Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası 22 Sel 2173 (E) ..	38
2.2.4. Sözlüğün Tanıtımı	38

2.2.4.1. Dil, imla ve üslûp	38
2.2.4.2. Sözlüğün düzeni ve muhtevası.....	39
2.3. GİRİT RUMCASININ ARAP HARFLERİYLE YAZIMI VE BAZI SES HUSUSİYETLERİ MESELESİ.....	46
BÖLÜM III: METİN	63
BÖLÜM III: YUNANCA KELİMELER İÇİN SÖZLÜK	115
3.1. FİİLLER	115
3.2. İSİMLER	144
3.3. CÜMLELER	176
BÖLÜM IV: SONUÇ	206
BÖLÜM V: DİZİN	207
5.1. TÜRKÇE	207
5.2. ARAPÇA.....	230
5.3. FARŞA	241
KAYNAKÇA.....	253
TIPKIBASIM.....	256

GİRİŞ

Osmanlı Türkçesi devresi boyunca imparatorluk dili, 3 kıta ile pek çok kültüre yayılmıştır. Bunun yanında Osmanlı hoşgörüsünün bir gereği olarak elde edilen topraklardaki kültürlere saygı duyulmuş ve her milletin kendi lisanını konuşmasına müsaade edilmiştir. Osmanlı Türkçesi lûgat ve dilbilgisi eserlerinin çoğunluğu Arapçadır. Bunun yanında Farsça eserler de azımsanmayacak derecede fazladır. Bu dillerin ardından Türklerin Anadolu'ya gelmeden önceki ekseri sakinlerinin dili gelir ki bu lisan da pek çok eser kaleme alınmıştır. İstanbul'un fethinden Yunanistan'ın kuruluşuna kadar bu lisan, Osmanlı toprakları içerisinde yaşamıştır. Bunun tabii neticesi olarak muhtelif amaçlarla yazılmış pek çok Rumca eser karşımıza çıkmaktadır. Bu dili ihtiva eden lûgatler, ilkin pratik amaçlarla tıp sözlükleri şeklinde oluşturulmuş ise de daha sonra özellikle Sıbyan Mektepleri için öğretimi kolaylaştırıcı ve kolayca ezberlemeyi sağlayan manzum lûgatlerle eğitim amaçlı yazılmıştır. Ayrıca Osmanlı şairlerinin bu dille yazdıkları manzum lûgatler, onların sanattaki maharetlerini göstermeleri açısından da mühimdir. Manzum lûgatlerin yanında mensur lûgatler de vardır ki bunlar bazen sadece birkaç dilin kelimelerinin karşılıklarından ibarettir. Bazense bir dilin söz varlığından gramerine kadar pek çok özelliği ihtiva edebilirler. Bu gibi eserlerin yanında mecmualar, kitaplar, çeşitli edebi eserler, gazeteler hatta Anadolu'nun muhtelif şehirlerinde kitabeler dahi mevcuttur. Osmanlı Türkçesi devrinde Rumca veya Yunanca'yı ihtiva eden sözlük ve gramerlerin sayısı (38) azımsanmayacak kadar çoktur. Bunların içinde Girit'te yazılmış olan eserler ise 3 manzum, 7 tane de mensur lûgat ve dilbilgisi kitabı olmak üzere toplamda 10 eserdir. Bu eserlerin hemen hemen hepsinin mekteplerde okutulma amaçlı yazılmış olması elbette ki Girit adasının nüfusu ile ilgilidir. Bunun yanında din değiştiren Rum kadınlarıyla yapılan evlilikler sonucu doğan çocuklar elbette ki lisanı ve kültürü anneden alacaktır. Bunun tabii sonucu olarak da adadaki yaygın dil Türkçe değil

Rumca olmuştur.¹ Nitekim mübadele sonrası Türkiye'ye gelen Girit mübadilleri Türkçe bilmeyip onların tanımına göre *Giritlice/Kritiki/Kritikos* konuşurlar.²

Türkiye'nin güneybatısının ucunda yer alan Girit, Osmanlı döneminde stratejik konumu itibariyle önemli bir adadır. Muhtelif sebeplerle adanın alınmasının zorunlu olması neticesinde 1645'te (h. 1055) fethin ilk ayağı Hanya Kalesi Venedik'ten alınmıştır. Bu fetih girişimleri adadaki son kalelerin fethine kadar (1715) sürmüştür. 17. asırdan 19. asra kadar Girit, Osmanlı hâkimiyetindedir. Bu hâkimiyette 150 yıl boyunca önemli bir vukuat meydana gelmemiş Türk ve Rum ahali bu arada huzurla yaşamamıştır. Ne var ki 18. asrın ikinci yarısında yaşanan fikir hareketleri (Fransız İhtilali ile ulus devlet anlayışının hâkim olması, 1789) ve sonrasında Yunanistan'ın bağımsızlığını ilan etmesi (1830) Girit Rumlarını ayaklandırmış, Osmanlıdan kopma pahasına türlü isyanlar çıkarmışlardır. Girit, Yunanistan'ın *Megalo İdea* sınırları içerisinde olması hasebiyle Osmanlı için çok sorunlu bir mesele haline gelmiştir. Bölgede söz sahibi olmak isteyen devletlerin de bu meseleye dâhil olması ile çeşitli vesileler nihayetinde Girit'in Yunanistan tarafından ilhakı ve Osmanlı'nın bu adayı kaybetmesi kaçınılmaz bir son olmuştur. Bu gibi menfî hadiselerden sonra Balkan Harbi'nin ağır kayıpları ardından imzalanan Bükreş Antlaşması'yla (10 Ağustos 1913) Girit, Osmanlı Devleti elinden çıkmış oldu.³

Çalışılan eserin 18. asırda yazılmış olduğunu düşünürsek adadaki hoşgörü ortamında bilim, edebiyat, sanat, eğitim gibi alanların hayattaki varlığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu hoşgörü ortamında yazılmış lûgat ve garemerlerin Rumca veya Osmanlı Türkçesi öğretimi amaçlı yazıldığı açıktır. Bu iki milletin birlikte yaşadığı asırlarda dillerinin de birbiriyle etkileşim içerisinde olduğu muhakkaktır. Zira iki ayrı lisanın milletleri bir arada yaşıyorsa dil etkileşimi kaçınılmazdır. İşte bu gibi nedenlerle Rumca eserlerin Arap/Osmanlı harfli yazımları lûgat, kitap, mecmua, divan, manzum sözlük ve edebi eserler gibi pek çok yazma ve basılı eserde karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı

---

¹ C. Tukin. "Osmanlı İmparatorluğunda Girit İsyanları", *Belleten*, TTK, C. IX, S. 34, Ankara: TTK, Nisan 1945), s. 146; Ayşe ile Nuri Adıyeke, *Fethinden Kaybına Girit*, (İstanbul: Babıali Kültür Yayıncılığı, 2007), s. 14.

² T. E. Sepetçioğlu, "Türkiye'de Ana Dili Türkçe Olmayan Göçmen Topluluklara Yaklaşımlara Dair Bir Örnek: Girit Göçmenleri" *ÇTTAD IX/20-21* (2010), s. 79.

³ C., Tukin, "Girit", *İslam Ansiklopedisi*, C. IV, (Eskişehir: Türkiye Diyanet Vakfı, 2001), s. 85-93.

sahasındaki bu nevi eserleri okumanın zorluğu ise Yunan ve Osmanlı abecesinin karşılaştırılması sonucunda rahatlıkla anlaşılabilir. Özellikle Girit Rumcası gibi Yunanca'yla pek çok farklı hususiyet taşıyan diyalektlerde okumalar çok daha çetin olabilmektedir. Bu minvalde Lûgat-i Erba'a gibi Osmanlı devrinde yazılmış Rumca ihtiva eden eserlerin doğru şekilde okunması önem teşkil etmektedir. Bu lûgatin imlasının ve ses hususiyetlerinin incelenip araştırmacılara sunulması bu yönden pek mühimdir. Bu yüzden çalışmada sözlükçülük tarihi, Osmanlı devri çok dilli ile kavram alanı sözlükleri sonrasında Rumca/Yunanca ihtiva eden Osmanlı dönemi manzum/mensur lûgatler ile dilbilgisi eserlerinin muhtevası açıklanmaya çalışılmıştır. Akabinde bu gibi çok sayıda eserin bilim âlemine mümkün olduğunca doğru şekilde okunarak kazandırılması gayesi taşındığından Arap alfabesiyle yazılmış Rumca ifadeler, yanlarındaki ünlü veya ünsüzlere göre incelenmiştir. Sonrasında ise bu gibi eserleri okumaya başlamadan önce ne gibi ses hususiyetleriyle karşılaşılabileceği her harfin yanında belirtilmiştir. Bu incelemeden sonra metin kısmı verilmiş ve akabinde metnin Girit Rumcası fiil, isim ve cümlelerinin bir sözlükçesi çalışmaya eklenmiştir. Eser, Türkçe, Farsça ve Arapça dizinle sonlandırılmıştır. Bu gibi Rumca ihtiva eden eserlerin okunmasında araştırmacılara bir yol sunma gayesi taşınmıştır. Özellikle Girit Rumcası kelimelerin çözümünde tezdeki sözlükçenin okumaları bir nebze kolaylaştıracağı umulmuştur.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı 18. asırda Girit'te Yunanca öğretmek için yazılan dört dilli (Arapça-Farsça-Türkçe-Yunanca) Lûgat-i Erba'a'nın çevriyasının verilmesi ve akabinde lûgatin söz varlığının ortaya çıkarılmak istenmesidir. Ayrıca Rumca'yı ihtiva eden Osmanlı dönemi manzum ve mensur lûgatler ile dilbilgisi eserlerini araştırmacıların dikkatine sunarak Arap harfli Rumca yazımının okunması ve anlamlandırılmasını kolaylaştırma gayesi taşınmıştır. Bunlara ek olarak Arapça ve Farsça'nın Osmanlı telaffuzunda nasıl bir görünümde olduğu anlatılmak istenmiştir.

PROBLEM

Osmanlı devri çok dilli sözlükleri pek çok dili ihtiva edebilen oldukça pratik kaynaklardır. Özellikle Rumca gibi Batı lisanlarının bu gibi eserlerde varlığı çeşitli

okuma zorluklarına sebebiyet vermektedir. Sözlüğün Osmanlı sahasında Yunanca öğretim amaçlı bilinen bir lûgat ve giriş grameri mahiyetinde olması ile dört dili birden ihtiva etmesi eserin önemini artırmaktadır. Bunların yanında Osmanlı harfli Rumca'nın okunması da kimi zaman bazı problemlere yol açabilmektedir. Ayrıca Osmanlı/Türk telaffuzu tesirindeki Rumca kelimelerin doğrulanmasını zorlaştırabilmektedir. Ayrıca Girit Yunancası'nın standart Yunanca'dan farklı bazı özellikleri barındırması da bu nevi çalışmaları güçleştirebilmektedir.

YÖNTEM

Eserin çevriyazısı yapılmadan önce nüsha tespiti açısından kütüphanelerde tarama yapıldı. Bulunabilen nüshalar incelenerek telif ve/veya istinsah tarihleri tespit edilmeye çalışıldı. Buna nazaran şimdiye kadar tespit edilebilen herhangi bir nüshada telif ve/veya istinsah tarih kaydına rastlanmadı. Bilahare müellife dair bilgiler muhtelif araştırmalar yapılarak tespit edildi. Buna göre asır belirlenip başlıca özellikleri bazı kaynaklar sayesinde bilinen 18. asır Osmanlı lisanı göz önüne alınarak metnin çevriyazısı verildi. Her nüsha ayrı ayrı okunarak farklılıklar belirtilip noksanlar tamamlandı. Akabinde Girit Rumcası için her kelimenin üzerinde tek tek durularak bir sözlükçe hazırlandı. Akabinde önceden yapılmış literatür araştırmasına göre sözlük tarihçesi, leksikoloji-leksikografi ayrımı, Osmanlı devrinde çok dilli sözlükler ile kavram alanı sözlükleri, Rumca ihtiva eden Osmanlı devri lûgat ve gramer eserleri, Arap harfli Rumca yazımı ve bazı ses hususiyetleri çalışmaya eklendi. Son olarak her dilin ayrı bölümde dizini yapılarak çalışma sonlandırıldı.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu eserin çevriyazısında karşılaşılan en önemli sınırlılık kuşkusuz Osmanlı devri Girit ağzına dair bir çalışmanın olmayışıydı. Bunun dışında Girit Rumcası'nın doğru şekilde okunması bu diyalektin standart Yunanca'dan farklı özellikler barındırmasından dolayı çoğu zaman kelimelerin okunmasını ve sözlüklerden kontrol edilmesini zorlaştırdı.

ESERLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Eserle ilgili müstakil bir çalışma yoktur fakat bazı araştırmacılar makale, bibliyografya ve kitaplarında bu eserden muhtelif şekillerde bahsetmişlerdir. Bunlardan bir tanesi Eminoglu'nun (2010) bibliyografya türündeki eseridir. Lûgati çok dilli sözlükler başlığı altında ele alan yazar eseri kısaca tanıtmıştır. Fakat buradaki bir eksiklik yapılan araştırmalar neticesinde tamamlanabilir. Eserin yazılış tarihini 19. asır olarak belirten yazar, bu kaniya Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki hatalı istinsah kaydından varmış olmalıdır. Bir diğer bahis ise Boz'un (2013) bir bildirisinde yer alır. Bu çalışmada araştırmacı, lûgati 19. asra ait bir "etken sözlük" olarak tanıtmıştır. Boz'a göre Türçenin "etken sözlükleri" madde başları Türkçe açıklamaları ise diğer diller olan eserlerdir.⁴ Fakat Lûgat-i Erba'a'nın madde başlarının Arapça olduğu tertibinden ve nüshalardaki kırmızı veya turuncu mürekkeple çizilen madde başlarına (Arapça) bakılarak anlaşılabilir. Bundan başka bir de Öz (2016), kitabında lûgati Anadolu sahası sözlükleri başlığında ayrıntılı şekilde tanıtmıştır.⁵

---

⁴ E. Boz, "Edilgen ve Etken Sözlükler Bağlamında Türk Dilinin Gelişim Sürecine Bir Bakış" *Geçmişten I. Elginkan Vakfı Türk Dili ve Edebiyatı Kurultayı Geleceğe Türkçe Bildiri Kitabı* (İstanbul: 2013), s. 89.

⁵ Y. Öz, *Tarih Boyunca Farsça-Türkçe Sözlükler*. (Ankara: TDK Yayınları, 2016), s. 287.

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1.ÇEVİRİYAZIDA KULLANILAN YÖNTEM

Çalışılan eserin birkaç farklı nüshasından T-1783 arşiv numaralı Nadir Eserler Kütüphanesi nüshası (N1) esas alındı. Diğer iki nüshadaki farklılıklar belirtilerek her üç nüshanın da içerikleri çevriyazıda köşeli parantezle [ ] ve dipnotlarda gösterildi. Esas alınan nüshadaki eksiklikleri tamamlamak için başta IBN-02803 arşiv numaralı Nadir Eserler Kütüphanesi nüshası olmak üzere 22 Sel 2173 arşiv numaralı Edirne, Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi nüshası da kullanıldı. Eksiklikleri gidermek amacıyla esas alınan nüshaya diğer iki yazmayla yapılan müdahaleler dipnotlarda belirtildi. Bunların yanında kullanılan çevriyazı işaretlerinde art damak n'si için filoloji-dilbilim camiasında uluslararası kabul görmüş /ŋ/ işareti tercih edildi. Bu devirde t > d değişimine uğradığı belirli kaynaklar sayesinde bilinen kelimelerdeki /ط/ harf için çevriyazıda /d/ işareti kullanıldı. Ayrıca Yunanca/Rumca dışlararası /δ/ ünsüzünü belirtmek amacıyla kullanılan Arap alfabesindeki /ذ/ için çevriyazıda /d/ işareti tercih edildi. Bunun dışında teknik bir imkânsızlıktan dolayı /ث/ için /s/ işaretine yer verildi.

Transkripsiyonda her üç nüshaya da bağlı kalınarak kelimeler nasıl yazılmışsa öyle gösterildi. Yalnız harekelerin veya harflerin yanlış olduğu durumlarda diğer iki nüshadan yararlanıldı ve bu düzeltmeler dipnotta belirtildi. Metinde yanlış yazılmış ve üstü çizilmiş kelimeler dahi çevriyazılı metinde aynen gösterildi. Yanlış olan bazı kelime ve harekeler nüshadaki gibi yazılıp doğru şekil köşeli panatez [ ] içine alındı. İmlayı ilgilendiren yanlışlar dâhil (ħ > ħ gibi) doğru biçimler aynı yöntemle metne eklendi.

Çevriyazıda hem imla hem de telaffuz birlikte aksettirilmeye çalışıldı. Lûgatteki Arapça, Farsça kelime ve cümleler Osmanlı telaffuzuna göre yazıldı. (Mesela Far. *goften* 'söylemek' yerine *güften*; por *kerden* 'doldurmak' yerine *pür kerden*; Ar. *nehr* 'ırmak' yerine *nehir* gibi). Nitekim nüshalar harekeli olduğundan telaffuzu takip etmek çok daha kolay oldu. Özellikle Arapça *nehr* gibi üç harfli pek çok kelimenin imlası için Osmanlı telaffuzunu aksettiren harekelerin mevcudiyeti, sözlüğün genellikle telaffuz takip edilerek yazıldığı düşüncesini kuvvetlendirdi. Bunların yanında Girit

coğrafyası Osmanlı Türkçesi ağız hususiyetlerine dair bir bilgi mevcut olmadığından eklerin imlası için 18. asır İstanbul Türkçesi takip edildi. Metinde kimi yerlerde akuzatif eki için mevcut /ə/ hemze işareti imlaya sadık kalınarak /' / işareti ile gösterildi. Yunanca kelimeler için yazılan elif /l/ vav /و/ ye /ع/ gibi harfler uzun işaretlerle (ā, ī, ū, ō gibi) gösterilmedi. Zira kullanılan bu harfler Yunancada bir uzunluk ibaresi değildir. Sözlük, ihtiva ettiği Girit Yunancası kelimeleriyle ki bu diyalekt adada egemen olan her milletin dilinden kelime kadrosu ve gramer olarak belli ölçüde etkilenmiştir bazı sözlerin doğru yazımının anlaşılmasını güçleştirdi. Bu yüzden çoğunluğu belirlenmiş olmakla birlikte doğru yazımı tespit edilemeyen Yunanca kelimeler, transliterasyon işaretleriyle (A: a/e; U: o/u Y:i) gösterildi. Dört dilin daha kolay şekilde seçilebilmesi için Arapça ifadeler altı çizgili, Farsçalar italik, Türkçeler düz, Yunancalar ise kalın olarak verildi.

Eserin sonunda Yunanca kelimeleri ihtiva eden sözlükçede her kelimenin tek tek manası verilmeye çalışıldı. İlk olarak kelimenin Yunan harfli biçimi verilip telaffuz şekli ve ardından metindeki yazımı gösterildi. Telaffuzu göstermek için *italik* işaret tercih edildi (**ουρανός** *uranós* **uranos**: ‘sema, gök’ (KO: 922b) gibi). Yunanca (Girit Yunancası) sözlükle, kelimelerin mümkün olduğunca doğru şekilde okunduğunun belirtilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Arap harfli Yunanca yazımda müellifin nasıl bir yöntem izlediği gösterilmek istenmiştir.

1.2.LEKSİKOLOJİ - LEKSİKOĞRAFI AYRIMI

Lexicology Türkçe yazımı ile *leksikoloji*, kısaca kelimelerin anlam ve kullanımlarının incelenmesidir. *Lexicography* Türkçe yazımı ile *Leksikografi* ise bir veya birden fazla dilin kelimelerini muhtelif düzenlere göre sözlük şeklinde tanzim etme işidir. Bu bilim dalı sözlük hazırlama ve yazma yöntemleri üzerine kurallar getirir ve hâlihazırdaki sözlükleri de çeşitli yöntemlere göre inceler. Bazı araştırmacılar *leksikoloji* ve *leksikografi* alanlarını aynı bilim dalı olarak görür. Kimileri ise birbirlerinin alt dalı olduklarını ileri sürer. Fakat bunlar birbirinden geniş ölçüde istifa eden iki ayrı bilim dalıdır.⁶ *Lexicography* kavramı, *lexico* ‘konuşma, kelime’ ve *graphy* ‘yazım’

---

⁶ Bo Svensén, *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary- Making* (UK: Cambridge Üniversitesi Yayınları), s. 3.

kelimelerinden oluşur. Bu kelimenin Türkçe karşılığı olarak genellikle *sözlük bilimi / sözlükbilim* veya *sözlükçülük* gibi kelimeler tercih edilmektedir. Güncel Türkçe Sözlükte *leksikografi* ile ilgili şu tanım verilmiştir: Bir dilin veya karşılıklı olarak daha fazla dilin söz varlığını sözlük biçiminde ortaya koymak üzere yöntemleri araştırma; sözlük hazırlama, yazma ilkelerini, kurallarını geliştirme ve uygulama alanına çıkarma işi, sözlük bilgisi, lûgatçilik, leksikografi”. *Leksikoloji*, sözcük bilimi için ise: Bir dilin söz varlığını oluşturan birimleri ve bu birimlerin yapılarını ve anlamlarını, birbirleriyle ilişkilerini, zaman içinde yaşadığı değişim ve gelişmeleri araştıran dil bilimi dalı, leksikoloji” tanımı verilir. Bu iki terim için birbirine benzer tanımlar verilmiş ve bu kavramların kimi zaman birbirine karıştırıldığı görülmüştür. Kimi araştırmacılar *lexicology* terimini sözlük araştırması kategorisinde görüp *lexicography* terimi içinse *sözlük yazımı* gibi karşılıklar vermiştir. Aslında teorik olarak sözlüklerin incelenmesi nispeten yeni bir alandır. Sözlük yazımının tarihi ise çok daha eskilere gider. Hatta manzum sözlüklerle bir bilim dalından ziyade bir sanat dalı olarak görüldüğü de olmuştur. *Lexicography* terimine karşılık, bazı isimlendirme tercihleri şöyledir: *Sözlük bilimi* (Topaloğlu 1989: 133; Yüksel, 2005: 266; Korkmaz, 2007: 199); *sözlükbilgisi* (Hengirmen, 1999: 341; Vardar 2002: 184); *sözlükçülük* (Dietrich, 2001: 85; Akalın, 2010: 165; Usta, 2010: 92). Kimi araştırmacılar *lexicography* kavramını *sözlükçülük* terimi ile kaşılayıp bu alanın sadece sözlük yazımı tarafını öne çıkarmıştır. Ne var ki *lexicography* iki temel alana ayrılır: Sözlük araştırmaları ve sözlük yazımı.⁷ *Sözlük bilimi* karşılığı ise bu iki temel alanı da niteleyecek yeterlikte bir isimlendirmedir. *Sözlükçülük* terimi bu alanın sadece sözlük yazma tarafını ön plana çıkarmaktadır. Sözlük bilimi ise her iki temel alanı niteleyecek yeterlikte daha teferruatlı bir isimlendirmedir. Bu yüzden *sözlük bilimi* bu bilim dalı için daha doğru bir karşılıktır.

Sözlük bilimi tarihine bakıldığında Rus çaricesi II. Katerina’nın buyruğu ile Alman kâşif P. S. Pallas’ın 1787’de dünya dillerinin tanınması ve mukayesesine yönelik yaptığı incelemeyi görürüz. Pallas, Rus Çarlığı içindeki dillere ilişkin gereçlerden yararlanmış 285 kavramı temel alarak 200 Asya ve Avrupa dilinde bu kavramların karşılıklarını vermiştir. *Lingarium Totius Orbis, Vocabularia Comparativa* bu manada

---

⁷ R.R.K., Hartmann ve G. James, *Dictionary of Lexicography* (London: Routledge, 2002), s. 86.

çok dilli bir sözlüktür. 1790-1791 Petersburg baskısında ise Afrika ve Amerika dillerinin geçeri de bu çalışmaya eklenmiştir. XIX. asır sözlük bilimi için önemli bir dönüm noktası oluşturur. Alman fiologlar Jacob ve Wilhelm Grimm kardeşler bu sahanın öncülerindendir. Bu iki kardeş, ilk cildi 1854'te Leipzig'de yayımlanan *Alman Sözlüğü (Deustches Wöterbuch)*'nü hazırlamışlardır. 16 cilt olarak yayımlanması düşünülen sözlük birkaç cildinden sonra pek çok bilginin çalışmalarıyla 1961'de bitirilebilmiştir. Fransız düşünür, fizikçi aynı zamanda dilcisi Emile Littré ise 1889'da *Fransız Dilinin Sözlüğü'nü (Dictionnaire de la Language Française)* yazmıştır. Bu gibi şahsi çalışmaların yanında müşterek araştırmalarla hazırlanmış İngilizlerin 1933'te yayımladığı *The Oxford Dictionary* gibi sözlükler de mevcuttur.⁸

1.3.TARİHTE İLK SÖZLÜKLER

Yazının bilinen mucidi Sümerler'dir. Sami kavimlerinin Sümerler üzerinde hüküm sürmeleriyle Sümerce-Akadça sözlük ihtiyacı hâsıl olmuş ve bu doğrultuda kelimeler, M.Ö. 300'lü yılların başında kil tabletlere yazılmıştır. Sözlüğün bazı parçaları günümüzde British Museum'dadır. M.Ö. XI. yüzyılda ise bilinen ilk Çince sözlük, Ku Ye Wang'ın, *Yu Pi En* adlı eseri bilinmektedir. Bir diğer sözlük ise Şi Wo Wan adlı yazarın *Hu Şin* adlı sözlüğüdür.⁹

Hintlilerin ilk dilbilim çalışmaları kutsal Veda metinleri üzerinedir. M.Ö. V. asırda yaşadığı düşünülen Hint gramercisi Panini, *Astādhyāyi* adlı manzum bir gramer kaleme almıştır. Hintlilerin ilk sözlüğü 6. asırdan önce yazılmış *Amarastha*'dır. Bu sözlük *Amarakumda* adıyla da bilinir. Din ile söz arasındaki ilişki üzerinde düşünen Yunanlı felsefeciler, dil çalışmalarının önemli birer saiki olmuşlardır. Bu felsefi merak sözün içeriği ve insan üzerindeki iyi ve kötü etkileri ile kutsal metinlerin ilahi gücü üzerinedir. Yunanlıların ilk sözlükleri özel amaçlarla yazılmıştır. Meşhur hatiplerinin kelimelerini anlamak ve Homeros, Eflatun gibi filozofların dilini idrak etmek amacıyla

---

⁸ Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* (Ankara: TDK Yayınları, 1987), s. 70-71.

⁹ Yusuf Öz, *Tarih Boyunca Türkçe-Farsça Sözlükler* (Ankara: TDK Yayınları, 1996), s. 19.

oluşturulmuştur. Bilinen en eski Yunanca sözlük ise Julius Pollux'un 10 ciltlik konu tasnifli *Onomasticon* adlı sözlüğüdür.¹⁰

Araplarda sözlük yazma faaliyetleri Kur'an-ı Kerim'i ve Hz. Peygamber'in (s.a.v.) sözlerini doğru anlama gayretiyle başlamıştır. Kâtip Çelebi bu meseleyi *fî-Garîbi'l-hadis ve'l-eser* adlı sözlüğünün mukaddimesinde şöyle anlatır: "Sahabe Peygamberin sözlerinin çoğunu anlardı. Anlamadıklarını Peygamber'e sorarlar, o da onlara açıklardı. Bu dönem Peygamber'in vefatına kadar devam etti. Daha sonra sahabe döneminde de kelimelerin anlamlarını sorarak öğrenme yöntemi aynı şekilde sürdü." Arapçanın ilk sözlüğü *Amr el-Ferahidi'nin* (ö. 175/791) *Kitabü'l-ayn* adlı eseridir. Bu sözlük yazılıncaya kadar Arap leksikografisi sözlü çalışmalar halinde devam etmiştir.¹¹

Farslarda ilk sözlük IX. yy sonu X. asır başında yaşamış 'Îsâ b. Davûd tarafından yazılmıştır. Farslar, İslamiyet'i kabul ettikten sonraki sözlük çalışmalarına Araplar tarafından Pehlevi ve Hintçe bazı Fars eserlerini Arapçaya tercüme etmek suretiyle başlamışlardır. Farslar üzerinde üç yüzyıla yakın süren Arap egemenliği, Farsları Arapça öğrenmeye yöneltmiştir. İşte bu gibi sebeplerle Farslar, Arapça-Farsça gramerler ve lûgatler hazırlamışlardır. Bu alanda ilk eser Edîb Kürdî Nîşâbûrî'nin Hicrî 438'de (1046) yazdığı *el-Bûlgatü'l-mütercem fi'l-lûgat*'ıdır (Münzevî, III, 1964). Kadî Hüseyin b. Ahmed ez-Zevzenî'nin (ö. 486/1093) *Tercemân-ı Kur'an*'ı ise ilk Kur'an-ı Kerim sözlüğüdür. XI. asırda Katrân-ı Tebrizî'nin sözlük kitapçığı ile Farsçanın ilk kapsamlı lûgati olan Esedî-i Tûsî'nin *Lûgat-i Fûrs (Ferheng-i Esedî)* adlı eseri önemli sözlüklerdendir. Bunların dışında teferruatlı sözlükler Timurlu sultanların hamiliğinde XV. ve XVI. asırlarda sultanların Farsçayı resmi dil olarak kabul etmeleriyle Hindistan sahasında yazılmış Farsça sözlüklerle başlamıştır.¹²

¹⁰ Yusuf Öz, age, s. 19-20; diğer Yunanca sözlükler ve yazarları için bk. Dilaçar, A. *Dil, Diller ve Dilcilik*, s 188.

¹¹ Yusuf Öz, age, s. 398.

¹² Yusuf Öz, age, s. 29; T. Yazıcı, "Sözlük" *İslam Ansiklopedisi*, 3 bs., c. 37 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2009), s. 401.

1.3.1. Türklerde İlk Lûgatler

Sözlük, bir veya birden fazla dilin genel ya da özel kelimelerinin çeşitli sebepler ve muhtelif düzenlere göre sıralandığı eserlerdir. Türlerde sözlük kavramı deyince ilk olarak karşımıza “lûgât” ve “lûgat” isimlendirmeleri çıkar. Arapçada sırasıyla ‘kelimeler’ ve ‘kelime, lisan’ anlamında olan bu kavramlar, Osmanlı Türkçesi dönemi boyunca kullanılmış Türkiye Türkçesi’nde ise yerini Türk Dili Tetkik Cemiyeti’nin 1932’de aldığı kararla Türkmence “sözlük” kelimesine bırakmıştır. Bunun yanında Osmanlı Türkçesi devrinde Arapça “kâmûs ‘sözlük’ ” ve Farsça “ferheng” ‘sözlük’ kelimeleri de bu eserlerin isimlendirilmesi için kullanılmıştır.

Türkler çeşitli tarihler ve muhtelif coğrafyalarda egemen olmuş ve devletler kurmuşlardır. Bu sebeple Türk dilinin önemi bazı coğrafyalarda artmış Türk diline karşı bir ilgi doğmuştur. Özellikle Araplara Türkçe öğretmek için gramer ve sözlükler kaleme alınmıştır. Bunların ilki genel manada Türkçenin ve Eski Türkçenin ilk sözlüğü Kaşgarlı Mahmûd’un XI. asırda yazdığı *Dīvānū lugāti’t-Türk* adlı eseridir. Türk dili ve kültürünün en mühim kaynaklarından olan bu eser, ansiklopedik bir sözlük niteliği taşır. *Dīvānū lugāti’t-Türk*’ten sonra Türk dilinin önemli sözlüklerinden biri olarak addedilen Harizm sahasında (XIII-XV. asır) Zemahşerî tarafından yazılmış *Mukaddimetü’l-edeb* adlı eserdir. Çağatay sahasının en önemli eserlerinden olan *Muhākemetü’l-lûgateyn*, Farsça ve Çağatay Türkçesi’nin mukayese edilerek Türkçenin üstünlüğünün vurgulandığı bir eserdir. Eserin müellifi Ali Şîr Nevâyî, Çağatay Türkçesi’nin kurucusu olarak kabul edilen mühim bir şairdir. Çağatay Türkçesi’nin bir başka önemli eseri Muhammed Mehdi Han’ın XVIII. asırda yazmış olduğu *Senglāh*’ıdır. Kıpçak sahasında ise XIV. asra ait *Codex Cumanicus*’un İtalyanca bölümünün Latince-Farsça-Kıpçakça üç sütun halinde hazırlanan sözlüğü ile Almanca bölümünde yer alan Almanca-Kıpçakça kısımları söylenebilir.

Anadolu sahasına yazılmış ilk lûgat, XIII. asra denk gelir ki bu sözlük Fahrüddîn Muhammed’e aittir. Tek bir nüshası dahi tespit edilemeyen eserin müellifi, eserde Anadolu Selçukluları devrinde Türkçenin temel kurallarını ve sıkça kullanılan kelimeleri kaside biçiminde nazmetmiştir. Osmanlı devrinde yapılan sözlük çalışmaları XVIII. asra kadar yazılan sözlüklerde Türkçe madde başı olarak verilmemiştir. Lûgatler genellikle Arapça-Türkçe, Farsça-Türkçe yazılmıştır. Bu sözlüklerin pek çoğu eğitim amaçlı kaleme alınmıştır. Bu tarz sözlüklerin en meşhuru

Ahterî-i kebir'dir. Müellifi Afyonkarahisarlı Muslihiddin Mustafa'dır. Bundan başka 1505'te, zikredilen müellif tarafından yazılan Farsça-Türkçe *Şâmilü'l-luga* söylenebilir. Osmanlı Türkçesi devrinde Arapça ve Farsçadan tercüme edilen sözlükleri yanında telif sözlüklerden de bahsetmek mümkündür. Bu sözlüklerin en önemlilerinden biri Arap, Fars ve Türk dillerini ihtiva eden Francischi a Mesgnien Meninski'nin 1780'de yayımladığı *Thesaurus lexicon arabico-persico-turcicum*'udur. Madde başları Arapça olan lûgatin en önemli özelliği kelimelerin çevriyazılı hallerini göstermesidir. 19. asır için Julius Theodor Zenker'in 1866'da yayımladığı *Türkisch-arabisch-persisches Handwörterbuch* adlı iki ciltlik eseri söylenebilir. 19. asrın ikinci yarısında ise yalnız Türkçeden oluşan lûgatler görülmektedir. Bu minvalde Muallim Naci'nin *Kâmûs-i Türki*'si söylenebilir. Bu devrin bir başka mühim sözlüğü ise Redhouse'un 1890 tarihinde İstanbul'da yayımladığı *A Turkish and English Lexicon* adlı eserdir.

Sözlükler kaynaklar, hazırlanış amaçları ve taşıdıkları nitelikler bakımından şu türlere ayrılır:

1. Bir ya da birden fazla dilin söz varlığını işleme bakımından
  - a) Tek dilli b) Çok dilli sözlükler
2. Düzenleme yöntemine göre:
  - a) Abecesel sözlükler 2) Kavram sözlükleri
3. Ele alınan söz varlığının niteliğine göre:
  - a) Genel sözlükler (ortak dil, yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler),
  - b) Lehçebilim sözlükleri
  - c) Eş anlamlı (synonmy), zıt anlamlı (antonym) kelimeler sözlüğü
  - d) Yabancı öğeler sözlükleri
  - e) Tarihi sözlükler
  - f) Etimoloji sözlükleri
  - g) Uzmanlık alanı sözlükleri (terim sözlükleri)
  - h) Argo sözlükleri
  - i) Deyim ve atasözü sözlükleri
  - j) Sanatçı ve metin sözlükleri
  - k) Galatât (yanlış yerleşmiş sözler) sözlükleri

1) Tersine sözlükler (son seslere göre abece düzeniyle)¹³

1.4. KAVRAM ALANI SÖZLÜKLERİ

Lûgat-i Erba‘a'nın madde başlarının tanzimi, konulara göre yapıldığından bu tür sözlüklerle ilgili birkaç hususta bilgi vermek yerinde olacaktır. Kavram alanı lûgatleri, kelimeleri yansıttıkları kavramlar ve ait oldukları kavram alanları bakımından sınıflayan, tanımlayan ve açıklayan sözlüklerdir.¹⁴ Bu sözlükler pek çok terimle isimlendirilmektedir. Nitekim adbilimsel sözlükler, *konu tasnifli sözlükler*, *alfabetik olmayan sözlükler*, *kavramsal sözlükler*, *tematik sözlükler* gibi adlandırmalar bu cümledendir.¹⁵ “Bir kelimenin anlamının öğrenilmesinde ve öğretilmesinde kavram alanının rolü büyüktür. Aynı kavram alanı içinde olan kelimeler bir dilsel alan oluşturur ve bu dilsel alan sayesinde toplumların dünya görüşü daha net anlaşılır. Bir dilin kavram alanı sözlüklerinin olması hem dil eğitiminde hem de dil öğretiminde önem arz etmektedir”¹⁶

Sözlükler genellikle maddebaşı kelimelerinin alfabetik sırasına göre (veya Osmanlı Arap gramerciliği etkisinde kök harflerine göre) tanzim edilir. Ancak bu tertipten başka konuya göre tasnif edilen lûgatler de vardır.¹⁷ Bu tarz sözlüklerin kökeni Eski İngiliz dönemine kadar takip edilebilir. Bu minvalde İngiliz bilgin keşişlerin Latince-İngilizce metin sözlükleri (*Glossarie*) söylenebilir. Bu usulde tanzim edilen sözlüklerin en ünlüsü ise Ælfric (955-1020)'in, Latince *Grammar* kitabının ek bölümünde yayımlanan *Glossary* kısmıdır. Özellikle Rönesansın etkisiyle sözlükler konularına göre (tematic wordbook) tanzim edilmiştir. Bunlardan en ünlüsü 1631 yılında Moravian Comenius'un *lanua lingarium reserata* (Kilitlenmiş Dillerin Kapısı) adlı eseridir. Eserin Almanca ve Latince versiyonları yayımlanmıştır. Bunun yanında o zamanların İngilizcedeki en ünlü çalışması John Wilkins'in 1698 yılında yazdığı *An*

¹³ Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim* (Ankara: TDK Yayınları, 1987), s. 75.

¹⁴ M. Hengirmen, *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (Ankara: Engin Yayınevi, 1999), s. 246.

¹⁵ P. Kocapınar, “Kavram Sözlükleriyle İlgili Terminoloji Üzerine” *Turkish Studies*, Sayı 9/9 Yaz (İstanbul: 2014), s. 745.

¹⁶ S. Karçığa, “Dil Eğitiminde ve Öğretiminde Kavram Alanı Sözlüklerinin Önemi” *International Journal of Languages Education an Teaching*, (Mannheim/Germany: 2015), s. 2514.

¹⁷ H. Jackson, *Lexicography an Introduction* (London: Routledge, 2002), s. 145.

Essay Towards a Real Character, And a Philosophical Language adlı eseridir. Yazar bu eseriyle herhangi bir dilin söz varlığını sınıflandırmak için bir program ortaya koymuştur. İlk olarak 1852’de yayımlanan ve hala yayımlanmaya devam eden bir diğer önemli sözlük ise Peter Mark Roget’in *Thesaurus of English and Phrases*’ıdır.¹⁸ Kelimelerin konularına göre tasnif edildiği sözlükler yani kavram sözlükleri Araplarda Ebû Ubeyd Kâsım b. Sellam’ın *el-Garîbü’l-musannef*’i ile başlar. Bu sözlük 30 konudan oluşan 17.000 kelimeyi ihtiva eder. Bu tür Arapça sözlüklerin en hacimlisi ise İbn Side’nin *el-Muhassas* adlı eseridir. Konu tasnifli sözlükler için Arapların erken dönemlerinde “El-Asma’î’nin *Kitâbü’l-İbil (Deve Kitabı)*, *Kitâbü’l-Hayl (At Kitabı)*, *Kitâbü Esmâ’i’l-Vuhûş ve Sifâtuhâ (Yabani Hayvan Adları ve Nitelikleri Kitabı)*, *Kitâbü’n-Nahl (Arı Kitabı)*, *Kitâbü’n-Nebât ve’s-Şecer (Bitkiler ve Ağaçlar Kitabı)* gibi belli konulara ilişkin yazılmış kitaplar örnek gösterilebilir.¹⁹

Farsça-Türkçe sözlükler arasında konu tasnifli sözlük sayısı 8’dir. Bunların ilki 1460 yılından önce yazılmış olan *Tuhfetü’l-Hâdiye*’dir. Diğerleri ise 18 ve 19. asırlara ait lûgatlerdir: *Tercümânü’l-Ma’ârif* (Arapça-Farsça, Arapça-Türkçe, Farsça-Türkçe) *Aksâ’l-Ereb fî-Tercemeti Mukaddimeti’l-Edeb* (Arapça-Farsça-Türkçe), *Mecma’u’l-Lugât* (Arapça-Farsça-Türkçe), *Kitâb-ı Tercümân-ı Türki ve ‘Arabî ve Fârisî* (Arapça-Türkçe-Farsça), *Lûgat-i Erba’a* (Arapça, Farsça, Türkçe, Yunanca), *Ünsü’l-Lugât* (Türkçe-Arapça) ve *Lûgat-i Fârisîyye*.²⁰

1.5. ÇOK DİLLİ SÖZLÜKLER

İncelenen eser çok dilli bir lûgat olduğundan bu başlıkla ilgili bilgi vermek yerinde olacaktır. Çok dilli sözlükler birden fazla dili içerir. Bu dillerden birinin söz varlığı madde başı olarak verilir ve diğer dil ya da dillerin kelime kadrosu da belirli bir tertip çerçevesinde tanzim edilir (Arapça - Türkçe / Arapça - Farsça - Türkçe - Yunanca gibi). Bu tarz sözlükler genellikle bir yabancı dilin öğretilmesi amacını taşır. Bunun yanında aynı kitapta birkaç dilin kelimelerinin olması bu lûgatlerin kullanışlı ve pratik olmasını sağlar. Dillerin söz varlığı verilirken kalıp sözler, günlük konuşma cümleleri, öğütler, sayılar, edatlar deyimler gibi pek çok unsur da bu sözlüklerde görülebilir.

¹⁸ H. Jackson, a.g.e., s. 145.

¹⁹ D. A. Subaşı, “Araplarda Sözlükçülük Çalışmaları ve El-Mu’cemu-‘Arabiyyul-Esâs’i Adlı Sözlüğün Eleştirisi” *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* Sayı 4 (Ankara: 2011), s. 241.

²⁰ Yusuf Öz, a.g.e., s. 60.

Osmanlı Türkçesi devrinde çok dilli sözlükler genellikle Arap ve Fars dillerini ihtiva eder. Bu dillerden Arapçanın bilim dili Farsçanınsa edebiyat ve muhabbet dili olması, pek çok lûgatte bu dilleri karşımıza çıkarmaktadır. Ayrıca İngilizce, Fransızca ve Yunanca gibi Batı dillerinin de bu lûgatlerde varlığı söz konusudur. Fakat çok dilli sözlüklerin en çok Arap dilini ihtiva ettiği bir gerçektir.²¹ Yine Osmanlı Türkçesi devrinde çok dilli manzum sözlüklerin özellikle çocuklara dil öğretimi için Sıbyan Mektepleri'nde okutulduğu bilinmektedir. Bu minvalde Arap ve Fars dillerinin yanında Rumca kelimeleri de ihtiva eden manzum lûgatlerin varlığı söz konusudur. Rum dilini içeren manzum lûgatlerin bilinen sayısı ise 7'dir.

1.5.1. Osmanlı Türkçesi Devri Rumca/Yunanca Lûgatler ve Dilbilgisi Eserleri

Bu bölüm, çalışılan eserin Rumca/Yunancayı ihtiva etmesi üzerine kaleme alınmıştır. Bunun yanında Osmanlı sahasında bu dili (Rumca/Yunanca) içeren sözlük ve dilbilgisi eserleri ile ilgili derli toplu bir çalışma yoktur. Bu yüzden Osmanlı devrinde yazılmış manzum ve mensur Rumca lûgatler ile gramer kitaplarından kronolojik sırayla bahsedilecektir:

1.5.1.1. Manzum lûgatler

Tuhfe-yi Rûmî: 1783'te kaleme alınan eser, İstanbul, Yusufyan Han Matbaası'nda basılmıştır. Müellifi bilinmeyen lûgat 30 sayfadan müteşekkildir. Erzurum Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'nde bir nüshası bulunmaktadır.²²

Hâfız İbrâhim lûgati: Lûgat-i Erba'a ile aynı sözlük mecmuasında bulunan eserin bilinen üç nüshası vardır (Nadir Eserler ve Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde). 1798'den önce kaleme alındığı bilinen eser 28 varaklık Rumca-Türkçe manzum bir lûgattir.²³

Lûgat-i manzûme-yi Nûriye berây-ı terceme-yi lisân-ı Rûmiyye: 1797/1798 yıllarında Girit'te kaleme alınan lûgat, 881 beyitten oluşur. Eser üzerine bir lisans bitirme tezi ile pek çok makale kaleme alınmıştır.²⁴

²¹ Yusuf Öz, age, s. 61.

²² Nüsha için ayrıca bk. Erzurum Atatürk Ktp., 142297.

²³ Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası T-1783 (N1); Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası IBN-02803 (N2); Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası 22 Sel 2173 (E).

²⁴ Erik, Bayram Ali, "Tuhfe-i Nuriyye ve Zeyl-i Tuhfe-i Nuriyye," Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 1982. Günşen, Ahmet, "18. Yüzyıla Ait Manzum Bir Türkçe-Rumca Lûgat: Tuhfe-i Nûriyye," *V. Uluslararası Klâsik Türk Edebiyatı Sempozyumu*, (16-18 Ekim 2009,

Nûriyye: Halil Nuri Hanyevî tarafından yazılan eser Türkçe-Rumca manzum bir lugattir. Eserin görülen nüshasındaki istinsah tarihi olarak 1810 (h. 1224) tarihi verilmiştir. Ayrıca kütüphanenin verdiği bilgiye göre eser müellif hatlı olan lugat, nesih hatla 27 varak hacminde yazılmıştır. Bir sözlük mecmuası içerisinde yer alan bu manzum lûgatın yanında yine aynı müellife ait Rumca öğretimi amaçlı yazılmış bir mensur gramer kitabı vardır. Bursa İnebey Kütüphanesi, Genel koleksiyonunda 2369/1 numarasına kayıtlıdır.

Tuhfetü'l-uşşâk: Rumca-Türkçe, Türkçe-Rumca tertibindeki manzum lûgat, Fevzi Kiserzade tarafından 1815 veya (eserde iki tarih kaydı olduğundan) 1823 tarihinde kaleme alınmıştır. Nerede basıldığı belli olmayan eserin hacmi 24 sayfa civarındadır.²⁵ Lûgat üzerine Gökhan Ölker, yüksek lisans tezi yazıp iki makale kaleme almıştır.²⁶

Manzûme-yi Vehbî: 48 sayfadan müteşekkil eser, 1875 yılında Abdülvehhâb Zârî tarafından İstanbul'da kaleme alınmış ve basılmıştır. Türkçe-Rumca manzum bir eserdir.²⁷ Luagtin bir nüshası Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü'nde Bölge Yazma Eserler Basma koleksiyonu BB0000014728 numarasına kayıtlıdır.

Lûgat-i Rûmiyye: Dervîş Mahmûd Bektaşî tarafından Girit'te kaleme alınmıştır. Eserle ilgili bir tarih yoktur fakat yazı stiline oldukça eski bir rik'a olmasından Dedes (2007), eseri 1880'den on yıllar önce yazılmış olarak kabul etmektedir. 65 varaktan müteşekkil lûgatle ilgili Yorgos Dedes'in bir makalesi vardır.²⁸

Mardin). Günşen, Ahmet, "18. Yüzyılda Yazılmış Bir Türkçe- Rumca Manzum Sözlük: Tuhfe-i Nuriyye ve Zeyl-i Tuhfe-i Nuriyye," *Prof. Dr. Leyla Karahan Armağanı*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2013, s. 599-614. Kappler, Matthias, "Fra religione e lingua/grafia dei Balcani: i musulmani grecofoni (XVIII-XIX sec.) e un dizionario rimato ottomano-greco di Creta," *Oriente Moderno* 15/76 (1996): 79-119. Ölker, Gökhan, "Lugât-ı Manzûme-i Nûriye Berây-ı Terceme-i Lisân-ı Rumiye Üzerine," *Turkish Studies*, 8/9 (2013): 2007-2019. (Averbek, 2018: 111).

²⁵ G. Ölker, "Rumca-Türkçe Manzum Sözlük Tuhfetü'l-Uşşâk," *Turkish Studies* 4/4 2009: (Ankara: 2009), s. 860.

²⁶ Ölker, Gökhan, "Rumca-Türkçe Manzum Sözlük Tuhfetü'l-Uşşâk," *Turkish Studies* 4/4 (2009): 856-872. Ölker, Gökhan, "Şiir Diliyle Rumca Öğrenimi: Tuhfetü'l-Uşşâk," *Gazi Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Merkezi I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu*, (11-13 Mayıs 2005, Ankara). Ölker, Gökhan, "Tuhfetü'l-Uşşâk: Metin, Sözlük," Yüksek Lisans Semineri, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004; G. Doğan. Averbek. "Dillerinden Biri Türkçe Olan Manzum Sözlükler Üzerine Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası" *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 21, (İstanbul: 2018). s.111.

²⁷G. Ölker. "Türk Sözlükçülük Geleneğinde Türkçe-Rumca Manzum Sözlükler" *XIII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri Kitabı* (Varşova: 2018), s. 804.

²⁸ Dedes, Yorgos, "Lûgat-i Rumiye: A Turkish-Greek Versified Glossary from the Late Ottoman Period: Serious Learning or a Bit of Fun on the Side?" *Journal of Turkish Studies*,

1.5.1.2.Mensur lûgatler ve dilbilgisi eserleri

Lûgat-i müşkülât-ı eczâ: 1626 (h. 1035) senesinde Dervîş Siyâhî-yi Lârendevî tarafından yazılmış bir tıp sözlüğüdür. Arap, Fars ve Yunan dillerinden derlenen 4700 ilaç adı ve tıp teriminin sadece Türkçe karşılıklarının verildiği bir sözlüktür. Sözlüğün Ankara Üniversitesi, Milli Kütüphane, İstanbul Cerrah Paşa Tıp Fakültesi, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, Hamidiye, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, İzmir Çapa Tıp Fakültesi, Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde çok sayıda nüshaları bulunmaktadır.²⁹

Lisânü'l-etibbâ': 1691 (h. 1103)'den önce (?) Hezârfen Hüseyin Çelebi tarafından kelemem alınan bit tıp sözlüğüdür. Farsça, Arapça, Yunanca, Ermenice ve Süryanice kelimeleri ihtiva eden lûgatte, bu kelimelerin Türkçe karşılıkları verilmiştir. İstanbul, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde bir nüshası bulunmaktadır.³⁰

Lûgat-ı tıbb: Terapide kullanılan maddeleri ihtiva eden lûgat, Arapça, Türkçe, Farsça, İbranice, Latince, Suriye dili, Rumca, İspanyolca, Berberice, Eski Yunanca, Macarca, Fransızca, İtalyanca, Hinduca, Şiraz diyalektiği gibi çok sayıda dilin kelimelerinden oluşur. Hacı Halife, İsa tarafından yazılan eserin istinsah tarihi 1767 (h. 1180)'dir. Nesih hatla 519 varak hacminde yazılmış olan sözlüğün bir nüshası Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar, Regius'ta bulunmaktadır.

Lûgat-i erba'a: Eserin yazılış tarihi belli olmamakla birlikte müellif Hâfız İbrâhim Hanyevî'nin vefat tarihinden, lûgatin 1799'dan önce kaleme alındığı söylenebilmektedir. Yunanca öğretmek için Girit'te yazılan eser 69 varaktan oluşan konu tasnifli bir sözlük ve Yunanca giriş grameri niteliğindedir. Sözlüğün iki tanesi

---

31/1 (2007): 237-280; G. Doğan. Averbek. "Dillerinden Biri Türkçe Olan Manzum Sözlükler Üzerine Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası" *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 21, (İstanbul: 2018). s.111.

²⁹ E. Eminoğlu, *Türk Dilinin Sözlükleri ve Sözlükçülük Kaynakçası* (Sivas: Asitan Yayıncılık, 2010), s. 81. Nüshalar için ayrıca bk. [AÜDTC Ktp., M. Con 638; Ankara Milli Ktp., A. Ötüken 99; İstanbul, Cerrah Paşa Tıp Fak. Ktp., Tıp Tarihi 19/2, 146/2; Süleymaniye Yazma Eserler Ktp., Hafid Ef. 455/7, Hamidiye 1034/1; Topkapı Sarayı Müzesi Ktp., Revan Köşkü 1690/3 (1033/1623); İzmir Çapa Tıp Fak. Ktp., Tıp Tarihi 3338/2; Konya, Safa Odabaşı Özel Ktp., numarasız; Manisa İHK 144/2.

³⁰ E. Eminoğlu, age, s. 82. Nüsha için ayrıca bk. [Müstensihi Muhammed Hızır Mansûrî, İstanbul, Süleymaniye Yazma Eserler Ktp., Reşid Efendi, 705, Şehid Ali Paşa 2086/1.

İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Kütüphanesi, bir tanesi de Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde olmak üzere toplam üç nüshası mevcuttur.³¹

Tarîkü'l-ihisâr: 1809 senesinde, şair Hanyalı Osman Nuri tarafından kaleme alınan eser Rumca öğretme amaçlı yazılmıştır. Nitekim yazar eserde bu hususu, Rumca öğrenmekte kolaylık olsun diye yazdığını belirtmiştir. Rumca fiillerin Arapçanın kurallarına göre çekilmesini ve bunun örneklerini ihtiva eden eserin bilinen tek nüshası Türk Dil Kurumu Kütüphanesi'ndedir.

Emsile-yi Yûnâniyye: Halil Nuri Hanyevi tarafından 1809 (h. 1213)'da yazılan eser, 20 varak hacminindedir. Talik hatla yazılan eser, Rumca kuralları ve muhtelif çekimleri ihtiva eder. Eserin bulunduğu sözlük mecmuasında aynı müellife ait bir de manzum Türkçe-Rumca lugat bulunmaktadır. Bursa İnebey Kütüphanesi'nin Genel koleksiyonunda 2369/2 numaraya kayıtlıdır.

Rumcadan Türkçeye Lûgat (Lexicon proheiron tis Grekikis ke Turikis dialekton oi prosethethi en teli ke sintomon leksikon Turkiko-Grekikon): 1812'de Viyana'da kaleme alınan eser Rumcadan Türkçeye tertip edilen bir sözlüktür. Dimitrou Aleksanriou tarafından kaleme alınan eser 445 sayfadan müteşekkildir.³²

Hazîne-yi lûgat-i Rûmiyye ve 'Osmâniyye (Leksikon ellinoturkikon): A. T. Fardis tarafından 2 cilt halinde yazılan lûgat, 1860 senesinde İstanbul, Anadolu Matbaası'nda basılmıştır. Toplamda 956 sayfa olan eserin madde başları Yunan, açıklamaları ise Osmanlı harflidir. Eserin bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonundadır (K 6371).

Mecme 'atü'l-lûgâ, Lexicon Turco-Ellinicon, lisân-ı Yunân ile mübeyyin 'Arabî ve Fârisî ve Türkî elfûzını hâvî: İsminden de anlaşılacağı üzere dört dilin sözlerini ihtiva eden lûgat, 1869'da Abraham Maliaka tarafından kaleme alınmıştır. İstanbul'da yazılan eser 936 sayfadan müteşekkildir.³³

Mecelle-yi edebiyât-ı 'Osmâniyye: Halambidi Cleanti tarafından yazılan eserin 1. cildi 1873 (h. 1290), 2. cildi ise 1875'te (h. 1291) Maarif Nezareti'nin izniyle İstanbul'da basılmıştır. Her iki ciltte Osmanlı Türkçesi öğretme amaçlı dilbilgisi konularına yer verilmiş ve sonlarına lûgat eklenmiştir. Her biri 130 varak civarında olan bu kitabın

³¹ Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası T-1783 (N1); Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası IBN-02803 (N2); Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası 22 Sel 2173 (E).

³² E. Emioğlu, a.g.e., s. 73.

³³ E. Eminoğlu, a.g.e., s. 73.

birinci cildi Mühendisyan, ikincisi ise Neologos Matbaası'nda basılmıştır. Osmanlı ve Rum harfli olan eser, Rumlara Osmanlı Türkçesi öğretmek için kaleme alınmıştır. Eserin bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda bulunmaktadır (O 562-01).

Mükâlemât-i Türkiyye Rûmiyye ve Rûmiyye-yi Türkiyye: Eser Yanko Milopulos tarafından 1875'te İstanbul'da kaleme alınmıştır. Eser, 213 sayfalık Rumca-Türkçe mükâleme kitabıdır. İlk olarak kelimeler konu tasnifli tanzim edilmiş akabinde çeşitli mükâleme örneklerine yer verilmiştir. Eseri bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.3626 numarasına kayıtlıdır.

Muhtelit kavâ'id-i Türkiyye: 1877 (h. 1294) senesinde Hanya'da bulunan Girit Matbaası'nda tab olunan eser, Hüseyin Kâmî tarafından kaleme alınmıştır. Kitabın iç kapağındaki "Girit vesair Rumca tekellüm olunan vilayetlerin mektepleri için telif olunmuştur" ibaresinden eserin eğitim amaçlı yazıldığı anlaşılmaktadır. Yalnızca Osmanlı harflerinden müteşekkil kitapta, Rumca dilbilgisi konuları anlatılmaktadır. Eserin bir nüshası Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda O.1069 numarasına kayıtlıdır.

Tuhfetü'l-elsîne ya 'ni diyalog: Maarif Nezaret-i Celilesi'nin izniyle sayfa numarasız olarak 1878 yılında basılmıştır. Türkçe-Fransızca-Rumca-Ermenice olarak 19 varakta tanzim edilmiştir. Eserin bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Melih Cevdet Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.1288 numaraya kayıtlıdır.

Ta'lîm-i lisân-ı Rûmî (Elifbâ, Kırâ'at, Sarf, Mükâlemât): 1886'da Maarif Nezareti'nin izniyle İstanbul'da basılan eser, Yorgaki Ohani tarafından kaleme alınmıştır. Müellifi Mekteb-i Sultânî ve Mekteb-i İdâdî-yi Mülkiye muallimlerindedir. Bu eser dönemin idadilerde yani lise dengi okullarda müfredata alınmıştır. Türklere Rumca öğretmek için kaleme alınmış Rumca- Osmanlı Türkçesi bir gramer ve ders kitabıdır.³⁴ Eserin bir nüshası Millet Kütüphanesi, A. E. Müteferrik koleksiyonu, 003043/14 numarasına kayıtlıdır.

Mükâlemât-ı Türkiyye-yi Rûmiyye ve Rûmiyye-yi Türkiyye: Yanko P. Milyopulos tarafından 1887 yılında kaleme alınmıştır. İstanbul, Neologos Matbaası'nda basılmıştır. Osmanlı Türkçesi-Rumca kaleme alınmış ve Latin rakamlarıyla

---

³⁴ G. Ölker. "Ta'lîm-i Lisân-ı Rûmî ve Dil Öğretim Yötemi" *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. Konya: 2005), s. 134.

numaralandırılarak 275 sayfa olarak yazılmıştır. Sözlüğün bir nüshası Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nin İzmirli İsmail Hakkı (03520) koleksiyonundadır. Bir diğer baskısı ise Atatürk Kitaplığı Melih Cevdet Osmanlıca Kitaplar koleksiyonundadır (K 1361). Bir diğer nüsha ise Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İzmirli İsmail Hakkı koleksiyonunda 03520 numaraya kayıtlıdır.

Kelimât-ı Türkiyye ve Rûmiyye: Eserin iç kapak kısmında “*Girid Sibyan Mektepleriçün cem ‘olunan*” ibaresi vardır. Buradan eserin eğitim amaçlı yazıldığı anlaşılmaktadır. Hüseyin Kâmî tarafından kaleme alınan eser, Hanya'da Mekâtib-i İslâmiyye Matbaası'nda 1888 senesinde basılmıştır. 47 varak olan eser Türkçeden Rumcaya tanzim edilen konu tasnifli bir lûgattır. Eserin bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Melih Cevdet Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.1361 numaraya kayıtlıdır. Bir diğer nüsha ise Salt Galata Kütüphanesi'nde 372.6/KAM numarasından bulunmaktadır.

Leksikon Eleno-Turkicon: Yunancadan Türkçeye tertip edilen lûgat, 1888'de Anastasio Deribor tarafından kaleme alınmıştır. İstanbul'da yazılan eser 300 sayfa mütetekildir.³⁵

Türkçeden Rûmcaya ve Rûmcadan Türkçeye kelimât, kısım-ı sâlis: 1889 senesinde Girit, Kandiye Ma'arif Matbaası'nda basılan eser konuş tasnifli bir şekilde tanzim edilip 36 varak olarak oluşturulmuştur. Eserin bir nüshası Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.6779 numaraya kayıtlıdır.

Usûl-i lisân-ı Rûmî: Mekâtib-i Şâhâne öğrencilerine Rumca öğretmek için kaleme alınan eser, 1892'de İstanbul, Neologos Matbaası'nda basılmıştır. Alexandre Konstantinidi Paşa tarafından 188 varak olarak yazılan kitap, Rumca gramer kurallarını anlatan bir eserdir. Eserin bir nüshası Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.6353 numarasına kayıtlıdır.

Kâmûs-i Rûmî (Rumcadan Türkçeye lûgat): Temistokli Ehtena tarafından kaleme alınan sözlük, 1893-1894 (h. 1311-1312), senesinde İzmir, Ameltiya Matbaası'nda basılmıştır ve Rumcadan Türkçeye 2 cilt, 1344 sayfa olarak tanzim edilmiştir.

Ebnâ-yı Rûm'a mahsûs münşe 'ât-ı 'Osmâniyye: İstanbul 1895 şirket-i mürettebiye matbaası. Jerar ve şürekâsı basmış Krelanti Haralambides. Maarif nezareti izni ile basılmıştır. Kitap Rumca ve Türkçe olarak kaleme alınmış. Eserin son 27 sayfası

---

³⁵ E. Eminoğlu, a.g.e., s. 73.

Osmanlı Türkçesi-Rumca sözlüktür. Eserin bir nüshası Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.768 nuamaya kayıtlıdır.

Külliyât-ı mükâleme-yi elsîne-yi şarkıyye ve garbiyye: M. H. Nâci tarafından 1896 senesinde yazılmıştır. Hacı Kâsım neşretmiştir. Beşinci baskısı İstanbul'da matbaa-yı nefaset'te basılmıştır. Eser 37 varaklık sırasıyla Türkçe, Arapça, Fârisice, Hindîce, Ermenîce, Rumca, Yahudice, Rusça, Fransızca, İtalyanca, Almanca, İngilizce kelimeler ve mükâleme örneklerini ihtiva eder.

Lûgat-i Türkiyye-Rûmiyye: Türkçeden Rumcaya tertip edilen lûgat, 1894, İstanbul'da Yanko Malyopulos tarafından kaleme alınmıştır.

Lexicon Ellino-Turkikon: 1896'da, Sem Ktena tarafından kaleme alınan Rumca-Türkçe tertibindeki lûgat, İzmir'de basılmıştır.

Kâmûs-i Rûmî (Rumcadan Türkçeye lûgat): 1897-1898'de Yuvanaki Panayotidis tarafından kaleme alınmıştır. İstanbul'da yayımlanan eser iki ciltlik 2060 sayfadan müteşekkildir. Madde başları Rumca olan sözlük Rum ve Osmanlı Türkçesi alfabetiyle (madde başları Rumca, tanımlar Osmanlı Türkçesi) telif edilmiştir. Eserin bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Hakkı Nezihi Erksan koleksiyonunda 1088-01 numaraya kayıtlıdır. Bir diğer nüsha ise Millet Kütüphanesi, A. E. Müteferrik koleksiyonu, 8915 numaraya kayıtlıdır. Diğer bir nüsha ise Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi'nde Hidayet Nuhuğlu koleksiyonu, T423.5 PAN.K numarasından bulunmaktadır.

Türkçeden Rumcaya lûgat: Nikoli Elefteryadis tarafından yazılıp 1898 (h. 1317) senesinde İstanbul, Aristovulo Matbaası'nda yayımlanan eser 467 sayfadan müteşekkildir.³⁶

Türkçeden Rumcaya kâmûs-ı Osmânî (lexicon Turko-Hellenikon): 1899'da Yanko Hloros tarafından kaleme alınan lûgat, iki cilt halinde İstanbul, Ektog ve Patrikane Matbaası'nda basılmıştır. Türçeden Rumcaya tertip edilen lûgat 2102 sayfa 2 ciltten müteşekkildir.³⁷ Eserin bir nüshası Konya Yazma Eserler Blge Müdürlüğü, Bölge Yazma Eserler Basma koleksiyonunda BB0000005241 numarasına kayıtlıdır. Bir

---

³⁶ O. Erciyas. "Osmanlıda Batı Dillerine Ait Sözlükler" *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (Lefke: 2011), s. 76.

³⁷ O. Erciyas. a.g.e., s. 76.

diğer nüsha ise Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi Genel Koleksiyon - Sözlük T423.8 HLO.T numarasına kayıtlıdır.

Lexicon Helleno-Turkikon: İ. Panayotides ve G. Georgiades tarafından kaleme alınan eser, 1899'da İstanbul'da basılmıştır.³⁸

Mecmu'â-yı lisân-ı 'Osmânî (ikinci ve üçüncü sene için): 3. baskısı 1901 (h. 1319) senesinde basılan eser 78 varaktır. Müellifi Osmanlı Türkçesi ve Mekteb-i Mülkiyye-yi Şahane'nin Rumca muallimlerinden Alexandre A. Haraktidi'dir. Eserin başındaki ibareden ve müellifinden kitabın eğitim amaçlı yazıldığı anlaşılmaktadır. Kitap, Osmanlı harfli okuma metinlerinden oluşmaktadır. Eserin bir nüshası Atatürk Kitaplığı, Talat Bayrakçı koleksiyonunda 983 numaraya kayıtlıdır.

Tatbikât-i kavâid-i Türkiyye: (yani Türkçe, Rumca ve Fransızca nazari ve amelî mufassal Türkî Fârisî ve Arabî sarf (Türkçe kısmı)). Pavlaki Melitopulos tarafından yazılıp Maarif Nezareti'nin izniyle 1908 (h. 1324)'de İstanbul, A. Asaduryan Şirket-i Mürettebiye Matbaası'nda basılmış bir gramer kitabıdır. Eserin bir nüshası Belediye Osmanlıca Kitaplar koleksiyonunda K.499 numaraya kayıtlıdır.

Lûgat-i ecnebiyye: 1911'de kaleme alınan eser Osmanlı Türkçesi'nde geçen yabancı terimlere karşılık bulmak amacıyla yazılmıştır. Trabzonda yayımlanan eserin içinde Almanca, İngilizce, İtalyanca, Rumca, Fransızca, Latince ve Yunanca terimler ele alınmıştır.³⁹

---

³⁸ E. Eminoğlu, a.g.e., s.73.

³⁹ O. Erciyas. a.g.e., s. 72.

BÖLÜM II: ESERİN MÜELLİFİ VE ESER İNCELEMESİ

2.1. HÂFİZ İBRÂHİM HANYEVÎ EFENDİ (ö. 1779)

Müellifle ilgili yapılan araştırmada *Tezkire-yi Şuarâ-yı Cezîre-yi Girid* adlı eserde benzer bir isimle karşılaşılmıştır. Bu tezkirenin Mehmet Nuri Bey tarafından tefrika halinde *İntibah Gazetesi*'nde neşredildiği düşünülmektedir. İşte bu tefrikada 12 Safer 1298 s. 3-4 arasında yayımlanan yazı, İbrâhim Hıfzî Efendi ile ilgilidir. Bu yazıya göre “erbâb-ı ma‘ârifin ser-bülendi” olan Hıfzî Efendi, Hanya'da Farsça hocası olarak meşhurdur. Sıbyan Mektebi'nde muallimdir. Burada Sıbyan Mektebi hocası iken ilerleyen yaşlarda birtakım kişilerin sözlerine kırılıp Kandiye'ye gitmiştir. Altı yıl kadar burada kaldıktan sonra Hanya'ya geri dönmüş Ramazan 1213'te (Şubat/Mart 1799) vebaya yakalanıp vefat etmiştir. Tezkireye göre özellikle kasideleri ve Türkçe - Rumca mülemmaları çok başarılıdır. Mürettep divanı vardır. Fakat bu divana ulaşamamıştır.⁴⁰

Hanyalı Osman Nûrî, tezkiresinde Hıfzî İbrâhim Efendi'nin biyografisini verirken, “...râkımı'l-hurûf Nûrî-i kemter dahi efendi-i mûmâ-ileyhin silk-i şâkirânına münselik olmağla cüz'ıyyât-ı Fârisî'den behrever olmuşum.” diyerek kendisinden Farsça öğrendiğini belirtmektedir.⁴¹ Ayrıca Barboroszâde Şâkir'in Hanyalı 'Osmân Nûrî ile ilgili yazmış olduğu Terceme-i Hâl'de, Hâfız İbrâhim Hanyevî'nin 'Osmân Nûrî'nin Farsça hocası olduğu şu sözlerle belirtilir: “*Fârisîde der-‘aliyyede Mısır Çarşu kapusu fevkinde çifte vavları nakş eden Foskoni ile mülakkab Girîdî ‘İbrâhim Efendi.*”⁴² Eserin nüshasının bulunduğu mecmuanın içinde çalışılan eserden başka bir de Türkçe-Rumca manzum lûgat vardır. Mukaddime bölümü olmayan bu eser gözden geçirilirken *Hıfzî* mahlasına rastlanmıştır. Bu eserden Ölker, bir bildirisinde bahsetmiştir.⁴³ Bu manzum sözlüğün de Hıfzî İbrâhim Efendi'ye (veya çalışılan eserdeki haliyle Hâfız İbrâhim Hanyevî'ye) ait olabileceği araştırmacılar tarafından göz önünde

⁴⁰ A. Sevgi “Giritli Şairler.” *SÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 7, 8 (Konya: 1992-1993), s. 39.

⁴¹ O. Kurtoğlu. *Giritli Şairler*. (Ankara: Akçağ Yayınları 2006), s. 72.

⁴² Barbaroszâde Şâkir, *Câmi-i Târîh-i Girid Sahib-Divân Giridî Hanyavî Nûrî Beg Efendi'nin Terceme-i Hâli*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar, T. 205, v. 148b.

⁴³ G. Ölker. “Türk Sözlükçülük Geleneğinde Türkçe-Rumca Manzum Sözlükler” *XIII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildiri Kitabı*. (Varşova: 2018), s. 395.

bulundurulmalıdır. Nitekim Diyanet İşleri Ansiklopedisi “Mecmua” maddesinde şu ifadeler geçer: “Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dini, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır”⁴⁴ “Pek çoğu bir tür el kitabı mahiyetinde olduğundan fazla rağbet gören, ayrıca iddiasız bir isim taşıdığı için kitap yazmaktan kaçınan müellifler tarafından tercih edilen mecmua, bundan dolayı Osmanlı dünyasında çok yaygınlaşmıştır”.⁴⁵

2.2. SÖZLÜĞÜN NÜSHALARI

2.2.1. Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası T-1783 (N1)

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi T-1783 numaralı kayıtlı bir sözlük mecmuası içinde yer almaktadır. Nüshayla ilgili bir istinsah kaydı veya tarihine ulaşılamamıştır. Nüshanın dış kapağı bordo renginde deri, üzeri ebru desenleriyle bezelidir. 194 varaklı bir sözlük mecmuasının 59-194 sayfaları arasındadır. Sayfalar kırmızı cetveli ve 13 satırlıdır. Harekeli nesih hatla yazılmıştır. Başlıklar için ayrı sütunlar ve kırmızı renk tercih edilmiştir. Eserin başında Yunanca çekimler için ve bazı gramer terimleri için de kırmızı renk kullanılmıştır. Tezin ana nüshası olarak bu nüsha tercih edilmiştir.

2.2.2. Nadir Eserler Kütüphanesi Nüshası IBN-02803 (N2)

Nüsha, İstanbul Nadir Eserler Kütüphanesi IBN-02803 numaralı bir sözlük mecmuası içerisindedir. Dış kapağı yeşil, çiçek desenlidir. Sayfalar 12 satırdır ve nesih hatla yazılmıştır. Sözlük 95 varaklı bir sözlük mecmuasının 1b-63a varakları arasında yer almaktadır. Her bir dilin kelimeleri turuncu noktalarla ayrılmış ve Arapça olan madde başlarının üzeri de turuncu çizgilerle belirtilmiştir. Başlıklar ayrı sütunlarda yine turuncu renktedir. Yunanca fiil çekimleri ile bazı Osmanlı Türkçesi gramer terimleri turuncu olarak yazılmıştır. Nüshanın istinsah kaydı Nadir Eserler Kütüphanesi’nde hicri 1241’dir. Fakat bu istinsah kaydı nüshanın herhangi bir yerinde görülememiştir.

---

⁴⁴ M. Uzun, “Mecmua” *İslam Ansiklopedisi*, 3 bs., c 28, (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, 2003), s. 265c.

⁴⁵ M. Uzun, a.g.e., s. 268a.

Kütüphanenin bu tarihi neye göre yazmış olduğu belirlenememektedir. Ayrıca müstensih ile ilgili de bir bilgi mevcut değildir.

2.2.3. Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası 22 Sel 2173 (E)

Eserin bu nüshası Edirne Selimiye Yazma Eserler Kütüphanesi 22 SEL 2173 numaralı bir sözlük mecmuası içerisindeydir. Dış kapağı kırmızı, kenarları ise altın yaldızlıdır. Sayfa numaraları bulunmayan nüsha 97 varaktır. Sözlük, mecmuanın 30b-97a varakları arasındadır. Kırmızı cetvelli ve 13 satırlıdır. Nesih hatla yazılmıştır. Başlıklar ayrı sütunlarda kırmızı mürekkeple belirtilmiştir. Yunanca fiil çekimleri ve bazı Osmanlı Türkçesi gramer terimleri de kırmızı renkte yazılmıştır. Ayrıca Arapça kelimelerin üstü kırmızı mürekkeple çizilerek madde başları belirtilmiştir.

2.2.4. Sözlüğün Tanıtımı

2.2.4.1. Dil, imla ve üslûp

Dört lisandan müteşekkil Lûgat-i Erba'a'nın yazılış tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Müellifinin hayat hikâyesinden yola çıkarak tespit edilen tarih sadece bir asırdan ibarettir. 18. asırda yazıldığı düşünölen eserin, çevriyazılı halinde dönemin imlasının en doğru şekilde aksettirilme gayesi taşındığı için bu devirden önce yazılmış Meninski lûgatinden (1680) büyük ölçüde yararlanıldı. Özellikle Arap ve Fars dillerindeki kelimelerin imlası için Osmanlı telaffuzunu aksettiren bir yol tercih edildi. Eserde bulunan kelimelerin yazımından ve harekelerden anlaşılan konuşma dilinin aksettirildiğidir. Özellikle mükâleme kısmında görölen kimi yazımlar, diğere bablara kıyasla telaffuz biçimine yakın şekilleri ihtiva etmektedir. Mesela bu kısımdaki kelimelerde art damak /ŋ/’li imla yerini /n/’ye bırakmıştır (*dersen* LE/N¹/60b/10; *istersen* LE/N¹/64a/2). Bazı kelimelerdeki *t > d* değışimi de bu bölümdeki yazımda yansıtılmıştır (*toğrı > doğru*). Bunların dışında bazı *p*’li yazımlar göze çarpmaktadır. Bu yazımların Osmanlı Girit ağzında Rumca tesiriyle ortaya çıkmış olabileceğı düşünölmektedir (*pir* ‘bir’ LE/N²/49a/3; LE/E/62a/8; *pulut* ‘bulut’ LE/N¹/50a; *çapuk* ‘çabuk’ LE/N¹/12b/5; LE/N¹/55b/4).

Lûgatın sebab-i te'lif kısmı yoktur. Yalnızca eserin 4. varlığında geçen bir cümle ile Yunanca fiillerin çekimlerinde kullanılan fiillerden ve verilen bazı kelimelerden⁴⁶ eserin öğrencilere yönelik hazırlanmış bir sözlük ve giriş grameri mahiyetinde olduğu düşünülebilir. Bunun yanında müellifin Sıbyan Mektebi ve Hanya'da Farsça hocası olması da bu ihtimali kuvvetlendirmektedir: *imdi emsile-i muhtelife 'ayān ve beyān edip ve muṭṭarideleri daḥi t̄zāḥ êtdikden-şoḡra maşādıra şurū'-ı z̄ikr olunduḡu vech üzere maşadır muḡābelesinde şıyaḡ-ı semāniyye işāret ve mechūl māzī ve muzāri'i maşdar-ı 'arabīniḡ kurbunda muhteliṡ olmamak mülāḡazasıyla mā'kūsen irā'et edelim tā ki müṡāla'a edene elsine-i erbā'anıḡ taḡşīli eshel olup bizi da'vāt-ı ḡayriyyeden ferāmūş êtmeyeler (LE/4a -4b).*

Müellif, sözlüğün ana bölümlerinin üç bab ve bir hatime kısmından müteşekkil olduğunu ve alt bölümlerini şöyle açıklar: *bu kitābı [kitāb] üç bāb ve bir ḡātīme üzerine terkīb ve tertīb olunmuşdur bāb-ı evvel maşadır beyānındadır bāb-ı s̄anī esmā'-yı müşakḡika [müştakḡa] ve ḡayr-i müşakḡika [müştakḡa] beyānındadır bāb-ı s̄ālīs ḡurūfāt ve edevāt ve esmā'-yı işāret ve zamā'ir ve esmā'-yı ef'āl ve s̄a'ir naḡivlerde mezkūr olan kelimāt beyānındadır ve ḡātīme ve nice neşāyiḡi ve mekāleme-yi [mükāleme] şamildir (LE/4b - 5a).* Buna göre sözlüğün ilk kısmı fiillerden oluşur ve bu fiiller diğer üç dilde verilmeden önce Yunanca çekimler gösterilir. Gerekli görülen temel çekimler verildikten sonra Arapça, Farsça, Türkçe ve Yunanca fiiller arından isimler ve cümleler açıklama yapmadan şu tetiple verilir:

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca	s.
<u>el-ku'ūdⁱⁱ</u>	<i>nişesten</i>	oturmaḡ	ḡāşizmā	(LE/6b/1).

Tablo 1: Çevriyazının Düzeni Hakkında

2.2.4.2. Sözlüğün düzeni ve muhtevası

Lûgat-i Erba'a, madde başları Arapça olmak üzere sırasıyla Arapça-Farsça-Türkçe-Yunanca dört dilden müteşekkil bir lûgattir. Konularına göre tanzim edilen lûgatın telifiyle ilgili elde bulunan yegâne tarih müellifinin vefat tarihi olan 1799 senesidir. Nadir Eserler Kütüphanesi tarafından nüshasının (N2) istinsah tarihi olarak 1241 (1825/1826) senesi verilse de söz konusu nüshada bir istinsah kaydı mevcut değildir.

⁴⁶ **μαθητής** *masītīs* **mās[i]tīs**: 'öğrenci' (erkek öğrenci); **μάθημα** *māsīmā* **māsima**: 'ders' (KR: 752a); (5a/6); **μαθένει** *masēni* **māsenī**: 'öğreniyor' (LE/5a/10).

Eldeki bilgilerden hareketle lûgatin ancak 18. asırda yazılmış olduğu belirlenebilmiştir.

Lûgat, Arap gramerciliği çizgisinde klasik Osmanlı dil bilgisi ve lûgat kitaplarının yolundan giderek mukaddime bölümü ile başlar. Lûgatte, mukaddime, üç bab ve hatime olmak üzere beş temel bölüm vardır. Mukaddime ve birinci babda verilen Yunanca kurallar ile fiil çekimlerinden eserin bu dili öğretme amaçlı yazıldığı anlaşılmaktadır. Mukaddime kısmından sonra birinci bâba geçmeden *ve ba'd* ile başlayan kısımda birinci babda vaki fiillerin yanında bunların geçmiş, geniş, şimdiki zaman çekimleri ile ism-i fâ'îl, ism-i mef'ûl, üçüncü şahıs emir, emir kipinin olumsuzu gibi biçimlerini de yazdığını müellif şu sözlerle belirtmiştir: *maşâdır-ı keşîre cem 'édip her bir maşdarıñ hezâsında [hizâsında] vâkı 'şahîfede mâzî ve muzâri 've ism-i fâ'îl ve ism-i mef'ûl ve emr-i gâ'ib ve hâzır ve nehiy ve mechûl ve mâzî ve muzâri 'i dañi tahrîr ve taştîr édip 'ayân beyân êtdim zîrâ bu kelimât-ı keşîre-i şemâniyyeniñ ve mechûlüñ ekşerisi hilâf-ı kıyâs olmağdan zabt ve inzibâñi mûta 'assir olduğı erbâbınıñ ma'lûmudur.* Akabinde Yunancanın fiillerinden ve kelime türetme şekillerinden bahsedip bunları misalleriyle açıklamıştır. Birinci babda *fî-beyâni 'l-maşâdırı 'l-'arabî ve 'l-fârisî ve 'l-türkî ve yûnânî* başlığı altında dört dildeki 15 temel fiil mastarı sıralanmış akabinde Yunanca fiillerin çekimleri verilmiştir. Bu çekim alıştırmalarından sonra dört dil için 198 madde başı mastar, belirli bir düzen olmaksızın ve bazen tekrara düşecek şekilde tertip edilmiştir. Bu bölüm tamamlandıktan sonra kimi harflerin ve hareketlerin yazımıyla ilgili bazı kanunlar kaleme alınmıştır. Bu hususlardan sonra ikinci baba geçilerek isimler konularına göre 20 kısımda sıralanmıştır. Bu bölümde Yunanca isimlerin yanında çokluk biçimleri de verilmiştir. Bu husus bazı maddelerde *cem 'i* kelimesiyle ayrıca belirtilir.

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>eş-şems</u> ^ü	<i>âfitâb</i>	güneş	ilyos ilyi 'güneşler'	LE/15b/9.
<u>el-mucevher</u> [muhammas]	<i>leblebî</i>	leblebî	leblebya cem 'i	LE/38a/10.

Tablo 2: Sözlükteki Çoğul Çekimlere Dair

Kimi maddelerde ilgili kelime derkenarda açıklanmıştır:

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>nār</u>	<i>od</i>	āteş [hastanın ḥarāretine daḥi dērler]	fotya fotyes	LE/16a/7.
<u>fer'</u> [ḡusn dērler 'arabda]	<i>şah</i>	dāl	ivlasto	LE/18b/11- 12.
<u>ed-dār</u>	<i>sarāy</i>	konak [menzil daḥi dērler]	ḳazada ḳatika	LE/35a/9.

Tablo 3: Sözlükteki Derkenarlara Dair

Lûgatin Türkçe kısmında bazı maddelerde Arapça ve Farsça kelimelere karşılık birebir Türkçelerinin verilmesi bazı arkaik kelimerin dikkat çekicidir:

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>cennet</u>	<i>bihişt</i>	uçmak	paradiso peradi	LE/17a/5-6.
<u>cehennem</u>	<i>dūzah</i>	ḫamu	pisa pises	LE/17a/6.
<u>salāt</u>	<i>nemāz</i>	ḳulluḳ	iprōskīnīsī	LE/17b/4.
<u>da[b]āb</u>	<i>hir [ḥir]</i>	daḡdaki duman	{YşḳWdWflA}	LE/17b/12.
<u>tāk</u>	<i>tāk</i>	taşdan kemer	ḳamara	LE/18a/8.
<u>el-ḥaf [ḥuf]</u>	<i>mūze</i>	edik	mesti	LE/29a/4.
<u>el-mektūb</u>	<i>nāme</i>	biti	iḡrafi	LE/30a/9.
<u>el-ḥunfeş</u> [ḥunfūs]	<i>ḡirim</i> [ḳirm] <i>tīzī</i> <i>kunende</i>	tūşḫūrlān ⁴⁷ böceḡi	{YḳlAsW} papadya	LE/33b/1.

Tablo 4: Sözlükteki bazı arkaik kelimelere dair

Bazı maddelerde Yunanca kelimelerin yazımında kullanılan harfler için bilgi verilir.

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>vādī</u>	<i>gerīve</i>	dere	laḳo ḳāf'a ḳarīb ḳirā' at olunur	LE/19a/3.
<u>kamer</u>	<i>māh</i>	ay	feḳari feḳarya ḳāf'a ḳarīb ḳirā' at olunur	LE/15b/10.

Tablo 5: Sözlükteki Yunanca imla hususiyetlerine dair

⁴⁷ tūşḫūrlān LE/N²/34b/4.

İkinci babın bölümleri şu başlıklar altında tanzim edilmiştir:

esmā' (İsimler): 108 madde (LE/15a,6-17b,13).

fī-beyāni'l-arḍi ve mā-yunāsibhā (Yeryüzü ve ilgili kelimeler): 24 madde (LE/17b,13-19b,5).

fī'l-baḥri ve mā-fīhi (Deniz ve içinde olanlar): 25 madde (LE/19b,5-20a,10).

beyāni'l-ma'ādin (Madenler): 12 madde (LE/20a,10-20b,6).

fī-beyāni 'āzā'i'l-insān (İnsan organları): 119 madde (LE/20b,6-23b,8).

fī-beyāni vaṣfi'l-insān (İnsanın vasıfları) : 28 madde (LE/23b,8-24b,11).

fī- 'uyūbi'l-insān (İnsanın kusurları): 31 madde (LE/24b,11-25b,4).

fī-kelimāti'l-müteẓāddīn (Zıt kelimeler): 77 madde (LE/25b-28b,4).

fī'l-melbūsāt (Giysiler): 28 madde (LE/28b,4-29b,7).

fī'l-elvān ve mā-yünāsibuhā (Renkler ve ilgili kelimeler): 9 madde (LE/29b,7-30a,4).

fī-levāzımāti'l-kātib (Katibe lazım olanlar): 12 madde (LE/30a,4-30b,4).

fī-beyāni ālāti'l-ḥarb ve ālāti aḥadi'l-ḥarb (Harp aletleri ve askerler): 30 madde (LE/30b,4-31b,9).

fī-beyāni ḥayvānāti'l-mūnise (Uysal hayvanlar): 20 madde (LE/31b,9-32b,4).

fī-beyāni'l-ḥayvānāti'l-vuhūṣiyyeti (Vahşi hayvanlar): 32 madde (LE/32b,4-33b,11).

fī-lebeni'l-albān ve mā-yünāsibuhā (Süt ve ilgili olanlar): 10 madde (LE/33b,11-34a,9).

fī-esmā' i't-ṭuyūr (Kuş isimleri): 21 madde (LE/34a,9-35a,5).

fī'l-beyt ve-mā-yüte'allıku (Ev ve ilgili kelimeler): 26 madde (LE/35a,5-36a,6).

fī-levāzımāti'l-beyt (Ev aletleri): 63 madde (LE/36a,6-38b,5).

fī-beyāni'l-fevākihi ve'l-ezhār (Meyveler ve çiçekler): 92 madde (LE/38b,5-42a,7).

fī-beyāni aṣḥābi'l-ḥurūf ve'ş-şanāyi' (Sanat ve yazı erbabı [meslekler] hakkında) 27 madde (LE/42a,7-43a/9).

Müellif, üçüncü bâba başlarken “*bāb-ı sālīs-i rābi'a ḥurūfāt ve edevāt beyānındadır*” diyerek bu babda harf-i cer ve edatların mevcut olduğundan bahsetmiştir. Nitekim Yunan dilinde bulunan 9 hurûf-i carreyi dört dilde misalleriyle birlikte açıklamıştır. 3. babın konuları şunlardır:

ḥurūfāt ve edevāt (Harfler (harf-i cerler) ve edatlar) 18 madde ve cümle (LE/43a,9-44b,8).

fī-zamā'iri'l-munfaşıla (Ayrı şahıs zamirleri) (LE/44b,8-45a,2).

fī'z-zamā'iri'l-merfū'ati'l-muttaşıla (Bitişik şahıs zamirleri) (LE/45a,2-47a,7).

fī-ismi'l-işāret (İşaret sıfatları) (LE/47a,7-47b,8).

fī'l-elfāzi'l-istišnā' (Ayrıklık bildiren kelimeler) (LE/47b,8-48a,2).

elfāz-ı istidrāk (zıtlık bağlaçları) (LE/48a,2-48a,7).

el-elfāzü'l-icāb (Gerekli kelimeler) (LE/48a,7-48a,12).

elfāz-ı istifhām (Soru kelimeleri) (LE/48a,12-48b,8).

elfāz-ı tekşire (Çokluk bildiren kelimeler) (LE/48b,8-48b,13).

elfāz-ı taqlil (Azlık bildiren kelimeler) (LE/48b,13-49a,3).

elfāz-ı istiğrāk (Belgisiz sıfatlar) (LE/49a,3-49a,5).

elfāz-ı tenbih (Uyarı kelimeleri) (LE/49a,5-49a,7).

elfāz-ı taḥassür (Hayıflanma sözleri) (LE/49a,7-49a,11).

elfāz-ı ta'accüb (Şaşkınlık bildiren kelimeler) (LE/49a,11-49b,2).

elfāz-ı zurūf (Zarflar) (LE/49b,2-49b,12).

Eserin hatime bölümü şu ifade ile başlar: “*ḥātīme nice neşāyihi ve mükāleme-yi 'idādi beyān eder*” (LE/49a/12). Bu bölümde dört dilde birbirinin karşılığı olan nasihat, beyit ve mükāleme örnekleri verilmiştir. Önceki varaklarda verilen fiil, isim, edat gibi unsurların çeşitli cümlelerde yer aldığı ve bu minvalde bölümün, bir nevi alıştırmaya vazifesi gördüğü söylenebilir. Bu kısımdaki nasihatlerin dikkat çekici olanlarından birini zikr etmek müellifin lûgat ilmine verdiği önemi belirtmek açısından yerinde olacaktır: “*ve 'ilm-i luğati öğren zīrā ki luğat 'alī 'ilimlerin miştāhıdır 'ulemā ile otur cūhelādan kaç*” (LE/50a/7). Özellikle bu bölümdeki bazı yazım örneklerinden telaffuzun yazıda daha baskın bir şekilde aks edildiği görülebilir. Bazı nasihatlerin daha iyi anlaşılması amacıyla derkenar kısmında mısra ve beyitlere yer verilmiştir.

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
--------	--------	--------	---------------	----

<u>in kün̄te</u> <u>muşāhiben</u> <u>li's-sultāni</u> <u>lime tenāmū</u> <u>bi'r-rāḥati</u>	<i>ger be</i> <i>pādişāh</i> <i>hem-nişīnī</i> <i>çerā emīn ve</i> <i>rāḥet ḥüsnī</i> <i>[hestī]</i> <i>[kurb-i</i> <i>sultān āteş-i</i> <i>sūzān būd</i> <i>mışrā']</i>	eğer pādişāhile hem-celīs ve hem-şoḥbet olursun niçin rāḥat olursun	an isos gar miyis me to vasiya pos kimase me ti şera [kséra] payi	LE/52a/7-8- 9-10.
<u>er-</u> <u>racülü'llezi</u> <u>ya'tekidü</u> <u>kevne'l-</u> <u>batāleti fi-</u> <u>zulmi'n-nāsi</u> <u>ittahazūhü</u> <u>'adüvven</u>	<i>ün [ān] kes</i> <i>ki bāver</i> <i>kuned</i> <i>behādır rā</i> <i>neder</i> <i>[ender]</i> <i>āzāri</i> <i>merdümān</i> <i>düşmeneş</i> <i>be-dār</i>	ol kimse ki yiğitliği ḥalkā zūlm étmeğe 'itikād éder anı düşmān tut [zīrā taḥrı ta'alā anı sevmez nitekim lā- yühıbbü'z- zālimīn allāhıḡ düşmānına muḥabbet iḡtizā étmez bu naşīḡat ise mervīdir]	ekinos apo pestoyi te bali ḡarya istinaḡika oşros tu yino	LE/52b/3- 4-5-6.

Tablo 6: Lûgatteki Beyitlere Dair

Nasihatlerden sonra mükāleme bölümü gelir ki müellif bu bölüme şu sözlerle başlar: “*ināyet bārī ile neşāyiḡ-i ḡamse-i 'aşar bu maḡalde ḡitām buldu bundan şonra mükāleme-i elsine-i erba'a ile üslūb-u sābiḡ üzre şurū' édip biz bende'i 'ayān ve beyān édelim ve bihi'l- 'avnü ve 't-tevfıḡ*” Burada “*biz bende'i 'ayān ve beyān édelim*” sözü

dikkat çekicidir. Eserin Girit'te yazıldığı göz önüne alındığında da bazı mükâleme örneklerinde gerçek hayattan kesitler var gibidir:

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>semi'atü</u> <u>enne's-</u> <u>sefînete</u> <u>câ'et min-</u> <u>istanbul</u>	[ş]enîdem ki keşti âmed ez istanbul	ëşitdim ki istanbuldan gemi geldi	aķusa pos irse ena ķaravi apo tin poli	LE/55a/6-7-8.

Tablo 7: Güncel Hayattan Örneklere Dair

Mükâleme kısmı günlük kullanımda olan řu gibi kalıp sözlerle başlar:

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>şabâhuküm</u> <u>bi'l-hayri</u>	<i>bâmidâdet</i> <i>bâd</i>	şabâhınız hayr ola	ķalimera ķafedya su	LE/55a/1-2.

Tablo 8: Kalıp Sözlere Dair

Sayılar kısmı *bir'*den başlayıp *biņ kere biņ'*e kadar sürer:

Arapça	Farsça	Türkçe	Yunanca/Rumca	s.
<u>vâhid</u>	<i>yek</i>	bir	ena	LE/64b/1-2.
<u>ulûf ulûf</u>	<i>hezâr bâ-hezâr</i>	biņ kerre biņ	şilyes şilyades	LE/67a/12-13.

Tablo 9: Sayılara Dair

Kısaca hatime bölümü (LE/54b-69b) řu başlıklardan oluşur:

- 1. hâtıme nice neşâyihi ve mükâleme-i 'idâdı beyân eder** (hatime [bölümü] pek çok nasihat ve mükâlemeyi anlatır) (LE/49b,12- 54b,13).
- 2. mükâleme-i müştemle [müsta'mele] 'ale'l-emsile ve'l-ucûbe** (Örnekler ve cevapları üzerinden kullanılan diyaloglar); (LE/54b,13-60b,7).
- 3. ibtidâ'-i ebyât-ı yünâniyye** (Yunanca beyitlerin başlangıcı); (LE/60b,7-64a,11).
- 4. a'dâd-ı şümâr** (Sayılar); (LE/64a,11-67b,1).
- 5. temmeti'l-a'dâd-i şümârhâ beyt berây-ı şümârhâ** (Sayıların bitimi, sayılar için beyit); (LE/67b,1-69a,2).

6. diđer intiha' i'l-ebya't (Diđer beyitlerin nihayeti); (LE/69a,2-69b,6).

2.3. GİRİT RUMCASININ ARAP HARFLERİYLE YAZIMI VE BAZI SES HUSUSİYETLERİ MESELESİ

Osmanlı sahasında Arap harfleriyle kaleme alınmış Rum dilini ihtiva eden pek çok gramer, lûgat, manzum lûgat, mecmua, gazete ve arşiv belgesi vardır. Öyle ki bu lisan Osmanlı sahasında Arap ve Fars dillerinden sonra en çok eser kaleme alınan dildir. Bu eserlerin pek çoğu ise Arap harfleriyle yazılmıştır. Bu çalışmada söz konusu yazımların okunmasını kolaylaştırmak için Yunan harflerinin karşılığı olarak kullanılan Osmanlı Türkçesi alfabesi harfleri tespit edilmeye çalışıldı. Bu incelemede harfler yanlarındaki diđer ünlü veya ünsüz harflerle birlikte değerlendirildi. Dahası Osmanlı Türkçesi etkisinde Rumca'nın ses hususiyetleri örnekler üzerinden açıklandı. Ayrıca Girit Yunancası'nın bazı özel ses hususiyetlerinden de bahsedildi. Bu çalışmayla birlikte özellikle Arap harfli Girit Rumcası eserlerin doğru şekilde okunmasına katkı sağlanmak amaçlanmıştır. Ayrıca bu tarzda bir incelemenin Osmanlı döneminde yazılmış Arap harfli Rumca eserlerin doğru şekilde okunup anlaşılması kolaylaştıracağı umulmaktadır.

Αα, άλφα (álfa): Bu harf, Arap harfli yazımda söz başı, içi ve sonunda genellikle dik fethalı elif /ʌ/ ile gösterilmiştir: **αστέρι astéri astiro:** 'yıldız' ('star' Collins: 776b); (15b/11); **μαύρος mavros mavro:** 'siyah' ('black' Collins: 72a); (16a/9); **νύχτα nihta nihta:** 'gece' (TRS: 122b); (15b/5); **ημέρα iméra mera:** 'gün' (TLR: 54); (15b/6) gibi. Yer yer fetha-i sâkile (a okutan fetha) ile birlikte de gösterildiği örnekler mevcuttur. **αλάργο alárgo alargó:** 'uzak' (GÇ: 14.02.2019); (18a/11). Özellikle gayın /ğ/, kaf /ق/ ve hı /خ/ gibi kalın sıradan ünsüzlerle birlikte fetha-i sakilenin kullanıldığı pek çok yazım örneği vardır: **καραβόπανον karavópanon qaravyopani:** 'yelken' (TRS: 549a); (20a/5). Bunların yanında ilk iki ünlüsü /a/ olan kelimeler için dik fethalı elif genellikle ikinci ünlüde kullanılmış ilk ünlü sadece yatık fetha ile gösterilmiştir: **αλατισμένο ψάρι alatisméno psári alaçizmeno psari:** 'tuzlu balık' (19b/12). Ayrıca kelime içi ve genellikle sonunda *a > o* değişimi ile bir yuvarlaklaşma söz konusudur: **ξηρα ksíra iksero:** 'kuru' (TLR: 56); (19a/5).

Εε, έψιλον (epsilon), (αι): Lûgat-i Erba'a'da bu harf, söz başı ve içinde genellikle fetha-yı hafife ile gösterilmiştir: **εβδομάδα évdomada evdomada:** 'hafta' (17a/8);

θεός *šeós* *še'os*: ‘Allah’ (KO: 189a); (15a/7); **λαιμός** *lemós* *lemo*: ‘boğaz’ (‘neck’ Collins: 521b); (21b/12). Söz sonunda ise he /o/ ve fetha-yı hafife /' / ile birlikte gösterilmiştir: **πότε** *póte* *pote*: ‘ne zaman’ (KR: 995a); (3a/3). Nadiren dik fethalı elifle gösterildiği örnekler de vardır: **θεμέλια** *šemélya* *šemalyo*: ‘temel’ (35a/11). Bu harfin genellikle sin /س/, kef /ك/ ve te /ت/ gibi ince sıradan ünsüzlerin yanında yazıldığı çok sayıda örnek mevcuttur: **αρσενικό** *arsenikó* *serniço*: ‘erkek’ (23b/10); **εκείνος** *ekínos* *ekinos*: ‘o (eril)’ (‘that’ Collins: 824b); (45a/1); **τελικός** *telikós* *teliço*: ‘son, nihai’ (‘final’ Collins: 292b); (37b/12). Bazı ses hususiyetlerine gelince /e/ ve /i/ seslerinin mahreç yerlerinin yakın olmasıyla bu iki ünlünün pek çok örnekte çeşitli pozisyonda birbirine dönüştüğü gözlenmiştir (e > i / i > e): **τσεκούρι** *çekúri* *çıкуро*: ‘balta’ (31a/1); **μάγειρος** *máyiros* *mayeros*: ‘aşçı’ (‘cook’ Collins: 167a); (42b/11). Bunun yanında /e/ nin çeşitli pozisyonlarda (diğer ünlü veya ünsüzler vasıtasıyla; benzeşmeyle) yuvarlaklaştığı örnekler de mevcuttur: **τρελός** *trelós* *torolos*: ‘deli’ (‘mad’ Collins: 474b); **βελόνα** *velóna* *volona*: ‘iğne’ (‘needle’ Collins: 522b); (38a/12). Kimi örneklerde bir hipotez görevi görerek “ki bu görevi genellikle /i/ ünlüsü görür” söz başına eklenir: **πέρασε** *pérase* *eperase*: ‘geçti’ (12a/1); **καβαλήκεψε** *kavalíkepse* *eçavalikepse*: ‘bindi’ (13a/5). Bazı örneklerde de söz başındaki /e/ ünlüsü düşer: **ελάφι** *eláfi* *lafı*: ‘ceylan, karaca’ (‘deer’ Collins: 198b); (33b/7). Bazı kelimelerde ise nadiren /a/=e sesinin birebir karşılığı yazılır: **παύομαι** *pavome* *pav'oma*: ‘durdurmak / durdurulmak’ (6b/1).

Ηη, ήτα (íta); Ιι, γιώτα (yóta); Υυ, ύψιλον (ípsilon) (εί, οί, υί): Yunanca/Rumca için bu harfler sadece /i/ ünlüsü ile okunabilir. Çünkü Rumcada /ı/ sesi mevcut değildir. Metinde söz başında dik veya yatık esreli elif // ve ye /ı/ veya sadece elif //; söz içinde dik veya yatık esreli ye /ı/; söz sonunda ise genellikle dik esreli ye /ı/ harfi kullanılmıştır: **ήρθε** *írše* *irše*: ‘geldi’ (6b/13); **μάθημα** *másimo* *maşimo*: ‘ders’ (‘subject’ Collins 794a); (4a/5); (4a/6); **εκείνη** *ekini* *ekini*: işaret sıfatı, dişil kişiyi belirten o (kişi); (15a/3). Söz başında türeyen /i/ genellikle yatık esre ile yazılır ve çok sayıda /i/ protezi mevcuttur: **ψηλός** *psilós* *ipsilo*: ‘yufka, ince’ (‘tall’ Collins: 814a); (26a/7). Bu /i/ ünlüsü kelimedeki diğer ünlülere uyumlu olarak bazen iki ünlünün arasında türeyebilir: **τρίτη** *trítı* *řiriti*: ‘salı’ (TRS: 369b); (17a/13). Kimi kelimeler de de söz başı /i/ sinin düştüğü görülür: **ημέρα** *iméra* *mera*: ‘gün’ (TLR: 54); (15b/6). Bazı kelimelerde epsilon maddesinde bahsedilen (e > i, i > e) hususiyet vardır: **άγριο**

κηπαρίσι *ágrío kīparísi* **ágiroyo keparisi**: ‘ardıç ağacı’ (41a/12); **ης οργίζει** *is orgízi ez orisi*: ‘sana emretsin’ (6b/12). Birleşik yazımlarında /oi/ harfi için imlayı yansıtan örnekler nadir de olsa mevcuttur: **ημ καλοίς** *im kalís im kalois*: ‘biz iyiler’ (4a/6).

Οο όμικρον (ómikron); Ωω ωμέγα (oméga) (ιώ): Bu ünlüler için metinde söz başında genellikle ötre /z/ ile birlikte vav-ı meçhule kullanılmıştır. Söz içinde ise genellikle vav /j/ ve ötre /z/ ile yazılmış olmakla birlikte bazen sadece ötre /z/ ile belirtilmiştir. Söz sonunda da genellikle vâv-ı meçhûle ve ötre /z/ ile birlikte gösterilmiştir: **ώστε** *óste oste*: ‘dek, o zaman, öyle ki’ (44b/2); **τόπος** *tópos topos*: ‘yer’ (KR: 1197a); (4a/2); **μάθημα** *másima mašimo*: ‘ders’ (‘subject’ Collins 794a); (4a/5). Kelimenin aslında olmayan bir /o/ ünlüsü diğer ünlülere uyumlu olarak söz başında türeyebilir: **τρελός** *trelós torolos*: ‘deli’ (‘mad’ Collins: 474b); (25a/8). Alfa maddesinde belirtilen ses hususiyeti bu madde için de genellikle söz sonu için geçerlidir (a > o, o > a): **κόκκινο** *kókkino kókina*: ‘kırmızı’ (‘red’ Collins: 658b); (29b/9).

ΟΥ ού: Bu ikili harf Yunancada vurgu /u/ ‘da ise /u/ olarak telaffuz edilir. LE’da bu harf için söz başında elifle birlikte ötreli vav; diğer pozisyonlarda ise her zaman ötreli vavla (vâv-ı meçhûl) gösterilmiştir: **ουρανός** *uranós uranos*: ‘sema, gök’ (KO: 922b); (15b/3); **άκουσες** *ákuses akuses*: ‘duydun mu?’ (48b/1); **καλημέρα αφέντι σου** *kaliméra aféti su kalimera hafedya su*: ‘sabahımız hayrolsun efendim’ (‘good morning’ Collins: 338b); (55a/2).

ε ’ (hemze): Metindeki pek çok örnekte yan yana gelen iki ünlüyü ayırmak için ünlüler arasına genellikle bir hemze /ε/ getirilmiştir: **θεός** *šeós še’o še’os*: ‘Allah’ (KO: 189a); (15a/7); **γιαούρτι** *yaúrti ya’urti*: ‘yoğurt’ (‘yogurt’ Collins: 922b); (33b/13). Ayrıca gayın /ġ/ gibi bir kapantı ünsüzü yerine geçecek şekilde kullanıldığı örnekler de mevcuttur: **φαγομένο** *fagoméno fa’omeno*: ‘yenmiş’ (7a/7).

ΓΓ γι (ǵáma ve yóta), Ιι (vurgu yótada ise /y/ okunur), ĩ: Bu harfler için LE’da bütün pozisyonlarda /ɣ/ harfi, söz içinde ise nadiren hemze /’/ kullanılmıştır: **γιός** *yós yos*: ‘oğul’ (‘son’ Collins: 757b); (24a/3). **κυριακή** *kiryakí kiryaki*: ‘pazar günü’ (‘sunday’ Collins: 800a); (17a/11); **μύια** *miya miya*: ‘sinek’ (TRS: 391a); (33a/7). Pek çok örnekte söz başı ve söz içinde g > y değişimi gözlenmiştir: **γελώ** *geló yelo*: ‘gülmek’ (11a/6); **βγαίνω** *vgéno ivyema*: ‘dışarı çıkmak’ (‘go out’ Collins: 336b); (7b/9). Söz

içindeki /y/ ünsüzünün bazı kelimelerde /ş/ veya /c/ seslerine dönüştüğü görülebilir: (y > ş) **πιόμενος *pyoménos ipşomenos***: ‘içmiş olan’ (7a/9); **πάπια *pápva papica***: ‘ördek’ (‘duck’ Collins: 240a); (34b/3); Bazen /y/ yerine hemze /’/ kullanılabilir: **σαῖτα *sayta sa’ita***: ‘ok’ (‘dart’ Collins:191b); (30b/10). Pek çok söz içi örneğinde /v/, /y/ tarafındadır: **καύμα *kavma kayma***: ‘yanmak’ (KR: 650b); (7b/8).

Ββ βήτα (vita), εύ, αύ: Bu harf ve harf çiftleri için söz sonu hariç her pozisyonda vav /y/ harfi kullanılmıştır: **καράβι *karáni karavi / karavis***: ‘gemi’ (‘boat’ Collins: 78a); (3b/12); **ζευγάρι *zevgári zivgari***: ‘çift’ (TRS: 66b); (19a/12); **μαύρος *manvos mavro***: ‘siyah’ (‘black’ Collins: 72a); (16a/9). **βροχή *vrohí ivrosi***: ‘yağmur’ (KO: 1992b); (16a/3). Bu sesin etkisiyle yuvarlaklaşma olabilir: **καβούρας *kavúras kavros***: ‘yengeç’ (‘crab’ Collins: 175a); (19b/11); **ρεβίθι *revísi roviši***: ‘nohut’ (‘chickpea’ Collins: 126a); (38a/9). Bazı örneklerde söz içinde /v/ düşer: **καβαλήκευμα *kavalíkevma kavalikema***: ‘binmek’ (10b/3). Metinde bu harfin /y/’ye dönüştüğü veya /vy/ sesinin yerini /y/ sesine bıraktığı örnekler mevcuttur: **κάβλες *kávles kayles***: ‘yanma, hararet’ (16a/6); **πρόβειο *prónvo iproyo***: ‘koyun’ (58b/5-6). /b/, /w/, /m/ gibi çift dudak ünsüzlerinin mahreç yerlerinin birbirine yakın olması hasebiyle /v/ sesinin bu harflerle de yazılabileceği gerçeğini göz önünde bulundurmak okumaları kolaylaştırıcaktır. Nitekim LE’da da bu nevi hadiseler vardır: **ράβω *rávo rama***: ‘dikmek’ (TLR: 55); (10b/13); **εβρίκα *evrika ebika*** ‘buldum’ (59b/10).

Γγ γάμα (ğáma): Bu harf için metinde genellikle gayın /ğ/ harfi tercih edilmiştir. Sadece /e/ ünlüsüyle birlikte kef /k/ kullanılmıştır: **γάλα *gála gála***: ‘süt’ (‘milk’ Collins: 494b); (33b/12); **φτέρουγα *ftéruga ifteruğa***: ‘kanat’ (‘wing’ Collins: 910b); (34b/4); **παραγγελία *parangelya paragelya***: ‘ısmarlamak’ (12b/2). Söz başı ve söz içinde pek çok örnekte /g/ ünsüzünün /y/’ye dönüştüğü görülür: **γέφυραι *géfira yofiri***: ‘köprü’ met.: ‘köpri’ (TLR: 77); (18a/8); **καλόγερος *kalógeros kaloyeros***: ‘keşiş met.: sufi’ (‘monk’ Collins: 503b); (42a/12). Bazı kelimelerde söz içindeki /-g-/ sızıcılaşıp düşmüştür (africation): **όργισμα *órgisma orizma***: ‘emretmek’ (6a/12). Kimi örneklerde söz içindeki /-ng-/, /-k-/'ye dönüşmüştür ki bu gelişim önce ünsüz tekleşmesiyle /-g-/'ye sonra bu ünsüzün /-g-/ > /-k-/ değişimi ile son şekli almış olmalıdır. Nitekim bazı maddelerde bu hususiyet “*kaf’a karib okunur*” açıklamasıyla

bazı kelimelerin yanında verilmiştir⁴⁸: **φεγγάρι *fengári feḡari***: ‘ay’ (‘moon’ Collins: 504b); (15b/10). **αγκάθι *angási akaḡi***: ‘diken’ (‘thorn’ Collins: 828b); (39a/6).

Κκ κάπα (*kára*): Bu harf için metinde her her pozisyondan düzenli olarak kalın sıradan ünlülerin yanında kaf /*ǰ*/; ince sıradan ünlülerin yanında ise kef /*ǰ*/ kullanılmıştır: **καράβι *karávi karavi* / *karavis***: ‘gemi’ (‘boat’ Collins: 78a); (3b/12); **παιδάκι *pedáki ped+a+ki***: ‘evlatçık’ **παιδί**: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (4a/9); **κεφάλι *kefáli kefali kefales***: ‘baş’ (‘head’ Collins: 361a); (20b/7). İç sesteki /-k-/’nin damaksıllaşması (palatalization) söz konusudur.⁴⁹ **μικρός *mikrós miço***: ‘küçük’ (‘small’ Collins: 748a); (25b/7); **μπόκα *bóka boça***: ‘şişe’ (36b/9). Pek çok örnekte standart Yunancadaki /*χ*:/ *h*’li biçimler Girit diyalektinde /*κ*/ tarafındadır: **μοσχάρι *moshári mosḡari***: ‘dana’ (‘calf’ Collins: 103b); (32a/7); **νόχτα *níhta niḡta***: ‘gece’ (TRS: 122b); (15b/5).

ΓΓ γγ; ΓΚ γκ: Bu birleşik harf için her pozisyonda genellikle kâf-ı sagîre, üç noktalı kef /*ǰ*/ kullanılmıştır: **άγγελος *ángelos angelos***: ‘melek’ (KO: 1773b); (15b/3). Bazı örneklerde söz içindeki /-n-/, /-ng-/’ye dönüşür: **γειτονιά *yitoná yitona***: ‘mahalle’ (Collins: 523b); (18b/5). Pek çok örneklerde ise bu /-ng-/, /-g-/ veya /-k-/’ye dönüşür: **αγγούρι *angúri aḡuri***: ‘salatalık’ (‘cucumber’ Collins: 183b); (42a/5); **ξόγκι *ksíngi iḡsigi***: ‘iç yağı’ (‘suet’ Collins: 797b); (37b/7).

Χχ (*hi*): Bu harf için düzenli olarak her pozisyonda *hi* /*ǰ*/ kullanılmıştır: **χρόνος *hronos ihronos***: ‘yıl’ (‘year’ Collins: 921b); (16b/7); **χώμα *hóma homa***: ‘toprak’ (TRS: 489a); (18a/2). *Kára* maddesinde bahsedilen /*κ*/ ve /*h*/ meselesi bu madde için de geçerlidir kimi kelimelerdeki /-*h*-/ ünsüzü bu metinde /-*κ*-/ tarafındadır: **δάχτυλο *dáhtilo daḡtili***: ‘parmak’ (‘finger’ Collins: 293b); (21b/4). Bir diğer önemli ses hususiyeti ise Girit Yunanacası’nda ön ünlülerden /i, e/ önündeki /*h*/ ünsüzünün pek çok örnek ve pozisyonda /*ʃ*/’ye dönüşerek damaksıllaşmasıdır ki bu Girit diyalektinde çok yaygın bir ses hususiyetidir (palatalization: /*h*/>/*ʃ*/):⁵⁰ **χιόνι *hóni ḡoni***: ‘kar’ (‘snow’ Collins: 752a); (16a/1); **βροχή *vrohí ivroḡi***: ‘yağmur’ (KO: 1992b); (16a/3).

⁴⁸ *kamer māh* ay *feḡari feḡarya* *kāf*’a *ḡarīb kīrā*’at olunur (LE/15b/10).

⁴⁹ B. Newton, *The Generative Interpretation of Dialect: A Study of Modern Greek Phonology* (Cambridge: Cambridge Üniversitesi Yayınları: 1972), s. 16.

⁵⁰ Trudgill, “Modern Greek Dialects A Pleriminary Classification” *Journal of Greek Linguistics*, 4 (2003) s. 56.

Δδ δέλτα (délta): Bu harf için LE'da düzenli olarak her pozisyonda zel /ð/ harfi kullanılmıştır: **δαίμονας *démonas* *demonas*:** 'şeytan' ('demon' Collins: 203b); (15b/8); **παιδί *pedí* *pidí*:** 'çocuk, evlat' ('child' Collins 188a); (4a/9). Kimi örneklerde bu harfin dal /ɗ/ ile yazıldığı da görülür (ɗ > d) Bu yazımın Osmanlı Türkçesi telaffuzu tesirinde olması muhtemeldir: **δευτέρα *deftéra* *deftera*:** 'pazartesi' (TRS: 340b); (17a/12); **δεξιὰ *deksiá* *deksiya*:** 'sağ' (TRS: 364b); (18b/7).

Zζ ζήτα (zíta): Bu harf için bütün pozisyonlarda düzenli olarak ze /j/ kullanılmıştır: **ζάχαρη *záhari* *zahari*:** 'şeker' ('sugar' Collins: 798a); (40a/3); **δεν διαβάζω *den dyavázo* *de dyavazi*:** 'okumuyorum' **διαβάζω** 'okumak' ('read' Collins: 652a); (3a/2). Bazı örneklerde bu ses /ð: d/ harfine dönüşür: **ροζέ *rózé* *rođo*:** 'gül' ('rose' Collins: 690a); (40b/10). Özellikle iç ve son seste /s/, /z/'ye dönüşür (/s/ > /z/): **πεινασμένος *pinasménos* *pinazmenos*:** 'aç' ('hungry' Collins: 381a); (26b/12); **κλέφτες *kléftes* *ikleftiz*:** 'hırsız' ('thief' Collins: 827a); (19a/10).

Σσ σίγμα (sígma): Birkaç kelimedede sad /ص/ ile yazım mevcut olsa da bu harf için metinde bütün pozisyonlarda düzenli olarak sin /س/ harfi kullanılmıştır: **σκεπάζμα *sképaζma* *iskepazma*:** 'örtü' (7b/7). **μόσχο *mósho* *moşto*:** 'köfter, lokum' (40a/2); **δύσκολος *dískolos* *dişkolo*:** 'güç, zor' ('difficult' Collins: 213b); (27a/10). Söz sonunda pek çok örnekte /s/ düşmüştür: **πίστις *pístis* *pisti*:** 'din' (KO: 816a); (15a/13). *Zíta* maddesinde bahsedilen ses hususiyeti bu madde için de geçerlidir (/s/ > /z/): **κοιμισμένος *kimisménos* *kimizmenos*:** 'uyuyan, tembel' ('asleep' Collins: 41b); (28a/9). Birkaç örnekte Rumcada sin ile yazılması gereken Osmanlı Türkçesi kelime, Osmanlı telaffuzuna göre şin /ش/ ile yazılmıştır: **πιστόλι *pistóli* *piştola*:** 'piştov' ('pistol' Collins: 599a); (30b/12); **κόσκι *kóski* *koşki*:** 'köşk' (35b/2). Bu maddede söz içinde ünsüz teklesmesine uğramış pek çok örnek mevcuttur (değemination):⁵¹ **μέλισσα *mélissa* *melisa*:** 'arı' ('bee' Collins: 64a); (35a/1).

Θθ θήτα (síta): Bu harf için bütün pozisyonlarda düzenli olarak peltek ś /ث/ kullanılmıştır: **θεός *šeós* *še'o* *še'os*:** 'Allah' (KO: 189a); (15a/7); **μάθημα *másimo* *maşimo*:** 'ders' ('subject' Collins 794a); (4a/5); (4a/6). Söz içinde bu sesin /t/ 'ye dönüştüğü örnekler görülür: **προχθές *prohśés* *oprođtes*:** 'öte gün' (TRS: 334b);

⁵¹ B. Newton, a.g.e., s. 16.

(16b/4). Söz başı pozisyonunda /s-/ > /f-/ değişimleri mevcuttur: **θα έρθη *sa érti farti*** ‘gelecek’ (7a/1).

Λλ λάμδα (*lám̄ḁa*): Bütün pozisyonlarda düzenli olarak lam /l/ kullanılmıştır: **λεμόνι *lemóni lemoni***: ‘limon’ (‘lemon’ Collins: 454a); (40b/13); **πούλημα *púlīma pulīma***: ‘satmak’ (‘sell’ Collins: 715a); (9a/2). Söz içinde bu harfin /r/ ünsüzüne dönüştüğü pek çok örnek mevcuttur: **αδελφός *adelfós aḁerfos***: ‘erkek kardeş’ (‘brother’ Collins: 92b); (24b/3). Söz içinde pek çok örnekte /l/ ünsüzleri tekleşir (degemination):⁵² **πολλά *pollá pola***: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); (18b/1).

Μμ μι (*mi*): Bu harf için bütün pozisyonlarda düzenli olarak mim /r/ kullanılmıştır: **μαύρος *manros manro***: ‘siyah’ (‘black’ Collins: 72a); (16a/9); **δαίμονας *démonas ḁemonas***: ‘şeytan’ (‘demon’ Collins: 203b); (15b/8). Söz içinde pek çok örnekte tekleşme vardır (degeminattion):⁵³ **κόμμα *kóm̄ma ḁoma***: ‘kesmek’ (KR: 684b); (7b/13).

ΜΠ μπ: Bu harf birleşimi için bütün pozisyonlarda düzenli olarak be /b/ kullanılmıştır: **μπράτσο *bráḁo biraḁo***: ‘kol’ (‘arm’ Collins: 37b); (22a/3); **τσαμπί *ḁabí ḁabi***: ‘salkım’ (‘bunch’ Collins: 96a); (39a/5).

Νν νι (*ni*): Bütün pozisyonlarda düzenli olarak nun /n/ harfi ile gösterilir: **νέφος *néf̄os nefi***: ‘bulut’ (‘smog’ Collins: 749b); (16a/4); **χρόνος *hrónos iḁronos***: ‘yıl’ (‘year’ Collins: 921b); (16b/7). Bu harfte de iç seste tekleşme mevcuttur (degemination):⁵⁴ **πέννα *pén̄na pena***: ‘kalem’ (‘pen’ Collins: 587b); (30a/7). **γειτονιά *yitoná yitona***: ‘mahalle’ (Collins: 523b); (18b/5). **μανίκι *maníki maḁika***: ‘yeni’ (‘sleeve’ Collins: 744b); (28b/10).

ΝΤ ντ: Bu harf çifti her pozisyonda düzenli olarak dal /d/ ile gösterilmiştir: **δέντρο *déd̄ro ḁedro***: ‘ağaç’ (‘tree’ Collins: 848b); ‘taze ağaç’ (18b/11); **κοντά *kodá ḁoda***: ‘yakın’ (‘near’ Collins: 520a); (18a/12).

Ττ ταν (*taf*): Bu harf için Arap alfabesinden genellikle te /t/ tercih edilmekle birlikte bu yazımların hangi düzene göre verilmiş olduğu belirsizdir. Kimi zaman harfler,

⁵² B. Newton, a.g.e., s. 16.

⁵³ B. Newton, a.g.e., s. 16.

⁵⁴ B. Newton, a.g.e., s. 16.

incelik-kalınlık kuralına göre tercih edilse de ince sıradan ünlülerle birlikte tı /ط/, kalın sıradan ünlülerle te /ت/ harfleriyle yazımlar görülebilir. Fakat tı harfi nisbeten az bulunmakla birlikte genellikle kalın sıradan ünlüler ile /i/ ünlüsü çevresinden yazılır: **τρίτη trítē tiriti**: ‘salı’ (TRS: 369b); (17a/13); **τιμόνι timóni timoni**: ‘dümen’ (‘rudder’ Collins: 693b); (20a/6); **γάτα gáta kaṭi**: ‘kedi’ (‘cat’ Collins: 114a); (32b/2); **αστέρι astéri astiro**: ‘yıldız’ (‘star’ Collins: 776b); (15b/11); **πόρτα pórta porṭa**: ‘kapı’ (‘door’ Collins: 231a); (35a/7).

Ξξ ξι (ksi): Bu harf çifti için düzenli olarak her pozisyonda kaf /ق/ ve sin /س/ harfleri birlikte kullanılmıştır. Söz başında bu harften önce bir /i/ türemesi yaygındır: **ξύλο ksílo iksila**: ‘odun’ (‘wood’ Collins: 914a); (38a/2); **μετάξι metáksi metaḫsi**: ‘ipek’ (‘silk’ Collins: 737b); (38b/2); **αἴξ ayíks aḡsa**: ‘keçi’ (TRS: 211a); (32a/10).

Ππ πι (pi): Bu harf metinde bütün pozisyonlarda bazen pe /پ/ bazense be /ب/ harfiyle yazılmıştır. Fakat örneklerin pek çoğunda pe /پ/ ile verilen yazımlar göze çarpmaktadır: **πολλά polá pola**: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); (3b/6); **τόπος tópos ṭopos**: ‘yer’ (KR: 1197a); (4a/2). Bazen aynı kökten kelimelerin yan yana birinin /b/ diğerininse /p/ ile yazıldığı görülür: **παιδί pedí pidi**: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (4a/9). **παιδάκι pedáki pedā+ki**: ‘evlatçık’ **παιδί**: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (4a/9); özellikle aynı kelimelerin yan yana /b/ ve /p/’li yazımları telaffuzu aksettirme amaçlı yazılmış olabilir: **από πάνω apó ráno apo pano / apo bano**: ‘üst’ (‘above’ Collins: 2b); (18a/12). /p/ ünsüzünün tekleşmeye uğradığı bir örnek de mevcuttur (degemination):⁵⁵ **παππούς pappús papus**: ‘dede’ (‘grandfather’ Collins: 340b); (24b/9).

Ρρ ρο (ro): Bu harf için bütün pozisyonlarda düzenli olarak ra /ر/ harfi kullanılmıştır: **ρύζι rízi rizi**: ‘pirinç’ (‘rice’ Collins: 681b); (38a/7); **προγονή progóni piroḡoni**: ‘üvey kız’ (‘stepdaughter’ Collins: 780b); (24b/2). Bazı örneklerde bu ünsüz söz içinde /l/ ünsüzüne dönüşür: **λαμπρός labrós loblos**: ‘parlak’ (TLR: 63); (50a/13). Kimi örneklerde kelime içinde bu ünsüz düşer: **μικρός mikrós miço**: ‘küçük’ (‘small’ Collins: 748a); (25b/7). Bu ünsüzün tekleşmeye uğradığı bir örnek mevcuttur

---

⁵⁵ B. Newton, a.g.e., s. 16.

(degemination):⁵⁶ **άρρωστος** *árrostos arostimenos*: ‘hasta’ (‘sick’ Collins: 734a); (27a/6).

Φφ φι (fi): Bu harf için bütün pozisyonlarda düzenli olarak fe /ف/ kullanılmıştır: **φωτιά** *foiyá fotya*: ‘ateş’ (‘fire’ Collins: 294a); (16a/8); **χωράφι** *horáfi horafi*: ‘tarla’ (‘field’ Collins: 290b); (19a/13). Bazen bu ses yanındaki ünsüzle yer değiştirir (metathesis): **σφύρισμα** *sfirisma ifsirizma*: ‘tıraş etmek’ (Mecaz anlamda: ‘yok etmek’ argoda ‘tıraş etmek’); (13b/5). Birkaç örnekte söz başında /f/ ünsüzünün /p/ ‘ye dönmüşlüğü görülür: **φούστα** *fústa puđya*: ‘etek’ (‘skirt’ Collins: 742b); (28b/11).

Ψψ ψι (psi): Bu harf için bütün pozisyonlarda genellikle pe /پ/ ve sin /س/ harfleri birlikte kullanılmıştır. Bazı yazımlarda be /ب/ ve sin /س/ ile birlikte yazıldığı da görülür: **ψηλός** *psilós ipsilo*: ‘yufka, ince’ (‘tall’ Collins: 814a); (26a/7); **ύψηλη** *ipsili ipsila*: ‘yüksek’ (TRS: 565b); (18b/1); **κάψει** *kápsi kapsi*: ‘yaksın’ (49a/9). Söz başındaki pek çok örnekte Osmanlı telaffuzuna uygun şekilde bu harfin önünde bir /i/ türer: **ψείρα** *psíra ipsira*: ‘bit’ (‘louse’ Collins: 470b); (33a/8).

TZ τζ: Bu ikili harf için bütün pozisyonlarda düzenli olarak cim /ج/ harfi kullanılmıştır: **τζίτζίκι** *ciciki cicika*: ‘ağustos böceği’ (‘cicada’ Collins: 129a); (34b/1); **νεράντζι** *neránci neraci*: ‘turunç’ (‘bitter orange’ Collins: 72a); (39a/12).

ΤΣ τσ: Bu harf çifti bütün pozisyonlarda çim /چ/ veya cim /ج/ harfleriyle yazılmıştır: **τσамπί** *çabí çabi*: ‘salkım’ (‘bunch’ Collins: 96a); (39a/5); **παπούτσι** *parúçi papuçi*: ‘papuç’ (‘shoe’ Collins: 728b); (29a/6). Bu iki ünsüzün yer değiştirerek donduğu bir örnek mevcuttur (metathesis): **μπράτσο** *bráçso ivlasto*: ‘dal’ (‘arm’ Collins: 37b); (18b/12).

Söz başı		
/a/ Aa, άλφα (álfa)	<u>dik fethalı elif</u> αστέρι <i>astéri astiro</i> : ‘yıldız’ (15b/11).	<u>fetha-yı sâkile</u> αλάργο <i>alárgo alargo</i> : ‘uzak’(18a/11).
	Söz içi	
	<u>dik fethalı elif</u> μαύρος <i>mavros mavro</i> : ‘siyah’ (16a/9).	
Söz sonu		

⁵⁶ B. Newton, a.g.e., s. 16.

	<u>dik fethalı elif</u> νύχτα <i>níhta</i> níkta: ‘gece’ (15b/5); ημέρα <i>iméra</i> merā: ‘gün’ (15b/6).	<u>/-a/ > /-o/</u> ξήρα <i>ksíra</i> iksero: ‘kuru’ (19a/5).
/e/ Εε, έψιλον (epsilon), (αι)	Söz başı	
	<u>fetha-yı hafife</u> εβδομάδα <i>évdomadáda</i> evdomada: ‘hafta’ (17a/8).	<u>/e-/ türemesi</u> πέρασε <i>pérase</i> eperase: ‘geçti’ (12a/1); καβαλήκεψε <i>kavalíkepse</i> ekavalikepse: ‘bindi’ (13a/5).
	Söz içi	
	<u>fetha-yı hafife</u> θεός <i>seós</i> se’o / se’s: ‘Allah’ (15a/7).	<u>/-e-/ > /-i-/; /-i-/ > /-e-/</u> τσεκούρι <i>çekúri</i> çikuro: ‘balta’ (31a/1); μάγειρος <i>máyiros</i> mayeros: ‘aşçı’ (42b/11).
Söz sonu		
<u>he /b/ ile fetha-yı hafife /’/</u> πότε <i>póte</i> pote: ‘ne zaman’ (3a/3). μηροκόκαλε <i>mirokókale</i> amirikolale: ‘nergis’ (41b/8).		
/i/ Ηη, ήτα (íta); Ιι, γιώτα (yóta); Υυ, ύψιλον (ípsilon) (εί, οί, υί)	Söz başı	
	<u>dik veya yatık esreli elif /’/ ve ye</u> <u>/ι/</u> ήρθε <i>irše</i> irše: ‘geldi’ (6b/13);	<u>/i-/ protezi</u> ψηλός <i>psilós</i> ipsilo: ‘yufka, ince’ (‘tall’ Collins: 814a); (26a/7).
	Söz içi	
	<u>dik veya yatık esreli ye /ι/</u> μάθημα <i>másimo</i> maşimo: ‘ders’ (4a/5).	<u>/-i-/ türemesi</u> τρίτη <i>tríti</i> tiriti: ‘salı’ (TRS: 369b); (17a/13).
Söz sonu		
<u>dik esreli ye /ι/</u> εκείνη <i>ekini</i> ekini: işaret sıfatı, dişil kişiyi belirten o (kişi); (15a/3).		
/o/ Οο όμικρον (ómikron); Ωω ωμέγα (oméga) (ιώ)	Söz başı	
	<u>ötre /’/ ile birlikte vâv-ı meçhûle</u> ώστε <i>óste</i> oste: ‘dek, o zaman, öyle ki’ (44b/2).	
	Söz içi	
	<u>vav /ϝ/ ve ötre /’/</u> τόπος <i>tópos</i> topos: ‘yer’ (4a/2).	<u>/-o-/ türemesi</u> τρελός <i>trelós</i> torolos: ‘deli’ (25a/8).
Söz sonu		
<u>vâv-ı meçhûle ve ötre /’/</u> κόκκινο <i>kókkino</i> kókina: ‘kırmızı’ (29b/9).		
Söz başı		
<u>elifle birlikte ötreli vav</u> ουρανός <i>uranós</i> uranos: ‘sema, gök’ (15b/3).		

/u/ OY óó	Söz içi	
	ötrelı vav (vâv-ı meçhûl) άκουσεσ <i>ákuses</i> aķuses: ‘duydun mu?’ (48b/1).	
	Söz sonu	
	ötrelı vav (vâv-ı meçhûl) καλημέρα αφέντι σου <i>kaliméra afédi su</i> kalimera hafedya su: ‘sabahınız hayrolsun efendim’ (55a/2).	

Tablo 10: Arap Harfli Rumca Yazımı: Ünlüler

/y/ Γι γι (ğáma ve yóta), Ιι (vurgu yótada ise /y/ okunur), ĩ	Söz başı	
	<u>/ç/</u> γιός <i>yós</i> yos: ‘oğul’ (‘son’ Collins: 757b); (24a/3).	<u>/g-/ > /y-/</u> γελώ <i>geló</i> yelo: ‘gülmek’ (11a/6)
	Söz içi	
	<u>/ç/</u> κυριακή <i>kiryakí</i> kiryaki: ‘pazar günü’ (17a/11); μυϊά <i>miya</i> miya: ‘sinek’ (TRS: 391a); (33a/7). hemze /l/ σαΐτα <i>sayta</i> sa’ita: ‘ok’ (30b/10).	Ses Hususiyetleri
	<u>/-g-/ > /-y-/</u> βγαίνω <i>vgéno</i> ivyema: ‘dışarı çıkmak’ (‘go out’ Collins: 336b); (7b/9). <u>/-v-/ > /-s-/</u> πιομένος <i>pyoméno</i> ipşomenos: ‘içmiş olan’ (7a/9). <u>/-v-/ > /-c-/</u> πάπια <i>pápva</i> papica: ‘ördek’ (‘duck’ Collins: 240a); (34b/3);	
	Söz sonu	
	-	
/v/ Ββ βήτα (víta), εύ, αύ	Söz başı	
	<u>/ç/</u> βροχή <i>vrohí</i> ivroşi: ‘yağmur’ (KO: 1992b); (16a/3).	
	Söz içi	
	<u>/ç/</u> μαύρος <i>mavros</i> mavro: ‘siyah’ (‘black’ Collins: 72a); (16a/9).	Ses Hususiyetleri
	söz içinde /v/ düşebilir καβαλήκευμα <i>kavalikevma</i> kavalikema: ‘binmek’ (10b/3); πρόβειο <i>próvyo</i> iproyo: ‘koyun’ (58b/5-6). <u>/b/, /w/, /m/ (çift dudak ünsüzleri)</u>	

		ράβω <i>rávo</i> rama: ‘dikmek’ (10b/13); εβρήκα <i>evrika</i> ebiḳa ‘buldum’ (59b/10).
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
Γγ γάμα (gáma)	<u>/ġ/</u>	<u>/g-/ > /y-/</u>
	γάλα <i>gála</i> ġālā: ‘süt’ (33b/12);	γέφυραι <i>géfira</i> yōfirī: ‘köprü’ met.: ‘köpri’ (TLR: 77); (18a/8);
	Söz içi	
	<u>/ġ/</u>	<u>/-g-/ > /-y-/</u>
φτέρουγα <i>ftéruga</i> ifteruġa: ‘kanat’ (‘wing’ Collins: 910b); (34b/4);	καλόγερος <i>kalógeros</i> ḳaloyeros: ‘keşiş met.: sufi’ (‘monk’ Collins: 503b); (42a/12).	
<u>/e/ ünlüsüyle birlikte kef /ك/</u>		<u>/-g-/ (africation: sızıcılařma)</u>
παραγγελία <i>parangelya</i> paragelya: ‘ısmarlamak’ (12b/2).	όργισμα <i>órgisma</i> orizma: ‘emretmek’ (6a/12).	
	<u>/-ng-/, /-k-/</u>	
	φεγγάρι <i>fengári</i> feḳari: ‘ay’ (15b/10). <i>ḳaf’a ḳarīb oḳunur</i>	
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
Κκ κάπα (kápa)	<u>kaf /ق/; kef /ك/</u>	
	καράβι <i>ḳarávi</i> ḳaravi / ḳaravis: ‘gemi’ (3b/12); κεφάλι <i>kefáli</i> kefali kefales: ‘baş’ (‘head’ Collins: 361a); (20b/7).	
	Söz içi	
	<u>kaf /ق/; kef /ك/</u>	<u>/-k-/ damaksıllařması (palatalization)</u>
παιδάκι <i>pedáki</i> peḳa+ki: ‘evlatçık’ παιδί: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a);	μικρός <i>mikrós</i> miço: ‘küçük’ (‘small’ Collins: 748a); (25b/7); /χ/’li biçimler Girit diyalektinde /ḳ/ tarafındadır μοσχάρι <i>mosḫári</i> mosḳari: ‘dana’ (32a/7); νόχτα <i>niḫta</i> niḳta: ‘gece’ (15b/5).	
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
	-	
	Söz içi	

/ng/ ΓΓ γγ; ΓΚ γκ	kâf-ı sagîre /ك/		/-ng-/ > /-g-/ , /-k-/
	ἀγγελος <i>ángelos</i> angelos: ‘melek’ (15b/3).		αγγούρι <i>angúri</i> ađuri: ‘salatalık’ (‘cucumber’ Collins: 183b); (42a/5); ξύγκι <i>ksíngi</i> iđsigi: ‘iç yađı’ (‘suet’ Collins: 797b); (37b/7).
	Söz sonu		
-			
/h/ Xχ (hi)	Söz başı		
	hı /ح/		/i, e/ önündeki /h/ ünsüzünün pek çok örnek ve pozisyonda /ş/’ye dönüşerek damaksıllaşması (palatalization)
	χώρα <i>hóma</i> homa: ‘toprak’ (TRS: 489a); (18a/2).		χιόνι <i>hóni</i> şoni: ‘kar’ (16a/1);
	Söz içi		
	hı /ح/		/-h-/ > /-k-/
ζάχαρη <i>záhari</i> zahari: ‘şeker’ (‘sugar’ Collins: 798a);		δάχτυλο <i>dáhtilo</i> dađtılı: ‘parmak’ (21b/4). /i, e/ önündeki /h/ ünsüzünün pek çok örnek ve pozisyonda /ş/’ye dönüşerek damaksıllaşması (palatalization) βροχή <i>vrohī</i> ivroşi: ‘yađmur’ (16a/3).	
Söz sonu			
-			
/d/ Δδ δέλτα (délta)	Söz başı		
	/ð/		/-d-/ > /-d-/
	δαίμονας <i>démonas</i> demonas: ‘şeytan’ (‘demon’ Collins: 203b); (15b/8);		δευτέρα <i>deftéra</i> deftera: ‘pazartesi’ (TRS: 340b); (17a/12);
	Söz içi		
	/ð/		
παιδί <i>pedí</i> piđi: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (4a/9).			
Söz sonu			
-			
Söz başı			

/z/ Ζζ ζήτα (zíta)	<u>/ز/</u> ζάχαρη <i>záhari zahari</i> : ‘şeker’ (40a/3).	
	Söz içi	
	<u>/ز/</u> ροζέ <i>rózé rođo</i> : ‘gül’ (40b/10).	<u>/s/ > /z/</u> πεινασμένος <i>pinasménos</i> pinazmenos: ‘aç’ (26b/12);
	Söz sonu	
-	<u>/s/ > /z/</u> κλέφτες <i>kléftes</i> iķleftiz: ‘hırsız’ (19a/10).	
/s/ Σσ σίγμα (sigma)	Söz başı	
	<u>/س/</u> σκέπαζμα <i>sképaзма iskepazma</i> : ‘örtü’ (7b/7).	
	Söz içi	
	<u>/س/</u> δύσκολος <i>dískolos dıskolo</i> : ‘güç, zor’ (27a/10).	Ses Husuisyetleri <u>/س, /ش/</u> πιστόλι <i>pistóli</i> piştola: ‘piştov’ κόσκι <i>kóski</i> koşki: ‘köşk’ (35b/2). <u>/s/ > /z/</u> κοιμισμένος <i>kimisménos</i> kimizmenos: ‘uyuyan, tembel’ (28a/9).
	Söz sonu	
	<u>/س/</u> κοιμισμένος <i>kimisménos</i> kimizmenos: ‘uyuyan, tembel’ (28a/9).	
/š/ Θθ θήτα (šíta)	Söz başı	
	<u>/ث/</u> θεός <i>šeós še’o / še’os</i> : ‘Allah’ (15a/7).	<u>/š-/ > /f-/</u> θα έρθη <i>ša érti farti</i> : ‘gelecek’ (7a/1).
	Söz içi	
	<u>/ث/</u> προχθές <i>prohšés</i> oproķtes: ‘öte gün’ (16b/4).	<u>/-š-/ > /-t-/</u> προχθές <i>prohšés</i> oproķtes: ‘öte gün’ (16b/4).
Söz sonu		
-		
/l/ Λλ Λάμδα (lám̄ḁa)	Söz başı	
	<u>/ل/</u> λεμόνι <i>lemóni</i> lemoni: ‘limon’ (40b/13).	
	Söz içi	

	<u>/ɫ/</u> πούλημα <i>púlīma</i> pulīma: ‘satmak’ (9a/2).	<u>/-l- / > /-r- /</u> αδελφός <i>adelfós</i> aderfos: ‘erkek kardeş’ (24b/3). <u>/-l- / (degeminattion)</u> πολλά <i>pollá</i> pola: ‘çok’ (18b/1).
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
/m/	<u>/ɛ/</u> μαύρος <i>mavros</i> mavro: ‘siyah’ (16a/9).	
Μμ μι (mi)	Söz içi	
	<u>/ɛ/</u> δαίμονας <i>démonas</i> demonas: ‘şeytan’ (15b/8).	<u>/-m- / (degeminattion)</u> κόμμα <i>kómma</i> koma: ‘kesmek’ (7b/13).
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
/b/	<u>/b/</u> μπράτσο <i>bráçso</i> biraço: ‘kol’ (22a/3).	
ΜΠ μπ	Söz içi	
	<u>/b/</u> τσαμπί <i>çabi</i> çabi: ‘salkım’ (39a/5).	
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
/d/	<u>/d/</u> δέντρο <i>dédro</i> dedro: ‘ağaç’ ‘taze ağaç’ (18b/11).	
ΝΤ ντ	Söz içi	
	<u>/d/</u> κοντά <i>kodá</i> koda: ‘yakın’ (18a/12).	
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	
Ττ ταν (taf)	<u>/ت, /ط/</u> τρίτη <i>tríti</i> tiriti: ‘salı’ (17a/13); τιμόνι <i>timóni</i> timoni: ‘dümen’ (20a/6).	
	Söz içi	
	<u>/ت, /ط/</u> γάτα <i>gáta</i> қаti: ‘kedi’ (32b/2); αστέρι <i>astéri</i> astiro: ‘yıldız’ (15b/11).	
	Söz sonu	
	-	
	Söz başı	

/ks/ Ξξ ξι (ksi)	<u>/س, /اق/</u> ξύλο <i>ksílo</i> iksila: ‘odun’ (38a/2).	
	Söz içi	
	<u>/س, /اق/</u> μετάξι <i>metáksi</i> metaksi: ‘ipek’ (38b/2).	
	Söz sonu	
	<u>/س, /اق/</u> αἴξ <i>ayíks</i> ‘ağsa: ‘keçi’ (32a/10).	
/p/ Ππ πι (pi)	Söz başı	
	<u>/پ, bazen/ب/</u> πολλά <i>polá</i> pola: ‘çok’ (3b/6).	<u>/-p-/ (degemination)</u> παππούς <i>pappús</i> papus: ‘dede’ (24b/9).
	Söz içi	
	<u>/پ, bazen/ب/</u> τόπος <i>tópos</i> topos: ‘yer’ (4a/2).	
	Söz sonu	
	-	
/r/ Ρρ ρο (ro)	Söz başı	
	<u>/ر/</u> ρύζι <i>rízi</i> rizi: ‘pirinç’ (38a/7).	
	Söz içi	
	<u>/ر/</u> προγονή <i>progoní</i> pirogoni: ‘üvey kız’ (24b/2).	<u>/-r-/ > /-l-/ (alveolar, dış eti ünsüzleri)</u> λαμπρός <i>labrós</i> loblos: ‘parlak’ (50a/13). /-r-/ (degemination): άρρωστος <i>árrwstos</i> arostimenos: ‘hasta’ (27a/6).
	Söz sonu -	
/f/ Φφ φι (fi)	Söz başı	
	<u>/ف/</u> φωτιά <i>fotyá</i> fotya: ‘ateş’ (16a/8).	
	Söz içi	
	<u>/ف/</u> χωράφι <i>horáfi</i> horafi: ‘tarla’ (19a/13).	
	Söz sonu	
	-	
/ps/ Ψψ ψι (psi)	Söz başı	
	<u>/پ ve sin /س, nadiren /ب ve sin /س/</u> ψηλός <i>psilós</i> ipsilo: ‘yufka, ince’ (26a/7).	<u>/i-/ türemesi (hipotez /i/’si)</u> ψείρα <i>psíra</i> ipsira: ‘bit’ (33a/8).
	Söz içi	

	/ <u>پ</u> / ve <u>sin</u> / <u>س</u> / κάψει <i>kápsi</i> kapsi: ‘yaksın’ (49a/9).
	Söz sonu
	-
	Söz başı
/c/	/ <u>ج</u> / τζίτζικί <i>ciciki</i> ciciğa: ‘ağustos böceği’ (34b/1).
TZ τζ	Söz içi
	/ <u>ج</u> / νεράντζι <i>neránci</i> neraci: ‘turunç’ (39a/12).
	Söz sonu
	-
	Söz başı
/ç/	/ <u>چ</u> /, / <u>ج</u> / τσαμπί <i>çabi</i> çabi: ‘salkım’ (‘bunch’ Collins: 96a); (39a/5).
TΣ τσ	Söz içi
	/ <u>ق</u> /, / <u>ج</u> / παπούτσι <i>parúçi</i> paruçi: ‘papuç’ (‘shoe’ Collins: 728b); (29a/6).
	Söz sonu
	-

Tablo 11: Arap Harfli Rumca Yazım: Ünsüzler

BÖLÜM III: METİN

[1b] ⁽¹⁾ **hāzā luġat-i erba‘a te’lif eden hānyevī fileskoki**⁵⁷ ⁽²⁾ hāzihī emsile lisān-ı ‘arabī ve lisān-ı türkī ve lisān-ı yūnānī ve lisān-ı ⁽³⁾ fārisī dört lisān üzerine tercüme ve beyān olunmuşdur ⁽⁴⁾ **bi-te’lif-i girīdī hānyevī**⁵⁸ **hāfız ibrahīm efendi** ⁽⁵⁾ bi-smi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm ⁽⁶⁾ el-ḥamd’ü-lillāh’il-lezī şerref’el-insāne ve zeyyenehū bi’n-nuṭqi ve’l-lisān ⁽⁷⁾ ve ekremehū ‘alā-sā’ir’il-maḥlūkāt[i] ve faddale men şā’e min-‘ibādihī ⁽⁸⁾ bi’l-feşāhati ve’l-ihtidā’i ilā temīzi’l-luġāti ve’ş-şalavātü ve’s-selām ⁽⁹⁾ ‘alā-seyyidinā muḥammedin seyyidi’l-‘arabī ve’l-‘acemī ve efşāhe min-nuṭqin ⁽¹⁰⁾ ve tekelleme’l-münezze [münezzehen] ‘aleyhi fi’z-zikri’l-muḥkemi⁵⁹ ikrā’ ve rabbūke’l-ekremü ⁽¹¹⁾ ellezī ‘alleme bi’l-ḳalemi ‘alleme’l-insāne mā lem ya’lem ve ‘alā-‘ālihi ve aştābihi [meşābih] **[2a]** ⁽¹⁾ mesābīhu’z-zulm[i] ve yenābī’il-ḥikem [menābī’ü’l-ḥikem] **ve ba’d** şöyle ma’lūm ola ki ⁽²⁾ zebān-ı ḥilāf-ı fārisīdir⁶⁰ ve yūnānīde if’āl [ef’āl] ve esmā’-yı müştakḳa [müştakḳa] ⁽³⁾ nesak-ı vāhid üzerine gelmeyip ekserī ḥilāf-ı kıyās olmağın ⁽⁴⁾ emsile-yi muhtelif-e-yi yūnānī’i ba’d’el-irād bi-ḥasebi’t-tāḳati maşadır-ı ⁽⁵⁾ keşire cem’ edip her bir maşdarın ḥezāsında [ḥizāsında] vāḳi’şaḥīfe- ⁽⁶⁾ de māzī ve muzāri’ ve ism-i fā’il ve ism-i mef’ul ve emr-i ⁽⁷⁾ gā’ib ve ḥāzır ve nehiy ve mechül ve māzī ve muzāri’i ⁽⁸⁾ daḫi taḥrīr ve tastīr edip ‘ayān beyān etdim zīrā ⁽⁹⁾ bu kelimāt-ı keşire-i şemāniyyeniñ ve mechülün ekserīsi ḥilāf-ı ⁽¹⁰⁾ kıyās olmağdan zabṭ u inzibāṭı müta’assir olduğu ⁽¹¹⁾ erbābının ma’lūmudur binā’en⁶¹ ‘alā-zālik şıyağ-ı şemāniyye-yi muḳābele-yi ⁽¹²⁾ şaḥīfe irā’et ve māzī ve muzāri’ mechülü maşdar-ı ⁽¹³⁾ ‘arabīniñ ḳurbunda işāret ve şıyağ-ı bākīye mücerred edevātla⁶² ma’lūm **[2b]** ⁽¹⁾ olmağile tevk ü tarḫ olunmuşdur ancak iştikāk ne vechile⁶³ ⁽²⁾ olmanın beyānı ehem ve elzem olmağile⁶⁴ beyānına şurū’ ba’d ⁽³⁾ ez īn emsile-yi muhtelif-e ve muṭtarideleri daḫi izāḥ edelim ⁽⁴⁾ fi’l-iştikāk eğer māzī üzerine **lime {cAZyMA}**

⁵⁷ fileskoñi LE/N²/1b/1.

⁵⁸ hanyevi LE/N²/1b/1.

⁵⁹ LE/N²/1b/10.

⁶⁰ zebān-ı pārisī ve yūnānīde LE/B/2a/2.

⁶¹ binā’ LE/N²/2a/12.

⁶² edevātla LE/N²-E/2b/1.

⁶³ vechle LE/N²/2b/2.

⁶⁴ olmağla LE/N²/2b/3.

ma'nāsına⁽⁵⁾ olan bir lafz-ı **den na**'ı idhāl edersen⁶⁵ cehd-i [cehd] mutlak olur⁽⁶⁾ meşelā **emaşa** gelmesi ki 'ilm ma'nāsınadır **den [n]a** kelimesini⁽⁷⁾ idhāl ettikde **den emaşa** olur ki ma'nāsı öğrenmedi⁽⁸⁾ demektir ancak evā'il-i māzī ve muzāri' de ve sā'ir ef'āle⁽⁹⁾ olan hemzāt üzerlerine edāt geldikde hazf olunup^{66 (10)} ba'zı kerre hazf-eden 'ivaż-ı nūn daħi vērilir ve **den [n]a**⁽¹¹⁾ lafzının **hā**'sı ba'd'el-hazf māķablindeki **nūn** māba'dında-⁽¹²⁾ ki hemze-i maħzūfeniñ harekesi naķl olunur **irşe** dēyecek⁽¹³⁾ yerde **den irşe** ve **irsaste** dēyecek maħalde **den ersaste** dērler [ve eđer] **[3a]**⁽¹⁾ ve eđer muzāri' üzerine **de** lafzını {YA} **den [n]a** lafzı vaż' edersen⁽²⁾ nefy-i istiķbāl olur **den ersate de dyavazi** gibi ki ma'nāları⁽³⁾ gelmez ve okumaz demektir ve eđer **den [n]a** lafzına bir **pote**⁽⁴⁾ idhāl edersen⁶⁷ te'kīd-i nefy-i istiķbāl olur **pote den er-**⁽⁵⁾ **šate** gibi ki hīç gelmez demektir ve eđer cehd-i [cehd] mutlak üze⁽⁶⁾ rine bir **pote** lafzını daħi zamm edersen cehd-i müstağraķ olur⁽⁷⁾ meşelā **den irşe** lafzına ki gelmedi demektir **pote den irşe**⁽⁸⁾ dēdikde hīç bu āna deđin gelmedi ve eđer lafzını ki hāl ma'nāsına-⁽⁹⁾ dır zamm edersen nefy-i hāl olur **eda den ersate** gibi ki Őimdi⁽¹⁰⁾ gelmez demektir ve eđer muzāri' üzerine {Ad YA} **es**⁽¹¹⁾ lafızlarından birini zamm edersen emr-i gā'ib olur ve **mi-i**⁽¹²⁾ nāhīye geldikde nehy-i gā'ib olur **idyavazi mi diyavazi** gibi⁽¹³⁾ ve eđer māzīniñ hemzesin hazf edersen emr-i hāzır olur **[3b]**⁽¹⁾ **edyavaze** gibi ve eđer muzāri' üzerine bir **mi-i** nāhiye getirdikden⁽²⁾ Őonra āħirine bir sin-i mūhmele-yi sākine'i yāħūd bir zā-i sākine⁽³⁾ getirip ve mā-ķabillerin meksūr edersen nehy-i hāzır olur⁽⁴⁾ **mi diyavazis mi diyavazo** gibi ve eđer māzī ve muzāri' üze-⁽⁵⁾ rine **pos** ve yāħūd **poz** lafızlarından birini getirsen⁽⁶⁾ fi'il-i ta'accüb olur ve ism-i fā'il üzerine **pola** lafzını ziyāde⁽⁷⁾ edersen mūbālağa⁶⁸ ile ism-i fā'il olur **pola dyavazis**⁶⁹ gibi⁽⁸⁾ ve eđer ism-i fā'il üzerine {YIYsYA} **perisya** lafzını getirsen⁽⁹⁾ ism-i tafđil⁷⁰ olur **perisya diyavazis**⁷¹ ve eđer ism-i cāmidiñ⁽¹⁰⁾ āħirine bir sin lafzını⁷² ilhāk edersen ism-i menšüb [mensüb]⁽¹¹⁾ olur gāhice medde ile iktifā['] olunup sin'i getirmezler⁽¹²⁾ evvele mišāl **ķaravi ķaravis** gibi Őāniye mišāl **ķaravi ti**⁽¹³⁾ **orfano anaťoli ři** gibi ve

⁶⁵ edersin LE/E/2b/5.

⁶⁶ olunuLE/N²/2b/10.

⁶⁷ edersin LE/E/3a/4.

⁶⁸ LE/N²/3b/7.

⁶⁹ LE/N²/3b/9.

⁷⁰ Le/N²/3B/10.

⁷¹ perisyadyavazis LE/N²/3b/10.

⁷² lafzı LE/N²/3b/11.

eğer **topos** lafzını maşdarıñ [āhirine] **[4a]** ⁽¹⁾ āhirine ilhāk edersen ism-i mekân olur **topos to ma-** ⁽²⁾ **ti mu** gibi zîrā **topu** ve **topos** mekân ma' nâsınadır ve **to** ⁽³⁾ lafzı edât-ı taḥşîşdir [taḥşîş] ve **prama** lafzını idḥâl edersen ⁽⁴⁾ ism-i âlet olur ve **ena** getirsen binâ'-yı merre ve **im ḡarlo'is** [im kalıs] ⁽⁵⁾ lafzıyla binâ'-yı nev' i olur cümleye mişâl **pirama** ⁷³ {tW} **maşimo** ⁽⁶⁾ **ena maşimo im kalois maşimo** gibi ve eğer isim üzerine **ki** ⁽⁷⁾ lafzını getirsen ⁷⁴ ism-i taşğîr olur bi-şart-ı ān ki āhirinde ⁽⁸⁾ **ki** lafzını [lafzı] bulunmaya ve eğer bulunursa **ki** lafzından muḳaddem ⁽⁹⁾ bir **ḳā** lafzını getirirsen evvele mişâl **pidi** ⁷⁵ [pedi] **pedaki** şāniye mişâl ⁽¹⁰⁾ **çiçeki çiçekaki bardaki bardakaki** gibi lākin lafz-ı **ki'den** ⁽¹¹⁾ muḳaddem ḥarf-i meddeden elif gelmek şartdır velev yā-i medde ⁽¹²⁾ daḡi olursa elif [elif] münḳalib olur nitekim mişâlden ⁽¹³⁾ ma'lûm olur imdi emşile-yi muḥtelife 'ayān ve beyān edip **[4b]** ⁽¹⁾ ve muḥtarideleri ⁷⁶ daḡi izāḥ êtdikden-şonra maşādıra şurū' ⁽²⁾ zıkr olunduḡu vech üzere maşadır muḳābelesinde şıyaḡ-ı ⁽³⁾ şemāniyye işāret ve mechûl māzî ve muzāri' i maşdar-ı 'arabîniḡ ⁽⁴⁾ ḳurbunda muḥtelit olmamak mülāḡazasıyla ma'kûsen irā'et êde- ⁽⁵⁾ lim tā ki mütāla'a edene elsine-i erbā'anıḡ taḥşîli eshel ⁽⁶⁾ olup bizi da'vāt ⁷⁷-ı ḡayriyyeden ferāmūş êtmeyeler ve lākin ⁽⁷⁾ zıkr olunan ḳavā'ide muḡālif nice luḡat-i bî-şümār ve kelimāt-ı ⁽⁸⁾ nā-hem-vār vardır ki bir vechile ḡaşr ü inhişārı ve ta'dād ü ⁽⁹⁾ şümārı taḡrîr ve taḡrîr ḡadd-i imkândan ḡāricdir ⁷⁸ binâ'-yı 'aliyye ⁽¹⁰⁾ bi-ḡasebi'l-ḳudreti ve'l-mikneti maşadır-ı keşîre-yi taḡrîr ve muḳābele ⁽¹¹⁾ lerinde aşl olan şıyaḡ-ı şemāniyye ile mechûl māzî ve muzāri' i ⁽¹²⁾ taşṡîr êtdim ve bu kitābı [kitāb] üç bāb ve bir ḡātime üzerine ⁽¹³⁾ terkîb ve tertîb olunmuşdur **bāb-ı evvel maşadır** beyānındadır [bāb-ı šānî] **[5a]** ⁽¹⁾ **bāb-ı šānî** esmā'-yı müşakḳika [müştakḳa] ve ḡayr-i müşakḳika [müştakḳa] beyānındadır **bāb-ı** ⁽²⁾ **šālis** ḡurūfāt ve edevāt ve esmā'-yı işāret ve zamā'ir ve esmā'-yı ⁽³⁾ ef'āl ve sâ'ir naḡivlerde mezkûr olan kelimāt beyānındadır ⁽⁴⁾ ve ḡātime ve nice neşāyiḡi ve mekāleme-yi [mükāleme] şāmildir ⁽⁵⁾ **fi'l-emşileti'l-muḡtelifeti'l-yūnāniyye** ⁽⁶⁾ **[maşdar]** maşima **[māzî]** e maşate **[māzî fi'il]** maşeni **[ism-i fā'il]**

⁷³ pirama LE/N²/4a/7.

⁷⁴ getirseḡ LE/N²/4a/8.

⁷⁵ pidi LE/N²/4a/11.

⁷⁶ LE/N²/4b/2.

⁷⁷ aslında *ed'iyye-i ḡayriyye*: 'ḡayr duaları'.

⁷⁸ LE/N²/4b/11.

maş[i]tis⁷⁹ [ism-i mef'ül] maşimenos⁸⁰ [cehd-i [cehd-i] muṭlaḳ] den emaşe
⁽⁷⁾ [nefy-i ḥāzır] edade maşeni [nefy-i istiḳbāl] de maşeni [te'kīd-i nefy-i
istiḳbāl] pote de maşeni [cehd-i [cehd] müstağraḳ] pote den emaşe⁽⁸⁾ [emr-
i gā'ib] ez maşi [nehy-i ḡā'ib] mi maşi maşe [ism-i mekān] topos to maşe
[ism-i ālet] pirama to maşi⁽⁹⁾ [binā'-yı merre] ena maşimo [binā'-yı nev']
{AmYηAYWbWs} maşimo [ism-i taşğır] maşimaki [mübālağa ile ism-i
fā'il] a[n]şropoş⁸¹ to maşimo⁽¹⁰⁾ [ism-i tafḍıl] perisya maşitis [fi'il-i
ta'accüb-i evvel] poz⁸² emaşe [fi'il-i ta'accüb-i şāliš] pos⁸³ maşeni⁽¹¹⁾ ve
hazā muṭṭaride⁸⁴ māzī-yi ma'lūm⁽¹²⁾ emaşe [öğrenmiş]⁸⁵ emaşane
[öğrendi]⁸⁶ emaseş [öğrenmiş]⁸⁷ emaşene [öğrendiler]⁸⁸ emaşa [öğrendi]⁸⁹
emaşame [öğret beni]⁹⁰⁽¹³⁾ emşile-yi muṭṭaride māzī-yi mechūl emaşetfitike
emaşetfitikane [5b]⁽¹⁾ emaşetfitikes emaşetfitikane⁹¹ emaşetfitiḳa
emaşetfitikame⁽²⁾ emşile-yi muṭṭaride muzāri'-i ma'lūm maşeni
[öğreniyor]⁹² maşetone maşetis⁽³⁾ maşenete maşeno maşenune muzāri'-i
mechūl maşitveyete⁽⁴⁾ maşitveğode maşitveyese maşitveyeste maşitveğome⁽⁵⁾
maşitveğomestane fi-l-maşdar maşima maşimata fi-ismi'l-fā'il⁽⁶⁾ maşitis
maşitades fi-ismi'l-mef'ül maşimenos [tekmıl öğrendi]⁹³ ma-⁽⁷⁾ şimeni [cem'
öğrenmiş]⁹⁴ bāḳīleri bunlardan müştak olmağın emşileden olur⁽⁸⁾ me'mūlile terk
olunmuşdur taḥrīre ḥācet yoḳdur ancak⁽⁹⁾ emr-i nehiy ve ba'zı esma[']nıñ ihtilāfāt-ı

⁷⁹ maşitis LE/N²/5a/10.

⁸⁰ maşimanos LE/N²/5a/10.

⁸¹ a[n]şropoş LE/N²/5b/2.

⁸² pos LE/N²/5b/5.

⁸³ pos LE/N²/5b/5.

⁸⁴ muṭṭaridet LE/N²/5b/7.

⁸⁵ LE/N²/5b/9.

⁸⁶ LE/N²/5b/9.

⁸⁷ LE/N²/5b/9.

⁸⁸ LE/N²/5b/9.

⁸⁹ LE/N²/5b/9.

⁹⁰ LE/N²/5b/9.

⁹¹ emaşetfitiketeh LE/N²/5b/11.

⁹² LE/N²/5b/13.

⁹³ LE/N²/6a/6.

⁹⁴ LE/N²/6a/6.

keşiresi olmağile ⁽¹⁰⁾ tavzīh ve taşrīh olunmuşdur **fī-emri'l-gā'ib ez maşi** ⁽¹¹⁾ **az maşune** yāhūd **az masusi** demek iktizā eder zīrā ⁽¹²⁾ {nA vAsY} lafızları zamīr-i teşniye-yi mü'ennes ve müzekker ve zamīr-i cem'-i ⁽¹³⁾ müzekker ve mü'ennes olur el-hāşıl fārisī gibi lisān-ı yūnā [nī de] **[6a]** ⁽¹⁾ nī de teşniye ve cem'-i müzekker ve mü'ennes olur el-hāşıl fārisī ⁽²⁾ gibi lisān-ı yūnānīde ve cem'-i müzekker ve mü'ennes müsāvīdir maḥşūz [maḥşūs] ⁽³⁾ şīğaları yoқdur **fī-nehyi'l-gā'ib mi maşi mi mašo** yāhūd ⁽⁴⁾ **mi maşosi emr-i ḥāzır maše maşete** teşniye ve cem'-i müzekker ⁽⁵⁾ ve mü'ennes **mübalağa ile ism-i fā'il pola maşitis pola ma-** ⁽⁶⁾ **şitades ism-i tafđil perisya maşitis perisya maşita** ⁽⁷⁾ **des fi'il-i ta'accüb** pos emaşete pos emaşane pos emaşes ⁽⁸⁾ pos emaşete pos emaşa pas emaşame **fī-beyāni'l-maşādiri'** ⁽⁹⁾ **l-'arabī ve'l-fārisī ve'l-türkī ve yūnānī** ['arabī] el-'ilmü [fārisī] *dāništen* ⁽¹⁰⁾ **[türkī]** bilmek **[yūnānī]** {ηWzMA} el-kırā'at *h'wānden* okumak **idyavazma** [maşima]⁹⁵ ⁽¹¹⁾ el-kitābetü *nüvişden* yazmak **ıgrama** el-emrü *fermüden* ⁽¹²⁾ buyurmak **orizma** el-müci'ü *āmeden* gelmek **ivrizma** [{ArḥWmA}]⁹⁶ ⁽¹³⁾ el-ityāni *āverden* götürmek **ferma** ez-zehābü *reften* **[6b]** ⁽¹⁾ gitmek **pav'ome** el-ku'üdü *nişesten* oturmak **kaşizma** ⁽²⁾ el-kıyāmü *ber h'wāsten* kal[k]mak **şıqoma** el-eklü *hürden* ⁽³⁾ yemek **fao'ma** [fūgoma] eş-şurbü *nüşiden* içmek **ipşoma**⁹⁷ **ipyama**⁹⁸ [pīno] ⁽⁴⁾ es-semā'ü *şeniden* eşitmek **ağzikima**⁹⁹ [āngizma] en-nazarü *dīden* ⁽⁵⁾ görmek **duyma** [dúme] et-tekellem *güften* söylemek **milima** el-'amelü ⁽⁶⁾ *kā[r]* *kerden* iş işlemek **dulema** [dulepse]¹⁰⁰ **el-yūnānī aņuşe** [akúse] [eşit]¹⁰¹ ⁽⁷⁾ {ηWnY}¹⁰² **ginostiķos** ['aķıllı]¹⁰³ **kozmenos** [doménos] **az ḥosi** [as dósi] **mi kosi** [midósi] **kose** [dóse] ⁽⁸⁾ **mi kosis** [mi dósis] **edyavase** [oturmuş]¹⁰⁴ **idyavazi** [is dyavázi] [oturuyor]¹⁰⁵ **idyavastis** [is dyavastís]

⁹⁵ LE/E/6a/10.

⁹⁶ LE/E/6a/12.

⁹⁷ ipşoma LE/N²/7a/4.

⁹⁸ LE/E/6b/3.

⁹⁹ LE/N²/7a/5.

¹⁰⁰ LE/N²/7a/7.

¹⁰¹ LE/N²/7a/8.

¹⁰² LE/E/6b/7.

¹⁰³ LE/N²/7a/8.

¹⁰⁴ LE/N²/7a/9.

¹⁰⁵ LE/N²/7a/10.

(9) **idyavazmenos** [is dyavasménos] [oturmuşdur]¹⁰⁶ **idyavazi** [is dyavázi] [oturuyordu]¹⁰⁷ **mi dyavazi** [oturmaz]¹⁰⁸ **izyavaze** [is dyávaze] [oturuyor]¹⁰⁹ (10) **mi idyavazis** [oturmuyor]¹¹⁰ **iğrapse** [yaz]¹¹¹ **iğrafi** [mektüb]¹¹² **iğramatīkos** [yazıcı]¹¹³ **iğramenos** (11) **ađ ğirapsi** [as grápsi] [yazmışdır]¹¹⁴ **mi iğrapsi** [yazma]¹¹⁵ **iğrapse** [yaz]¹¹⁶ **mi ğrapsis** [yazmasıñ]¹¹⁷ **orise** [órgise] [buyurdu]¹¹⁸ (12) **orizi** [orgízi] [buyuruyor]¹¹⁹ **oristis** [orgistís] [buyursuñ]¹²⁰ **orzemenos** [orgisménos] [buyursuñlar]¹²¹ **ez orisi** [is orgízi] **mi norisi** [mi orgísi] [buyurmasın]¹²² (13) **orise** [órgise] [buyuruñ]¹²³ **mi norisis** [mi orgísi] [buyurmayıñ]¹²⁴ **irše** [geldi]¹²⁵ **erşete arşiktis** [arhigós] [eršo] **[7a]** (1) **eršomenos** [geliyor]¹²⁶ **mi nerši** [mi érši] **erho** [gelir]¹²⁷ **mi neršis** [mi éršis] **efere** [getirdi]¹²⁸ **farti** [ša érti] [getir]¹²⁹ (2) **fartis** [ša éršis] [getir]¹³⁰ **fermenōs** [geliyor]¹³¹ **as ferī mi ferī** [getirem]¹³² **fere** [getir]¹³³ **mi feris** [getirmeyiñ]¹³⁴ (3) **epiye payi yayitis ya'omenos as pa'i miya'i** (4) **ame mi yais**

¹⁰⁶ LE/N²/7a/10.

¹⁰⁷ LE/N²/7a/10.

¹⁰⁸ LE/N²/7a/11.

¹⁰⁹ LE/N²/7a/11.

¹¹⁰ LE/N²/7a/11.

¹¹¹ LE/N²/7a/11.

¹¹² LE/N²/7b/1.

¹¹³ LE/N²/7b/1.

¹¹⁴ LE/N²/7b/1.

¹¹⁵ LE/N²/7b/1.

¹¹⁶ LE/N²/7b/2.

¹¹⁷ LE/N²/7b/2.

¹¹⁸ LE/N²/7b/2.

¹¹⁹ LE/N²/7b/2.

¹²⁰ LE/N²/7b/2.

¹²¹ LE/N²/7b/3.

¹²² LE/N²/7b/3.

¹²³ LE/N²/7b/3.

¹²⁴ LE/N²/7b/4.

¹²⁵ LE/N²/7b/4.

¹²⁶ LE/N²/7b/4.

¹²⁷ LE/N²/7b/5.

¹²⁸ LE/N²/7b/5.

¹²⁹ LE/N²/7b/5.

¹³⁰ LE/N²/7b/5.

¹³¹ LE/N²/7b/6.

¹³² LE/N²/7b/6.

¹³³ LE/N²/7b/6.

¹³⁴ LE/N²/7b/6.

eḳaça [oturdu]¹³⁵ ḳašizi [oturuyor]¹³⁶ ḳašitis ḳašizmenos [oturmuş]^{137 (5)} as ḳaçi [sen otur]¹³⁸ mi ḳaçi [oturmayın]¹³⁹ ḳaçe [otur]¹⁴⁰ mi ḳaçiz mi ḳaçis¹⁴¹ [oturam]¹⁴² esiḳo siḳonete⁽⁶⁾ siḳotis siḳomenos ezsiḳoši mi siḳoši siḳo⁽⁷⁾ mi sikošis efaye [ye]¹⁴³ tiroyi tirovoyi¹⁴⁴ [yeyeyor]¹⁴⁵ faḡas [çok yeyici]¹⁴⁶ fa'omeno [yemiş]^{147 (8)} mi fa'i [yemesin]¹⁴⁸ faye mi fais ipşe pini pyotis⁽⁹⁾ ipşomenos as pişi mi ipşi ipşe⁽¹⁰⁾ mi ipşis aḡriḳḳise iḡriḳa ḡirikiktis⁽¹¹⁾ iḡrikizmenos ezḡirikḳisi mi ḡirikḳisi aḡriḳḳise⁽¹²⁾ mi ḡirikḳitis iḡeşori şoritis şuremeno eşşori⁽¹³⁾ mi şuri şoritis şuremeno eşşori mi şuri [ḡiriḳa mi ḡriḳas bu daḡi luḡatdır] [7b]⁽¹⁾ şurye mi şuris emilise mili militis milimeno⁽²⁾ az milisi mi milisis mi lise mi milisis⁽³⁾ eḡulepse ḡuloi [zilevi] ḡuleftis [zileftis] ḡulemeno az ḡulepsi⁽⁴⁾ mi ḡulepsi mi ḡulepsis el-havf tersiden⁽⁵⁾ ḳorḳmaḳ foves¹⁴⁹ es-sukūt üftāden düşmek⁽⁶⁾ pezma er-remy endāhten [atmak] rima es-setr^ü pūşiden⁽⁷⁾ örtmaḳ iskepazma el-hark^u sūhten yanmaḳ⁽⁸⁾ ḳayma ed-duhūl derūn āmeden iḡerü girmek {YAzma} ⁽⁹⁾ el-hurūc birūn [bīrūn] āmeden taşra ḳıḳmaḳ ivyema er-rabt^u⁽¹⁰⁾ besten baḡlamaḳ dema el-hall^ü küşāden ḳözmeḳ⁽¹¹⁾ lima el-kans^ü rūften süpürmek paraserma⁽¹²⁾ el-haleb düşiden şud saḡmaḳ armema el-kat^u⁽¹³⁾ buriden kesmek ḳoma ed-darb^ü zeden urmaḳ [8a]⁽¹⁾ varizma el-herb girih̄ten [gürih̄ten] ḳaçmaḳ fevḡa¹⁵⁰ el-e'tā'^ü⁽²⁾ dāden vèrmeḳ dozma el-yūnānī efovişiḡe [ḳorḳmuş]^{151 (3)} fovate [ḳorḳar]¹⁵² fovitis foverizmenos [ḳorḳutmuşlar]¹⁵³ as fovişi¹⁵⁴

¹³⁵ LE/N²/7b/8.

¹³⁶ LE/N²/7b/8.

¹³⁷ LE/N²/7b/9.

¹³⁸ LE/N²/7b/9.

¹³⁹ LE/N²/7b/9.

¹⁴⁰ LE/N²/7b/9.

¹⁴¹ LE/N²/7b/9.

¹⁴² LE/N²/7b/9.

¹⁴³ LE/N²/7b/12.

¹⁴⁴ LE/N²/7b/12.

¹⁴⁵ LE/N²/7b/12.

¹⁴⁶ LE/N²/7b/12.

¹⁴⁷ LE/N²/7b/12.

¹⁴⁸ LE/N²/7b/12.

¹⁴⁹ LE/N²/8a/10.

¹⁵⁰ LE/N²/8b/10.

¹⁵¹ LE/N²/9a/1.

¹⁵² LE/N²/9a/1.

¹⁵³ LE/N²/9a/2.

¹⁵⁴ LE/N²/9a/2.

[düşer]¹⁵⁵ (4) **mi fovişi**¹⁵⁶ [korkma]¹⁵⁷ **fovo** [korku]¹⁵⁸ **mi fovase** [korkma]¹⁵⁹ **epese pefti** (5) **peftis pezmenos** [düşmüş]¹⁶⁰ **az pesi mi pesi**¹⁶¹ [düşme]¹⁶² **pese mi pesis pespe**¹⁶³ [düş]¹⁶⁴ **mi pesis**¹⁶⁵ [düşmeyesin]¹⁶⁶ **evrekse**¹⁶⁷ [yağmış]¹⁶⁸ (6) **erikse rihni verehi**¹⁶⁹ [yağıyor]¹⁷⁰ **rektis verektis**¹⁷¹ **rimenos az riksi** (7) **mi riksi rikse mi riksis eskepastike** [örtülmüş]¹⁷² **eskepazi** (8) **eskepastiz eskepazmenos as [s]kepasi mi skepasi** (9) **eskepase mi skepasis ekayike** [yanmış]¹⁷³ **keyete kaitis** (10) **kaymenos az kapsi ekapsi**¹⁷⁴ [yanmış]¹⁷⁵ **mi kapsi** [yanması]¹⁷⁶ **kapse** [yakmış]¹⁷⁷ **mi kapsis** [yakması]¹⁷⁸ (11) **epike peki peztis pazmenos az pi** (12) **mi pi {AbA}** **mi pis evyike ivyeni evgartin** (13) **evgarmenos az viyi mi vyi evga mi vyis** [ekopike kovete evarsitike varizte [vadiste] adosike dodete] **[8b]** (1) **edese deni destis demenos ezdesi mi desi** (2) **dese mi desis elise litis lime tus** (3) **az lisi**¹⁷⁹ **mi lisi lise mi lisis eparasire** (4) **parasirti parasirtis parasirmenos az {W}parasiri** (5) **mi parasiri parasere mi parasiris ermakse** (6) **ermei ermaktis ermamenos as armaksi mi narmaksi** (7) **armakse mi narmeksi ekopse mi kopse**¹⁸⁰ **kopi koftis** (8) **komenos az kopsi mi kopsi kopse mi kopsis** (9) **evarike varizi varistis varizmenos [a]z vari** (10)

¹⁵⁵ LE/N²/9a/2.

¹⁵⁶ LE/N²/9a/2.

¹⁵⁷ LE/N²/9a/2.

¹⁵⁸ LE/N²/9a/2.

¹⁵⁹ LE/N²/9a/3.

¹⁶⁰ LE/N²/9a/3.

¹⁶¹ LE/N²/9a/4.

¹⁶² LE/N²/9a/4.

¹⁶³ LE/N²/9a/4.

¹⁶⁴ LE/N²/9a/4.

¹⁶⁵ LE/N²/9a/4.

¹⁶⁶ LE/N²/9a/4.

¹⁶⁷ LE/N²/9a/4.

¹⁶⁸ LE/N²/9a/4.

¹⁶⁹ LE/N²/9a/5.

¹⁷⁰ LE/N²/9a/5.

¹⁷¹ LE/N²/9a/5.

¹⁷² LE/N²/9a/6.

¹⁷³ LE/N²/9a/8.

¹⁷⁴ LE/N²/9a/9.

¹⁷⁵ LE/N²/9a/9.

¹⁷⁶ LE/N²/9a/9.

¹⁷⁷ LE/N²/9a/9.

¹⁷⁸ LE/N²/9a/10.

¹⁷⁹ LE/N²/9b/4.

¹⁸⁰ LE/N²/9b/9.

mi vari vari mi varis efiye fevyi fevğas⁽¹¹⁾ fevğatos az fiyi mi fiyi fiye mi fiyis edoke
⁽¹²⁾ **dodi** [dîni] **do**stis **do**zmenos az **do**si mi **do**si⁽¹³⁾ **do**se mi **do**sis **lisân-ı erba** ‘a
şüd beyân [el-ahz^ü] **[9a]** ⁽¹⁾ el-ahz^ü *giriften* tutmak **ipşazma** el-bey^{‘ü} *furūhten* ⁽²⁾
şatmak **pulima eş-şirā^{‘ü}** *hîrîden* [hârîden] şatun almak ⁽³⁾ **ağorazma eş-şefā^{‘et}**
h^wāsten dilemek **zimita** ⁽⁴⁾ et-ta^{‘cîn} *şiristen* [sirişten] yoğurmak **zimoma et-tabh^u**
puhten ⁽⁵⁾ pişirmek **ipsima el-ğarf ta^{‘ām} be-kāse nihāden** ⁽⁶⁾ kıotarmak **ketoma el-ğasl^ü**
şüsten yaykama¹⁸¹ **iplima** ⁽⁷⁾ el-‘add^ü *şümürden* şaymak **metrima ipşase** ⁽⁸⁾ **pişani**
ipşastis ipşazmenos as pişasi ⁽⁹⁾ **mi pyasi ipşase mi ipşasis epulise puli** ⁽¹⁰⁾ **pulitis**
pulimenos as pulisi mi pulisi¹⁸² **pulise mi pulisis** ⁽¹¹⁾ **ağorase ağorazi ağorastis**
ağorazmenos ⁽¹²⁾ **ağorasi mi nağorazi ağorase mi nağorazis** ⁽¹³⁾ **ezitiğse zita zitiğtis**
zitimenos az [z]itiğsi **[9b]** ⁽¹⁾ **mi zitiğsi zitiğse mi zitiğsis ezimose zimoni** ⁽²⁾ **zimotis**
zimomenos az zimosi mi zimosi zimose ⁽³⁾ **mi zimosis**¹⁸³ **ipsise ipsini ipsistis**
ipsimenos ⁽⁴⁾ **as ip[s]isi mi pisi ipsise mi ipsisis** ⁽⁵⁾ **akenose kenoni kenotis**
kenomenos as kenosi ⁽⁶⁾ **kenose mi kenosis ipline iplini iplitis** ⁽⁷⁾ **iplimenos as pilini**
mi plini ipline mi plinis ⁽⁸⁾ **emetrise metra metritis metrimenos az metrisi** ⁽⁹⁾
metrise mi metrisis el-beyân benim faẓîle[t]-mendim hulūs ⁽¹⁰⁾ -perverim ve
mekâdir-şinās-i pür-ahterim vaqtimi[z] teng ü tār⁽¹¹⁾ ve şevâğil-i bisyârimız olmağdan
nâşî tekellüfât-ı keşîre ⁽¹²⁾ bi’l-küllîye tayy¹⁸⁴ olup mücerred maşâdır¹⁸⁵ ile mâzî ve
muzâri⁽¹³⁾ beyânıyla¹⁸⁶ iktifâ olunmuşdur zîrâ bunların cümlesi tahrîr [emr] **[10a]** ⁽¹⁾
emr-i ‘asîrdir bel-müte‘azzirdir¹⁸⁷ ancak bu üç şîğa¹⁸⁸ ma‘lûm ⁽²⁾ olduğda ‘âkile kâfidir
kuşûru bunlara kıyâs iştiğāk¹⁸⁹ ⁽³⁾ olunur ve lisân-ı mezbûr keşret tefa‘‘ul [tefâ‘îl] ve
vefret kıyâs [ile] ⁽⁴⁾ i[ş]tiğāk olunur isti‘mâl ile keşf ü izâh olunur ⁽⁵⁾ ve illâ kemâ-
yenbağî kalem ile tahrîr ve tefhîm mümkün değıldir zîrâ cümle ⁽⁶⁾ kelimât hilâf-ı kıyâs
vâki‘dir kâ‘ide üzre gelenler eḳall[ü] ⁽⁷⁾ mine’l-ḳalîldir binâ‘en ‘aleyh şıyağ-ı
şemâniyyeden bir miğdâr izâh ⁽⁸⁾ êtdikden-şonra şıyağ-ı sitte dağı berây-ı ihtîşâr tarğ

¹⁸¹ ‘su ile çalkalayarak yıkamak’ (Ötüken: 5/5259a).

¹⁸² LE/N²/10b/9.

¹⁸³ LE/N²/11a/4.

¹⁸⁴ LE/N²/11a/13.

¹⁸⁵ LE/N²/11a/13.

¹⁸⁶ LE/N²/11a/14.

¹⁸⁷ LE/N²/11b/1.

¹⁸⁸ LE/N²/11b/1.

¹⁸⁹ LE/N²/11b/3.

olunup⁽⁹⁾ mücerred maşdar ile māzī ve muzāri‘i taştīr olunup mā-⁽¹⁰⁾ bākīsi zihne ihāle olunmuşdur tā fārisiyyeye kesafet [keşāfet]⁽¹¹⁾ ve mütē‘allimine melālet vėrmeyip müddet-i kalīlede hītām müyesser ola⁽¹²⁾ **beyān-ı maşādır-ı muhtaşarān [h] ez-şıyağ¹⁹⁰-ı sitte el-hayā‘ü şermīden⁽¹³⁾ utanmak idrepom edrapike direpete edrepete¹⁹¹ en-nisyān^ü [10b] ⁽¹⁾ ferāmuş kerden unutmak iķşehama iķşehasa iķşehasa⁽²⁾ el-bezr^ü pāşīden saçmak isķiropise isķiropa el-rüküb⁽³⁾ süvār şūden binmek¹⁹² kavalikema akvalikepse [kavalıkepse] kevalikoyi [kavalikismēni]⁽⁴⁾ en-nüzül fūrū āmeden inmek katevazma ekatevike kateveni⁽⁵⁾ el-inzāl fūrū āverden indirmek katevasya ekatevase⁽⁶⁾ katevazi el-mada‘ [el-madağ] hābīden çeynemek masizma emasise {mAsY}⁽⁷⁾ el-bel‘u fūrū bürden yutmak katapşoma ekatapşe katapini⁽⁸⁾ el-ğilk der-besten kapamak isfalizma esefaliķse isfalizi⁽⁹⁾ el-ğaleyān cūşīden kaynamak ivrazma ivrase ivrazi⁽¹⁰⁾ es-sarīka^{tü} düzdīden¹⁹³ hırsızlamak¹⁹⁴ iķlema iķlepse⁽¹¹⁾ iķlefti en-nüküt [nügüt] berīden şıçmak şezma eşestike şezete¹⁹⁵ ⁽¹²⁾ el-tayryān [tayrān] perīden uçmak petazma epetaķse peta⁽¹³⁾ el-hayāta^{tü} dühten dikmek rama erapse rafti [el-hızf^ü] [11a]⁽¹⁾ el-hızf^ü¹⁹⁶ derīden yırtmak {YķsA} skizma {YķsA} skizi⁽²⁾ el-hanūk huffe [haffe] kerden boğmak ipnima ipniķse iptiyi⁽³⁾ es-si‘āl sirfe kerden öksürmek vişima eviķse⁽⁴⁾ vişi el-iţās ‘atşe kerden anşırmaq ifkarmizma⁽⁵⁾ efkarmistike efkarmizte ed-dihk^ü handīden gülmek⁽⁶⁾ yelo eyelase yela el-bükā‘ü girye kerden ağlamak⁽⁷⁾ iķlayma iķlapse iķleyi el-‘aẓẓ^u gezīden ışırmaq¹⁹⁷ ⁽⁸⁾ daķama edaķase daķani el-mass^u mekīden emmek⁽⁹⁾ pipilizma apipilise pipilizi et-takbīl^ü pūse [būse] dāden⁽¹⁰⁾ öpmek filima efilise fili es-şalb^ü berdār kerden⁽¹¹⁾ boğmaq ipnima ipniķse ipnisi el-büll^ü ter kerden ışlatmaq⁽¹²⁾ ivrema [ıvrekse] ivreķse ivreşi el-mevt^ü mürden ölmek⁽¹³⁾ apoşamos apoşane apoşeni el-emāte mīrānīden¹⁹⁸ [11b]⁽¹⁾ öldürmek usķotoma isķotose¹⁹⁹ isķotoni el-**

¹⁹⁰ LE/N²/11b/13.

¹⁹¹ LE/N²/11b/14.

¹⁹² LE/N²/12a/1.

¹⁹³ LE/N²/12a/8.

¹⁹⁴ ‘kimseye belli etmeden; çok gizli olarak; hırsız gibi’ (Ötüken: 2/1952).

¹⁹⁵ LE/N²/12a/10.

¹⁹⁶ LE/N²/12a/12.

¹⁹⁷ ızırmaq LE/E/11a/7.

¹⁹⁸ LE/N²/12b/11.

¹⁹⁹ LE/N²/12b/12.

binā' *binā kerden* ⁽²⁾ yapu yapmak **iktizma iktise iktizi** el-hedm^ü harāb ⁽³⁾ *kerden*
 yıkmak **halazma [hálazma]** ehalase **hala** el-ihirāz ⁽⁴⁾ *teharuz kerden* şakınmak
pidexsima epidekseftike pideksevyete ⁽⁵⁾ el-implā^{'ü} pür *kerden* doldurmak **yemizma**
ayemise yemizi ⁽⁶⁾ es-sebbe^{tü} düšnām dāden söğmek **atimoma atimoğe** ⁽⁷⁾ **atimoni**
es-sayd^ü şikār *kerden* av avlamak **kiñirmā** ⁽⁸⁾ **ekiñise kina** et-tahlīs *rehānīden*
 kurtarmak ⁽⁹⁾ {YkSa} {mYsmAtA} {YksA mYsA} {YksA mY stAftY} el-leff
neverdīden ⁽¹⁰⁾ kaluplamak **diloma ediplose diploni** eş-semm^ü büyīden ⁽¹¹⁾ **koqlamak**
mirizma emirise mirizi ez-zevk^u çeşīden ⁽¹²⁾ tatmak **dikimazma edikimise dikimazi**
et-teshīn *germ*²⁰⁰ *kerden* ⁽¹³⁾ tatmak [ıştıtmak] **dikimazma edikimise**²⁰¹ **di[k]imazi** el-
mürür güzešten [geçmek] **[12a]** ⁽¹⁾ geçmek **perazma eperase perna** el-vidcān *yāften*
⁽²⁾ bulmak **ivrema evrike evristi** el-fikdān *güm kerden* ⁽³⁾ yitirmek **haima ehasē hani**
el-cerr^ü keşīden ⁽⁴⁾ çekmek **serma esire serni** el-intihāb *güzīden* ⁽⁵⁾ evitlemek²⁰²
idyalme idyaleğe idyale'i el-fitil ⁽⁶⁾ *tāften* bükmek **istrima istiripse istirifti** el-
mahabbe^{te} ⁽⁷⁾ *mihri kerden* sevmek **ağapima ağapise ağapizi** ⁽⁸⁾ el-lebs *püşīden*²⁰³
 geymek **dima edise dini** ⁽⁹⁾ el-vezn^ü sencīden²⁰⁴ dartmak **ķapanizma aķapanise** ⁽¹⁰⁾
ķapanizi et-tasdik^u bāver *kerden* inanmak **pistema** ⁽¹¹⁾ **epsetepse pistovi** el-‘uvd^ü
gerdīden dönmek ⁽¹²⁾ **ğayerma [gírisma]** ağayire **ğayerni [gírizi]** el-ittikā^{'ü} tekye
zedēn ⁽¹³⁾ dayanmak **ķopizma eķopise ķopizi** el-lu‘b^ü bāzī *kerden* **[12b]** ⁽¹⁾ oynamak
pezma epeğe pezi et-tavşīye²⁰⁵ *sipāriş*²⁰⁶ *kerden* ⁽²⁾ ısmarlamak **paragelya**
eparagerne paragerni el-itfā^{'ü} ⁽³⁾ *fetil rā küšten* [fetil] söyündürmek²⁰⁷ **izvima ezvise**
idviñi ⁽⁴⁾ et-teşā‘üb^ü [teşāveb^e] *esā kerden* esnemek **hamurizma ahamur-** ⁽⁵⁾ **istike**
hamuryete el-‘acele^{te} zūd²⁰⁸ *kerden* çapuk²⁰⁹ etmek ⁽⁶⁾ **iğligorya iğligoryi iğligorevi**
el-ħakk^ü ħārīden ⁽⁷⁾ kaçımak **ıksizma eķsise iķsi** el-beṭū['] *direngīden* [direng kerden]
⁽⁸⁾ eğlenmek {ArYzmA} {ArYsA} {AryY} et-teverüm²¹⁰ *emāsīden* ⁽⁹⁾ şişmek

²⁰⁰ LE/N²/13a/10

²⁰¹ LE/N²/13a/10.

²⁰² ‘seçmek, ayıklamak’ (Ötüken: 2/1518b).

²⁰³ büşīden LE/N²/13b/4.

²⁰⁴ LE/N²/13b/5.

²⁰⁵ LE/N²/13b/11.

²⁰⁶ LE/N²/13b/11.

²⁰⁷ ‘söndürmek’ (Ötüken: 4/4323a).

²⁰⁸ LE/N²/13b/15.

²⁰⁹ çabuk LE/N²/14a/1.

²¹⁰ LE/N²/14a/3.

pirizma {AprYstlkA} {AprYstY} el-hezm^ü *güvārīden* ⁽¹⁰⁾ sinmek **honema**
ehonepse honevi es-semā^ü *šenīden* ⁽¹¹⁾ eşitmek **ıgrikima ıgrikıķse ađriķa ed-delk^ü**
mālīden ⁽¹²⁾ ovmaķ **itrıma etripse tirivi** ez-zalak *lağzīden* ⁽¹³⁾ sürçmek **işkodama**
eşkodapse işkodafi [el-vaż^ü] **[13a]** ⁽¹⁾ el-vaż^ü *nihāden* komaķ **varma evale va[z]i**
eş-sebīh ⁽²⁾ *mānisten* beñzemek **imņazma imğase imņazi** ⁽³⁾ el-vuşüb *cesten* şıçramak
pidima epidıķse pıda ⁽⁴⁾ el-ğazel^ü *risten* eğirmek **ıķlozma eķlose ıķloşi [ıķloni]** ⁽⁵⁾
er-ruküb *ber nişesten* binmek **ķavalikema eķavalikepse** ⁽⁶⁾ **ķavalikevi eş-şabb^ü** *rīhten*
dökmek **şima eşise** ⁽⁷⁾ **şini en-nebt^ü** *rişten* [*risten*] bitmek **ıķsefitroma eķse-** ⁽⁸⁾ **fitrose**
ıķsefitroni el-intihāl^ü *rişten* [*bīhten*] elemek ⁽⁹⁾ {YķnY} **sarizma** {YķnY} **sarise**
{YķnY} **sarizi et-tekatir^ü** [tekatter] ⁽¹⁰⁾ *çekīden* damlamak **istazma estaķse istazi** ⁽¹¹⁾
ez-zevb^ü ²¹¹ *güdāhten* erimek ²¹² **lima elise li eş-şakk^ü** ⁽¹²⁾ *şikāften* yarmak ²¹³ **işkızma**
eşkıse iski[n]i ⁽¹³⁾ ez-zeyn^ü *arāsten* bezemek **istolima istolise istolizi [13b]** ⁽¹⁾ et-
tebāhe *mūyīden* şāğū ²¹⁴ şağmaķ **miroloyizma emirolev** ⁽²⁾ **yistike** ²¹⁵ **miroloğate el-**
iftirāk *cüdāyīden* ayrılmaķ ⁽³⁾ **ıķsehorizma ıķsehorise ıķsehorizi** ⁽⁴⁾ el-hībe^{tü} *bağşīden*
bağışlamak **ħarizma aħarima ħarizi** ⁽⁵⁾ el-halk^ü *sotorden* [*sitürden*] tıraş eylemek
ifsirizma efsirise ⁽⁶⁾ **ifsirizi et-tedħurüc** [et-tedahrac] *galīden* yuvarlanmaķ **çurlizma**
⁽⁷⁾ **eçurlise çurla en-nefh^ü** *demīden* üfürmek ⁽⁸⁾ **fanisizma afişķise fisa el-istahyā** ²¹⁶
şermīden ⁽⁹⁾ utanmaķ ²¹⁷ **ıdıropi ıdırapike ıdırepete et-tarahhum^ü** [et-tarahham]
bağşūden ⁽¹⁰⁾ esirgemek **işima elipişike lipate et-ta'lık^ü** *āvīhten* ⁽¹¹⁾ aşmaķ **ıķremazma**
ıķremase ıķremna el-ğars ²¹⁸ ⁽¹²⁾ *nişānden* dikmek **fitema efitepse fitoyi et-tard^ü**
rānden ⁽¹³⁾ sürmek **ziğoma eziğokķse ziğoni es-sikāye^{te}** [*āb dāden*] **[14a]** ⁽¹⁾ *āb dāden*
şulamak **potizma epotise potizi** ⁽²⁾ el-'ubūdiyye^{tü} *perestīden* tapmaķ **iproskinizma**
eprokinise ⁽³⁾ **iproskina et-tebāhe^{tü}** *şināverīden* yüzmek **ķolibizma** ⁽⁴⁾ **eķolibise**
ķoliba et-tecribe^{tü} *azmūden* şınamaķ **tırıma** ⁽⁵⁾ **ediriķse dira el-vuşül** *peyvesten*
ulaşmaķ {YzmYmA} ⁽⁶⁾ {AzmYksA} {AzmYksY} en-neten^ü ²¹⁹ *gendīden* kockmaķ

²¹¹ LE/N²/14b/6.

²¹² LE/N²/14b/6.

²¹³ LE/N²/14b/7.

²¹⁴ 'sağma işini yerine getirmek' Ötügen: 4/4013b).

²¹⁵ LE/N²/14b/10.

²¹⁶ LE/N²/15a/3.

²¹⁷ LE/N²/15a/3.

²¹⁸ LE/N²/15a/6.

²¹⁹ LE/N²/15a/14.

ivromizma⁽⁷⁾ evromese ivromi el-belīye²²⁰ *pūsiden* [*baḥsīden*] çürümek⁽⁸⁾ **sapima** **asapişike şapşete** et-tukbū *sūften*⁽⁹⁾ delmek **itrima etripise tiripa** en-necīr⁽¹⁰⁾ *ḥirāmīden* şalınmağ [p]izma {AsYstYka} {YsyAtA}⁽¹¹⁾ el-mucāmi‘a^{tū} *kāyīden* sıjmek **ġamima eġamise ġami**⁽¹²⁾ ‘**ināyet**-i rabbānī [bārī]²²¹ birle maşādır ḥüsn-i ḥitām ve aḥsen-i vecih⁽¹³⁾ üzre tamām olup lākin insān nisyāndan müştak **[14b]**⁽¹⁾ olmağın sehv-i ḥaṭādan ḥālī olmadığı bedīḥdir [bedīḥīdir] binā‘en ‘aleyh⁽²⁾ işbu kitābda ḥarekāt ve sekenāt bābında sehv olmağ ihtimālını⁽³⁾ def‘ için bir kaç kânūn irād edelim **kânūn**-i evvel zamme-i⁽⁴⁾ ġalīze iktizā ettiği maḥalde ‘adem-i ḥareket birle mevsūmdur⁽⁵⁾ **kânūn-i s̄anī** kâf-i ‘acemī olan yerde nokṭa-yı şelāşe-yi şaġīre ile⁽⁶⁾ ma‘lūmdur **kânūn-ı s̄alīs** kâf-ı şaġīre²²² ki nūna qarībdir⁽⁷⁾ ve nokṭa-yı vāḥide ile menkūṭdur **kânūn**-ı rābi‘ lisān-ı yūnānīde⁽⁸⁾ vāki‘ gāḥ qarīb olan kâf geldikde bunun daḥi fevḳine⁽⁹⁾ üç nokṭa vaz‘ olunmuşdur cīm-i fārisī üç nokṭa⁽¹⁰⁾ ile mevsūm olduġu eşherdir **ve daḥi** bir ism-i mü‘ennes⁽¹¹⁾ üzerine ḥarf-i cer geldikde ol ḥarf-i cerre bir lafz-ı **ti**⁽¹²⁾ ve müzekker olduġda bir lafz-ı **to** ilḥāk etmek kâ‘idesi külliyyedir [kâ‘ide-i külliyyedir]⁽¹³⁾ **apo to çarşı**²²³ **apo ti yi** {vAbYtWḡA} gibi evveli s̄anīniñ [ikinci] **[15a]**⁽¹⁾ ikinci evveliy misālīdir kezālik ism-i işāretde müşārūn-ileyh⁽²⁾ müzekker ise āḥirine **tus** ve eġer mü‘ennes ise **ti** ilḥāk⁽³⁾ ederler misālī **ekinos ekini** gibi bundan şonra⁽⁴⁾ bāb-ı s̄anī olan esmā’-yı mütenevvi‘a bi-ḥasebi‘t-ṭāḳati beyān⁽⁵⁾ ve taşrīḥ ve kemā-yenbaġī tebyīn ve tavzīḥ edelim **bāb-ı**⁽⁶⁾ **s̄anī esmā’ beyānındadır** ism nām ad **onoma**⁽⁷⁾ **onomata** allāḥ ḥūdā taḡrı **şe’o şe’os** daḥi dērler⁽⁸⁾ zamme-i şarīḥa ile cem‘īdir resūl *peyġamber*⁽⁹⁾ allāḥ elçisi **pirofitis pirofitides pirofityades**⁽¹⁰⁾ emīn *üstüvār* mu‘temed kişi **pistiḳos şiguros**⁽¹¹⁾ **şiguro**’nuñ cem‘i **şiguri** gelir ġayn-i mu‘cemeniñ zamme-i şarīḥa⁽¹²⁾ sıyla cem‘dir **pistiki**²²⁴ daḥi dērler īmān *bāver* dīn⁽¹³⁾ **pisti pistis** delīl *reh-nümā* yol gösterici **[15b]**⁽¹⁾ **maşitis** {cYstYrAtAs} **maşitades** kāsīd *peyik* [peyk]⁽²⁾ ulağ **çaḳona çaḳoni** melek *sürüş* ferişte⁽³⁾ **angelos angeli** semā[’] *āsumān* gök **uranos urani**⁽⁴⁾ felek *herc* [çarḥ] çıkrık

²²⁰ LE/N²/15b/1.

²²¹ LE/N²/15b/5.

²²² LE/N²/15b/12.

²²³ LE/N²/16a/2; çarşı LE/N1/14b/13.

²²⁴ LE/N²/16a/11.

izviğa izviyis şafak⁽⁵⁾ *sürh-i eves-şeb* aḥşām kızılığı **kokinada çi niqtas**⁽⁶⁾ **kokinadas**
felak sipīde-dem dam yeri [tañ yeri] {**AspYrlAdA**} **çi meras**⁽⁷⁾ {**AspYrlAdAs**} **ufuk**
kenār-ı āsumān gök kenāri **aḳraṭ urano**⁽⁸⁾ **aḳres şeytān dīv şeytān demonas**
idyavolos⁽⁹⁾ **ḳataramenos eṣ-şems^ü āfitāb** güneş **ilyos ilyi**⁽¹⁰⁾ **kamer māh** ay **feḳari**
feḳarya ḳāf^a **ḳarīb ḳırā^a** at olunur⁽¹¹⁾ **necim sitāre** yıldız **astiro astira süreyyā pervīne**
[*pervīn*] (12) ülker yıldızı **pilya pilyes sâ^a ika ğırīv** gürüldü [gök gürültüsü]⁽¹³⁾ **ivrodi**
ivrodes berk bahtū²²⁵ şemşek **istirafeti** [istirafes] **[16a]**⁽¹⁾ **istirafes selc²²⁶ berf²²⁷** ḳar
şoni şoña⁽²⁾ **berad tegreg** dolu **ḳoḳosali ḳoḳosalıya matar** [**radk** ve **midrār** ‘arabīde
daḫi yağmurdur]⁽³⁾ **bārān** yağmur **i vroşi i vroşes sehāb ebr⁽⁴⁾** bulut **nefi nefıya kavş²²⁸**
kūreh [**ḳuzeh**] **serīr** ‘alāī^a’]m-i semā⁽⁵⁾ {**çYkArAs tW**} **luri lurya har^a germā** ısıcaḳ
zesta⁽⁶⁾ **zestes ḳapsa ḳayla ḳayles bered sermā** so’uk⁽⁷⁾ **iḳriyos iḳriyotes iḳriyoni**
nār od āteş [hastanın ḫarāretine daḫi dērlər]⁽⁸⁾ **fotya fotyes zenād āteş-zene** çakmak²²⁹
pirovoles⁽⁹⁾ **pirovoli fahim engişt siyāh** kömür **mavro**⁽¹⁰⁾ **ḳarvuno remād ḫākister**
kül {**AŞW**} **rīh bād⁽¹¹⁾** rüzgār **anemoz** ‘āsıf rüz-ġār-i saḫt **anemoz** (12) şiddetli rüzgār
anemiki ruhā [**rahā**] rüzgār-ı **nerm**⁽¹³⁾ yavaş yel **siġanos anemos nūr rüşnāyī** [**rüşenī**]
[16b]⁽¹⁾ aydınlık **fos rebī^a** **bahār yaz ḳalokeri şitā**⁽²⁾ **zimistān** kış **şimonas el-yevm**
imrüz bugün⁽³⁾ **simero** ‘azā [**ġaden**] **ferdā** yarın **taşa emesdi dün**⁽⁴⁾ {**WlpAsAs**}
kable^l-ems perīr öte gün **oproḳtes**⁽⁵⁾ **kabl-ems^l-ems pīş-perīr** öte günki gün evvel
⁽⁶⁾ **edpiroḳtes leylet^l-ems dūş** dün gece **opsarġas**⁽⁷⁾ **sene sāl** yıl **iḫronos yevm rüz²³⁰**
gündüz⁽⁸⁾ **mera meres ley^l şeb** gece **niḳta niḳtes**⁽⁹⁾ **mesā^l** ‘] **şām** aḥşām **erġa** nist
cem ‘i **zulmet**⁽¹⁰⁾ **tārīk** ḳaranlık **işko tidi işko tinades ez-zulmetü**⁽¹¹⁾ ‘ş-şedīde **tārīk-i**
[*tārīk*] **seḫt** pek ḳaranlık **pisa işkotidi**⁽¹²⁾ **ġurre māh-ı nev** yeñi ay **kenuryo feḳari**
feḳarye kenurya⁽¹³⁾ **el-bedr^ü māh-ı temām** ay dolusu **yemosi yemoses** [**dünyā**] **[17a]**
⁽¹⁾ **dünyā in²³¹** **cihān** bu dünyā **apano ḳozmos ḳozmi**⁽²⁾ **āḫiret ān cihān** āḫiret **ḳato**
tozmos [**ḳozmos**] **venādi**⁽³⁾ **zıll^ü sāye** gölge **askano eskes şehri şıyām**⁽⁴⁾ **māh-ı rüze**
ramazān ramazāni ramazaña ‘aīd⁽⁵⁾ **nevrüz** bayram **labri labres cennet bihişt**⁽⁶⁾

²²⁵ LE/N²/16b/9.

²²⁶ LE/N²/16b/9.

²²⁷ LE/N²/16b/9.

²²⁸ LE/N²/17b/13.

²²⁹ LE/N²/17a/2.

²³⁰ LE/N²/17a/14.

²³¹ LE/N²/17b/3.

uçmak **paradiso peradi** *cehennem dūzah* tamu ⁽⁷⁾ **pisa pises** ‘*azāb işkence zahmet*²³² *işkence* {mA} ⁽⁸⁾ **iskence** {mAnA} *usbū* ‘*hefte* hafta **evdomada** ⁽⁹⁾ **evzomades el-cumu** ‘*a āzīne* cum ‘*a paraski* ⁽¹⁰⁾ **es-sebt** ‘*şenbe* cum ‘*a értesi savato el-ehad* ⁽¹¹⁾ *yek-şenbe pāzār* günü **kiryaki el-isneyn** ⁽¹²⁾ *dū-şenbe pāzār értesi deftera es-sülüsā* ‘[es-sülüsā]’ ⁽¹³⁾ *se-şenbe şalı tiriti el-erba* ‘*a çehār-şenbe* [17b] ⁽¹⁾ *çāşenbe tetrazi el-hamīs penç-şenbe* perşenbe ⁽²⁾ **pefti savm rūze**²³³ oruç **nistya**²³⁴ *nısfü* ‘*l-leyl*’ ⁽³⁾ *nīm şeb* gece yarısı **mesaniқта şalāt nemāz** ⁽⁴⁾ *kulluk iprōskīnīsī şalāti* ‘*z-zuhur nemāz-i pīşīn* ⁽⁵⁾ *öyle namāzı mesmeryo iproskini şalātü* ‘*l-’asr*²³⁵ ⁽⁶⁾ *nemāz-i pīşīn* ikinci namāzı **isperna** {YspYrW sWrġW} [**prosargo** *rūmī* lügatdir ikinci namāzı vaḳti demekdir ve mühim] ⁽⁷⁾ **şalātü** ‘*l-maġrib*²³⁶ *nemāz-i şām aḥşām* namāzı {tWḥşWmnW} ⁽⁸⁾ **poroskinisi şalāte** ‘*l-işā*²³⁷ *nemāz-i huften* yatsu namāzı ⁽⁹⁾ {tW pAcY} **poroskinisi şalātü** ‘*l-fecir*²³⁸ *nemāz-i bāmīdād [bāmdād]* şabāḥ namāzı ⁽¹⁰⁾ {tW pWtW} **porsikinisi necm müzenneb** [*necmü* ‘*n-müzenneb*] *aḥter-i dūnbālī*²³⁹ ⁽¹¹⁾ *ḳuyruḳlu yıldız urada to osterro [astiro] nedā [nedey] jāle* çı [çiy] ⁽¹²⁾ **edrosola da**[b]āb²⁴⁰ *hir* [hir] daġdaki duman {YşġWdWflA} ⁽¹³⁾ **fi-beyāni** ‘*l-arḳi* ve **mā-yünāsibuhā** [el-arz] [18a] ⁽¹⁾ *el-arz* ‘*zemīn* yer **iys turāb ḥāk** toprak ⁽²⁾ **ḥoma mekān cāy** maḥal **topos tarīk** ⁽³⁾ *rāḥ* yol **istirata cebel kūh** daġ **vuni** ⁽⁴⁾ {AġWrY} **remel rīk** ḳum **amuca amu medar** ⁽⁵⁾ *kulūḥ*²⁴¹ kesek²⁴² **volakas tīn kil** çamur ⁽⁶⁾ **pilos pilo pila mā** ‘*āb* şı **nero bi** ‘*r-cāḥ* ⁽⁷⁾ *ḳuyu piġaydi cisr pol* köprü²⁴³ **yofiri**²⁴⁴ ⁽⁸⁾ **tāk tāk** taşdan kemer **ḳamara** ‘*ayn çeşme* ⁽⁹⁾ *puñar nero iḳleġa nehīr*²⁴⁵ *cūy* ırmaḳ **poḳamos** ⁽¹⁰⁾ **potamo iplasi eşer pey** iz **patimaşya ba** ‘*īd* ⁽¹¹⁾ *dūr* uzak **alargo karīb nezdīk** yakın ⁽¹²⁾ **ḳoda fevk**²⁴⁶ *zeber*

²³² LE/N²/17b/8.

²³³ LE/N²/17b/16.

²³⁴ LE/N²/17b/16.

²³⁵ LE/N²/18a/3.

²³⁶ LE/N²/18a/4.

²³⁷ LE/N²/18a/5.

²³⁸ LE/N²/18a/6.

²³⁹ LE/N²/18a/7.

²⁴⁰ LE/N²/18a/8.

²⁴¹ LE/N²/18b/2.

²⁴² ‘iri, sert toprak parçası’ (Ötüken: 3/2567b).

²⁴³ köprü LE/N²/18b/6.

²⁴⁴ LE/N²/18b/6.

²⁴⁵ LE/N²/18a/9.

²⁴⁶ LE/N²/18b/13.

üst apo pano apo bano taht⁽¹³⁾ zîr aşıağı apo kačo kačo refi' bālā yüksek [18b]⁽¹⁾ ipsila erfe' bālā-ter pek yüksek pola ipsila⁽²⁾ imām pîş²⁴⁷ öñ opros halef pes ard⁽³⁾ opiso 'akabe firāz yokuš {rYzWmA} cedir [hadūr]⁽⁴⁾ neşîb èniş {şYnYş şYmA} mahalle kūy mahalle⁽⁵⁾ yitoņa mer'ā çerā-gāh otlak vosqara⁽⁶⁾ müstakîm hem-vāre dos doğru {YdrAtW} yemîn⁽⁷⁾ rast şağ deqsiya²⁴⁸ şimāl çep şol zerva⁽⁸⁾ hacer seng taş petra hasā sengilāh [senglāh]⁽⁹⁾ çakıl taşı {hWhlAkY} [haraki daħi dèrler] haceri'l-'azîm [şahre büyük taş 'arabda] seng-i büzürg⁽¹⁰⁾ büyük taş meğali petra uşub [uşb] giyāh ot hortova⁽¹¹⁾ şecar dıraht tāze ağaç dedro fer' [ğusn dèrler 'arabda] şāh dal⁽¹²⁾ ivlasto 'asā çüb değnek verğa delve [delv] dül koğa [kova] {vAzWvA}⁽¹³⁾ habl resen ip iskini ka'r tek dip pato [kanāt] [19a]⁽¹⁾ kanāt kārîz gerîz²⁴⁹ gerizi azb^ü āb-ı şîrîn⁽²⁾ tatlı şu iğliki nero hamā' lāy siyāh²⁵⁰ çamur⁽³⁾ mavro pilos vādî gerîve dere laço kâf'a qarîb⁽⁴⁾ kırā' at olunur iryaki daħi dèrler katām keż toz²⁵¹ {pAspAlY}⁽⁵⁾ cāff²⁵² huşk kuru iķsero rutab ter tāze⁽⁶⁾ ihloro dirosero cennet bōstān bāğçe⁽⁷⁾ pervoli kulle pūte [puşte] depe deti kaṭi'ü't-tarîk⁽⁸⁾ reh-zen yol kesici iķleftis içsizataş hısn⁽⁹⁾ dîz vilāyet hora sārîk duzd hırsız⁽¹⁰⁾ iķleftiz muhāfîz dîz-dār [diz-dār] kal'e gözedici kumandaris⁽¹¹⁾ karye deh köy horyo felāh [fellāh] deh-kān [köylü] horyatis⁽¹²⁾ bakaratü'z-zer' gāv-i keşt-zār çift²⁵³ zivğari⁽¹³⁾ el-mezra^{ti} keşt-zār tarla horafi binā' kārğîr [19b]⁽¹⁾ yapu iķtiryo cidār dîvār duvār tiho⁽²⁾ et-turābü'l-aħmeri hāk-i sūrĥ kırmızı toprak kōkono hōma⁽³⁾ et-turābü'l-ebyaz hāk-i sefid beyaz toprak aspiro hōma⁽⁴⁾ cānib sū yaņa {YpAdA}⁽⁵⁾ fî'l-baħri ve mā-fihî⁽⁶⁾ bahir deryā deniz yalo nehir cūy⁽⁷⁾ çay potamos el-bahrü'l-mālîh deryā-yı şîrîn⁽⁸⁾ tatlı deniz gîlikes yalos es-semek māhî⁽⁹⁾ balık ipsari ez-zafādi' gūk kurbağa²⁵⁴⁽¹⁰⁾ vardaķos ez-zuhlef [es-sūlahfā] seng-i pūşt kaplubağa²⁵⁵⁽¹¹⁾ kōkoca es-seretān hārceng yengeç kavros⁽¹²⁾ es-semekü'l-mālîh^ü māhî-yi nemgîn tuzlu balık alaçizmeno ipsari⁽¹³⁾ es-semekü't-tarî māhî-yi tāze tāze balık ihloro ipsari [es-semekü] [20a]⁽¹⁾ es-semekü'l-hayye mār-ı

²⁴⁷ LE/N²/19a/2.

²⁴⁸ LE/N²/19a/9.

²⁴⁹ 'pislik lağımı, çirkef, geriz; 2. (DS) su yolu' (Ötüken: 3/2560a).

²⁵⁰ LE/N²/19b/9.

²⁵¹ LE/N²/19b/11.

²⁵² LE/N²/19b/12.

²⁵³ 'tarla sürme tarımla uğraşma işi' (Ötüken: 1/986a).

²⁵⁴ LE/E/19b/9.

²⁵⁵ (Ötüken: 3/2404a).

māhī yılan balığı **aşeli** ⁽²⁾ *es-sefīne*^{tü} *keştī* gemi **qaravi** ⁽³⁾ *re'īsū's-sefīne*^{ti256} *keştī-bān* gemici **qaravokiris** ⁽⁴⁾ *el-mikzāf māşe-i keştī* kürek **efkari** ⁽⁵⁾ *eş-şirā'ü bādībān* [*bād-bān*] yelken **qaravyopani** ⁽⁶⁾ *el-deffe'ü dūnbāl-i keştī* dümen **timoni** ⁽⁷⁾ *el-merse*^{tü} *lenger* gemü demüri **qaravyosidero** ⁽⁸⁾ *es-sārī kār-dār-ı keştī* tã'ife **qaravitis** ⁽⁹⁾ *el-bekra*^{tü} *maqara* maqara **maqaras** ⁽¹⁰⁾ **fī-beyāni'l-ma'ādin** ⁽¹¹⁾ *ez-zeheb zer* altun **horosaqı** **horosaqya** ⁽¹²⁾ *el-fidda*^{tü} *sīm* gümüş **asimi asimaña** ⁽¹³⁾ *en-nuhās mīs* paqır **paqiri** **paqirya** [20b] ⁽¹⁾ *el-rasās erzīz* kalāy **qalayi qalaya** ⁽²⁾ *ez-zibīk* [*zi'bīki*] *sīm-āb* civā **civaz civades** ⁽³⁾ *rasāsū'l-esved sūrb* kurşun **molivi molivya** ⁽⁴⁾ *eş-şebe* *şebe* pirinç **piroços piroçi** ⁽⁵⁾ *el-hadīd āhen* demür **sidera sidera** ⁽⁶⁾ **fī-beyāni 'āzā'i'l-insān** ⁽⁷⁾ *er-re's ser* baş **kefali kefales kefalya** ⁽⁸⁾ *ed-dimāğ mağz*²⁵⁷ *beynī omqalo omkalos* ⁽⁹⁾ *el-cebhe pīşānī* alın **qutelo qutela** ⁽¹⁰⁾ *el-kafā'ü hīre* [*hīre*] eñşe **qafas qafades** ⁽¹¹⁾ *el-enf bīnī* burun **miti mites** ⁽¹²⁾ *el-üzün'ü gūş* kulak **afti aftiya** ⁽¹³⁾ *el-hācib ebrū* kaş **ifrodi ifrody** [*el-'ayn*] [21a] ⁽¹⁾ *el-'ayn çeşim* [*çeşm*] göz e **mati e matya** ⁽²⁾ *el-hadb'ü müjgān* kirpik e **matoklado e matoklada** ⁽³⁾ *el-cefn pīle* göz kapağı **tamaşyo**²⁵⁸ **tabano qapaka** ⁽⁴⁾ *el-hāl hāl* beñ **elya elyas** ⁽⁵⁾ *el-hadd ruḥ* yañaq **mağulo mağula** ⁽⁶⁾ *el-fem dehān* ağız **istoma istomata** ⁽⁷⁾ *ez-zekan zeneḥ-dān* eñek²⁵⁹ **piğuni piğuna** ⁽⁸⁾ *eş-sefe leb* dudak **aşili** ⁽⁹⁾ *es-sinn dendān* diş **adodi** ⁽¹⁰⁾ *el-buzzāk hedū* [*hudū*] tükürük **salyo** ⁽¹¹⁾ *el-muhāt ḥilim* [*hilm*] sümük **mişsiya** ⁽¹²⁾ *el-bevl cemīn* [*çāmīn*] sidik **katrulyo** ⁽¹³⁾ *el-gā'it komīn* [*goh*] boğ **ışkato** [21b] ⁽¹⁾ *el-helā* [*helā'*] *hālā çā* [*çāğ*]²⁶⁰ ayak yolu **qomotina**²⁶¹ ⁽²⁾ *el-hirāṭīn ḥirāṭīn* şoğulcān²⁶² **ormiķas** ⁽³⁾ *el-keff kef* aya **palami** ⁽⁴⁾ *el-aşba'* [*işba'*] *engüşt* parmak **daqtili** ⁽⁵⁾ *eş-se'ir* [*şe'r*] *müy-i ser* saç **mali** ⁽⁶⁾ *şe're'l-mezfūr* [*şe'rü'l-mezfūr*] *mergūl* örülmüş saç **iplemeno mali** ⁽⁷⁾ *eż-zafīra*^{tü} *müy-i tāfte*²⁶³ örgü **ipleksuda**²⁶⁴ ⁽⁸⁾ *şe'rü'l-esved müy-i siyāh* kara saç **mavro mali** ⁽⁹⁾ *şe'rü'l-ebyaž müy-i seftd* beyāz saç **aspiro mali** ⁽¹⁰⁾ *şe'rü'l-asfer müy-i zerd* şaru saç **iķsaşa**

²⁵⁶ LE/N²/20b/13.

²⁵⁷ LE/N²/21b/3.

²⁵⁸ LE/N²/21b/11.

²⁵⁹ 'ağzın iki yanında azı dişlerinin bittiği yeri avurt' (Ötüken: 2/1448b).

²⁶⁰ Far.: çāh 'kirli suları toplayan tekne ya da çukur' (Ötüken: 1/741a).

²⁶¹ LE/N²/21b/1.

²⁶² 'insan ve omurgalı hayvanların bağırsaklarında asalak olarak yaşayan kurtlara verilen ad' (Ötüken: 4/4288b).

²⁶³ LE/N²/22b/1.

²⁶⁴ LE/N²/22b/1.

mali ⁽¹¹⁾ el-lihye *rış* sakal **yeniyaka** [yeneyáda] ⁽¹²⁾ el-hulk *gelū* boğaz **lemo** ⁽¹³⁾ eş-
sārib *burūt* bıyık **mustaki** [el-veche [vech]] [**22a**] ⁽¹⁾ el-veche [vech] *rūy* yüz **muri** ⁽²⁾
el-kitif [ketif] *dūş*²⁶⁵ omuz **nomo** ⁽³⁾ ez-zirā [zirā] *bāzū* kol **birāço** ⁽⁴⁾ es-sā *id* *āriş*
[*erş*] bilek **topos tu maniķu** ⁽⁵⁾ el-yedi *'l-yümnā* [yedü *'l-yümnā*] *dest-i rāst* sağ el
deķsa şera ⁽⁶⁾ el-yedi *'l-yüsrā* [el-yedü *'l-yüsrā*] *dest-i çep* şol el **zerva şera** ⁽⁷⁾ ez-zufur
[zufur] *nāhūn* [nāhun] tırnak **anişi** ⁽⁸⁾ el-asba [isba] *engüşt* parmak **daķtili** ⁽⁹⁾ el-ibhām
engüşt-i sozok [*engüşt-i şest*] baş parmak **daķtila** ⁽¹⁰⁾ el-hinşir *kālūc* serçe parmak
{yYhW} **daķtili** ⁽¹¹⁾ el-ibt *beğel* koltuk **apaskāli** ⁽¹²⁾ es-sadır [sadr] *sīne* göğüs **beti** ⁽¹³⁾
el-batn *şikem* karın **kilya** [**22b**] ⁽¹⁾ ez-zahir [zاهر] *püşt* arka **raşi** ⁽²⁾ eş-şedy²⁶⁶ *pistān*
meme **vizi** ⁽³⁾ es-surre *nāfe* göbek **ofalofali**²⁶⁷ ⁽⁴⁾ el-hāsire^{tü} *teh-gāh* oturacak yer
pilevro ofkeros topos ⁽⁵⁾ el-cenb^ü *pehlū* yan {YpAdA tW ķWrmAᅇW} ⁽⁶⁾ el-mak *'ad*
nişesti-gāh [*nişest-gāh*] oturacak yer **ķaşosya** ⁽⁷⁾ el-ħacebe^{tü} *surōt* uça²⁶⁸ **to ķolo tu na**
blayi ⁽⁸⁾ el-fahz^ü *rān* uyluk {tW vAYmArWYbA pWbA tW pAdA} ⁽⁹⁾ er-rukbe^{tü}
zānū diz **ğonaᅇo** ⁽¹⁰⁾ es-sak^u *sāk* bacak **aci** ⁽¹¹⁾ el-āne^{tü} *zehān* kaşık {tW fAlW ApW
ķAtW} ⁽¹²⁾ er-ricl^ü *pāy* ayak **poza** ⁽¹³⁾ el-ka *'b*^ü *pazūl*²⁶⁹ [*pajūl*] topuk **astirağalo ifterna**
daħi dērler [el-misrān] [**23a**] ⁽¹⁾ el-misrān *rūde* bağırsak **edero** ⁽²⁾ el-meşāne *ābidān*
*ķavuk*²⁷⁰ **tu ķatrolu topos** ⁽³⁾ et-tihāl *sīrez* dalaķ **isplina** ⁽⁴⁾ el-mirāre [marāre] *zehre*
'öd holi ⁽⁵⁾ el-ķalb *dīl* [*dil*] yürek **ķardīa** ⁽⁶⁾ el-kebed *şus* ciğer **işķoᅇi** ⁽⁷⁾ el-arak *ħūy* ter
der **idoros** ⁽⁸⁾ el-azm^ü *üstüh*^w *ān* kemik **ķoķalo** ⁽⁹⁾ el-cild^ü *pōst* deri **avipsi piroya** ⁽¹⁰⁾
ed-dem^ü *ħūn* kan **ema** ⁽¹¹⁾ el-lahm^ü *gūşt* et **iķriyas** ⁽¹²⁾ el-asb^ü *pey* sinir **nevro** ⁽¹³⁾ el-
ķayh^u *rīm* irin **opyos** [**23b**] ⁽¹⁾ ed-dem^ü *işķ* [*eşķ*] göz yaşı **daķriyo** ⁽²⁾ el-ħusye *ħāye*
taşak **arşidi** ⁽³⁾ ez-zeker^ü *ķīr* sik **ipsoli** ⁽⁴⁾ el-ferec *ķus* am **muni** ⁽⁵⁾ ed-dubur *ķune* göd
ķolo ⁽⁶⁾ el-mirfak *vārīn* dirsek **aķona** [angón] ⁽⁷⁾ eş-şibr^ü *bedest* karış **pişami**²⁷¹ ⁽⁸⁾ **fī-**
beyāni vaşfi *'l-insān* ⁽⁹⁾ el-insān^ü *merdūm* ādem **aşropos** ⁽¹⁰⁾ ez-zukur *ner* erkek
serniķo ⁽¹¹⁾ el-ünsā *māde* dişi **şiliķo** ⁽¹²⁾ el-merā^{tü} [mer *'a*] *zen* karı **yineķa** ⁽¹³⁾ ez-zevc^ü
[ez-zevcīn] *şüher* koca **adras** [**24a**] ⁽¹⁾ ez-zevcīn *çift* çift **adroyino** ⁽²⁾ el-ferd *tāķ* [*tek*]

²⁶⁵ LE/N²/22b/9.

²⁶⁶ el-bezy LE/N²/23a/7.

²⁶⁷ LE/N²/23a/8.

²⁶⁸ 'kuyruk sokumu' (Ötüken: 5/4960a).

²⁶⁹ LE/N²/23b/7.

²⁷⁰ 'mesane' (Ötüken: 3/2486a).

²⁷¹ LE/N²/24b/1.

ergen {ApAdrWftWs} ^{272 (3)} el-ibn^ü püser oğul yos ⁽⁴⁾ el-bint^ü duhter kız şığatera ⁽⁵⁾ el-bākire^{tü} dūşize kız oğlan qopelya ⁽⁶⁾ el-‘acüz pīre-zen kocaçarı ığra ⁽⁷⁾ eş-şeyh^u pīr kocaman peros ⁽⁸⁾ eş-şeyh^ü’l-fānī pīr-i fertūt pek kocaman {pArWs qAqArAs} ⁽⁹⁾ el-āh²⁷³ birāder qarındaş aderfos ⁽¹⁰⁾ el-uh^t h^wāher kız qarındaş aderfi ⁽¹¹⁾ es-sabī kūdek çocuk pedi ⁽¹²⁾ el-eb peder baba kiri ⁽¹³⁾ el-ümm^ü māder ana **[24b]** ⁽¹⁾ er-rebīb²⁷⁴ püser-zen üveği oğul piroqonos ⁽²⁾ er-rebībe duhter-zen üveği kız piroqoni ⁽³⁾ el-hāl hāl da’ī [dayı] çi manas azerfos ^{275 (4)} el-‘amm^ü dāder-peder ‘amūcā {bArbA} ⁽⁵⁾ el-hāle^{tü} h^wāher-māder hālā [teyze] çi manas aderfi ⁽⁶⁾ el-‘amme^{tü} h^wāher-peder teyze [hāla] aderfi tu kiru ⁽⁷⁾ ebū’z-zevce^{ti} zen-peder kaynata²⁷⁶ peşeros ^{277 (8)} ümmü’z-zevce^{ti} zen māderī kaynana peşera ^{278 (9)} el-cedd^ü bitā [niyā] [peder-büzürg] büyük baba papus ⁽¹⁰⁾ el-cedde^{tü} büzürg māder [māder-büzürg] büyük ana meğali mana ⁽¹¹⁾ **fī-‘uyūbi’l-insān** ⁽¹²⁾ el-a‘mā nā-bīnā kör istiravos ⁽¹³⁾ el-asam ker şağır qufos [el-ahres] **[25a]** ⁽¹⁾ el-ahres bī-zebān dilsiz vuvos ⁽²⁾ el-ahdeb kūz-pušt qanbur qaburis ⁽³⁾ el-e‘rac leng topal quços ⁽⁴⁾ el-akra‘ kel başı topsuz kasidi ⁽⁵⁾ kebīrū’l-batnī büzürg şikem qarnı büyük kilidas / kilaras ^{279 (6)} kebīrū’ş-şārib büzürg büzürg burūt bıyığı büyük musteqanos ^{280 (7)} el-kīlīt bād-günd ²⁸¹ debe ²⁸² şakatis ⁽⁸⁾ el-mecnūn medhūş [medhūş] deli torolos quzulos ^{283 (9)} el-aklef bī-ḥatne sūnnetsiz asunnetoftos ⁽¹⁰⁾ el-elşāğ²⁸⁴ teng-zebān pelenk [peltek] ḥiravlos ⁽¹¹⁾ el-ḥarfān fertūt bunamış peros qafares ⁽¹²⁾ el-mū‘arras²⁸⁵ dellāle pezevenk rufyanos ⁽¹³⁾ el-kahbe^{tü} rūspī orospu putana [{mAvşY} rufyane] **[25b]** ⁽¹⁾ el-me‘būn müḥennes ²⁸⁶ ibne yivedizmenos ⁽²⁾ el-ğulāmū’l-mu‘tī hīz pušt ğamimeno qopeli ⁽³⁾ es-sā’il h^wāhende dilenci idyaqoşares

²⁷² LE/N²/24b/9.

²⁷³ LE/N²/25a/4.

²⁷⁴ LE/N²/25a/9.

²⁷⁵ LE/N²/25a/11.

²⁷⁶ LE/N²/25b/2.

²⁷⁷ LE/E/24b/7.

²⁷⁸ LE/E/24b/8.

²⁷⁹ LE/N²/25b/13.

²⁸⁰ LE/N²/25a/6.

²⁸¹ LE/N²/26a/2.

²⁸² ‘kasığı yarık; fitik’ (Ötüken: 1/1121b).

²⁸³ LE/N²/26a/3.

²⁸⁴ LE/N²/26a/5.

²⁸⁵ LE/N²/26a/7.

²⁸⁶ LE/N²/26a/9.

(4) **fī-kelimāti'l-münzārrīn [müteẓāddīn]** (5) **el-kebīr būzūrg** büyük **meğalo** (6) **el-‘azīm mih** ulu **meğalo** (7) **es-sağīr kih** küçük **miço** (8) **et-tavīl dirāz** uzun **mağri** (9) **el-kaşīr kūteh [kūtāh]** kısa **ğodos** (10) **el-‘arīz behen** enlü [eñlü] **pilati** (11) **el-vasat miyān** orta **mesi** (12) **el-hāfe kerān [kenār]** kenār **ağra** (13) **el-‘ālī būlend** yüksek **ipsila [el-esfel]** [26a] (1) **el-esfel pest** alçağ **hamila** (2) **eş-şakīl girān** ağır **vari** (3) **el-hafif sebük** yeyni²⁸⁷ **elafro** (4) **es-semīn ferbih** semiz **paşi** (5) **en-nahīf lāğer** arık²⁸⁸ **liño** (6) **el-ħaşin dūrüşť**²⁸⁹ yoğun **ħondro**²⁹⁰ (7) **er-rakīk teng [tanuk]** yufka **ipsilo** (8) **en-nā‘im nerm** yumuşak **apalo** (9) **en-nāşif ħuşk**²⁹¹ kuru **iğsera** (10) **et-tarī ter** taze **idrosero** (11) **el-fāris süvār** atlı **ğavalaris** (12) **er-rācil piyāde** yaya **pezos** (13) **el-ba‘īd dūr** uzak **alarğo** [26b] (1) **el-ğarīb nezdīk** yakın **ğoda**²⁹² (2) **eş-şıdk^u rāst** gerçek **aşıya** (3) **el-kizb^ü durüg** yalan **ipsomağa** (4) **ed-dāħil derūn-āyende** girici²⁹³ **yazmenos** (5) **el-ħāric bīrūn-āyende** çıkıcı **ivğarmenos** (6) **el-ğālī girān** pahālu **ağrivo** (7) **er-rahīs erzān** ucuz **iftino** (8) **el-melīh nīk** eyü **ğalo** (9) **el-ğabīh zışt** çirkin **ğako** {AğAmnW}²⁹⁴ (10) **el-ħasen ħūb** dilber **omorfo** (11) **el-manzarū‘l-ğabīh** *bed-rūy* çirkin yüz **askimo** (12) **el-cāyi‘^ü ħürüsne** aç **pinazmenos** (13) **eş-şeb‘ān sīr** tok **ħortazmenos [el-ğalīz]** [27a] (1) **el-ğalīz sitber [istebr]** kaba²⁹⁵ **paşi el-ħayy^ü zinde** diri **zodanos**²⁹⁶ (2) **el-meyyit mürde** ölü **apo şamemos** (3) **el-ekber mih-ter** pek büyük **pola meğalos** (4) **el-aşğar kih-ter** pek çüçük **pola miços** (5) **es-sahīh ten-dūrüst** sağ²⁹⁷ **yeros** (6) **el-marīz^u ħaste**²⁹⁸ şayru²⁹⁹ **arostimenos** (7) **el-kabl pīş** öñ **opros** (8) **el-ba‘d^{ü300} pes** şoñ **istira** (9) **el-müheyyin āsān** kolay **efğola** (10) **el-as‘ab^{ü301} dūşvār** güç **dışkolo** (11) **el-keşīr bisyār** çok **poli** (12) **el-ğalī endek** az **liño** (13) **el-izbed [ezyed]** *pīş-ter* pek ziyāde **periso perito**³⁰² [27b] (1) **el-ekall^ü**

²⁸⁷ ‘ağır olmayan, hafif’ (Ötüken: 5/5312b).

²⁸⁸ ‘zayıf, cılız, sıksa’ (Ötüken: 1/286b).

²⁸⁹ LE/N²/27a/3.

²⁹⁰ ħondro LE/E/26a/6.

²⁹¹ LE/N²/26a/6.

²⁹² konda LE/E/26b/1.

²⁹³ LE/N²/27b/1.

²⁹⁴ LE/N²/26b/9.

²⁹⁵ LE/E/27a/1.

²⁹⁶ zodanos LE/E/27a/1.

²⁹⁷ LE/N²/28a/3.

²⁹⁸ LE/N²/28a/4.

²⁹⁹ ‘hasta’ (Ötüken: 4/4104b).

³⁰⁰ LE/N²/28a/6.

³⁰¹ LE/N²/28a/8.

³⁰² LE/E/27a/13.

kem-ter pek az **pola liġo** ⁽²⁾ *en-nazīf pāk* arı **pastiroġo** ⁽³⁾ *en-necs^ü murdār* mundār **voromezmeno** ⁽⁴⁾ *el-‘adūv [adūvy]* *düşmān* düşmān **oşros oħtiros** ⁽⁵⁾ *es-sāhib dōst* yār **filos** ⁽⁶⁾ *el-‘atīk dīrīne* ⁽³⁰⁴⁾ eski **palyo** ⁽⁷⁾ *el-cedīd nev* yeñi **kenuryo** ⁽⁸⁾ *es-sādīk rāst-gū* doğru söyleyici **alişinos** ⁽⁹⁾ *el-kāzib durūġ-gūy* yalancı **ipsomataris piseftis** ⁽³⁰⁵⁾ ⁽¹⁰⁾ *ez-zā’ id^ü pīş* artık **periso** ⁽¹¹⁾ *en-nākīs^u* *kem* eksik **liġto** ⁽¹²⁾ *el-vāsi^{‘ü} ferāħ* geniş **iplaṭi** [geniş] ⁽³⁰⁶⁾ **fardi** ⁽³⁰⁷⁾ [geniş] ⁽³⁰⁸⁾ ⁽¹³⁾ *ed-dayk^u* ⁽³⁰⁹⁾ [dayyik] *teng* dar **isteno** [hayr] **[28a]** ⁽¹⁾ *hayr nīkī* eyilik **ḳalosini** ⁽²⁾ *eş-şerr^ü bedī* kötülük **ḳaḳosini** ⁽³⁾ *el-ġarīb bī-gāne* yabancı **iḳsenobatz** ⁽⁴⁾ *el-‘ākil^ü ħired-mend* ⁽³¹⁰⁾ ‘aķıllı **iġnostīḳos** ⁽⁵⁾ *el-ahmak medhūş* delü **itrezos ḳozolos** ⁽⁶⁾ *el-ġanī [ġaniyy]* *tüvān-ger* zengīn **pulusyos** ⁽⁷⁾ *el-fakīr gedā* yoħsul **iftoħos** ⁽⁸⁾ *el-müteyakkız^u bīdār* uyamık **iḳsipkinos** ⁽⁹⁾ *en-nāīm^ü [nā’im]* *ħosbende* [ħ^wābīde] uyuyucu **kimizmenos** ⁽¹⁰⁾ *es-sekrān mest* ⁽³¹¹⁾ sarħōş **meşizmenos** ⁽¹¹⁾ *eş-şücā^{‘ü} dīlīr* yiġit **palīḳari** ⁽¹²⁾ *el-cebān* ⁽³¹²⁾ *tersān* ḳorḳaḳ **foviçari** ⁽¹³⁾ *el-ḳaviyy^ü seħt* ḳatı **eḳinato dīnato** ⁽³¹³⁾ **[28b]** ⁽¹⁾ *eż-zā’ īf süst* gevşek **aħamno** ⁽²⁾ *el-kār^ü pāyidār* yerinde durucu **afoġos** ⁽³⁾ *el-fār^ü girīzān* ḳaçıcı **fuġas** ⁽⁴⁾ **fī’l-melbūsāt** ⁽⁵⁾ *eş-şāş dül-bend* dülbend tülbend ⁽³¹⁴⁾ **tulbenti** ⁽⁶⁾ *el-metā’ kālā* kūmāş [kūmāş] **metaḳsopani** ⁽⁷⁾ *el-‘imāme^{tü}* ⁽³¹⁵⁾ *destār sārīḳ sariki* ⁽⁸⁾ *kalensüve* ⁽³¹⁶⁾ *berṭele ḳā’ūk ḳa’uki* ⁽⁹⁾ *el-ḳamīs pīrehen* gönlek **puḳamiso** ⁽¹⁰⁾ *el-kümme āsitīn* yeñ **mañiḳa** ⁽¹¹⁾ *ez-zeyl^ü [zeyl^ü]* *dāmen* etek **puḍya** ⁽¹²⁾ *el-ḳilāde gerden-bend* boġazlık **ḳolayina** ⁽¹³⁾ *el-libās cāme* eśvāb **ruħa** ⁽³¹⁷⁾ [es-serāvīl] **[29a]** ⁽¹⁾ *es-serāvīl şalvar* don **ḳarca** ⁽²⁾ *en-nike^{tü} şalvār-bend* uçḳur **ivraġo zoni** ⁽³⁾ *el-ħizām [ħizām]* *kemer* ḳuşaḳ **zoni** ⁽⁴⁾ *el-ħaf [ħuf]* *mūze* edik [mest] **mesti** ⁽⁵⁾ *es-sivār^ü dest-ebrincen* bilezik **manili** ⁽³¹⁸⁾ ⁽⁶⁾ *es-sermüce* *kefş* pāpüç

³⁰³ LE/E/27b/4.

³⁰⁴ LE/E/27a/6.

³⁰⁵ LE/N²/28b/8.

³⁰⁶ LE/N²/28b/11.

³⁰⁷ LE/N²/28b/11.

³⁰⁸ LE/N²/28b/11.

³⁰⁹ LE/N²/28b/12.

³¹⁰ LE/N²/29a/4.

³¹¹ LE/N²/29a/10.

³¹² LE/N²/29a/12.

³¹³ LE/E/28a/13.

³¹⁴ LE/E/28b/5.

³¹⁵ LE/N²/29b/7.

³¹⁶ LE/N²/29b/8.

³¹⁷ LE/N²/29b/13.

³¹⁸ LE/N²/30a/5.

papuçi ⁽⁷⁾ el-kābkat [kābkab] *na 'līn nālīn naliņa* ⁽⁸⁾ es-sarme^{tü} *na 'līn-i sūrḥ yemenī*
pāpūç yemeņa papuça ⁽⁹⁾ el-bābūc [terlik] *pāpūş pāpūç papuçi* ⁽¹⁰⁾ el-cūrūb [cūrāb]
cūrāb [cūrāb] çorāp **çarçoni** ⁽¹¹⁾ el-cūrmak [cezme] *çizme kizme* [çizme] **çizmeddes**
[pozimeta]³¹⁹ ⁽¹²⁾ el-kabā['] *kabā* kaftān **kaftani** ⁽¹³⁾ es-sā'at *sā'at sā'at ora* **[29b]** ⁽¹⁾
es-silsile^{ti} *zincīr zencīr alisida* ⁽²⁾ el-ceyb^ü *girībān yaça yaças* ⁽³⁾ el-fer'^ü *pūsītīn*³²⁰
kürük [kürk] **ğuna** ⁽⁴⁾ el-ismid *sūrme sūrme surmes*³²¹ ⁽⁵⁾ el-hātem *engüşterī yüzük*
daqtılıdı ⁽⁶⁾ el-müştu *şāne tarağ ikteni*³²² ⁽⁷⁾ **fi'l-elvān ve mā-yünāsibuhā** ⁽⁸⁾ el-
levn^ü *reng renk rengi* ⁽⁹⁾ el-ahmer *sūrḥ kırmızı kokino* ⁽¹⁰⁾ el-esmer^ü *siyah çerde*
buğday [t]eñlü **molahrino** [melahrino] ⁽¹¹⁾ el-esved *siyāh kara mavro* ⁽¹²⁾ el-ebyaż³²³
*sepīd beyāz*³²⁴ **aspro** ⁽¹³⁾ el-ahdar *sebz yeşil pirasino* [el-asfer] **[30a]** ⁽¹⁾ el-asfer *zerd*
şaru kitrino ⁽²⁾ eş-şekl^ü *numūne örnek mostira* ⁽³⁾ et-tīl *zāg zāc lulaki* ⁽⁴⁾ **fi-**
levāzımāti'l-kātib ⁽⁵⁾ el-mihberre *devāt divīt qalamari* ⁽⁶⁾ el-kirtās *kāğıd* [kāgez]
kāğıd hartı ⁽⁷⁾ el-kalem *hāme kalem pena* ⁽⁸⁾ el-miskale^{tü}³²⁵ [miskāle] *vālā-rene/zene*
mühre mühres ⁽⁹⁾ el-mektüb *nāme biti iğrafi*³²⁶ ⁽¹⁰⁾ el-hatem *mühür zeden mühürlemek*
vuloma ⁽¹¹⁾ el-keteb^e³²⁷ *nüvişten*³²⁸ *yazmaq iğrama* ⁽¹²⁾ sikkīnū'l-kalem *hāme-tırāş*
qalem-tırāş {yAñWdWrW} ⁽¹³⁾ el-mistār^ü *mistār mistār mistari* **[30b]** ⁽¹⁾ el-mikrāz
kāz maqāş ipsalıdı ⁽²⁾ el-hibr^ü *mürekkeb mürekke[b]*³²⁹ **melani** ⁽³⁾ eş-şem'^ü *l-ahmer*³³⁰
mūm-i sūrḥ kırmızı mūm kokino keri ⁽⁴⁾ **fi-beyāni ālāti'l-ḥarb ve ālāti aḥadi'l-**
ḥarb ⁽⁵⁾ es-seyf *şimşīr kılıç ispaşi* ⁽⁶⁾ el-kırāb³³¹ *niyām kın fiqari*³³² ⁽⁷⁾ ed-derfe *siper*
qalkan qalkani ⁽⁸⁾ el-kavs *kemān yay doqsari* ⁽⁹⁾ el-veter *zih kiriş to doqsaryo*
apenoņa ⁽¹⁰⁾ eş-şāb *tīr oq sa'ita* ⁽¹¹⁾ el-minşār *erre bıçkı piryoni* ⁽¹²⁾ el-bundukiyyetü's-

³¹⁹ LE/E/29a/11.

³²⁰ LE/N²/30b/3.

³²¹ LE/N²/30b/4.

³²² LE/N²/30b/6.

³²³ LE/N²/30b/12.

³²⁴ LE/N²/30b/12.

³²⁵ es-sıkle [eş-şikle] LE/N²/31a/7.

³²⁶ LE/N²/31a/8.

³²⁷ LE/N²/31a/10.

³²⁸ LE/N²/31a/10.

³²⁹ LE/N²/31b/2.

³³⁰ LE/N²/31b/3.

³³¹ LE/N²/31b/6.

³³² LE/N²/31b/6.

sağır zebāneki [zebtānek] piştov **piştola** ⁽¹³⁾ el-midfa^{‘ü333} *gūy-i ne‘re-zen* top
 {pWpArdA} [en-nacak] **[31a]** ⁽¹⁾ en-nacak *teber* balta {mAnArA} **çikure**³³⁴ ⁽²⁾ el-
‘alāt sindān örs **amoni** ⁽³⁾ el-mitraka^{t[ü]} *hāyisk* çakıç **siderya** ⁽⁴⁾ mibradü’l-haddād³³⁵
sūhān eğe **lima** ⁽⁵⁾ mibradü’l-ḥaṣeb³³⁶ *çūp-sāy* ağaç egesi **iksilofas** [törpü]³³⁷ ⁽⁶⁾ el-
bundukiyye zebtāne tufeng {ArḳWbWzY YskYpAtW} ⁽⁷⁾ el-minşār *destere* testere
saraḳa [şare **piryon**]³³⁸ ⁽⁸⁾ el-kādūm tīşe keser **iskeparni** ⁽⁹⁾ el-minfāh *dem* körük
koruki ⁽¹⁰⁾ el-ebret [ibre] *sūzen* iğne **velona**³³⁹ kebir eğne³⁴⁰ [**veloni** eğne]³⁴¹ ⁽¹¹⁾ el-
hancer deşne³⁴² ḥançer **ḥaçaro** ⁽¹²⁾ el-mūs suture [usture] ustura **işirafi** ⁽¹³⁾ es-sikkīn
kārd bıçak **maşeri maḥeri**³⁴³ **[31b]** ⁽¹⁾ ed-dir^{‘ü} *zirih* zırh [zırh] **siderenjo ruḥo**³⁴⁴ ⁽²⁾
er-rikāb^{‘ü} *rikāb* üzengi **işkelet aloḡo**³⁴⁵ ⁽³⁾ es-serc^{‘ü} *zīn* eğer [eyer] **sela** ⁽⁴⁾ eş-şikāl şikāl
346 {tW ḳtYmAtW ḫWbWdyWdAmA} ⁽⁵⁾ el-mikved āksār yular **yulari** ⁽⁶⁾
el-licām ligām oyan³⁴⁷ **ḥalinari** ⁽⁷⁾ el-ḥabl^{‘ü} *resen* ip **iskini** ⁽⁸⁾ el-cull^{‘ü} *çul* **çuli** ⁽⁹⁾ **fī-**
beyāni ḥayvānāti’l-mūnise ⁽¹⁰⁾ el-hisān³⁴⁸ *esb* at feres **aloḡo** ⁽¹¹⁾ el-hicr³⁴⁹
mādiyān kısrak **forada** ⁽¹²⁾ el-mühre [mühr] *kurre*³⁵⁰ tay **pulari** ⁽¹³⁾ el-baḡal [baḡl] *ester*
 kaṭır **mulari** [el-cemel] **[32a]** ⁽¹⁾ el-cemel *üştür* [şütür] deve **ḡamila** [ḡamila]³⁵¹ ⁽²⁾ el-
ḡanem mīş koyun **iḳriyos** [pirovata]³⁵² ⁽³⁾ ḡanemü’l-ünsā *mīş-māde* mār्या³⁵³
iprovatina ⁽⁴⁾ el-ḥimār ḥar eşek **ḡaydaros** [ḡomar]³⁵⁴ ⁽⁵⁾ el-bakar *gāv* şığır **voyi** ⁽⁶⁾ el-

³³³ LE/N²/31b/12.

³³⁴ LE/E/31a/1.

³³⁵ LE/N²/32a/4.

³³⁶ LE/N²/32a/5.

³³⁷ LE/N²/32a/5.

³³⁸ LE/E/31a/7.

³³⁹ LE/N²/32a/10.

³⁴⁰ LE/N²/32a/10.

³⁴¹ LE/N²/32a/10.

³⁴² LE/N²/32a/11.

³⁴³ LE/E/31a/13; maḥiri LE/N²/32b/1.

³⁴⁴ LE/N²/32b/2.

³⁴⁵ LE/N²/32b/3.

³⁴⁶ LE/N²/32b/5.

³⁴⁷ ‘atın dizgini, gem, yular’ (Ötüken: 4/3654b).

³⁴⁸ LE/N²/32b/11.

³⁴⁹ LE/N²/32b/12.

³⁵⁰ LE/N²/32b/13.

³⁵¹ LE/E/32a/1.

³⁵² LE/E/32a/2.

³⁵³ Yun.: margia ‘dişi koyun’ (Ötüken: 3/3067b).

³⁵⁴ LE/E/32a/4.

cāmūs gāv-miṣ ſu ſığırı **vuvali** ⁽⁷⁾ el-‘icle gāveki dana **moſkari** ⁽⁸⁾ eš-ševr gāv-ı ner erkek ſığır **asriņko voyi** ⁽⁹⁾ el-bakara^{tü} gāv-ı māde diſi ſığır **ſiliņko voyi [pilaze]** ^{355 (10)} el-me‘zⁱ boz keçi ‘ağsa ⁽¹¹⁾ et-teys³⁵⁶ boz-i ner³⁵⁷ erkek keçi **asirneki ağ[s]a** ⁽¹²⁾ ed-dā‘n^ü gusfende [gūsfend] dūnbālī kuyruklı koyun **uradatos iķriyos** ⁽¹³⁾ el-ħarūf³⁵⁸ bere kuzi³⁵⁹ **arnaki [32b]** ⁽¹⁾ el-cedi^{tü} bozçe [boz-gāle] oğlaķ rifi ⁽²⁾ el-ķitt^ü gūrbe kedi **ķaṭi** ⁽³⁾ el-ħirre^{tü} gūrbe-māde diſi kedi **ķaçula** ⁽⁴⁾ **fi-beyāni’l-ħayvānāti’l-vuhūſiyyeti** ⁽⁵⁾ es-seb^{‘ü} ded yırtıcı ħayvān **iķsekisariņko zo** ⁽⁶⁾ el-esed ſīr arslan **lodari** ^{360 (7)} en-nemir peleng kاپlan **teryo {fAkYdW tW}** ⁽⁸⁾ ed-dab^{‘ü} kaftār³⁶¹ ſırtlan **o zo apo tero’i pocašamenos** ⁽⁹⁾ ez-zi‘b^ü gūrg kurd **liķos** ⁽¹⁰⁾ el-ħinzīr ħūķ doņuz **ſiros** ⁽¹¹⁾ ed-dab^ü sūmsār [sūsmār] keler³⁶² {ķWIY} **savra** ⁽¹²⁾ el-ķird^ü kebbī maymūn **maymu** ⁽¹³⁾ eš-ša‘leb rūbā’ [rūbāh] tilki **alopu [el-erneb] [33a]** ⁽¹⁾ el-erneb³⁶³ ħargūſ tavſan **lağos** ⁽²⁾ eš-sū‘bān āzder [ājder] büyük yılan **meğalo ofis** ⁽³⁾ el-ħayye mār yılan **ofis** ⁽⁴⁾ el-[-‘]akreb kerdūm [kejdūm] ‘akreb **ķaryaçalas [poçkavras]** ^{364 (5)} el-fāre mūſ ſıçan **podikōs** ^{365 (6)} el-‘irse^{tü366} ‘erūsek gelinçik **nifiça** ⁽⁷⁾ ‘ankebūt [örümcek] meges siņek **miya** ⁽⁸⁾ el-ķamle^{tü367} sūbūs bit **ipsira** ⁽⁹⁾ el-burgūt [burgūs] keyk³⁶⁸ pire **ipsilo** ⁽¹⁰⁾ el-bakk³⁶⁹ sūbūs-çūb³⁷⁰ tahta biti **ķoryos [ķorozo]** ^{371 (11)} el-cerād melah çekirge **ağrimuca [mastakes]** ^{372 (12)} el-ķurād sūbūs-i cānver³⁷³ kene **madaķas** ⁽¹³⁾ ed-dūd **ķirim [ķirm]** ķurt böcek **mamuni [çibur dAķAſ] [33b]** ⁽¹⁾ el-ħunfeſ [ħunfūs] **ķirim**

³⁵⁵ LE/E/32a/9.

³⁵⁶ LE/N²/33a/12.

³⁵⁷ LE/N²/33a/12.

³⁵⁸ LE/N²/33b/2.

³⁵⁹ LE/N²/33b/2.

³⁶⁰ londari LE/E/32b/6.

³⁶¹ LE/N²/33b/10.

³⁶² ‘kertenkele’ (Ötüken: 3/2531b).

³⁶³ LE/N²/34a/4.

³⁶⁴ LE/E/33a/4.

³⁶⁵ pondikōs LE/E/33a/5.

³⁶⁶ LE/N²/34a/9.

³⁶⁷ LE/N²/34a/1.

³⁶⁸ LE/N²/34a/12.

³⁶⁹ LE/N²/34a/12.

³⁷⁰ LE/N²/34a/12.

³⁷¹ LE/E/33a/10.

³⁷² LE/N²/33a/11.

³⁷³ LE/N²/34b/2.

[*kirm*] *tīzī kunende* tūshūrlān³⁷⁴ böceği {**YkIAsW**} **papadya** ⁽²⁾ *ez-zahlef* [sūlahfā] *seng-pūšt* kaplubağa³⁷⁵ {**kWvWcA**} **eşlona** ⁽³⁾ *el-‘alak dīvhe* [dīve] sülük **evdela** ⁽⁴⁾ *el-kūnfad* [kūnfūz] *hār-pūšt* kirpi **isķecoşiro** ³⁷⁶⁽⁵⁾ *ed-düb hiris* [hirs] ayu **arķuda** ³⁷⁷⁽⁶⁾ *el-keleb*^ü *seg* köpek **iskilo** ³⁷⁸⁽⁷⁾ *el-ğazāl āhū* ceyrān³⁷⁹ **lafi** ³⁸⁰⁽⁸⁾ *el-fehd*^ü *yūz* pars **arķalos** ⁽⁹⁾ *el-difde* ‘*gūk*³⁸¹ *ķurbağa* **vatraķos** ³⁸²⁽¹⁰⁾ *et-teys* *reng* yaban keçisi **eğri’ eğa** ⁽¹¹⁾ **fī-lebeni’l-albān** ³⁸³ **ve mā-yünāsibuhā** ⁽¹²⁾ *el-lebenü’l-haleb şīr* süt **ğala** ⁽¹³⁾ *lebenü’z-zā’ib*^ü [rā’ib] *māst* yoğurt **ya’urti** ³⁸⁴ [lebenü] **[34a]** ⁽¹⁾ *lebenü’l-mahzūz* ³⁸⁵ *dūğ* ayran **ayrani iķsino ğalo** ³⁸⁶⁽²⁾ *el-cūbn*^{ü387} *pīz* peynīr **ṭiri** ⁽³⁾ *es-semen rūgen-sāde* şayāğ³⁸⁸ **vutiro** ⁽⁴⁾ *semenü’l-bakar rūgen-i gāv* sığır yağı **voyno** {**YķsYķW**} ⁽⁵⁾ *ez-zūbd* ³⁸⁹ *meske* tereyağı **ğala to lađi** ⁽⁶⁾ *el-infeha* ³⁹⁰ [infeha] *māye-i penīr* peynīr mayası {**AğAs**} **tera** ⁽⁷⁾ *cūbnü’l-‘atīk* ³⁹¹ *penīr-i huşk* kuru peynīr **palyo ṭiri** ⁽⁸⁾ *el-cūbnü’t-tariyy* ³⁹² *peñīr* ³⁹³ -i [penīr] *tāze* taze peynīr **iħloro ṭiri** ³⁹⁴⁽⁹⁾ **fī-esmā’i’ṭ-tuyūr** ⁽¹⁰⁾ *el-tayr*^ü *mürğ* kuş **puli** ⁽¹¹⁾ *el-hamāme*^{tü} *kebūter* göğercin **peristeri** ⁽¹²⁾ *ed-decāce*^{tü395} *mākiyān* ta’uķ **ornişa** ⁽¹³⁾ *ed-dīk*^ü *ħorūs* beṭīnōs **petinos [34b]** ⁽¹⁾ *ed-dale* [el-zīz] *çerde* oraķ kuşu ³⁹⁶ **ciciķa** ³⁹⁷⁽²⁾ *el-batt*^ü [ördek] *beṭ* kaz **şina** ³⁹⁸⁽³⁾ *el-ivezz* ³⁹⁹ [kaz] *mürğāb*

³⁷⁴ tūshūrlān LE/N²/34b/4.

³⁷⁵ (Ötüken: 3/2404a).

³⁷⁶ isķecoşero LE/N²/34b/7.

³⁷⁷ LE/N²/34b/8.

³⁷⁸ LE/N²/34b/9.

³⁷⁹ Ötüken/1/787a

³⁸⁰ LE/N²/34b/10.

³⁸¹ LE/N²/34b/12.

³⁸² LE/N²/34b/12.

³⁸³ LE/N²/35a/1.

³⁸⁴ yaurti LE/N²/35a/3.

³⁸⁵ LE/N²/35a/4.

³⁸⁶ LE/E/34a/1.

³⁸⁷ LE/N²/35a/5.

³⁸⁸ ‘sade yağ’ (Ötüken/4/4098a); sa[y]ağ LE/N²/35a/6.

³⁸⁹ LE/N²/35a/8.

³⁹⁰ LE/N²/35a/9.

³⁹¹ LE/N²/35a/10.

³⁹² LE/N²/35a/11.

³⁹³ peñīz LE/N²/35a/11.

³⁹⁴ LE/N²/35a/11.

³⁹⁵ LE/N²/35b/2.

³⁹⁶ ‘ağustos böceği’ (Ötüken/4/3626a).

³⁹⁷ çiciķa LE/N²/35b/4.

³⁹⁸ hina LE/E/34b/2.

³⁹⁹ LE/N²/35b/6.

ördek **papıça** ⁽⁴⁾ el-cenāh *per* kanat **ifteruğa** (5) es-sakar *bāz*⁴⁰⁰ doğan **yeraki** ⁽⁶⁾ el-ğurāb *zāğ* kuzgun **korakas** ⁽⁷⁾ el-‘usfūr⁴⁰¹ *goncuk* [*gonceşk*] serçe **aspuroyitis** ⁽⁸⁾ en-ne‘āme⁴⁰² *mürğ-i şütür* deve kuşu **kamilo puli** ⁽⁹⁾ el-kürkiyy⁴⁰³ *kuleng*⁴⁰⁴ turna kuşu **kartal** ⁽¹⁰⁾ en-nesr^ü *dāl* kartal {**qAnAvW**} ⁽¹¹⁾ ez-zevzer [*zürzür*] *sār* şığırcık kuşu **zurzurıya** ⁽¹²⁾ el-huttāf⁴⁰⁵ *perestū* kırlangıç **şilidoni**⁴⁰⁶ [**şilidoni**] ⁽¹³⁾ ez-zubāb *megeş* sinek **miya** [en-necl [en-nahl]] **[35a]** ⁽¹⁾ en-nahl [*nahl*] *zenbūr*⁴⁰⁷ arı **melisa** ⁽²⁾ el-be‘ūda *peşe*⁴⁰⁸ sivi sinek [*şinek*] **kunupas işkinpa** [**kunupi**]⁴⁰⁹ ⁽³⁾ el-ferāşe *pervāne*⁴¹⁰ kelepek {**YpsYhArY**} ⁽⁴⁾ el-hırbā^{‘ü411} *kirplosū* [*kerpasū*] yeşil keler [*bukalemun*] **pirasino** {**qWIY**} *savra*⁴¹² ⁽⁵⁾ **fi’l-beyt ve-mā-yüte‘allıku** ⁽⁶⁾ *gūşe* bucağ {**qAdWnY rWqWnAs**} ⁽⁷⁾ el-bāb^ü *der* kapu **porta** ⁽⁸⁾ el-beyt *hāne* ev **ispiti** ⁽⁹⁾ ed-dār *sarāy* konak [**menzil daħi dērler**] **kazada katika** ⁽¹⁰⁾ el-‘atebe *āsītān* eşik **kaţofilo** ⁽¹¹⁾ el-esās *pāy-pest* temel⁴¹³ **şemelyo** ⁽¹²⁾ el-havş⁴¹⁴ *pīş-i sarāy* havlı **avli** ⁽¹³⁾ el-istabl *āhūr* ahır **ahiri** **[35b]** ⁽¹⁾ es-süllem⁴¹⁵ *nerdubān* merdiven **işkala** ⁽²⁾ el-kasr^ü *kerh*⁴¹⁶ köşk **koşki** ⁽³⁾ et-tāke *deriçe*⁴¹⁷ pencere **paraşiri** ⁽⁴⁾ es-sakf^ı *bām* dam **doma** ⁽⁵⁾ el-‘amūd [*‘amūd*] *sütün* direk {**YtrAvA**} ⁽⁶⁾ el-kuful⁴¹⁸ *kilīd* [*kufıl*] kilīd **iklidoğa** ⁽⁷⁾ el-miftāh *kilīd* anahtār **iklidi** ⁽⁸⁾ et-tarrāha *kalīn* [*bālīn*] mender **medari**⁴¹⁹ ⁽⁹⁾ el-milhafa [*lihāf*] *tenpūş-i hābe* [*h^wābe*] yorgan **paploma** ⁽¹⁰⁾ el-mihadde^{tü420} *bālīn-i rūy* yüz yaşadığı

⁴⁰⁰ bār LE/N²/35b/8.

⁴⁰¹ LE/N²/35b/8.

⁴⁰² LE/N²/35b/11.

⁴⁰³ LE/N²/35b/11.

⁴⁰⁴ LE/N²/35b/11.

⁴⁰⁵ LE/N²/35b/11.

⁴⁰⁶ hilidoni LE/E/34b/12.

⁴⁰⁷ LE/N²/36a/2.

⁴⁰⁸ LE/N²/36a/3.

⁴⁰⁹ LE/E/35a/2.

⁴¹⁰ LE/N²/36a/4.

⁴¹¹ LE/N²/36a/5.

⁴¹² LE/N²/36a/4; kolisavar LE/E/35a/4.

⁴¹³ LE/N²/36a/12.

⁴¹⁴ LE/N²/36a/13.

⁴¹⁵ LE/N²/36b/2.

⁴¹⁶ LE/N²/36b/2.

⁴¹⁷ deriçe LE/N²/36b/4.

⁴¹⁸ LE/N²/36b/7.

⁴¹⁹ LE/N²/36b/9.

⁴²⁰ LE/N²/36b/11.

ipros kefaladı ⁽¹¹⁾ el-visāde^{tü} *bālīn* büyük yaşdıķ **pirose kefalada** ⁽¹²⁾ es-settāre⁴²¹
perde perde **perdes** ⁽¹³⁾ el-kamīs^u *pīrehen* göñlek **pukamiso** [en-nevm^ü] **[36a]** ⁽¹⁾ en-
nevm^ü *h^wāb* uyķu **ipno** ⁽²⁾ el-istinkāz [istikāz] *bīdār* uyanıklık **iķsipnima**^{422 (3)} er-rüyā
h^wāb rü' yā **oniro** ⁽⁴⁾ el-firāş *cāme-h^wāb* döşek **isteroma** ⁽⁵⁾ mürettebü'l-cenb^ü *bālīn-i*
pehlū yan yaşdıķı **to kıpizmo prose kefaladı** ⁽⁶⁾ **fī-levāzımāti'l-beyt** ⁽⁷⁾ el-hubz^ü
nān aķmek **ipsomi** ⁽⁸⁾ el-milh^ü *nemek* tuz **alaçi** [alas tuz alati tuz]^{423 (9)} et-tāhūn *āsyāb*
değirmen **milos** ⁽¹⁰⁾ er-racī [er-rahī] *āsyāb-ı dest*⁴²⁴ el değirmeni **şero milos** ⁽¹¹⁾ el-ğirbāl
ğirbāl kalbur **ķoskino** ⁽¹²⁾ el-münhal *māşū* elek **iftisara** ⁽¹³⁾ el-kidir *rīk* çölmek **çıkali**
[36b] ⁽¹⁾ et-tācin *tābe* tava **tığani** ⁽²⁾ el-kānūn [soba, ocak] *tūn* külhān **kulhāni** ⁽³⁾ en-
nār^ü *āteş* od **fotya**^{425 (4)} ed-duhān *dūd* tütün **ķapnos** ⁽⁵⁾ er-remād *hākister* kül {**AŞW**}
⁽⁶⁾ ez-zinād⁴²⁶ *āteş-zene* çakmak **pirovolos** ⁽⁷⁾ el-harāka *sūhten* yanmak **ķayma** ⁽⁸⁾ es-
sükürce *kāse-i hākī* üsküre⁴²⁷ **ķupi** ⁽⁹⁾ el-kārūra *şīşe* şīşe⁴²⁸ **boça** ⁽¹⁰⁾ et-taşt^ü *taşt* leğen
leyeni ⁽¹¹⁾ el-ibrīķ *ābrīz* ibrīķ **ibriki** ⁽¹²⁾ et-tencere^{tü} *dīg-i misīn* tencere **teceri çeķali** ⁽¹³⁾
el-ğitā^{'ü429} *serbūş*⁴³⁰ kapak **ķapaki** [el-miğref] **[37a]** ⁽¹⁾ el-miğref⁴³¹ *kefgīr* kepçe
kevgiri ⁽²⁾ el-mil['] *aka* *ālet-i hūrden* kaşık **ķutali** ⁽³⁾ el-fānūs *fānūs* fener **feneri** ⁽⁴⁾ eş-
şem^{tü} *mūm* mūm **keri** ⁽⁵⁾ el-meşma['] *şem* *dān* şamdān **şamdani** ⁽⁶⁾ ed-dennü^{'s-sağır}⁴³²
pistū küpçük **peşaraki** ⁽⁷⁾ el-ķulle^{tü} *kūze* bardak **bardaki** ⁽⁸⁾ el-ķulletü^{'t-turāb}⁴³³ *kūze-*
yī hāk toprak bardađı {**ķWnAnWs**} ⁽⁹⁾ el-hayme^{tü434} *cere* [ceze] çadır **çadiri** ⁽¹⁰⁾ el-
kuhl^{ü435} *sürme* sürme **surmes** ⁽¹¹⁾ el-cubb^ü *hūm* [hum] küp **pisari** ⁽¹²⁾ el-mirved *mīl* mil
mili ⁽¹³⁾ et-tütüyā *devā*^{'-i} *çeşm* tütüyā **tutya** **[37b]** ⁽¹⁾ ed-devā['] *dermān* ^{'ilāç} **yatriķo** ⁽²⁾
ed-deķīķ *ārd* un **alevri** ⁽³⁾ es-semen *sāde* rüğen şayağ⁴³⁶ **vutiros** ⁽⁴⁾ eş-şirec *rügen-i*

⁴²¹ LE/N²/36b/12.

⁴²² LE/N²/37a/1.

⁴²³ LE/N²/37a/7.

⁴²⁴ LE/N²/37a/9.

⁴²⁵ LE/N²/37b/1.

⁴²⁶ LE/N²/37b/4.

⁴²⁷ 'ağzı yayvan toprak kap' (Ötüken/5/5055a).

⁴²⁸ LE/N²/37b/7.

⁴²⁹ LE/N²/37b/11.

⁴³⁰ LE/N²/37b/11.

⁴³¹ LE/N²/37b/12.

⁴³² LE/N²/38a/2.

⁴³³ LE/N²/38a/4.

⁴³⁴ LE/N²/38a/5.

⁴³⁵ LE/N²/38a/6.

⁴³⁶ 'sade yağ' (Ötüken/4/4098a).

*kuncid*⁴³⁷ susam yağı **susamo lado**^{438 (5)} en-nuhāle^{tü} *sebūs* kepek **pitera**^{439 (6)} dehnu'z-
zeytūn⁴⁴⁰ *rūgen-i zeyt* zeyt yağı **elyo lado**⁽⁷⁾ eş-şahm^ü *pīye* [pīh] iç yağı **işsiki**⁽⁸⁾ el-
hamīra māye maya **iprozimi**⁽⁹⁾ el-'asel engübīn bal **meli**⁽¹⁰⁾ ed-dibs^ü *dūşāb* pekmez
petmezi⁽¹¹⁾ el-hall^e [hall^ü] *sirke* sirke **işsidi** [**işsiliki**]^{441 (12)} el-evānī *bāridān* [bardan]
kaç **kaçak** **işko** **teliço**⁽¹³⁾ āletü'r-rikāk *vārdān* oğlağı⁴⁴² **sa'itah** [sayita] [el-edām
[idām]] **[38a]**⁽¹⁾ el-idām⁴⁴³ *nān-hūriş* katık **artisa**⁽²⁾ el-hatab *hīme* odun **işsila**⁽³⁾ el-
kañdīl *çerāğ* kandil **lihnos**⁽⁴⁾ el-kañh^ü *gendūm* buğday **istari**⁽⁵⁾ eş-şea'ir *cev* arpa
işrişyari⁽⁶⁾ el-fūl⁴⁴⁴ *tere* bakla **kuca**⁽⁷⁾ el-eruzz⁴⁴⁵ *pīrīnç* [birinç] pirinç **rizi**^{446 (8)} ed-
duñ^ü *erzen* daru **keñri** [keñri]⁽⁹⁾ el-hums^u [hummus] *noñūd*⁴⁴⁷ noñūd **rovişi**⁽¹⁰⁾ el-
mucevher [muhammas] *leblebī* leblebī **leblebya** cem'ī⁽¹¹⁾ ez-zücāc *āyne* şırça **yali**⁽¹²⁾
el-ibra^{tü}⁴⁴⁸ *sūzen* iğne **velona**⁽¹³⁾ el-fülke *ğaryāseng* ağrışak⁴⁴⁹ **işkadili** **[38b]**⁽¹⁾ el-
miğzal⁴⁵⁰ *dūk* iğ⁴⁵¹ {ArdAğY}⁽²⁾ el-harīr gez ipek **metañsi**^{452 (3)} el-mismār *mīh* çivi
kañfi^{453 (4)} el-hayt^u *riste* [rişte] iplik **işlosti**⁽⁵⁾ **fī-beyāni'l-fevākihi ve'l-ezhār**⁽⁶⁾
el-fākihe^{tü}⁴⁵⁴ *mīve* yemiş **boriço**⁽⁷⁾ el-fevāike *mīvehā* yemişler **boriça**⁽⁸⁾ et-tüffāh⁴⁵⁵
sīb elma **milo**⁽⁹⁾ rummān *enār* nār⁴⁵⁶ **roğdi**⁽¹⁰⁾ el-kummeşre⁴⁵⁷ [kummeşri] *āmruđ*⁴⁵⁸

⁴³⁷ LE/N²/38a/13.

⁴³⁸ LE/N²/38a/13.

⁴³⁹ pitetra LE/N²/38b/1.

⁴⁴⁰ LE/N²/38b/2.

⁴⁴¹ LE/E/37b/12.

⁴⁴² Ötüken: 4/3597.

⁴⁴³ LE/N²/38b/10.

⁴⁴⁴ LE/N²/39a/1.

⁴⁴⁵ LE/N²/39a/2.

⁴⁴⁶ LE/N²/39a/2.

⁴⁴⁷ LE/N²/39a/4.

⁴⁴⁸ LE/N²/39a/7.

⁴⁴⁹ 'her türlü yassı ve yuvarlak nesne' (Ötüken: 1/138b).

⁴⁵⁰ LE/N²/39a/9.

⁴⁵¹ Yün veya pamuktan iplik eğirmek için kullanılan, ortası şişkin, bir ucu bir yere takılması için çengelli araç; eğirmen; kirmen (Ötüken/2/2101b).

⁴⁵² LE/N²/39a/10.

⁴⁵³ LE/N²/39a/10.

⁴⁵⁴ fevākihe^{tü} LE/N²/39a/14.

⁴⁵⁵ LE/N²/39b/1.

⁴⁵⁶ 'inār LE/E/38b/9.

⁴⁵⁷ LE/N²/39b/3.

⁴⁵⁸ LE/N²/39b/3.

armud **apidi** ⁽¹¹⁾ el-hüh [hüh] *şeftālū*⁴⁵⁹ şeftāli⁴⁶⁰ **rodakino**^{461 (12)} el-ineb *engūr* taze üzüm **istafili** ⁽¹³⁾ ez-zebīb *mevīz*⁴⁶² kuru üzüm [üzüm] **istafida** [el-bakūra] **[39a]** ⁽¹⁾ el-bakūra *nevbāve* [nevmīve] turfanda **iprotofanis tiqvo** ⁽²⁾ et-temrū *ħurmā* ħurmā⁴⁶³ **tatalo**^{464 (3)} el-mismişü'l-asğar⁴⁶⁵ [mişmiş] *tālānak*⁴⁶⁶ zerdālū **veriķoķo** ⁽⁴⁾ el-ħisrim [ħisrim] *ğūre* korus⁴⁶⁷ {**AķWrYdA**} ⁽⁵⁾ el-'unkūd *ħūşe* şalkım **çabi** ⁽⁶⁾ *şeceretü'l-mişiş* *dıraht-ı tālānk* zerdālū ağacı **veriķoka** ⁽⁷⁾ el-varak *berg* yaprak **filo** ⁽⁸⁾ el-iccāşa^{tü} *ālū* erik {**pWrAnAlA nWrnAlA**} [luğatdir] ⁽⁹⁾ el-ħilāf [şafşāf] *bīd* söğüt ağacı **etya** ⁽¹⁰⁾ el-berkūk *sebz-ālū* yeşil erik **iprasiki** {**bWrAnAlA**} ⁽¹¹⁾ el-cevzū *ħevz*⁴⁶⁸ [gevz] koz **ķaridi** ⁽¹²⁾ el-bunduk⁴⁶⁹ *findik* fındık **findiki findikya** ⁽¹³⁾ *es-sefercel* *bih* ayva **kidoni** **[39b]** ⁽¹⁾ el-kerm *rez* aşma **iķlima** [iķrevatina]^{470 (2)} el-ħarnūb *ħarnūb* ħārūb **iķsilo kerato** ⁽³⁾ el-ķasbū *nāy* kāmış **ķalami** ⁽⁴⁾ el-kem'at *dīve* mantar **manitis** ⁽⁵⁾ el-cüneyne^{tü}⁴⁷¹ *bōstān* bāğçe **pervoli** ⁽⁶⁾ eş-şevke^{tü} *ħār* diken **aķaşi** [αγκάθι angási] ⁽⁷⁾ en-nevāt *toħm-i mīve* çekirdek **ķoķodo** ⁽⁸⁾ el-bezrū *toħum* toħum **isporo** ⁽⁹⁾ el-ħabbe^{tü} *dāne* tane **ķoki** ⁽¹⁰⁾ eş-şecerū *dıraht* ağaç **dedro** ⁽¹¹⁾ el-fer'ū *şāħ* dal **ivlasto** ⁽¹²⁾ en-nārenc *tūrunc* tūrunc **neraci** ⁽¹³⁾ ķamerū'd-dīn *pestel* pestil **pestili** [el-bath^u] **[40a]** ⁽¹⁾ el-batīhu'l-asfer *ħarbūze*⁴⁷² kavun⁴⁷³ **peponi** ⁽²⁾ el-milben [melben] *ķūfter* köfter⁴⁷⁴ **moşto** ⁽³⁾ es-sūkkar⁴⁷⁵ *şeker* şeker **zahari** ⁽⁴⁾ el-ķar'ū *ķedū* kabaķ **ķolokişa** ⁽⁵⁾ el-liftū⁴⁷⁶ *şalgam* şalcam **ğokili kili**^{477 (6)} el-curz^c [cezar] *ğūrez*⁴⁷⁸ [guzer] ha'uç **pastenağla** ⁽⁷⁾ el-

⁴⁵⁹ LE/N²/39b/4.

⁴⁶⁰ LE/N²/39b/4.

⁴⁶¹ LE/N²/39b/4.

⁴⁶² LE/N²/39b/6.

⁴⁶³ ħurmā LE/N²/39b/8.

⁴⁶⁴ LE/N²/39b/8.

⁴⁶⁵ LE/N²/39b/9.

⁴⁶⁶ LE/N²/39b/9.

⁴⁶⁷ 'olgunlaşmamış ekşi ve ham üzüm' (Ötüken/3/2752b).

⁴⁶⁸ LE/N²/40a/1.

⁴⁶⁹ LE/N²/40a/.

⁴⁷⁰ LE/E/39b/1.

⁴⁷¹ LE/N²/40a/8.

⁴⁷² LE/N²/40b/1.

⁴⁷³ ka'un LE/N²-E/40b/1.

⁴⁷⁴ 'üzüm şırası ve nişasta kaynatılıp tepsiye dökülerek kurutulmak suretiyle elde edilen bir tür pestil' (Ötüken: 3/2774a).

⁴⁷⁵ LE/N²/40b/3.

⁴⁷⁶ LE/N²/40b/5.

⁴⁷⁷ LE/E/40a/5.

⁴⁷⁸ LE/N²/40b/6.

beyde⁴⁷⁹ *tohm-i mürğ* yumurta **avgo** ⁽⁸⁾ atrāzyānc [rāzyānc] *rāzyāne* rāzyāne⁴⁸⁰
marāša malašros⁴⁸¹ ⁽⁹⁾ baklatü'l-hamkā^ü *sebze-i farbe* semiz oğ **iglistirida** ⁽¹⁰⁾ es-
sumsum *kuncud*⁴⁸² susam **sisami** ⁽¹¹⁾ el-bustük [fustuk] *piste* [peste] fıstık **çukunari**
⁽¹²⁾ şāhibellüt *kestāne* kestāne **kastano** ⁽¹³⁾ el-ficl^ü *turb* turp **rapani** [40b] ⁽¹⁾ el-basal
piyāz soğan **ikromidi**⁴⁸³ ⁽²⁾ el-hus [hass] *kāhū* marul **maruli** ⁽³⁾ el-kernub [kürnüb]
*kerneb*⁴⁸⁴ lahana **ikrino** ⁽⁴⁾ el-mülūhayye *mülūhayye* mülhiyye⁴⁸⁵ **mulhiye** ⁽⁵⁾ el-
batīhu'l-aḥḍar [bitīh] *ḥarbüz* [hendevāne] karpuz **aḳura** ⁽⁶⁾ el-bādincān [bāzincān]
bādingān patlıcān **mazana** ⁽⁷⁾ es-selak *pāzī* pazı **şofḳula** ⁽⁸⁾ el-ās *mūder* [mūred] mersin
mertya ⁽⁹⁾ ez-zehra^{tü} *şukūfe* çiçek **çiçeki** ⁽¹⁰⁾ el-verd *gül* gül **roḍo** ⁽¹¹⁾ mā'ü'l-verd⁴⁸⁶
gül-āb gül şu'ı **roḍo** {stAmW} ⁽¹²⁾ el-ğusn^ü⁴⁸⁷ *nihāl* taze dal **ivlasto** ⁽¹³⁾ el-leymün⁴⁸⁸
līmün limon **lemoni** [el-karanfıl] [41a] ⁽¹⁾ el-karanfıl⁴⁸⁹ *ḳaranfıl* ḳaranfıl **ivyola** ⁽²⁾ er-
reyhān *siprem* fesleğen **vasiliḳo** ⁽³⁾ el-verdü'l-aḥmer *gül-i sürḥ* kırmızı gül **ḳokino**
roḍo ⁽⁴⁾ el-verdü'l-asfer^ü *gül-i zerd* şaru gül **kitrino roḍo** ⁽⁵⁾ el-kimmün [kemmün]
*zīre*⁴⁹⁰ kimyon⁴⁹¹ **kimono** ⁽⁶⁾ el-‘uşeb [‘uşb] *giyāh* ot **horto** ⁽⁷⁾ eş-şüm *sīr* şarmusak
işkordo ⁽⁸⁾ el-‘aşeka *peçe* [pīçek] şarışık **kiso** ⁽⁹⁾ en-tūt *ḳizıl* [farş] [tūt] dut **murna**
⁽¹⁰⁾ el-aşl^ü *pīh* [bīh] kök **riza** ⁽¹¹⁾ el-katf^ü *bor* [bār] yemiş **boriḳo** ⁽¹²⁾ el-ebhel *serv-i kūhī*
ardıç ağacı **aḡiroyo keparisi** ⁽¹³⁾ el-izhir⁴⁹² *gāh-i* [giyāh] *mekkī* ka'be otluğu {tW}
ka'be {tW} **horto** [41b] ⁽¹⁾ el-iskīl *piyāz-ı destī* [deştī] yaban soğanı {AskAlAṭWrA}
⁽²⁾ el-āfetīmün *āfetīmün* çin saçı **poli itrişi** ⁽³⁾ el-ukhuvān *gāv-ı çeşim* [çeşm] papadya
[patatya] **papadya** ⁽⁴⁾ el-ānīsün *tohm-i rāzyāne* anason **igliḳaniso** ⁽⁵⁾ el-bākīlā^ü
[bākilla] *cercer* bakla **ḳuka** ⁽⁶⁾ el-afyün *şīr-i köknār* afyon **afyoni** ⁽⁷⁾ el-büsı^ü *güre-i*

⁴⁷⁹ LE/N²/40b/7.

⁴⁸⁰ ‘rezene’ (Ötüken: 4/3944a).

⁴⁸¹ LE/E/40a/8.

⁴⁸² LE/N²/40b/10.

⁴⁸³ ikromido LE/N²/40b/14.

⁴⁸⁴ LE/N²/41a/1.

⁴⁸⁵ ‘ıhlamurgillerden sıcak bölgelerde yetişen yaprakları ıspanak gibi sebze olarak yenilebilen gövdesinden jüt elde edilen bir bitki’ (Ötüken: 3/3365b).

⁴⁸⁶ LE/N²/41a/9.

⁴⁸⁷ LE/N²/41a/10.

⁴⁸⁸ LE/N²/41a/11.

⁴⁸⁹ ḳaranfıl LE/N²/41a/12.

⁴⁹⁰ LE/N²/41b/3.

⁴⁹¹ LE/N²/41b/3.

⁴⁹² LE/N²/41b/10.

ħurmā ħurmā [ħurmā] kuruğu⁴⁹³ **aħorıda tu ħurma** ⁽⁸⁾ *en-nercis*⁴⁹⁴ *nerges* *nergis* **amiriķolale** ⁽⁹⁾ *el-befşec* [benefsec] *benefşe* *menağşe*⁴⁹⁵ **menekşes** ⁽¹⁰⁾ *et-türmüs* *baķla-yı mişrī* *delüce* *baķla*⁴⁹⁶ **lupinos** ⁽¹¹⁾ *et-tütü'l-hulv^ü* *tüt-i sefīd* *beyāz* *tađlı* *dut* **aspera murna** ⁽¹²⁾ *et-tütü'ş-şāmī* *tüt-i turş* *ekşi* *dut* **oķsina murna** ⁽¹³⁾ *el-culnār*⁴⁹⁷ [cullenār] *göl-nāre* [göl-nār] *nār* *çiçeđi* **rođdi vašo** [habbü'z-zülem] **[42a]** ⁽¹⁾ *habbü'z-zülem* *pīħu'l-lezīz* [bīħ] *habbü'l-lezīz* 'abdü'l-lezīz ⁽²⁾ *el-ğār^ü* *dihşemt* [dehmet] *defne* **dafni** ⁽³⁾ *el-ħaltīt* *engürež* *ķasnı*⁴⁹⁸ {AsķArdWIAzArW} {AsķWrdWIArW}⁴⁹⁹ ⁽⁴⁾ *el-ħinzil* [hanzal] *kebist* [kebest] *ebücehil* *ķarpuzu* {ħWrWs YskY} *dađı* *dérler* ⁽⁵⁾ *el-ķiśśā^{'ü}* *ħıyār* *ħıyār* **aķuri** ⁽⁶⁾ *ħayyü'l-ālem* *hemīşe-zinde*⁵⁰⁰ *her* *dem* *bahār* {YstAşWrY} ⁽⁷⁾ **fī-beyāni aşħābi'l-ħurūf ve'ş-şanāyi** ⁽⁸⁾ *el-fakīħ* *üstād* *ħ^woca* **despoti** ⁽⁹⁾ *el-mu'allim* *ilm-āmūz*⁵⁰¹ 'ilim *öğredici* **maşitis** [daşkalos] ⁽¹⁰⁾ *et-tilmīz*⁵⁰² *şākird* *çırāđ* **daşkalos** [maşitis] ⁽¹¹⁾ *el-imām* *imām* *imām* **papas** ⁽¹²⁾ *ez-zāhid* *pārsā* *şūfī* **ķaloyeros** ⁽¹³⁾ *ed-dāi* [sā'īg] *zer-ger* *ķuyumcu* [vav ile] **iħrosķos** **[42b]** ⁽¹⁾ *el-haddād* *āhen-ger* *demü[r]ci* {AcYķAnWs} ⁽²⁾ *et-tahān* [tahhān] *ārd-ger* *uncu* **milonas** ⁽³⁾ *el-bennā^{'ü}*⁵⁰³ *binā-sāz* *yapucı* **iķtistis** ⁽⁴⁾ *en-neccār^ü* *çüb-tırāş* *dülger* **maranķos** ⁽⁵⁾ *el-āmil* *rençber* *pürgüz* **purğuz** ⁽⁶⁾ *es-sebāđ*⁵⁰⁴ [sebbāđ] *reng-zen* *boyacı* **boyacis** ⁽⁷⁾ *el-ğazzāz* [kazzāz] *ğazzāz* [kazāz] *ķazzās* **ķazazis** ⁽⁸⁾ *el-behlevān* *cān-bāz* *cān* *oynadıcı* **canbazis** ⁽⁹⁾ *el-ğassāl* *şüyende*⁵⁰⁵ *yıkayıcı* **iplistirs** ⁽¹⁰⁾ *el-ħattāb* [hattāb] *hemīşe-keş* [hīzem-keş] *oduncu* **iķsilaras** ⁽¹¹⁾ *et-tabāħ*⁵⁰⁶ [tabbāħ] *āş-ger* [āş-pež] *aşçı* **mayeros** ⁽¹²⁾ *el-cezzār* *ķaşşāb* *ķaşşāb* {mAkYlyArYs} ⁽¹³⁾ *es-seyāf*⁵⁰⁷ [seyyāf] *şimşīr-sāz* *ķılıççı* **to**

⁴⁹³ '(koruk) olgunlaşmamış ekşi ve ham üzüm' (Ötüken/3/2752b).

⁴⁹⁴ LE/N²/42a/5.

⁴⁹⁵ menakşe LE/N²/41b/6.

⁴⁹⁶ 'buğdaygillerden ekin tarlalarında yetişen taneleri zehirli, yabancı, otsu bitki' (Ötüken/1/1139a).

⁴⁹⁷ LE/N²/42a/10.

⁴⁹⁸ 'eskiden halk hekimliğinde spazmlara karşı ilaç olarak kullanılan, maydanozgillerden bazı bitkilerden elde edilen zamk sakızı, EAT., Osm. baldıran zamkı' (Ötüken/32459).

⁴⁹⁹ LE/N²/42a/13.

⁵⁰⁰ LE/N²/42b/2.

⁵⁰¹ LE/N²/42b/5.

⁵⁰² LE/N²/42b/6.

⁵⁰³ LE/N²/42b/12.

⁵⁰⁴ LE/N²/43a/1.

⁵⁰⁵ LE/N²/43a/4.

⁵⁰⁶ LE/N²/43a/6.

⁵⁰⁷ LE/N²/43a/8.

spayoşomasetoras [43a] ⁽¹⁾ el-kavvās *keman-keş*⁵⁰⁸ kemān çekici {tW} **doqsaro** {mAstWrAs} [{sAyYnArYz} luğatdir] ⁽²⁾ el-vezān [vezzān] *sencīde* tartıcı **ķabanistis** ⁽³⁾ el-mīzān *terāzū* terāzī **ziğara** ⁽⁴⁾ el-hayyāt⁵⁰⁹ *cāmeṭūn* [cāme-dūz] derzī [derzī] **raftis** ⁽⁵⁾ el-bakkāl *baḳḳāl* baḳal **ergastirğaris** ⁽⁶⁾ el-bevvāb *derbān* kapucu **portaris** ⁽⁷⁾ el-hācib *perde-keş* perde çekici **aftafitis to perde** ⁽⁸⁾ el-kemiyū⁵¹⁰ *dil-āver* yiğit **palıķari** ⁽⁹⁾ **bāb-ı şālīs-i rābi‘a ḥurūfāt ve edevāt beyānındadır** ⁽¹⁰⁾ ḥurūf-ı cārre bi’t-tab‘ lisān-ı yūnānīde doḳuzdur imdi ⁽¹¹⁾ anları daḫi elsine-i erba‘a ile beyān edelim ve her birine ⁽¹²⁾ birer mişāl irād edelim ki kemā-yenbağī rüşen ve hüveydā ola ⁽¹³⁾ evvelkisi eş-şāf ma‘nāsına olan bāba türkīde ta‘biri **[43b]** ⁽¹⁾ bunlardır ikinci bā’dır mişālden fehm olunur işte ⁽²⁾ bunlara mişāl⁵¹¹ merertü bi-dārikümü’l-‘azīz ⁽³⁾ *güzeştem*⁵¹² *be-devlet-ḥāne-i şümā* sa‘ādet-ḥāneḡize uğradım ⁽⁴⁾ {YstWvAr ḥWdYķWsW A} **perasa** eš-şānī **el-kāfü’t-teşniyye** ⁽⁵⁾ kāf *hem-çū* gibi **sando savo osando** ve **cuhküm ke’l-bedri** ⁽⁶⁾ el-münīr *rüy-i şüma hemçū māh-ı tābān* yüzüḡüz münevver ay gibidir ⁽⁷⁾ **i muri saz san do feğari** [fengāri] **labi eš-şālīs** lām-ı ta‘līl ⁽⁸⁾ **li berāy** için **yati apo** mişāl li-ferti muḥabbetek sirtü mecnūnen ⁽⁹⁾ *berāy bisyār-ı mehret medhūşī*⁵¹³ *kunem* seniḡ muḥabbetiḡ ⁽¹⁰⁾ ziyādeliğinden deli oldum **yati na ġapiso ti ipsila ḳozolos eyineķa** ⁽¹¹⁾ **er-rābi‘ü vāvü’l-ķasem** vavübbü ⁽¹²⁾ türkī mişālden ma‘lūmdur **mato** mişāl va’llāhi’l-‘azīmi tezevvectü-ki⁵¹⁴ ⁽¹³⁾ *be-ḥūdā-yi ta‘ālā tū rā çift* [cūft] *mī-kunem* allāhü ‘azīmü’ş-şān⁵¹⁵ ḥaḳḳı-için [seni] [kelimāt-ı şülüse-yi āḫīr rümīde edāt-ı teşbihdir āḫirdeki elfāz-ı şülüse edāt-ı ta‘līldir lisān-ı yūnānīde ‘illet maḳāmında isti‘māl olunur] **[44a]** ⁽¹⁾ seni tezvīç ederim **ma to meğalo dīnamos** {IWnAsArA vWḡA} ⁽²⁾ **sWslW** {el-ḥāmis^ü müz ve münzü li-ibtidā’i’l-ğāyeti fi’ ⁽³⁾ z-zamān **müz** yāḫūd münzü {tAbrY ApYçY} ⁽⁴⁾ **ApYçYs** } āpō mişāli münzü rāytü-ke dayya’tü ‘aḳlī ⁽⁵⁾ *tā tū rā dīdem* ‘aḳlem ḡüm *kerde-em* seni görelden

⁵⁰⁸ LE/N²/43a/9.

⁵⁰⁹ LE/N²/43a/12.

⁵¹⁰ LE/N²/43b/2.

⁵¹¹ LE/N²/43b/5.

⁵¹² LE/N²/43b/9.

⁵¹³ LE/E/43b/9.

⁵¹⁴ LE/N²/44a/2.

⁵¹⁵ LE/N²/44a/3.

‘aqlımı zāyī’ kıldım ⁽⁶⁾ {ApYçYskA sAydA} **tuto mu eḥasa** es-sādis ⁽⁷⁾ **min**⁵¹⁶ **ez**
den **apo** misāli yā habībī kubleten minke bikūm ⁽⁸⁾ *ma ‘şūk-i men yek pūse [būse] ez*
tū içinde [çende] ey sevdiğim ⁽⁹⁾ bir şeftālū senden⁵¹⁷ kaçā **aḡapi mu ena fili apo sena**
poso ⁽¹⁰⁾ **es-sābi** ‘ü fi’z-zarfī **fī der de asto** [ύσε το] ⁽¹¹⁾ misāl ente fī ‘aklī sabāhen
ve mesā’ en tū der hūšem šeb ü rūz ⁽¹²⁾ sensin ‘aqlımda gece gündüz **esise isto nu mu**
mera niḡita ⁽¹³⁾ leyte-ke ka’ adte⁵¹⁸ ‘alā-sadrī *keşki nişestī ber sīne-i men* [44b] ⁽¹⁾
n’olaydı göğsüm üzerine oturaydın **na tane**⁵¹⁹ **na kaşoso** ⁽²⁾ **apano isto beti mu**⁵²⁰ et-
tāsi ‘ü **hattā-li-ennehā’l-ḡāyetü hattā** dek **oste** ⁽³⁾ misāl lā-abrahu min mekānī
hattā tecī’ü ne-revem⁵²¹ *ez in mekān tā be-y-āyī* ⁽⁴⁾ bu aradan ayrılmam sen gelmeyince
de fifno apo pa oste ⁽⁵⁾ **na riş el-fāz eş-şürūti in eger** eğer ⁽⁶⁾ **an isus {AnA} in**
ci’ tü-ke lā-tekün ‘ābisen eger āyemet⁵²² *ru’ yet* ⁽⁷⁾ *der hem me-keş*⁵²³ saña gelürsem
yüzün eḡşitme **an isus** ⁽⁸⁾ **na {sWr şW} mi {nWksYkYrsz} timoriso fī-zamā’ iri’l-**
merfū ‘ati’l-munfaşıla ⁽⁹⁾ **luḡat-i ‘ arabī hüve [1] hüm [2] hiye [3] hünne [4]**
ente [5] entüm [6] enc⁵²⁴ [7] ⁽¹⁰⁾ **nahnü [8] ev [9] luḡat-i fārīsī şān [1] ū zen [2]**
īşān [3] ⁽¹¹⁾ *zeyān [ū zenān] [4] tū [5] şümā [6] men [7] mā [8] ū [9] [o]525 türkī*
onlar [1] ⁽¹²⁾ o ‘avrat [2] o ‘avratlar [3] sen [4] siz [5] sizler [6] (13) ben [7] biz [8]
bizler [9] **yūnānī ekinos [1] ekini [1] ekini [2] [yineka] [45a]** ⁽¹⁾ **yineka ekinos**
[3] ekines [4] esi [5] esis [6] eḡo [7] ⁽²⁾ **emis [8] fī’z-zamā’ iri’l-merfū ‘ati’l-**
muttaşıla ‘ arabī ⁽³⁾ karā’ e karā’ ū karā’ et karā’ etüm karā’ et karā’ nā ⁽⁴⁾ **fārīsī be-**
ḡwāned be-ḡwānden [be-ḡwānend] be-ḡwāndī be-ḡwāndīd ⁽⁵⁾ *be-ḡwāndem be-ḡwāndīm*

⁵¹⁶ LE/N²/44a/9.

⁵¹⁷ LE/N²/44a/11.

⁵¹⁸ LE/N²/44a/14.

⁵¹⁹ LE/N²/44b/1.

⁵²⁰ LE/N²/44b/1.

⁵²¹ LE/N²/44b/2.

⁵²² LE/N²/44b/5.

⁵²³ LE/N²/44b/6.

⁵²⁴ LE/N²/44b/8.

⁵²⁵ LE/N²/44b/11.

türkī oꣳudu oꣳudular ⁽⁶⁾ sen ⁵²⁶ oꣳuduñ siz ⁵²⁷ oꣳuduñuz ben ⁵²⁸ oꣳudum biz ⁵²⁹ oꣳuduꣳ **yūnānī** ⁽⁷⁾ **idyavasa edyavasate edyavases edyavesate** ⁽⁸⁾ **edyavasa edyavasame fi'z-zamā'iri'l-muttasıla 'arabī** ⁽⁹⁾ ıyyāhū [o] ⁵³⁰ ıyyāhūm [onlar] ⁵³¹ eyyāki ⁵³² [bu 'avrat] ⁵³³ ıyyāhūnne [o 'avratlar] ⁵³⁴ ıyyāke [siz] ⁵³⁵ ıyyākūm [cem' sizler] ⁵³⁶ ıyyāye [biz] ⁵³⁷ ıyyānā [bizler] ^{538 (10)} **fārīsī** ū-rā ⁵³⁹ ān-rā ⁵⁴⁰ ū-zen-rā ıṣān-zenān-ra ⁽¹¹⁾ tū-rā-ṣūma-rā merā [*men-rā*] mā-rā **türkī** aña anlara o ıarıya ⁽¹²⁾ o ıarılara saña size baña ⁵⁴¹ bize **yūnānī** ekino ⁽¹³⁾ ekinos ekines ekine sas esena esas **[45b]** ⁽¹⁾ emena emas **fi'z-zamā'iri'l-munfaşıla 'arabī** ⁽²⁾ karā'et [karā'e-hu] [bir 'avrat oꣳudu] ⁵⁴² karā'e-hūm [cem' erkekler oꣳudu] ⁵⁴³ karā'e-hā karā'e-hūnne [cem' 'avratlar oꣳudu] ⁵⁴⁴ karā'e-ke [sen oꣳuduñ] ⁵⁴⁵ karā'e-kūm [siz oꣳuduñuz] ^{546 (3)} karā'e-nī [ben oꣳudum] ⁵⁴⁷ karā'e-nā [biz oꣳuduꣳ] ⁵⁴⁸ **fārīsī** *ḥwānedeṣ ḥwānedeṣān ḥwānedeṣ* ⁽⁴⁾ *ḥwāned ıṣān ḥwāned ṣūma ḥwāndem ḥwā[n]dīm* **türkī** ⁽⁵⁾ aña oꣳudu anlara o zene o zenlere saña size ⁽⁶⁾ bize ḥwānd lafzı mülāḥaza olunmaꣳ lāzımdır ki ⁽⁷⁾ zamīr-i menṣūb muttaşıla ola zīrā yazıldıđı vecih üzre ⁽⁸⁾ munfaşıla kabīlinden olmuṣ olur nitekim erbābınıñ ma'lūmudur ⁽⁹⁾ 'ibāretden ṭayy olunması ṣaḥīfenin 'adem-i taḥammülü olduđundan ⁽¹⁰⁾ vāḥit [vāḥit] ṣārī talebden nāṣīdir **fi'z-zamā'iri'l-maḥrūreti'l-**

⁵²⁶ LE/N²/45a/4.

⁵²⁷ LE/N²/45a/4.

⁵²⁸ LE/N²/45a/4.

⁵²⁹ LE/N²/45a/4.

⁵³⁰ LE/N²/45a/7.

⁵³¹ LE/N²/45a/7.

⁵³² LE/N²/45a/7.

⁵³³ LE/N²/45a/7.

⁵³⁴ LE/N²/45a/7.

⁵³⁵ LE/N²/45a/7.

⁵³⁶ LE/N²/45a/7.

⁵³⁷ LE/N²/45a/7.

⁵³⁸ LE/N²/45a/8.

⁵³⁹ LE/E/45a/10.

⁵⁴⁰ LE/E/45a/10.

⁵⁴¹ LE/N²/45a/10.

⁵⁴² LE/N²/45a/12.

⁵⁴³ LE/N²/45a/12.

⁵⁴⁴ LE/N²/45a/13.

⁵⁴⁵ LE/N²/45a/13.

⁵⁴⁶ LE/N²/45a/13.

⁵⁴⁷ LE/N²/45a/13.

⁵⁴⁸ LE/N²/45a/13.

muttaşıla [muħarrereti'l-muttaşıli] ⁽¹¹⁾ ‘**arabī** bi-hi bi-him bi-hinne bi-ke bi-küm bī bi-nā fārīsī ⁽¹²⁾ *bā-ū bā-īṣān bā-ū bā-īṣān bā-tū bā-ṣūmā* ⁽¹³⁾ *bā-men bā-mā türkī* anıñla anlarla o zenile [o zenler] **[46a]** ⁽¹⁾ o zenlerle seniñle siziñle benimle bizimle ⁽²⁾ **yūnānī** meta [e]kino meta [e]kinos meta [e]kini meta [e]kines ⁽³⁾ meta [e]sena meta sas meta [e]mena meta mas *ḳā*‘ide-i ⁽⁴⁾ **bāb**-ı *zāmā*‘ırde ve ef‘āldede ve *sā*‘ırba‘zı maħallerde tezkīr ve te‘ ⁽⁵⁾ *nīs* müsāvīdir teşniyenin vücūdu ma‘dūm ancak *sīgā-yı* ⁽⁶⁾ cem‘-i teşniyye maḳāmında türkī ve fārīsī gibi isti‘māl olunur ⁽⁷⁾ teşniye-i *sīgā-yı* ma‘nīyyesi yoḳdur bi-ḥasebi‘l-ḳurān ma‘lūm olur ⁽⁸⁾ bu daḫi ma‘lūm ola ki *zāmā*‘iriñ ḫālet-i izāfetde ḫayyızinde ⁽⁹⁾ olan isim müzekker ise evveline edāt-ı taḫṣīş olan **to** ⁽¹⁰⁾ lafzı getirir mü‘ennes ise **çi** vaż‘ ederler *zāmme*-i ⁽¹¹⁾ *ḡalīze* *zāmme*-i *ṣarīḫa* ile olan **to** ve *kesre*-i *ṣarīḫa* ile ⁽¹²⁾ yazılan **ti** edat-ı ta‘rīf dir taḫṣīş deḡildir meşelā ⁽¹³⁾ pederimi gördüñ mü dēyecek yērde **ides to kiri mu [46b]** ⁽¹⁾ ve *ḳarındaşı*mı çağır dēyecek yērde **foḻaḳse ton aḍerfo mu** ⁽²⁾ dērler ancak mişāllerde **to** ve **ti** edāt-ı mef‘ūl olmaḳ ⁽³⁾ ihtimāli daḫi vardır ve *kızımı* gördüñ mü dēyecek yērde ⁽⁴⁾ **ti siḡatera mu** **ides** dērler ḫarf-i taḫṣīş olan ⁽⁵⁾ **to** ve **çi** mişāllerine *zebān*⁵⁴⁹-ı *ḫeḫārla* *ṣurū*‘ edelim *hāzā* ‘**arabī**⁵⁵⁰ ⁽⁶⁾ *li-ebīhi li-ebīhim li-ebīhimā li-ebīke li-ebīküm li-ebī li-ebīnā* ⁽⁷⁾ **fārīsī** *pedereṣ-rā pederṣān-rā pedereṣ-rā pederīṣān-rā* ⁽⁸⁾ *pederet-rā*⁵⁵¹ *peder-i ṣūmā pederem-rā peder-i mā-rā türkī* ⁽⁹⁾ babasınıñ babalarınıñ babalarınıñ babanın babañızınıñ ⁽¹⁰⁾ babamınıñ babamızıñ **yūnānī** {**tW kYrWdW tW kYrWdWnA** ⁽¹¹⁾ **tW kYrWcY tW kYrWdWnA**} **to kiru su to kiru sas** ⁽¹²⁾ **to kiru mu to kiru mas lafz-ı çı’ye mişāl çı** {**YpnAḳAs**} ⁽¹³⁾ dērler ki maḳām-ı muḳarrerde⁵⁵² isti‘māl olunur eger ism-i cem‘ [mü‘ennes] **[47a]** ⁽¹⁾ mü‘ennes ise mezkūr isti‘māl olunan **to** lafzı ki edāt-ı ⁽²⁾ ta‘rīf idi anı getirirler meşelā o ‘avratın ve o ‘avratların ⁽³⁾ dēyecek yērde **çi** {**pYtAḳAs tW pYtAḳW**} dērler⁵⁵³ *zāmme*-i ḡayr-ı *ṣarīḫa* ile ⁽⁴⁾ ancak {**tW**} mezkūru ve **çi** ve **ti**⁵⁵⁴ edat-ı mef‘ūl ve ḫarf-i ⁽⁵⁾ ta‘rīf ve edāt-ı taḫṣīs daḫi olur maḳām-ı cem‘de

⁵⁴⁹ LE/N²/46a/13.

⁵⁵⁰ LE/N²/46a/4.

⁵⁵¹ LE/N²/46a/16.

⁵⁵² LE/N²/46b/4.

⁵⁵³ LE/N²/46b/8.

⁵⁵⁴ LE/N²/46b/9.

ve müfredde (6) isti' māl olunur isti' mālīyle talebine münkeşif olur ⁽⁷⁾ **hāzā fi-ismi'l-işāret** hāzā hā'ülā' i hāzī zālikünne ⁽⁸⁾ **fārisī** *īn īnān ī[n] zen īn zenān* ⁽⁹⁾ **türkī** şu şunlar şu 'avrat şu 'avratlar (10) **yūnānī e totes e toti e toti e totes** ⁽¹¹⁾ lisān-ı yūnānīde ism-i işāretde şīga-yı mu'ayyene vardır nitekim ⁽¹²⁾ mūrūr êtdi türkīde ve fārisīde yok ve lisān-ı türkī ⁽¹³⁾ ve fārisīde isim ikidir biri qurba ve biri bu 'da işāret **[47b]** ⁽¹⁾ için vaz' olunmuşdur ki biri ⁵⁵⁵ *īn* ve biri *ān*'dir türkīde ⁽²⁾ bu ⁵⁵⁶ ve şu ⁵⁵⁷ ile ta'bīr ederler eğerçi rümīde bu 'de ⁽³⁾ hālinde **ekinos** ve {**AhrA'Yn**} ba'zını isti' māl ederler ⁽⁴⁾ lākin ism-i işāret olmağ üzere değıl belki zamīr-i gā'ibdir ⁽⁵⁾ binā'en 'alī hāzā rümīde zamīr-i gā'ib ve gā'ibe iki vecihle isti' māl ⁽⁶⁾ olunsa cā'izdir ve gāh ism-i işāret gāh zamīr-i taqrīr ⁽⁷⁾ mezkūr üzere rümīde vāqī' zamīr-i gā'ibler luğat-i müşteri ⁽⁸⁾ olmuş ⁵⁵⁸ olur .. fehm **fi'l-elfāzī'l-istisnā' [istišnā'] illa cüz** ⁽⁹⁾ gayrī başka **oqso oqsomo** āhirdeki lafzın ⁽¹⁰⁾ yūnānīdir 'arābī ve fārisīde keşreti vardır lākin vaqtin ⁽¹¹⁾ taḥammülü yokdur imdi buña ⁵⁵⁹ dağı bir mişāl getirip başka ⁽¹²⁾ şadāde [şadede] şurū' edelim cā'e'l-kavmū ilā-hākīmān merdümān ⁽¹³⁾ *āmedend me-rā cüz ez hākīm efendi* cümle **halk** başka geldi **hākīm [efendiden] [48a]** ⁽¹⁾ efendiden gayrī **oli ayaşriopi [ánşropi] murşane oqso apo to qađı** ⁵⁶⁰ ⁽²⁾ **efendi elfāz-ı istidrāk lākin** *līkīn* ve-lākin **mono** istidrāk-ı ⁽³⁾ kelām-ı sābıqdan tevellüd eden **to** hemmī/tevehümüyy [hayali] def'a dērler buña dağı ⁽⁴⁾ bir hāl getirelim ki rüşen ola filān kerīm lekenne ⁵⁶¹ 'advet ⁽⁵⁾ filān *merdüm kerīm-est līkin ḥaşm-gīn-est* filān kerem-kānīdir ⁽⁶⁾ ve-lākin ḥaşīndir {**WtAd pYvWs YsplAḥW YnA mono** ⁽⁷⁾ **pWnA mAnYtArYs**} **el-elfāzū'l-īcāb ne'am āri** evet ⁽⁸⁾ **nes ke ne pola qala** [pek ālā] ⁵⁶² **meta ḥaras** [olsun] ⁵⁶³ **as ine** ⁵⁶⁴ [olsun] ⁵⁶⁵ **isto kefa-** ⁽⁹⁾ **li mu** [başım üstüne] ⁵⁶⁶ **apo** ⁵⁶⁷ **to neske** lafzı ḥarf-i īcāb-ı müsbettir ḥālet-i nefiyde

⁵⁵⁵ LE/N²/47a/1.

⁵⁵⁶ LE/N²/47a/2.

⁵⁵⁷ LE/N²/47a/2.

⁵⁵⁸ LE/N²/47a/7.

⁵⁵⁹ LE/N²/47a/10.

⁵⁶⁰ LE/N²/47a/13.

⁵⁶¹ LE/N²/47a/16.

⁵⁶² LE/N²/47a/19.

⁵⁶³ LE/N²/47a/19.

⁵⁶⁴ LE/N²/47a/19.

⁵⁶⁵ LE/N²/47a/19.

⁵⁶⁶ LE/N²/47a/20.

⁵⁶⁷ LE/N²/47a/20.

(10) **oske** [olmaz]⁵⁶⁸ dīnelde muḥaṭṭab **neske** dēse gelirim **oske** (11) dēse gelmem dēmekdir zīrā **erṣete** dēmeniṅ ma‘nāsı gelir mi (12) dēmekdir lafz-ı **osti** isti‘mālde **oske** gibidir **elfāz**⁵⁶⁹-ı **istifhām** (13) **mā** *çi* ne **ida** meşelā ne eşitdiṅ dēyecek yerde [48b] (1) **ida** [a]ḳuses dērler lākin **aḳuses** lafzından hemze-i (2) memdüde’i taḥfifen hażf olunmuşdur ve ekser mevāzi‘de (3) taḥfif-i mezkūr cārīdir ḥadd ü ḥaşrī olmaḡın (4) işāret olunmadı kelime-i istifhām-ı **ida**’ya bir edāt-ı (5) ḥayır olana zamm edip **ida** [i]ne dērler nedir ma‘nāsına (6) bu edāt-ı ḥayır olana lafzının daḡı aşlı **ine** idi taḥfif (7) ile **ne** ḳalmışdır lākin **ine** fārisīde *hest* ma‘nāsı (8) daḡı gelir ki vardır dēmekdir **elfāz-ı tekşire** keşir (9) *bisyār* çok **pola perista eplisa arifnita**⁵⁷⁰⁽¹⁰⁾ āḡirdeki kelimāt-ı erba‘a yūnānīde zebān-ı fārisī ve türkī (11) ve ‘arabīde ḥadden bīründür lākin⁵⁷¹ murād-ı lisān-ı mekrūhī taḥsīl (12) ve tefhīm olmaḡla terk-i tarḡ olunmuşdur tekşir bir şey’i çoḡaltmaḡa⁵⁷²⁽¹³⁾ dērler **elfāz-ı taḳlīl tekşiriṅ nef[y]’idir** kalīl endek az [azacık] [49a] (1) azacık **liḡo liḡaki** lafzıṅ āḡirin şīḡa (2) ları türkīde az ve azacık ile ta‘bīr olunan lafızlarının (3) ‘aynıdır **elfāz-ı istiḡrāk** cem’i [cemī‘] *heme* bütün **oli** (4) lafızlarıdır istiḡrāk isti‘āb ve ihāṭa⁵⁷³⁽⁵⁾ ma‘nāsındır **elfāz-ı tenbīh** ālā tā şaḳın (6) **pedikse toḡo anikse ta maşya su**⁵⁷⁴ **anikse ta maşya su** (7) lafızlarıdır **elfāz-ı taḡassür** taḡassür⁵⁷⁵ ḡam yēmeḡe⁵⁷⁶ dērler (8) hasretā hayfā yazık toprak başıma yazıklar baḡa (9) **ḳaymos mo ḳaymos**⁵⁷⁷ **apo mevrike** [buldu beni]⁵⁷⁸ **ḳaḡo mirizmo** [fenā baḡtı var idi]⁵⁷⁹ **fotya na ḳapsi** [āteş yakdı beni]⁵⁸⁰⁽¹⁰⁾ **ti mira mu** [baḡtım]⁵⁸¹ **ḳaḡo poli** {pWmWrYkA} ⁵⁸² [beni buldu]⁵⁸³ kelīmātıdır ki ḡīn-i taḡassürde (11) ya‘nī

⁵⁶⁸ LE/N²/47b/1.

⁵⁶⁹ LE/N²/47b/3.

⁵⁷⁰ LE/N²/47b/12.

⁵⁷¹ LE/N²/47b/14.

⁵⁷² LE/N²/47b/15.

⁵⁷³ LE/N²/47b/19.

⁵⁷⁴ LE/N²/48a/2.

⁵⁷⁵ LE/N²/48a/3.

⁵⁷⁶ LE/N²/48a/3.

⁵⁷⁷ LE/N²/48a/4.

⁵⁷⁸ LE/N²/48a/5.

⁵⁷⁹ LE/N²/48a/5.

⁵⁸⁰ LE/N²/48a/5.

⁵⁸¹ LE/N²/48a/5.

⁵⁸² LE/N²/48a/6.

⁵⁸³ LE/N²/48a/6.

izhār-ı taḥazzünden bunlar birini lafz ederler **elfāz-ı ta‘accüb** ⁽¹²⁾ sūbhānallāh zehī
ne‘aceb ta‘accüb ne‘acāib ġarīb ⁽¹³⁾ ne ġarīb naşıl ne şekil rümîsi {kYrbAlyAsW}
[49b] ⁽¹⁾ **paraḡseno pos** lafızlardır ki ta‘accüb ĩrād ederler ⁽²⁾ **elfāz-ı zurūf** evvel
ba‘d fevk taht emām ⁽³⁾ yemīn bisyār dāḡil pīş pes zīr pīş⁵⁸⁴ *rāst çep*⁵⁸⁵ ⁽⁴⁾ *derūn* öñ şon
üst alt öñ ⁽⁵⁾ şağ sol iç **obros istera apo pano** ⁽⁶⁾ **apo ḡato obros deḡsa derva**⁵⁸⁶ **mesa**
hāriç ⁽⁷⁾ ḡalef mahal külemā fi-küllī-vaktin vakit hāhūnā ⁽⁸⁾ hūnā cānib bīrūn⁵⁸⁷ *pes-*
cāy her-bār der-heme- ⁽⁹⁾ *vaḡt vaḡt-i anḡā ĩncā sū* dışarı er *dīr* her zamān ⁽¹⁰⁾ her vaḡıt
vaḡıt burada **paḡe oḡso opiso** [apó píso] ⁽¹¹⁾ **topos pasavola ovra ovra eki apa peda**
⁽¹²⁾ **ḡātīme nice neşāyiḡi ve mükāleme-i ‘idādı beyān eder** ⁽¹³⁾ [‘arabī]
yā veledī ikrā’ e’l-‘ilme ve lā-tekūn mine’l-cūhhāli fe-innehūm ke’l-‘amyāni [püserā]
[50a] ⁽¹⁾ *püserā ‘ilm rā be-ḡwān ve şūr-i nādān* [nādān] *ez heme ānki ānān çūn kūrān-*
est **[fārīsī]** ⁽²⁾ ey oḡul ‘ilm oḡu cūhelādan olma zīrā ki cūhhāl kör gibidir **[türkī]** ⁽³⁾
peḡi mu iḡrama ta⁵⁸⁸ **maşene kapoçi emaşinos**⁵⁸⁹ **mi şis yati ekini mandisraos**
enihe [yūnānī] ⁽⁴⁾ **beyt-i diḡer** ⁽⁵⁾ ve te‘alleme’l-luḡate fe-innehā miftāḡū’l-‘ulūmi
ve iclis me‘a’l-‘ulemā’i ve ūhrūb mine’l-cūhelā’i ⁽⁶⁾ *ve luḡat rā bi-y-āmūz ez berāy-i*
ānki kilīd-i ‘ilmhā-est ve be-nişīn bā-dānāyān ve girīz ez nādān ⁽⁷⁾ ve ‘ilm-i luḡatı
öḡren zīrā ki luḡat ‘ālī ‘ilimlerin miftāḡıdır ‘ulemā ile otur cūhelādan ḡaç ⁽⁸⁾ **ke to**
luḡati maşe yati ekino ine to dıyavaz mato to ḡilidi ke ḡaşe maçi ezyoozmenus ke
fiye [apo çi amaşitos] ⁽⁹⁾ **beyit** ⁽¹⁰⁾ fe-innehūm yūvessihūneke ve in-kūnte nazīfen
fe’ş-şemsū ‘āliyyetūn ve ḡıḡ’atūn mine’s-seḡabi testürühā ⁽¹¹⁾ *zīrā ki ānān merd* [rā]
*lūş kuned egerçi pāk şevī ez behr-i*⁵⁹⁰ *ānki āfitāb bülend dıraḡşān-est ve pāre ebrū ū*
rā pū[ş]īde kuned ⁽¹²⁾ zīrā ki cūhelā seni kirledir pāk olursan da zīrā güneş ‘ālī ve
ziyālī⁵⁹¹ iken bir⁵⁹² pāre pulut⁵⁹³ mestūr⁵⁹⁴ ve siyāh eder ⁽¹³⁾ **ya’i ekini semaḡariri aḡ**

⁵⁸⁴ LE/N²/48a/13.

⁵⁸⁵ LE/N²/48a/13.

⁵⁸⁶ LE/N²/48a/16.

⁵⁸⁷ LE/N²/48b/1.

⁵⁸⁸ LE/N²/48b/8.

⁵⁸⁹ LE/N²/48b/8.

⁵⁹⁰ LE/N²/49a/1.

⁵⁹¹ LE/N²/49a/3.

⁵⁹² pir LE/N²/49a/3.

⁵⁹³ bulut LE/E/50a/12.

⁵⁹⁴ LE/N²/49a/3.

ise kepaseriḳos yati almilos loplos kefoterōs ine maliḡo enḡi tone mavirizi [50b]

(1) **beyit** (2) kum nezhebū ile'l-küttābi ve nakre'ū'd-ders ve min-ba'dū nezheb ile'l-cenneti⁵⁹⁵ (3) *ber hīz be mekteb revīm ve ders*⁵⁹⁶ *be-h'wānīm ve ba'd ez ān be bostān revīm* (4) *ḳalk mektebe varalım ve ders oḡuyalım ve bundan ōnra bāḡçeye gidelim* (5) **siḡo is to ōkolo na pame na dıyavasume apo kis istera isto pervoli na pame** (6) **beyit** (7) ve ne'kulū'l-fevākihe min kümmeſrātın ve 'inebin ve tūffāhin ve rümmānin (8) *ve mīvehā be-hūrım [hūrım] ez [a]mrūd*⁵⁹⁷ *ve engūr ve sīb ve enār* (9) *ve yemiſler yēyelim amruddan ve üzümnden ve elmadan ve nārdan* (10) **ke na fame boriḡa apo piḡi kapo stafili kapo milo kapo roḡdi** (11) **beyit** (12) ve nebyüt hūna eyyāmin ve leyālīhā tesme'ū⁵⁹⁸ savtü'l-'andelīb (13) *ve encāme rüz ve ſebān beytūnet kunīm ve āvāz-i bülbül ſenīdem* [51a] (1) *ve üç gün üç gece bāḡçede geceleylim ve bülbül ſadāsını eſidelim* (2) **ke triya meroniḡta eki na ſesume ke tu aydoḡu ti fonı**⁵⁹⁹ **na [a]ḡusume** (3) **beyit** (4) lākin yenbaḡī lenā en netehammele'l-eruzz^e ve's-semn^e ve'l-luhūm^e ve'l-bukūle'l-mütenevvi'ate⁶⁰⁰ (5) *velī bāyed ki der ānca ber āverīm birinç ve rüġen-sāde ve sebze gūn-ā-gūn* (6) *ve lākin lāyıḡdır ki oraya pirinç ve sāde yaḡ ve*⁶⁰¹ *gūn-ā-gūn sebzevāt daſıyalım* (7) **ma prepi na vastume eki rizi ke vuḡıro kaḡriyas ke yolyo loyo ḡorta** (8) **beyit** (9) hattā lā-nehtācü ilā ehadin ve neſterī'l-kahve[te] ſelāſe vukiyyetin (10) *tā muḡtāç ne-ſevīm be kes ve se vukiyye ḡahve be-ḡarīm*⁶⁰² (11) *tā ki bir ferde muḡtāç olmayalım ve üç vukiyye [ḡahve] ſatun alalım* (12) **ya na mi yenome kanenos iḡriyazomeni ke tris oḡades ḡahve na [a]ḡorasume** (13) **beyit [51b]** (1) ve yelzemū lenā racūl tabbāhūn li-acli't-tabḡi hattā tekūn müsterihen (2) *ve mā rā āſ-gerī bāyed ki berāy puḡten ḡa'ām tā ki müsterih*⁶⁰³ *ſevīm* (3) *ve bize bir aſçı lāzım ve gerekdir ḡa'ām piſirmek için tā ki rāḡat olalım* (4) **ke mase iḡriyazte**⁶⁰⁴ **enas mayeras yato fayto ye na mas tane aḡſaḡnazi** (5) **beyit** (6) yā veledī innī ensahu leke bi-neſā'ihⁱⁿ

⁵⁹⁵ LE/N²/49a/6.

⁵⁹⁶ LE/N²/49a/7.

⁵⁹⁷ LE/N²/49a/12.

⁵⁹⁸ LE/N²/49a/16.

⁵⁹⁹ LE/N²/49a/19.

⁶⁰⁰ LE/N²/49b/2.

⁶⁰¹ LE/N²/49b/4.

⁶⁰² LE/N²/49b/7.

⁶⁰³ LE/N²/49b/13.

⁶⁰⁴ LE/N²/49b/15.

müte‘addidetin i‘mel bihā ⁽⁷⁾ *püserem menet pend kunem pendhā-yı*⁶⁰⁵ *çend bā ān pendhā ‘amel kun* ⁽⁸⁾ oğlum ben saña birkaç nasihat ederim anlarla ‘amel eyle ⁽⁹⁾ **pedi mu kan poses para kelis so kano metakines na porpatis**⁶⁰⁶ [**para páris**] ⁽¹⁰⁾ **beyit** ⁽¹¹⁾ hattā tekūn masūnen ‘ani’l-āfāti ve emīnen fī-küllī’l-evkāti ⁽¹²⁾ *tā ez belāhā mahfūz ševī ve der heme evkāt emīn kerdī* ⁽¹³⁾ tā ki belâlardan mahfûz ve cümle evkâtda emîn ve müsterîh olasın [**oste**] **[52a]** ⁽¹⁾ **oste na yenis kılamenos apo kağa pir amata kefsemsi temenos ke pasa ora** ⁽²⁾ **beyit** ⁽³⁾ **el-evvelü** lime tendimü ‘ale’ş-şey’i’llezī nedimte bihi-min-kablin [men cerrebe’l-mücerrebe mellet li’n-nedāmet [hallet bihi’n-nedāmetü] mışrā‘ mim]⁶⁰⁷ ⁽⁴⁾ *çerā peşimānī kunī ber çizī ki peşimānī berdī [bürdī] ez īn pīş* ⁽⁵⁾ niçin pişmān olursın bir şey’ üzerine ki bundan muqaddem pişmān oldu ⁽⁶⁾ **yayda**⁶⁰⁸ **meta ğtonis sena pirama atano apo emetaĝno ses perapros** ⁽⁷⁾ **eş-şānī** in künte muşāhiben li’s-sultāni lime tenāmü bi’r-rāḥati ⁽⁸⁾ *ger be pādīşāh hem-nişinī çerā emīn ve rāḥet ḥüsnī [hestī] [kurb-i sultān āteş-i sūzān büved mışrā‘]* ⁽⁹⁾ eğer pādīşāhile hem-celis⁶⁰⁹ ve hem-şoḥbet olursun niçin rāḥat olursun ⁽¹⁰⁾ **an isos gar miyis me to vasilya pos kimase me ti šera [kséra] payi** ⁽¹¹⁾ **eş-şālisü** er-racülü’llezī yühıbbü ‘adüvvek lime ta’iddühu muḥıbben ⁽¹²⁾ *ün [ān] kes ki bā dūşmenet dōstī kuned çerā dōst şümārī* ⁽¹³⁾ ol kimse ki seniñ dūşmānına dostluk eder niçin dost ‘ad edersin **[52b]** ⁽¹⁾ **ekinos apo filo neye [yınete] me to no šero [eḥşró] su yayda filo no ne pataris** ⁽²⁾ **er-rābi**^ü ⁽³⁾ er-racülü’llezī ya‘tekidü kevine’l-batāleti fī-zulmi’n-nāsi ittaḥazühü ‘adüvven ⁽⁴⁾ *ün [ān] kes ki bāver kuned behādır rā neder [ender] āzāri merdümān dūşmeneş*⁶¹⁰ *be-dār* ⁽⁵⁾ ol kimse ki yiğitliĝi ḥalkā zulm étmeĝe ‘itikād eder anı dūşmān tut [zīrā taḡrı ta‘alā anı sevmez nitekim lā-yühıbbü’z-zālimin allāḥıñ dūşmānına muḥabbet iktizā étmez bu nasihat ise mervīdir] ⁽⁶⁾ **ekinos**⁶¹¹ **apo pestoyi te bali kıarya istinađika oşros tu yino** ⁽⁷⁾ **el-ḥāmīs** ⁽⁸⁾ lā-tekūn muḥıbben li-llezī leyselehü ‘ırfānün lā-yukaddirü’l-meveddete⁶¹² *ve’l-‘adāvete* ⁽⁹⁾ *dōst me-şev bā ān be hüner ne-dāret*

⁶⁰⁵ LE/N²/49b/18.

⁶⁰⁶ LE/N²/49b/20.

⁶⁰⁷ ‘kim denenmiş olanı tekrar denerse pişmanlık onun içinde yer eder’

⁶⁰⁸ LE/N²/50a/9.

⁶⁰⁹ LE/N²/50a/12.

⁶¹⁰ LE/N²/50b/1.

⁶¹¹ LE/N²/50b/3.

⁶¹² LE/N²/50b/5.

[*dāred*] *berāy ān ki ez ū ne dōstī ve ne dūşmenī āyed* ⁽¹⁰⁾ merdüm-i bī-‘irfānla dostluk eyleme zīrā andan ne dostluk ve ne dūşmānlık me’ mül olur ⁽¹¹⁾ **ekinos apo de[n] ҡsori pirama mi filo yese yati apo [e]kino modi felya modo poraşete** ^{613 (12)} **es-sādis** ⁽¹³⁾ tekelleme bi-kelāmi haққın velev kāne merren fi-tabā‘i‘n-nāsi **[53a]** ⁽¹⁾ *sūhan-ı haқ rā be-gūy ve ger telḡ şevēd ān der mezāk-ı merdümān* ⁽²⁾ haққ sözü nuṡk eyle velev ḡaḡıñ ṡabī‘atinde acı olursa da ⁽³⁾ **dotre to loḡo pe[s] an ine ke ibrikis is ton a[n]şropo isphī [isphī] ҡaryazes** ^{614 (4)} **es-sābi** ⁽⁵⁾ in şı‘te en yūbkā sırrū-ke maḡfiyyen ‘ani‘l-a‘dā‘i lā-tekul li‘l-ehıbbā‘i ⁽⁶⁾ *eger ḡ^wāhī ki rāzhāyet-i nihān şevēd ez dūşmenān me-gūy yā muḡıbbān* ⁽⁷⁾ eḡer istersen ki esrārıñ dūşmānlarından maḡfı kıla dostlarına söyleme [açma sırrın dostuna dostun dostu érdirir dūşmānına] ⁽⁸⁾ **an eşelis taḡo sna su apo ḡoşrus na ne fila me na to filo su e mi da pes** ⁽⁹⁾ **eş-şāmin** ⁽¹⁰⁾ in minte fi‘l-mecā‘ati ḡayrūn le-ke min en te‘kül ⁶¹⁵ ṡa‘āme‘l-ednā ⁽¹¹⁾ *mürdenet be-gurusnegī bih ez ḡürden ṡa‘ām fūrū māye* ⁽¹²⁾ saña açlıkdan ölmek ḡayırılıdır ⁶¹⁶ alçaqların ṡa‘āmını yemedēn [minnet ile ḡoқma ḡülünj al eline şūseni / geçme nāmerd köprüsünden ḡo aparsın şı seni] ⁽¹³⁾ **ḡalya [i]ne apoşamenos apo ti pita pera ḡortazmenos [apo kakis şeras a[n]şropo to ҡa‘i]** ⁶¹⁷ **[kati] [53b]** ⁽¹⁾ **et-tāsi** ⁽²⁾ lā-ta‘lem ednā mine‘r-racūli‘llezī yūci‘ühū [yecī‘ühū] racūlün ve lem yus‘ıfhū ve yetrudhu ⁽³⁾ *me-dān fūrū māye ez ān kes ki ki-rā yed ū ve ḡācetī büved ve ne ḡüzāret [ḡüzāred]* ⁽⁴⁾ andan alçaḡ bir ādem bilme ki bir kimesne aña ḡācetī ola ve ҡazā eylemeye ⁽⁵⁾ **apo [e]kino ҡaḡos a[n]şropos kanis den ine apo pa‘i enas a[n]şropos ҡoda [tu ya m[e]ḡa]** ⁶¹⁸ **[ḡulya ke to ne zıḡoni]** ⁽⁶⁾ **el-‘āşır** ⁽⁷⁾ in şı‘te en lā-tekün maḡmūmen lā-tekün ḡasūden [el-ḡasūd lā-yasūd] ⁽⁸⁾ *eger ḡ^wāhī ki hemişe endūh-i kīn ne bāşī ḡasūd me-bāş* ^{619 (9)} eḡer istersen mükedderü‘l-ḡāṡır olmayasın ḡasūd olma ⁽¹⁰⁾ **ane eşelis na mi ibriḡaşis kanenos mi zilevis** ⁽¹¹⁾ **el-ḡādī ‘aşar** ⁽¹²⁾ el-kelīmetü‘l-ḡabīşetü yuhkīke racūlün mine‘l-ḡayri ḡıye mine‘l-ḡākī lā-min-ḡū ⁽¹³⁾ *her sūhan-i bed*

⁶¹³ LE/N²/50b/8.

⁶¹⁴ LE/N²/50b/14.

⁶¹⁵ LE/N²/50b/20.

⁶¹⁶ LE/N²/51a/2.

⁶¹⁷ LE/N²/51a/3.

⁶¹⁸ LE/N²/51a/8.

⁶¹⁹ LE/N²/51a/11.

*ki kesī ez zebān ğayr yā tū ğūyed ez ğüzārende*⁶²⁰ *be-dān* [her kelime **[54a]** ⁽¹⁾ her kelime-yi ħabīse ki bir ādem-i āhiriñ dehānından ħikāye saña söyler saña söyleyenden bil ⁽²⁾ {WpyWs sW frY ƷAƷW IWġW pA tW mYIYtY tW nAƷAtAƷA WpyWs YƷAmA tWfW nYƷW YƷAmA tW mAdAtW} ⁽³⁾ **eš-sānī ‘aşar** ⁽⁴⁾ in ši’te en lā-tekūn mükedderen lā-tenāzīr⁶²¹ *me ‘a’l-cehleti*⁶²² ⁽⁵⁾ *eger ħ^wāhī teng-i dil ne-bāšī bā nādān münākaşa me-kun müşevveş* ⁽⁶⁾ eğer istersen müşevveşü’l-ħātır olmayasın cūhhāl ile mübāhaşe eyleme ⁽⁷⁾ **ane selis [an den sélis] mi ibrike ne se me çi [ména] eƷate ħus [tus] mi pyenis** ⁽⁸⁾ **eš-sālīs ‘aşar** ⁽⁹⁾ in ši’te en tekūn maħbūbū’l-enām tekellem bi-murādāti enfūsihim ⁽¹⁰⁾ *eger ħ^wāhī pīş-i merdümān maħbūb şevī ber-irāde-yi merdümān be-ġūy* ⁽¹¹⁾ eğer ħalkıñ maħbūb ve maƷbūlü olmaƷ istersen ħalkıñ mezākıncı nutƷ eyle ⁽¹²⁾ **an eselis mirike ne se na se aƷapime nos Ʒe ta tin oreƷi ton a[n]şropo milise** ⁽¹³⁾ **er-rābi ‘ü ‘aşar [54b]** ⁽¹⁾ in ši’te en tekūn evlāe’n-nāsi lā-temna ‘u’l-ħayra min-ke ⁽²⁾ *eger ħ^wāhī biħterīn-i*⁶²³ *merdümān bāšī ħayr-i ħūd ez kes dirīġ me-dār* ⁽³⁾ eğer cemī’-i ħalkdan ‘ālī olmaƷ istersen ħayrı ħalkdan dirīġ⁶²⁴ étme ⁽⁴⁾ **an ešelis na se meƷaliteros to [ston] Ʒozmo ti Ʒalosini mi lipase** ⁽⁵⁾ **el-ħāmis ‘aşar** ⁽⁶⁾ ‘abdū’l-batni ešeddū müşībetūn⁶²⁵ mine’l-memlūki’l-müşterā ⁽⁷⁾ *bende-i şikem rā ez bende-i zer ħarīde saħt-ter ve müşkīl-ter dān* ⁽⁸⁾ Ʒarnın Ʒaydına düşüp ölen köleden ziyāde müşībetdendir ⁽⁹⁾ **apaƷapa [aƷāpa] tipo Ʒado apo to şƷlavo pola şatira na ne** ⁽¹⁰⁾ ‘ināyet-i bārī ile neşāyiġ-i ħamse ‘aşar bu maħalde ħitām buldu ⁽¹¹⁾ bundan soñra mükāleme-i elsine-i erba ‘a ile üslūb-u sābık üzre ⁽¹²⁾ şurū’⁶²⁶ édiş biz bende’i ‘ayān ve beyān édelim ve bihi’l-‘avni ve’t-tevfīƷ ⁽¹³⁾ **mükāleme-i müştemle [müsta ‘mele] ‘ale’l-emšile ve’l-ecvibe [şabāħukūm] [55a]** ⁽¹⁾ şabāħukūm bi’l-ħayri bā-midādet bād şabāħıñız ħayr ola ⁽²⁾ **Ʒalimera ħafedya su min eyne ci’te ez kocā āmedī** nereden geldiñ ⁽³⁾ **apo pu irşes ci’ tü mine’l-beyti ez-ħāne āmedem** evden geldim ⁽⁴⁾ **apo to spiti irşa eyyü şey’in semi’tte ve eyyü şey’in ‘alimte** ⁽⁵⁾ *Ʒe şenīdī*⁶²⁷

⁶²⁰ LE/N²/51a/16.

⁶²¹ LE/N²/51a/20.

⁶²² LE/N²/51a/20.

⁶²³ LE/N²/51b/11.

⁶²⁴ LE/N²/51b/12.

⁶²⁵ LE/N²/51b/15.

⁶²⁶ LE/N²/51b/20.

⁶²⁷ LE/N²/52a/4.

ve *çe şenāhtī* ne eşitdiñ ve ne bildiñ ⁽⁶⁾ **ida [a]kuses k[e] ida [e]maşes** semi'tü enne's-sefnete cā'et min- ⁽⁷⁾ istanbul [ş]enīdem ki keştī āmed ez istanbul ⁽⁸⁾ eşitdim ki istanbuldan gemi geldi **aķusa pos irşe ena ķaravi** ⁽⁹⁾ **apo tin poli hel fihā ehadūn** mine't-tüccāri der ān keştī hest ⁽¹⁰⁾ *ez bāzīrgānān* ol gemide tüccārdan bir ferd var mıdır ⁽¹¹⁾ **kehi [ke ekí se] [e]kino to ķaravi apo çi iprama teķtađes kanis ine** ⁽¹²⁾ izheb ve enbi'-nā haberen *be-rev ve mā rā peyamī be-y-āver* var bize ⁽¹³⁾ bir haber getir **ame ke {ķArA} mas ena {mAdA tW}** ve izheb [55b] ⁽¹⁾ min-hünā ile'l-hayyāti ve ez āncā bā [be] cāme-düz be-rev ve oradan ⁽²⁾ derziye var **k[e] apo đekis [ekí] ame isto rafti** ve kul lehü yücī'ü ⁽³⁾ serī'an ve bā [be] hāme-düz [cāme] be-gū ki tiz āyed ve derziye dē ki ⁽⁴⁾ çapuk gelsin ke pe to na [e]rşi oğlıgora mevlāyī cā'e'l-hayyātu ⁽⁵⁾ māzā te'mürü hūdāvendā cāme-düz āmed çe fermāyī ađam ⁽⁶⁾ derzi geldi ne buyurursın **afedi o raftis irşe ti** ⁽⁷⁾ **orizis rühü ve ahzīrhü 'indī** *be-rev ve nezd-i men ihzār kun* ⁽⁸⁾ var benim yanıma getir **ame ke ķoda mu ton ofere yā hayyāt nürīdū** ⁽⁹⁾ kat'u's-şiyābi fekad cā'e'l-'iydū yā cāme-düz beriden-i cāme ⁽¹⁰⁾ *h'wāhem ki nevrüz nüzdīk-est [nezdīk]* derzi eşvāb kesmek ⁽¹¹⁾ isterim zīrā bayram yakındır **rafti ruħa ślo na ķop su** ⁽¹²⁾ **yati i blaberi ķoda [i]ne ersel [ürsil] hādīmen li-neşterī'l-çühā ve'l-akmişe** ⁽¹³⁾ *be-ferest hādīmī ki çüh[a] ve kālā be-ħarīm* hizmetkārı [gönder] **[56a]** ⁽¹⁾ gönder tā çūka ķumāşları alalım **pepse to fame** ⁶²⁸ **yo su na** ⁽²⁾ **[a]đorasume çi çuşes ke ta ķumaşya** izheb ma'a'l-hādīmī ⁽³⁾ ve şil lenā mā yelzimünā ⁶²⁹ *be-rev bā hādīm ve be-resānīde mā rā ān* ⁽⁴⁾ *çizī ki bāyed* hizmetkārıla git ve bize lāzım olanı ⁽⁵⁾ ilet **[p]ame me to fame {bW} ke fere oti mase ihriyazete** ⁽⁶⁾ ahsente yā hayyāz [hayyāt] ahazte ⁶³⁰ lenā akmişeten ⁶³¹ cemīleten nīk ⁽⁷⁾ *kerdī ve mā rā kālā-yı nīk ħarīdī* ⁶³² eyü iş işlediñ ve bize ⁽⁸⁾ güzel ķumāşlar aldıñ **ķali đulya iķames ke omorfa** ⁽⁹⁾ **ķumaşya mase [a]đorases iķta' 'indenā ħattā nerā** ⁽¹⁰⁾ *be-ber nezd-i mā tā niġeh kunem* yanımızda kes tā görelim **ķopseta** ⁽¹¹⁾ **ķoda mas oste naydume [na dūme] eyyü şey'in yezīdū** ve eyyü şey'in ⁽¹²⁾ yenķusu kodām çiz pīş būd ve kodām kem şevēd ķankı ⁽¹³⁾ şey [şey'] zā'id ve ķankısı nāķışdır **ipşo iprama periso ti ke [l]ipşo [56b]** ⁽¹⁾ liftete ezhebū bi-iznikūm ve terektükūm fi-emānetillāhi *be fermānet* ⁽²⁾ *revem ve be hūdā emānet gūzārem* izniñizle

⁶²⁸ LE/N²/52b/7.

⁶²⁹ LE/N²/52b/8.

⁶³⁰ LE/N²/52b/11.

⁶³¹ LE/N²/52b/11.

⁶³² LE/N²/52b/12.

giderim ve sizi hüdāya ⁽³⁾ ısmarladım⁶³³ {mA tW śLYmA sAs YpşAnW} ke sto še'o {sYtYkYIAkşY AfYnWsAs} yā hayyāt izā zehebtü [zehepte] ilā's-sūki ud'ü lī'l-habbāz ⁽⁵⁾ cāme-dūzā vaqt-i [vaqtī] refī be bāzār⁶³⁴ nān-güzārā be-h^wānd ey derzi ⁽⁶⁾ çarşuya vardıkda akmakçı'i çağır rafti odepa'is is to çarşi ⁽⁷⁾ ke sto furno kıreğe mu to furnari 'ale'r-re'si ve'l-'ayni ⁽⁸⁾ ber-ser ü çeşmem başım ve gözüm üzre meta haras epano ⁽⁹⁾ isti [sto] kefali mu ke sta matya mu yā habbāze kem hubzen ahaz-nā 'anküm ⁽¹⁰⁾ yā nānī çend nān ez şümā harīdīm⁶³⁵ ey furuncı sizden ne miqdār ⁽¹¹⁾ akmak aldık ipsoma posa posomya apo sena epirame mevley ⁽¹²⁾ fī-cerīdeti hādīmiküm⁶³⁶ mastüretün hūdāvendā der-defter-i hādīm-i şümā ⁽¹³⁾ nüvişte est aġam hizmetkārıñızın defterinde yazılmışdır [aġa mu] [57a] ⁽¹⁾ aġa mu is to fame yosas isto defteri [e]do iġrameno ine unzur ⁽²⁾ ileyhimā ve a'ta haġkanā be-bīn ān cerīde rā⁶³⁷ ve be-deh haġk-ı mā rā ol ⁽³⁾ defterde baġ ve haġkımız vēr se [e]kino is to defteri yayde ⁽⁴⁾ ke dose to diko mas li-ennenā medyūnün ve mü'sirün zīrā ki ⁽⁵⁾ mā vām bisyār dārīm ve ez gedāyānem [gedāyānīm] zīrā bizler⁶³⁸ medyūñuz ve faġırleriz ⁽⁶⁾ yati mestane ħoromeni ke ftoşi huzū haġkaküm ve eddū duyūneküm ⁽⁷⁾ haġk-ı hūd-rā be-dārīd ve vām h^wtş güzārīd haġkınız alıñ ⁽⁸⁾ ve borcuñuzu edā edıñ parete to diko sas ke plerosete to ħreyo[s] sas ⁽⁹⁾ allāh yū'ti-kümü'l-cennete ve'l-'ömr-i't-tavīl hūdā şümā rā behişt ve 'ömr-i ⁽¹⁰⁾ dirāz dādehā'tī allāh size cenneti ve 'ömr-i tavīl vēr sin ⁽¹¹⁾ o şe'os ti paradiso ke ħronos polos na su dōsi izā ħaracte ⁽¹²⁾ min-'indinā üd'ü lenā'ş-şani' be-vaqt-i refnet ez nezd-i mā zer- ⁽¹³⁾ gerā be-h^wān yanımızdan çıkıp gitdikde kıyumcı'ı bize çağır [57b] ⁽¹⁾ odevis apo koda mas kırağe mas to ħrosoġo yā sāni' ⁽²⁾ mā kıymetü⁶³⁹ hāzihi'l-hātem zer-gerā kıymet-i in hātem ve çīst ve çī ⁽³⁾ ārezd [ārz] kıyumçu şu hātemiñ bahāsı nedir ħrosoġo to to ⁽⁴⁾ şo daġtilidi ida [a]kşizi mevley in iştreytühü bi-mi' eteyn kırsin ⁽⁵⁾ rahīş hūdāvendā ez be dū şad esedī harīden erzān-est ⁽⁶⁾ aġam ikiyüz ġuruşa aldınsa eyüdü aġa mu edyaġosa iryale ⁽⁷⁾ a[n] [e]dopires oftino [i]ne li-enne kıymetühü şelāşe mi'etün bel zā'idün zīrā ⁽⁸⁾ kıymeteş se şad est belki pīş est zīrā kıymeti üç yüz ⁽⁹⁾ ġuruşdur belki zā'id yaŋi iksizi

⁶³³ LE/N²/53a/4.

⁶³⁴ LE/N²/53a/7.

⁶³⁵ LE/N²/53a/4.

⁶³⁶ LE/N²/53a/15.

⁶³⁷ LE/N²/53b/2.

⁶³⁸ LE/N²/53b/5.

⁶³⁹ LE/N²/53b/14.

itraqosa iryala ke pereiso ⁽¹⁰⁾ saddakte fe-innī se'eltü ğayrūke 'an kıymetihī⁶⁴⁰ *rāst ğüftī*⁽¹¹⁾ *ez behr-i ān ki ez digeret kıymeteş rā sū'āl kerdem doğru dedin*⁽¹²⁾ *zīrā senden ğayrı'ı daħi kıymetinden şordum* **alsiyato les**⁽¹³⁾ **yati oqso apo sena alo rotıkşa apo to ksizi** fekāle kemā kulte [ve ecābetü] **[58a]**⁽¹⁾ ve ecābet kemā ecibte ve ğüft çünān ki ğüftī cevāb dār⁽²⁾ *hem-çünān ki cevāb dārī* ve seniğ dedinğ ve cevābın gibi cevāb⁽³⁾ vèrdi **ke san esana emilise ke piloğo san esena edoke**⁽⁴⁾ hel leküm hācetün ğayri hāzihi tū rā hācetī cüz īn hest⁽⁵⁾ seniğ başka hācetiğ var mıdır **oqso apo to to ali dulya eşiş**⁽⁶⁾ leyse lenā hācetün illā izā harecte mine'l-bābi⁶⁴¹ ūd'u ile'l-kassābi⁶⁴²⁽⁷⁾ *nīst meger vakt-i refenet kaşşāb rā be-h^wān* başka hācet⁽⁸⁾ yok illā kapudan çıkarken bağa kaşşābı çağır **ali dulya den [em]ine**⁽⁹⁾ **mono odevis apo ti[n] porta pe[s] to[n] ma kilyari na [e]rşi**⁽¹⁰⁾ yā kaşşāb hāne⁶⁴³ ramadān yā kaşşāb māh-i ramazān nezdik şüd⁽¹¹⁾ *ey kaşşāb ramazān yaklaşdı* **ma kilyari**⁶⁴⁴ **to ramazani**⁽¹²⁾ **aqodepse ve lenā hācetün ile'l-lühūmi'l-mütenevvi'ati** *ve mā rā ez ğüşt-i ğün-ā*⁽¹³⁾ *ğün bāyed* ve bize dürlü dürlü etler gerekdir⁶⁴⁵ **ke mase ihriyazete [58b]**⁽¹⁾ **lodo loyo iķreta fe-mimmā erseleke hādimenā⁶⁴⁶ *aħmed pes her bār ki*⁽²⁾ *ferestādem hādīm aħmed* ğidmetkārı [ħizmetkārı] gönderem **kode**⁽³⁾ **su pepso to fame yo to ameti aħmedi ustur [iştur] lenā vukiyyeten mine'l-lahmi'**⁽⁴⁾ l-ğanemi be-ħar mā rā vukiyye ez ğüşt-i mīş bize şatun al⁽⁵⁾ bir vukiyye koyun etinden **ağorase mas imğa to ke iproyo**⁽⁶⁾ **iķriyas ve vukiyyeten ve nişfen min-lahmi'l-mağzi** *ve vukiyye'i ve nīm*⁽⁷⁾ *ez ğüşt-i büz* ve bir⁶⁴⁷ buçuķ vukiyye keçi etinden **ke mğamisi oķa**⁽⁸⁾ **apo to iķiķo iķriyas**⁶⁴⁸ ve uştur [iştur] nişfe'l-vukiyyeti⁶⁴⁹ min-lahmi'l-bakar⁽⁹⁾ *ve be-ħar er [ez] ğüşt-i ğāv nīm kıyye* ve şığır etinden yarım kıyye al⁽¹⁰⁾ **k[e] apo to vuvino iķriyas mesi oķa mas epare bi-şartin en yeküne**⁽¹¹⁾ melsūken mine'l-'izām *be şartī ān ki ārū ez-üstüh^wān*⁽¹²⁾ *pāk şeved* şol şartile ki gemükleri olmaya **me çasiva**⁽¹³⁾ **minane pastriķo apo ta koķala ve inşā'** allāh ba'de inkata'e' [l-hisāb] **[59a]**⁽¹⁾ l-hisāb *ve eger ğüdü h^wāhed pes ez nevrüz-***

⁶⁴⁰ LE/N²/54a/8.

⁶⁴¹ LE/N²/54b/2.

⁶⁴² LE/N²/54b/2.

⁶⁴³ LE/N²/54b/5.

⁶⁴⁴ LE/N²/54b/6.

⁶⁴⁵ LE/N²/54b/8.

⁶⁴⁶ LE/N²/54b/9.

⁶⁴⁷ LE/N²/54b/14.

⁶⁴⁸ LE/N²/54b/14.

⁶⁴⁹ LE/N²/55a/1.

i hisāb ⁽²⁾ *rā burīm* ve allāh isterse ba‘de’l-‘ıyd hisābı kaṭ‘ ederiz ⁽³⁾ **k[e] ane šeli o še’os [d]iḳse bayrama šurume to[n] loğaryazmo** ⁽⁴⁾ ve edeynāke⁶⁵⁰ *kıymete mā zekernā* ve [ā]n *rā ānhā ki güftīm kıymethāş güzārim* [güzārīm] ⁽⁵⁾ ve dediğimiz şey[’]lerin kıymetlerin edā ederiz **ke [e]kino apo ipame** ⁽⁶⁾ **oti ḳani ipleronume izheb** ve if‘al⁶⁵¹ *mā emertūke* *be-rev kun* ⁽⁷⁾ *ān çiz ki fermūd[e]-est* var imdi saña emir étdiğim gibi şey[’]leri ⁽⁸⁾ işle **ame piyene**⁶⁵² **k[e] oti su orisa ḳame** ve kün müstakīmen ⁽⁹⁾ *fī-hisābıke* ve *rāst ān der hisābet* ve hisāb kitābında ⁽¹⁰⁾ doğru ol **ke sto loğaryazmoso idretos bino** ve izā ⁽¹¹⁾ *zehebte udhul*⁶⁵³ *fī-beyti’l-ḳahve vaḳt-i refnet be ḥāne-yi ḳahve* ⁽¹²⁾ *dārī* [der-ā] gitdiğin vaḳitde ḳahve odasına gir **kode ḳapsız** ⁽¹³⁾ **is to**⁶⁵⁴ **ḳahve is ton oda [n]a pa lākinnī** ürüdū en tedhule⁶⁵⁵ **bağteten [59b]** ⁽¹⁾ *velī ḥ^wāhem nāgehān dārī* [der-ā] lākin ben isterim anşızın giresin ⁽²⁾ **ma šelo iḳsafno iḳsafno na bis hattā tanzuru**⁶⁵⁶ *mā yef‘alū*⁶⁵⁷ ‘*abdünā*⁶⁵⁸ *süleymān* ⁽³⁾ *tā bīnī ki çe mī-kuned süleymān çākerem* tā baḳasın kölem süleymān ⁽⁴⁾ ne işler **oste na [o]pdis o şkilavozemo suleymaniz ida ḳani** ⁽⁵⁾ in kāne fī’l-lu’bi ve’l-‘abeşi uḫburnī *eger ān der bāzī ve der bī-* ⁽⁶⁾ *ḥūde est peyām be-dehem* eğer oyun ve maşaralıkda ise baña ḫaber ⁽⁷⁾ vèr **ekinos aḳ ine is to peğniđi me ton emadatepse** ⁽⁸⁾ *yā seyyidī deḫaltūhā fe-vecedtūhū nā’imen ḥūdāvendā der āmedem ve ū rā* ⁽⁹⁾ *ān-der ḥ^wāb yāftem* efendim ḳahve odasına girdim ve anı uyur ⁽¹⁰⁾ gördüm buldum **afedi mu ebiḳa ke ton evriḳa kemizmeno** in si’te ⁽¹¹⁾ *isteyḳazahū* *eger ḥ^wāhī bīdār-sāz meş* eğer istersen anı uyandıra ⁽¹²⁾ yım **ane šelis na tone iḳsip[η]iso** eyḳazahū ve *ḳul lehū yuci’ ḫašīšen* ⁽¹³⁾ *bīdār-sāzeş ve gū ki tīz āyed* var uyandır ve söyle çabuk gelsin **[iḳsipḳise] [60a]** ⁽¹⁾ **iḳsipḳise tone ke pe[s] ton arşi oğlığora** ‘*ale’r-re’si ve’l-‘ayni* ⁽²⁾ *ber-ser [ū] çeşmem* başım ve gözüm üzerine **me ta şilya me ta ḫaras** ⁽³⁾ **apano isto kefali mu** yā seyyidī eyyü [eyye] *şey’en te’ mürünī ḥūdāvendā* ⁽⁴⁾ *be men çe fermāyī* efendim baña ne emir edersin **afedi mu** ⁽⁵⁾ **ida mu orisiz** yā süleymān cā’e’s-sabāh fe-hāte’s-sabūh ⁽⁶⁾ *yā süleymān yām āmed şebūḫ be-*

⁶⁵⁰ LE/N²/55a/9.

⁶⁵¹ LE/N²/55a/11.

⁶⁵² LE/N²/55a/13.

⁶⁵³ LE/N²/55b/1.

⁶⁵⁴ LE/N²/55b/3.

⁶⁵⁵ LE/N²/55b/3.

⁶⁵⁶ LE/N²/55b/5.

⁶⁵⁷ LE/N²/55b/5.

⁶⁵⁸ LE/N²/55b/5.

y-āver yā süleymān şabāh geldikde ⁽⁷⁾ şabūhu getir **suleymani taytero pa ine ki fere**
to ikrasi ⁽⁸⁾ **apo pinete taytero** ve izā ahazte's-şürbü [şürbe] teğanne bi'n-ne'ārati' ⁽⁹⁾
l-lezīzeti *ve be-vakt-i nūyeş dehenem bā nevāhā-yı lezīz terennüm kun* ⁽¹⁰⁾ ve nūşe
şürü'êtdikde neğāmā[t]-ı celīle ile nağme eyle **kode** ⁽¹¹⁾ **vano arşi is to pešo to me**
omorfes oskopo itrağu- ⁽¹²⁾ **dikşe** ve ba'de urīdü irsāleke ilā-emri[n] āhar [āharin] *ve*
ba'd ez īn ⁽¹³⁾ *h^wāhem feristādenet be-kār-i diger* ve bundan sonra başka **[60b]** ⁽¹⁾ bir
işe göndersem gerek **ka bokis sali dūlya şa se pepso** ⁽²⁾ yā seyyidī bi-eyyi şey'in
etağannī hūdāvendā be kodām çīz nağme kunem ⁽³⁾ efendim ne şey'le nağme edem **ağa**
mu em'i[d]a pirama na pu ⁽⁴⁾ **is to şkopo** yā süleymān işra' bi'l-lisāni'l-yūnānī yā
süleymān ⁽⁵⁾ *be-kerī zebān-i yūnānī* ey süleymān zebān-ı yūnānī ile başla ⁽⁶⁾ **suleymani**
romeyiki iğlosa vale arşi ⁽⁷⁾ **ibtidā'-i ebyāt-ı yūnāniyye** ⁽⁸⁾ **meta h̄aras ma ta**
kamo k[e] oti mu pes na k̄amo ⁽⁹⁾ **ke valeme na kuvaloço ki ton amo** ⁽¹⁰⁾ baş üstüne
iki gözüm ne dersen ben yapayım ⁽¹¹⁾ ve emr eyle dāne dāne kumları ben taşıyayım ⁽¹²⁾
beyit ⁽¹³⁾ **ode se proğapsa ito [i]ne ramazani [kefo] [61a]** ⁽¹⁾ kefolise i ağapi maz
sa[n] meli isto tiğani ⁽²⁾ evvel sevdiğimde seni ramazān māhı idi ⁽³⁾ sevdamız yapışdı
şahanda ağda olup bal gibi ⁽⁴⁾ **beyit** ⁽⁵⁾ **aniğse mu to be [s]tiso na skipso na tiriğso**
⁽⁶⁾ **k[e] an ine me to şlima ti[n] muri mu na teripso** ⁽⁷⁾ aç göğsünü dikkat ile eğilüben
göreyim ⁽⁸⁾ eğer iznin olursa ben yüzümü de süreyim ⁽⁹⁾ **beyit** ⁽¹⁰⁾ **karfiğtis ine optiso**
mala masa fenğari ⁽¹¹⁾ **ke şisiğnomi an ke ke k̄ozmos se çatari** ⁽¹²⁾ āyinedir göğsün
lākin māha teşbih ederler ⁽¹³⁾ melek huylu olduğundan ziyāde ta'zīm ederler **[61b]** ⁽¹⁾
[beyit] ida sitrikida soğema ke şista meta [e]mena ⁽²⁾ **ke şelis panda na şoris ta**
maşya mu k̄ilaymena ⁽³⁾ **beyit** ⁽⁴⁾ derdiğ benimledir her dem n'olduğ ne' tdim ben
sağa ⁽⁵⁾ gözlerimi ağlayıcı görmek istersen ey cānā ⁽⁶⁾ **deni boro na sota po t[i] aşi**
k̄ardya ma msa ⁽⁷⁾ **oste na zmiğsume na d̄yo is to paploma apo mesa** ⁽⁸⁾ kalbimdeki
esrārımı sağa ben söyleyemem ⁽⁹⁾ yorğan altına girmeyince ketm ederim ben d̄eyemem
⁽¹⁰⁾ **am [n]ikise m[e] o şanatos madato meto h̄aro** ⁽¹¹⁾ **erkiso tin ağapi su mi pepsona**
se paro ⁽¹²⁾ ya'nī ölüm başa 'azra'ıl ile h̄aber v̄erdi ki sevdiğimden ⁽¹³⁾ elin çek ve illā
seni ben yollar aluram **[k[e] eğo] [62a]** ⁽¹⁾ **k[e] eğo to h̄aro direpome to şanato**
fovome ⁽²⁾ **malişya [malista] t̄in ağapi mu pote d̄edi nar nome [den h̄orizome]** ⁽³⁾
ben ise 'azra'ılı utanuram ölümünden k̄orğarım ⁽⁴⁾ ve lākin doğrusu sevdiğimden bir
vechile ayrılmam ⁽⁵⁾ **imğa madinadaşa şu po keramo na s[e] aresi** ⁽⁶⁾ **ta d̄yo su**

podya siğose ke góname is ti[n] mesi ⁽⁷⁾ kadınım saña bir⁶⁵⁹ müfred dësem mağbülün
 olacağdır ⁽⁸⁾ iki ayakların kaldır ben ortaya gireyim ⁽⁹⁾ **odesoşlo şimşi isto pestehta**
mu mapano ⁽¹⁰⁾ **otoz mu per porizte ke ta qalemga hano** ⁽¹¹⁾ ne zamân ki başta nâmiñ
 üstünde seni hatırlarsam ⁽¹²⁾ ‘aqlım şaşırıp qalemlerimi zâyî’⁶⁶⁰ ederim ⁽¹³⁾ **na [i]tone**
şalasa yali na çorlo to lemoni [62b] ⁽¹⁾ **ta to piya çığa pizmo na perno na iponi** ⁽²⁾
 olaydı deniz sırça elimdeki limonu ⁽³⁾ yuvarlayıp sevdiğimiñ eline vuşul bulduğda
 dertlerim geçerdî ⁽⁴⁾ yâ süleymân [t]ekfi-lenâ hâzihi’n-ni’meti ⁽⁵⁾ lâkin ve ahrüc bi-
kürretin min-bâbi’l-hışni li-ecli’l-fahmi ⁽⁶⁾ *yâ süleymân in terennüm mâ rā bist [bes]*
velî vaqt ⁽⁷⁾ *bā medād berş ez bāb berāy-ı engeşt [engişt]* ⁽⁸⁾ ey süleymân yokdur na ‘me
 kâfidir ve lâkin ⁽⁹⁾ şabāh vaqtı kal‘e kapusından çık kömür için ⁽¹⁰⁾ **suleymani to sosa**
esikopos iftani mono taty[e] ye- ⁽¹¹⁾ **ro apo tiyor taçihoras [taçioras] evğa ya ta**
qarvuna ⁽¹²⁾ **dığer** ⁽¹³⁾ li-enne’ş-şitā kad karabet fe-yenbağī lenā en nedde’l-hatabi
[ve’l-fahm] **[63a]** ⁽¹⁾ ve’l-fahmi kable hulūli’ş-şitā berāy-ı ān ki dī nezdīk est ve mā ⁽²⁾
rā bāyed ki ferāhem ū rīm engüşt [engişt] hīzüm rā piş ez ān ki dī be-y-āyed ⁽³⁾ zīrā ki
 kış yakındır ve bize gerekdir ki odun ve kömür kış hulūl étmeden⁶⁶¹ ⁽⁴⁾ cem‘êdelim
yați o [ş]imonas qodane ke mas hiryazete qarvuna ⁽⁵⁾ **ke qşila yiriğona pime**
şimonas is to paqsume ‘ale’r-re’si izheb ⁽⁶⁾ ve ercū en eşterü rahīsen li-enne fi-
hâzihi’s-seneti el-ğalletü ğāliyyetün ⁽⁷⁾ *ber serem be-revem ve recā mī-kunem ki erzān*
be-ğarem be-her ān ki ğalle der in ⁽⁸⁾ *sāl girān-est* baş üstüne giderim ve me’mul
 ederim ki ucuz ⁽⁹⁾ alam zīrā ğalle bu sene bahāludur **is ti kefali mu apano yao’ ke** ⁽¹⁰⁾
orpizo oftina na iparo yați o qarpos ine aqrivos ofeşos ⁽¹¹⁾ ve’z-zeytünü ğayri
zāhirete febī’z-zarūreti tehmilü’r-ra’iyyetü’l-hatabe ve’l-fahme ⁽¹²⁾ ile’l-beledi ve
zeytün demīde nīst pes re’iyyet nācār heme ⁽¹³⁾ *ve engüşti [engişti] be-şehar der ū ne-*
hed ve zeytün zāhir değıldir imdi **[63b]** (1) re‘āyā be-her hāl vilāyete odun ve kömür
 getirirler **kiyeles** ⁽²⁾ **den efaneroşikane kerayades şelune de şlone is ti ħora iğsila** ⁽³⁾
qarvuna fertone yâ süleymân izā kâne’l-emrū kezā uştur [işter] lenā erba’ate ⁽⁴⁾ ālāf
vukiyye mine’l-fahmi ve mine’l-hatabi şelaşe mī’eti hamli’l-kebīr ⁽⁵⁾ *yâ süleymân pes*
*be-ğar*⁶⁶² *mā rā çehā[r] ü hezār vukiyye ez engüşt [engişt] ve se şad bār* ⁽⁶⁾ *büzürg ez*

⁶⁵⁹ pir LE/E/62a/8.

⁶⁶⁰ LE/N²/58a/7.

⁶⁶¹ LE/N²/58b/2.

⁶⁶² LE/N²/58b/14.

hīzem ey süleymān çünki emir böyle dört⁶⁶³ bin vuqıyye⁽⁷⁾ kömür ve üç yüz bin yük
 oduş şatun al **suleymani sanine**⁽⁸⁾ **çi tiris şelyades oқаdes қарона ketris еқатостes**
gomarya⁽⁹⁾ **iқsila gorase yā seyyidī ene [lā]-a rāfū't-ta dāde ve lā't-ta dīdūh**⁽¹⁰⁾ ve
lā'l-a dāde hūdāvendā men ne-dānem ve ne-şināsem şümārḥā⁽¹¹⁾ ağam ben şaymağı⁶⁶⁴
 ve şayıları bilmem ve anlamam **afedi mu**⁽¹²⁾ **ağo mođo metrimaṭa қа ta homode ta**
metra yā veled in şi'te⁽¹³⁾ u'allimūke'l-a dāde küllihā hattā lā-yahtācü ilā ehadin
püser eger h^wāhī [menet] [64a]⁽¹⁾ *menet āmūzānem şümārḥā tā muhtāc ne-şevī kes*
 ey oğul eğer⁽²⁾ istersen ben saña cümle 'adedleri öğredeyim tā kimseye muhtāç⁽³⁾
 olmayasın **pedi mu an şelis na se mašo ola na metrimata oste**⁽⁴⁾ **na mi yenis**
iḥriyazomenos ālū leyte fe'alte mā-kulte ed'ūküm⁽⁵⁾ **ilā en emūte kāşk[ī] kerdī ān çizī**
ki güftī du 'ā mī-kunemet⁽⁶⁾ *tā be mīrem* n'olaydı işleyeydiñ dediğini ölünceye dek saña
⁽⁷⁾ du'ā ederdim **mağari na қанис oti pes kometa [k[e] meta] na peşano {şAnAsW}**
⁽⁸⁾ **fehāristos hāte'd-davāt ve'l-kalem ektübü leke fahfezhā**⁽⁹⁾ *devāt be-y-āver hāme*
rā tā be-nüvīşem ve tū ezber kun dīvīdi⁽¹⁰⁾ getir ve қalemi tā saña yazayım ve sen
 ezberle **fere ti pena ke to қalamari**⁽¹¹⁾ **na su grapsota filakşe is to noso a dād-i**
şümār[ı] beyān⁽¹²⁾ **ēdelim** lisān-ı erba'a ile 'arabī ve fārisī ve türkī⁽¹³⁾ ve yūnānī
 'aded şümār şayı **metros ā dād [64b]**⁽¹⁾ *şümārḥā* şayılar **metrima vāhid yek** bir **ena**
⁽²⁾ **işneyn dü** iki **idyo şelāse se** üç⁽³⁾ **tiriya erba'a çār [çehār]** dört **tesera ḥamse**⁽⁴⁾ **penç**
 beş **pede sitte şeş** altı⁽⁵⁾ **eқse seb'a heft** yedi **efta şemānī**⁽⁶⁾ heşt sekiz **oқto tis'a noh**
 dokuz⁽⁷⁾ **eḡa 'aşar deh** on **deқа ehade 'aşere**⁽⁸⁾ *pānezdeh* on bir **edeқа isnā 'aşere**
devānezdō [devāz-deh]⁽⁹⁾ on iki **dodeқа şelāse 'aşera sīne zede [sīzdeh]⁽¹⁰⁾ on üç
deқatriya erba'a 'aşere çār deh [çehār]⁽¹¹⁾ on dört **deқates[e]ra ḥamse 'aşere penç**
deh⁽¹²⁾ on beş **deқapede sitte 'aşere [ş]ānezdeh**⁽¹³⁾ on altı **deқakşe seb'a 'aşere heft**
deh [on] **[65a]**⁽¹⁾ on yedi **deқefta şemāniye 'aşer hez-deh [hij-deh]** on sekiz⁽²⁾ **deқ[a]**
oқto tis'a 'aşer nūvāzdeh on dokuz **deқanya**⁽³⁾ **'işrūn bīst** yigirmi ikōsī **eḡadūn ve**
'işrūn⁽⁴⁾ *bīst [ü] yek* yigirmi bir **iқosi ena isnā ve 'işrūn**⁽⁵⁾ *bīst [ü] dü* yigirmi iki **iқosi**
idyo şelāse ve 'işrūn⁽⁶⁾ *bīst [ü] se* yigirmi üç **iқosi iḥriya erba'a ve 'işrūn**⁽⁷⁾ *bīst [ü]*
çār [çehār] yigirmi dört **iқosi tesera ḥamse**⁽⁸⁾ ve **'işrūn bīst [ü] penç** yigirmi beş **iko[si]****

⁶⁶³ LE/N²/58b/15.

⁶⁶⁴ sa'ileri LE/N²/59a/1.

bende sitte ⁽⁹⁾ ve **'iṣrūn bīst**⁶⁶⁵ [ü] şeş yigirmi altı **iḳosi eḳse** ⁽¹⁰⁾ **seb'a ve 'iṣrūn bīst**⁶⁶⁶ [ü] **heft** yigirmi yedi **iḳosi efta** ⁽¹¹⁾ **šemāniye ve 'iṣrūn bīst** [ü] **hešt** yigirmi sekiz ⁽¹²⁾ **iḳosi oḳto tis'a ve 'iṣrūn bīst** [ü] **nüh** ⁽¹³⁾ yigirmi doḳuz **iḳosi eḳa šelāsūn sī** [**65b**] ⁽¹⁾ otuz **itriyanda erba'un çil** [**çihil**] kırk ⁽²⁾ **saranda ḥamsūn pencāh elli peninda** ⁽³⁾ **sittūn şešt** altmış **eḳsinda** ⁽⁴⁾ **seb'un heftād** yetmiş **evdominda** ⁽⁵⁾ **šemānūn heštād** seksan **oḳdoinda** ⁽⁶⁾ **tis'un neved** doḳsan **eneḳinda mi'ete** [mi'e] ⁽⁷⁾ **ṣad yüz eḳato mi'etān dū ṣad** ⁽⁸⁾ iki yüz **edyāḳosa šelāse mi'e se ṣad** ⁽⁹⁾ üç yüz **etraḳosya erba'a mi'e çehār ṣad** ⁽¹⁰⁾ dört yüz **tetraḳosya ḥamse mi'ete penç ṣad** ⁽¹¹⁾ beş yüz **pedaḳosya sitte mi'e şeş** [şeş] **ṣad** ⁽¹²⁾ altı yüz **eḳsaḳosa semāne'aşer mi'ete seb'a mi'ete** ⁽¹³⁾ **heft ṣad** yedi yüz **eftaḳosya šemān'aşere mi'e hešt ṣad** [sekiz yüz] [**66a**] ⁽¹⁾ sekiz yüz **oḳta ḳosya tis'a mi'ete nüh ṣad** ⁽²⁾ doḳuz yüz **eḳa ḳosa elf hezār biḳ** ⁽³⁾ **ṣilya elfān elfeyn dū hezār iki biḳ** ⁽⁴⁾ **idyo ṣilyades šelāsete ālāfīn**⁶⁶⁷ **se hezār** ⁽⁵⁾ üç biḳ **tiris ṣilyades erba'a ālāf**⁽⁶⁾ **çār hezār dört biḳ tesires ṣilyades** ⁽⁷⁾ **ḥamse ālāf penç hezār beş biḳ bende ṣilyades** ⁽⁸⁾ **sitte ālāf şeş hezār altı biḳ eḳse ṣilyades** ⁽⁹⁾ **seb'ate ālāfī heft hezār yedi biḳ** ⁽¹⁰⁾ **eftā ṣilyades šemāniye ālāf he[ş]t hezār** ⁽¹¹⁾ sekiz biḳ **oḳto ṣilyades tis'ate ālāf** ⁽¹²⁾ **nüh hezār doḳuz biḳ eḳa ḳoses ṣilyades** ⁽¹³⁾ **'aşarete ālāf deh hezār on biḳ deḳa ṣilyades** [**66b**] ⁽¹⁾ **'iṣrūne elfen bīst**⁶⁶⁸ **hezār yigirmi biḳ iḳosi** ⁽²⁾ **ṣilyades šelāsūne elfen sī hezār otuz biḳ** ⁽³⁾ **tiryanda ṣilyades erba'üne elfen çil** [**çihil**] **hezār** ⁽⁴⁾ kırk biḳ **pekinda ṣilyades sittūne elfen** ⁽⁵⁾ **şešt hezār altmış biḳ eḳt/sinda ṣilyades** ⁽⁶⁾ **seb'üne elfen heftād hezār yetmiş biḳ** ⁽⁷⁾ **evzominda ṣilyades šemānūne elfen heštād hezār** ⁽⁸⁾ seksan biḳ **oḳdonida ṣilyades tis'üne elfen** ⁽⁹⁾ **neved hezār doḳsan biḳ eneḳinda ṣilyades** ⁽¹⁰⁾ **mi'ete ālāf ṣad hezār yüz biḳ eḳato ṣilyades** ⁽¹¹⁾ **mie'tān ālāf dū ṣad hezār iki yüz biḳ** ⁽¹²⁾ **idyo eḳatostes ṣilyades šelāse mi'ete ālāf** ⁽¹³⁾ **se ṣad hezār üç yüz biḳ tiris** [**eḳato**] [**67a**] ⁽¹⁾ **eḳātostes ṣilyades erba'a mi'ete ālāf çehār ṣad hezār** ⁽²⁾ dört yüz biḳ **teseris eḳatostes ṣilades ḥamse** ⁽³⁾ **mi'ete ālāf penç ṣad hezār beş yüz biḳ** ⁽⁴⁾ **pende eḳatostes ṣilades sitte mi'ete ālāf** ⁽⁵⁾ **şeş ṣad hezār altı yüz biḳ eḳse eḳatostes** ⁽⁶⁾ **ṣilyades seb'a mi'ete ālāf heft ṣad hezār** ⁽⁷⁾ yedi yüz biḳ **efta eḳatostes ṣilyades šemān** ⁽⁸⁾ **mi'ete ālāf hešt ṣad hezār sekiz yüz biḳ** ⁽⁹⁾ **oḳto {AḳAtWstAs} ṣilyades tis'ate mi'ete ālāf** ⁽¹⁰⁾ **nüh**

⁶⁶⁵ LE/N²/60a/3.

⁶⁶⁶ LE/N²/60a/4.

⁶⁶⁷ LE/N²/60b/5.

⁶⁶⁸ LE/N²/60b/13.

şad hezār dokuz⁶⁶⁹ yüz biñ **eñaķoses şil[y]ades** ⁽¹¹⁾ ‘aşarete mi’ ete *ālāf deh şad hezār*
 on yüz biñ ⁽¹²⁾ **deķa eķatostes şilyades ulūf ulūf** ⁽¹³⁾ *hezār bā-hezār* biñ kerre biñ **şilyes**
şilyades [67b] ⁽¹⁾ **temmeti’l-a dādü şümārḥā beyt berāy-ı şümārḥā** ⁽²⁾ *yā*
süleymān ḥāze’l-a dād ihfazḥā ve lā tensā-nī mine’d-du’ā’i ⁽³⁾ *ey süleymān īn şümārḥā*
ezber kun ve merā ferāmūş me-kun ⁽⁴⁾ *ez du’ā ey süleymān bu a’dādı ezberle ve beni*
dea’vāt-ı ⁽⁵⁾ ḥayriyyeden unutma **suleymani e toṭe na metrimata is to** ⁽⁶⁾ **nu su ta**
filaķse kapu efki mi ķseḥasis ⁽⁷⁾ *yā seyyidī allāhü yu’ṭike ‘umren keşīran ve mā kāne*
fī- ⁽⁸⁾ **zamīrike müstetiran ḥüdāvendāyet ‘ömr-i dirāz ve her çe** ⁽⁹⁾ *der dil dārī be-deḥād*
 aġam saña allāh çok ‘ömür vėrsin ⁽¹⁰⁾ ve göñlünde cāy-gīr olan baña vėrsin **afedi mu**
o ⁽¹¹⁾ **şe’os na se poli ḥarone ke na s[e] oḡosi taşeli i ķardı-** ⁽¹²⁾ **ya su yā süleymān**
rūḥ ile’l-bayṭāri ve e’tenī bihi ⁽¹³⁾ *li-yen’alle’l-ferese ey süleymān var baña na’lbandı*
 [getir] **[68a]** ⁽¹⁾ getir tā ki atıma na’l ursun *ey süleymān be-rev bi-hi* ⁽²⁾ *na’lband ve*
be-y-āverem tā esb rā na’l be-kūbed **suleymani** ⁽³⁾ **emefere mu to[n] na’lbanti petala**
 {yAtA} **vali taloġu** ⁽⁴⁾ *li-ennī urīdü’z-zehābe*⁶⁷⁰ *ilā’l-ķaryeti li-ecli’l-maşlahati* ⁽⁵⁾ *zīrā*
*ki be-deḥ*⁶⁷¹ *ḥwāhem reft ez berāy-i maşlahatī* ⁽⁶⁾ *zīrā köye bir maşlahat için gitmek*
 murād éderim ⁽⁷⁾ **yati ego is to nu {yAm} ka ihriyazomeni ḡulya is to** ⁽⁸⁾ **ḥoryo na**
pao’ yā seyyidī cā’e’l-bayṭār ve na’ale’ ⁽⁹⁾ *l-ferese mā-zā te’mürü ḥüdāvendā*
na’lbend be-y-āmed ⁽¹⁰⁾ *ve esb rā me-nīzd çi fermānī* aġam na’lband ⁽¹¹⁾ geldi ve atı
 na’lladı emriñiz nedir ve ne ⁽¹²⁾ buyurursuñuz **afedi mu o peṭalas irşe ke t[o] aloġo**
⁽¹³⁾ **italoşeti orizis izheb ve za**⁶⁷² **‘aleyhi’ [68b]** ⁽¹⁾ **s-serecü ve’r-riķāb ve cemī’i’l-**
levāzımāt be-rev ve zīr ⁽²⁾ *ve riķāb rā heme esbāb rā be-revī nihi* var ⁽³⁾ üzerine eġer
 [eyer] ve üzengü ve sā’ir muķteżāyı koy ⁽⁴⁾ **ame vale tu ṭis elakeişfales k[e] ola ta**
ḥiryazomena ⁽⁵⁾ **fe-in talebenī şaḥsun kul lehü innī zehebtü’l-ķaryete** ⁽⁶⁾ *eger kesī merā*
be-ḥūyed be-gū ki men be-rūstā reftem ⁽⁷⁾ eġer bir kimse beni ararsa köye gitdim dēyü
 cevāb vėr ⁽⁸⁾ **an isos ke me yeirsi kanis pe[s] tu pos is to ḥoryo epiġa** ⁽⁹⁾ **ve urīdü’l-**
mekşe hünā şelāşete eyyamün şümme erci’u inşā’ allāhü te’ālā ⁽¹⁰⁾ *ve āncā der tok*
ḥwāhem kerd se zūr ba’d ez īn eger ḥüdā ḥwāhed ⁽¹¹⁾ *yāzeyem* ve ol köyde meķs étmek
 murād éderim şonra ⁽¹²⁾ allāh te’ālā dilerse gėrü gelürem **ke [e]ki** ⁽¹³⁾ {AḥW stW}

⁶⁶⁹ dokuz LE/N²/61a/12.

⁶⁷⁰ LE/N²/61b/12.

⁶⁷¹ LE/N²/61b/13.

⁶⁷² LE/N²/61b/2.

nWmW} tiris meres na pu mino k[e] apo [e]kis an e šeli [o še'os] [69a] ⁽¹⁾ o še'os
ğayerno ⁽²⁾ dīğer intiha 'i'l-ebyāt ⁽³⁾ ve sellim 'alā men kāne yūs'elü 'annā ve
selāmī ber sān [su'āl]ān kes ki mī kuned ez ⁽⁴⁾ mā ve bizden su'āl édene selāmımızı
tebliğ eyle k[e] opşoz ⁽⁵⁾ rota apo maz na ton eşereṭas ⁽⁶⁾ temmet

BÖLÜM III: YUNANCA KELİMELELER İÇİN SÖZLÜK

3.1.FİİLLER

λαίμε léme lime: ‘diyoruz / demek’
(2b/4).

CAZYMA: ? (2b/4).

δεν den: ‘değil’ (‘not’ Collins: 533a);

να na: ‘bu’ (Collins: 836a); (2b/5).

έμαθα émaša emaša: ‘öğrendim’
(Altunbaş: 31); (2b/6).

δεν den: ‘değil’ (‘not’ Collins: 533a);

να na: ‘bu’ (Collins: 836a); (2b/6).

δεν έμαθα den émaša den emaša:
‘öğrenmedim’ (Altunbaş: 31); (2b/7).

δεν den: ‘değil’ (‘not’ Collins: 533a);

να na: (‘to’ Collins: 836a); (2b/10).

ήρθε írše írše: ‘geldi’ (‘come’ Collins:
143b); (2b/12).

δεν ήρθε den írše den írše: ‘gelmedi’
(‘come’ Collins: 143b); ‘gelmedi’
(2b/13).

ήρθαστε íršaste íršaste:
‘geldiniz/gelmek’ (‘come’ Collins:
143b); (2b/13).

δεν έρθαστε den éršaste den éršaste:
‘gelmiyorsunuz / gelmek’ (‘come’
Collins: 143b); (2b/13).

δεν έρθατε den éršate den éršate:
‘gelmediniz / gelmek’ (‘come’ Collins:
143b); (3a/2).

δεν διαβάζω den dyanázo de dyavazi:
‘okumuyorum’ **διαβάζω** ‘okumak’
(‘read’ Collins: 652a); (3a/2).

δεν den: ‘değil’ (‘not’ Collins: 533a);

να na: ‘bu’ (işaret dilinde kullanılır)
(‘to’ Collins: 836a); (3a/3).

πότε póte pote: ‘ne zaman’ (KR:
995a); (3a/3).

**πότε δεν έρθατε póte den éršate pote
den éršate:** **πότε:** ‘hiç gelmediniz / asla
gelmediniz’ (KR: 995a); **δεν:** ‘değil’
(‘not’ Collins: 533a); **έρθατε:** ‘gelmek’
(‘come’ Collins: 143b); (3a/4-5).

δεν ήρθε den írše den írše: ‘gelmedi’;
δεν: ‘değil’ (‘not’ Collins: 533a); **ήρθε:**
‘gelmek’ (‘come’ Collins: 143b);
(3a/7).

**πότε δεν ήρθε póte den írše pote den
írše:** ‘met.: bu ana değin hiç gelmedi’;
πότε: ‘ne zaman’ (KR: 995a); **ήρθε:**

‘gelmek’ (‘come’ Collins: 143b); (3a/6).

εδα δεν έρθατε *eda den érsate eda den eršate*: ‘met.: şimdi gelmiyorsunuz’
δεν: ‘değil’ (‘not’ Collins: 533a);
έρθατε: ‘gelmek’ (‘come’ Collins: 143b); (3a/9).

Αδ ΥΑ es: ης *is es*: dilek, istek kipi zamanının ikinci tekil şahsını belirtir: ‘yapsın, etsin’ gibi; (3a/10).

μη *mi*: olumsuzluk eki (‘non’ Collins: 530b); (3a/11).

διαβάζω *dyavázo idyavazi*: ‘okuyorum / okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3a/12).

μη διαβάζω *mi dyavázo mi diyavazi*: ‘okumuyorum’; ‘okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3a/12).

εδιάβαζε *edyánaze edyavaze*: ‘okuyordu’ **διαβάζω**: ‘okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3b/1).

μη *mi*: ‘olumsuzluk eki’ (‘non’ Collins: 530b); (3b/1).

μη διαβάζεις *mi dyanázis mi diyavazis*: ‘okuma (emir)’ **διαβάζω**: ‘okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3b/4).

μη διαβάζω *mi dyavázo mi diyavazo*: ‘okumuyorum’ ‘okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3b/4).

πός *pós pos / poz*: ‘nasıl, ne, niçin’ (KR: 1045a); (3b/5).

πολλά *polá pola*: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); (3b/6).

πολλά διαβάζεις *polá dyanázis pola dyavazis*: ‘çok okuyorsun’ **πολλά**: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); **διαβάζω**: ‘okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3b/7).

ΥΙΥsYA perisya: ? περίσια *perísya perisya*: ‘artık, fazlalık’ (3b/8).

περίσια διαβάζεις *perísya dyanázis perisya dyavazis*: ‘çok okuyorsun, fazlasıyla okuyorsun’ **περίσια**: ‘fazlasıyla’ **διαβάζω**: ‘okumak’ (‘read’ Collins: 652a); (3b/9).

καράβι *karáni qaravi / qaravis*: ‘gemi’ (‘boat’ Collins: 78a); (3b/12).

καράβι τι *karáni ti qaravi ti*: ‘gemi’ (‘boat’ Collins: 78a); (3b/12).

ορφανό *orfanó orfano*: ‘yetim’ (‘orphan’ Collins 559a); (3b/13).

ανατολή τι *anatolí ti anaṭoli ti*: ‘doğu’ (‘east’ Collins 244b); (3b/13).

τόπος *τόπος* *topos*: ‘yer’ (KR: 1197a); (3b/13).

τόπος το μάτι μου *τόπος το μάτι μου* *topos to mati mu*: ‘yer’ (KR 1197a); το (‘the’ 825a); μάτι ‘göz’ (‘eye’ Collins 278a); μου ‘benim’ (‘my’ Collins: 513b); (4a/1-2).

τόπου *τοπου* *topu*: ‘mekan’ (KO: 1760b) (4a/2).

τόπος *τόπος* *topos*: ‘yer’ (KR: 1197a); (4a/2).

το *to*: (‘the’ 825a); (Bu artikel cinsiz isimlerin önünde cismi veya ismi vurgulamak için kullanılır); (4a/2).

πείραμα *πίραμα* *prama*: ‘deney’ (‘experiment’ Collins: 273b); (4a/3).

ένα *ένα* *ena*: ‘bir’ (‘one’ Collins 550a); (4a/4).

ημ *καλοίς im kalís im ηαrlo*’is: ‘biz iyiler’: **ημ/ημας:** ‘biz’ **καλοίς:** ‘iyiler’ (4a/4).

πίραμα *το* *μασίμο:* ? *πείραμα* *πίραμα* *prama*: ‘deney’ (‘experiment’ Collins: 273b); (4a/5).

μάθημα *μάσιμο* *mašimo*: ‘ders’ (‘subject’ Collins 794a); (4a/5); (4a/6).

ένα μάθημα *ένα* *μάσιμα* *ena mašimo*: ‘bir ders’ **ένα:** ‘bir’ (‘one’ Collins

550a); **μάθημα:** ‘ders’ (‘subject’ Collins 794a); (4a/6).

im *καλοίς* *mašimo*: ? **ημ *καλοίς im kalís im* *καλοίς:*** ‘biz iyiler’ **ημ:** ‘biz’ **καλοίς:** ‘iyiler’ (4a/6).

+(ka)ki: küçültme eki. (4a/8-9).

παιδί *πεδί* *pidi*: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (4a/9).

παιδάκι *πεδάκι* *peða+ki*: ‘evlatçık’ **παιδί:** ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (4a/9).

çiçeki: ‘çiçek’ (4a/10).

çiçekaki: ‘çiçekçik’ (4a/10).

bardaki: ‘bardak’ (4a/10).

bardaқaki: ‘bardakçık’ (4a/10).

ki: ‘küçültme eki’ (4a/10).

μάθημα *μάσιμα* *mašima*: ‘ders’ (KR: 752a); (5a/6).

ε *μάθατε e* *μάsate e* *μαsate*: ‘öğrendiniz’ (5a/6).

μαθαίνει *μαsέni* *mašeni*: ‘ο öğrenir/ öğreniyor’ (5a/6).

μαθητής *μαsίtis* *maš[i]tis*: ‘öğrenci’ (erkek öğrenci); (5a/6).

μαθημένος *μαsίμένος* *mašimenos* ‘bilmiş, öğrenmiş, alışkın’ (Altunbaş: 31); (5a/6).

δεν έμαθε *den émaše den emáše* ‘ο
öğrenmedi’ (5a/6).

έδαδε μαθαίνω *édade mašeno edade*
mašeni: gördünüz mü ‘ben
öğreniyorum’ (‘find out’ Collins:
293b); (5a/7).

δε μαθαίνει *de mašéni de mašeni:* ‘ο
öğrenmiyor’ (5a/7).

ποτέ δε μαθαίνει *poté de mašéni pote*
de mašeni: ‘ο hiç öğrenmiyor’ *ποτέ:*
‘hiç’ (‘never’ Collins: 526a); (5a/7).

ποτέ δεν έμαθε *poté den émaše pote*
den emáše: ‘ο hiç öğrenmedi’ *ποτέ:*
‘hiç’ (‘never’ Collins: 526a); (5a/7).

εις μάθη *is máši ez maši:* ‘öğrensin’
(5a/8).

μη μάθη *mi máši mi maši / maše:*
birlikte öğrenmeyin ‘birlikte öğrenme’
(5a/8).

τόπος το μάθε *tópos to máše topos to*
maše: ‘yeri öğrenmek’ (5a/8).

πείραμα το μάθη *pírama to máši*
pírama to maši: ‘öğrenme aracı,
dersin aracı’ (5a/8).

ένα μάθημα *éna mášima ena mašimo:*
‘bir ders’ *ένα:* ‘bir’ (‘one’ Collins:
550a); *μάθημα:* (KR: 752a); (5a/9).

AmYηAYWBWs *mašimo:* ‘benimle
birlikte’ *μάθημα mášima mašimo:*
‘ders’ (KR 752a); (5a/9).

μάθημακι mášimaki mašima+ki:
‘dersçik’ (5a/9).

άνθρωπος το μάθημα *ánšropos to*
mášima a[n]šropoš to mašimo: ‘çok
ders çalışan’ (5a/9).

περίσια μαθητής πως *perísya mašítis*
pos perisy mašitis poz: ‘fazladan
öğrenci nasıl’ (5a/10).

πως έμαθε *pos émaše poz emáše:*
‘nasıl öğrendi?’ (5a/10).

πως μαθαίνει *pos mašéni pos mašeni:*
‘nasıl öğreniyor?’ (5a/10).

περίσια μαθητής *perisy mašítis*
perisy mašitis: (5a/10).

πως έμαθε *pos émaše poz emáše:*
(5a/10).

πώς μαθαίνει *pós mašéni pos mašeni:*
‘nasıl öğreniyor’ (5a/10).

έμαθε *émaše emáše:* ‘öğrenmiş’
(5a/12).

εμάθανε *emášane emášane:*
‘öğrendiler’ (5a/12).

έμαθεσ *émášeš emášeš:* ‘öğrendin’
(5a/12).

έμαθεν *émašen* **emašene:**
'öğreniyorlar' (5a/12).

έμαθα *émaša* **emaša:** 'öğrendim'
(5a/12).

εμάθαμε *emášame* **emašame:**
'öğrendik' (5a/12).

εμαθεύτικε *emašeftike* **emašetfitike**
'öğretildi' (5a/13).

εμαθευτήκανε *emašeftikane*
emašiteftikane: 'öğretildiler' (5a/13).

εμαθεύτηκες *emašeftikes*
emašetfitikes: 'öğretildin' (5b/1).

εμαθευτήκανε *emašeftikane*
emašetfitikane: 'öğretildiler' (5b/1)..

εμαθεύτηκα *emašeftika* **emašetfitiқа:**
'öğretildim' (5b/1).

εμαθευτήκαμε *emašeftikame*
emašetfitiқame: 'eğitildik' (5b/1).

μαθένει *mašéni* **mašeni:** 'öğreniyor'
(5b/2).

μάθετονε *másetone* **mašetone:** 'öğret
ona' (5b/2).

μαθητής *mašitís* **mašetis:** 'öğrenci
(erkek)' (5b/2).

μαθαίνετε *mašénete* **mašenete:**
'öğreniyorsunuz' (5b/3).

μαθαίνω *mašéno* **mašeno:**
'öğreniyorum' (5b/3).

μαθαίνουνε *mašenune* **mašenune:**
'öğreniyorlar' (5b/3).

μαθητεύεται *mašitevete* **mašitveyete:**
'öğretiliyorlar' (5b/3).

μαθητεύονται *mašitevode*
mašitveğode: 'öğretiliyorlar' (5b/4).

μαθητεύεσε *mašitevese* **mašitveyese:**
'öğretiliyorsun' (5b/4).

μαθητεύεστε *mašiteveste*
mašitveyeste: 'öğretiliyorsunuz'
(5b/4).

μαθητεύομαι *mašitevome*
mašitveğome: 'öğretiliyorum' (5b/4).

μαθητευόμαστε *mašitevómaste*
mašitveğomestane: 'öğretiliyoruz'
(5b/5).

μάθημα *mášima* **mašima:** 'ders'
(5b/5).

μαθήματα *mašímata* **mašimata:**
'dersler' (5b/5).

μαθητής *mašitís* **mašitis:** 'öğrenci'
(5b/6).

μαθητάδες *mašitáδες* **mašitaδες:**
'öğrenciler' (5b/6).

μαθημένος *mašiménos* **mašimenos:**
'öğrenmiş; alışımsız' (5b/6).

μαθημένη *masiméni* **mašimeni:**
'öğrenmiş olanlar' (5b/6-7).

εις μάθωι *is máši ez maši:* 'öğren /
öğrensin' (3TŞ emir); (5b/10).

ας μάθουνε *as másune az mašune:*
'öğrensinler' (5b/11).

ας μάθουσι *as másusi az mašusi:*
'öğrensinler' (5b/11). (3TŞ emir).

ηΑ νΑσΥ: ? (5b/12).

μη μάθει *mi máši mi maši:*
'öğrenmesin' (6a/3).

μυ μαθώ *mi mašó mi mašo:* 'öğrenme'
(6a/3).

μυ μάσωσι *mi másosi mi mašosi:*
'hatırlayacaklar, öğrenecekler' (6a/4).

μάθε *máše maše:* 'öğren' (6a/4).

μάθετε *másete mašete:* 'öğrenci'
(TLR: 75); (6a/4).

πολλά μαθητής *polló mašitís pola*
mašitís: 'çok öğrenci[ler]' **μαθητής:**
'öğrenci' (TLR: 75); (6a/5).

πολλά μαθητάδες *pollá mašitádes*
pola mašitades: 'çok (kız)
öğrencile[ler]' **μαθητής:** 'öğrenci'
(TLR: 75); (6a/5-6).

περίσια μαθητής *perísya mašitís*
perisya mašitís: 'fazladan öğrenci'
(TLR: 75); (6a/6).

περίσια μαθητάδες *perísya mašitádes*
perisya mašitades: 'fazladan
öğrenci[ler]' **μαθητής:** 'öğrenci'
(TLR: 75); (6a/6-7).

πως εμάθετε *pos emásete pos*
emašete: 'nasıl öğrenmiştiniz?' (6a/7).

πως εμάθανε *pos emásane pos*
emašane: 'nasıl öğreniyorlardı' (6a/7).

πως έμαθες *pos émašes pos* **emašes:**
'nasıl öğreniyordun/öğrendin' (6a/7).

πως εμάθετε *pos emásete pos*
emašete: 'nasıl öğrenmiştiniz' (6a/8).

πως έμαθα *pos émaša pos* **emaša:**
'nasıl öğrendim' (6a/8).

πως εμάθαμε *pos emásame pos*
emašame: 'nasıl öğrendik' (6a/8).

ηWzmA: ? (6a/10).

ιδυαβασμα *mašima:* 'ders okumak'
διάβασμα *dyávasma idyavazma:*
'okumak, okuma' (6a/10). (6a/10).

γράμμα *grámma iğrama:*
'mektup yazıyorum' (KO: 1988b);
(6a/11).

όργισμα *órgisma orizma:* 'emretmek'
(6a/12).

ήβρισμα *ivrisma ivrizma:* 'gelmek'
[**{ArhWmA}**]: ? (6a/12).

φέρνω *férno* *ferma*: ‘götürmek, getirmek’ (6a/13).

παύομαι *pavome* *pav’ome*: ‘durdurmak / durdurulmak’ (6b/1).

κάθισμα *kásisma* *kašizma*: ‘oturmak’ (6b/1).

σήκωμα *síkoma* *siçoma*: ‘kaldırma’ (KR: 1067a); (6b/2).

φάγωμα *fágoma* *fao’ma*: ‘yemek’ (6b/3).

πίνω *píno* *ipšoma*: ‘içmek’ (6b/3).

άγγιζμα *ángizma* *ağzikima*: ‘işıtmek’ (6b/4).

δούμε *dúme* *duyme*: ‘görmek’ (6b/5).

μίλημα *mílima* *milima*: ‘söylemek’ (6b/5).

δούλεμα *dúlema* *dulema* / δούλεψε *dúlepse* *dulepse*: ‘iş yapmak’ (6b/6).

άκουσε *akúse* *aḡuše*: ‘işıt’ (6b/6).

ηWnY *ğinostiḡos*: ? γνωστικός *gnostikós* *ğinostiḡos*: ‘bilgili’ (6b/7).

δωμένος *doménos* *kozmenos*: ‘verilmiş’ (6b/7).

ας δώσει *as* *dósi* *az* *ḡosi*: ‘versin’ (6b/7).

μη δώσει *mi* *dósi* *mi* *kosi*: ‘vermesin’ (6b/7).

δώσε *dóse* *kose*: ‘ver’ (6b/7).

μη δώσεις *mi* *dósis* *mi* *kosis*: ‘vermeyesin’ (6b/8).

εδιάβαζε *edyánaze* *edyavase*: ‘okuyordu’ (6b/8).

εις διαβάξει *is* *dyanázi* *idyavazi*: ‘okusun’ (6b/8).

εις διαβαστής *is* *dyavastís* *idyavastis*: ‘okuyan’ (6b/8).

εις διαβασμένος *is* *dyavasménos* *idyavazmenos*: ‘okumuş olan’ (6b/9).

εις διαβάξει *is* *dyanázi* *idyavadi*: ‘okuyor’ (6b/9).

μη διαβάξει *mi* *dyanáze* *mi* *dyavazi*: ‘okumasın’ (6b/9).

εις διάβαζε *is* *dyánaze* *i[s]* *zyavaze* [*is* *dyánaze*]: ‘okumaya doğruydu, okumaya hazırlanıyordu’ (6b/9).

μη διαβάζεις *mi* *dyavazis* *mi* *idyavazis*: ‘okuma (sen okuma)’ (6b/10).

γράψε *grápse* *iğrapse*: ‘yaz’ (6b/10).

γραφή *grafí* *iğrafi*: ‘yazı’ (6b/10).

γραμματικός *grammatikós* *iğramatiḡos*: ‘yazıcı’ (6b/10).

γραμμένος *gramménos* *iğramenos*: ‘yazılmış’ (6b/10).

ας γράψει *as grápsi ad girapsi*: ‘yazsın’ (6b/11).

μη γράψει *mi grápsi mi iğrapsi*: ‘yazmasın’ (6b/11).

έγραψε *égrapse iğrapse*: ‘yazmıştı’ (6b/11).

μη γράψεις *mi grápsis mi ġrapsis*: ‘yazmayasın’ (6b/11).

όργισε *órgise orise*: ‘buyurdu, emretti’ (6b/11).

οργίζει *orgízi orizi*: ‘buyuruyor, emrediyor’ (6b/12).

οργιστής *orgistís oristis*: ‘buyuran, emreden’ (6b/12).

οργισμένος *orgisménos orzemenos*: ‘buyurulmuş, emredilmiş’ (6b/12).

ης οργίζει *is orgízi ez orisi*: ‘sana emretsin’ (6b/12).

μη οργίσει *mi orgísi mi norisi*: ‘buyurmasın, emretmesin’ (6b/12).

όργισε *órgise orise*: ‘buyurdu, emretti’ (6b/13).

μη οργίσεις *mi orgísis mi norisis*: ‘buyurma, emretme (olumsuz)’ (6b/13).

ήρθε *írse irse*: ‘geldi’ (6b/13).

έρχεται *erhete ersete*: ‘geliyor’ (6b/13).

αρχηγός *arhigós arşiktis*: ‘başta gelen, komutan’ (6b/13).

ερχόμενος *erhómenos ersomenos*: ‘gelen’ (7a/1).

μη έρθη *mi érsi mi nersí*: ‘gelmesin’ (7a/1).

έρχο *érho erho*: ‘gelir’ (7a/1).

μη έρθεις *mi érsis mi nersís*: ‘gelmeyesin’ (7a/1).

έφερε *éfere efere*: ‘getirdi’ (7a/1).

θα έρθη *sa érti farti*: ‘gelecek’ (7a/1).

θα έρθης *sa érsis fartis*: ‘geleceksin’ (7a/2).

φερμένος *ferménos fermentos*: ‘getirilmiş’ (7a/2).

ας φέρει *as féri as ferí*: ‘getirsin’ (7a/2).

μη φέρει *mi féri mi ferí*: ‘getirmesin’ (7a/2).

φέρε *fére fere*: ‘getir’ (7a/2).

μη φέρεις *mi féris mi feris*: ‘getirmeyesin’ (7a/2).

έφυγε *éfige epiye*: ‘gitti’ (7a/3).

πάει *páyí payí*: ‘gidiyor’ (7a/3).

γιαγηρτής *yayirtís yayitis*: ‘geri dönen’ (7a/3).

γιαμένος *yaménos* ya'omenos: 'geri dönmüş' (7a/3).

ας πάει η μια *as páyi i mya as pa' [i] i miya' i*: 'biri (dişil) gitsin' (7a/3).

ame mi yais: ? (7a/4).

έκατσα *ékaça ekaça*: 'oturдум' (7a/4). c

καθίζει *kaşizi kaşizi*: 'oturuyor' (7a/4).

καθίζεις *kaşizis kaşitis*: 'oturuyorsun' (7a/4).

καθισμένος *kaşisménos kaşizmenos*: 'oturmuş olan' (7a/4).

ας κάτσει *as káçi as kaçi*: 'otursun' (7a/5).

μη κάτσει *mi káçi mi kaçi*: 'otumasın' (7a/5).

κάτσε *káçe kaçe*: 'otur' (7a/5).

μη καθίσεις *mi kaşisis mi kaçiz / mi kaçis*: 'oturma (sen)' (7a/5).

εσίκω *esíko esíko*: 'kalk' (7a/5).

σηκώνετε *sikónete sikónete*: 'kalkıyor' (7a/5).

σηκωθείς *sikoşís sikoşitis*: 'kalkacaksınız' (7a/6).

σηκομένος *sikoménos sikoçomenos*: 'kalkmış' (7a/6).

εσηκωθεί *esikoşí esikoşí*: 'kalkmıştı' (7a/6).

μη σηκωθεί *mi sikoşí mi sikoşí*: 'kalkmayın' (7a/6).

σήκω *síko siko*: 'kalk' (7a/6).

μη σηκωθείς *mi sikoşís mi sikoşís*: 'kalkmayasın' (7a/7).

έφαγε *éfage efage*: 'yedi, met.: ye' (7a/7).

τρώει *tróyi tiroyi*: 'yiyor' (7a/7).

τρώει *tróyi tiroçoyi*: 'yiyor' (7a/7).

φαγός *fagás fagas*: 'çok yiyen' (7a/7).

φαγομένο *fagoméno fa'omeno*: 'yenmiş' (7a/7).

μη φάει *mi fái mi fa'i*: 'yemesin' (7a/8).

φάγε *fáge fage*: 'ye' (7a/8).

μη φαις *mi fes mi fais*: 'yemeyesin' (7a/8).

ήπιε *ípve ipve*: 'içti' (7a/8).

πίνει *píni pini*: 'içiyor' (7a/8).

πιώτης *pyótis pyotis*: 'içen' (7a/8).

πιομένος *pyoménos ipçomenos*: 'içmiş olan' (7a/9).

ας πει *as pyí as piçi*: 'içsin' (7a/9).

μη πιεί *mi pyí mi ip̄si*: ‘içmesin’
(7a/9).

ήπιε *ipyē ip̄se*: ‘içti’ (7a/9).

μη πιείς *mi pyís mi ip̄sis*: ‘içmeyesin’
(7a/10).

αγροίκησε *agrikise agrik̄ise*:
‘duydu’ (7a/10).

ήγρηκα *igrika igrīka*: ‘duyuyordum’
(7a/10).

αγρουικητής *agrikitis girik̄itis*:
‘duyan’ (7a/10).

ηγρουικημένος *igrikiménos*
igrikizmenos: ‘duyulmuş olan’
(7a/11).

εγρουικήσει *egrikisi ezgrik̄isi*:
‘duyuyordu’ (7a/11).

μη εγρουικήσει *mi egrikisi mi grik̄isi*:
‘duymasın’ (7a/11).

αγροίκησε *agrikise agrik̄ise*:
‘duydu’ (7a/11).

μη εγρουικήσεις *mi egrikisis mi*
grik̄itis: ‘duymayasın’ (7a/12).

συσσώρευση *sissórefsi id̄esori*:
‘toparlamak’ (7a/12).

συσσωρευτής *sissorevtís šoritis*:
‘toparlayan’ (7a/12).

σουρεμένο *sureméno šuremeno*:
‘toparlanmış’ (7a/12).

έσυρα *ésira essori*: ‘sürükledim’
(7a/12).

μη σύρει *mi síri mi šuri*:
‘sürüklemesin’ (7a/13).

συσσωρευτής *sissorevtís šoritis*:
‘toparlayan’ (7a/13).

σουρεμένο *sureméno šuremeno*:
‘toparlayan’ (7a/13).

έσυρα *ésira essori*: ‘sürükledim’
(7a/13).

μη σύρει *mi síri mi šuri*:
‘sürüklemesin’ (7a/13).

γύρισα *giris̄a girīka*: ‘döndüm’
(7a/13).

μη γυρνάς *mi girnás mi grīkas*:
‘dönme’ (7a/13).

σύρε *síre šurye*: ‘sürükle’ (7b/1).

μη σύρεις *mi síris mi šuris*:
‘sürüklemeyesin’ (7b/1).

εμίλησε *emilise emilise*: ‘konuştu’
(7b/1).

μιλεί *mili mili*: ‘konuşuyor’ (7b/1).

ομηλητής *omilitís militis*: ‘konuşan’
(7b/1).

μιλημένο *miliméno* milimeno:
‘konuşulmuş’ (7b/1).

ας μίληση *as milisi* az milisi:
‘konuşsun’ (7b/2).

μη μιλήσεις *mi milísis* mi milisis:
‘konuşmayasın’ (7b/2).

μί λησε *mi lise* mi lise: ‘konuş’ (7b/2).

μη μιλήσεις *mi milísis* mi milisis:
‘konuşmayasın’ (7b/2).

εζήλεψε *ezilepse* edulepse: ‘kışkandı’
(7b/3).

ζηλεύει *zilevi* duloi: ‘kışkanıyor’
(7b/3).

ζηλευτής *zileftís* duleftis: ‘kışkanan’
(7b/3).

ζηλευμένο *zilevméno* dulemeno:
‘kışkanılmış’ (7b/3).

ας ζηλέψει *as zilépsi* az dulepsi:
‘kışkansın’ (7b/3).

μη ζηλέψει *mi zilépsi* mi dulepsi:
‘kışkanmasın’ (7b/4).

μη ζηλέψεις *mi zilépsis* mi dulepsis:
‘kışkanmayasın’ (7b/4).

φόβος *fónos* foves: ‘korkmak’ (‘to
fear’ Collins: 287a); (7b/5).

πέσημο *pésimo* pezma: ‘düşmek’
(‘fall’ Collins: 282a); (7b/6).

ρήμα *ríma* rima: ‘atmak’ (7b/6).

σκέπαζμα *skérazma* iskepezma:
‘örtü’ σκεπάζω *sképázo* ‘örtmek’
(‘cover’ Collins: 176a); (7b/7).

καύμα *kavma* kayma: ‘yanmak’ (KR:
650b); (7b/8).

ΥAzmA: ‘içeri girmek’ (7b/8).

βγαίνω *vgéno* ivyema: ‘dışarı çıkmak’
(‘go out’ Collins: 336b); (7b/9).

δεσμός *desmós* dema: ‘bağlamak’
(‘link’ Collins: 462a); (7b/10).

λύνω *lino* lima: ‘çözmek’ (‘solve’
Collins: 756a); (7b/11).

παράσερμα *paráserma* paraserma:
‘sürüklemek’ (7b/11).

άρμεγμα *ármegma* armema: ‘süt
sağmak’ (7b/12).

κόμμα *kómma* komma: ‘kesmek’ (KR:
684b); (7b/13).

βάρισμα *várisma* varizma: ‘vurmak’
(8a/1).

φεύγω *fevgo* fevgá: ‘kaçmak’ (‘flee’
Collins: 299a); (8a/1).

δόσμον *dósmon* dozma: ‘vermek’
(Altunbaş: 49); (8a/2).

εφοβήθηκε *efovísike* **efovísihe**:
'korktu' φόβος *fónos* **foves**: 'korku'
(‘fear’ Collins: 287a); (8a/2).

φοβάτε *fováte* **fovate**: 'korkuyor'
φόβος *fónos* **foves**: 'korkular' ('fear'
Collins: 287a); (8a/3).

φοβητής *fovítis* **fovitis**: 'korkan'
φόβος *fónos* **foves**: 'korku' ('fear'
Collins: 287a); (8a/3).

φοβερισμένος *foverisménos*
foverizmenos: 'korkutulmuş' φόβος
fónos **foves**: 'korku' ('fear' Collins:
287a); (8a/3).

ας φοβηθεί *as fovísi* **as fovísi**:
'korksun' φόβος *fónos* **foves**:
'korkmak' ('fear' Collins: 287a);
(8a/3).

μη φοβηθεί *mi fovísi* **mi fovísi**:
'korkmasin' φόβος *fónos* **foves**:
'korkmak' ('fear' Collins: 287a);
(8a/4).

φόβος *fónos* **foves**: 'korkmak' ('fear'
Collins: 287a); φόβο *fóno* **fono**:
'korku' φόβος *fónos* **foves**: 'korkmak'
(‘fear’ Collins: 287a); (8a/4).

φόβος *fónos* **foves**: 'korkmak' ('fear'
Collins: 287a); μη φοβάσε *mi fováse*
mi fovase: 'korkma' (8a/4).

έπεσε *épepe* **epese**: 'düştü' πέσιμο
pésimo **pezma**: 'düşmek' ('fall'
Collins: 282a); (8a/4).

πέφτω *péfto* **pefti**: 'düşüyorum'
πέσιμο *pésimo* **pezma**: 'düşmek'
(‘fall’ Collins: 282a); (8a/4).

πέφταις *péftis* **peftis**: 'düşüyorsun'
πέσιμο *pésimo* **pezma**: 'düşmek'
(‘fall’ Collins: 282a); (8a/5).

πεσμένος *pesménos* **pezmenos**:
'düşmüş' πέσιμο *pésimo* **pezma**:
'düşmek' ('fall' Collins: 282a); (8a/5).

ας πέσει *as pési* **az pesi**: 'düşsün'
πέσιμο *pésimo* **pezma**: 'düşmek'
(‘fall’ Collins: 282a); (8a/5).

μη πέσει *mi pési* **mi pesi**: 'düşmesin'
πέσιμο *pésimo* **pezma**: 'düşmek'
(‘fall’ Collins: 282a); (8a/5).

πέσε *pése* **pese**: 'düş' πέσιμο *pésimo*
pezma: 'düşmek' ('fall' Collins:
282a); (8a/5).

μη πέσεις *mi pésis* **mi pesis**: 'düşme'
(8a/5).

pespe: 'düş' πέσιμο *pésimo* **pezma**:
'düşmek' ('fall' Collins: 282a); (8a/5).

μη πέσεις *mi pésis* **mi pesis**:
'düşmeyesin' πέσιμο *pésimo* **pezma**:
'düşmek' ('fall' Collins: 282a); (8a/5).

έβρεξε *énrekse evreḱse*: ‘yağmış’
βροχή *vrohí*: ‘yağmak’ (‘rain’ Collins:
647a); (8a/5).

έρηξε *érikse erikḱse*: ‘düşürdü’ (8a/6).

ρίχνει *ríhni riḱni*: ‘düşürüyor’ (8a/6).

βρέχει *vréhi verehi*: ‘yağıyor’ βροχή
vrohí: ‘yağmak’ (‘rain’ Collins: 647a);
(8a/6).

ρίχτης *ríhtis reḱtis*: ‘düşüren’ (8a/6).

ριγμένος *rigménos rimenos*:
‘düşürülmüş’ (8a/6).

ας ρίξει *as ríksi az riḱsi*: ‘düşürsün’
(8a/6).

μη ρίξει *mi ríksi mi riḱsi*:
‘düşürmesin’ (8a/7).

ρίξε *rikse riḱse*: ‘düşür’ (8a/7).

μη ρίξεις *mi ríksis mi riḱsis*:
‘düşürmeyesin’ (8a/7).

εσκεπάστηκε *eskepástike*
eskepastike: ‘örtülmüş’ σκεπάζω
skepázo: ‘örtmek’ (‘cover’ Collins:
176a); (8a/7).

εσκεπάζει *eskepázi eskepazi*:
‘örtüyor’ σκεπάζω *skepázo*: ‘örtmek’
(‘cover’ Collins: 176a); (8a/7).

εσκεπαστής *eskepastís eskepastiz*:
‘örten’ σκεπάζω *skepázo*: ‘örtmek’
(‘cover’ Collins: 176a); (8a/8).

εσκεπασμένος *eskepasménos*

eskepazmenos: ‘örtülmüş’ σκεπάζω

skepázo: ‘örtmek’ (‘cover’ Collins:
176a); (8a/8).

ας σκεπάσει *as skepási as [s]kepasi*:
‘örtün’ σκεπάζω *skepázo*: ‘örtmek’
(‘cover’ Collins: 176a); (8a/8).

μη σκεπάσει *mi skepási mi skepasi*:
‘örtmesin’ (8a/8).

εσκέπασε *esképassé eskepase*: ‘örtü’
(8a/9).

μη σκεπάσεις *mi skepásis mi*
skepasis: ‘örtmeyesin’ (8a/9).

κάηκε *káyike ekayike*: ‘yandı’ κάυμα
kavma ḱayma: ‘yanmak’ (KR: 650b);
(8a/9).

καίγεται *kéyete keyete*: ‘yanıyor’
κάυμα *kavma ḱayma*: ‘yanmak’ (KR:
650b); (8a/9).

καύτης *kaftis kaitis*: ‘yakan’ κάυμα
kavma ḱayma: ‘yanmak’ (KR: 650b);
(8a/9).

καμένος *kaménos kaymenos*: ‘yanmış
olan’ κάυμα *kavma ḱayma*: ‘yanmak’
(KR: 650b); (8a/10).

ας κάψει *as kápsi az kapsi*: ‘yaksın’
κάυμα *kavma ḱayma*: ‘yanmak’ (KR:
650b); (8a/10).

εκαψε ekapse eḱapsi: ‘yaktı’ (8a/10).

μη κάψει mi kápsi mi ḱapsi:
‘yakmasın’ **καύμα kavma ḱayma:**
‘yanmak’ (KR: 650b); (8a/10).

κάψε káψε kapse: ‘yakmış’ **καύμα kavma ḱayma:** ‘yanmak’ (KR: 650b); (8a/10).

μη κάψεις mi kápsis mi kapsis:
‘yakmayasın’ **καύμα kavma ḱayma:**
‘yanmak’ (KR: 650b); (8a/10).

έπικε épike epike: ‘konuştu’
επικοινωνία epikinonía epikinoniya:
‘iletişim, irtibat kurmak’ (‘contact’
Collins: 161b); (8a/11).

πίκει píkē peki: ‘konuşuyor’
επικοινωνία epikinonía epikinoniya:
‘irtibat kurmak’ (‘contact’ Collins:
161b); (8a/11).

πέστης péstis peztis: ‘konuşan’
επικοινωνία epikinonía epikinoniya:
‘irtibat kurmak’ (‘contact’ Collins:
161b); (8a/11).

πεσμένος pesménos pazmenos:
‘konuşmuş olan’ **επικοινωνία epikinonía epikinoniya:** ‘irtibat kurmak’ (‘contact’ Collins: 161b); (8a/11).

ας πει az pi: ‘konuşsun’ **επικοινωνία epikinonía epikinoniya:** ‘irtibat

kurmak’ (‘contact’ Collins: 161b); (8a/11).

μη πει mi pi: ‘konuşmasın’
επικοινωνία epikinonía epikinoniya:
‘irtibat kurmak’ (‘contact’ Collins:
161b); (8a/12).

άλλα μη πεις APA mi pis: ‘ama konuşmayasın’ **επικοινωνία epikinonía epikinoniya:** ‘irtibat kurmak’ (‘contact’ Collins: 161b); (8a/12).

εβγήκε evgíke evyike: ‘çıkımsı’ (8a/12).

βγαίνει vgeni ivyeni: ‘çıkıyor, gidiyor’ (8a/12).

βγάλτην vgáltin evgartin: ‘onu (dışıl) çıkar’ (8a/12).

βγαλμένος vgalménos evgarmenos: ‘çıkartılmış’ (8a/13).

ας βγει as vgi az viyi: ‘çıksın’ (8a/13).

μη βγει mi vgi mi viyi: ‘çıkmasın’ (8a/13).

έβγα évga evga: ‘çık’ (8a/13).

μη βγείς mi vgis mi vyis: ‘çıkmayasın’ (8a/13).

εκόπηκε ekópike eḱopike: ‘koptu’ (8a/13).

κόβετε *kóvete* **κὀvete:** ‘kesiliyor’
(8a/13).

εβαθήστηκε *evastitike* **evarsitike:**
‘yürütüldü’ (8a/13).

βαδίσται *vadíste* **varizte** [vadiste]:
‘yürüyünüz’ (8a/13).

εσώθηκε *esósike* **αδóσike:** ‘kutuldu’
(8a/13).

σώζετε *sózete* **δóδετε:** ‘kurtarın’
(8a/13).

έδεσε *édese* **edese:** ‘bağladı’ (8b/1).

δένει *đéni* **đeni:** ‘bağlıyor’ (8b/1).

δέστης *đéstitis* **đestis:** ‘bağlayan’
(8b/1).

δεμένος *đeménos* **đemenos:**
‘bağlanmış’ (8b/1).

έδεσε *édese* **ezđesi:** ‘bağladı’ (8b/1).

μη δέσει *mi đési* **mi đesi:** ‘bağlamasın’
(8b/1).

δέσε *đése* **đese:** ‘bağla’ (8b/2).

μη δέσει *mi đési* **mi đesis:**
‘bağlamasın’ (8b/2).

έλυσε *élise* **elise:** ‘çözdü’ (8b/2).

λύτης *lítis* **litis:** ‘çözen’ (8b/2).

λύνε *líne* **lime:** ‘çözesin’ (8b/2).

τους *tus* **tus:** eril veya cisim çekiminde
-i hali yerine kullanılan çoğul eril
kişisini belirten artikel (8b/2).

ας λύσει *as lísi* **az lisi:** ‘çözsün’ (8b/3).

μη λύσει *mi lísi* **mi lisi:** ‘çözmesin’
(8b/3).

λύσε *líse* **lise:** ‘çöz’ (8b/3).

μη λύσεις *mi lísis* **mi lisis:**
‘çözmeylesin’ (8b/3).

επαρέσθη *eparésire* **eparasire:**
‘sürükledi’ (8b/3).

παρασήρθη *parasírthi* **parasirti:**
‘sürüklenen’ (8b/4).

παρασήρθης *parasírthís* **parasirtis:**
‘sürükleyen’ (8b/4).

παρασερμένος *paraserménos*
parasirmenos: ‘sürüklenmiş olan
(eril)’ (8b/4).

ας παρασήρει *as parasíri* **az**
Wparasiri: ‘sürüklesin’ (8b/4).

μη παρασήρει *mi parasíri* **mi**
parasiri: ‘sürüklemesin’ (8b/5).

παρασήρε *parasíre* **parasere:** ‘(sen)
sürükleyesin’ (8b/5).

μη παρασήρεις *mi parasírís* **mi**
parasiris: ‘(sen) sürüklemeyesin’
(8b/5).

έρμαξε *érmakse* *ermaḵse*: ‘keşif yaptı’ (8b/5).

έρμει *ermi* *ermei*: ‘keşif yapıyor’ (8b/6).

ερμάχτης *ermáhtis* *ermaḵtis*: ‘keşif yapan’ (8b/6).

ερμαγμένος *ermagménos*
ermamēnos: ‘keşif yapılmış olan’ (8b/6).

ας ερμάξει *as ermáksi* *as armaḵsi*: ‘keşif yapsın’ (8b/6).

μη ερμάξει *mi ermáksi* *mi narmaḵsi*: ‘keşif yapmasın’ (8b/6).

έρμαξε *érmakse* *armaḵse*: ‘keşif yaptı’ (8b/7).

μη ερμάξει *mi ermáksi* *mi narmeḵsi*: ‘keşif yapmasın’ (8b/7).

έκοψε *ékopse* *eḵopse*: ‘kesti’ (8b/7).

κόβει *kóni* *ḵopi*: ‘kesiyor’ (8b/7).

κόφτης *kóftis* *ḵoftis*: ‘kesen’ (8b/7).

κομένος *koménos* *ḵomenos*: ‘kesilmiş’ (8b/8).

ας κόψει *as kópsi* *az ḵopsi*: ‘kessin’ (8b/8).

μη κόψει *mi kópsi* *mi ḵopsi*: ‘kesmesin’ (8b/8).

κόψε *kópse* *ḵopse*: ‘kes’ (8b/8).

μη κόψεις *mi kópsis* *mi ḵopsis*: ‘kesmeyesin’ (8b/8).

εβάρθηκε *evársike* *evarike*: ‘vurulmuş’ (8b/9).

βαράει *varáyi* *varizi*: ‘vuruyor’ (8b/9).

βαρηστής *varistís* *varistis*: ‘vuran’ (8b/9).

βαρισμένος *varisménos* *varizmenos*: ‘vurulmuş olan’ (8b/9).

ας βαράει *as varáyi* [a]z *vari*: ‘vursun’ (8b/9).

μη βαρέσει *mi varési* *mi vari*: ‘vurmasın’ (8b/10).

βάρα *vára* *vari*: ‘vur’ (8b/10).

μη βαρείς *mi varís* *mi varis*: ‘vurma’ (8b/10).

έφυγε *éfiye* *efiye*: ‘gitti’ (8b/10).

φεύγει *fevgi* *fevyi*: ‘gidiyor’ (8b/10).

φεύγας *fevgas* *fevgas*: ‘giden’ (8b/10).

φευγάτος *fevgátos* *fevgátos*: ‘gitmiş olan’ (8b/11).

ας φύγει *as figi* *az fiyi*: ‘gitsin’ (8b/11).

μη φύγει *mi figi* *mi fiyi*: ‘gitmesin’ (8b/11).

φύγε *fiye* *fiye*: ‘git’ (8b/11).

μη φύγεις *mi f̄gis mi fiyis*:
‘gitmeyesin’ (8b/11).

έδοκε *édoke edoke*: ‘verdi’ (8b/11).

δίνει *d̄ini d̄odi*: ‘veriyor’ (8b/12).

δώτης *d̄ótis d̄ostis*: ‘veren’ (8b/12).

δωμένος *d̄oménos d̄ozmenos*:
‘verilmiş olan’ (8b/12).

ας δώσει *as d̄ósi az d̄osi*: ‘versin’
(8b/12).

μη δώσει *mi d̄ósi mi d̄osi*: ‘vermesin’
(8b/12).

δώσε *d̄óse d̄ose*: ‘ver’ (8b/13).

μη δώσεις *mi d̄ósis mi d̄osis*:
‘vermeyesin’ (8b/13).

δίψασμα *d̄ípsasma ip̄szazma*:
‘susamak’ (9a/1).

πούλημα *p̄úlīma pulīma*: ‘satmak’
(‘sell’ Collins: 715a); (9a/2).

αγόρασμα *aḡórasma aḡorazma*:
‘satın alma, alışveriş’; *αγοράζω*
agorázo aḡorazma: ‘satın almak’
(‘buy’ Collins: 99b); (9a/3).

ζήτημα *z̄ítīma z̄imita*: ‘dilemek,
istemek’ (9a/3).

ζυμώνω *zimónō zimoma*: ‘yoğurmak’
(‘knead’ Collins: 438a); (9a/4).

ψήνω *ps̄ino ipsima*: ‘pişirmek’ (‘bake’
Collins: 55a); (9a/5).

γλήτωμα *gl̄ítōma getōma*:
‘kurtarmak’ (9a/6).

έπληνα *íplīna iplīma*: ‘yıkadım’
(9a/6).

μέτρημα *métrīma metrīma*: ‘saymak’
(‘count’ Collins: 172a); (9a/7).

έπιασε *ípyase ip̄saze*: ‘tuttu’ (9a/7).

πιάνει *piyáni piyani*: ‘tutuyor’ (9a/8).

πιάστης *pyástis ip̄samtis*: ‘tutan’
(9a/8).

πιασμένος *pyasménos ip̄sazmenos*:
‘tutulmuş olan’ (9a/8).

ας πιάσει *as pyási as piyasi*: ‘tutsun’
(9a/8).

μη πιάσει *mi pyási mi pyasi*: ‘tutmasın
mi’ (9a/9).

πιάσε *pyáse ip̄sase*: ‘tut’ (9a/9).

μη πιάσεις *mi pyásis mi ip̄sasis*:
‘tutmayasın’ (9a/9).

επούλισε *ep̄úlise epulise*: ‘sattı’ (9a/9).

πουλεί *pulí puli*: ‘satıyor’ (9a/9).

πουλήτης *pulítis pulitis*: ‘satan’
(9a/10).

πουλημένος *puliménos pulimenos*:
'satılmış olan' (9a/10).

ας πουλήσει *as pulísi as pulisi*: 'satsın'
(9a/10).

πούλησε *púlise pulise*: 'sat' (9a/10).

μη πουλήσεις *mi pulísis mi pulisis*:
'satmayasın' (9a/10).

αγόρασε *agórase agorase*: 'satın aldı'
(9a/11).

αγοράζει *agorázi agorazi*: 'satın
alıyor' (9a/11).

αγοραστής *agorastís agorastis*: 'satın
alan' (9a/11).

αγορασμένος *agorasménos*
agorazmenos: 'satın alınmış olan'
(9a/11).

αγόραση *agórase agorasi*: 'satın alma
işlemi' (9a/12).

μη αγοράσει *mi agorási mi nağorazi*:
'satın almasın' (9a/12).

αγόρασε *agórase agorase*: 'satın al'
(9a/12).

μη αγοράζεις *mi agorázis mi*
nağorazis: 'satın almıyorsun' (9a/12).

εζήτηξε *ezítikse ezitıkse*: 'istedi'
(9a/13).

ζήτα *zíta zita*: 'iste' (9a/13).

ζητητής *zitihtís zitihtis*: 'isteyen'
(9a/13).

ζητημένος *zitiménos zitimenos*:
'istenmiş olan' (9a/13).

ας ζητήξει *as zítiksi az [z]itıkxi*:
'istesin' (9a/13).

μη ζητήξει *mi zítiksi mi zitiıkxi*:
'istemessin' (9b/1).

ζήτηξε *zítikse zitiıkse*: 'iste' (9b/1).

μη ζητήξεις *mi zítiksis mi zitiıkxis*:
'istemeyessin' (9b/1).

εζήμοσε *ezímose ezimose*: 'yoğurdu'
(9b/1).

ζημώνει *zimóni zimoni*: 'yoğuruyor'
(9b/1).

ζημώτης *zimótis zimotis*: 'yoğuran'
(9b/2).

ζημωμένος *zimoménos zimomenos*:
'yoğurulmuş olan' (9b/2).

ας ζημώσει *as zimósi az zimosi*:
'yoğursun' (9b/2).

μη ζημώσει *mi zimósi mi zimosi*:
'yoğurmasın' (9b/2).

ζήμοσε *zímose zimose*: 'yoğur' (9b/2).

μη ζημώσεις *mi zimósis mi zimosis*:
'yoğurmayasın' (9b/3).

έψησε *ípsise ipsise*: 'pişirdi' (9b/3).

ψύνει *psíni ipsini*: ‘pişiriyor’ (9b/3).

ψύστης *psístis ipsistis*: ‘pişiren’ (9b/3).

ψυμένος *psiménos ipsimenos*: ‘pişirilmiş olan’ (9b/3).

ας ψύσει *as psísi as ip[s]isi*: ‘pişirin’ (9b/4).

μη ψύσει *mi psísi mi pisi*: ‘pişirmesin’ (9b/4).

έψησε *ípsise ipsise*: ‘pişirdi’ (9b/4).

μη ψύσεις *mi psísis mi ipsisis*: ‘pişirmeyesin’ (9b/4).

ανακήνωσε *anakínose akenose*: ‘duyur, ilan et’ (9b/5).

ανακηνώνει *anakinóne kenoni*: ‘duyuruyor, ilan ediyor’ (9b/5).

ανακηνώτης *anakinótis kenotis*: ‘duyuran, ilan eden’ (9b/5).

ανακηνωμένος *anakinoménos kenomenos*: ‘duyurulmuş, ilan edilmiş’ (9b/5).

ας ανακηνώσει *as anakinósi as kenosi*: ‘duyursun, ilan etsin’ (9b/5).

ανακήνωσε *anakínose kenose*: ‘duyur, ilan et’ (9b/6).

μη ανακηνώσεις *mi anakinósis mi kenosis*: ‘duyurmayasın, ilan etmeyesin’ (9b/6).

έπληνε *ípline ipline*: ‘yıkadı’ (9b/6).

πλένει *pléni iplini*: ‘yıkıyor’ (9b/6).

πλήτης *plítis iplitis*: ‘yıkayan’ (9b/6).

πλημένος *pliménos iplimenos*: ‘yıkamış olan’ (9b/7).

ας πλήνει *as plíni as pilini*: ‘yıkasın’ (9b/7).

μη πλήνει *mi plíni mi plini*: ‘yıkamasın’ (9b/7).

πλήνε *plíne ipline*: ‘yıkadı’ (9b/7).

μη πλήνεις *mi plínis mi plinis*: ‘yıkamasın’ (9b/7).

μέτρησε *métrise emetrise*: ‘saydı’ (9b/8).

μέτρα *métra metra*: ‘say’ (9b/8).

μετρητής *metritís metritis*: ‘sayan’ (9b/8).

μετρημένος *metriménos metrimenos*: ‘sayılmış olan’ (9b/8).

ας μετρήσει *as metrísi az metrisi*: ‘saysın’ (9b/8).

μέτρησε *métrise metrise*: ‘sayasın’ (9b/9).

μη μετρήσεις *mi metrísis* *mi metrisis*:
'saymayasın' (9b/9).

ντρέπομαι *drérome* *idrepom*:
'utanıyogum'; ντροπαλός *dropalós*:
'utangaç' ('shy' Collins: 734a);
(10a/13).

ντράπηκε *drárike* *edrapike*: 'utandı';
ντροπαλός *dropalós*: 'utangaç' ('shy'
Collins: 734a); (10a/13).

ντρέπετε *drépete* *direpete*: 'utanıyor'
ντροπαλός *dropalós*: 'utangaç' ('shy'
Collins: 734a); (10a/13).

ξέχασμα *kséhasma* *iksehama*:
'unutmak' (10b/1).

ξέχασε *kséhase* *iksehase*: 'unuttu'
(10b/1).

ξέχασα *kséhasa* *iksehasa*: 'unuttum'
(10b/1).

σκόρησε *skóripise* *iskriropise*: 'saçtı'
(10b/2).

σκορπά *skorpá* *iskriopa*: 'saçıyor'
(10b/2).

καβαλήκευμα *kavalíkevma*
ķavalíkema: 'binmek' (10b/3).

καβαλήκεψε *kavalíkepse* *aķvalíkepse*
[*kavalíkepse*]: 'bindi' (10b/3).

καβαληκισμένοι *kavalíkisméni*
ķavalíkoyi [*kavalíkisméni*]: 'binmiş
olanlar' (10b/3).

κατέβασμα *katévasma* *ķatevazma*:
'inmek' (10b/4).

εκατέβηκε *ekatévike* *eķatevike*: 'indi'
(10b/4).

κατεβαίνει *katevéni* *ķateveni*: 'iniyor'
(10b/4).

κατεβασιά *katevasyá* *ķatevasya*:
'inme' (10b/5).

εκατέβασε *ekatévase* *eķatevase*:
'indirdi' (10b/5).

κατεβάζει *katevázı* *ķatevazi*:
'indiriyor' (10b/6).

μάσημα *másima* *masizma*:
'çiğnemek' (10b/6).

μάσηξε *másikse* *emasise* *mAsY*:
'çiğnedi' (10b/6).

κατάπιμα *katárima* *ķatarşoma*:
'yutmak' (10b/8).

κατάπιε *katáriye* *eķatarşe*: 'yut'
(10b/8).

καταπίνει *katapíni* *ķatapini*:
'yutuyor' (10b/8).

σφάλισμα *sfálima* *isfalizma*:
'karamak' (10b/8).

σφάληξε *sfálikse* *esefalikse*: ‘kapattı’ (10b/8).

σφαλίζει *sfálizi* *isfalizi*: ‘kapatıyor’ (10b/8).

βράσιμο *vrásimo* *ivrazma*: ‘kaynamak’ (10b/9).

έβρασε *évrase* *ivrase*: ‘kaynadı’ (10b/9).

βράζει *vrázi* *ivrazi*: ‘kaynıyor’ (10b/9).

κλέψιμο *klépsimo* *iklema*: ‘çalmak, met.: hırsızlamak’ (10b/10).

έκλεψε *éklepse* *iklepse*: ‘çaldı’ (10b/10).

κλέφτης *kléftis* *iklefti*: ‘hırsız’ (10b/11).

χέσιμο *hésimo* *şezma*: ‘tuvaletini yapmak’ (büyük abdestini yapmak argo kelimedir); (10b/11).

χέστηκε *héstike* *eşestike*: ‘tuvaletini yaptı’ (10b/11).

χέζεται *hezete* *şezete*: ‘tuvaletini yapıyor’ (10b/11).

πέταγμα *pétagma* *petazma*: ‘uçmak’ (10b/12).

πέταξε *pétakse* *epetakse*: ‘uçtu’ (10b/12).

πετά *petá* *peta*: ‘uçuyor’ (10b/12).

ράβω *ráno* *rama*: ‘dikmek’ (TLR: 55);
έραψε *érapse* *erapse*: ‘dikti’ (10b/13).

ράφτης *ráftis* *rafti*: ‘terzi’ (10b/13).

σκίσιμο *skísimo* *YksA* *skizma*: ‘yırtmak’ (11a/1).

σκίζει *skízi* *YksA* *skizi*: ‘yırtıyor’ (11a/1).

πνίξιμο *pníksimo* *ipnima*: ‘boğmak’ (11a/2).

έπνιξε *épnikse* *ipnikse*: ‘boğdu’ (11a/2).

πνίγει *pnígi* *iptiyi*: ‘boğuyor’ (11a/2).

βήξιμο *víksimo* *vişima*: ‘öksürmek’ (11a/3).

έβηξε *évikse* *evikse*: ‘öksürdü’ (11a/3).

βήχει *víhi* *vişi*: ‘öksürüyor’ (11a/4).

φτέρνησμα *ftérnisma* *ifkarmizma*: ‘aksırmak, hapşurmak’ (11a/4).

φτερνήστηκε *fternístike*
efkarmistike: ‘hapşurdu’ (11a/5).

φτερνήζετε *fternízete* *efkarmizte*: ‘hapşuruyor’ (11a/5).

γελώ *geló* *yelo*: ‘gülmek’ (11a/6).

γέλασε *gélase* *eyelase*: ‘güldü’ (11a/6).

γέλα *géla* *yela*: ‘gülüş’ (11a/6).

κλάμα *kláma* *iklayma*: ‘ağlamak’
(11a/6).

έκλαψε *éklapse* *iklapse*: ‘ağladı’
(11a/6).

κλαίει *kléyi* *ikleyi*: ‘ağlıyor’ (11a/6).

δάγκωμα *dángoma* *dağama*:
‘ısırmak’ (11a/8).

δάγκωσε *dángose* *edağase*: ‘ısırdı’
(11a/8).

δαγκώνει *dangóni* *dağani*: ‘ısıριıyor’
(11a/8).

πιπίλισμα *pipílisma* *pipilizma*:
‘emmek’ (11a/9).

πιπίλησε *pipílise* *aripilise*: ‘emdi’
(11a/9).

πιπιλήζει *pipilízi* *pipilizi*: ‘emiyor’
(11a/9).

φίλημα *filima* *filima*: ‘öpmek’
(11a/10).

φίλησε *filise* *efilise*: ‘öptü’ (11a/10).

φιλί *filí* *fili*: ‘öpücük’ (11a/10).

πνίγω *pnigo* *ipnima*: ‘boğmak, met.:
asmak’ (11a/11).

έπνηξε *épnikse* *ipnikse*: ‘boğdu’
(11a/11).

πνήγει *pnígi* *ipnisi*: ‘boğuyor’
(11a/11).

βρέξιμο *vréksimo* *ivrema*: ‘ıslatmak’
(11a/12).

έβρεξε *évrekse* *ivrekse*: ‘ıslattı’
(11a/12).

βρέχει *vréhi* *ivreşi*: ‘(yağmur) yağıyor’
(11a/12).

αποθαμός *apoθamós* *apoθamos*:
‘ölmek’ (11a/13).

απόθαινε *apóθene* *apoθane*: ‘öldü’
(11a/13).

αποθαίνει *apóθeni* *apoθeni*: ‘ölüyor’
(11a/13).

σκότωμα *skótoma* *uskotoma*:
‘öldürmek’ (11b/1).

σκότωσε *skótose* *iskotose*: ‘öldürdü’
(11b/1).

σκοτώνει *skotóni* *iskotoni*:
‘öldürüyor’ (11b/1).

χτίσιμο *htísimo* *iktizma*: ‘inşa etmek’
(11b/2).

έχτιζε *éhtize* *iktise*: ‘inşa ediyordu’
(11b/2).

χτίζει *htízi* *iktizi*: ‘inşa ediyor’ (11b/2).

χάλασμα *hálazma* *halazma*
[*hálazma*]: ‘yıkmaq’ (11b/3).

εχάλασε *ehálase* *ehalase*: ‘yıktı’
(11b/3).

χάλα *hála hāla*: ‘yık’ (11b/3).

επισκέπτομαι *episképtome*
πίδεξιμα: ‘ziyaret etmek (11b/4).

επισκέφτηκε *episkéftike*
επίδεξεftike: ‘ziyaret etti’ (11b/4).

επισκεύετε *episkevete* πίδεξεvyete:
‘ziyaret ediyor’ (11b/4).

γέμισμα *gémisma* yemizma:
‘doldurmak’ (11b/5).

γέμισε *gémise* eyemise: ‘doldurdu’
(11b/5).

γεμίζει *gemízi* yemizi: ‘dolduruyor’
(11b/5).

θύμωμα *śímoma* atimoma: ‘sövmek’
(11b/6).

εθύμωσε *esímose* atimoḵse: ‘sövdü’
(11b/6).

θυμώνει *fimóni* atimoni: ‘sövüyor’
(11b/7).

κυνήγημα *kinígma* kiḡirma:
‘avlamak’ (11b/7).

κυνήγησε *kinígise* ekiḡise: ‘avladı’
(11b/8).

κυνήγα *kiníga* kina: ‘avla’ (11b/8).

ΥῆςΑ mYsmAtA: ‘kurtarmak’
(11b/9).

ΥῆςΑ mYsA: (11b/9).

ΥῆςΑ mYstAftY: (11b/9).

δίπλωμα *ḡiploma ḡiloma*: ‘katlamak,
met.: kalıplamak’ (11b/10).

εδίπλωσε *edíplose ediplose*: ‘katladı’
(11b/10).

διπλώνει *ḡiplóni ḡiploni*: ‘katlıyor’
(11b/10).

μύρισμα *mírisma* mirizma:
‘koklamak’ (11b/11).

εμύρισε *emírise* emirise: ‘kokladı’
(11b/11).

μυρίζει *mirízi* mirizi: ‘kokluyor’
(11b/11).

δοκίμαζμα *ḡokímazma ḡikimazma*:
‘tattmak’ (11b/12).

δοκίμασε *ḡokímase edikimise*: ‘tattı’
(11b/12).

δοκιμάζει *ḡokimázi ḡikimazi*:
‘tadıyor’ (11b/12).

δοκίμαζμα *ḡokímazma ḡikimazma*:
‘tattmak’ (11b/13).

δοκίμασε *ḡokímase edimise*: ‘tattı’
(11b/13).

δοκιμάζει *ḡokimázi ḡi[k]imazi*:
‘tadıyor’ (11b/13).

πέραςμα *pérasma* perazma: ‘geçmek’
(12a/1).

πέρασε *pérase* eperase: ‘geçti’
(12a/1).

πέρνα *pérna* perna: ‘geç’ (12a/1).

βρίσκω *vrísko* ivrema: ‘bulmak’
(12a/2).

εβρήκε *evríke* evrike: ‘buldu’ (12a/2).

βρίσκει *vríski* evristi: ‘buluyor’
(12a/2).

χάσιμο *hásimo* haima: ‘yitirmek’
(12a/3).

έχασε *éhase* ehase: ‘kaybetti’ (12a/3).

χάνει *háni* hani: ‘kaybediyor’ (12a/3).

σύρνω *sírno* serma: ‘çekmek’ (12a/4).

έσυρε *ésire* esire: ‘çekti’ (12a/4).

σέρνει *sérni* serni: ‘sürüyor’ (12a/4).

διαλέγω *dyalégo* idyalme: ‘seçmek,
ayıklamak’ (12a/5).

διάλεξε *dýalekse* idyalekse: ‘seçti’
(12a/5).

διαλέγει *dýalégi* idyale’i: ‘seçiyor’
(12a/5).

στρίβω *strívo* istrima: ‘sapmak’
(12a/6).

έστριψε *éstripse* istiripse: ‘saptı’
(12a/6).

στρίβει *strívi* istirifti: ‘sapıyor’
(12a/6).

αγάπημα *agárima* ađarima: ‘sevmek’
(12a/7).

αγάπησε *agápise* ađarise: ‘sevdi’
(12a/7).

αγαπίζει *agapízi* ađarizi: ‘seviyor’
(12a/7).

ντόνω *díno* dima: ‘giymek’ (12a/8).

έντυσε *édise* edise: ‘giydirdi’ (12a/8).

ντόνει *díni* dini: ‘giydiriyor’ (12a/8).

κοπάνισμα *kopánisma* kápanizma:
‘ezmek, yok etmek; met.: tartmak’
(12a/9).

κοπάνισε *kopánise* ađapanise: ‘ezdi’
(12a/9).

κοπανίζει *kopanízi* kápanizi: ‘eziyor’
(12a/10).

πιστεύω *pistevo* pistema: ‘inanmak’
(‘believe’ Collins: 66a); (12a/10).

πίστεψε *pístepse* epsetepse: ‘inandı’
(12a/11).

πιστεύει *pistévi* pistovi: ‘inanıyor’
(12a/11).

γύρισμα *gírisma* ğayerma [gírisma]:
‘dönmek’ (12a/12).

γύρισε *gírise* *agayire*: ‘döndü’
(12a/12).

γυρίζει *gírizi* *ğayerni* [*gírizi*]:
‘dönüyor’ (12a/12).

κόπιασμα *kópyazma* *ķopizma*:
‘dayanmak, zahmet etmek’ (12a/13).

εκόπιασε *ekópyase* *eķopise*: ‘dayandı,
zahmet etti’ (12a/13).

κοπιάζει *kopyázi* *ķopizi*: ‘dayanıyor,
zahmet ediyor’ (12a/13).

παίζιμο *péksimo* *pezma*: ‘oyynamak’
(12a/1).

έπαιξε *épekse* *epekse*: ‘oynadı’
(12b/1).

παίζει *pézi* *pezi*: ‘oynuyor’ (12b/1).

παραγγελία *parangelya* *paragelya*:
‘ismarlamak’ (12b/2).

παράγγελνε *parángelne* *eparagerne*:
‘ismarlıyordu, sipariş veriyordu’
(12b/2).

παραγγέλνει *parangélnei* *paragerni*:
‘ismarlıyor, sipariş veriyor’ (12b/2).

σβίσιμο *svísimo* *izvima*: ‘söndürmek’
(12b/3).

έσβησε *ésvise* *ezvise*: ‘söndürdü’
(12b/3).

σβήνει *svíni* *idviji*: ‘söndürüyor’
(12b/3).

χαζμούριμα *ħazmúrima* *ħamurizma*:
‘esnemek’ (12b/4).

χαζμουρήθηκε *ħazmuríshike*
aħamuristike: ‘esnedi’ (12b/4-5).

χαζμουριέτε *ħazmuriyete* *ħamuryete*:
‘esniyor’ (12b/5).

γρηγοριά *grigoryá* *iğligorya*:
‘çabuklamak, hızlı olmak’ (12b/6).

γρήγορη *grígori* *iğligoryi*: ‘hızlı’
(12b/6).

γρηγορεύει *grigorevi* *iğligorevi*:
‘hızlanıyor’ (12b/6).

ξύσιμο *ksísimo* *iķsizma*: ‘kaşımak’
(12b/7).

έξύσε *éksise* *eķsise*: ‘kaşdı’ (12b/7).

ξύνει *ksíni* *iķsi*: ‘kaşıyor’ (12b/7).

ArYzMA?: ‘eğlenmek’ *διασκεδάσμα*
diaskédasma: ‘eğlenmek, vakit
geçirmek’ (12b/8).

ArYsA: ? *διασκεδάσε* *diaskédase*:
‘eğlendi’ (12b/8).

ArYy: ? *διασκεδάζει* *diaskedázi*
‘eğleniyor’ (12b/8).

πριέζομαι *prízome* *pirizma*: ‘şişmek’
(12b/9).

AprYstIkA: ? έπισε *épsise*: ‘pişirdi’
(12b/9).

AprYstY: ? ψήνει *psíni*: ‘pişiriyor’
(12b/9).

χόνευμα *hónevma* **hónema**: ‘sinmek,
sindirmek’ (12b/10).

χόνεψε *hónepse* **ehónepse**: ‘sindirdi’
(12b/10).

χονέβει *honévi* **honevi**: ‘sindiriyor’
(12b/10).

αγροίκημα *agrikima* **igrikima**:
‘işitmek’ (12b/11).

αγροίκησε *agrikise* **igrikikse**: ‘duydu’
(12b/11).

άγρηκουσα *ágrikusa* **aágrixa**:
‘duydum’ (12b/11).

τρίψιμο *tripsimo* **itrima**: ‘ovalamak,
met.:oğormak’ (12b/12).

έτρηψε *étripse* **etripse**: ‘ovaladı’
(12b/12).

τρήβει *trivi* **tirivi**: ‘ovalıyor’ (12b/12).

σκόντιμα *skódima* **iskodama**:
‘sürçmek, sendelemek’ (12b/13).

σκόνταψε *skódapse* **eskodapse**:
‘sendeledi (12b/13).

σκοντάφτει *skodáfti* **iskodafi**:
‘sendeliyor’ (12b/13).

βάλσιμο *válsimo* **varma**: ‘koymak’
(13a/1).

έβαλε *évale* **evale**: ‘koydu’ (13a/1).

βάζει *vázi* **va[z]i**: ‘koyuyor’ (13a/1).

μουάζω *myázo* **imhazma**: ‘benzemek’
(13a/2).

έμοιαζε *émiyaze* **imgase**: ‘benziyodu’
(13a/2).

μουάζει *myázi* **imhazi**: ‘benziyor’
(13a/2).

πήδημα *pidima* **pidima**: ‘sıçramak’
(TLR: 55); (13a/3).

πήδηξε *pidikse* **epidikse**: ‘atladı’
(13a/3).

πήδα *pidá* **pidá**: ‘atla’ (13a/3).

έκλησμα *éklisma* **iklozma**: ‘kapamak’
(13a/4).

έκλησε *éklise* **eklose**: ‘kapadı’ (13a/4).

κλήνει *klíni* **ikloşi [ikloni]**: ‘kapatıyor’
(13a/4).

καβαλίκευμα *kavalíkevma*
kavalikema: ‘binmek’ (13a/5).

καβαλήκεψε *kavalíkepse*
ekavalikepse: ‘bindi’ (13a/5).

καβαλικέβει *kavalilevi* **kavalikevi**:
‘biniyor’ (13a/6).

χύσιμο *hísimo* *şima*: ‘dökmek’ (13a/6).

έχυσε *éhise* *eşise*: ‘döktü’ (13a/6).

χύνει *híni* *şini*: ‘döküyor’ (13a/7).

ξεφύτρωμα *ksefitroma* *iķsefitroma*: ‘bitmek, filizlenmek’ (13a/7).

εξεφύτρωσε *eksefitrose* *eķsefitrose*: ‘filizlendi’ (13a/7-8).

ξεφυτρώνει *ksefitroni* *iķsefitroni*: ‘filizleniyor’ (13a/8).

σάριζμα *sárizma* *YķnYsarizma*: ‘elemek’ (13a/9).

σάρισε *sárise* *YķnYsarise*: ‘eledi’ (13a/9).

σαρίζει *sarízi* *YķnYsarizi*: ‘eliyor’ (13a/9).

στάξιμο *stáksimo* *istazma*: ‘damlamak’ (13a/10).

έσταξε *éstakse* *estakse*: ‘damladı’ (13a/10).

στάζει *stázi* *istazi*: ‘damlıyor’ (13a/10).

λυώμα *lyóma* *lima*: ‘erimek’ (13a/11).

έλωσε *élise* *elise* *li*: ‘eridi’ (13a/11).

σκήσιμο *skísimo* *işkizma*: ‘yarmak, yırtmak’ (13a/12).

έσκησε *éskise* *eşkise*: ‘yırttı’ (13a/12).

σκίνει *skíni* *iski[n]i*: ‘yırtıyor’ (13a/12).

στόλισμα *stólisma* *istolima*: ‘bezemek, süslemek’ (13a/13).

στόλησε *stólise* *istolise*: ‘süsledi’ (13a/13).

στολίζει *stolízi* *istolizi*: ‘süslüyor’ (13a/13).

μοιρολόγημα *mirológima* *miroloyizma*: ‘fisıldamak’ (13b/1).

μοιρολογήστηκε *mirologístike* *emirolevyistike*: ‘fisıldadı’ (13b/1-2).

μηρολογάτε *mirologáte* *mirologáte*: ‘söyleniyorsunuz’ (13b/2).

ξεχώρισμα *ksehórisma* *iķsehorizma*: ‘ayrılmak, ayırmak’ (13b/3).

ξεχώρισε *ksehórise* *iķsehorise*: ‘ayırdı’ (13b/3).

ξεχωρίζει *ksehorízi* *iķsehorizi*: ‘ayırtıyor’ (13b/3).

χάρισμα *hárisma* *ħarizma*: ‘bağışlamak’ (13b/4).

αχάρισα *ahárisa* *aħarima*: ‘bağışladım’ (13b/4).

χαρίζει *harízi* *ħarizi*: ‘bağışlıyor’ (13b/4).

σφύρισμα *sfirisma* *ifsirizma*: ‘tıraş etmek’ (Mecaz anlamda: ‘yok etmek’ argoda ‘tıraş etmek’); (13b/5).

εσφύρισε *esfütise* *efsirise*: ‘tıraş etti’ (13b/5).

σφυρίζει *sfirízi* *ifsirizi*: ‘tıraş ediyor’ (13b/6).

τσούγκρισμα *zúngrisma* *çurlizma*: ‘yuvarlanmak’ (13b/6).

τσούγκρισε *zúngrise* *eçurlise*: ‘yuvarladı’ (13b/7).

τσούγκρα *zúngra* *çurla*: ‘yuvarla’ (13b/7).

αφάνισμα *afánisma* *fanisizma*: ‘üfürmek, zarar vermek’ (13b/8).

αφάνισε *afánise* *afışkise*: ‘üfürdü, zarar verdi’ (13b/8).

φυσώ *fisó* *fisa*: ‘üflüyorum’ (13b/8).

ντροπή *dropí* *idropi*: ‘utanmak’ (13b/9).

ντράπηκε *drápíke* *idrapike*: ‘utandı’ (13b/9).

ντρέπετε *drépete* *idrepete*: ‘utanıyor’ (13b/9).

λύψιμο *lípismo* *işima*: ‘esirgemek, eksik olmak’ (13b/10).

έλυψε *élipse* *elipisike*: ‘eksikti’ (13b/10).

λύπατε *lípate* *lipate*: ‘eksiktiniz’ (13b/10).

κρέμαζμα *krémazma* *iķremazma*: ‘asmak’ (13b/10).

κρέμασε *krémase* *iķremase*: ‘astı’ (13b/11).

κρεμνά *kremná* *iķremna*: ‘asıyor’ (13b/11).

φύτεμα *fitema* *fitema*: ‘dikmek’ (13b/12).

φύτεψε *fitepse* *efitepse*: ‘dikti’ (13b/12).

fitoyi:

διώγω *dióhno* *ziğoma*: ‘sürmek, kovmak’ (13b/13).

έδιοξε *édiokse* *eziğokse*: ‘kovdu’ (13b/13).

διώγει *dióhni* *ziğoni*: ‘kovuyor’ (13b/13).

ποτίζω *potízo* *potizma*: ‘sulamak’ (TLR: 55); (14a/1).

πότισε *pótise* *epotise*: ‘suladı’ (14a/1).

ποτίζει *potízi* *potizi*: ‘suluyor’ (14a/1).

προσκύνημα *proskínima*
iproskinizma: ‘tapmak, dua etmek’
(14a/2).

προσκύνησε *proskínise* **eproskinise:**
‘dua etti’ (14a/2).

προσκύνα *proskína* **iproskina:** ‘dua
et’ (14a/3).

κολύμπημα *kolíbima* **kolibizma:**
‘yüzmek’ (14a/3).

κολύμπησε *kolíbise* **ekolibise:** ‘yüzdü’
(14a/4).

κολυμπά *kolibá* **koliba:** ‘yüzüyor’
(14a/4).

τήριμα *tírima* **tírima:** ‘sınamak,
uymak’ **τηρώ:** ‘(kurallara) uyuyorum’
(14a/4).

τήρειξε *tírikse* **edirikse:** ‘uydu’
(14a/5).

τήρα *tíra* **díra:** ‘uy’ (14a/5).

ΥzmYmA: ‘ulaşmak’ (14a/5).

AzmYksA: ? (14a/6).

AzmYksY: ? (14a/6).

βρόμιζμα *vrómizma* **ivromizma:**
‘kokmak’ (14a/6).

βρόμισε *vrómise* **evromese:** ‘koktu’
(14a/7).

βρομάει *vro máyi* **ivromi:** ‘kokuyor’
(14a/7).

σάπισμα *sápisma* **sapima:** ‘çürümek’
(14a/8).

σάπισε *sápise* **asapışike:** ‘çürüdü’
(14a/8).

σαπίζετε *sapízete* **şapşete:**
‘çürüyorsunuz’ (14a/8).

τρύπωμα *trípoma* **itrima:** ‘delmek’
(14a/9).

τρύπησε *trípise* **etripise:** ‘deldi’
(14a/9).

τρύπα *trípa* **tiripa:** ‘del’ (14a/9).

πείσμα *píisma* **[p]izma:** ‘salınmak’
(14a/10).

AsYstYka: ? **πεισματόθηκε**
pismatósike: ‘salındı’ (14a/10).

YsyAtA: ? **πεισματόνετε**
pismatónete: ‘salınıyor’ (14a/10).

γάμιμα *gámima* **ġamima:** ‘sinmek,
birleşmek’ (14a/11).

εγάμισε *egámise* **eġamise:** ‘birleşti’
(14a/11).

γαμεί *gamí* **ġami:** ‘birleşiyor’
(14a/11).

τη τι: Dişil çekimde isimlerin veya cisimlerin -i halini belirtmek için kullanılan artikel (14b/11).

το το: cinssiz çekimde yalın hal ve -i hali ayrıca eril çekimin de -i halini belirten artikeldir. (14b/12).

από το τσαρσί από το çarsí apo to çarşi: ‘çarşıdan’ (14b/13).

από την γη από tin gi apo ti yi: ‘dünyadan, yeryüzünden’ (14b/13).

νAbYtWηA: (14b/13). ?

τους tus: -i halinin eril çoğul çekiminde artikel (15a/2).

τη τι: dişil çekimde isimlerin veya cisimlerin -i halini belirtmek için kullanılan artikel (15a/2).

εκείνος ekínos ekinos: işaret sıfatı, eril kişiyi belirten o (kişi) (15a/3).

εκείνη ekini ekini: işaret sıfatı, dişil kişiyi belirten o (kişi); (15a/3).

3.2.İSİMLER

όνομα όνομα onoma: ‘ad’ (KO: 44b); (15a/6).

ονόματα onómata onomata: ‘isimler’
όνομα όνομα onoma: ‘ad’ (KO: 44b); (15a/7).

θεός šeós še’o še’os: ‘Allah’ (KO: 189a); (15a/7).

προφήτης profitis pirofitis: ‘peygamber’ (KO: 44a); (15a/9).

προφήτες profites pirofitides: ‘peygamberler’ (15a/9).

προφητείες profitiyes pirofityades: ‘peygamberlikler’ (15a/9).

πειστικός pistikós pistikós: ‘ikna edici’ (‘convincing’ Collins: 167a); ‘mutemet kişi’ (15a/10).

σέγουρος síguros şíguros: ‘emin, güvenilir (kişi) eril’ (‘sure’ Collins: 802b); (15a/10).

σέγουρος síguros şíguro: ‘emin, güvenilir (kişi) eril’ (‘sure’ Collins: 802b); (15a/11).

σίγουρη síguri siguri: ‘emin, güvenilir (kişiler) dişil’ (15a/11).

πειστικός pistikós pistiki: ‘ikna edici’ (‘convincing’ Collins: 167a); (15a/12).

πίστης pístis pisti: ‘din’ (KO: 816a); (15a/13).

πίστης pístis pistis: ‘din’ (KO: 816a); (15a/13).

μαθητής *masítis* *masítis*: ‘öğrenci’ (TLR: 75); met.: ‘yol gösterici’ (15b/1).

μαθητής *cYstYrAtAs*: ? (15b/1).

μαθητάδες *masítádes* *masítades*: ‘öğrenciler’ (TLR: 75); (15b/1).

τσάκωνας *zákonas* *çaķona*: ‘ulak’ (15b/2). c

τσάκονοι *zákoní* *çaķoni*: ‘ulaklar’ (15b/2).ç

ἄγγελος *ángelos* *angelos*: ‘melek’ (KO: 1773b); (15b/3).

ἄγγελοι *ángeli* *angeli*: ‘melekler’

ἄγγελος *ángelos* *angelos*: ‘melek’ (KO: 1773b); (15b/3).

ουρανός *uranós* *uranos*: ‘sema, gök’ (KO: 922b); (15b/3).

ουρανοί *urani* *urani*: ‘gökler’

ουρανός *uranós* *uranos*: ‘sema, gök’ (KO: 922b); (15b/3).

σβίγα *svíga* *izviğa*: ‘felek’ (15b/4).

σβίγας *svígas* *izviyis*: ‘feleğler’ (15b/4).

κόκκινα *çi niķtas* ‘akşam kızılığ’
κόκκινο *kókkino* *ķokina*: ‘kırmızı’ (‘red’ Collins: 658b); *νόχτα* *níhta*
niķta: ‘gece’ (TRS: 122b); (15b/5).

κόκκινα *kokkináda* *ķokinadas*
‘kızılık’ (TRS: 225b); (15b/6).

ἄσπερος *AspYrlAdA* *çi meras* ‘tan yeri’ *ἡμέρα*
iméra *mera*: ‘gün’ (TLR: 54); (15b/6).

ἄσπερος *AspYrlAdAs*: ? (15b/7).

ἄκρη *ákri* *aķrat*: ‘kenar’ (‘edge’ Collins: 246b); *ουρανός* *uranós* *urano*
‘sema, gök’ (KO: 922b); ‘gök kenarı’ (15b/7).

ἄκρη *ákri* *aķres*: ‘kenar’ (‘edge’ Collins: 246b); (15b/8).

δαίμονας *démonas* *demonas*: ‘şeytan’ (‘demon’ Collins: 203b); (15b/8).

ἰδύανολος: ? *δαίμονας* *démonas*: ‘şeytan’ (‘demon’ Collins: 203b); (15b/8).

κατάρμενος ‘lanetli’ *κατάρα* *katára*
‘lanet’ (TRS: 239b); (15b/9).

ἥλιος *ilyos* *ilyos*: ‘güneş’ (KO: 1459b); (15b/9).

ἥλιοι *ilyi* *ilyi*: ‘güneşli’ (15b/9).

φεγγάρι *fengári* *feķari*: ‘ay’ (‘moon’ Collins: 504b); (15b/10).

φεγγάρια *fengárya* *feķarya*: ‘aylar’ (15b/10).

αστέρι *astéri* *astiro*: ‘yıldız’ (‘star’ Collins: 776b); (15b/11).

αστέρι *astéri* astira: ‘yıldızlar’ (‘star’ Collins: 776b); (15b/11).

πλειάδες *pliyádes* pilya pilyes ‘ülker yıldızı’ (TRS: 512b); (15b/12).

βροντή *vrodí* ivrodi: ‘gök gürültüsü’ (‘thunder’ Collins: 831b); (15b/13).

βροντή *vrodí* ivrodes: ‘gök gürültüsü’ (‘thunder’ Collins: 831b); (15b/13).

αστραπή *astrapí* istirafti: ‘şimşek’ (‘lightning’ Collins: 459b); (15b/13).

αστραπή *astrapí* istirafes: ‘şimşek’ (‘lightning’ Collins: 459b); (16a/1).

χιόνι *hóni* şoni: ‘kar’ (‘snow’ Collins: 752a); (16a/1).

χιόνι *hóni* şoha: ‘kar’ (‘snow’ Collins: 752a); (16a/1).

κοκοσάλι *kokosáli* қоқосали: ‘dolu’ (16a/2).

κοκοσάλια *kokosályá* қоқосалыя: ‘dolu’ (16a/2).

βροχή *vrohí* ivroşi: ‘yağmur’ (KO: 1992b); (16a/3).

οι βροχές *i vrohís i vroşes:* ‘yağmurlar’ (16a/3).

νέφος *néfós* nefi: ‘bulut’ (‘smog’ Collins: 749b); (16a/4).

σύννεφα *sínnefa* nefya: ‘bulutlar’ (16a/4).

ϛYkArAs tW luri lurya met.: ‘alaim-i sema’ **λουρί *lurí* luri:** ‘altın’ **λουριά *luryá* lurya:** ‘altınlar’ (16a/5).

ζεστός *zestós* zesta: ‘sıcaklık, ısı’ (‘hot’ Collins: 377b); (16a/5).

ζέστες *zéstes* zestes: ‘sıcaklıklar’ (16a/6).

κάψα *kápsa* kapsa: ‘çok sıcak hava dalgası’ (16a/6).

κάϊλα *kayla* kayla: ‘yanma’ (16a/6).

κάβλες *kávles* kayles: ‘yanma, hararet’ (16a/6).

κρύος *kríos* ikriyos: ‘soğuk’ (‘cold’ Collins: 141a); (16a/7).

κρυότες *kriyótes* ikriyotes: ‘soğuklar’ (16a/7).

κρυώνει *kriyóni* ikriyoni: ‘üşümek’ (16a/7).

φωτιά *fotyá* fotya: ‘ateş’ (‘fire’ Collins: 294a); (16a/8).

φωτιές *fotyés* fotyes: ‘ateşler’ (16a/8).

πιροvoles pirnovoli ‘çakmak’ **πυρεῖον** ‘çakmak’ (TRS: 61a); (16a/8).

μαύρος κάρβουνα *mavros* қарvuno **μαvρο** **қарvuno:** ‘siyah kömür’

μαύρος *mavros mavro*: ‘siyah’ (‘black’ Collins: 72a); **κάρβουνα** *kárvuno karvuno*: ‘kömür’ (KO: 1452a); (16a/9-10).

AšW: ‘kül’ (16a/10).

άνεμος *ánemos anemoz*: ‘rüzgar’ (KO: 853b); ‘şiddetli rüzgar’ (16a/11).

ανεμική *anemikí anemiki*: ‘şiddetli rüzgar’ (16a/12).

σιγανός άνεμος *siganós ányemos siganos anemos*: ‘yavaş yel’ (16a/13).

φως *fos*: ‘aydınlık’ (TLR: 52, 10); (16b/1).

καλοκαίρι *kalokéri kalokeri*: ‘yaz’ (KO: 1988a); (16b/1).

χειμών *himón şimonas*: ‘kış’ (TLR: 60); (16b/2).

σήμερα *símero simero*: ‘bugün’ (KO: 386b); (16b/3).

τάχα έμεσση *táha émessi taşa emesdi*: ‘devam eden, yarın’ (16b/3).

WlpAsAs: ‘yarın’ (16b/4).

προχθές *prohśés oproktes*: ‘öte gün’ (TRS: 334b); (16b/4).

επροχθές *eprohśés edpiroktes*: ‘öte günkü gün evvel’ (16b/6).

οψαργάς *opsargás opsargás*: ‘dün gece’ (16b/6).

χρόνος *hrónos iħronos*: ‘yıl’ (‘year’ Collins: 921b); (16b/7).

ημέρα *iméra mera*: ‘gün’ (TLR: 54); **ημέρες** *iméres meres*: ‘günler’ (16b/8).

νόχτα *níħta niħta*: ‘gece’ (TRS: 122b); (16b/8).

νόχτες *níħtes niħtes*: ‘geceler’ (16b/8).

έργα *érġa erġa*: ‘akşam’ (16b/9).

σκοτάδι *skotádi iskotidi*: ‘karanlık’ (‘darkness’ Collins: 191b); **σκοτινάδες** *skotinádes iskotinades*: ‘karanlıklar’ (16b/10).

πίσσα σκοτάδι *píssa skotádi pisa iskotidi*: ‘cehennem karanlığı met.: pek karanlık’ **σκοτάδι** *skotádi*: ‘karanlık’ (‘darkness’ Collins: 191b); (16b/11).

καινούργιο φεγγάρι *kenúryō fengári kenuryo feġari*: ‘yeni ay’ **φεγγάρι** *fengári feġari*: ‘ay’ (‘moon’ Collins: 504b); (16b/12).

feġarye kenurya: ‘yeni aylar’ (16b/12).

γεμόσι *yemósi yemosi / yemoses*: ‘dolunay’ (16b/13).

κόσμος *kósmos* **kozmos** **kozmi**:
'dünya' (KO: 793b); **επάνω κόσμος**
eráno kósmos erano kozmos /
kozmi: 'bu dünya' (17a/1).

κάτω κόσμος βενάδι káto kósmos
venádi kato tozmos [kozmos] venadi:
'ahiret' (17a/2).

ασκάνω σκιές askáno skiyés askano
eskes: 'gölge' (17a/3).

ραμαζάνι ramazani ramazan:
'ramazan' (KO: 849b); **ramazaḡa**
(17a/4).

λαμπρή labri labri: 'ışıl ışıl'parlak
olan, met.: bayram' **λαμπρές labrés**
labres: 'bayramlar' (17a/5).

παράδεισος parádisos paradiso:
'cennet' (TRS: 56a); **περάδι perádi**
peradi: 'cennet' (17a/6).

πίσσα ríssa pisa pises: 'zift, katran,
met.: cehennem' (17a/7).

işkence mA: 'zahmet' (17a/7).

iskence mAnA (17a/8).

εβδομάδα évdomáda evdomaḡa:
'hafta' (KO: 1966a); **εβδομάδες**
evdomádes evzomades: 'haftalar'
(17a/8).

παρασκευή parakeví paraski: 'cuma'
(TRS: 59b); (17a/9).

σάββατο sánvato savato: 'cumartesi'
(TRS: 59b); (17a/10).

κυριακή kiryakí kiryaki: 'pazar günü'
(‘sunday’ Collins: 800a); (17a/11).

δευτέρα deftéra deftera: 'pazartesi'
(TRS: 340b); (17a/12).

τρίτη tríti tiriti: 'salı' (TRS: 369b);
(17a/13).

τετάρτη tetárti tetrazi: 'çarşamba'
(TS: 63b); (17b/1).

πέμπτη pémp̄ti pefti: 'perşembe'
(TRS: 343a); (17b/2).

νηστεία nistíya nistya: 'oruç' (TRS:
326b); (17b/2).

μεσάνυχτα mesániḡta mesaniḡta:
'gece yarısı' (TRS: 122b); (17b/3).

προσευχή proseḡhí iproskinisi:
'namaz' met.: kulluk' (TRS: 311a);
(17b/4).

μεσημβρία mesimvriás mesmeryo:
προσευχή proseḡhí iproskinisi:
'namaz' (TRS: 311a); **mesmeryo**
iproskini: 'öğle namazı' (17b/5).

bAr vAsAr'W: 'ikinci namazı vakti'
(17b/6).

εσπερινός esperinós isperna: 'ikinci
namazı' (TRS: 169a); **YspYrW**
sWrḡW: ? (17b/6).

προσευχή *prosefhi* **iproskinisi:** ‘namaz’ (TRS: 311a); **taḥṣamno**
poroskinisi: ‘akşam namazı’ (17b/7).

τῷῃςῶμνῶ **poroskinisi:** ‘akşam namazı’ (17b/7).

προσευχή *prosefhi* **proskinisi:** ‘namaz’ (TRS: 311a); **τῶ** **ρAcY**
poroskinisi: ‘yatsı namazı’ (17b/8).

προσευχή *prosefhi* **proskinisi:** ‘namaz’ (TRS: 311a); **τῶ** **ρWtW**
porsikinisi: ‘sabah namazı’ (17b/9).

urada to ostero: ‘kuyruklu yıldız’
ουρά *urá:* ‘kuyruk’ (TLR: 60); **αστέρι**
astéri astiro: ‘yıldız’ (‘star’ Collins: 776b); (17b/11).

δρόσος *drósos edrosola:* ‘çiy’ (TRS: 67a); (17b/12).

ΥsḱWdWflA: ‘dağdaki duman, sis’ (17b/12).

γη *yi iys:* ‘yeryüzü, arz; met.: yer’ (TLR: 70); (18a/1).

χώμα *hóma homa:* ‘toprak’ (TRS: 489a); (18a/2).

τόπος *tópos ḥopos:* ‘mahal’ (TRS: 246a); (18a/2).

στράτα *stráta istiraṭa:* ‘yol’ (18a/3).

βουνό *vunó vuni:* ‘dağ’ (TRS: 72a); **vani** **AḡWrY:** ? (18a/3).

άμμος *ámmos amos:* ‘kum’ (TRS: 232b); **αμουδιά** *amuḍá amuca:* ‘kumluk’ (18a/4).

άμμος *ámmos amo:* ‘kum’ (TRS: 232b); (18a/4).

βολάκας *volákas volaḱas:* ‘kesek; iri, sert toprak parçası’ (18a/5).

πηλός *pilós pilos pilo:* ‘çamur’ (‘clay’ Collins: 133a); **pila:** ‘çamurlar’ (18a/6).

νερό *neró nero:* ‘su’ (Collins: 896b); (18a/6).

πηγάδι *piḡádi piḡaydi:* ‘kuyu’ (‘well’ Collins: 901b); (18a/7).

γέφυραι *géfira yofiri:* ‘köprü’ met.: ‘köpri’ (TLR: 77); (18a/8).

κάμαρα *kámara ḱamara:* ‘kemer’ (‘arch’ Collins: 36b); met.: ‘taştan kemer’ (18a/8).

νερό *neró nero:* ‘su’ (Collins: 896b); **nero iḱleḡa:** ‘pınar’ (18a/9).

ποτάμι *potamós poṭamos:* ‘ırmak’ (TRS: 189a); **potamo iplasi:** ? (18a/9).

πατιμασιά *patimasyá patimaṣya:* ‘iz, ayak izi’ (18a/10).

αλάργο *alárgo alarḡo:* ‘uzak’ (GÇ: 14.02.2019); (18a/11).

κοντά kodá koda: ‘yakın’ (‘near’ Collins: 520a); (18a/12).

από πάνω από ráno apo rano / apo bano: ‘üst’ (‘above’ Collins: 2b); (18a/12).

από κάτω από káto apo kafo / kafo: ‘alt’ (‘under’ Collins: 863a); (18a/13).

ύψηλη ípsili ipsila: ‘yüksek’ (TRS: 565b); (18b/1).

pola ipsila: ‘pek yüksek’ **πολλά pollá pola:** ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a);

ύψηλη ípsili ipsila: ‘yüksek’ (TRS: 565b); (18b/1).

πρόσοψης prósoksis opos: ‘ön’ (TRS: 332b); (18b/2).

οπίσω opíso opiso: ‘art’ (TRS: 22a); (18b/3).

rYzWmA: ‘yokuş’ (18b/3).

şYnYş şYmA: ‘iniş’ (18b/4).

γειτονιά yitoná yitona: ‘mahalle’ (Collins: 523b); (18b/5).

βοσχή voshí voskara: ‘otlak’ (TRS: 327a); (18b/5).

YdrAtW: ‘dosdoğru’ (18b/6).

δεξιά deksiá deksiya: ‘sağ’ (TRS: 364b); (18b/7).

ζερβά zervá zerva: ‘sol’ (18b/7).

πέτρα pétra petra: ‘taş’ (TRS: 446b); (18b/8).

χαλίκι halíki haraki: ‘çakıl taşı’ (‘gravel’ Collins: 342a); **hWhlAkY:** ‘çakıl taşı’ (18b/9).

μεγάλη πέτρα megáli pétra megáli petra: ‘büyük taş’ (18b/10).

χόρτον hórton hortona: ‘ot’ (TRS: 326b); (18b/10).

δέντρο dédro dedro: ‘ağaç’ (‘tree’ Collins: 848b); ‘taze ağaç’ (18b/11).

μπράτσο bráço ivlasto: ‘dal’ (‘arm’ Collins: 37b); (18b/12).

βέργα vérga verga: ‘değnek’ (18b/12).

vAzWvA: ‘kova’ (18b/12).

σκοινί skiní iskini: ‘ip’ (‘rope’ Collins: 689b); (18b/13).

πάτος pátos pato: ‘dip’ (TRS: 82b); (18b/13).

gerizi: ‘pislik lağımı, çirkef, geriz; 2. (ağız) su yolu’ (Ötügen: 3/2560a); (19a/1).

ίgliki nero: ‘tatlı su’ **γλυκό glikó**

ίgliki: ‘tatlı’ (‘sweet’ Collins: 807a);

νερó neró nero: ‘su’ (Collins: 896b); (19a/2).

mavro pilos: ‘siyah çamur’ **μαύρος maúros mavro:** ‘siyah’ (‘black’

Collins: 72a); **πηλός pilós pilos:** ‘çamur’ (‘clay’ Collins: 133a); (19a/2).

λάκος lákos laço: ‘dere’ (19a/3).

ρυάκι ryáki ıryaki: ‘dere’ (‘stream’ Collins: 788a); (19a/3).

ρAspAlY: ‘toz’ (19a/4).

ξήρα ksíra iksero: ‘kuru’ (TLR: 56); (19a/5).

χλώρο hlóro ihloro: ‘taze’ (19a/6).

ihloro diroso: ‘taze dal’ **δροσερός droserós diroso:** ‘serin’ (TRS: 385a); met.: ‘taze’ (19a/6).

περιβόλι perivóli pervoli: ‘bahçe’ (GÇ: 07.02.2019); (19a/7).

δέτης détis deti: ‘tepe’ (19a/7).

κλέφτες kléftes ikleftis: ‘hırsız’ (‘thief’ Collins: 827a); (19a/8).

ιστιζάτας icizátas içsizatas: ‘yol kesici’ (19a/8).

χώρα hóra hora: ‘yurt, ülke’ (‘country’ Collins: 173a); (19a/9).

κλέφτες kléftes ikleftiz: ‘hırsız’ (‘thief’ Collins: 827a); (19a/10).

κουμαντάρης kumandáris
kumandarıs: ‘kale gözeticisi, kumandan’ (19a/10)

χωριό horyó horyo: ‘köy’ (‘village’ Collins: 886a); (19a/11).

χωριάτης horyátis horyatis: ‘köylü’ (‘villager’ Collins: 886a); (19a/11).

ζευγάρι zevgári zivgari: ‘çift’ (TRS: 66b); (19a/12).

χωράφι horáfi horafi: ‘tarla’ (‘field’ Collins: 290b); (19a/13).

κτίριο ktírio iktiryo: ‘yapı’ (‘building’ Collins: 95a); (19b/1).

τείχος tíhos tiho: ‘duvar’ (TLR: 60); (19b/1).

ξοκονο homa: ‘kırmızı toprak’
κόκκινο kókkino xokono: ‘kırmızı’ (‘red’ Collins: 658b); **χώμα hóma homa:** ‘toprak’ (TRS: 489a); (19b/2).

ασπιρο homa: ‘beyaz toprak’ **άσπρος áspros aspiro:** ‘beyaz’ (‘white’ Collins: 906b); **χώμα hóma homa:** ‘toprak’ (TRS: 489a); (19b/3).

ΥpAdA: ‘yan’ (19b/4).

γυαλό yaló yalo: ‘deniz’ (19b/6).

ποταμός potamós potamos: ‘çay, nehir’ (TRS: 315a); (19b/7).

γίλικες yalos: ‘tatlı deniz’ **γλυκό glikó igliki:** ‘tatlı’ (‘sweet’ Collins: 807a); (19b/8).

ψάρι *psári ipsari*: ‘balık’ (TLR: 54); (19b/9).

βάτραχος *vátrahos vardakos*: ‘kubağa’ (TRS: 233a); (19b/10).

κοκοκα: ‘kaplumbağa’ (19b/11).

καβούρας *kavúras kavnros*: ‘yengeç’ (‘crab’ Collins: 175a); (19b/11).

αλατισμένο ψάρι *alatisméno psári alaçizmeno ipsari*: ‘tuzlu balık’ **ψάρι *psári ipsari***: ‘balık’ (TLR: 54); (19b/12).

ihloro ipsari: ‘taze balık’ **ψάρι *psári ipsari***: ‘balık’ (TLR: 54); (19b/13).

χέλι *héli ašeli*: ‘yılan balığı’ (‘eel’ Collins: 247b); (20a/1).

καραβίς *karavís karavi*: ‘gemi’ (KR: 613b); (20a/2).

καραβοχήρης *karavohíris karavokiris*: ‘gemici’ (20a/3).

φουχιάρι *fhári efkari*: ‘kürek’ (20a/4).

καραβόπανον *karavópanon karavyopani*: ‘yelken’ (TRS: 549a); (20a/5).

τιμόνι *tímóni timoni*: ‘dümen’ (‘rudder’ Collins: 693b); (20a/6).

καραβοσίδερο *karavosídero karavyosidero*: ‘gemi demiri’ (20a/7).

καραβητής *karavitís karavitis*: ‘tayfa’ (20a/8).

μακαρα μακaras: ‘makara’ (20a/9).

χρυσός *hrisós horosaçi*: ‘altın’ (‘gold’ Collins: 337b); **horosaçya**: ‘gümüşler’ (20a/11).

ασήμι *asími asimi*: ‘gümüş’ (‘silver’ Collins: 737b); **asimaça**: ‘gümüşler’ (20a/12).

πακίρι *paçiri paçirya*: ‘bakır, bakırlar’ (20a/13).

κάλαι *kalayi kalaya*: ‘kalay, kalaylar’ (20b/1).

civaz civades: ‘civa, civalar’ (20b/2).

μόλυβδος *mólvδος molivi*: ‘kurşun’ (TRS: 233b); **molivya**: ‘kurşunlar’ (20b/3).

πιροços *piroçi*: ‘pirinç’ (20b/4).

σίδερο *sídero sidero*: ‘demir’ (‘iron’ Collins: 415b); **sidera**: ‘demirler’ (20b/5).

κεφάλι *kefáli kefali kefales*: ‘baş’ (‘head’ Collins: 361a); **kefalya**: ‘başlar’ (20b/7).

εγκέφαλος *engéfalos omhalo omkalos*: ‘beyin’ (‘brain’ Collins: 85a); (20b/8).

κούτελα *kútela* **κútelo**: ‘alın’ (GÇ: 07.02.2019); **κútela**: ‘alınlar’ (20b/9).

καφάς κεφάλι *kafás kefáli* **κafas** **κafades**: ‘ense’ (20b/10).

μύτη *míti* **miti** **mites**: ‘burun’ (‘nose’ Collins: 532a); (20b/11).

αυτί *aftí* **afti**: ‘kulak’ (‘ear’ Collins: 243a); **aftiya**: ‘kulaklar’ (20b/12).

φρύδι *frídi* **ifrođi**: ‘kaş’ (‘eyebrow’ Collins: 278b); **ifrođya**: ‘kaşlar’ (20b/13).

μάτι *máti* **e mati**: ‘göz’ (‘eye’ Collins 278a); **e matya**: ‘gözler’ (21a/1).

ματόκλαδα *matóklada* **matoklada** **e matoklada**: ‘kirpik, kirpikler’ (21a/2).

tamayšo, tabano **κapaka**: ‘göz karađı’ (21a/3).

ελιά *elyá* **elya** **elyas**: ‘ben (leke)’ (21a/4).

μάγουλο *mágulo* **mağulo** **mağula**: ‘yanak, yanaklar’ (‘cheek’ Collins 125a); (21a/5).

στόμα *stóma*: ‘ağız’ (‘mouth’ Collins: 508b); **istoma istomata**: ‘ağız, ağızlar’ (21a/6).

πηγούνη *piğúni* **piğuni** **piğuna** : ‘çene, çeneler’ (‘chin’ Collins: 127a); met.: ‘eşek’ (21a/7).

χεύλος *hílos* **aşili**: ‘dudak’ (TRS: 88b); (21a/8).

δόντι *dódi* **ađodi**: ‘diş’ (‘tooth’ Collins: 838b); (21a/9).

σάλιο *sályo* **salyo**: ‘tükürük’ (‘spittle’ Collins: 766a); (21a/10).

μύξα *míksia* **miğsiya**: ‘sümük’ (TRS: 408a); (21a/11).

κατουράω *katuráo* **κatrulyo**: ‘sidik’ (‘pee’ Collins: 586b); (21a/12).

σκατά *skatá* **isğato**: ‘büyük abdest’ (GÇ: 07.02.2019); (21a/13).

κομοδίνα *komodína* **κomotina**: ‘ayak yolu, tuvalet’ (21b/1).

όρμικας *órmikas* **ormiğas**: ‘solucan’ (Liddel & Scott:1253b); (21b/2).

παλάμη *palámi* **palami**: ‘aya’ (‘palm of hand’ Collins: 574a); (21b/3).

δάχτυλο *dáhtilo* **dağtili**: ‘parmak’ (‘finger’ Collins: 293b); (21b/4).

μαλλιά *maliá* **mali**: ‘saç’ (‘hair’ Collins: 351a); (21b/5).

iplemeno mali ‘örülmüş saç’ **πλένομαι** *plénome* **iplemeno** ‘örülmüş’ (TRS: 334a); **μαλλιά** *maliá* **mali**: ‘saç’ (‘hair’ Collins: 351a); (21b/6).

πλεξούδα *pleksúda* **ipleksuda**: ‘örgü’ (TRS: 333b); (21b/7).

μαύρο mali: ‘siyah saç’ **μαύρος**
μαύρος mavro: ‘siyah’ (‘black’
Collins: 72a); **μαλλιά malliá mali:**
‘saç’ (‘hair’ Collins: 351a); (21b/8).

ασπύρο mali ‘beyaz saç’ **άσπυροσ**
άσπυροσ: ‘beyaz’ (‘white’ Collins:
906b); **μαλλιά malliá mali:** ‘saç’
(‘hair’ Collins: 351a); (21b/9).

ίκσασα mali: ‘sarı saç’ **μαλλιά malliá**
mali: ‘saç’ (‘hair’ Collins: 351a);
(21b/10).

γενειάδα yenyáda yenyaka ‘sakal’
(‘beard’ Collins: 62b); (21b/11).

λαιμός lemós lemo: ‘boğaz’ (‘neck’
Collins: 521b); (21b/12).

μουστάκι mustáki mustaki: ‘bıyık’
(‘moustache’ Collins: 508b); (21b/13).

μούρι múri muri: ‘yüz’ (22a/1).

όμο ómo nomo: ‘omuz’ (22a/2).

μπράτσο bráço biraço: ‘kol’ (‘arm’
Collins: 37b); (22a/3). c

τόπος του μανικιού tópos tu manikyú
topos tu maniķu: ‘bilek’ (22a/4).

δεξά sera: ‘sağ el’ **δεξιά deksiá**
deksa: ‘sağ’ (TRS: 364b); **χέρι héri**
sera: ‘el’ (‘hand’ Collins: 353b);
(22a/5).

ζερβά χέρα zervá herá zerva sera: ‘sol
el’ (22a/6).

νόχι níhi anişi: ‘tırnak’ (‘nail’ Collins:
515a); (22a/7).

δάχτυλο dáhtilo daķtili: ‘parmak’
(‘finger’ Collins: 293b); (22a/8).

δάχτυλα dáhtila daķtila: ‘başparmak’
(22a/9).

γΥηW daķtili: ‘serçe parmak’
δάχτυλα dáhtila daķtila: ‘başparmak’
(22a/10).

αμασχάλη amasháli apaskali:
‘koltuk’ (22a/11).

μπέτης bétis beti: ‘göğüs’ (22a/12).

κοιλιά kilyá kilya: ‘karın’ (‘belly’
Collins: 66b); (22a/13).

ράχη ráhi raşi: ‘arka’ (‘back of
animal’ Collins: 52a); (22b/1).

βυζί vizí vizi: ‘meme’ (22b/2).

αφαλός afalós ofalofali: ‘göbek’
(22b/3).

πλευρό εύκερος τόπος plevró efkeros
tópos pilevro ofkeros topos: ‘boş yer’
(22b/4).

ΥpAdA tW ķWrmAηW: ‘yan’
(22b/5).

καθισιά *kašisyá* *kašosya*: ‘oturacak yer’ (22b/6).

τον κόλο του να βάλει *ton kólo tu na váli to kolo tu na blayi*: ‘kuyruk sokumu’ (22b/7).

τW vAYmArWYbA pWbA tW pAdA: ‘uyluk’ (22b/8).

γόνατο *gónato* *gonaço*: ‘diz’ (‘knee’ Collins: 438a); (22b/9).

άτζα *áca aci*: ‘bacak’ (22b/10).

τW fAIW ApW *kaAtW*: ‘kasık’ (22b/11) **κάτω από** ‘aşağı’ (‘below’ Collins: 66b).

πόδι *ródí* *poza*: ‘ayak’ (‘foot’ Collins: 304b); (22b/12). Kalınla zı mı tercih edilmiş?

αστράγαλος *astrágalos* *astirağalo*: ‘topuk’ (TRS: 489b); (22b/13).

φτέρνα *fiérna* *ifterna*: ‘topuk’ (‘heel’ Collins: 365a); (22b/13).

έντερο *édero* *edero*: (uzun elifle é verilmiş) ‘bağırsak’ (‘intestine’ Collins: 411b); (23a/1).

του κατρόλου τόπος *tu katrólu tópos*
ta *katrolu topos*: ‘mesane’ (23a/2).

σπλήνα *splína* *isplina*: ‘dalak’ (‘spleen’ (Collins: 766b); (23a/3).

χολή *holí* *holi*: ‘öd’ (‘gall’ Collins: 323b); (23a/4).

καρδιά *kardíá* *kaardia*: ‘yürek’ (‘heart’ Collins: 363a); (23a/5).

συκώτι *sikóti* *isçoti*: ‘ciğer’ (‘liver’ Collins: 464a); (23a/6).

ιδρώτας *idótas* *idoros*: ‘ter’ (‘sweat’ Collins: 806b); (23a/7).

κόκαλο *kókalo* *koçalo*: ‘kemik’ (‘bone’ Collins: 79b); (23a/8).

βύρσα *vípsa* *avipsi*: ‘deri’ (TRS: 79a);
πιρογα: ‘deri’ (23a/9).

αίμα *éma* *ema*: ‘kan’ (‘blood’ Collins: 75b); (23a/10).

κρέας *krías* *içriyas*: ‘et’ (‘meat’ Collins: 488a); (23a/11).

νεύρο *nevro* *nevro*: ‘sinir’ (‘nerve’ Collins: 524b); (23a/12).

πύον *pión* *opyos*: ‘irin’ (‘pus’ Collins: 637a); (23a/13).

δάκρυο *dákriyo* *daçriyo*: ‘göz yaşı’ (23b/1).

αρχίδι *arhídi* *arçidi*: ‘erkeğin cinsel organı’ (23b/2).

γψόλι *ipsóli* *ipsoli*: ‘erkeklik organı’ (23b/3).

μουνί *muní muni*: ‘dişi üreme organı’ (23b/4).

κόλο *kólo kolo*: ‘makat’ (23b/5).

αγκών *angón akona*: ‘dirsek’ (TLR: 59); (23b/6).

πιθαμή *pišami pišami*: ‘kariş’ (23b/7).

άνθρωπος *ánšropos ašropos*: ‘adem’ (‘man’ Collins: 478b); (23b/9).

αρσενικό *arsenikó sernižo*: ‘erkek’ (23b/10).

θηλυκό *šilikó šiližo*: ‘dişi’ (23b/11).

γυναίκα *yinéka yineka*: ‘kari’ (23b/12).

άντρας *ádras adras*: ‘koca’ (23b/13).

ανδρόγεινο *andróyino adroyino*: ‘çift’ (24a/1).

ΑρΑdrWftWs: ‘ergen’ (24a/2).

γιός *yós yos*: ‘oğul’ (‘son’ Collins: 757b); (24a/3).

θυγάτηρα *šigátera šigatera*: ‘kız’ (TRS: 225a); (24a/4).

κοπέλα *kopéla kopelya*: ‘kız oğlan’ (‘girl’ Collins:331b); (24a/5).

γραία *graya iğra*: ‘kocakarı’ (TLR: 59); (24a/6).

πελώριος *pelórios peros*: ‘kocaman’ (TRS: 226a); (24a/7).

ρArWs κAκArAs: ‘pek kocaman’ (24a/8).

αδελφός *ađerfós ađerfos*: ‘erkek kardeş’ met.: ‘birader’ (‘brother’ Collins: 92b); (24a/9).

αδερφή *ađerfi ađerfi*: ‘kız kardeş’ (24a/10).

παιδά *pedá pedi*: ‘çocuk, evlat’ (‘child’ Collins 188a); (24a/11).

kiri: ‘baba’ (24a/12).

μάνα *mána mana*: ‘anne’ (‘mother’ Collins: 507a); (24a/13).

προγονός *progonós piroğonos*: ‘üvey oğul’ (‘stepson’ Collins: 780b); (24b/1).

προγονή *progoní piroğoni*: ‘üvey kız’ (‘stepdaughter’ Collins: 780b); (24b/2).

çi manas azerfos: ‘annenin erkek kardeşi, dayı’ **μάνα *mána mana***: ‘anne’ (‘mother’ Collins: 507a); **αδελφός *ađerfós ađerfos***: ‘erkek kardeş’ (‘brother’ Collins: 92b); (24b/3).

bArbA: ‘amca’ (24b/4).

της μάνας αδερφός *tis manas ađerfós*
çi manas ađerfi: ‘annenin kız kardeşi,

teyze' **μάννα** *mána mana*: 'anne' ('mother' Collins: 507a); **αδερφή** *ađerfi ađerfi*: 'kız kardeş' (24b/5).

αδερφή του κύρου *ađerfi tu kırıu ađerfi tu kırıu*: 'babanın kız kardeşi, hala' (24b/6)

παιθρός *peđerós peđeros*: 'kayınpeder' (Collins: 286a); (24b/7).

παιθρά *peđerá peđerera*: 'kayınvalide' (Collins: 507a); (24b/8).

παππούς *pappús papus*: 'dede' ('grandfather' Collins: 340b); (24b/9).

megáli mana: 'büyük anne' **μεγάλο** *megálo megaló*: 'büyük' ('big' Collins: 70a); **μάννα** *mána mana*: 'anne' ('mother' Collins: 507a); (24b/10).

στραβός *stravós istiravos*: 'kör' (GÇ: 14.02.2019); (24b/12).

κουφός *kufós kufos*: 'sağır' ('deaf' Collins: 193b); (24b/13).

βουβός *vnós vnvos*: 'dilsiz' ('mute' Collins: 513a); (25a/1).

καμπούρης *kambúris kaburis*: 'kanbur' ('hunchback' Collins: 381a); (25a/2).

κουτσός *kuçós kuços*: 'topal' ('lame' Collins: 443b); (25a/3). ç

χασίδα *hasída kasidi*: 'kel' (TRS: 212a); (25a/4).

κήλιδας *kiliđas kilidas*: 'karnı büyük' (25a/5).

μουστάκι *mustáki mustekanos*: 'bıyık' ('whiskers' Collins: 906a); **mustekanos**: met.: 'bıyığı büyük' (25a/6).

σακάτης *sakátis şakatis*: 'fitikli' (25a/7).

τρελός *trelós torolos*: 'deli' ('mad' Collins: 474b); **κουζουλός** *kuzulós kuzulos*: 'deli' (25a/8).

ασουννέτοφος *asunnétoftos asunnetoftos*: 'sünnetsiz' (25a/9).

τραυλός *travlós tiravlos*: 'peltek' (TRS: 341b); (25a/10).

πέρος καφαρές *péros kafarés peros kafares*: 'bunamış' (25a/11).

ρουφιάνος *rufyános rufyanos*: 'pezevenk' (GÇ: 14.02.2019); (25a/12).

πουτάνα *putána putana*: 'orospu' ('whore' Collins: 907b); (25a/13).

mAνsY rafyane: 'orospu' (25a/13).

γυναιδισμένος *yivedisménos yivedizmenos*: 'ibne' (25b/1).

γαμημένο κοπέλι *gamiméno kopéli*
gamimeno kopeli: ‘puşt’ (25b/2).

ζητιανοκονάρης *zitianoakonáris*
id̨yaqonares: ‘dilenci’ (25b/3).

μεγάλο *megálo megaló*: ‘büyük’ (‘big’
Collins: 70a); (25b/5-6).

μικρός *mikrós miço*: ‘küçük’ (‘small’
Collins: 748a); (25b/7).

μακρός *makrís maq̨ri*: ‘uzun’ (‘long’
Collins: 466b); (25b/8).

χοντός *hodós q̨odos*: ‘kısa’ (TRS:
223a); (25b/9).

πλατύς *platís pilati*: ‘geniş’ (‘broad’
Collins: 91b); (25b/10).

μέση *mési mesi*: ‘orta’ (‘middle’
Collins: 493a); (25b/11).

άκρη *ákri ak̨ra*: ‘kenar’ (‘edge’
Collins: 246b); (25b/12).

ψηλός *psilós ipsila*: ‘yüksek’ (‘high’
Collins: 368b); (25b/13).

χαμηλός *hamilós hamila*: ‘alçak’
(‘low’ Collins: 471a); (26a/1).

βαρύς *varús vari*: ‘ağır’ (‘heavy’
Collins: 364b); (26a/2).

ελαφρός *elafrós elafro*: ‘hafif’ (TRS:
140a); (26a/3).

παχύς *pahús paşi*: ‘semiz’ (‘fat’
Collins: 286a); (26a/4).

λιγνός *lignós liño*: ‘zayıf’ (GÇ:
14.02.2019); (26a/5).

χοντρός *hodrós hōdro*: ‘yoğun’ (‘fat’
Collins: 286a); (26a/6).

ψηλός *psilós ipsilo*: ‘yufka, ince’
(‘tall’ Collins: 814a); (26a/7).

απαλός *apalós apalo*: ‘yumuşak’
(TLR: 54); (26a/8).

ξηρά *ksíra iksero*: ‘kuru’ (TLR: 56);
(26a/9).

δροσερός *droserós idrosero*: ‘taze’
(‘cool’ Collins: 167b); (26a/10).

καβαλάρης *kavaláris q̨avalaris*: ‘atlı’
(‘rider’ Collins: 682b); (26a/11).

πεζός *pezós pezos*: ‘yaya’ (TRS:
546a); (26a/12).

αλάργο *alárgo alarq̨o*: ‘uzak’ (GÇ:
14.02.2019); (26a/13).

κοντά *kodá q̨oda*: ‘yakın’ (Collins:
520a); (26b/1).

αλήθεια *alíşya aşıya*: ‘gerçek’ (‘truth’
Collins: 853b); (26b/2).

ψέματα *psémata ipsomaşa*: ‘yalan’
(‘lie’ Collins: 457b); (26b/3).

βαζμένος *vazménos* *yazmenos*: ‘girici’ (26b/4).

βγαλμένος *vgalmenos* *ivǵarmenos*: ‘çikici’ (26b/5).

ακριβός *akrivós* *aǵrivo*: ‘pahalı’ (‘expensive’ Collins: 273a); (26b/6).

φτηνός *ftinós* *iftino*: ‘ucuz’ (TRS: 499a); (26b/7).

καλά *kalá* *kalo*: ‘iyi’ (‘good’ Collins: 337b); (26b/8).

κακός *kakós* *ǵaǵo*: ‘kötü met.: çirkin’ (‘wicked’ Collins: 908a); **AḡAmnW**: ‘çirkin’ (26b/9).

όμορφος *ómorfos* *omorfo*: ‘dilber, güzel’ (‘beautiful’ Collins: 63a); (26b/10).

άσχημος *áshimos* *askimo*: ‘çirkin, met.: çirkin yüz’ (TRS: 67b); (26b/11).

πεινασμένος *pinasménos* *pinazmenos*: ‘aç’ (‘hungry’ Collins: 381a); (26b/12).

χορτάτος *hortátos* *hortazmenos*: ‘tok’ (TRS: 487a); (26b/13).

παχύς *paǵis* *paǵi*: ‘kalın, kaba’ (TRS: 196a); (27a/1).

ζωντανός *zodanós* *zodanos*: ‘diri’ (TRS: 83a); (27a/1).

απο *śamenos*: ‘ölü’ **θαμμένος** *śamménos* *śamenos*: ‘gömülü’ (TRS: 130a); (27a/2).

πολα *meǵalos*: ‘pek büyük’ **πολλά** *pollá* *pola*: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); **μεγάλο** *megálo* *meǵalo*: ‘büyük’ (‘big’ Collins: 70a); (27a/3).

πολα *miǵos*: ‘çok küçük’ **πολλά** *pollá* *pola*: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); **μικρός** *mikrós* *miǵo*: ‘küçük’ (‘small’ Collins: 748a); (27a/4).

γερός *yerós* *yeros*: ‘sağ, hayatta’ (27a/5).

άρρωστος *árrostos* *arostimenos*: ‘hasta’ (‘sick’ Collins: 734a); (27a/6).

πρόσοψη *prósopsi* *opros*: ‘ön’ (TRS: 332b); (27a/7).

ύστερα *ístera* *istira*: ‘son’ (27a/8).

εύκολος *efolos* *efǵola*: ‘kolay’ (TLR: 61); (27a/9).

δύσκολος *dískolos* *dışkolo*: ‘güç, zor’ (‘difficult’ Collins: 213b); (27a/10).

πολλά *pollá* *poli*: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); (27a/11).

λίγο *lígo* *ligo*: ‘az’ (‘little’ Collins: 463a); (27a/12).

περισσότερο *perissótero periso / perito*: ‘pek ziyade’ (‘more’ Collins: 505b); (27a/13).

πολα λίγο: ‘pek az’ **πολλά** *pollá poli*: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); **λίγο** *lígo* **ligo**: ‘az’ (‘little’ Collins: 463a); (27b/1).

παστρικός *pastrikós pastiroko*: ‘pak, arı’ (‘clean’ GÇ: 15.02.2019); (27b/2).

βρωμερός *vromenós voromezmeno*: ‘mundar’ (‘filthy’ GÇ: 15.02.2019); (27b/3).

εχθρός *ehsrós ošros / ohtiros*: ‘düşman’ (TRS: 91a); (27b/4).

φίλος *filos filos*: ‘dost, yar’ (TRS: 86b); (27b/5).

παλαιός *paleyós palyo*: ‘eski’ (TRS: 102a); (27b/6).

καινούργιος *kenúryos kenuryo*: ‘yeni’ (‘new’ Collins: 526a); (27b/7).

αληθινός *ališinós ališinos*: ‘doğru söyleyici, dürüst’ (‘true’ Collins: 852b); (27b/8).

ψεματάρης *psematáris ipsomataris*: ‘yalancı’ (27b/9).

ψεύτης *pseftis piseftis*: ‘yalancı’ (‘liar’ Collins: 456b); (27b/9).

περισσότερο *perissótero periso*: ‘fazla, artık’ (‘more’ Collins: 505b); (27b/10).

λυψό *lípsó ligto*: ‘eksik’ (27b/11).

πλατύς *platís iplați*: ‘geniş’ (‘broad’ Collins: 91b); (27b/12).

φαρδύς *fardís fardi*: ‘geniş’ (‘wide’ Collins: 908a); (27b/12).

στενός *stenós isteno*: ‘dar’ (TRS: 74b); (27b/13).

καλοσύνη *kalosíni kalosini*: ‘iyilik’ (‘goodness’ Collins: 338b); (28a/1).

κακία *kakiya kaçosini*: ‘kötülük’ (TLR: 54); (28a/2).

ξένος *ksénos iksenobatiz*: ‘yabancı’ (TRS: 529a); (28a/3).

γνωστικός *gnostikós ignostikós*: ‘akıllı’ (28a/4).

τρελλός *trellós itrezos*: ‘deli’ (TRS: 77a); **κζολος**: ‘deli’ (28a/5).

πλούσιος *plúsyos pulusyos*: ‘zengin’ (TRS: 576a); (28a/6).

φτωχός *ptohós iftohos*: ‘fakir’ (TLR: 56); (28a/7).

ξύπνιος *ksípnios iksipkinos*: ‘uyanık’ (‘awake’ Collins: 49b); (28a/8).

κοιμισμένος *kimisménos*
kimizmenos: ‘uyuyan, tembel’
(‘asleep’ Collins: 41b); (28a/9).

μεθυσμένος *mešisménos*
mešizmenos: ‘sarhoş’ (‘drunk’
Collins: 239a); (28a/10).

παλληχάρι *pallihári palikari:* ‘yiğit’
(TRS: 553b); (28a/11).

φόβιτσαρι *fónicari fonicari:* ‘korkak’
(GÇ: 15.02.2019); (28a/12). ς

δυνατά *dinatá edinato / dinato:*
‘yüksek sesle met.: katı’ (‘loudly’
Collins: 470b); (28a/13).

χαύνος *hánnos ahamno:* ‘gevşek’
(TRS: 126a); (28b/1).

πάγιος *rágios afoğos:* ‘sabit’ (TRS:
362a); (28b/2).

φυγάς *fúgas fuğas:* ‘kaçak, met.:
kaçıcı’ (‘fugitive’ Collins: 317a);
(28b/3).

tulbenti: ‘tülbent’ (28b/5).

μεταξόπανι *metaksópani*
metaξsopani: ‘kumaş’ (28b/6).

sariki: ‘sarık’ (28b/7).

κα’uki: ‘kavuk’ (28b/8).

πουκάμισο *pukámiso puğamiso:*
‘gömlék’ (‘shirt’ Collins: 728a);
(28b/9).

μανίκι *maníki mañika:* ‘yeni’ (‘sleeve’
Collins: 744b); (28b/10).

φούστα *fústa puđya:* ‘etek’ (‘skirt’
Collins: 742b); (28b/11).

κολαγίνα: ‘boğazlık’ (28b/12).

ρούχα *rúħa ruħa:* ‘elbise met.: esvap’
(‘dress’ Collins: 236a); (28b/13).

βράκα *vráka qarca:* ‘don’ (29a/1).

ινρακο *zoni:* ‘uçkur, şalvarı tutan
kuşak’ **βράκα** *vróka qarca:* ‘don’
ζώνη *zóni zoni:* ‘kuşak’ (‘belt’ Collins:
66b); (29a/2).

ζώνη *zóni zoni:* ‘kuşak’ (‘belt’ Collins:
66b); (29a/3).

mesti: ‘mest’ (29a/4).

μαντίλι *maníli manili:* ‘bilezik’
(29a/5).

παπούτσι *parúci paruçi:* ‘papuç’
(‘shoe’ Collins: 728b); (29a/6). c

nalıña: ‘nalın’ (29a/7).

yemeña *paruça:* ‘yemeni papuç’
(29a/8).

paruçi: ‘papuç’ (29a/9).

καλτσόν *kalçón qarçoni:* ‘çorap’
(‘sock’ Collins: 754b); (29a/10). ς

çizmeddes: ‘çizme’ **pozimeta:** ‘çizme’
(29a/11).

kaftani: ‘kaftan’ (29a/12).

ώρα *óra ora*: ‘saat’ (‘hour’ Collins: 378a); (29a/13).

αλυσίδα *alisída alisída*: ‘zincir’ (‘chain’ Collins: 119a); (29b/1).

γιακάς *yakás yačas*: ‘yaka’ (‘collar’ Collins: 142b); (29b/2).

γούνα *gúna gána*: ‘kürk’ (‘fur’ Collins: 320a); (29b/3).

surmes: ‘sürme’ (29b/4).

δαχτυλίδι *dahtilídi dahtilidi*: ‘yüzük’ (‘ring’ Collins: 684a); (29b/5).

κτένι *kténi ikteni*: ‘tarak’ (TLR: 56); (29b/6).

renği: ‘renk’ (29b/8).

κόκκινο *kókkino kokino*: ‘kırmızı’ (‘red’ Collins: 658b); (29b/9).

μελαχρινός *melahrinós molahrino*: ‘esmer, met.: buğday tenli’ (‘brunette’ Collins: 93a); (29b/10).

μαύρος *mavros mavro*: ‘kara, siyah’ (‘black’ Collins: 72a); (29b/11).

άσπρος *áspros aspro*: ‘beyaz’ (‘white’ Collins: 906b); (29b/12).

πράσινος *prásinos pirasino*: ‘yeşil’ (‘green’ Collins: 343a); (29b/13).

κίτρινος *kítrinos kitrino*: ‘sarı’ (‘yellow’ Collins: 921b); (30a/1).

μόστρα *móstra mostira*: ‘örnek’ (30a/2).

λουλάκι *luláki lulaki*: ‘çivit, met.: zaç’ (‘indigo’ Collins: 398a); (30a/3).

καλαμάρι *kalamári kalamari*: ‘divit’ (30a/5).

χαρτί *hartí harti*: ‘kağıt’ (‘paper’ Collins: 575a); (30a/6).

πέννα *pénna pena*: ‘kalem’ (‘pen’ Collins: 587b); (30a/7).

mühres: ‘mühür’ (30a/8).

γράμμα *grámma iğrafi*: ‘mektup, met.: biti’ (‘letter’ Collins: 455b); (30a/9).

βούλομα *vúloma vuloma*: ‘mühürlemek’ (30a/10).

γράφω *gráfo iğrama*: ‘yazmak’ (KO: 1988b); (30a/11).

γAηWdWrW: ‘kalemtraş’ (30a/12).

mistari: ‘mıstar’ (30a/13).

ψαλίδι *psalídi ipsalidi*: ‘makas’ (‘scissors’ Collins: 706b); (30b/1).

μελάνι *meláni melani*: ‘mürekkep’ (‘ink’ Collins: 403b); (30b/2).

ξοκίνο keri ‘kırmızı mum’; **κόκκινο κόκκινο ξοκίνο** ‘kırmızı’ (‘red’ Collins: 658b); **κερί kerí keri**: ‘mum’ (‘candle’ Collins: 106b); (30b/3).

σπαθί spaší ispaşi: ‘kılıç’ (‘sword’ Collins: 809a); (30b/5).

θηκάρι śikári fişari: ‘kın’ (‘sheath’ GÇ: 15.02.2019); (30b/6).

κάλκани: ‘kalkan’ (30b/7).

δοξάρι doksári doşsari: ‘yay’ (‘bow’ Collins: 84a); (30b/8).

το δοξάρι απεννίνα to doksári apennína to doşsaryo apenoşa: ‘kiriş’ (30b/9).

σαΐτα sayta sa’ita: ‘ok’ (‘dart’ Collins:191b); (30b/10).

πριόνι priyóni piryoni: ‘bıçkı’ (‘saw’ Collins: 704a); (30b/11).

πιστόλι pistóli piştola: ‘piştov’ (‘pistol’ Collins: 599a); (30b/12).

ρWpArđA: top’ (30b/13).

mAnArA: ‘balta’ **τσεκούρι çekúri çiküre**: ‘balta’ (31a/1).

αμόνι amóni amoni: ‘örs’ (‘anvil’ Collins: 31a); (31a/2).

σιδέρια sidérya siderya: ‘çekiciş’ (31a/3).

λίμα líma lima: ‘eşe’ (‘rasp’ Collins: 649b); (31a/4).

ξύλόφας ksilófas iksilofas: ‘ağaç eęesi’ (31a/5).

ArķWbWzY YskYpAtW: ‘tüfek’ (31a/6).

σαράκι saráki saraşa: ‘ağaç kurdu, met.: testere’ (‘woodworm’ Collins: 914b); (31a/7).

σχεπάρνι shepárni iskeparni: ‘keser’ (TRS: 215a); (31a/8).

κορούκι korúki koruki: ‘körük’ (31a/9).

βελόνα velóna velona: ‘iğne’ (‘needle’ Collins: 522b); (31a/10).

hacıaro: ‘hançer’ (31a/11).

ξύράφι ksiráfı iksirafi: ‘ustura’ (‘razor’ Collins: 651b); (31a/12).

μαχαίρι mahéri maşeri: ‘bıçak’ (‘knife’ Collins: 458a); (31a/13).

σιδερένιο ρούχο siderényo rúho sidereño ruho: ‘zırh’ (31b/1).

iskelet aloęo: ‘üzengi’ **σκελετός skeletós iskelet**: ‘iskelet’ (‘skeleton’ Collins: 741a); **ύλογο álogo aloęo**: ‘at’ (‘horse’ Collins: 376b); (31b/2).

σέλα séla sela: ‘eyer’ (‘saddle’ Collins: 698b); (31b/3).

τW κtYmAtW τWbWdyWdAmA: ‘payvend’ (31b/4).

yulari: ‘yular’ (31b/5).

χαλινάρι halinári hālinari: ‘gem, dizgin’ (‘bridle’ Collins: 89b); (31b/6).

σκοινί skini iskini: ‘ip’ (‘rope’ Collins: 689b); (31b/7).

çuli: ‘çul’ (31b/8).

άλογο άlogo aloço: ‘at’ (‘horse’ Collins: 376b); (31b/10).

φοράδα foráda forada: ‘kısırak’ (31b/11).

πουλάρι pulári pulari: ‘tay’ (‘colt’ Collins: 143a); (31b/12).

μουλάρι mulári mulari: ‘katır’ (‘mule’ Collins: 511b); (31b/13).

καμήλα kamíla kāmila: ‘deve’ (‘camel’ Collins: 105a); (32a/1).

κριός kriós ikriyos: ‘koç met.: koyun’ (‘aries’ Collins: 37b); (32a/2).

πρόβατο próvato iprovatina: ‘koyun, met.: dişi koyun’ (‘sheep’ Collins: 726a); (32a/3).

γάιδαρος gáyðaros ğayðaros: ‘eşek’ (‘donkey’ Collins: 231a); (32a/4).

βοῦς voys voyi: ‘sığır’ (TRS: 394b); (32a/5).

βουβάλι vunáli vuvali: ‘manda, su sığırı’ (TRS: 251a); (32a/6).

μοσχάρι moshári moskari: ‘dana’ (‘calf’ Collins: 103b); (32a/7).

asrinço voyi: ‘erkek sığır’; **αρσενικό arsenikó asrinço:** ‘erkek’ (‘male’ Collins: 478a); **βοῦς voys voyi:** ‘sığır’ (TRS: 394b); (32a/8).

şiliço voyi: ‘dişi sığır’; **θηλυκό şilikó şiliço:** ‘dişi’ (‘female’ Collins: 289a); **βοῦς voys voyi:** ‘sığır’ (TRS: 394b); (32a/9).

αῖξ ayiks ’ağsa: ‘keçi’ (TRS: 211a); (32a/10).

asirneki ağ[s]a: ‘erkek keçi’ **αρσενικό arsenikó asrinço:** ‘erkek’ (‘male’ Collins: 478a); **αῖξ ayiks ’ağsa:** ‘keçi’ (TRS: 211a); (32a/11).

ουραδότος κριός uradótos kriyós uradatos ikriyos: ‘kuyruklu koyun’; **ουρά urá:** ‘kuyruk’ (TLR: 60); **κριός kriós ikriyos:** ‘koç met.: koyun’ (‘aries’ Collins: 37b); (32a/12).

αρνί arní arnaki: ‘kuzu’ (‘lamb’ Collins: 443b); (32a/13).

ερίφιον erifion rifi: ‘oğlak’ (TRS: 321b); (32b/1).

γάτα gáta kaçi: ‘kedi’ (‘cat’ Collins: 114a); (32b/2).

κατσούλα *kaçala kaçula*: ‘dişi kedi’ (32b/3). c

ξεσκισαρικό ζώο *ksekisarikó zóo*
ιξσεκισαριξο zo: ‘γυρτίσι hayvan’; **ζώο *zoo zo*:** ‘hayvan’ (‘animal’ Collins: 28a); (32b/5).

λιοντάρι *lodári lodari*: ‘arşlan’ (‘lion’ Collins: 462a); (32b/6).

teryo fAkYdW tW: ‘kaplan’; **τίγρις *tigris teryo*:** ‘kaplan’ (TRS: 200b); (32b/7).

ο ζώο από τίγρη παγοσταμένος ο zóo από τίγρι pagostaménos o zo apo tero ‘i **pocaşamenos:** ‘ciddi duran soğuk vahşi hayvan, sırtlan’ (32b/8).

λύκος *likos lişos*: ‘kurt’ (‘wolf’ Collins: 913b); (32b/9).

χοίρος *hiros şiros*: ‘domuz’ (‘pig’ Collins: 597a); (32b/10).

σαύρα *savra savra*: ‘kertenkele, met.: keler’ (TLR: 61); **κ̣WIY:** ‘kertenkele’ (32b/11).

μαϊμού *maymú maymu*: ‘maymun’ (‘monkey’ Collins: 503b); (32b/12).

αλεπού *alepú aloru*: ‘tilki’ (‘fox’ Collins: 311a); (32b/13).

λαγώς *lagoós lağos*: ‘tavşan’ (TRS: 450a); (33a/1).

μεγάλο ofis: ‘büyük yılan’ **μεγάλο *megálo meğalo*:** ‘büyük’ (‘big’ Collins: 70a); **φίδι *fidi ofis*:** ‘yılan’ (‘snake’ Collins: 750b); (33a/2).

φίδι *fidi ofis*: ‘yılan’ (‘snake’ Collins: 750b); (33a/3).

κατσαρίδας *kaçarıđas қaryaçolas*: ‘akrep’ (33a/4).

ροçkavras: ‘akrep’? (33a/4).

ποντίκι *pontiki podişos*: ‘fare’ (‘mouse’ Collins: 508a); (33a/5).

νυφίτσα *nifiça nifiça*: ‘gelincik’ (‘weasel’ Collins: 899b); (33a/6). ç

μυϊά *miya miya*: ‘sinek’ (TRS: 391a); (33a/7).

ψείρα *psira ipsira*: ‘bit’ (‘louse’ Collins: 470b); (33a/8).

ψύλλος *psillos ipsilo*: ‘pire’ (‘flea’ Collins: 299a); (33a/9).

κοριός *koryós қoryos*: ‘tahta biti’ (‘bedbug’ Collins: 63b); (33a/10).

ακρίδα *akriđa ağrimuca*: ‘çekirge’ (‘grasshopper’ Collins: 341b); (33a/11).

mastaşes: ‘çekirge’? (33a/11).

μαδάκας *madákas madaşas*: ‘kene’ (33a/12).

μामουंनी mamúni mamuni: ‘kurt böceği’ (‘weevil’ GÇ: 15.02.2019); (33a/13).

τσιμπούρι çibúri çibur dAκAς: ‘kene’ (33a/13). c

ΥκlAsW rapadya: ‘met.: tushurlan böceği’ (33b/1).

κWvWcA ešlona: ‘kaplumbağa’;
χελώνα helóna ešlona: ‘kaplumbağa’ (‘turtle’ Collins: 856b); (33b/2).

βδέλλα vdélla evdela: ‘sülük’ (‘leech’ Collins: 452b); (33b/3).

σκαντζόχοιρος skancóhiros
iskacoširo: ‘kirpi’ (‘hedgehog’ Collins: 365a); (33b/4).

αρκούδα arkúda arkuða: ‘ayı’ (‘bear’ Collins: 62a); (33b/5).

σκύλος skílos iskilo: ‘köpek’ (‘dog’ Collins: 230a); (33b/6).

ελάφι eláfi lafi: ‘ceylan, karaca’ (‘deer’ Collins: 198b); (33b/7).

άρκαλος árkalos arçalos: ‘pars’ (33b/8).

βάτραχος vátrahos vatraços: ‘kurbağa’ (‘frog’ Collins: 315b); (33b/9).

eğri’ eğa: ‘yaban keçisi’; **αίγαγρος egagros:** ‘yaban keçisi’ (TRS: 529a); (33b/10).

γάλα gála ğala: ‘süt’ (‘milk’ Collins: 494b); (33b/12).

γιαούρτι yaúrti ya’urti: ‘yoğurt’ (‘yogurt’ Collins: 922b); (33b/13).

ayrani: ‘ayran’ (34a/1).

ξινόγαλο ksinógalo iksinogalo: ‘ekşi süt met.: ayran’ (34a/1).

τυρί tíri řiri: ‘peynir’ (‘cheese’ Collins: 125b); (34a/2).

βούτυρο vútiro vuřiro: ‘sadeyağ’ (‘butter’ Collins: 99b); (34a/3).

voyno ΥκsYκW: ‘sığır yağı’ **βοῦς voys voyi:** ‘sığır’ (TRS: 394b); (34a/4).

ğala to lađi: ‘yağ’; **γάλα gála ğala:** ‘süt’ (‘milk’ Collins: 494b); **λάδι láđi lađi:** ‘yağ’ (‘oil’ Collins: 547b); (34a/5).

AğAs tera: ‘peynir mayası’ **τυρί tíri tera:** ‘peynir’ (‘cheese’ Collins: 125b); (34a/6).

παλιό τυρί palyó tíri palyo řiri: ‘kuru peynir’ (34a/7).

χλώρο τυρί hlóro tíri ihloro řiri: ‘taze peynir’ (34a/8).

πουλί pulí puli: ‘kuş’ (‘bird’ Collins: 71a); (34a/10).

περιστέρι peristéri peristeri: ‘güvercin’ (‘dove’ Collins: 232b); (34a/11).

όρνιθος órnišos orniša: ‘tavuk’ (TRS: 450b); (34a/12).

πετεινός petinós beṭinos / petinos: ‘horoz’ (‘cock’) (34a/13).

τζιτζίκι ciciki ciciḡa: ‘ağustos böceği’ (‘cicada’ Collins: 129a); (34b/1).

χήνα hína šina: ‘kaz’ (‘goose’ Collins: 34b/2).

πάπια páp̄ya pariḡa: ‘ördek’ (‘duck’ Collins: 240a); (34b/3).

φτέρουγα ftéruga ifteruḡa: ‘kanat’ (‘wing’ Collins: 910b); (34b/4).

γεράκι yeráki yeraki: ‘doğan’ (‘hawk’ Collins: 360b); (34b/5).

κοράκι koráki ḡoraḡas: ‘kuzgun’ (‘raven’ Collins: 651a); (34b/6).

σπουργίτης spur̄yítis aspuroyitis: ‘serçe’ (‘sparrow’ Collins: 761b); (34b/7).

ḡamilo pali: ‘deve kuşu’; **καμήλα kamila ḡamilo:** ‘deve’ (‘camel’ Collins: 105a); **πουλί pulí puli:** ‘kuş’ (‘bird’ Collins: 71a); (34b/8).

ḡAnAvW: ‘kartal’ (34b/10).

ζιρζιργια zirzir̄ya zurzur̄ya: ‘sığirecik kuşu’ (34b/11).

χελιδόνι helidóni šilidoni [šilidoni]: ‘kırlangıç’ (‘martin’ Collins: 483a); (34b/12).

μυῖα miya miya: ‘sinek’ (TRS: 391a); (34b/13).

μέλισσα melissa melisa: ‘arı’ (‘bee’ Collins: 64a); (35a/1).

ḡunupas isḡinpa: ‘sivrisinek’; **κουνούπι kunúpi ḡunupas:** ‘sivrisinek’ (‘mosquito’ Collins: 506b); **σκνίπα sknípa isḡinpa:** ‘sivrisinek’ (‘gnat’ Collins: 335a); (35a/2).

ΥpsYḡArY: ‘kelebek’ (35a/3).

pirasino ḡWIY savra: ‘yeşil kertenkele’; **πράσινος prásinos p̄irasino:** ‘yeşil’ (‘green’ Collins: 343a); **σαύρα savra savra:** ‘kertenkele, keler’ (TRS: 212b); (35a/4).

ḡAdWnY rWḡWnAs: ‘bucak’ (35a/6).

πόρτα pórt̄a porṡa: ‘kapı’ (‘door’ Collins: 231a); (35a/7).

σπίτι sp̄iti ispiṡi: ‘ev’ (‘home’ Collins: 374a); (35a/8).

καζάδα κάτουκα *kazáda kátika*
kazada katika: ‘konak’ (35a/9).

κατώφλι *katófli kaťofilo:* ‘eşik’
(‘threshold’ Collins: 829b); (35a/10).

θεμέλια *šemélya šemelyo:* ‘temel’
(35a/11).

χόλ *hól avli:* ‘hol’ (‘hall’ Collins:
352a); (35a/12).

αχούρι *ahúri ahiri:* ‘ahır’ (35a/13).

σκάλα *skála isqala:* ‘merdiven’
(‘stairs’ Collins: 773a); (35b/1).

κόσκι *kóski koški:* ‘köşk’ (35b/2).

παράθυρο *paráširo paraširi:*
‘pencere’ (‘window’ Collins: 910b);
(35b/3).

δωμα *đoma đoma:* ‘dam’ (TRS: 74a);
(35b/4).

Υτράνα: ‘direk’ (35b/5).

ϊκλίδοη: ‘kilit’ κλειδί+ζώνη κλειδί
kliđi iqliđi: ‘anahtar’ (‘key’ Collins:
433b); **ζώνη *zóni zoŋa:*** ‘bölge’ (‘zone’
Collins: 924b); (35b/6).

κλειδί *kliđi iqliđi:* ‘anahtar’ (‘key’
Collins: 433b); (35b/7).

medari: ‘minder’ **μαξιλάρι *maksilári:***
‘yastık’ (‘pillow’ Collins: 597b);
(35b/8).

πάπλωμα *páploma paploma:* ‘yorgan’
(‘puilt’ Collins: 643b); (35b/9).

ίpros kefaladı: ‘baş yastığı’; **πρός *prós***
ίpros: ‘için’ (TRS: 163b); **κεφάλι**
kefáli kefaladı: ‘baş’ (‘head’ Collins:
361a); (35b/10).

προς κεφαλάδα *pros kefaláda pirose*
kefalada: ‘büyük yastık’ (35b/11).

perdes: ‘perde’ (35b/12).

πουκάμισο *pukámiso pukamiso:*
‘gömlək’ (‘shirt’ Collins: 728a);
(35b/13).

ύπνος *ípnos ípno:* ‘uyku’ (‘sleep’
Collins: 744a); (36a/1).

ξύπνιος *ksípnios iksipnima:*
‘uyanıklık’ (‘awake’ Collins: 49b);
(36a/2).

όνειρο *óniro oniro:* ‘rüya’ (‘dream’
Collins: 236a); (36a/3).

στρώμα *stróma isteroma:* ‘döşək’
(‘mattless’ Collins: 485b); (36a/4).

το κάπιζμα προς κεφαλίδι *to kápiζma*
pros kefalíđi to řopizmo prose
kefaladı: ‘yan yastığı’ **πρός *prós***
prose: ‘için’ (TRS: 163b); (36a/5).

ψομί *psomí ipsomi:* ‘ekmek’ (‘bread’
Collins: 86b); (36a/6).

αλάτι *aláti* alaçi / alati: ‘tuz’ (‘salt’ Collins: 700b); **άλας *álas* alas:** ‘tuz’ (TRS: 495b); (36a/7).

μύλος *mílos* milos: ‘değirmen’ (‘mill’ Collins: 494b); (36a/8).

ξερο milos: ‘el değirmeni’ **χέρι *héri* ξερο:** ‘el’ (‘hand’ Collins: 353a); **μύλος *mílos* milos:** ‘değirmen’ (‘mill’ Collins: 494b); (36a/9).

κόσκινο *kóskino* қoskino: ‘kalbur’ (‘sieve’ Collins: 735b); (36a/11).

φτυάρι *ftisári* iftisara: ‘kürek, met.: elek’ (‘shovel’ Collins: 731b); (36a/12).

τσουκάλι *çukáli* çiqali: ‘çömlek’ (36a/13).

τηγάνι *tigáni* tiğani: ‘tava’ (‘pan’ Collins: 574a); (36b/1).

kulhani: ‘külhan’ (36b/2).

φωτιά *fotyá* fotya: ‘ateş’ (‘fire’ Collins: 294a); (36b/3).

καπνός *kapnós* қapnos: ‘tütün’ (‘tobacco’ Collins: 836b); (36b/4).

AŞW: ‘kül’ (36b/5).

πυρείον *piríon* pirovolos: ‘çakmak’ (TRS: 61a); (36b/6).

καύμα *kavma* қayma: ‘yanmak’ (KR: 650b); (36b/7).

қupi: ‘küp, met.: üsküre’ (36b/8).

μπόκα *bóka* boça: ‘şişe’ (36b/9).

leyeni: ‘leğen’ (36b/10).

ibriki: ‘ibrik’ (36b/11).

teceri çeқali: ‘tencere’ **τσουκάλα**

çukála çeқali: ‘tencere’ (‘pot’ GÇ: 16.02.2019); (36b/12). ç

қapaki: ‘kapak’ (36b/13).

kevgiri: ‘kepçe, kevgir’ (37a/1).

κουτάλι *kutáli* қutali: ‘kaşık’ (‘spoon’ Collins: 767b); (37a/2).

feneri: ‘fener’ (37a/3).

κερί *kerí* keri: ‘mum’ (‘candle’ Collins: 106b); (37a/4).

şamdani: ‘şamdan’ (37a/5).

peşaraki: ‘küpçük’ **πίθος *pişos*:** ‘küp’ (TRS: 237a); (37a/6).

bardaki: ‘bardak’ (37a/7).

қWnAnWs: ‘toprak bardağı’ (37a/8).

çadiri: ‘çadır’ (37a/9).

surmes: ‘sürme’ (37a/10).

πίθος *pişos* pişari: ‘küp’ (TRS: 237a); (37a/11).

mili: ‘mil’ (37a/12).

tutya: ‘tutya, sürme’ (37a/13).

ιατρική *yatrikí* yatriko: ‘ilaç’
(‘medicine’ Collins: 488b); (37b/1).

αλεύρι *alevri* alevri: ‘un’ (‘flour’
Collins: 301a); (37b/2).

βούτυρο *vútiro* vuṭiros: ‘sade yağ’
(‘butter’ Collins: 99b); (37b/3).

susamo laḡo: ‘susam yağı’ **σουσάμι**
susámi* susamo:** ‘susam’ **λάδι *ládi
laḡo: ‘yağ’ (‘oil’ Collins: 547b);
(37b/4).

πίτουρο *píturo* pitera: ‘kepek’ (‘bran’
Collins: 85b); (37b/5).

elyo laḡo: ‘zeytinyağı’ **ελιά *elyá* elyo:**
‘zeytin’ (548b); **λάδι *ládi* laḡo:** ‘yağ’
(‘oil’ Collins: 547b); (37b/6).

ξύγκι *ksíngi* iksigi: ‘iç yağı’ (‘suet’
Collins: 797b); (37b/7).

προζύμι *prozími* iprozimi: ‘maya’
(TRS: 255a); (37b/8).

μέλι *méli* meli: ‘bal’ (‘honey’ Collins:
375a); (37b/9).

petmezi: ‘pekmez’ (37b/10).

ξύδι *ksídi* iksidi: ‘sirke’ (‘vinegar’
Collins: 886a); **iksiliki:** ‘sirke’
(37b/11).

isḡo teliḡo: ‘kap kacak’ **σκεύος *skevos***
isḡo: ‘kap’ (‘container’ Collins: 62a);

τελικός *telikós* teliḡo: ‘son, nihai’
(‘final’ Collins: 292b); (37b/12).

σαῖτα *sayita* sai’tah: ‘oklava, met.:
oklaḡu’ (37b/13).

αρτίσια *artísya* artisa: ‘katik’ (38a/1).

ξύλο *ksílo* iksila: ‘odun’ (‘wood’
Collins: 914a); (38a/2).

λυχία *liḡniya* liḡnos: ‘lamba’ (TRS:
239b); (38a/3).

σιτάρι *sítari* istari: ‘buğday’ (‘wheat’
Collins: 903b); (38a/4).

κριθάρι *kriśári* iksrişyari: ‘arpa’
(‘barley’ Collins: 58b); (38a/5).

κουκιά *kuká* kuka: ‘bakla’ (‘broad
bean’ Collins: 91b); (38a/6).

ρύζι *rízi* rizi: ‘pirinç’ (‘rice’ Collins:
681b); (38a/7).

κεχρί *kehri* kehri: ‘darı’ (‘millet’
Collins: 494b); (38a/8).

ρεβίθι *revísi* rovişi: ‘nohut’
(‘chickpea’ Collins: 126a); (38a/9).

λεμπλεμπιά *leblebyá* leblebya:
‘leblebiler’ (38a/10).

ύαλος *yalos* yali: ‘sırça’ (TRS: 237a);
(38a/11).

βελόνα *velóna* velona: ‘iğne’ (‘needle’
Collins: 522b); (38a/12).

σκαλίδι skalídi iskadili: met.: ağrışak:
'her türlü yassı ve yuvarlak nesne'
(Ötüken: 1/138b). 'karıştırma aleti'
'(38a/13).

ΑrdAκY: 'iğ' **βαμβάκι vamváki:** 'iğ'
(38b/1).

μετάξι metáksi metaksi: 'ipek'
(‘silk’ Collins: 737b); (38b/2).

καρφί karfí karfi: 'çivi' ('nail'
Collins: 515a); (38b/3).

κλωστή klostí iκlosti: 'iplik' ('thread'
Collins: 829a); (38b/4).

εμπορικό eborikó borikó: 'meyve,
yemiş' (38b/6).

εμπορικά eboriká boriká: 'meyveler,
yemişler' (38b/7).

μήλο mílo mílo: 'elma' ('apple'
Collins: 33b); (38b/8).

ρόδι ródi rođdi: 'nar' ('pomegranate'
Collins: 609b); (38b/9).

άπιον ápion apidi: 'armut' (TRS:
21b); (38b/10).

ροδάκινο rodákino rodakino: 'şeftali'
(‘peach’ Collins: 586b); (38b/11).

σταφύλι stafíli istafili: 'üzüm' (TRS:
516b); (38b/12).

σταφίς stafís istafida: 'kuru üzüm'
(TRS: 516b); (38b/13).

προτοφανής τέκνο profanís tékno
ipronofanis tíkno: 'turfanda' (39a/1).

τάταλα tátala tatalo: 'hurma' (39a/2).

βερούκκοκο veríkkoko veriçoço:
'kayısı met.: zerdali' ('apricot' Collins:
35b); (39a/3).

AκWrYdA: 'koruk' (39a/4).

τσαμπί çabí çabi: 'salkım' ('bunch'
Collins: 96a); (39a/5). c

βερίκοκα veríkoka veriçoka: 'kayısı
ağacı, met.: zerdali ağacı' (39a/6).

φύλλο fillo filo: 'yaprak' ('leaf'
Collins: 450b); (39a/7).

bWrAnAIA nWrnAIA: 'erik' (39a/8).

ιτέα itéya etya: 'söğüt ağacı' (TRS:
402b); (39a/9).

iprasiki bWrAnAIA: 'yeşil erik'
πράσινος prásinos iprasiki: 'yeşil'
(‘green’ Collins: 343a); **bWrAnAIA:**
'erik' (39a/10).

καρύδι karídi qaridi: 'ceviz' ('walnut'
Collins: 893a); (39a/11).

findiki: 'findık' **φουντούκια funtúkya**
findikya: 'findıklar' (39a/12).

κυδώνι kidóni kidoni: 'ayva'
(‘quince’ Collins: 643b); (39a/13).

κλήμα *klíma* *iklíma*: ‘asma’ (‘vine’ Collins: 886a); (39a/1).

ίξίλο *kerato*: ‘harnub, keçi boynuzu’
αΐξ *ayiks* **αΐσα**: ‘keçi’ (TRS: 211a);
κέρατο *kérato* *kerato*: ‘boynuz’ (‘horn’ Collins: 376b); (39a/2).

καλάμι *kalámi* *qalami*: ‘kamış’ (‘reed’ Collins: 660a); (39a/3).

μανιτάρι *manitári* *manitis*: ‘mantar’ (‘mushroom’ Collins: 512b); (39a/4).

περιβόλι *perivóli* *pervoli*: ‘bahçe’ (39a/5).

αγκάθι *angási* *aqasi*: ‘diken’ (‘thorn’ Collins: 828b); (39a/6).

κάκαδο *kákado* *qokodo*: ‘çekirdek’ (39a/7).

σπόρος *spóros* *isporo*: ‘tohum’ (‘seed’ Collins: 713b); (39a/8).

κόκος *kókos* *qoki*: ‘tane’ (39a/9).

δέντρο *dedro* *dedro*: ‘ağaç’ (‘tree’ Collins: 848b); (39a/10).

μπράτσο *bráço* *ivlasto*: ‘dal’ (‘arm’ Collins: 37b); (39a/11).

νεράντζι *neránci* *neraci*: ‘turunc’ (‘bitter orange’ Collins: 72a); (39a/12).

pestili: ‘pestil’ (39a/13).

πεπόνι *peróni* *peponi*: ‘kavun’ (‘melon’ Collins: 490a); (40a/1).

μόςχο *mósho* *moşto*: ‘köfter, lokum’ (40a/2).

ζάχαρη *záhari* *zahari*: ‘şeker’ (‘sugar’ Collins: 798a); (40a/3).

κολοκύθι *kolokísi* *qolokisa*: ‘kabak’ (‘pumpkin’ Collins: 635b); (40a/4).

γογγύλι *gongíli* *gogili*: ‘şalgam’ (‘turnip’ Collins: 856b); (40a/5).

παστινάκη *pastináki* *pastenaqla*: ‘yaban havucu, met.: havuç’ (GÇ: 16.02.2019); (40a/6).

αυγό *avgó* *avgo*: ‘yumurta’ (‘egg’ Collins: 248b); (40a/7).

μάραθος *máraşos* *maraşa* / *malaşros*: ‘rezene’ (‘fennel’ Collins: 289a); (40a/8).

γλιστρίδα *glistrída* *iglistirida*: ‘semiz otu’ (40a/9).

σουσάμι *susámi* *sisami*: ‘susam’ (40a/10).

κουκουνάρι *kukunári* *qukunari*: ‘çam kozalağı, met.: fıstık’ (‘pine cone’ Collins: 598a); (40a/11).

κάστανο *kástano* *qastano*: ‘kestane’ (‘chestnut’ Collins: 126a); (40a/12).

ραπανάκι *rapanáki rapani*: ‘turp’
(‘radish’ Collins: 646b); (40a/13).

κρεμμύδι *kremmídi ikromídi*: ‘soğan’
(‘onion’ Collins: 550b); (40b/1).

μαρούλι *marúli maruli*: ‘marul’
(‘lettuce’ Collins: 455b); (40b/2).

κρίνος *krínos ikrino*: ‘zambak
met.:lahana’ (‘lily’ Collins: 460a);
(40b/3).

μουλχιγέ *mulhiyé mulhiye*: ‘mülhiye’
(40b/4).

αγκούρα *angúra akura*: ‘karpuz’
(40b/5).

μελιτζάνα *melicána mazana*:
‘patlıcan’ (‘eggplant’ Collins: 248b);
(40b/6).

σέσκουλα *séskula şofkula*: ‘pazı’
(GÇ: 16.02.2019); (40b/7).

μυρτιά *mirtyá mertya*: ‘mersin’
(‘myrtle’); (40b/8).

çiçek: ‘çiçek’ (40b/9).

ροζέ *rózé rođo*: ‘gül’ (‘rose’ Collins:
690a); (40b/10).

rođo *stAmW*: ‘gül suyu’ **ροζέ** *rózé*
rođo: ‘gül’ (‘rose’ Collins: 690a);
(40b/11).

μπράτσο *bráço ivlasto*: ‘taze dal’
(‘arm’ Collins: 37b); (40b/12).

λεμόνι *lemóni lemoni*: ‘limon’
(‘lemon’ Collins: 454a); (40b/13).

βιόλα *vyóla ivyola*: ‘menekşe met.:
karanfil’ (‘viola’ Collins: 886b);
(41a/1).

βασιλικός *vasilikos vasiliço*:
‘fesleğen’ (‘basil’ Collins: 59b);
(41a/2).

κρόκινο *rođo*: ‘kırmızı gül’; **κόκκινο**
kókkino kokino: ‘kırmızı’ (‘red’
Collins: 658b); **ροζέ** *rózé rođo*: ‘gül’
(‘rose’ Collins: 690a); (41a/3).

kitrino *rođo*: ‘sarı gül’; **κίτρινος**
kítrinos kitrino: ‘sarı’ (‘yellow’
Collins: 921b); **ροζέ** *rózé rođo*: ‘gül’
(‘rose’ Collins: 690a); (41a/4).

κύμινο *kímino kimono*: ‘kimyon’
(‘cumin’ Collins: 184b); (41a/5).

χορτάρι *hortári hort*: ‘çimen met.:
ot’ (‘grass’ Collins: 341b); (41a/6).

σκόρδο *skórdo iskorđo*: ‘sarımsak’
(‘garlic’ Collins: 324b); (41a/7).

κισσός *kissós kiso*: ‘sarmaşık’ (‘ivy’
Collins: 418b); (41a/8).

μούρο *múro murna*: ‘dut’ (‘mulberry’
Collins: 511b); (41a/9).

ρίζα *ríza riza*: ‘kök’ (‘root’ Collins:
689b); (41a/10).

εμπορικό *eborikó borikó*: ‘meyve, yemiş’ (41a/11).

άγριο κηπαρίσι *ágrío kīparīsi* *ágrío keparīsi*: ‘ardıç ağacı’ (41a/12).

tW ka‘be tW *horto*: ‘Kabe otluđu’
χορτάρι *hortári hortó*: ‘çimen met.: ot’ (‘grass’ Collins: 341b); (41a/13).

AskAIAfWrA: ‘yaban soğanı’ (41b/1).

poli itrişi: ‘çin saçı’ *πολλά pollá poli*: ‘çok’ (‘much’ Collins: 510a); *τριχιά trihyá itrişi*: ‘ip, urgan’ (‘tether’ Collins: 824a); (41b/2).

paradya: ‘papatya’ (41b/3).

γλυκάνισο *glíkániso* *iglikániso*: ‘anason’ (‘aniseed’ Collins: 28b); (41b/4).

κουκιά *kuká kuka*: ‘bakla’ (‘broad bean’ Collins: 91b); (41b/5).

afyonı: ‘afyon’ (41b/6).

ακορίδα του χουρμά *akorída tu hurmá* *açorída tu hurma*: ‘ham hurma’ (41b/7).

μηροκόκαλε *mirokókale* *amiriçolale*: ‘nergis’ (41b/8).

menekşes: ‘menekşe’ (41b/9).

λούπινα *lúpina lupinos*: ‘acı bakla, met.: delice bakla’ (‘lupin’ Collins: 472b); (41b/10).

aspera murna: ‘beyaz dut’; *άσπρος áspros aspera*: ‘beyaz’ (‘white’ Collins: 906b); *μούρο múro murna*: ‘dut’ (‘mulberry’ Collins: 511b); (41b/10).

oşsina murna: ‘ekşi dut’ *ξινός ksinós oşsina*: ‘ekşi’ (‘vinegar’ Collins: 886a); *μούρο múro murna*: ‘dut’ (‘mulberry’ Collins: 511b); (41b/12).

roğdi vaşo ‘nar çiçeği’; *ρόδι ródi roğdi*: ‘nar’ (‘pomegranate’ Collins: 609b); *βάζο vazo vaşo*: ‘vazo met.: çiçek’ (‘vase’ Collins: 881b); (41b/13).

‘abdü’l-leziz: ‘yer bademi’ (42a/1).

δάφνη dáfni dafni: ‘defne’ (‘laurel’ Collins: 448a); (42a/2).

AskArdWIAzArW AskWrdWIArW: ‘bir çeşit zambak sakızı’ (42a/3).

hWrWs YskY: ‘ebucehil karpuzu’ (42a/4).

αγγούρι angúri açuri: ‘salatalık, hıyar’ (‘cucumber’ Collins: 183b); (42a/5).

YstAşWrY: ‘her dem bahar’ (42a/6).

δεσπότης dēspótis dēspoti: ‘hoca’ (‘despot’ Collins: 209a); (42a/8).

μαθητής *masítis* masítis: ‘öğrenci, met.: ilim öğrencisi’ (‘pupil’ Collins: 636a); (42a/9).

δάσκαλος *dáskalos* daskalos: ‘öğretmen met.: çirak’ (‘teacher’ Collins: 818a); (42a/10).

παπάς *parás* papas: ‘papaz met.: papaz’ (‘priest’ Collins: 623a); (42a/11).

καλόγερος *kalógeros* kaloyeros: ‘keşiş met.: sufi’ (‘monk’ Collins: 503b); (42a/12).

χρυσοχόος *hrisoohóos* ihsroskos: ‘kuyumcu’ (‘goldsmith’ Collins: 337b); (42a/13).

AcYkAnWs: ‘demirci’ (42b/1).

μυλωνάς *milonás* milonas: ‘değirmenci, met.: uncu’ (‘miller’ Collins: 494b); (42b/2).

χτίστιο *htístis* iktistis: ‘inşaatçı, met.: yapıcı’ (‘builder’ Collins: 95a); (42b/3).

maranξos: ‘marangoz’ (42b/4).

purğaz: ‘rençber’ (42b/5).

boyacis: ‘boyacı’ (42b/6).

kazazis: ‘kazzaz’ (42b/7).

canbazis: ‘canbaz’ (42b/8).

πλήστρα *plístra* iplistirs: ‘gassal’ (42b/9).

ixsilaras: ‘oduncu’; **ξύλο *ksílo*:** ‘odun’ (‘wood’ Collins: 914a); (42b/10).

μάγειρος *mágiros* mayeros: ‘aşçı’ (‘cook’ Collins: 167a); (42b/11).

mAkYlyArYs: ‘kasap’ (42b/12).

σπαθομάστορας *spasomástoras* to sprayoðomasetoras: ‘kılıççı’ (42b/13).

†W doksaro mAstWrAs sAyYnArYz: ‘kemankeş’ **δοξάρι *ðoksári* doksaro:** ‘yay’ (‘bow’ Collins: 84a); ‘yay’ (43a/1).

καβανηστής *kavanistís* kabanistis: ‘tartıcı’ (43a/2).

ζυγαριά *zigaryá* zigara: ‘terazi’ (‘scales’ Collins: 704b); (43a/3).

ράφτης *ráftis* raftis: ‘terzi’ (‘tailor’ Collins: 812a); (43a/4).

εργαστηγάρης *ergastigáris* ergastirgáris: ‘bakkal’ (43a/5).

portaris: ‘kapıcı’ **πόρτα *pórta* portá:** ‘kapı’ (‘door’ Collins: 231a); (43a/6).

άφτω το περντέ *áfto to perdé* aftafitis to perde: ‘perdekeş’ (43a/6).

παλληκάρη *pallikári* paliğari: ‘cesur’ (43a/7).

3.3.CÜMLELER

YstWvAr hWdYkWsW A perasa:
'mutlu/kutlu evinize uğradım' (43b/4).

**πέρασα από το ευτυχισμένο σπίτι
σας:** πέρασα *perasa*: 'geçtim, uğradım'
από: '-dAn' απο ευτυχισμένο *apo*
eftihisméno: mutlu / kutlu + σπίτι *spíti*:
'εν' σας *sas*: 'sizin'

i muri saz san do feğari labi:
'yüzünüz nurlu / aydınlık ay gibidir'
(43b/7).

η μούρη σας λάμψη σαν το φεγγάρι:
η μούρη *múri*: 'surat' σας *sas*: 'sizin'
λάμψη *lábri*: 'parlıyor' σαν *san*: 'gibi'
το φεγγάρι το *fengári*: 'ay'

**yati na ğapisoti ipsila kózolos
eyineka:** 'senin muhabbetinin
ziyadeliğinden deli oldum' (43b/10).

**γιατί να σε αγαπήσω πολύ εγένικα
κόζολος:** γιατί *yati*: 'çünkü' να σε
αγαπήσω *na se agaríso*: 'seni sevmek
için' εγένικα *egénika*: 'oldum' κόζολος
kózolos: 'deli'

**ma to meğalo ðinamoş IWnAsArA
vWηA sWşIW:** 'büyük bir güçle /
istekle seninle evleneyim' (44a/1-2).

**με το μεγάλο δύναμος να παντρευτώ
εσένα:** με το: 'ile' μεγάλο *meğalo*:

'büyük, güçlü' δύναμος *ðinamos*:
'istekle / güçle' να παντρευτώ *na*
padreftó: 'evleneyim' εσένα *eséna*:
'seninle'

tAbrY ApYçY ApYçYs apo (44a/3-
4). ?

ApYçYskA sAyđA tuto mu ehasa:
'seni gördüğümden beri kendimi
kaybettim' (44a/6).

**από την στιγμή που σε είδα τούτο
μου έχασα:** από την στιγμή *apó tin*
stigmí: 'andan itibaren' που σε είδα *pu*
se ida: 'ki seni gördüm' τούτο μου *túto*
mu: 'kendimi, aklımı' έχασα *ehasa*:
'kaybettim'

από από apo: '+dAn' (44a/7).

ağari mu ena fili apo sena poso: 'ey
sevdiğim bir öpücük senden kaçça?'
(44a/9).

**ένα φιλί από σένα πόσο είναι αγάπη
μου:** ένα *éna*: 'bir' ('one' Collins:
550a); φιλί *fili*: 'öpücük' ('kiss'
Collins: 437a); από σένα *apó séna*:
'senden' ('you' Collins: 922a); πόσο
poso: 'ne kadar' ('how much' Collins:
379a); είναι *ine*: 'eder' (maddi değer,
eder) αγάπη *agári*: 'sevgili'

(‘favourite’ Collins: 287a); μου *mu*: ‘benim’

ύσε το άσε to asto: ‘de, da’ (44a/10).

esise isto nu mu mera niqita: ‘sensin aklımda gece gündüz’ (44a/12).

εσύ είσαι στο νου μου μέρα νύχτα:
εσύ *esi*: ‘sen’ είσαι *ise*: ‘sin’ (sensin);
στο νου μου *sto nu mu*: ‘aklımda’ μέρα
mera: ‘gündüz’ (‘day’ Collins: 192b);
νύχτα *nihta*: ‘gece’ (‘night’ Collins:
528b).

na tane na kasoso apano isto beti mu:
‘nolurdu göğsün üzerine otursaydım’
(44b/1-2).

να ήτανε να καθίσω πάνω στο στήθος σου:
να ήτανε *na itane*: ‘olsaydı’ να
καθίσωνα *na kasisona*: ‘otursaydım’
πάνω *páno*: ‘üstünde’ στο μπέτης:
‘göğüs’ σου *sto betis su*: ‘göğsünün’

ώστε όστε oste: ‘dek, o zaman, öyle ki’
(44b/2).

de fifno apo pu oste na riş: ‘buradan
ayrılmam sen gelmeyince’ (44b/4-5).

δεν φεύγω από που εδώ ώστε να έρθεις:
δεν φεύγω *den fevgo*: ‘gitmem’
από που εδώ *apo pu edó*: ‘buradan’
ώστε *oste*: ‘o zamana kadar’ να έρθεις
na ersis: ‘gelesin’

αν ήσουν an isun an isus AnA: ‘eğer’
(44b/6).

an isus na sWr šW mi nWksYkYrsz timoriso:
‘sana gelirsem yüzünü ekşitme’ (44b/7-8).

αν έρθω να σε δω μη κρίνεις να τιμωρηθώ:
an an: ‘eğer’ έρθω *ersó*: ‘gelirsem’
να σε δω *na se do*: ‘seni görmeye’
μη κρίνεις *mi krinis*: ‘karar verme’
να τιμωρηθώ *na timoriso*: ‘cezalandırılalım,
bana küsesin, ceza veresin’

εκείνος ekinos ekinos: ‘o (eril)’ (‘that’
Collins: 824b); (45a/1).

εκείνη ekini ekini: ‘o (dişil)’ (44b/13).

γυναίκα εκείνος ginéka ekinos yineka ekinos:
‘o kadın’ **εκείνος ekinos ekinos**:
‘o (eril) işaret sıfatı, eril kişiyi belirten
o (kişi)’ (‘that’ Collins: 824b);
işaret sıfatı, eril kişiyi belirten o (kişi);
(45a/1).

εκείνος ekinos ekinos: ‘o (eril)’ (‘that’
Collins: 824b); (45a/1).

εκείνες ekines ekines: ‘o kadınlar’ **εσύ
esi esi**: ‘sen’ **εσείς esís esis**: ‘sizler’
εγώ egó ego: ‘ben’ **εμείς emis emis**:
‘biz’ (45a/1-2).

διάβασα dyávasa idyavasa: ‘okudum’
ας διάβαζες as dyávazes adyavases:

‘okusaydın’ **διαβάσατε** *dyavásate*
edyavasate: ‘okudunuz’ **διάβαζα**
dyánaza: ‘okuyordum’ **διάβασα**
dyánasa **edyavasa**: ‘okudum’
διαβάσαμε *dyavásame* **edyavasame**:
‘okuduk’ **διαβάζω** *dyanázo*: ‘okumak’
(‘read’ Collins: 654a); (45a/7-8).

εκείνος *ekínos* **ekinos** / **ekinos**: ‘o’
(‘that’ Collins: 824b); **εκείνες** *ekínes*
ekines: ‘o kadınlar’ **εκείνοι** *ekíni*
ekine: ‘onlar’ **σας** *sas*: ‘siz’ **εσένα**
eséna **esena**: ‘sana’ **εσάς** *esás* **esas**:
‘size’ **εμένα** *eména* **emena**: ‘bana’
εμάς *emás* **emas**: ‘bize’(45b/1).

εμενα *eména* **emena**: ‘ben’ (‘me’
Collins: 486b); **μετά από εκείνο** *metá*
apó ekíno **meta kino**: ‘ondan sonra’
μετά εκείνος *metá ekínos* **meta kinos**:
‘sonra o adam’ **μετά εκείνη** *metá ekíni*
meta kini: ‘sonra o kadın’ **μετά**
εκείνες *metá ekínes* **meta kines**:
‘sonra o kadınlar’ **μετά εσένα** *metá*
eséna **meta sena**: ‘sonra sana’ **μετά**
από σας *metá apó sas* **meta sas**:
‘sizden sonra’ **μετά εμένα** *metá eména*
meta mena: ‘sonra bana’ **μετά από**
μας *metá apó mas* **meta mas**: ‘bizden
sonra’ (46a/2-3).

το to: met.: ‘eril için’ (46a/9). to eril
için değil cinsiz içindir.

τσι çi: met.: ‘dişil için’ (46a/10).

το to: ‘belirli isim için the gibi’
(46a/11).

τη ti: ‘belirli dişil isim artikeli the gibi’
(46a/12).

ides to kiri mu: ‘babamı gördün mü?’
είδες *ides*: ‘gördün mü?’ τον κύρη *ton*
kiri: ‘baba’ μου *mu*: ‘benim’ (46a/13).

foḡakse ton aderfo mu: ‘kardeşimi
çağır’ φώναξε *fónakse*: ‘çağır’ τον
αδερφό μου *ton aderfó mu*: ‘benim
kardeşimi’ (46b/1).

ti sigatera mu ides: ‘kızımı gördün
mü?’ θύγατερ *sigater*: ‘kız evlat’ είδες
ides: ‘gördün mü?’ τη θυγατέρα *ti*
sigatéra: ‘kız kardeş’ μου *mu*: ‘benim’
(46b/4).

tW kYrWdW: ? (46b/10).

tW kYrWdWnA: ? (46b/10).

tW kYrWcY: ? (46b/10).

tW kYrWdWnA: ? (46b/10).

ο κύρης σου o kiris su to kiru su:
‘senin baban’ **ο κύρης σας o kiris sas**
to kiru sas: ‘sizin babanız’ (46b/11).

ο κύρης μου o kiris mu to kiru mu:
‘benim babam’ **ο κύρης μας o kiris**
mas to kiru mas: ‘bizim babamız’
(46b/12).

τσι çi: met.: ‘dişil için’ (46b/12).

çi YpnAκAs: ? (46b/12).

çi pYtAκAs tW pYtAκW: ? (47a/3).

tW': ?(47a/4).

ε τότες e tótes e totes: ‘ο zaman, şu’ ε **τότοι e tóti e toti:** ‘ο zamankiler, şunlar’ ε **τότη e tóti e toti:** ‘ο zamanki kadın, şu kadın’ ε **τότες e tótes e totes:** ‘ο zamanki kadınlar, şu kadınlar’ (47a/10).

εκείνος ekínos ekinos: ‘ο adam’ (47b/3).

AḥrA'Yn: ? (47b/3).

έξω ékso oκso: ‘dışarı’ **έξοδο éksoḡo oκsomo:** ‘çıkış’ (47b/9).

oli ayaḡriopi murḡane oκso apo to kaḡi efendi: ‘bütün halk bana geldi kadı efendiden başka’ (48a/1-2).

όλοι άνθρωποι μουρθανε εκτός από τον καντί εφέντη: **όλοι óli:** ‘herkes’ (‘all’ Collins: 21b); **άνθρωποι anḡropi:** ‘insanlar’ (‘people’ Collins: 588b) **μουρθανε murḡane:** ‘bana geldiler’ **εκτός ektós:** ‘dışında’ **από τον καντί εφέντη από ton kaḡi efendi :** ‘kadı efendi’

μόνο móno mono: ‘lakin, ama’ (48a/2).

WtAd pYvWs YsplAḡW YnA mono pWnA mAnYtArYs: ‘cömerttir lakin sinirlidir’ (48a/6-7).

είναι γενναιόδωρος αλλά και ν γρικός: **είναι íne:** ‘DXr’ **γενναιόδωρος gennaóḡoros:** ‘cömert’ **αλλά allá:** ‘fakat’ και **ke:** ‘ve’ **νευρικός nevrikós:** ‘sinirli’

ναι ne nes: ‘evet’ (‘yes’ Collins: 922a); **και ke:** ‘ve’ **pola ḡala:** ‘pekala’ **πολλά pollá pola:** ‘çok’ **καλά kalá ḡala:** ‘iyiler’ (‘okey’ Collins: 547b); (48a/8).

μετά χαράς metá ḡaras meta ḡaras: ‘sevinçle’ (48a/8).

ας είναι as íne as ine: ‘olsun’ (48a/8).

στο κεφάλι μου sto kefáli mu isto kefali mu: ‘başım üstüne’ (48a/9).

από το ναι apó to ne apo to neske: ‘evetten’ **από το όχι apó to óhi:** ‘hayırdan’ (48a/9).

oske: ‘met.: olmaz’ (48a/10) **neske:** ‘met.: gelirim’ **oske:** met.: ‘gelmem’ (48a/10).

έρχεται érhete erḡete: ‘gelir, geliyor’ (48a/11).

όχι óhi osti: ‘hayır’ (48a/12).

είδα íḡa ida: met.: ‘ne’ (48a/13).

είδα άκουσες *ída ákuses ida [a]kuses*:
'ne işittin / duydun?' (48b/1).

άκουσες *ákuses akuses*: 'duydun mu?'
(48b/1).

είδανε *ídane ida [i]ne*: met.: 'nedir'
(48b/5). < ida+ine

είναι *íne ine*: '+DXr' ('be' Collins:
61a); (48b/6-7).

πολλά *pollá pola*: 'çok' **περισσότερα**
perissótera perista: 'daha çok'
πληθισμός *plísimós eplisa*: 'çoğalma'
αρίφνητος *arifnitos arifnita*:
'sayılamayacak kadar çok' (48b/9).

λίγο *lígo liño*: 'az' ('little' Collins:
463a); (49a/1).

λιγάκι *ligáki ligaki*: 'azıcık' (49a/1).

όλοι *óli oli*: 'herkes' (49a/3).

pedikse togo anikse ta maşya su
anikse ta maşya su: met: 'tenbih/uyarı
sözleri: sakın vs.' (49a/6).

έδηξε το άνοιξε τα μαλλιά σου:
'göster (bana) aç saçlarını, aç saçlarını'
έδηξε *édikse*: 'göster' άνοιξε *ánikse*:
'αç' τα μαλλια *ta malliá*: 'saçlarını' σου
su: 'senin'

καϊμος με αποβρήκε *kaymos me*
apomevríke *kaymos mo apo mevríke*:
'bir endişe buluverdi (beni)' καϊμος

kaymos: 'endişe' με *me*: 'beni'
αποβρήκε *apovríke*: 'buluverdi'
(49a/9).

κακό μυρισμό *kakó mirismó* **κακο**
mirizmo: 'kötü koku' ('wicked'
Collins: 908a); (49a/9).

φωτιά να κάψει *fotyá na kápsi* **foitya**
na kápsi: 'Allah seni yaksın' φωτιά
fotyá: 'ateş' *na*: 'gelecek zaman için
kullanılan yardımcı ektir' *σαι se*: 'seni'
κάψει *kápsi*: 'yaksın' **φωτιά *fotyá***
foitya: 'ateş' ('fire' Collins: 294a);
(49a/9).

ti mira mu kaço poli pWmWrYkA
(49a/10).

τη μοίρα μου κακό πολύ: 'ne kadar
kötü kaderim benim' τη μοίρα *ti míra*:
'baht, kader' μου *mu*: 'benim' κακό
kakó: 'kötü' πολύ *polí*: 'çok'

kYrbAlyAsW paraξseno pos:
'şaşıрма ifadesi, ne kadar garip'
(49a/13).

πόσο *póso*: 'ne kadar' παράξενο
parákseno: 'garip, tuhaf' ('strange'
Collins: 787a); (49a/13); **παράξενος**
paráksenos paraξseno: 'garip'
(‘strange’ Collins: 787a); (49b/1).

εμπρός *ebrós obros*: 'ön' ύστερα
ístera istera: 'sonra' **από πάνω *apó***
páno apo pano: 'yukarıdan' (49b/5);

από πάνω από rano apo rano: ‘yukarı’ (‘above’ Collins: 2b)

από κάτω από kato apo kato: ‘aşağıdan’ εμπρός *ebros obros*: ‘ön’ δεξιά *deksiá deksa*: ‘sağ’ ζερβά *zervá derva*: ‘sol’ μέσα *mésa mesa*: ‘içeri’ (49b/6).

από κάτω από kato apo kato: ‘aşağı’ (‘below’ Collins: 66b); μέσα *mésa mesa*: ‘içeri’ (‘Collins: 493a).

πάνε έξω ráne ékso rane okso: ‘dışarı git’ από πίσω από *riso oriso*: ‘arkadan’ τόπος *tópos topos*: ‘yer’ (KR: 1197a); πασαβιόλα *pasavyóla pasavola*: ‘müzik aletleri?’ ήβρα *ívra onra*: ‘buldum’ εκεί *ekí eki*: ‘orada’ από παιδιά από *pedya ara peda*: ‘çocuklardan’ (‘child’ Collins: 126b); (49b/10 - 11).

pedi mu iğrama ta mašene karoçi emasiños mi šis yati ekini mandisraos enihe: ‘ey oğul ilim oku cahillerden olma çünkü cahil kör gibidir’ (50a/3).

παιδί μου γράμμα θα μαθαίνεις κάποτε μη εμαθήνος συ γιατί εκείνοι μανδρίσραος έγινε: παιδί μου *pedi mu*: ‘evladım’ γράμμα *grámma*: ‘ilim’ θα μαθαίνεις *ša mašénis*: ‘öğrenesin’ (‘learn’ Collins: 451b); κάποτε *kápoite*:

‘bir gün’ μη εμαθήνος *mi emasiños*: ‘öğrenmeyen’ συ *si*: ‘sen’ γιατί *yati*: ‘çünkü’ εκείνοι *ekíni*: ‘onlar’ (‘that’ Collins: 824b); μανδρίσραος *mandrisraos*: ‘cahil’ έγινε *égine*: ‘oldu/olur’

ke to luğati maše yati ekino ine to dyavaz mato to kiliđi ke kaše maçi ezyoozmenus ke fiye: ‘ve luğat ilmini öğren çünkü luğat yüksek ilimlerin anahtarıdır; bilim adamlarıyla otur cahillerden kaç’ (50a/8).

και το λουγκάτι μάθε γιατί εκείνο είναι το γιαβας μαθώ κλειδί και κάθισε μαζί ευχόμενους και φύγε: και το λουγκάτι *ke to luğati*: ‘luğatı da’ μάθε *maše*: ‘öğren’ γιατί *yati*: ‘çünkü’ εκείνο *ekino*: ‘o’ (‘that’ Collins: 824b) είναι το γιαβάζ *ine to yavás*: ‘ağır / yavaş olandır’ μαθώ *masó*: ‘ilimde’ κλειδί *kliđi*: ‘anahtar’ και *ke*: ‘ve’ κάθισε *kašise*: ‘otur’ μαζί *mazí*: ‘beraber’ ευχόμενους *efhómenus*: ‘eğitimli, kutsal insanlarla’ και *ke*: ‘burada diğerlerini belirtmek için kullanılmış ve anlamı yoktur’ φύγε *fiye*: ‘ötekilerden kaç’

από εκεί αμάθητος από ekí amásiitos apo çi amásiitos: ‘orada öğrenemeyen’ (50a/8).

ya'i ekini semağariri aη ise kepaseriğos yati almilos loplos kefoterōs ine maligo engi tone mavirizi: 'çünkü cahiller temiz olsan da seni kirletirler zira güneş ışıklı iken bir parça bulut örter ve siyah eder' (50a/13).

εκείνος ekini ekini: ('that' Collins: 824b); **λαμπρός labrōs loblos:** 'parlak' (TLR: 63); (50a/13).

siğo is to sğolo na pame na dyavasume apo kis istera isto pervoli na pame: 'kalk okula gidelim ve ders okuyalım ve bundan sonra bahçeye gidelim' (50b/5).

σίκω εις το σχολείο να πάμε να διαβάσουμε από κι ύστερα στο περιβόλι να πάμε: σίκω *siko*: 'kalk' εις το σχολείο *is to sholio*: 'okula doğru' ('school' Collins: 706b); *να πάμε na páme*: 'gidelim' (Collins: 335a) *να διαβάσουμε na dyavásume*: 'okuyalım' (Collins: 836a); ('read' Collins: 654a); *από κι ύστερα apo ki istera*: 'ondan sonra' στο περιβόλι *sto pervoli*: 'bağa, bahçeye' *να πάμε na páme*: 'gidelim' (Collins: 836a); (Collins: 335a).

ke na fame borika apo pizi kapo stafili kapo milo kapo rođdi: 've meyveler yiyelim, bahçeden, armuttan

ve üzümünden; elmadan ve nardan' (50b/10).

και να φάμε από τα μπόρικα από κήπο, άπιον, σταφύλι, μήλο και ρόδι: και να φάμε *ke na fáme*: 'yiyelim' ('and' Collins: 27b); από τα μπόρικα *apo ta borika*: 'meyvelerden' από κήπο *apo kipo*: 'bahçeden' άπιον *apigon*: 'armut' σταφύλι *stafili*: 'üzüm' (TRL: 516b); μήλο *milo*: 'elma' ('apple' Collins: 33b); και *ke*: 've' ρόδι *rođi*: 'nar' ('pomegranate' Collins: 609b).

ke triya meronikta eki na sesume ke tu ayđonu ti foni na [a]kusume: 'üç gün üç gece bahçede geceleyelim ve bülbül sesini işitelim' (51a/2).

και τρια μερόνυχτα εκεί να ξενοχτήσουμε και του αηδονιού τη φωνή να ακούσουμε: και *ke*: 've' ('and' Collins: 27b); τρια *triya*: 'üç' μερόνυχτα *meronikta*: 'gece gündüz' εκεί *eki*: 'orada, (bahçede)' ('there' Collins: 826b); να ξενοχτήσουμε *na ksenihtisume*: 'geceleyelim' (Collins: 836a); και *ke*: 've' του αηδονιού *tu ayidonyu*: 'bülbülün' τη φωνή *ti foni*: 'sesi' να ακούσουμε *na akusume*: 'duyalım'

ma prepī na vastume eki rizi ke vuñiro kağriyas ke yolyo loyo ĥorta: 'velakin layıktır ki oraya pirinç ve sade

yağ ve çeşit çeşit sebzeler taşıyalım’ (51a/7).

μα πρέπει να βαστούμε εκεί ρίζι και βούτηρο καθαρίας και λογιώ λογιώ χόρτα: μα πρέπει *ma prépi*: ‘fakat gerektir’ (‘but’ Collins: 99a); να βαστούμε *na vastúme*: (Collins: 836a); ‘ταξिमamız gerekir’ εκεί *ekí*: ‘oraya’ (‘there’ Collins: 826b); ρίζι *rízi*: ‘pirinç’ (‘rice’ Collins: 681b); και βούτηρο καθαρίας *ke vútiro* kašarias: ‘ve sade, saf yağ’ (‘butter’ Collins: 99b); και λογιώ λογιώ χόρτα *ke logyó hórta*: ‘ve çeşit çeşit otlar, sebzeler’ (‘and’ Collins: 27b);

ya na mi yenome kanenos ihriyazomeni ke tris okádes káhve na [a]ǵorasume: ‘ta ki bir kimseye muhtaç olmayalım ve üç okka kahve satın alalım’ (51a/12).

για να μη γίνομαι χρειαζόμενοι κανενός και τρεις οκάδες καφέ να αγοράσουμε: για να μη γίνομαι *ya na mi yínome*: ‘olmayalım diye’ χρειαζόμενοι *hriazómeni*: ‘ihtiyaç sahibi’ κανενός *kanenós*: ‘her kimsenin’ (‘anyone’ Collins: 31b); και *ke*: ‘ve’ (‘and’ Collins: 27b); τρεις οκάδες καφέ *tris okádes kafé*: ‘üç okka kahve’ (‘three’ Collins: 829b); να αγοράσουμε *na agorásume*: ‘satın

alalım’ (Collins: 836a); (‘buy’ Collins: 99b).

ke mase ihriyazte enas mayeras yato fayto ye na mas tane akşaǵhazi: ‘rahat olalım diye yemek pişirmek için bize bir aşçı lazım ve gerektir’ (51b/4).

και μας χρειάζεστε ένας μάγειρας γιατί φαγητό για να μας κάνει αναγκάζεται: και μας χρειάζεστε *ke mas hriyázete*: ‘ve bize lazımdır ki’ (‘and’ Collins: 27b); (‘need’ Collins: 522a); ένας μάγειρας *énas máyiras*: ‘bir aşçı’ (‘cook’ Collins: 167a); γιατί *yatí*: ‘çünkü’ φαγητό *fayitó*: ‘yemek’ για να μας κάνει *ya na mas káni*: ‘bize yapması’ (Collins: 836a) αναγκάζεται *anangázete*: ‘gerekmetedir’

peđi mu kán poses para kelis so kano metakines na porpatis: ‘oğlum ben sana birkaç nasihat edeyim onlarla iş yap’ (51b/9).

παιδί μου κάνε πόσες παρά θέλεις τόσο κάνε μετακείνες να παρά πάρεις: ‘oğlum ne kadar para kazanmak istiyorsan onlarla o kadar iş yap ki para kazanasın’ παιδί μου *peđi mu*: ‘oğlum’ (‘child’ Collins: 126b); κάνε *káne*: ‘yap’ πόσες *póses*: ‘ne kadar’ παρά *pará*: ‘para’ θέλεις *selis*: ‘istiyorsun’ τόσο *tóso*: ‘o kadar’ κάνε *káne*: ‘yap’ μετακείνες *metakines*:

‘onlarla birlikte’ να παρά πάρεις *na para páris*: ‘para alasin’ (Collins: 836a);

oste na yenis kílamenos apo ta káka pir amata kefsemsi temenos ke pasa ora: ‘ta ki belalardan kurtul ve her zaman emin ve rahat olasin’ (52a/1).

να γλητώσεις από όλα τα κακά ώστε να είσαι ήσυχος κάθε ώρα και στιγμή: να γλητώσεις *na glitósis*: ‘kurtulasin’ από όλα τα κακά *apó óla ta kaká*: ‘bütün kötülüklerden, belalardan’ ώστε *óste*: ‘böylece’ να είσαι *na íne*: ‘olasin’ ήσυχος *ísihos*: ‘rahat, huzurlu’ κάθε ώρα *káse óra*: ‘her zaman’ (‘time’ Collins: 833b); και στιγμή *ke stigmí*: ‘her an’

ayda meta gtonis sena pirama atano apa emetağno ses perapros: ‘niçin pişman olursun bir şey üzerine ki bundan önce pişman olduk’ (52a/6).

γιατί έχεις μετάνοια για ένα πράγμα αφού με όλη την αγνότητα μας είχαμε μετάνοια και πιο πριν: γιατί *yatí*: ‘niye’ έχεις *éhis*: ‘var’ μετάνοια *metánia*: ‘pişmanlık’ για ένα πράγμα *ya éna prágma*: ‘bir şey için’ αφού *afóy*: ‘ki zaten’ με όλη την αγνότητα μας *me óli tin agnótita mas*: ‘bütün saflığımızla’ (‘purity’ Collins: 636b); είχαμε *íhame*: ‘vardı’ μετάνοια

metániya: ‘pişmanlık’ και πιο πριν *ke pyo prin*: ‘daha öncesinde de’

an isos gar miyis me to vasilya pos kimase me ti šera [kséra] payi: ‘eğer padişahla arkadaş ve sohbet arkadaş olursun niçin rahat olursun?’ (52a/10).

αν ίσως γαρ σμίγεις με το βασιλιά πως κοιμάσε με τη ξέρα páli: αν ίσως *an ísos*: ‘eğer ki’ (‘if’ Collins: 386a); (‘equal’ Collins: 261b); γαρ *gar*: ‘çünkü’ σμίγεις *smígis*: ‘kaynaşıyorsun’ με το βασιλιά *me to vasilyá*: ‘padişahla’ (‘with’ Collins: 912a); (‘it’ Collins 417a); (‘king’ Collins: 436b); πως κοιμάσε *pos kimáse*: ‘nasıl uyuyorsun’ (KR 1045a); με τη ξέρα páli *me ti kséra páli*: ‘kurulukla, fakirlikle yine’ (‘with’ Collins: 912a); (‘what’ Collins: 903a).

ekinos apo filo neye [yínete] me to no šero [ehsró] su b/ayda filo no ne pataris: ‘o kimse ki senin düşmanına dostluk eder niçin dost sayarsın’ (52b/1).

εκείνος από φίλο γίνεται με το εχθρό σου, φίλο να μη το πάρεις: εκείνος *ekínos*: ‘o’ (‘that’ Collins: 824b); από φίλο *apó filo*: ‘arkadaştan’ (‘friend’ Collins: 314a); γίνεται *yínete*: ‘oluyor’ με το εχθρό σου *me to ehśró su*: ‘düşmanıyla’ (‘with’ Collins: 912a);

φίλο να μη το πάρεις *filo na mi to páris*:
'onu (kendine) arkadaş olarak
almayasın' ο ('it' Collins 417a);

**ekinos apo pestoyi te bali karyia
istinadika osros tu yino**: 'ο kimse ki
yiğitliğı halka zulm etmeye inanır onu
düşman bil' (52b/6).

**εκείνος από πηστόλι τη βάλει κάργα
αισθάνθηκα εχθρός του γίνω**: 'ο içi
dolu silahla çıkarsa düşmanı olma
(ihtiyacı) hissederim' εκείνος *ekinos*:
'ο από πηστόλι *apó pistóli*: 'silahla,
silahtan' ('from' Collins: 315b); τη
βάλει κάργα *ti váli kárga*: 'dolu
çıkarsa' αισθάνθηκα *essánsika*:
'hissettim' εχθρός του γίνω *ehšros tu
gino*: 'düşmanı olayım'

**ekinos apo de[n] ksori pirama mi filo
yese yati apo [e]kino modi felya
modo porasete**: 'bilimsiz/kültürsüz
insanlarla dostluk etme çünkü ondan ne
dostluk ne düşmanlık beklenir'
(52b/11).

**εκείνος από δεν ξέρει πείραμα μη
φίλο γίνεσαι γιατί από εκείνο μαζί
φέλια μαζί πειράζετε**: εκείνος *ekinos*:
'ο από δεν ξέρει *apó den kséri*: 'ki
tecrübesi yoktur' πείραμα *pírama*:
'deney, tecrübe' ('experiment' Collins:
273b); μη φίλο γίνεσαι *mi filo yínese*:
'arkadaş olma' ('friend' Collins: 314a);

γιατί *yati*: 'çünkü' ('why' Collins:
908a); από εκείνο μαζί *apó ekíno mazi*:
'onunla birlikte iken' φέλια μαζί
πειράζετε *félyia mazi pírazete*: 'zarar
görür birlikte batarsın' ('provide'
Collins: 632a);

**dotre to loĝo pe[s] an ine ke ibrikis is
ton a[n]šropo isphī karyazes**: 'Allah
sözünü söyle halkın tabiatında acı olsa
da' (53a/3).

**δώτρε το λόγο παις αν είναι και
ηβρίκης εις τον άνθρωπο ισχύει
κάβιαζες**: δώτρε *dótre*: 'yaratan,
Allah' το λόγο παις *to lógo pes*:
'sözlerini söyle' αν και είναι ηβρίκης
an ke ine ivrikis: 'eğer kötü bile olsa'
εις τον άνθρωπο ισχύει κάβιαζες *isphī
ánsropo*: 'yarattığı insanlar için
geçerlidir'

**an eselis taĝo sna su apo hošrus na ne
fila me na to filo su e mi da pes**: 'eğer
sırlarını düşmanlarından korumak
istersen dostlarına söyleme' (53a/8).

**αν θέλεις τάχα σου από εχθρούς φίλα
και να το φίλο σου ε μην τα πεις**: αν
θέλεις τάχα σου *an sélis táħa su*: 'eğer
sana ait olanları (bilmesinler)
istiyorsan' από εχθρούς φίλα *apó
ehšrús fila*: 'düşmanlardan kuru' και να
το φίλο σου ε μην τα πεις *ke na to filo*

su e min ta pis: ‘ve arkadaşlarına söyleme’

κάλυα [i]ne apoθamenos apo ti pita pera hortazmenos apo kakis şeras a[n]şropo to ka'i: ‘sana alçakların ekmeğini yemektense açlıktan ölmek hayırlıdır’ (53a/13).

καλά είναι αποθαμένος από τη πίτα πέρα χορταζμένος από κακής ξέρας άνθρωπο το κάτι: καλά είναι αποθαμένος *kalá ine apoθaménos*: ‘ölmek iyidir’ (‘good’ Collins: 337b); από τη πίτα πέρα χορταζμένος *apó ti píta péra hortazménos*: ‘yabancınn ekmeği ile doymaktansa’ (‘beyond’ Collins: 69a); από κακής ξέρας άνθρωπο το κάτι *apó kakís kséras ánsropo to káti*: ‘en kötü açlıkla ölmek insana daha iyi bir şeydir’

apo [e]kino κaxos a[n]şropos kanis den ine apo pa'i enas a[n]şropos kodá tu ya m[e]nha dulya ke to ne zigoni: ‘ondan alçak bir insan bilme ki bir kimse ona ihtiyaç duysun ve yardım etmesin’ (53b/5).

από εκείνο κακός άνθρωπος κανείς δεν είναι από πλαι ένας άνθρωπος κοντά του για μένα δουλειά και το ναι ζυγώνει apo [e]kino κaxos a[n]şropos kanis den ine apo pa'i enas a[n]şropos kodá ta ya m[e]nha

dalya ke to ne zigoni: ‘her kim ki kötü insandır kimse onun yanına gitmez, onunla iş yapmaz ve ona yanaşmaz’ από εκείνο κακός άνθρωπος *apó ekíno kakós ánsropos*: ‘o kötü adamdan’ (‘wicked’ Collins: 908a); (‘man’ Collins: 478b); κανείς δεν είναι από πλαι *kanís den ine apó playi*: ‘kimse yanında olmaz’ κοντά του για μένα δουλειά και το ναι ζυγώνει *kodá tu ya ména dulyá ke to ne zigóni*: ‘onun yanında iş yapmaz ve ona yanaşmaz’ (53b/5).

ane selis na mi ibrişais kanenos mi zilevis: ‘eğer kötü düşünceli olmak istemezsen hased etme’ (53b/10).

αν δεν θέλεις ηβρίκασες κακό κανενός μη ζηλεύεις: αν δεν θέλεις *an den sélis*: ‘eğer istemezsen’ ηβρίκασες *akáo ivrikases kakó*: ‘kötülüğü bulmak’ κανενός μη ζηλεύεις *kanenós mi zilevis*: ‘kimseyi kıskanma’

WpyWs sW frY κAκW IWgW pA tW mYIYtY tW nAκAtAşA WpyWs YκAmA tWfW nYκW YκAmA tW mAdAtW: ? (54a/2).

ane selis mi ibrike ne se me çi ekate hus mi pyenis: ‘eğer aklının karışmasını istemezsen cahillerle sohbet etme’ (54a/7).

αν δεν θέλεις μη εβρήκε ναι σε μένα
ενκαύτα τους μη πηγαίνεις: αν δεν
θέλεις *an den sélis*: ‘eğer istemiyorsan’
μη εβρήκε ναι σε μένα *mi evrike se
ména*: ‘kendini bulmasını’ ενκαύτα
τους μη πηγαίνεις *enkafta tus mi
pigénis*: ‘onların, bilmeyenlerin yanına
gitme’

**an eselis mirike na se aǵarime nos ǵe
ta tin oreǵsi ton a[n]šropo milise**
‘eğer halkın sevdiği ve kabul
gördüğü/malbulü olmak istersen halkın
istediği gibi konuş’ (54a/12).

αν εθέλεις μερικοί να σε αγαπάμε ως
και τα την όρεξη των ανθρώπων
μίλησε: αν εθέλεις μερικοί *an esélis*:
‘eğer bazılarının’ να σε αγαπάμε *na se
aǵaráme*: ‘seni sevmemizi’ (‘beloved’
Collins: 66b); ως και την όρεξη *os ke
tin oreǵsi*: ‘hatta onların iştahlarına
kadar (iştahlanacakları şekilde)’ των
ανθρώπων μίλησε *ton anšrópon milise*:
‘insanların (iştahları) lehine konuş’
(‘speak’ Collins: 762a);

**an eselis na se meǵaliteros to [ston]
ǵozmo ti ǵalosini mi lipase**: ‘eğer
halkın tamamından üstün olmak
istersen hayrı halktan eksik etme’
(54b/4).

αν εθέλεις να σε μεγαλήτερος στον
κόσμο τη καλοσύνη μη λυπάσε: ‘eğer

dünyanın en büyüğü olmak istiyorsan
iyilik edene acıma’ αν εθέλεις να σε
μεγαλήτερος *an esélis na se
meǵaliteros*: ‘eğer istiyorsan en büyük
olmak’ στον κόσμο τη καλοσύνη μη
λυπάσε *ston kósmo ti kalosíni mi
lipáse*: ‘dünyada iyilik edene acıma’
(‘good’ Collins: 337b);

**apaǵara [aǵára] tipo ǵado apo to
sǵlavo pola šatira na ne**: ‘karnının
kaygısına düşüp ölen köleden çok,
uğursuzlardandır’ (54b/9).

**αγάπα τύπο κάδο από το σκλάβο
πολλά σάτηρα να ναι**: ‘sev herhangi
birini kölelerden çok kötüler çıkar’
αγάπα τύπο κάδο *aǵára tipo ǵado*: ‘sev
herhangi birini’ από το σκλάβο *apó to
sklávno*: ‘köleden’ (‘slave’ Collins:
744a); πολλά σατήρα να ναι *pollá
satíra na ne*: ‘çok kötüler vardır
(çıkar)’ (‘much’ Collins: 510a).

**καλημέρα αφέντι σου kaliméra afédi
su ǵalimera hafedya su**: ‘sabahınız
hayrolsun efendim’ (‘good morning’
Collins: 338b); (55a/2).

**από που ήρθες από πυ ίρσης apo py
iršes**: ‘nereden geldin?’ (‘where’
Collins: 904a); (‘come’ Collins: 143b);
(55a/3).

από το σπίτι ήρθα από to spíti írša apo to spíti írša: ‘evden geldim’ σπίτι *spíti*: ‘ev’ (‘home’ Collins: 374a); ήρθα *írša*: ‘geldim’ (‘come’ Collins: 143b); (55a/4).

είδα άκουσες και είδα έμαθες *ída ákuses keída émašes ida [a]kuses k[e] ida [e]mašes*: ‘ne işittin ve ne bildin/öğrendin?’ (55a/6).

είδα άκουσες και είδα έμαθες: ακούω *akúo*: ‘duymak’ (‘hear’ Collins: 362b); *ke kía* ‘ve’ (‘and’ Collins: 27b); (55a/6).

άκουσα πως ήρθε ένα καράβι από την πόλη *ákusa pos írše éna karávi* από *tin póli akusa pos írše ena qaravi* apo *tin poli*: ‘işittim ki İstanbul’dan gemi geldi’ (55a/8-9). άκουσα *ákusa*: ‘duydum’ (‘hear’ Collins: 362b); πως *pos*: ‘ki’ ήρθε *írše*: ‘geldi’ (‘come’ Collins: 143b); ένα καράβι *éna karávi*: ‘bir gemi’ (‘one’ Collins 550a); (‘boat’ Collins: 78a); από την πόλη *apó tin póli*: ‘istanbuldan’ (‘from’ Collins: 315b); (55a/8-9).

kehi [ke ekí se] [e]kino to qaravi apo çi iprama tektades kanis ine: ‘o gemide tüccarlardan bir kimse var mıdır?’ (55a/11).

και εκεί σε εκείνο το καράβι από και πράγμα τεκταζές κανείς είναι: και εκεί σε εκείνο το καράβι *ke ekí se ekíno to karávi*: ‘ve orada, o gemide’ (‘boat’ Collins: 78a); από και πράγμα τεκταζές κανείς είναι *apó ke pragma tektazés kanís ine*: ‘oradaki yerde tüccarlardan kim var’ (‘from’ Collins: 315b); (55a/11).

ame ke qarA mas ena maDA tW: ‘git bana bir haber getir’ (55a/13).

και από εκεί πάμε στο ράφτη *ke apó ekí páme sto ráfti k[e] apo dekis [ekí] ame isto rafti*: ‘ve oradan terziye gidelim; met.: ve oradan terziye git’ (‘tailor’ Collins: 812a); (55b/2).

ke pe to na [e]rši oğlıgora molaye: ‘ve söyle çabuk gelsin bıraksın met.: ve terziye de ki çabuk gelsin’ (55b/4).

και παις τον να *ke pes ton na*: ‘ve ona söyle’ έρθη γρήγορα *molárgi*: ‘gelsin bıraksın hızlı’ (‘quickly’ Collins: 642b); *molérno*: ‘bırakmak’

αφέντη ο ράφτης ήρθε τι οργίζεις *afédi o ráftis írše ti orgízis afedi o raftis írše ti orizis*: ‘efendim terzi geldi ne buyurursunuz?’ (‘tailor’ Collins: 812a); (‘come’ Collins: 143b); (‘what’ Collins: 903a); (55b/6-7).

áme και κοντά μου τον φέρε κοντά μου áme ke kodá mu ton fère ame ke koda mu ton ofere: ‘git benim yanıma getir’ (55b/8).

κοντά μου *kodá mu*: ‘yanıma’ φέρε *fère*: ‘getir’ φέρνω *férno*: ‘getirmek’

και *ke*: ‘ve’ (‘and’ Collins: 27b); (55b/8).

rafti ruħa ślo na ħop su yati i blaberi koda [i]ne: ‘terzi elbise kesmek isterim çünkü bayram yakındır’ (55b/11-12).

ράφτη ρούχα να σου κόψω γιατί η βλαχέρνη κοντά είναι: η βλαχέρνη *i vlahérni*: ‘evleniyorum, evlilik’: ‘terzi: “sana elbise dikeyim çünkü düğün yakındır” ράφτης *ráftis* rafti: ‘terzi’ (‘tailor’ Collins: 812a); να na: ‘to’ (Collins: 836a); κόβω *kóvo* ħopso: ‘kesmek’ (‘cut’ Collins: 187a); γιατί *yati* yati: ‘çünkü’ (‘why’ Collins: 908a); κοντά *kodá* ħodane: ‘yakın’ (‘near’ Collins: 520a); (55b/11-12).

pepse to fame yo su na [a]ğorasume ħi ħușes ke ta ħumașya: ‘hizmetkârı gönder de ħuha kumașları alsın’ (56a/1-2).

παις το φάμε να αγοράσουμε τις τσούχες και τα κουμάσια: παις το φάμε *pes to fáme*: ‘hizmetkara söyle’ να αγοράσουμε τις τσούχες και τα

κουμάσια *na agorásume tis ħúħes ke ta kumáșya*: ‘satın alsın ħuhaları ve kumașları’ (‘buy’ Collins: 99b). ħ

[p]ame me to fame bW ke fere oti mase ihriyazete: ‘hizmetkârla git ve bize lazım olanı ilet’ (56a/5).

πάνε με το φάμε και φέρε ότι μας χρειάζεστε: πάνε με το φάμε *páne me to fáme*: ‘hizmetkârla git’ και φέρε *ke fère*: ‘ve getir’ ότι μας χρειάζεστε *óti mas ħriázete*: ‘bize ne lazımsa’ (‘need’ Collins: 522a).

καλή δουλειά έκανες και όμορφα κουμάσια μας αγόρασες kalí ħulyá ékanes ke ómorfa kumáșya mas agórases ħali ħulya iħames ke omorfa ħumașya mase [a]ğorases: ‘iyi iş yaptın ve bize güzel kumașlar aldın’ (‘good’ Collins: 337b); (‘work’ Collins: 915a); (‘buy’ Collins: 99b); (56a/8-9).

κόψετα κοντά μας ώστε να δούμε kópseta kodá mas óste na ħúme ħopseta koda mas oste nayđume: ‘yanımızda kes de görelim’ (‘near’ Collins: 520a); (‘κοψιμο’ KR: 695a); (56a/10-11).

πιο πράγμα περισσό είναι και πιο λυπό pyo prágma perissó íne ke pyo lípsó ipșo iprama periso tí ke [l]ipșo:

‘hangi şey fazla ve hangi şey eksiktir?’
(56a/13).

πιο πράγμα *pyo prágma*: ‘hangi şey’
περισσό *perissó*: ‘fazlalık’ **λυσό *lípsó*:**
‘eksik’

mA tW ślYmA sAs YpşAnW ke sto
še’o sYtYkYlAksY AfYnWsAs:
‘izninizle giderim ve sizi Allah’a
ısmarladım’ (56b/3-4).

ράφτη οδέπα εις το τσαρσί και στο
φούρνο τρέξε μου το φουρνιári *ráfti*
odépa is çarşı ke sto fúrno trékse mu
to furnyári rafti odepá ‘is is to çarşı ke
sto furno kıreğse mu to furnari: ‘ey
terzi çarşıya vardığın zaman firinciyı
çağır’ (56b/6-7).

ράφτη οδέπα εις το τσαρσί *ráfti odépa*
***is to çarşı*:** ‘terzi çarşıya yürüdüğünde’
και στο φούρνο τρέξε ***ke sto fúrno***
***trékse*:** ‘ve firina da koşup’ το
φουρνιári ***to furnyári*:** ‘firincayı koştur
(getir)’

μετά χαράς επάνω στο κεφάλι μου
και στα μάτια μου *metá harás sto*
kefali mu ke sta mátya mu meta ħaras
***epano isti kefali mu ke sta matya mu*:**
‘başım ve gözüm üstüne’ (56b/8-9).

μετά χαράς *metá harás*: ‘mutlulukla’
επάνω στο κεφάλι μου ***epáno sto kefáli***
***mu*:** ‘başım üstüne’ (TLR: 54); και στα

μάτια μου ***ke sta mátya mu*:** ‘gözüm
üstüne’

ψωμιά πόσα ψωμιά πήραμε από σένα
psomyá pósa psomya pírame apá séna
ipsoma posa posomya apo sena
***epírame*:** ‘senden ne kadar ekmek
aldık’ (56b/11).

αγκά μου εις το φάμε στο ντεφτέρι
εδώ γραμμένο είναι *agá mu is to fáme*
sto sto defteri edó gramméno ine aĝa
mu is to fame yo sas isto defteri [e]do
***iĝrameno ine*:** ‘efendim
hizmetkârınızın defterine yazılmıştır’

αγκά μου: ‘aĝam’ εις το φάμε:
‘famenin’ στο ντεφτέρι **εδώ:** ‘burada
defterinde’ γραμμένο είναι: ‘yazılıdır’
(57a/1).

σε [e]kino is to defteri yayde ke dose
to diko mas: ‘o deftere bak ve
hakkımızı ver’ (57a/3-4).

σε εκείνο το ντεφτέρι κοίταξε και
δώσε το δικό μας *se ekino to defteri*
kítakse ke dose to diko mas se [e]kino
is to defteri yayde ke dose to diko
***mas*:** σε εκείνο το ντεφτέρι: ‘o deftere’
κοίταξε: ‘bak’ και δώσε το δικό μας:
‘ve bizim olanı ver’ (57a/3-4).

γιατί είμαστε χρεομένοι και φτωχοί
yatí imaste ħreyoméni ke ftoĥí yati
***mestane ħoromeni ke ftoši*:** ‘çünkü

bizler borçluyuz ve fakirleriz’ είμαστε χρεομένοι: ‘çünkü borçluyuz’ και φτωχοί: ‘ve fakiriz’ (57a/6).

πάρετε το δικό σας και πληρώστε το χρέος σας *párete to diko sas ke pliróste to hréyos sas* *párete to diko sas ke plerosete to hreyo[s] sas*: ‘hakkınızı alın ve borcunuzu ödeyin’ **πάρετε το δικό σας:** ‘sizin olanı alın’ και πληρώσετε το χρέος σας: ‘ve borcunuzu ödeyin’ (57a/8).

ο θεός παράδεισο και χρόνος πολλά να σου δώσει ο *šeós parádiso ke hrónos pollá na su dōsi* ο *še’os ti paradiso ke hronos polos na su dōsi*: ο θεός: ‘Allah size cennet ve uzun ömür versin’ ‘Allah’ παράδεισο: ‘cennet’ και χρόνος πολλά: ‘ve çok seneler’ να σε δώσει: ‘sana versin’ (57a/11).

οδέβης από κοντά μας και κύραξε μας το χρυσοχόο *odévis apó kodá mas kírakse mas to hrisohóo* *odevis apó koda mas kírakse mas to hrosoxo*: ‘yanımızdan çıkıp gittiğin zaman bize kuyumcuyu çağır’ οδέβης από κοντά μας: ‘yanımızdan ayrılmca’ και κύραξε μας: ‘ve bize çağır’ τον χρυσοχόο: ‘kuyumcuyu’ (57b/1).

χρυσοχόο το δαχτυλίδι τι αξίζει *hrisohóo to dāhtilidi ti aksízi* *horosoxo to to šo dāhtilidi ida*

[a]ksizi: ‘kuyumcu [şu] yüzüğün fiyatı nedir?’ χρυσοόο: ‘kuyumcu’ το δαχτυλίδι: ‘yüzük’ τι αξίζει: ‘ne kadardır’ (57b/3-4).

ağa mu edyaḡosa iryale a[n] [e]dopires oftino [i]ne: ‘efendim iki yüz kuruşa aldinsa iyidir’ (57b/6-7).

αγκά μου εννιακόσια ηργιαλε αν έδωσες φτηνό είναι *agá mu enyakósya an édopes ftinó ine* *ağa mu edyaḡosa iryale a[n] [e]dopires oftino [i]ne*: **αγκά μου:** ‘efendim’ εννιακόσια ηργιαλε: ‘dokuz yüz (kuruş)’ αν έδωσες: ‘verdiysen’ φτηνό είναι: ‘ucuzdur’

γιατί αξίζει τριακόσια ηργιαλέ και περισσότερο *yatí aksízi triyakósya iryalé ke perissótero yatí iksizi itraḡosa iryala ke pereiso*: ‘çünkü değeri üç yüz kuruştur belki daha fazla’ γιατί: ‘çünkü’ αξίζει: ‘değeri’ τριακόσια: ‘üç yüz’ ηργιαλέ: ‘kuruş’ και περισσότερο: ‘ve daha fazla’ (57b/9).

αλήθεια λαις γιατί εκτός από σένα άλλον ρώτηξα από το κοστίζει *alísiya les yatí ektós apó séna állos rótiksa apó to kostízi* *alsiyato les yatí okso apo sena alo rotiksa apo to ksizi*: ‘doğru dedin çünkü başkasına da sordum’ αλήθεια λαις: ‘doğru

söylüyorsun’ γιατί εκτός από σένα: ‘çünkü senin dışında’ άλλον ρώτηξα: ‘başkasına sordum’ από το κοστίζει: ‘ne kadar eder diye’ (57b/12-13).

ke san esana emilise ke piloğo san esena edoke: ‘senin dediğin gibi cevap verdi’ (58a/3).

και σαν εσένα μίλησε και επιλογή σαν εσένα έδοκε ke san eséna milise ke epilogí san eséna édoke: ‘hem senin gibi konuştum hem seninle aynı kararı verdi’ και σαν εσένα: ‘senin gibi’ μίλησε: ‘konuştum’ και επιλογή: ‘ve karar olarak’ σαν εσένα έδοκε: ‘senin gibi verdi’ (58a/3).

εκτός από το άλλο δουλειά έχεις ektós apó to állo dúlyá éhis okso apo to to ali dúlyá ešis: ‘senin başka ihtiyacın var mıdır?’ εκτός: ‘başka’ από το άλλο: ‘ondan başka’ δουλειά έχεις: ‘işin var mı?’ (58a/6).

άλλη δουλειά δεν έμινε μόνο οδέβης από την πόρτα πες τον κρεάρη να έρθει álli dúlyá den émine móno odévis apó tin pórtá pes ton kreári na érsi ali dúlyá den [em]ine mono odevis apo ti[n] porta pe[s] to[n] ma kilyari na [e]rsi: ‘başka ihtiyaç yok sadece kapıdan çıkarken bana kasabı çağır’ άλλη δουλειά δεν έμινε: ‘başka bir iş kalmadı’ μόνο οδέβης από την

πόρτα: ‘yalnız kapıdan çıkarken’ πες τον κρεάρη να έρθει: ‘söyle kasaba gelsin’ (58a/8-9).

μα κρεάρη το ραμαζάνι εκόντεψε ma kreári ramazáni ekódepse ma kilyari to ramazáni akodepse: ‘ey kasap ramazan yaklaştı’ μα κρεάρη: ‘fakat kasap’ το ραμαζάνι: ‘ramazan’ εκόντεψε: ‘yaklaştı’ (58a/11-12).

και μας χρειάζετε λογιό λογιό κρέατα ke mas hriyázete logyó logyó kréyata ke mase ihriyazete lodo loyo ikreta: ‘ve vize çeşit çeşit etler gereklidir’ και μας χρειάζετε: ‘ve bize lazımdır’ λογιό λογιό: ‘çeşit çeşit’ κρέατα: ‘etler’ (58a/13); (58b/1).

τότε σου πέμπσω το φάμε το αχμέτι tóte su pébpso to fáme to ahméti kode su pepso to fame yo to ameti ahmedi: ‘hizmetkarı göndereyim’ τότε: ‘o zaman’ σου πέμπσω: ‘sana göndereyim’ το φάμε αχμέτι: ‘hizmetkar Ahmet’i’ (58b/2-3).

αγόρασε μας ήμνα το και πρόβειο κρέας agórase mas ímna to ke prónyo kréas agorase mas imna to ke iproyo ikriyas: ‘bize bir okka koyun etinden satın al’ αγόρασε μας: ‘bize satın al’ ήμνα: ‘okka’ το και πρόβειο κρέας: ‘koyun eti’ (58b/5-6).

και μιáμιση óκκα από το κάτσικο κρέας *ke myámisi ókka από το κάτσικο κρέας ke mñamisi óka από το içiço ikrayas*: ‘ve bir buçuk okka keçi etinden’ και μιáμιση: ‘ve bir buçuk’ óκκα: ‘okka’ από το κάτσικο κρέας: ‘keçi etinden’ (58b/7-8).

και από το βυβινό κρέας μισή óκκα μας πάρε *ke από το vuvινό κρέας misi ókka mas páre k[e]* από το vuvino ikriyas mesi óka mas epare: ‘ve siğir etinden yarım okka al’ και από το βοδινό κρέας: ‘ve dana etinden de’ μισή óκκα μας πάρε: ‘yarım kilo aliver bize’ (58b/10).

me çasiva minane pastriko από τα κοκάλια: ‘şu şart ile ki kemikleri olmasın’ (58b/12-13).

με κασίδα μείνανε παστρικό από τα κόκκαλα *me kasıda minane pastriko από τα κόκκαλα me çasiva minane pastriko από τα κοκάλια*: ‘tüyler (etten ayrılıp) kemikler tertemiz kaldı’ με κασίδα: ‘tüyler, hayvan tüyleri’ μείνανε παστρικό: ‘tertemiz kaldılar’ από τα κόκκαλα: ‘kemiklerden’ (58b/12-13).

και αν θέλει ο θεός δείξε μπαγραμι σουρούμαι τον λογαργιασμό *ke an šéli šeós dıkse bayrami surúme ton logaryasmó* ke ane šeli o še’os [d]ikše

bayrama şurume to loğaryazmo: ‘ve Allah isterse bayramdan sonra hesabı keseriz’ και αν θέλει ο θεός: ‘Allah kısmet ederse’ δείξε μπαγραμι σουρούμαι: ‘göster bayramdan sonra ayarlayalım’ τον λογαργιασμό: ‘hesabı’(59a/3).

και εκείνο από είπαμε ότι κάνει πληρώνουμε *ke ekíno από írame ότι káni plirónume* ke [e]kino από írame oti kani ipleronume: ‘ve dediğimiz şeylerin ücretlerini veririz’ (59a/5-6). ‘ve tüm dediklerimiz için ne kadar ediyorsa öderiz’

και εκείνο: ‘ve o da’ από είπαμε: ‘ne konuştıysak’ ότι κάνει: ‘ne kadar ediyorsa’ το πληρώνουμε: ‘öderiz’ (59a/5-6).

άντε πήγενε και ότι σου όργησα κάνε *áde piyene ke óti su órgisa káne ame piyene k[e] oti su orisa káme*: ‘git şimdi sana sana emrettiğim gibi işleri yap’ άντε: ‘hadı’ πήγενε: ‘git’ και ότι σου όργησα: ‘ne emrettiysem’ κάνε: ‘onu yap’ (59a/8).

και στο λογαργιασμό ιδρέτος μείνε *e sto logaryasmó idrétos míne* ke sto loğaryazmoso idretos bino: ‘ve hesap kitabında doğru ol’ και στο λογαργιασμό: ‘ve hesapta’ ιδρέτος μείνε: ‘doğru, dürüst kal’ (59a/10).

τότε κάψεις εις το καφέ εις τον οντά
να πας *tóte kápsis is to kafe is ton odá*
na pas kode kápsiz is to káhvē is ton
oda [n]a pa: ‘gittiğin zamanda kahve
odasına gir’ τότε κάψεις: ‘ne zaman ki
yürüyeceksin’ εις το καφέ: ‘kahveye
doğru’ εις τον οντά να πας: ‘odasına
doğru git’ (59a/12-13).

μα θέλω άξαφνα άξαφνα να μπεις *ma*
šelo áksafna áksafna na bis ma šelo
iksafno iksafno na bis: ‘fakat ansızın
gir isterim’ μα θέλω: ‘fakat istiyorum’
άξαφνα άξαφνα: ‘aniden aniden’ να
μπεις: ‘giresin’ (59b/2).

ώστε να όψεις ο σκύλα σκλάβιμο
σουλειμανης ίδα φανεί *óste na ópsis o*
skíla sklávimo suleymanis oste na
[o]pdis o skilavozemo suleymaniz ida
fani: ‘kölem Süleyman bak ne yapar’
ώστε να όψεις ο σκύλα σκλάβιμο
σουλειμανης ίδα φανεί: ‘Öyle ki bak
bakalım hain köle süleyman orada
midir?’ ότε να όψεις: ‘o zaman
bakasın’ ο σκύλα σκλάβιμο
σουλειμανης: ‘aşlında’ σκύλα: (köpek
demek ama kastı haindir) ‘hain köle
süleyman’ ίδα φανεί: ‘orada görecek
misin’ (59b/4).

εκείνος αν είναι εις το παιχνίδι με τον
εμαδάτεψε *ekínos an íne is to pehnídi*
me ton ekinos an íne is to pegnídi me

ton emadatepse: ‘eğer oyun ve
maskaralıkta ise bana haber ver’
εκείνος αν είναι εις το παιχνίδι: ‘eğer
orada oyundaysa’ με τον εμαδάτεψε.
‘bana haber et’ (59b/7).

αφέντι μου εμπήκα και τον εβρήκα
κημισμένο *afédi mu evrika ke ton*
evrika kimisméno afedi mu ebiça ke
ton evriça kemizmeno: ‘efendim
kahve odasına girdim ve onu uyur
halde görüp buldum’ αφέντι μου:
‘efendim’ εμπήκα και τον εβρήκα:
‘girdim ve onu buldum’ κημισμένο:
‘uyur halde’ (59b/10).

αν θέλεις να τον εξυπνήσω *an šélis na*
ton eksipníso ane šelis na tone
iksip[η]iso: ‘eğer istersen onu’ αν
θέλεις: ‘istersen’ να τον εξυπνήσω:
‘onu uyandırayım’ (59b/12).

ξύπνησε τον και παις τον να έρθει
γρήγορα *ksípnise ton ke pes ton na*
érsi grígora iksipñise tone ke pe[s]
ton arši oğliğora: ‘git uyandır ve söyle
çabuk gelsin’ ξύπνησε τον: ‘onu
uyandır’ και παις τον: ‘ve ona de ki’ να
έρθει γρήγορα: ‘çabuk gelsin’ (60a/1).

με τα χίλια με τα χαράς απάνω στο
κεφάλι μου *me ta hílya me ta harás*
apáno sto kefáli mu me ta šilya me ta
haras apano isto kefali mu: ‘başım ve
gözüm üstüne’ με τα χίλια με τα χαράς

απάνω στο κεφάλι μου: με τα χίλια: ‘meczazdır binlerce demek, tüm emirlerini kast ediyor binlercesini’ με τα χαράς: ‘mutlulukla’ απάνω στο κεφάλι μου: ‘başım üstüne’ 60a/2-3).

αφέντι μου τι θα μου οργίσεις *afédi mu ti ša mu aryisis afedi mu ida mu orisiz*: ‘efendim bana ne emredersen’ αφέντι μου: ‘efendim’ τι θα μου οργίσεις: ‘bana ne buyuracaksın’ (60a/4-5).

σουλεγμαν ταύτερο πάνε και φέρε το κρασί από πίνετε ταύτερο *suleyman taftero páne ke fere to krasí apó pínete taftero suleymani taytero pa ine ki fere to ikrasi apo pinete taytero*: ‘ey Süleyman sabah geldiğin zaman şarap getir’ ‘Ey süleyman çabuk git ve şarabı getir çünkü çabuk içiliyor’ ε σουλεγμαν: ‘ey süleyman’ ταύτερο: ‘hızlıca’ πάνε και φέρε: ‘git ve getir’ το κρασί: ‘şarabı’ από πίνετε ταύτερο: ‘çünkü çabuk içiliyor’ (60a/7-8).

τότε βάλω αρχή εις το παις το με όμορφες σκοπό τραγούδησε *tóte válo arhí is to pes to me ómorfes skopó tragúðise* kode vano arşi is to pešo to me omorfes oskoro itragudıkse: ‘ve içki zamanında şiir oku’ ‘o zaman iyi maksatla şarkı söylemeye başla’ τότε βάλω αρχή: ‘o zaman başlayasın’ εις το

παις το με όμορφες σκοπό: ‘o zaman iyi niyetle söyleyesin’ τραγούδησε: ‘şarkı söyle’ (60a/10-11-12).

και μόλις θα έρθεις δουλειά θα σε πέμπσω *ke mólis ša éršis dulyá ša se pebso* ka bokis sali dulya ša se pebso: ‘ve bundan sonra başka bir işe göndermem lazım’ και μόλις θα έρθεις: ‘ve hemen geldiğinde’ δουλειά θα σε πέμπσω: ‘başka işe göndereceğim’ (60b/1).

αγκά μου ίδα πείραμα να που εις το σκοπό *agá mu ida pírama na pu is to skopó* ağa mu em’ida pírama na pu is to sşoro: ‘efendim ne işle nağme edeyim?’ ‘ağam söyle maksudın nedir?’ αγκά μου: ‘ağam’ ίδα πείραμα: ‘iş nedir’ να που εις το σκοπό: ‘maksadını söyle bana’ (60b/3-4).

σουλεγμανη ρωμεικη γλώσσα να αρχεί *suleymanı romiki glóssa na arhí* suleymani romeyiki iğlosa vale arşi: ‘Süleyman Rum dili ile başla’ σουλεγμάνη: ‘süleyman’ ρωμεικη γλώσσα: ‘Rum dili’ να αρχεί: ‘başlayasın’ (60b/6).

μετά χαράς να τα κάνω και ότι μου πεις να κάνω και βάλεμε να κουβαλήσω την άμο *metá harás na ta kano keóti mu pis na kano ke váleme na kuvalíso tin ámo meta ħaras ma ta*

kamo k[e] oti mu pes na kamo ke valeme na kuvaloço ki çon amo: ‘baş üstüne iki gözüm ne dersen yapayım ve tane tane kumları ben taşıyayım’ μετα χαράς: ‘mutlulukla’ να τα κάνω: ‘yapayım istediklerini’ και ότι μου πεις: ‘ve bana ne dersen’ να κάνω και βάλεμε να κουβαλήσω την άμο: ‘yapayım ve bana kumları istersen taşıt’ (60b/8-9).

όδε σε προγάπησα τότε είναι ραμαζάνι ξεχήλησε η αγάπη μας σαν μέλι στο τυγάνη *óde se progápisa tóte ine ramazáni ksehílise i agápi mas san sto tigáni* ode se proğáğapsa ito [i]ne ramazani kefolise i ağapi maz sa[n] meli isto tigani: ‘seni ilk sevdiğimde ramazan ayı idi sevdamız yapıştı sahnede ağda olup bal gibi’ ‘o zaman seni daha önceden sevdim ve ramazanda sevgimiz tavada pişen bal gibi oldu’ mecaz: ‘tavadaki bal yapışır diye sevgilerinin kuvvetini simgelemiş’ όδε σε προγάπησα: ‘o zaman ki gördüm seni öncesinden sevdim’ τότε είναι ραμαζάνι: ‘o zaman ramazandı’ και ξεχήλησε η αγάπη μας: ‘ve sevgimiz taşıt’ σαν το μέλι στο τυγάνη: ‘tavadaki bal gibi’ (60b/13-61a/1).

άνοιξε μου το στήθος να σκήψω να τρήψω και αν είναι με το θέλημα τη

μούρη μου να τρήψω *ánikse mu to stíšos na skípso na trípso ke an me to šélima tin múri mu na trípso ánikse mu to stíšos na skípso anikse mu to be [s]tiso na skipso na çirikso k[e] an ine me to šlima ti[n] muri mu na teripso:* ‘aç göğsünü dikkat ile anılıp ben göreyim eğer iznin olursa yüzümü de süreyim’ άνοιξε μου το στήθος: ‘aç göğsünü eğileyim’. να τρήψω και αν είναι: ‘ve dokunayım ve eğer olursa’ με το θέλημα την μούρη μου να τρήψω: ‘eğer senin de isteğın olursa yüzümü süreyim’ (61a/5-6).

καθρέφτης είναι το στήθος μάλλα μοιάζει με φεγγάρι και συγνώμη αν και ο κόσμος σε τσατάρι *ke kašréftis ine to stíšos málla myázi me fengári signómi an ke o kósmos se çatári karfiktis ine optiso mala masa fençari ke šisiğnomi an ke ke [o] kozmos se çatari:* ‘aynadır göğsün lakin aya benzetirler ve özür dilerler eğer halk seni kızdırırsa’ και καθρέφτης είναι το στήθος: ‘ve aynadır göğsün’ μάλλα μοιάζει με φεγγάρι: ‘ve fakat aya benzer’ και συγνώμη αν και ο κόσμος σε τσατάρι: ‘ve senden özür dilerler eğer seni kızdırırlarsa’ (61a/10-11).

ίδα κι δόγμα και εσείς μετά εμένα και θέλεις πάντα να μπορείς τα μάτια

μου κλεμένα *ída ki dógma ke esís meta eména ke šélis páda na boreís ta mátya mu kleména* ida sitrikiða soḡema ke ṡista meta [e]mena ke šelis panda na šoris ṡa maṡya mu ḡilaymena: ‘derdin her zaman benimledir ne oldun ne ettim ben sana ey canım gözlerimi ağlamaklı görmek istersin’ *ída*: ‘artık’ *dógma*: ‘derdi için verilmiş anlamını taşır’ και εσεις μετά εμένα: ‘ve siz benimle birlikte’ και θέλεις πάντα να μπορείς τα μάτια μου κλεμένα: ‘ve sen gözlerimi daima yaşlı görmek istersin’ (61b/1-2).

δεν μπορώ να στα πω τι έχω στην καρδιά μου ώστε να σμήξουμε να διώ εις το πάπλωμα από μέσα *den boró sta po ti ého stin kardiyá mu óste na smíksume na dío is to páploma apo mésa deni boro na sota po t[i] aṡi kardya mu msa oste na zmiḡsume na dyo is to paploma apo mesa*: ‘kalbimdeki esrarımı ben sana söyleyemem, yorgan altına girmeyince utanırım ben diyemem’ δεν μπορώ να στα πω τι έχω στην καρδιά μου: ‘kalbimdekileri sana söyleyemem’ ώστε να σμήξουμε να διώ εις το πάπλωμα από μέσα: ‘öyle ki bir olalım fakat yorgan altına girmeden diyemem’ (61b/6-7).

am [n]ikise m[e] o šanatos madato meto ḡaro erkiso tin aḡapi su mi pepsona se paro: ‘yani ölüm bana Azrail ile haber verdi ki sevdiğimden elini çek ve seni sadece ben yollar alırım’ (61b/10-11).

αν νίκησε με ο θάνατος μαδάτο μετά χαρά ερχήσω την αγάπη σου μηπέμπψωνα σε πάρει *an níkise me o šánatos madáto μετά ḡará erhíso tin aḡapi su mi pébsona se pári am [n]ikise m[e] o šanatos madato meto ḡaro erkiso tin aḡapi su mi pebsona se paro*: ‘eğer ölüm seni yendiyse’ an níkise me o tanatatos, μαδάτο μετά χαρά ερχήσω: ‘o halde seve seve gelip’ την αγάπη σου μηπέμπψωνα σε πάρει: ‘sevgin için senin için seni almaya gelmesin diyeceğim’ (61b/10-11-12).

και εγώ τον χάρο ντρέπομαι τον θάνατο τον φοβάμαι μάλιστα από την αγάπη μου δεν χορίζομαι *ke ego ton ḡáro drépome ton šánato ton fováme málista apo tin aḡapi mu den ḡorízome k[e] ego to[n] ḡaro direpome to[n] šanato fovome maliṡya [malista] ṡin a[ḡ]api mu pote dedi nar nome [den ḡorízome]*: και εγώ τον χάρο ντρέπομαι ‘ben de azrailden utanırım’ τον θάνατο τον φοβάμαι: ‘ölümünden korkarım’ μάλιστα από την αγάπη μου δεν

χορίζομαι: ‘sevdiğimden de asla ayrılmam bundan dolayı’ (62a/1-2).

ήμνα μαδίναζασα σου πώ ξέρομαι να σε αρέσει τα δυό πόδια σου σήκοσε και χόνομαι εις την μέση *ίμνα mađínazasa su pó ksérome na se arési ta dyó póđya su síkise ke hónome is tin mési* **imna madinađasa řu po keramo na s[e] aresi ta dyo su pođya síkose ke ğoname is ti[n] mesi** ‘kadınım sana müfret desem kabulün olacaktır iki ayağımı kaldır ben ortaya gireyim’ ήμνα μαδίναζασα σου πώ: ‘sana bir olalım desem’ ξέρομαι να σε αρέσει: ‘biliyorum hoşuna gidecektir’ τα δυό πόδια σου σήκοσε και χόνομαι εις την μέση. ‘iki bacağımı kaldır da ortaya doğru sokulayım’ (62a/5-6).

odesořlo řimři isto pesteh̄ta mu mapano otoz ma per porizte ke ta felka ģano: ‘ne zaman ki başta damın üstünde seni hatırlasam aklımı řaşıırıp kalemlerimi ziyan ederim’ (62a/9-10).

na [i]tone řalasa yali na řorlo to lemoni ta to piya çıĝa pizmo na perno na iponi: ‘elimdeki limon cam deniz olaydı [onu] yuvarlayıp sevdiğimin eline ulařtıĝı zaman dertlerim geçerci’ (62a/13); (62b/1).

να ήτανε θάλασσα γυαλί να κειλώ το λεμόνι θα το πείγα σιγά πείσμα να

πέρνω ηπομονή *na itane řalassa gyali na kiló to lemóni řa to píga sigá písma na pérno ipomoní:* ‘Deniz cam gibi olsaydı limonu yuvarlardım, yavař yuvarlardım inadına ki sabır kazanayım’ να ήτανε θάλασσα γυαλί, ‘deniz cam gibi olsaydı’ να κειλώ το λεμόνι: ‘limonu yuvarlardım’ θα το πείγα σιγά πείσμα να πέρνω ηπομονή. ‘yavař yuvarlardım inadına ki sabır kazanayım’ (62a/13); (62b/1).

σουλεγμάνη το λόγια εσήκοπος φτάνη μόνο ταύτε γερά από τρείορ ταχίωρας έβγα για τα κάρβουνα *suleymáni to lógya esíkopus ftáni móno yerá apo tríor tahíoras évga ya ta kárvuna suleymani to sosa esíkopus iftani mono řaty[e] yero apo tiyor řaciĥoras [tahíoras] evĝa ya ta řarvuna:* ‘ey Süleyman naĝme yeterlidir lakin sabah üçte kale kapısından kömür [almak] için çık’

σουλεγμάνη το λόγια εσήκοπος φτάνη: ‘süleyman beyitler yeterlidir’ μόνο ταύτε γερά από τρείορ ταχίωρας: ‘fakat sabah üçte kalkman yeterlidir’ έβγα για τα κάρβουνα: ‘kömürleri almak için çık’ (62b/10-11).

δεν εφανερόθηκανε κεραγιάδες θέλουνε δε στήλωνε εις τη χώρα κάρβουνα φέρτονε *den efanerótike*

kerayádes télune de stílone is tin hora kárvuna fértone den efaneroşikane kerayades şelune de şlone is ti hora iksila qarvuna fertone: ‘zeytinler belli değildir kömürü şehre yollamalarını, göndermelerini istiyorlar’ (63a/11-12).

δεν εφανερόθηκανε *den efanerótike:* ‘belli değildir’ *κεραγιάδες kerayádes:* ‘zeytinler’ θέλουνε δε στήλωνε *télune de stílone:* ‘yollamak istiyorlar’ εις τη *χώρα is tin hóra:* ‘şehre’ *κάρβουνα kárvuna:* ‘kömür’ *φέρτονε fértone:* ‘getirsinler’ (63a/11-12).

γιατί ο χειμώνας κοντέβε και μας χρειάζεστε κάρβουνα και ξύλα γρήγορα πριν πέση χειμώνας εις το ψάξουμε *yatí o himónas kodéve ke mas hreázete kárvuna ke ksíla grígora prin pési himónas is to psáksume yaţi* ο simonas [şimonas] kodane ke mas hiryazete qarvuna ke ksíla yirihona pime şimonas is to paqsume: ‘çünkü kış yakındır ve bize odun ve kömür lazımdır kış gelmeden toplayalım’ **γιατί ο χειμώνας κοντέβε:** ‘çünkü kış yakındır’ και μας χρειάζεστε κάρβουνα και ξύλα: ‘ve ihtiyacımız var odunla kömüre’ **γρήγορα πριν πέση χειμώνας εις το ψάξουμε:** ‘kış düşmeden hemen gidelim ve arayalım’ (63a/4-5).

εις το κεφάλι μου απάνω και ελπίζω φτηνά να πάρω γιατί ο καρπός είναι ακριβός εφέτος *is to kefalí mu apáno ke elpízo ftiná na páro yatí o karpós ine akrivós efétos is ti kefalí mu apano yao’ ke orpizo oftina na iparo yatí o qarpos ine akrivos ofeţos:* ‘baş üstüne giderim ve umarım ki ucuz alırım çünkü bu sene kömür pahalıdır’ εις το κεφάλι μου απάνω: ‘başım üstüne’ και ελπίζω φτηνά να πάρω: ‘ve umuyorum ucuz alayım’ γιατί ο καρπός είναι ακριβός εφέτος: ‘çünkü meyve bu sene pahalıdır’ (63a/9-10).

οι τρεις χιλιάδες οκκάδες κάρβουνα και τρεις εκατοστές γραμμάρια ξύλα αγόρασε *i tris hilyádes okkádes ke tris ekatostés gramáriya ksíla agórase çi şiris şelyades okades qaruna ke tris ekatostes gomarya iksila gorase:* ‘üç bin okka kömür ve üçyüz gram odun satın aldı’ (63b/7-8-9).

οι τρεις χιλιάδες οκκάδες *i tris hilyádes okkádes:* ‘üç bin okka’ κάρβουνα *kárvuna:* ‘kömür’ και τρεις εκατοστές γραμμάρια *ke tris ekatostés gramáriya:* ‘ve üçyüz gram’ ξύλα *ksíla:* ‘odun’ αγόρασε *agórase:* ‘satın aldı’ (63b/7-8-9).

αφέντι μου εγώ μάθω μετρήματα και τα μάθω τα μέτρα *afédi mu egó máso*

metrímata ke ta mášo ta métra afedi mu aǵo moǵo metrímata ǵa ta homode ta metra: ‘aǵam ben saymayı ve sayıları bilmem ve anlamam’ αφέντι μου: efendim εγώ μάθω: ‘ben öğreneceğim’ μετρήματα: ‘saymayı’ και τα μάθω: ‘ve öğreneceğim’ τα μέτρα: ‘sayıları’ (63b/11-12).

παιδί μου αν θέλεις να σε μάθω όλα να μετρήματα ώστε να μη γένεις χρειαζόμενος *pedi mu an šelis na se mášo óla na metrímata óste na mi génis hreyazómenos pedi mu an šelis na se mašo ola na metrimata oste na mi yenis ihriyazomenos:* ‘ey oǵul eǵer istersen ben sana bütün sayıları öğreteyim de kimseye muhtaç olmayasın’ πιδί μου: ‘evladım’ αν θέλεις: ‘eǵer istersen’ να σε μάθω: ‘sana öğreteyim’ όλα να μετρήματα: ‘bütün saymaları’ ώστε: ‘öyle ki’ να μη γένεις χρειαζόμενος: ‘birine muhtaç olmayasın’ (64a/3-4).

maǵari na ǵanis oti pes kometa [k[e] metá] na pešano šAnAsW feǵaristos: ‘nolaydı dediğini yapaydın ölünceye dek sana dua ederdim’ (64a/7-8).

μακάρι να κάνεις ότι παις και μετά πεθάνω ευχαρίστος *makári na kánis óti pes ke meta pešano efǵaristos:* ‘keşke dediğin her şeyi yapsan

öldükten sonra rahat olurdum’ μακάρι να κάνεις: ‘keşke yapsan’ ότι παις: ‘her dediğini’ και μετά πεθάνω: ‘ve öldükten sonra’ ευχαρίστος: ‘rahat olurdum’

φέρε τη πένα και το καλαμάρι να σου γράψω φίλαξε εις το νόσο *fére ti pena ke to kalamári na su grápsota filakse is to nóso fere ti pena ke to ǵalamari na su grapsota filakse is to noso:* ‘diviti (mürekkebi) ve kalemi getir sana yazayım sen ezberle’ φέρε τη πένα και το καλαμάρι: ‘kaǵıtlı kalemi getir’ να σου γράψω: ‘sana yazayım’ φίλαξε εις το νόσο: ‘hastalıktan korunmayı’ (64a/10-11).

μέτρος *métros metros:* ‘sayı’ (64a/13).

μέτρημα *métrima metrima:* ‘sayılar’ (64a/1).

ένα *éna ena:* ‘bir’ (64b/1).

δύο *dyo idyo:* ‘iki’ (64b/2).

τρία *triya tiriya:* ‘üç’ (64b/3).

τέσσερα *tésera tesera:* ‘dört’ (64b/3).

πέντε *péde pede:* ‘beş’ (64b/4).

έξι *éksi ekse:* ‘altı’ (64b/5).

επτά *eptá epta:* ‘yedi’ (64b/5).

οκτώ *októ okto:* ‘sekiz’ (64b/6).

εννέα *enna ena:* ‘dokuz’ (64b/7).

δέκα *déka* *dēka*: ‘on’ (64b/7).

ένδεκα *édēka* *edeḱa*: ‘on bir’ (64b/7-8).

δώδεκα *dódēka* *dōdēka*: ‘on iki’ (64b/9).

δεκατρία *dekatriya* *dēkatriya*: ‘on üç’ (64b/10).

δεκατέσσερα *dekatéssera* *dēkates[e]ra*: ‘on dört’ (64b/11).

δεκαπέντε *dekapéde* *dēkapede*: ‘on beş’ (64b/12).

δεκαέξι *dekaéksi* *dēkaḱse*: ‘on altı’ (64b/13).

δεκαεπτά *dekaeptá* *dēkafta*: ‘on yedi’ (65a/1).

δεκαοκτώ *dekaoktó* *dēk[a]oḱto*: ‘on sekiz’ (65a/2).

δεκαεννέα *dekaennéa* *dēkanya*: ‘on dokuz’ (65a/2).

είκοσι *íkosi* *iḱosi*: ‘yirmi’ (65a/3).

είκοσι ένα *íkosi éna* *iḱosi ena*: ‘yirmi bir’ (65a/4).

είκοσι δύο *íkosi dyo* *ḱosi idyo*: ‘yirmi iki’ (65a/5).

είκοσι τρία *íkosi tríya* *iḱosi itriya*: ‘yirmi üç’ (65a/6).

είκοσι τέσσερα *íkosi téssera* *iḱosi tesera*: ‘yirmi dört’ (65a/7).

είκοσι πέντε *íkosi péde* *iko[si] pende*: ‘yirmi beş’ (65a/8).

είκοσι έξι *íkosi éksi* *iḱosi eḱse*: ‘yirmi altı’ (65a/9).

είκοσι επτά *íkosi eptá* *iḱosi epta*: ‘yirmi yedi’ (65a/10).

είκοσι οκτώ *íkosi októ* *iḱosi oḱto*: ‘yirmi sekiz’ (65a/12).

είκοσι εννέα *íkosi ennéa* *iḱosi ena*: ‘yirmi dokuz’ (65a/12).

τριάντα *triyáda* *itriyanda*: ‘otuz’ (65b/1).

σαράντα *saráda* *saranda*: ‘kırk’ (65b/2).

πενήντα *penída* *peninda*: ‘elli’ (65b/2).

εξήντα *eksída* *eḱsinda*: ‘altmış’ (65b/3).

εβδομήντα *evdomída* *evdominda*: ‘yetmiş’ (65b/4).

ογδόντα *ogdóda* *oḱdoinda*: ‘seksen’ (65b/5).

ενενήντα *enenída* *eneḱinda*: ‘doksan’ (65b/6).

εκατό *ekató* *eḱato*: ‘yüz’ (65b/7).

διακόσια *dyakósya edyaḡosa*: ‘iki yüz’ (65b/8).

τριακόσια *triyakósya etraḡosya*: ‘üç yüz’ (65b/9).

τετρακόσια *tetrakósya tetraḡosya*: ‘dört yüz’ (65b/10).

πεντακόσια *pedakósya pedaḡosya*: ‘beş yüz’ (65b/11).

εξακόσιες *eksakósyes eḡsaḡosa*: ‘altı yüz’ (65b/12).

εφτακόσια *eftakósya eptaḡosya*: ‘yedi yüz’ (65b/13).

οκτακόσια *oktakósya oktaḡosya*: ‘sekiz yüz’ (66a/1).

εννιακόσια *ennakósya ennaḡosa*: ‘dokuz yüz’ (66a/2).

χίλια *hilya şilya*: ‘bin’ (66a/3).

δύο χιλιάδες *dyo hilyádes idyo şilyades*: ‘iki bin’ (66a/4).

τρεις χιλιάδες *tiris hilyádes tiris şilyades*: ‘üç bin’ (66a/5).

τέσσερις χιλιάδες *tésseris hilyádes tesires şilyades*: ‘dört bin’ (66a/6).

πέντε χιλιάδες *pede hilyádes pende şilyades*: ‘beş bin’ (66a/7).

έξι χιλιάδες *eksi hilyádes eḡse şilyades*: ‘altı bin’ (66a/8).

επτά χιλιάδες *eptá hilyádes epta şilyades*: ‘yedi bin’ (66a/10).

οκτώ χιλιάδες *októ hilyádes okto şilyades*: ‘sekiz bin’ (66a/11).

εννέα χιλιάδες *ennéa hilyádes ennaḡosa şilyades*: ‘dokuz bin’ (66a/12).

δέκα χιλιάδες *déka hilyádes deka şilyades*: ‘on bin’ (66a/13).

είκοσι χιλιάδες *ikosi hilyádes ikosi şilyades*: ‘yirmi bin’ (66b/1-2).

τριάντα χιλιάδες *triyáda hilyádes tiryanda şilyades*: ‘otuz bin’ (66b/3).

σαράντα χιλιάδες *saráda hilyádes pekinda şilyades*: ‘kırk bin’ (66b/4).

εξήντα χιλιάδες *eksída penída hilyádes eḡsinda şilyades*: ‘altmış bin’ (66b/5).

εβδομήντα χιλιάδες *evdomída hilyádes evzominda şilyades*: ‘yetmiş bin’ (66b/7).

ογδόντα χιλιάδες *ogdóda hilyádes oḡdonida şilyades*: ‘seksen bin’ (66b/8).

ενενήντα χιλιάδες *enenída hilyádes eneḡinda şilyades*: ‘doksan bin’ (66b/9).

εκατό χιλιάδες *ekató hilyádes eḡaḡo şilyades*: ‘yüz bin’ (66b/10).

δυόσιες χιλιάδες *dyósis hilyádes idyo*
eġatostes ſilyaġes: ‘iki yüz bin’
(66b/12).

τριακόσιες χιλιάδες *triyakósis*
hilyádes tiris eġatostes ſilyaġes: ‘üç
yüz bin’ (66b/13; 67a/1).

τετρακόσιες χιλιάδες *tetrakósis*
hilyádes tesaris eġatostes ſilaġes:
‘dört yüz bin’ (67a/2).

πεντακόσιες χιλιάδες *pedakósis*
hilyádes pende eġatostes ſilaġes: ‘beş
yüz bin’ (67a/4).

εξακόσιες χιλιάδες *eksakósis hilyádes*
eġse eġatostes ſilyaġes: ‘altı yüz bin’
(67a/5-6).

επτακόσιες χιλιάδες *eptakósis*
hilyádes epta eġatostes ſilyaġes: ‘yedi
yüz bin’ (67a/7).

οκτακόσιες χιλιάδες *oktakósis*
hilyádes okto AġAtWstAs ſilyaġes:
‘sekiz yüz bin’ (67a/9).

εννιακόσιες χιλιάδες *ennakósis*
hilyádes ennaġoses ſil[y]aġes: ‘dokuz
yüz bin’ (67a/10).

δέκα χιλιάδες *ġéka hilyádes ġéka*
eġatostes ſilyaġes: ‘on yüz bin’
(67a/12).

χίλιες χιλιάδες *hilyes hilyádes ſilyes*
ſilyaġes: ‘bin kere bin’ (67a/13).

σουλεγμνη ε τότε να μέτρηματα εις
το νου σου φίλαξε κάπου ευχή μη
ξεχάσης *suleymani e tóte na*
métrimata is to su filakse kápu eġhí mi
ksehásis suleymani e toġe na
metrimata is to nu su ta filakse kapu
efki mi ksehásis: ‘ey Süleyman bu
sayıları ezberle ve beni hayırlı dualarda
unutma’ σουλεγμνη ε τότε να
μέτρηματα: ‘o zaman suleyman
sayılar’ εις το νου σου φίλαξε: ‘aklında
tut’ κάπου ευχή μη ξεχάσης: ‘arada
hayır duasını da unutma’ (67b/5-6).

αφέντι μου ο θεός να σε δώσει πολλά
χρόνια και να σε δώσει τάχεις η
καρδιά σου *afédi mu o šeós na se ġósi*
pollá hróne ke na se ġósi táġis i kardíá
su afedi mu o še’os na se poli ġarone
ke na s[e] oġosi taġeli i ġardiya su:
‘efendim Allah sana çok ömür versin
ve gönlünde bulunanı bana versin’
αφέντι μου ο θεός: ‘efendim allah’ να
σε δώσει πολλά χρόνια: ‘sana uzun
ömürler versin’ και να σε δώσει τάχεις
η καρδιά σου: ‘ve ayrıca sana tüm
gönlündekileri versin’ (67b/10-11-12).

σουλεγμάνη εφέρε μου τον
ναλμπάντη πέταλα τα βάλει ταλόγου
πέταλα λάξει *suleymáni efere mu ton*
nalbánti pétala ta váli talógu pétala
láksi suleymani emefere mu to[n]
na’lbanti petala yAtA vali taloġu: ‘ey

Süleyman bana nalbanti getir de atıma nal vursun' σουλεγμάνη εφέρε μου τον ναλμπάντη: 'süleyman bana nalbanti getir' πέταλα τα βάλει: 'nalları koyacak' ταλόγου πέταλα λάξει: 'atın nallarını deđiřtirsın' (68a/2-3-4).

γιατί εγώ εις το νου μου και χρειαζόμενη δουλειά εις το χωριό να πάω *yatı ego is to mu ke ħriyazómeni dılyá is to ħoryó na páo yatı ego is to nu yam ka ihriyazomeni dılyá is to ħoryo na paó*: 'çünkü köye bir hayır işi için gitmek isterim' γιατί εγώ εις το νου μου: 'çünkü benim aklımda' και χρειαζόμενη δουλειά: 'lazım gelen bir iş için' εις το χωριό να πάω: 'köye gitmem gerek' (68a/7-8).

αφέντι μου ο πεταλάς ήρθε και το άλογο ηθελέσετε ορίζει *afédi mu o petalás irše keto álogo išelése te orızı afedi mu o peřalas irše ke t[o] alođo iteloseti orizis*: 'efendim nalbant geldi ve atı nalladı emriniz nedir ve ne buyurursunuz' αφέντι μου ο πεταλάς ήρθε: 'efendim nalbant geldi' και το άλογο ηθελέσετε ορίζει: 've ata ne istediyseniz onu yapıyor' (68a/12-13).

άμε βάλει του τις ελακετσιφάλες και όλα τα χρειαζόμενα *áme vale tu tis elakeçifáles ke óla ta ħriyazómena ame vale tu řis elakeçisfales k[e] óla ta*

ħiryazomena: 'git üzerine eğri üzengi vs. gerekeni koy' άμε βάλει του τις ελακετσιφάλες: 'git ve üzerine eğrisini koy' και όλα τα χρειαζόμενα: 've her ne gerekiyorsa' (68b/4).

αν ίσως και με γυρέψει κανείς παις του πως εις το χωριό επήγα *an isos ke me girépsi kanís pes tu pos is to ħoryó epíga an isos ke me yeirsi kanis pe[s] tu pos is to ħoryo epíga*: 'eđer birisi beni ararsa köye gitti diye cevap ver' αν ίσως και με γυρέψει κανείς 'ola ki biri beni isterse' παις του πως εις το χωριό επήγα: 'söyle ki ona köye gittim' (68b/8).

και εκεί στο χωριό τρεις μέρες να που μείνω και από εκεί αν θέλει ο θεός θα γυρνώ *ke ekí sto ħoryó tris meres na pu míno ke apó ekí an šéli o šeós řa girnó ke [e]ki AħW sto nWmW tiris meres na pu mino k[e] apo kis an ešeli o še'os řayerno*: 've o köyde durup dinlenmek isterim, sonra Allah izin isterse geri gelirim' και εκεί στο χωριό: 've orada köyde' τρεις μέρες να που μείνω: 'üç gün kalayım' και από εκεί αν θέλει ο θεός θα γυρνώ: 've ondan sonra allahın izniyle dönerim' (68b/13); (69a/1).

k[e] opşoz rota apo maz na ton
eşereṭas: ‘ve bizi sorana selamımızı
ilet’ (69a/4-5).

και όποιος ρωτά από μας να τον
εχερετάς ke ópios rota από mas na ton

eheretás: ‘bizi soran herkese selam
söyleyesin’ και όποιος: ‘ve her kim ki’
ρωτά: ‘soruyor’ από μας: ‘bizi’ να τον
εχερετάς: ‘selam söyleyesin’

BÖLÜM IV: SONUÇ

Bu tezde Osmanlı Türkçesi çok dilli sözlüklerinden Lûgat-i Erba'a metnine ve muhtevasına dair bir takım incelemeler yapılmıştır. Tezin ihtiva ettiği araştırmalardan ilki bu metnin çevriyazılı halidir. Bu yolla eserin söz varlığı ortaya koyulmuştur. Bu bahiste Arapça ve Farsça kelimelerin Osmanlı telaffuzuna göre verildiği söylenmelidir. Çalışmada ayırıcı bazı işaretler kullanılarak metin daha anlaşılır şekilde araştırmacılara sunulmak istenmiştir. Bunlardan başka lûgatın müellifinin araştırması yapılarak eser, müellifin içinde bulunduğu yaşam öyküsü hesaba katılıp değerlendirilmiştir. Bu minvalde tezkirelerde ve makalelerde adı çokça geçen Hıfzî İbrâhim Hanyevî'nin bir eseri daha açığa çıkarılmıştır. Dahası Girit Yunancası için bu eserden hareketle bir sözlükçe oluşturulup teze eklenmiştir. Tezin girişinde Osmanlı sahasında Rumca/Yunanca ihtiva eden manzum/mensur lûgatler ile dilbilgisi kitapları tanıtılarak araştırmacıların dikkati bu tarz eserlere çekmek istenmiştir. Bunun akabinde ise Arap harfli Rumca/Yunanca yazım meselesi ele alınmıştır. Bu bölümde her harf yanındaki harflere göre değerlendirilmiştir. Ayrıca Girit Rumcasının bazı özel ses hususiyetlerine değinilip bu dildeki Osmanlı telaffuzu etkisindeki örneklere de dikkat çekilmiştir.

BÖLÜM V: DİZİN

5.1. TÜRKÇE

A

'acāib · 100
'acemī · 63
acı · 103
aç · 82
aç-
açma · 103
aç-
aç · 109
açlık
açlıktan öl- · 103
ad · 75, 79
'ad
'ad et · 102
a'dād · 45, 111
a'dādı · 113
'aded
'adedleri · 111
ādem · 80, 103, 104
'adem 75, 97
afyon · 93
āğrışak · 90
ağa
ağam · 105, 106, 107, 111, 113
ağaç · 91, 92
tāze ağaç · 78
ağaç eğesi · 85
ağda · 109
ağır · 82
ağız · 79
ağla-
ağlamak · 72
ağlayıcı · 110
ahır · 88
āhır
āhırdeki · 94, 98, 99
āhırin · 99
āhırinde · 65
āhırine · 64, 65, 75
āhırin · 104
āhiret · 77
ahşām · 76
ahşām kızılığı · 76
ahşām namāzı · 77

ahter
ahter-i dūnbālī · 77
ahterim · 71
'akıl
, 'aklım · 110
'aklımda · 95
'aklımı · 95
'akıllı · 67, 83
akmakçı
akmakçı'i · 106
akmek · 89
'akrep · 86
al-
al · 103, 108
alalım · 105
alam · 110
aldık · 106
aldın · 106
aldınsa · 107
alıñ · 106
aluram · 110
şatun al · 108, 111
'alāim-i semā · 76
ālāt · 42, 84
alçak · 82, 103
alçakların · 103
alın · 79
'ālī · 98
'ālī · 82, 104
allāh · 75, 94, 106, 108, 113, 114
allāhın · 44, 103
allāh elçisi · 75
allāh te'ālā · 114
alt · 100
altına · 110
altı · 111
altı bin · 112
altı yüz · 112
altı yüz bin · 113
altmış · 112
altmış bin · 112
altun · 79
am · 80
'amel
'amel eyle- · 102
amrud
amruddan · 101

‘amūcā · 81
an
  andan · 103
  anı · 44, 97, 103, 109
  anıñla · 97
  anlara · 96
  anları · 94
  anlarla · 97, 102
ana · 81
anañtār · 89
anason · 93
ancağ · 63, 64, 66, 71, 97, 98
aña · 96, 103
añla
  añlamam · 111
añsır-
  añsırmak · 72
añsızın · 108
apar-
  aparsın · 103
ara-
  ararsa · 114
‘arab
  ‘arabda] · 41, 78
‘arabī · 40, 63, 67, 95, 96, 97, 98, 100, 111
  ‘arabīde · 76, 99
  ‘arabīniñ · 63, 65
ard · 78
ardıç ağacı · 92
arı · 88
arı (2) · 83
arık · 82
arğa · 80
armud · 91
arpa · 90
arşlan · 86
artık · 83
aş-
  aşmak · 74
aşıl
  aşlı · 99
aşma · 91
aşağı · 78
aşçı · 94, 102
at · 85
  atı · 113
  atıma · 113
at-
  atmak · 69
āteş · 41, 76, 100
aṭlu · 82
av avla-
  av avlamak · 73
‘avrat · 95, 96, 98
  ‘avratın · 97
  ‘avratlar · 95, 96, 98
  ‘avratların · 97
ay · 41, 76, 94
ay dolusu · 76
aya · 79
ayağ · 80
  ayağların · 110
ayağ yolu · 79
‘ayān · 40, 44, 45, 63, 105

‘ayān ve beyān edelim · 45, 105
‘ayān ve beyān et- · 65
aydınlık · 76
āyīne
  āyīnedir · 109
ayran · 87
ayrıl-
  ayrılmak · 74
  ayrılmam · 95, 110
ayu · 87
ayva · 91
az · 83
  az · 99
azacık · 99
‘azra’īl · 110
  ‘azra’īli · 110

B

bāb · 43, 65, 75, 94, 97
bāba · 94
bābında · 75
baba · 81
  babalarının · 97
  babamıñ · 97
  babamızın · 97
  babanın · 97
  babañızın · 97
  babasının · 97
bacak · 80
ba’d · 63, 64, 108
ba’d’el-īrād · 63
bāğçe · 78, 91
  bāğçede · 101
  bāğçeye · 101
bağırşak · 80
bağışla-
  bağışlamak · 74
bağla-
  bağlamak · 69
bahār · 93
baht
  bahtı · 100
  bahtım · 100
bak-
  bak · 106
  bakasın · 108
bağal · 94
bākī
  bākīleri · 66
  mā-bākīsi · 72
  şıyağ-ı bākīye · 63
bağla · 90, 93
bal · 90, 109
balık · 78, 79
balğa · 85
bağa · 96, 98, 100, 107, 108, 109, 110, 113
bardağ · 89
bārī · 44, 75, 104
baş · 79, 80
  baş üstüne · 110
  başı · 81
  başım · 106, 109

başım üstüne · 99
 başım ve gözüm üzre · 106
 başıma · 99
 başta · 110
 baş parmak · 80
 baş üstüne · 109
 başı topsuz · 81
 başım ve gözüm üzerine · 109
 başım ve gözüm üzre · 106
 başka · 98, 107, 109
 başla-
   başla · 109
 bayram · 77, 105
 ba'zı · 64, 66, 97
   ba'zını · 98
 be-her hâl · 111
 belâ
   belâlardan · 102
 belki · 98, 107
 ben · 95, 96, 108, 109, 110, 111
   beni · 66, 96, 100, 102, 109, 110, 113, 114
 bende
   bende'i · 44, 45, 105
 benim · 71, 105
   benimle · 97
   benimledir · 109
 beñ · 79
 beñze-
   beñzemek · 74
 berâý · 72
 beş · 111
 beş biñ · 112
 beş yüz · 112
 beş yüz biñ · 113
 beñnôs · 87
 beyân · 40, 42, 43, 44, 45, 63, 65, 67, 71, 72, 75, 77
   80, 84, 85, 86, 90, 93, 94, 100, 105, 111
   beyân êt- · 111
   beyânı · 63
   beyânına · 63
   beyânındadır · 43, 65, 75, 94
   beyânıyla · 71
 beyân éd · 94
 beyâz · 78, 84, 93
 beyâz saç · 80
 beyâz tatlı dut · 93
 beyit · 42, 88, 89, 100, 101, 102, 109
   beyt · 46, 100, 113
 beynî · 79
 beze-
   bezemek · 74
 bıçak · 85
 bıçkı · 85
 bıyığı büyük · 81
 bıyık · 80
 bî- · 65, 97, 103, 108
 bil-
   bil · 104
   bildiñ · 105
   bilme · 103
   bilmek · 67
   bilmem · 111
 bilek · 80
 bilezik · 84

bin-
   binmek · 72, 74
 binâ'
   binâ'-yı 'aliyye · 65
   binâ'-yı merre · 65, 66
   binâ'-yı nev' · 65, 66
 binâ'en 'aleyh · 72, 75
 binâ'en
   binâ'en 'alâ-zâlik · 63
   binâ'en 'alî hâzâ · 98
 biñ · 112
 biñ kerre biñ · 45, 113
 bir · 40, 45, 63, 64, 65, 72, 75, 90, 91, 92, 95, 96,
   98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 108, 109, 110,
   111, 112, 113, 114
   birer · 94
   birine · 94
   birini · 64
 bir buçuk · 108
 bir kaç · 75, 102
 bir şey' · 102
 biri 98
   birini · 100
 birle · 75
 bi-şart-ı ân ki · 65
 bî-şümâr · 65
 bit · 86
 bit-
   bitmek · 74
 biti · 41, 84
 biz · 44, 45, 95, 96, 105
   bizden · 114
   bize · 96, 102, 105, 106, 107, 108, 110
   bizi · 65
   bizler · 95, 96, 106
 bizim
   bizimle · 97
 boğ-
   boğmak · 72
 boğaz · 80
 boğazlık · 83
 boğ · 79
 borç
   borcuñuzu · 106
 boş yer · 80
 boyacı · 93
 böyle · 111
   bu · 40, 44, 63, 64, 65, 69, 71, 76, 95, 96, 97, 98,
   99, 103, 104, 110, 113
   bundan · 44, 75, 101, 102, 105
   bunlar · 100
   bunlara · 71, 94
   bunlardan · 66
   bunlardır · 94
   bunlarıñ · 71
   bunuñ · 75
   buña · 98
 bu âna değın · 64
 bu aradan 95
 bu dünyâ · 76
 bucağ · 88
 buçuk · 108
 bugün · 76
 buğday · 84, 90

buğday [t]eɣlü · 84
bul-
buldu · 100
bulduğda · 110
buldum · 109
bulmak · 73
hitām buldu · 44, 105
bulun-
bulunmaya · 65
bulunursa · 65
bulut · 76
bunamış · 81
bundan sonra · 44, 75, 101, 105, 109
burada · 100
burun · 79
buyur-
buyurdu · 68
buyurmak · 67
buyurmasın · 68
buyurmayın · 68
buyursun · 68
buyursunlar · 68
buyurun · 68
buyurursun · 105
buyurursunuz · 113
buyuruyor · 68
bük-
bükmek · 73
bülbul · 101
bütün · 99
büyük · 78, 81, 82, 86, 89
büyük ana · 81
büyük baba · 81
büyük yaşdık · 89
büyük yılan · 86

C

cān
cānā · 110
cān oynadıcı · 93
cān-gir · 113
cārre · 94
cehd-i muṭlak · 64, 66
cehd-i müstağrak · 64, 66
cem´ · 66, 75, 96, 97
cem´-i mü'enneś · 67
cem´-i müzekker · 67
cem´ edip · 40, 63
cem´de · 98
cem´dir · 75
cem´ét- · 110
cem´ī · 40, 90
cem´-i mü'enneś · 67
cem´-i müzekker · 67
cem´-i teşniyye · 97
cem´idir · 75
ism-i cem´ · 97
cemī´ · 104
cennet
cenneti · 106
cevāb
cevābın · 107

cevāb vēr- · 107, 114
ceyrān · 87
ciğer · 80
civā · 79
cum´a · 77
cum´a értesi · 77
cühelā · 101
cühelādan · 43, 100
cühhāl · 100, 104
cümle · 71, 98, 102, 111
cümleye · 65

Ç

çabuk · 109
çadır · 89
çağır-
çağır · 97, 106, 107
çaķıç · 85
çaķıl taşı · 78
çaķmak · 76
çamur · 77, 78
çapuk · 105
çapuk ét- · 73
çarşu
çarşuya · 106
çaşenbe · 77
çay · 78
çehār (çār)
çehārla · 97 (çārla)
çek-
çek · 110
çekici · 94
çekmek · 73
çekirdek · 91
çekirge · 86
çeyne-
çeynemek · 72
çık-
çık · 110
çıkarken · 107
çıkıp · 107
taşra çıķmak · 69
çıkıcı · 82
çıkırık · 76
çirāğ · 93
çi · 77
çiçek · 92, 93
çift · 81
çift (2) · 78
çin saçı · 93
çirkin · 82
çivi · 90
çocuk · 81
çoğalt-
çoğaltmağa · 99
çok · 82, 99, 113
çorāp · 84
çölmek · 89
çöz-
çözmek · 69
çūka · 105
çul · 85

çünkü · 111
çürü-
çürümek · 75

D

dA · 67, 75, 95, 99, 101, 103, 109
dağ · 77
dağdaki duman · 41, 77
daği · 40, 41, 63, 64, 65, 69, 72, 75, 76, 78, 80, 88,
93, 94, 97, 98, 99, 107
da'ı · 81
dal · 91, 92
đalak · 80
dam · 88
dam yeri
tañ yeri · 76
đamla-
đamlamak · 74
dana · 86
dāne dāne · 109
đar · 83
dart-
dartmak · 73
đaru · 90
daşı-
daşıyalım · 101
da'vāt · 65, 113
đayan-
đayanmak · 73
dê-
dê · 105
dêđimiz · 108
dêđini · 111
dêđiñ · 107
dêdikde · 64
dêdiñ · 107
dêmek · 67
dêmekdir · 64, 77, 99
dêmeniñ · 99
dêrler · 41, 64, 75, 76, 78, 80, 88, 93, 97, 98, 99
dêrsen · 109
dêse · 99
dêsem · 110
dêyecek · 64, 97, 99
dêyecek yerde · 97
dêyemem · 110
debe · 81
defne · 93
defter
defterde · 106
defterinde · 106
değil 98
değildir · 71, 97, 111
değın · 64
değirmen · 89
değnek · 78
dehān
dehānından · 104
dek · 95 111
del-
delmek · 75
deli · 81

deli ol- · 94
delü · 83
delüce bakla · 93
dem · 93, 110
demü[r]ci · 93
demür · 79
deñiz · 78, 110
depe · 78
derd
derdiñ · 109
dere · 41, 78
deri · 80
ders · 101
dert
dertlerim · 110
derzi · 94, 105, 106
derziye · 105
deve · 85
deve kuşu · 88
dêyü · 114
dışarı · 100
diğer · 100, 110
dik-
dikmek · 72
dik (2)-
dikmek · 74
diken · 91
dikkat · 109
dilber · 82
dile-
dilemek · 71
dilerse · 114
dilenci · 82
dilsiz · 81
dın · 75
dip · 78
direk · 88
diri · 82
dirîğ
dirîğ êt- · 104
dirsek · 80
diş · 79
dişi · 80
dişi kedi · 86
dişi şıgır · 86
dīvīt 84
dīvīdi · 111
diz · 80
doğan · 88
doğru
doğru ol- · 108
doğrusu · 110
doğru · 107
doğru söyleyici · 83
doğsan · 112
doğsan biñ · 113
doğuz · 111
doğuzdur · 94
doğuz biñ · 112
doğuz yüz · 112
doğuz yüz biñ · 113
doldur-
doldurmak · 73
dolü · 76

don · 83
doğuz · 86
dos doğru · 78
dost · 102
  dostlarına · 103
  dostu · 103
  dostun · 103
  dostuna · 103
dostluk · 102, 103
dök-
  dökmek · 74
dön-
  dönmek · 73
dört · 63, 111, 112, 113
dört biş · 111, 112
dört yüz · 112
dört yüz biş · 113
döşek · 89
du'ā et- · 111
dudağ · 79
dut · 93
duvār · 78
dülger · 93
dümen · 79
dün · 76
  dün gece · 76
dürlü dürlü · 107
düş-
  düş · 70
  düşer · 70
  düşme · 70
  düşmek · 69
  düşmeyesin · 70
  düşmüş · 70
  düşüp · 104
düşmān 83
  düşmān tut- · 44, 103
  düşmānına · 103
  düşmānlarından · 103
  düşmānına · 44, 102, 103
düşmānlık · 103

E

ebücehil ıarpuzu · 93
edā
  edā et- · 106, 108
edāt · 64, 94, 97, 99
edāt-ı hayır 99
edāt-ı mef'ül · 97, 98
edāt-ı taḥşış · 65, 97, 98
edāt-ı ta'lil · 94
edāt-ı ta'rif · 97
edevāt · 43, 63, 65, 94
edik · 41, 83
ef'āl · 63, 65
  ef'alde · 64, 97
efendi · 63
  efendiden · 98
  efendim · 109
eğe · 85
eđer · 44, 63, 64, 65, 75, 85, 95, 102, 103, 104, 108,
  109, 111, 114

'eyer'
eđerçi 98
eđil-
  eđilüben · 109
eđer-
  eđerirmek · 74
eđlen-
  eđlenmek · 74
eđne · 85
eđşit-
  eđşitme · 95
ekşer 99
  ekşerī · 63
  ekşerisi · 40, 63
eksik · 83
ekşi dut · 93
el · 80
  elimdeki · 110
  elin · 110
  eline · 103, 110
el deđerimeni · 89
elçi
  allāh elçisi · 75
ele-
  elemek · 74
elek · 89
elfāz · 43, 94, 98, 99
elfāz-ı istiğrāk · 43, 98, 99
elfāz-ı ta'accüb · 43, 100
elfāz-ı taḥassür · 99
elfāz-ı taklil · 43, 99
elfāz-ı teksire · 43, 99
elfāz-ı tenbīh · 43, 99
elfāz-ı zurūf · 43, 100
elfāzü'l-icāb · 43, 98
el-kāfü't-teşniyye · 94
elli · 112
elma · 90
  elmadan · 101
elsine · 44, 65, 94, 105
elsine-i erbā'a · 65
em-
  emmek · 72
emīn · 75, 102
emir · 111
  emir et- · 108, 109
  emr eyle- · 109
  emr-i 'asir · 71
  emr-i gā'ib · 40, 63, 64, 66
  emr-i hāzır · 40, 63, 64, 67
  emr-i nehiy · 40, 63, 66
  emri'l-gā'ib · 67
  emriñiz · 113
emsile · 45, 63, 65, 66, 105
  emsile · 65
  emsileden · 66
eñiş · 78
enlü: · 82
eņek · 79
eņse · 79
er · 100
erba'a · 63, 71, 111
  erba'a · 44, 94, 99, 105, 111, 112, 113
  erba'ate · 111

- erbāb
 erbābınıñ · 40, 63, 97
 érdir-
 érdirir · 103
 ergen · 81
 eri-
 erimek · 74
 erik · 91
 erkek · 80
 erkekler · 96
 erkek keçi · 86
 erkek şıǵır: · 86
 esirge-
 esirgemek · 74
 eski · 83
 esmā
 esmānıñ · 66
 esmā' · 63, 65, 75
 esmā' · 42, 87
 esmā'-yı müştak · 63
 esne-
 esnemek · 73
 esrār
 esrārımı · 110
 esrārıñ · 103
 esvāb · 83, 105
 eşek · 86
 eşik · 88
 eşit-
 eşidelim · 101
 eşit · 67
 eşitdim · 45, 105
 eşitdiñ · 99, 105
 eşitmek · 67, 74
 et · 80
 etinden · 108
 etler · 107
 ét-
 ilhāk édersen · 65
 'ayān beyān étdim · 40, 63
 'ayān ve beyān édelim · 45
 cem'édip · 40, 63
 éden · 63
 éder · 43, 44, 45
 hazf édersen · 64
 hazf-éden · 64
 idhāl édersen · 64
 idhāl étdikde · 64
 iktizā étmez · 44
 ilhāk édersen · 64
 meksūr édersen · 64
 vaz' édersen · 64
 zamm édersen · 64
 ziyāde édersen · 64
 idhāl édersen · 65
 'ayān ve beyān étip · 65
 izāh étdikden · 65
 irā'et édelim · 65
 mütāla'a édene · 65
 étmeyeler · 65
 tastir étdim · 65
 iktizā éder · 67
 izāh étdikden · 72
 çapuk étmek · 73
 irād édelim · 75
 iktizā étdigi · 75
 ilhāk étmek · 75
 tebyin ve tavzih édelim · 75
 beyān édelim · 94
 irād édelim · 94
 éder · 100, 101, 102, 103
 iktizā étmez · 103
 dirīg étme · 104
 'ayān ve beyān édelim · 105
 edā édiñ · 106
 kaç' éderiz · 108
 edā éderiz · 108
 emir étdiğim gibi · 108
 emir édersin · 109
 şurū' étdikde · 109
 nağme édem · 109
 teşbih éderler · 109
 ta'zīm éderler · 109
 étdim · 110
 ketm éderim · 110
 zāyi' éderim · 110
 hulūl étmeden · 110
 cem' édelim · 110
 me' mül éderim · 110
 du'ā éderdim · 111
 murād éderim · 113, 114
 meks' étmek · 114
 su'āl édene · 114
 étdikde · 109
 etek · 83
 ev · 88
 evden · 105
 evet 98
 evitle-
 evitlemek · 73
 evkāt
 evkātda · 102
 evvel · 65, 66, 75, 76, 109
 evvele · 64, 65
 evveli · 75
 evveline · 97
 evveliy · 75
 evvelkisi · 94
 ey · 95, 100, 106, 107, 109, 110, 111, 113
 eyer · 114
 eyilik · 83
 eyle-
 dostluğ eyleme · 103
 emr eyle · 109
 eyle · 102, 103, 114
 każā eylemeye · 103
 mübāhaşe eyleme · 104
 nağme eyle · 109
 nuṭk eyle · 103, 104
 tebliğ eyle · 114
 eyü · 82, 106
 eyüdü · 107
 ezberle-
 ezberle · 111, 113

F**fā' il**

ism-i fā' il · 40, 63

faķır

faķırlarız · 106

fārisī · 40, 63, 67, 75, 97, 98, 99, 100

111

cīm-i fārisī · 75

fārisīde · 98, 99

fārisīdir · 63

fārisiyyeye · 72

fener · 89

ferd · 105

ferde · 102

feres · 85

ferište · 76

fesleġen · 92

fındık · 91

fıstık · 92

fī' il

fī' il-i ta' accüb · 64, 66, 67

māzī fī' il · 65

filān · 98

furuncı · 106

G

gāh · 75, 80, 98

gāhice · 64

gā' ib

emri'l-gā' ib · 67

galle · 110

ġarīb · 100

ġayn

ġayn-i mu' ceme · 75

ġayrı 98

ġayrı' ı · 107

ġayr-i müştak · 65

ġeçe · 76, 101

dün ġeçe · 76

ġeçe gündüz · 95

ġeçe yarısı · 77

ġecele-

ġeceleylim · 101

ġeç-

ġeçerdi · 110

ġeçme · 103

ġeçmek · 73

ġel-

ġeldi · 45, 68, 98, 105, 113

ġeldikde · 64, 75, 109

ġeldim · 105

ġeldiñ · 105

ġelenler · 71

ġelir · 68, 75, 99

ġelirem · 114

ġelirim · 99

ġeliyor · 68

ġelmedi · 64

ġelmek · 65, 67

ġelmem · 99

ġelmesi · 64

ġelmeyince · 95

ġelmeyip · 63

ġelmez · 64

ġelsin · 105, 109

ġelürsem · 95

ġelinçık · 86

ġemi · 45, 79, 105

ġemide · 105

ġemici · 79

ġemü demüri · 79

ġeniş · 83

ġeñiş · 83

ġerçek · 82

ġerek · 109

ġerekdir · 102, 107, 110

ġeriz · 78

ġerü ġel- · 114

ġetir-

ġetir · 68, 105, 109, 111, 113

ġetirdi · 68

ġetirdikden · 64

ġetirelim · 98

ġetirem · 68

ġetirip · 64, 98

ġetirir · 97

ġetirirler · 97, 111

ġetirirsen · 65

ġetirmeyiñ · 68

ġetirmezler · 64

ġetirsen · 64, 65

ġevşek · 83

ġey-

ġeymek · 73

ġibi · 64, 65, 67, 72, 75, 94, 97, 107, 108, 109

ġibidir · 94, 99, 100

ġir-

ġir · 108

ġirdim · 109

ġiresin · 108

ġireyim · 110

ġirmeyince · 110

içerü ġirmek · 69

ġirici · 82

ġit-

ġidelim · 101

ġiderim · 106, 110

ġit · 105

ġitdiġiñ · 108

ġitdikde · 107

ġitdim · 114

ġitmek · 67, 113

ġöbek · 80

ġöd · 80

ġöġercin · 87

ġöġüs · 80

ġöġsüm · 95

ġöġsünü · 109

ġöġsüñ · 109

ġök · 76

ġök kenarı · 76

ġölge · 77

ġönder-

ġönder · 105

ġönderem · 107

göndersem · 109
gönlek · 83, 89
gönül
  gönülünde · 113
gör-
  gördüm · 109
  gördün · 97
  gördüğün · 97
  göreliden · 95
  görelim · 106
  göreylim · 109
  görmek · 67, 110
götür-
  götürmek · 67
göz · 79
  başım ve gözüm üzre · 106
  gözlerimi · 110
  gözüm · 106, 109
göz kapağı · 79
göz yaşı · 80
gün-â-gün · 101
guruş
  guruşa · 107
  guruşdur · 107
güç · 82
gül · 92
  gülün · 103
gül-
  gülmek · 72
gül şu'î · 92
gümüş · 79
gün · 101
  günki · 76
  öte gün · 76
gündüz · 76
  gece gündüz · 95
güneş · 76, 101
gürüldü · 76
güzel · 106

H

habbü'l-lezîz · 93
haber · 105
  haber vèr- · 108, 110
hâcet · 66, 107
  hâceti ola · 103
  hâcetiñ · 107
hafta · 77
haqq · 103
  haqqı · 94
  haqqımızı · 106
  haqqınız · 106
hâl · 64, 98, 111
  hâlet-i nefiy · 99
  nefy-i hâl · 64
hâla · 81
hâlet-i izâfet · 97
halk · 98
  halka · 44, 103
  halkdan · 104
  halkın · 103, 104
hançer · 85

hâne
  hâneñize · 94
harb · 42, 84
harf
  harf-i cer · 75
  harf-i îcâb · 99
  harf-i medde · 65
  harf-i ta'rif · 98
hârüb · 91
hasüd · 104
hâtem
  hâtemiñ · 107
hâtır · 104
hatırla-
  hatırlarsam · 110
hâtıme · 43, 45, 65, 100
ha'uç · 92
havlî · 88
hayırlı
  hayırlıdır · 103
hayr
  hayriyyeden · 113
hayr · 45, 105
  hayrı · 104
  hayriyyeden · 65
hayvânât · 42, 85, 86
hâzâ · 63, 97, 98
hazf
  ba'd'el-hazf · 64
  hazf'et- · 64
  hazf olun- · 64
  hazf olunmuşdur · 99
hâzır · 40, 63
  emr-i hâzır · 67
  nefy-i hâzır · 66
  nehy-i hâzır · 64
hem · 44, 65, 102
hem-vâr · 65
hemze
  hemze-i maḥzûf · 64
  hemzesin · 64
  hemze-i memdüde · 99
her · 40, 63, 90, 94, 100, 104, 109, 111
her dem bahâr · 93
hırsız · 78
hırsızla-
  hırsızlamak · 72
hıyâr · 93
hiç · 64
hikâye · 104
hilâf · 63, 71
hilâf-ı kıyâs · 40, 63, 71
hisâb · 108
  hisâbı · 10
hitâm · 72, 75
  hitâm bul- · 44, 105
hizmetkâr
  hizmetkârı · 107
  hizmetkârınızın · 106
  hizmetkârla · 105
hulûl'et- · 110
hurma · 91
hurma koruğu · 93
huruf · 42, 93, 94

hurūfāt · 43, 65, 94
huy
  huylu · 109
hüdā
  hüdāya · 106
h^woca · 93

I

ırmak · 78
ısıcağ · 76
ısrı-
  ısrırmak · 72
ıstı-
  ıstırmak · 73
ıslat-
  ıslatmak · 72
ısmarla-
  ısmarlamak · 73
  sizi hüdāya ısmarladım · 106
ıyd · 108

İ

ibne · 82
ibrīk · 89
iç · 90, 100
iç-
  içmek · 67
iç yağı · 90
için · 75, 90, 94, 98, 102, 110, 113
idhāl et- · 64, 65
idi · 97, 99, 100, 109
iğ · 90
iğne · 85, 90
ihāle olun- · 72
ihtimāl
  ihtimālî · 97
  ihtimālîni · 75
ihtişār · 72
iken · 101
iki · 109, 110, 111
  ikidir · 98
iki biğ · 112
iki yüz · 107, 112
iki yüz biğ · 113
ikinci · 75, 94
ikindi
  ikindi namāzı · 77
iktifā
  iktifā olun- · 64, 71
iqtizā
  iqtizā et- · 44, 67, 75, 103
ilāç · 90
ile · 43, 44, 63, 64, 65, 66, 71, 72, 75, 94, 97, 98, 99,
  100, 102, 104, 105, 109, 110, 111, 103, 104, 108
ilet-
  ilet · 105
ilhāk
  ilhāk et- · 64, 65, 75
ilim öğredici · 93
illā · 71

illā · 107, 110
ilm · 43, 64, 100
  ilim · 43, 93, 100
ilm-i luğat · 43, 100
imām · 93
imdi · 65, 94
  imdi · 98, 108, 111
in-
  inmek · 72
inan-
  inanmak · 73
ināyet · 44, 75, 104
indir-
  indirmek · 72
insān · 42, 75, 80, 81
  insān · 42, 79
ip · 78, 85
ipek · 90
iplik · 90
irād
  irād · 63
  irād et- · 75, 94, 100
irā'et · 63
  irā'et et- · 65
irfān
  irfānla · 103
irin · 80
ise · 75
  ise · 44, 97, 103, 108, 110
isim · 65, 97, 98
  ism-i ālet · 65, 66
  ism-i cāmid · 64
  ism-i fā'il · 40, 63, 64, 65, 66
  ism-i işāret · 75, 98
  ism-i mef'ül · 66
  ism-i mekān · 65, 66
  ism-i menşüb · 64
  ism-i mü'enneş · 75
  ism-i tafđil · 64, 66, 67
  ism-i taşğir · 65, 66
  ismi'l-mef'ül · 66
  mübalāğa ile ism-i fā'il · 67
ism
  ism-i cem' · 97
  ism-i mef'ül · 40, 63
  ismi'l-işāret
  ismi'l-işāret · 43, 98
istanbul
  istanbuldan · 45, 105
iste-
  isterim · 105, 108
  isterse · 108
  istersen · 103, 104, 109, 110, 111
istidrāk · 43, 98
istiğrāk · 99
isti'māl · 71
  isti'māl · 97
  isti'māl et- · 98
  isti'māl olun- · 95, 97, 98
  isti'mālde · 99
  isti'māliyle · 98
iş · 67, 106
  işe · 109
işāret · 43, 63, 65, 98, 99

işbu · 75
işle-
iş işledin · 106
iş işlemek · 67
işle · 108
işler · 108
işleyeydin · 111
işte · 94
iştikāk · 63, 71
'itikād
'itikād ét- · 44, 103
'ivaż-ı nūn · 64
iz · 78
izāh ét- · 63, 65, 72
izāh olun- · 71
izin
izin · 109
izniñizle · 106
izüm · 91

K

ķaba · 82
ķabak · 92
ka'be otluġu · 92
ķaç
ķaç · 95
ķaç-
ķaç · 43, 100
ķaçmak · 69
ķaçıcı · 83
ķadın
ķadınım · 11
ķāf
ķāf'a · 41, 76, 78
ķāf-i 'acemī · 75
ķāf-ı ŝaġīre · 75
ķāfi
ķāfīdir · 71, 110
ķāftān · 84
ķāġīd · 84
ķāhve · 101, 108, 109
ķā'ide · 71, 75, 97
ķā'idesi · 75
ķal-
ķalmıŝdır · 99
ķalāy · 79
ķalb
ķalbmdeki · 110
ķalbur · 89
ķaldır-
ķaldır · 110
ķal'e
ķal'e · 110
ķal'e gözedici · 78
ķalem · 71, 84
ķalemi · 111
ķalemlerimi · 110
ķalem-trāŝ · 84
ķalk-
ķalk[ķ]mak · 67
ķalk · 101
ķalkān · 84

ķalupla-
ķaluplamak · 73
ķamıŝ · 91
ķan · 80
ķanat · 88
ķanbur · 81
ķandil · 90
ķankı · 106
ķankısı · 106
ķānūn · 75
ķap ķacak · 90
ķapa-
ķapamak · 72
ķapaķ · 89
göz ķapaġı · 79
ķaplan · 86
ķaplubāġa · 78, 87
ķapu · 88
ķapudan · 107
ķapusından · 110
ķapucı · 94
ķar · 76
ķara · 84
ķara ŝaç · 80
ķaranfıl · 92
ķaranlık · 76
ķarı · 81
ķarılara · 96
ķarıya · 96
ķarın · 80
ķarın · 104
ķarındaŝ · 81
ķarındaŝımı · 97
ķarıŝ · 80
ķarīb · 41, 75, 76, 78
ķarībdir · 75
ķarın büyük · 81
ķarpuz · 92
ķartāl · 88
ķasıķ · 80
ķasnı · 93
ķaŝāb · 94, 107
ķaŝābı · 107
ķaŝ · 79
ķaŝı-
ķaŝımak · 74
ķaŝıķ · 89
ķat'
ķat' ét- · 108
ķatı · 83
ķatıķ · 90
ķatır · 85
ķā'ūk · 83
ķavā'id
ķavā'ide · 65
ķavuk · 80
ķavun · 91
ķayna-
ķaynamak · 72
ķaynana · 81
ķaynata · 81
ķaz · 88
ķazā
ķazā eyle- · 103

- azzās · 9
 kebir eĝne · 85
 keçi · 86
     keçi · 108
 kedi · 86
 kelepek · 88
 keler · 86
 kelimāt · 40, 42, 63, 65, 71, 82, 94, 99
     kelimātıdır · 100
 kelime · 104
     kelime-i istifhām · 99
     kelimesini · 64
 kemān çekici · 94
 kemā-yenbaĝı · 71, 75, 94
 kemik · 80
 kemik/kemük
     kemükleri · 108
 kenār · 82
 kene · 86
 kepçe · 89
 kepek · 90
 kerre · 64
     kerre · 45, 64, 113
 kes-
     kes · 106
     kesmek · 69, 105
     yol kesici · 78
 kesek · 77
 keser · 85
 keşir
     keşire · 40, 63, 65, 71
     keşiresi · 66
 kesre-i şariha · 97
 keşret · 71
     keşreti · 98
 kestāne · 92
 ketm etmek · 110
 kıl-
     maħfı kıla · 103
 kılıç · 84
 kılıççı · 94
 kın · 84
 kırā'at
     kırā'at olun- · 41, 76, 78
 kırk · 112
 kırk biş · 112
 kırılanĝıç · 88
 kırmızı · 78, 84, 92
 kırmızı gül · 92
 kırmızı mūm · 84
 kısa · 82
 kışrak · 85
 kış · 76, 110
     kış · 110
 kıyās · 40, 63, 71
 kıymet
     kıymeti · 107
     kıymetinden · 107
     kıymetlerin · 108
 kıyye · 108
 kız · 81
     kızımı · 97
 kız karındaş · 81
 kız oĝlan · 81
 ki · 44, 45, 63, 64, 65, 75, 94, 96, 97, 98, 99, 100,
     101, 102, 103, 104, 105, 108, 110, 113
 kilid · 88
 kimesne · 103
 kimse · 44, 102, 103, 114
     kimseye · 72, 111
 kimyon · 92
 kiriş · 84
 kirlet-
     kirledir · 101
 kirpi · 87
 kirpik · 79
 kitāb · 65
     kitābda · 75
     kitābında · 108
 kızme · 84 'çizme'
 o-
     o · 103
     omak · 74
 oca · 81
 ocaarı · 81
 ocaman · 81
 oĝa · 78
 ok-
     okmak · 75
 okla-
     oklamak · 73
 ol · 80
 olay · 82
 oltuk · 80
 onak · 41, 88
 ork-
     orkar · 69
     orkarım · 110
     orkma · 70
     orkmak · 69
     orkmuş · 69
     orkutmuşlar · 70
 orkak · 83
 orku · 70
 oruk · 91, 93
 otar-
     otarmak · 71
 oy-
     oy · 114
 oyun · 85, 108
 oz · 91
 köfter · 91
 kök · 92
 köle
     köleden · 104
     kölem · 108
 kömür · 110, 111
     siyāh kömür · 76
 köpek · 87
 köpri · 77
 köprü
     köprüsünden · 103
 kör · 81, 100
 köruk · 85
 köşk · 88
 kötülük · 83
 köy · 78
     köyde · 114

köye · 113, 114
köylü · 78
kulak · 79
kulluk · 41, 77
kum · 77
  kumları · 109
kumâş 83
  kumâşlar · 106
  kumâşları · 105
kurb
  kurba · 98
  kurbunda · 63, 65
kurbâğa · 78, 87
kurd · 86
kurşun · 79
kurt böcek · 87
kurtar-
  kurtarmak · 73
kuru · 78, 82, 87
kuru üzüm · 91
kuru peynir · 87
kuş · 87, 88
kuşak · 83
kuyruklu koyun · 86
kuyu · 77
kuyumcu
  kuyumcu'ı · 107
kuyumcu · 93
kuyumçu · 107
kuzgun · 88
kuzi · 86
küçük · 82
kül · 76, 89
külhân · 89
küp · 90
küpçük · 89
kürek · 79
kürük · 84

L

lafız
  lafızdan · 65
  lafızları · 67
  lafızlarından · 64
  lafz · 65, 75
  lafzı · 64, 65
  lafzına · 64
  lafzını · 64, 65
  lafzıyla · 65
  lafızlardır · 100
  lafızlarıdır · 99
  lafızlarını · 99
  lafz · 64, 97, 99
  lafzı · 65, 96, 97, 99
  lafzın · 98
  lafzından · 99
  lafzını · 64, 99
  lafzın · 99
  lafz et- · 100
lahana · 92
lâkin · 65, 75, 98, 99, 101, 108, 109, 110
  ve-lâkin · 98

lâm-ı ta'lîl · 94
lâyık
  lâyıktır · 101
lâzım · 102, 105
  lâzımdır · 96
leblebî · 40, 90
leğen · 89
levâzım · 42, 89
levâzımât · 42, 84
limon · 92
  limonu · 110
lisân · 63, 67, 71, 75, 94, 98, 99, 111
  lisân-ı yünânî · 67
luğat · 63
  luğat · 65, 43, 95, 98, 100
  luğatdır · 69, 77, 91, 94
  luğatı · 43, 100
  luğat-i erba'a · 63
  luğat-i fârisî · 95

M

mâh
  mâha · 109
  mâhı · 109
mahal · 77
  mahalde · 44, 64, 75, 104
  mahallerde · 97
mahalle · 78
maḥfi
  maḥfi kı- · 103
mahfûz · 102
maḳâm
  maḳâm · 97, 98
  maḳâmında · 95, 97
maḳâm-ı cem' · 98
maḳâm-ı müfred · 98
maḳara · 79
maḳbül
  maḳbülü · 104
  maḳbülün · 110
mâ'küsen · 65
ma'lüm · 66, 97
  ma'lüm ol- · 63, 65, 71
  ma'lüm olur · 64
  ma'lümdür · 75, 94
  ma'lümdür · 40, 63, 97
  muḳârî'-i ma'lüm · 66
  ma'lüm olmağile · 40, 63
  ma'lüm olur · 97
ma'nâ
  ma'nâları · 64
  ma'nâsı · 64, 99
  ma'nâsına · 64, 94, 99
  ma'nâsınadır · 64, 65, 99
mantar · 91
marul · 92
mâryâ · 85
maşâdır · 40, 63, 65, 67, 71, 72, 75
  maşâdır · 65
maşdar · 63, 65, 66, 72
  maşdarın · 40, 63, 65
maşharalık

maşharalıkda · 108
maşlahat · 113
maya · 90
maymün · 86
māzī · 40, 63, 64, 65, 71, 72
  māzī fi' il · 65
  māzīniñ · 64
  māzī-yi ma'lūm · 66
  māzī-yi meçhül · 66
māzī fi' il · 65
meçhül · 63, 65
  meçhülü · 63
  meçhülün · 63
  muzāri'-i meçhül · 66
medde · 64
  harf-i medde · 65
  yā-i medde · 65
medyūñ
  medyūñuz · 106
mef' ul
  ism-i mef' ul · 40, 63
mekān · 65
meks' et- · 114
meksūr' et- · 64
mekteb
  mektebe · 101
mektüb · 41, 68, 84
melālet
  melālet vēr- · 72
melek · 109
meme · 80
me' mül
  me' mül olur · 103
  me' mülile · 66
me' mül' et- · 110
menağşe · 93
mender · 89
meñşüb · 64, 96
menzil · 41, 88
merdiven · 88
merdüm · 103
mersin · 92
meşelā · 64, 97, 99
mestūr · 101
mevsüm
  mevsüm ol- · 75
  mevsümdur · 75
mezkūr · 97, 98, 99
  mezkūr ol- · 65
  mezkūru · 98
ml⁴ · 95, 97, 99, 104, 105, 107
mistār · 84
miftāñ
  miftāñdır · 43, 100
miğdār · 72
  ne miğdār · 106
mil · 90
minnet · 103
misāl · 64, 65, 94, 95, 97, 98
  misālden · 65, 94
  misāli · 75, 95
  misālidir · 75
  misāllerde · 97
  misāllerine · 97

muḥabbet · 44, 103
  muḥabbetiñ · 94
muḥālif · 65
muḥtāç
  muḥtāç ol- · 102, 111
muḥtelif
  muḥtelife · 63, 65
muḳābele · 63, 65
  muḳābelesinde · 65
muḳaddem · 65, 102
muḳtezā
  muḳtezāyı · 114
mūm · 89
mundār · 83
munfaşıl · 96, 97
murād' et- · 113, 114
muşibet
  muşibetdendir · 104
mu' temed kişi · 75
muḥtaride · 66
  muḥtarideleri · 65
muttasıl · 96
  muttasıl · 43, 95, 97
muzāri' · 40, 63, 64, 71
  muzāri' de · 64
  muzāri' i · 65, 72
  muzāri' -i ma'lūm · 66
  muzāri' -i meçhül · 66
mübāḥaşe
  mübāḥaşe eyle- · 104
mübālağa ile ism-i fā' il · 64, 66
mücerred · 63, 71, 72
mü' enneş · 67, 75
  cem' -i mü' enneş · 67
  cem' -i mü' enneş · 67
  mü' enneş · 97
müfred · 110
mühre · 84
mühürle-
  mühürlemek · 84
mükāleme · 43, 44, 45, 65, 100, 105
mülāḥaza
  mülāḥaza olun- · 96
  mülāḥazasıyla · 65
mülḥiyye · 92
mümkün · 71
münevver · 94
münḳalib ol- · 65
münkeşif
  münkeşif ol- · 98
mürekkebe · 84
müsāvī
  müsāvīdir · 67, 97
müsteriḥ
  müsteriḥ ol- · 102
müşārün-ileyh · 75
müştak · 66, 75
mütāla' a' et- · 65
müyesser ol- · 72
müzekker · 67, 75, 97
  cem' -i müzekker · 67

N

n'olaydı · 111
n'oldu
n'olduğ · 110
nağme
nağme ét- · 109
nağme eyle- · 109
na'l ur-
na'l ursun · 113
na'lband · 113
na'lbandı · 113
nālīn · 84
na'llat-
na'llatdı · 113
nām
nāmıñ · 110
namāz
aḥşām namāzı · 77
ikindi namāzı · 77
öyle namāzı · 77
şabāḥ namāzı · 77
yatsu namāzı · 77
na'me · 110
nāmerd · 103
nār · 91, 93
nārdan · 101
nār çiçeği · 93
naşıl · 100
naşīhat · 44, 102, 103
naşīhat ét- · 102
nāşī · 71
nāşīdir · 97
ne · 63, 95, 98, 99, 100, 103, 104, 105, 106, 107,
108, 110, 111, 113
nedir · 107, 113
ne `acāib · 100
ne ġarīb · 100
ne şekil · 100
ne zamān ki · 110
nedir · 99
nefıy
nefy-i istikbāl · 64, 66
nefy-i ḥāl · 64
nehiy · 63
emr-i nehiy · 63, 66
nehy-i ġā'ib · 64
nehy-i ġā'ib · 66
nehy-i ḥāzır · 64
nereden · 105
nergis · 93
nesak-ı vāḥid · 63
neşāyiḥ · 43, 44, 45, 100, 104
neşāyiḥi · 65
nev'
binā'-yı nev' · 65, 66
nice · 43, 45, 65, 100
niçin · 44, 102
nitekim · 44, 65, 97, 98, 103
noḥūd · 90
nokta · 75
nokta-yı şelāşe-yi şağire · 75
nokta-yı vāḥide · 75
nūşe · 109

nutk

nutk eyle- · 103, 104

O

o · 95, 96, 97
od · 89
oḍa
oḍasına · 108, 109
odun · 90, 110, 111
oduncu · 94
oduñ · 111
oğlağ · 86
oğul · 81, 100, 111
oğlum · 102
oğ · 85
oklağ · 90
oku-
ders oqu · 101
oqu · 100
oqudu · 96
oquduğ · 96
oqudular · 96
oqudum · 96
oquduñ · 96
oquduñuz · 96
oqumak · 67
oqumaz · 64
oquyalım · 101
ol · 44, 75, 102, 103, 105, 106, 114
ol-
kırā'at olunur · 41
mūta'assir olduğı · 40
olmağdan · 40
olursun · 44
ḥayr ola · 45
olunmuşdur · 63
ma'lūm ola · 63
olmağın · 63
olmağdan · 63
mūta'assir olduğı · 63
ma'lūm olmağile · 63
tevk ve tarḥ olunmuşdur · 63
olmanıñ · 63
ehem ve elzem olmağile · 63
olmağla · 63
olan · 64, 65, 75, 94, 113
olur · 64, 65, 66, 67
hazf olunup · 64
naql olunur · 64
iktifā['] olunup · 64
olunur · 64
olursa · 65
münkalib olur · 65
ma'lūm olur · 65
zıkr olunduğı · 65
olmamak · 65
eshel olup · 65
zıkr olunan · 65
terkīb ve tertīb olunmuşdur · 65
mezkr olunan · 65
olmağın · 66
terk olunmuşdur · 66

olmağile · 66
tavzih ve tasrih olunmuşdur · 67
olmağdan · 71
tayy olup · 71
iktifa olunmuşdur · 71
olunmuşdur · 71
ma'lum olduğda · 71
olunur · 71
keşf ü izah olunur · 71
tarh olunup · 72
tasfir olunup · 72
ihale olunmuşdur · 72
müyesser ola · 72
tamam olup · 75
olmağın · 75
olmadığı · 75
sehv olmak · 75
vaz' olunmuşdur · 75
mevsüm olduğı · 75
olduğda · 75
kırā'at olunur · 76
kırā'at olunur · 78
ola · 94
olunur · 94
oldum · 94
olunur · 95
n'olaydı · 95
ola · 97
olmuş · 97
olduğundan · 97
ola · 97
olan · 97
olmağ · 97
olan · 97
olunur · 97
olunan · 97
olur · 98
olunur · 98
münkeşif olur · 98
olmağ · 98
olmuş · 98
olur · 98
ola · 98
olsun · 99
olmaz · 99
olunmuşdur · 99
olmağın · 99
olunmadı · 99
olana · 99
olmağla · 99
olunmuşdur · 99
olunan · 99
olma · 100
olursan · 101
olmayalım · 102
olalım · 102
olasın · 102
olursın · 102
olduğ · 102
olursun · 102
olursın · 102
olur · 103
olursa · 103
ola · 103
olmayasın · 104
olma · 104
olmağ · 104
hayr ola · 105
olanı · 105
olmaya · 108
doğru ol · 108
olup · 109
olursa · 109
olduğundan · 109
olacaktır · 110
olaydı · 110
muhtaç olmayasın · 111
olun-
isti'mal olursa · 98
omuz · 80
on · 111
on altı · 112
on beş · 112
on bin · 112
on bir · 111
on dokuz · 112
on dört · 112
on iki · 111
on sekiz · 112
on üç · 112
on yedi · 112
on yüz bin · 113
onlar · 95, 96
oradan · 105
orağ kuşu · 88
oraya · 101
orospu · 81
orta
ortaya · 110
orta · 82
oruç · 77
ot · 92
otlağ · 78
otur-
otur · 43, 69, 100
oturacak yer · 80
oturam · 69
oturaydın · 95
oturdu · 68
oturmağ · 67
oturmayın · 69
oturmaz · 68
oturmuş · 67, 68
oturmuşdur · 68
oturmuyor · 68
oturuyor · 67, 68
oturuyordu · 68
otuz · 112
otuz bin · 112
ov-
ovmağ · 74
oyan · 85
oyna-
oynamağ · 73
oynat-
oynadıcı · 93
oyun · 108

Ö

‘öd · 80
öğren- · 43, 100
  öğrendi · 66
  öğrendiler · 66
  öğrendiñ · 66
  öğreniyor · 66
  öğrenmedi · 64
  öğrenmiş · 66
  tekmil öğrendi · 66
öğret-
  öğredeyim · 111
  öğredici · 93
  öğret beni · 66
öksür-
  öksürmek · 72
öl-
  açlıktan ölmek · 103
  ölen · 104
  ölmek · 72, 103
  ölünceye dek · 111
öldür-
  öldürmek · 73
ölü · 82
ölüm
  ölüm · 110
  ölümünden · 110
‘ömür · 107, 113
öñ · 78, 82
  öñ · 100
öp-
  öpmek · 72
ördek · 88
örgü · 79
örnek · 84
örs · 85
ört-
  örtmek · 69
  örtülmüş · 70
örtülmüş · 79
öte gün · 76
öte günki gün evvel · 76
öyle namâzı · 77

P

pâdişâh
  pâdişâhile · 44, 102
pahā
  pahāsi · 107
pahālu 82
  pahāludur · 111
paķır · 79
pāpādyā · 93
pāpūç · 84
pāre · 101
pārisī · 63
parmak · 79, 80
pars · 87
paṭlicān · 92
pāy-vend · 85
pāzār ertesi · 77

pāzār günü · 77
pazı · 92
peder
  pederimi · 97
pek · 76, 78, 81, 82, 83
pek ālā · 99
pek az · 83
pek çüçük · 82
pek ziyāde · 83
pekmez · 90
pelenk 'peltek · 81
pençere · 88
perde · 89
perde çekici · 94
perşenbe · 77
pestil · 91
peynir · 87
peynir mayası · 87
pezevenk · 81
pire · 86
pirinç · 90, 101
pirinç (2) · 79
pişir-
  pişirmek · 71, 102
pişmān
  pişmān ol- · 102
piştov · 85
pulut · 101
puğar · 77
pürgüz · 93
puşt · 82

R

rāḥat
  rāḥat ol- · 44, 102
ramazān · 77, 107, 109
rāzyāne · 92
re‘āyā · 111
renk · 84
rūmī · 77
  rūmīde · 94, 98
  rūmīsi · 100
rūşen · 94, 98
rū‘yā · 89
rūzgār · 76
  şiddetli rūzgār · 76

S

sa‘adet · 94
sā‘at · 84
şabāḥ · 109, 110
şabāḥ namāzı · 77
şabūḥ
  şabūḥı · 109
saç · 79, 80
şaç-
  şaçmak · 72
şadā
  şadāsını · 101
sāde yağ · 101

řaę · 78, 80, 82, 100
 řaę el · 80
 řaęır · 81
 řāęu · 74
 řāęu řaę-
   řāęu řaęmak · 74
 řahan
   řahanda · 109
 řahıfe · 63
   řahıfede · 40, 63
   řahıfenin · 97
 řakal · 80
 řakın · 99
 řakın-
   řakınmak · 73
 řalı · 77
 řalın-
   řalınmak · 75
 řalıř · 43, 65, 66, 75, 94, 102, 104
 řalkım · 91
 řāni
   řāniye · 64, 65
 řaņa · 95, 96, 102, 103, 104, 108, 110, 111, 113
 řarĥōř · 83
 řārik · 83
 řarmařık · 92
 řarmusaķ · 92
 řaru · 80, 84, 92
 řaru gül · 92
 řaru řaķ · 80
 řat-
   řatmak · 71
 řatun al-
   řatun al · 108, 111
   řatun alalım · 102
   řatun almak · 71
 řay-
   řaymaęı · 111
   řaymak · 71
 řayaę · 90
 řayāę · 87
 řayı · 111
   řayılar · 111
   řayıları · 111
 řayru · 82
 řebzevāt · 101
 řehv · 75
 řekiz · 111
 řekiz biņ · 112
 řekiz yüz · 112
 řekiz yüz biņ · 113
 řeksan · 112
 řeksan biņ · 112
 řelām
   řelāmımızı · 114
 řemāniyye · 63, 65, 72
   řemāniyyenin · 40, 63
 řemiz · 82
 řen · 69, 95, 96, 111
   řenden · 95, 107
   řeni · 94, 95, 101, 103, 109, 110
   řeniņ · 94, 107
   řeniņle · 97
   řensin · 95
 řene · 110
 řeniņ · 102
 řerçe · 80, 88
 řerçe parmak · 80
 řev-
   řevdięim · 95
   řevdięimde · 109
   řevdięimden · 110
   řevdięimiņ · 110
   řevmek · 73
   řevmez · 44, 103
 řevdā
   řevdāmız · 109
 řıç-
   řıçmak · 72
 řıçan · 86
 řıçra-
   řıçramak · 74
 řıęır · 86, 108
 řıęır yaęı · 87
 řıęırcık kuřu · 88
 řına-
   řınamak · 75
 řır
   řırrın · 103
 řırça · 90, 110
 řırtlan · 86
 řıyaę
   řıyaę-ı bākī · 63
   řıyaę-ı řemāniyye · 65
   řıyaę-ı řemāniyye · 63, 65, 72
   řıyaę-ı sitte · 72
 řidik · 79
 řięa · 71, 97
   řięaları · 67, 99
   řięa-yı mu'ayyene · 98
   řięā-yı cem'-i teřniyye · 97
 řik · 80
 řin-
   řinmek · 74
 řin-i mūhmele-yi sākine · 64
 řiņ-
   řiņmek · 75
 řiņek · 86, 88
 řiņir · 80
 řirke · 90
 řitte
   řıyaę-ı sitte · 72
 řivi sinek · 88
 řiyāh · 76, 78, 101
 řiyāh çamur · 78
 řiz · 95, 96
   řizden · 106
   řize · 96, 106
   řizi · 106
   řizler · 95, 96
 řiziņ
   řiziņle · 97
 řoęan · 92, 93
 řoęulcān · 79
 řoĥbet · 44, 102
 řol · 100
 řol · 78, 80
 řol el · 80

şon · 82, 100
şonra · 44, 64, 65, 72, 75, 101, 105, 109, 114
şor-
şordum · 107
so'uk · 76
söğ-
söğmek · 73
söğüt ağacı · 91
söyle-
doğru söyleyici · 83
söyle · 109
söyleme · 103
söylemek · 67
söyler · 104
söyleyemem · 110
söyleyenden · 104
söyündür-
söyündürmek · 73
söz
sözü · 103
şu · 77
gül şu'i · 92
şu · 103
tatlı şu · 78
şu şığı · 86
su'âl · 114
şud sağmak · 69
şüfi · 93
şulamak · 74
susam · 92
susam yağı · 90
şüsen
şüseni · 103
şülük · 87
şümük · 79
şünnetsiz · 81
şüpür-
şüpürmek · 69
şür-
şüreyim · 109
şürmek · 74
şürç-
şürçmek · 74
şürme · 84, 90
şüt · 87

Ş

şalcam · 92
şamdân · 89
şâmil
şâmilidir · 65
şart · 65
şartdır · 65
şartile · 108
şaşır-
şaşırp · 110
şeftâli · 91
şeftâlû
şeftâlû · 95
şeker · 92
şemşek · 76
şey' · 106

şey'leri · 108
şey'lerin · 108
şey'i · 99
şey'le · 109
şeytân · 76
şiş-
şişmek · 74
şîşe · 89
şol · 108
şöyle · 63
şu · 98, 107
şunlar · 98
şurû' · 63, 65
şurû' ét- · 44, 97, 98, 105, 109
şurû' êtdikde · 109
şümâr · 45, 65, 111
şümârı · 65

T

tâ · 65, 72
tâ · 65, 72, 105, 106, 108, 111, 113
tâ ki · 102
tâ ki · 65, 102, 113
ta'accüb · 43, 64, 66, 67, 100
ta'am 102
ta'âmını · 103
tabî'at
tabî'atinde · 10
ta'bîr
ta'bîr êderler · 98
ta'bîr ét- · 98
ta'bîr olun- · 99
ta'bîri · 94
taḥammül · 97, 98
taḥassür · 99
taḥassürde · 100
taḥfif · 99
taḥrîr · 65, 71
taḥrîr êdip · 40, 63
taḥrîre · 66
taḥşîl
taḥşîli · 65
taḥşîş · 97
taḥta bitî · 86
tä'ife · 79
taleb
talebden · 97
talebine · 98
tamâm
tamâm ol- · 75
tamu · 41, 77
tâne · 91
taḥrı · 75
taḥrı ta'alâ · 44, 103
tap-
tapmak · 74
tarak · 84
tarḥ
tarḥ olun- · 63, 72
tarḥ olunmuşdur · 99
tarla · 78
tartıcı · 94

- taşrîh · 75
 taşîr
 taşîr edip · 40, 63
 taşîr ét- · 65
 taşîr olun- · 72
 taş · 78
 büyük taş · 78
 çakıl taşı · 78
 taşak · 80
 taşdan kemer · 41, 77
 taş-
 taşıyayım · 109
 taşra
 taşra çıkmak · 69
 tat-
 tatmak · 73
 tatlı
 beyaz tatlı dut · 93
 tatlı deniz · 78
 tatlı şu · 78
 ta'uk · 87
 tava · 89
 tavşan · 86
 tavzîh
 tavzîh edelim · 75
 tavzîh ve taşrîh olun- · 67
 tay · 85
 tayy
 tayy ol- · 71
 tayy olun- · 97
 tâze · 78, 82
 tâze ağaç · 78
 tâze balık · 79
 tâze dal · 92
 tâze peynir · 87
 tâze üzüm · 91
 ta'zîm ét- · 109
 tebliğ eyle- · 114
 tefhîm · 71, 99
 te'kîd
 te'kîd-i nefy-i istikbâl · 64, 66
 te'lif · 63
 temel · 88
 temmet · 113, 205
 tencere · 89
 ter / der · 80
 terâzî · 94
 tercüme · 63
 tereyağı · 87
 terk
 terk olun- · 66
 terk-i tarîh olunmuşdur · 99
 terkîb ve tertîb olun- · 65
 teşniye · 67, 97
 teşniyye · 64, 67, 97
 teşniyyenin · 97
 testere · 85
 teşbih
 teşbih ét- · 109
 teşbihdir · 94
 teyze · 81
 tezvîç
 tezvîç ét- · 95
 tıraş eyle-
 tıraş eylemek · 74
 tırnak · 80
 tilki · 86
 tohum · 91
 tok · 82
 top · 85
 topal · 81
 toprak · 77
 beyaz toprak · 78
 kırmızı toprak · 78
 toprak bardağı · 89
 toprak başıma · 99
 topuk · 80
 toz · 78
 törpü · 85
 tufeng · 85
 turfanda · 91
 turna kuşu · 88
 turp · 92
 türunc · 91
 tüşhürlân böceği · 41, 87
 tüt-
 düşman tüt · 44, 103
 tutmak · 71
 tütü · 90
 tuz · 89
 tuzlu · 79
 tüccâr
 tüccârdan · 105
 tükürük · 79
 tûlbend · 83
 türki · 63, 67, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 111
 türki · 96, 97, 98
 türki · 94, 98, 99
 tütün · 89
-
- U
- ucuz · 82, 110
 uç-
 uçmak · 72
 uça · 80
 uçkur · 83
 uçmak · 41, 77
 uğra-
 uğradım · 94
 ulağ · 76
 ulaş-
 ulaşmak · 75
 'ulemâ · 43, 100
 ulu · 82
 un · 90
 uncu · 93
 unut-
 unutmama · 113
 unutmak · 72
 ur-
 urmak · 69
 ustura · 85
 utan-
 utanmak · 72, 74
 utanuram · 110
 uyandır-

uyandır · 109
uyandırırım · 109
uyanı · 83
uyanıklık · 89
uyku · 89
uyuluk · 80
uyu-
uyur · 109
uyuyucu · 83
uzak · 78, 82
uzun · 82

Ü

üç · 65, 71, 75, 101, 102, 111, 112, 113
üç biş · 112
üç yüz · 107, 112
üç yüz biş · 111, 113
üfür-
üfürmek · 74
üsküre · 89
üst · 78, 100
baş üstüne · 109
üstünde · 110
üstüne · 110
başım üstüne · 99
üveği kız · 81
üveği oğul · 81
üzengi · 85
üzengü · 114
üzere · 65
üzere · 63, 64, 65, 75, 95, 102, 109, 114
üzzerlerine · 64
üzre · 44, 71, 97, 98, 105, 106
üzüm · 91
üzümünden · 101

V

vāhid · 45, 63, 111
vāki' · 40, 63, 75, 98
vāki'dir · 71
vakit 100
şabāh vakti · 110
vakitde · 108
vakti · 77
vaqtimiz · 71
vaqtin · 98
var · 100, 107
var mıdır · 105
vardır · 65, 97, 98, 99
var-
varalım · 101
var · 105, 108, 109, 113, 114
vardı · 106
vāvü'l-kaşem
vāvü'l-kaşem · 94
važ'
važ' êt- · 64
važ' olun- · 75, 98
važ' êt-
važ' êt- · 97

ve · 40, 44, 63, 64, 65, 67, 71, 72, 75, 79, 90, 91, 93,
94, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108,
109, 110, 111, 113, 114s
ve lākin · 65, 98 101
ve sā'ir · 64, 65, 97, 114
ve yāhūd · 64
vecih
vechile · 63
vech · 65
vech üzere · 65
vechile · 65, 110
vecih üzere · 75, 97
vecihle · 98
velev · 65, 103
vēr-
cevāb vēr · 114
cevāb vēr · 107
dēyemem · 110
melālet vērmeyp · 72
vēr · 106
vērilir · 64
vērme · 69
vēr · 107, 113
vilāyet · 78
vilāyete · 111
vuqıyye · 102, 108, 111
vuşul bul- · 110

Y

yā · 109
yaban keçisi · 87
yaban şoğanı · 93
yabancı · 83
yağ · 87, 90, 101
yağı · 90
yağ-
yağıyor · 70
yağmış · 70
yağmur · 76
yağmurdur · 76
yāhūd · 64, 67, 95
yā-i medde · 65
yaq-
yaqdı · 100
yaqmasın · 70
yaqmış · 70
yaqa · 84
yaqın · 78, 82
yaqındır · 105, 110
yaqlaş-
yaqlaşdı · 107
yalancı · 83
yan · 80
yanıma · 105
yanımızda · 106
yanımızdan · 107
yan-
yanmak · 69, 89
yanmasın · 70
yanmış · 70
yan yaşdığı · 89
ya'nī · 100, 110

yağa · 78
yağak · 79
yap-
  yapayım · 109
yapış-
  yapışdı · 109
yaprak · 91
yapu · 73, 78
yapu yap-
  yapu yapmak · 73
yapucu · 93
yar-
  yarmak · 74
yār · 83
yarım kıyye · 108
yarın · 76
yaşdı · 89
yavaş yel · 76
yay · 84
yaya · 82
yayka-
  yaykamak · 71
yaz · 76
yaz-
  yaz · 68
  yazıcı · 68
  yazma · 68
  yazmak · 67
  yazmasıñ · 68
  yazmışdır · 68
  yazmak · 84
  yazıldığı · 97
  yazılan · 97
  yazılmışdır · 106
  yazayım · 111
yazık · 99
yazıklar başa · 100
ye- · 69, 102, 110
  yemek · 67
  yemesiñ · 69
  yemiş · 69
  yeyeyor · 69
yê-
  ğam yemeğe dèrler · 99
  yèmeden · 103
  yèyelim · 101
yedi · 111
yedi biñ · 112
yedi yüz · 112
yedi yüz biñ · 113
yelken · 79
yemenī pāpūç · 84
yemiş · 90, 92
  yemişler · 90, 101
yengeç · 78
yeñ · 83
yeñi · 83
  yeñi ay · 76
yer · 77
  boş yer · 80
  oturacak yer · 80
  yerinde durucu · 83
yèr
  dam yèri · 76

  yèrde · 64, 75, 97, 99
yerinde durucu · 83
yeşil · 84
yeşil erik · 91
yeşil keler · 88
yetmiş · 112
yetmiş biñ · 112
yeyni · 82
yık-
  yıkamak · 73
yıka-
  yıkayıcı · 94
yıl · 76
yılan · 86
yılan balığı · 79
yıldız · 76
  kuyruklu yıldız · 77
  ülker yıldızı · 76
yırt-
  yırtıcı hayvān · 86
  yırtmak · 72
yırtıcı hayvān · 86
yigirmi · 112
yigirmi altı · 112
yigirmi beş · 112
yigirmi biñ · 112
yigirmi bir · 112
yigirmi dokuz · 112
yigirmi dört · 112
yigirmi iki · 112
yigirmi sekiz · 112
yigirmi üç · 112
yigirmi yedi · 112
yiğit · 83, 94
yiğitlik · 44, 103
yitür-
  yitürmek · 73
yoğun · 82
yoğur-
  yoğurmak · 71
yoğurt · 87
yoğsul · 83
yok 98
  hācet yok · 107
  hācet yokdur · 66
  yokdur · 67, 97, 98, 110
yokuş · 78
yol · 77
yol gösterici · 76
yol kesici · 78
yolla-
  yollar · 110
yorgan · 89, 110
yufka · 82
yular · 85
yumurta · 92
yumuşak · 82
yūnānī · 63, 67, 95, 96, 97, 98, 109, 100, 111
  lisān-ı yūnānī · 67
  yūnānide · 63, 67, 75, 94, 98, 99
  yūnānīdir · 98
  yūnānī' i · 63, 67, 69
  yūnānīyye · 65, 109
yut-

yutmaq · 72
yuvarla-
  yuvarlayıp · 110
yuvarlan-
  yuvarlanmaq · 74
yük · 111
yüksek · 78, 82
yürek · 80
yüz · 80, 82, 89, 112
  yüzün · 95
  yüzümü · 109
  yüzünüz · 94
yüz-
  yüzmek · 75
yüz biç · 113
yüz yaşdığı · 89
yüzlük · 84

Z

zâc · 84
zâhir · 111
zaḥmet · 77
zâ-i sâkine · 64
zâ'id · 106, 107
zâmâ'ir · 65
  zâmâ'ir · 97
  zâmâ'irde · 97
  zâmâ'iri'l-merfû'ati'l-munfaşıla · 43, 95
  zâmâ'iri'l-merfû'ati'l-muttaşıla · 95
  zâmâ'iri'l-munfaşıla · 96
  zâmâ'iri'l-muttaşıla · 96
  zâmâ'iriş · 97
  zâmâ'iri'l-maḥrûreti'l-muttaşıl · 97
zamân · 95, 110
zâmîr
  zâmîr-i cem'-i mü'ennes · 67
  zâmîr-i cem'-i müzekker · 67
  zâmîr-i cem'-i müzekker ve mü'ennes · 67
  zâmîr-i ğâ'ib · 98
  zâmîr-i menşüb · 96
  zâmîr-i taqrîr · 98

zâmîr-i teşniyye · 67
zâmîr-i teşniyye-i mü'ennes · 67
zâmîr-i teşniyye-i müzekker · 67
zâmîr-i ğâ'ib · 98
zâmîr-i ğâ'ibe · 98
zâmm
  zâmm ét- · 64, 99
zâmmе
  zâmmе-i şariḥa · 75
  zâmmе-i ğaliẓe · 75, 97
  zâmmе-i ğayr-ı şariḥa · 98
  zâmmе-i şariḥa · 97
zâyi'
  zâyi' ét- · 110
  zâyi' kııl- · 95
zebân · 63, 97, 109
  zebân-ı · 63, 99
zen
  zenc · 96
  zenile · 97
  zenler · 97
  zenlere · 96
  zenlerle · 97
zencîr · 84
zengîn · 83
zerdâlû · 91
zerdâlû ağacı · 91
zeyt yağı · 90
zeytûn · 111
zırılı · 85
zıkr olun- · 65
zîrâ · 40, 43, 44, 63, 65, 67, 71, 97, 99, 100, 101,
  103, 105, 106, 107, 110, 113
  zîrâ ki · 43, 100, 101, 110
ziyâde · 83, 104, 109
  ziyâdeliğinden · 94
ziyâde ét- · 64
ziyâlı · 101
zulm
  zulm ét- · 44, 103
zurûf · 43, 100

5.2. ARAPÇA

A

‘akreb · 86
‘abd · 105
‘abdünā · 109
‘abeş · 109
‘ābis · 96
abraḥ · 95
‘acele^{te} · 73
acl · 102
‘acūz · 81
a‘dā’ · 103
a‘dād · 112, 113
‘adāvet · 103
‘add^ü · 71
‘aded · 112
‘adūv · 83
‘adūvv · 103
‘adūvvek · 103
‘aḍvet · 99
āfāt · 102
āfetīmūn · 93
afyūn · 93
āḥ · 81
āḥar · 109
aḥaz · 106
aḥazte · 109
aḥdar · 84
aḥdeb · 81
āḥiret · 77
aḥmak · 83
aḥmer · 84
aḥres · 81
aḥrūc · 110
aḥsen · 106
aḥzir · 105
aḥz^ü · 71
‘aīd · 77
‘akabe · 78
‘ākil^ü · 83
‘akl · 95
aklef · 82
akmişe · 106
akra · 81
ālā · 100
‘alā · 95, 114
ālāf · 111
‘alak · 87
‘alāt · 85
‘ale · 102, 106, 109, 111
āletü’r-riḳāk · 90

‘aleyhi · 114
‘ālī · 82
‘alim · 105
‘āliyye · 101
allāh · 75, 107, 113
ālū · 112
a‘mā · 81
‘amel^ü · 67
‘āmil · 94
‘amme^{tü} · 81
‘amm^ü · 81
‘amūd · 89
‘amyāni · 100
‘an · 102, 103, 106, 107
‘andelīb · 101
‘āne^{tü} · 80
ānīsūn · 93
‘ankebūt · 87
‘annā · 114
‘arab · 41
‘arabī · 40
a‘rāf · 111
‘arāk · 80
‘arīz · 82
arz^ü · 77
ās · 92
‘aşā · 78
aş‘ab^ü · 83
aşam · 81
‘aşb^ü · 80
‘asel · 90
aşfer · 84
aşġar · 82
‘āşıf · 76
aşl^ü · 93
‘aşar · 112
‘aşarete ālāf · 113
‘aşarete mi’ete ālāf · 113
‘aşeka · 93
a‘ta · 107
‘atebe · 89
‘atīk · 83
ay · 41
‘ayn · 78, 79, 106, 109
‘azā · 76
‘azāb · 77
azb^ü · 78
‘azīm · 82, 95
‘aziz · 94
‘azm^ü · 80
‘azż^ü · 72

B

bāb · 107, 111
bābūc · 84
bāb^ü · 89
ba'd · 100, 101, 108, 109
ba'd^ü · 83
bağal · 86
bağteten · 109
bahir · 78
bahrū'l-māliḥ · 78
ba'id · 78, 82
bağar · 86, 108
bağara^{tü} · 86
bağaratü'z-zer' · 78
bākīlā^{'ü} · 93
bākire^{tü} · 81
bağğ · 87
bağğāl · 94
bağlatü'l-ğamkā^{'ü} · 92
bakūra · 91
başal · 92
başālet · 103
başīḥu'l-ağdar · 92
baṭn · 105
baṭnⁱ · 80
baṭṭ^ü · 88
baytār · 114
bāzincān · 92
bedr · 95
bedrⁱ · 76
behlevān · 94
bekra^{tü} · 79
bel · 107
beled · 111
belīye · 75
bel^{'u} · 72
benefsec · 93
bennā^{'ü} · 94
berad · 76
bered · 76
berğ · 76
berğük · 91
beṭū['] · 74
be'ūda · 88
bevl · 79
bevvāb · 94
beyde^{tü} · 92
beyt · 89, 108
bey^{'ü} · 71
bezr^{tü} · 72, 92
bi · 94, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110
bi-hi · 97
bi-him · 97
bi-hinne · 97
bi-ke · 97
bi-küm · 97
bi-nā · 97
binā['] · 63, 65, 73, 78
bint^{tü} · 81
bunduğ · 91
bunduğiyye · 85
bunduğiyyetü'ş-şağir · 85
burgūs · 87

buzzāk · 79
bükā^{'ü} · 72
bükül · 102
büll^ü · 72

C

cā' · 99
cā'e · 105, 106, 109, 114
cāff · 78
cāmūs · 86
cānib · 78, 100
cāyi^{'ü} · 82
cebān · 83
cebel · 77
cebe · 79
cedde^{tü} · 81
cedd^ü · 81
cedīd · 83
cedr^{tü} · 86
cefn · 79
cehennem · 77
cehle · 104
cemel · 86
cemi['] · 100, 114
cemīle · 106
cenāḥ · 88
cenb^ü · 80
cennet · 77, 78, 101, 107
cerād · 87
cerīde · 106
cerreb · 102
cerr^ü · 73
cevz^ü · 91
ceyb^ü · 84
cezar · 92
cezzār · 94
cidār · 78
cild^{tü} · 80
civr · 77
ci'te · 105
ci'tü · 95
cubb^ü · 90
cuḥküm · 95
cullenār · 93
cull^{tü} · 85
cumu'a · 77
cürmağ · 84
cüb^{nü} · 87
cüb^{nü}'l-'atīğ · 88
cüb^{nü}'t-tariyy · 88
cūhelā['] · 101
cūhhāl · 100
cūneyne^{tü} · 92
cürāb · 84

Ç

çūḥā · 106

D

ḍabāb · 77
ḍab^ü · 86
ḍab^{‘ü} · 86
dāḥil · 82
ḍāⁿ · 86
dār · 89
ḍarb^ü · 69
dāriküm · 94
davāt · 112
ḍayya[‘] · 95
ḍayyik · 83
decāce^{tü} · 88
deffe^ü · 79
dehnü[‘]z-zeytün · 90
dekīk · 90
delīl · 76
delk^ü · 74
delv · 78
dem^ü · 80
dem^{‘ü} · 80
dennü[‘]ş-şağīr · 90
derfe · 85
ders · 101
devā[‘] · 90
dibs^ü · 90
ḍifde[‘] · 87
ḍihk^ü · 72
ḍik^ü · 88
ḍimāg · 79
ḍir^{‘ü} · 85
du^{‘ā} · 113
dubur · 81
dūd · 87
duḥān · 89
duḥn^ü · 90
duḥül · 69
duyün · 107
düb · 87
dünyā · 77

E

eb · 81
ebhel · 93
ebū[‘]z-zevce^{tü} · 81
ebyaž · 84
ecābet · 107
ecib · 107
ecl · 111, 114
eclis · 101
eddū · 107
edevāt · 43
edik · 41
ednā · 104
ed^{‘ü} · 112
ehad · 77, 102, 105, 111
eḥade[‘] aşere · 112
eḥadün ve[‘] işrün · 112
eḥibbā[‘] · 103
ehrub · 101
ekall^ü · 83

ekber · 82
ekl^ü · 67
ektüb · 112
el-baḥīḥu[‘]l-aşfer · 92
el-büsr^ü · 93
elf · 113
elfān elfeyn · 113
elşag · 82
emām · 100
emānetillāh · 106
emāte · 73
emertü · 108
emīn · 75, 102
emr · 109, 111
emr^ü · 67
emsile · 45
en · 102, 103, 104, 105, 108, 109, 111
enām · 104
ene · 96, 111
enf · 79
enfüsihim · 104
enne · 105, 107, 111
eşaḥu · 102
ente · 95, 96
entüm · 96
e[‘]rac · 81
erba[‘]a · 77
erba[‘]a ālāf · 113
erba[‘]a aşere · 112
erba[‘]a mi[‘]e · 112
erba[‘]a mi[‘]ete ālāf · 113
erba[‘]a ve[‘] işrün · 112
erbāb: erbābınıḡ · 40
erba[‘]ün · 112
erba[‘]üne elfen · 113
ercū · 111
erfe[‘] · 78
erneb · 86
ersele · 108
eruzz · 90, 102
esās · 89
esed · 86
eşer · 78
esfel · 82
esmer^ü · 84
esved · 84
eşedd · 105
etağannī · 109
e[‘]ṭā^{‘ü} · 69
ev · 96
evānī · 90
evkāt · 102
evlā · 105
evvel · 100
eyne · 105
eyyāki · 96
eyyam · 114
eyyām · 101
eyye · 109
eyyi · 109
eyyü · 105, 106
ezheb · 106
ezyed · 83

F

faḥim · 76
fahm · 111
faḥm · 111
faḥz^ü · 80
faḳīh · 94
fākihe^{tü} · 91
faḳīr · 83
fānūs · 90
fāre · 86
fāris · 82
fārisī · 40
fārr^ü · 83
fe · 100, 101, 107, 108, 109, 111, 114
fe'al · 112
feh^d · 87
feḳad · 106
felak · 76
felek · 76
fellāh · 78
fem · 79
fer' · 78
ferāşe · 88
ferd · 81
ferec · 81
feres · 114
ferṭi · 95
fer'^ü · 84
fer'^ü · 92
fevāike · 91
fevākih · 101
fevk · 78, 100
fi · 95, 100, 102, 103, 104, 106, 108, 109, 113
fiel^ü · 92
fiḳḳa^{tü} · 79
fiḳḳān · 73
firāş · 89
fitil · 73
fül · 90
fustuk · 92
fülke · 91

G

gā'it · 79
galeyān · 72
gālī · 82
gāliyye · 111
gālīz · 82
galle · 111
ganem · 86, 108
ganemü'l-ünşā · 86
ganiyy · 83
garf · 71
garīb · 83
gars · 74
gār^ü · 93
gasl^ü · 71
gassāl · 94
gāyet · 95
gayr · 104, 107, 111
gazāl · 87

gazel^ü · 74
gılḳ · 72
gırbāl · 89
gıṭā'^ü · 90
gulāmü'l-mu'tī · 82
gurāb · 88
gurre · 76
guşn^ü · 93

H

ḥabbāz · 106
ḥabbe^{tü} · 92
ḥabbü'z-zülem · 93
ḥaber · 105
ḥabībī · 95
ḥabişe · 104
ḥabl · 78
ḥabl^ü · 85
ḥacebe^{tü} · 80
hacer · 78
hacerü'l-'azīm · 78
ḥacet · 107, 108
ḥācib · 79, 94
ḥadb^ü · 79
ḥadd · 79
ḥaddād · 94
ḥadīd · 79
ḥādīm · 106, 108
ḥadūr · 78
ḥāfe · 82
ḥāfif · 82
ḥāhünā · 100
ḥākī · 104
ḥākim · 99
ḥakḳ · 103, 107
ḥakḳānā · 107
ḥakk^ü · 74
ḥāl · 79, 81
ḥaleb · 69
ḥalef · 78, 100
ḥāle^{tü} · 81
ḥalk: ḥalka · 44
ḥalk^u · 74
ḥall^ü · 69
ḥall^ü · 90
ḥaltīt · 93
ḥamā' · 78
ḥamāme^{tü} · 88
ḥamīra · 90
ḥamīs · 77
ḥaml · 111
ḥamse · 112
ḥamse ālāf · 113
ḥamse aşere · 112
ḥamse mi'ete · 112
ḥamse mi'ete ālāf · 113
ḥamse ve işrün · 112
ḥancer · 85
ḥanūk · 72
ḥanzal · 93
ḥarac · 107
ḥarāka · 89

ḥarb · 42
 ḥarec · 107
 ḥarfān · 82
 ḥāric · 82
 ḥāriç · 100
 ḥarīr · 91
 ḥark^u · 69
 ḥarnüb · 92
 ḥarr^a · 76
 ḥarūf · 86
 ḥaşā · 78
 ḥasen · 82
 ḥāsire^{tü} · 80
 ḥašīsen · 109
 ḥasretā · 100
 ḥass · 92
 ḥasūd · 104
 ḥaşin · 82
 ḥāt · 109, 112
 ḥaṭab · 90, 111
 ḥatem · 84
 ḥātem · 84, 107
 ḥattā · 95, 102, 106, 109, 111
 ḥaṭṭāb · 94
 ḥā'ülā'i · 98
 ḥavf · 69
 ḥavş · 89
 ḥayāṭa^{tü} · 72
 ḥayā'^ü · 72
 ḥayme^{tü} · 90
 ḥayr · 45, 83, 104, 105
 ḥayṭ^u · 91
 ḥayyāṭ · 94, 104, 105, 106
 ḥayye · 86
 ḥayy^ü · 82
 ḥayyü'l-'ālem · 93
 ḥāzā · 98
 ḥāzī · 98
 ḥāzihi · 107, 110, 111
 hedm^ü · 73
 hel · 105, 107
 ḥelā' · 79
 herb · 69
 hezm^ü · 74
 ḥinzīr · 86
 ḥurbā'^ü · 88
 ḥışın · 78
 ḥışn · 111
 ḥızf^{tü} · 72
 ḥıbe^{tü} · 74
 ḥibr^ü · 85
 ḥicr · 86
 ḥimār · 86
 ḥinşir · 80
 ḥirāṭin · 79
 hirre^{tü} · 86
 ḥisāb · 108
 ḥişān · 86
 ḥişrim · 91
 hiye · 96, 104
 hizām · 84
 ḥubz · 106
 ḥubz^ü · 89
 ḥuf · 84

ḥūḥ · 91
 ḥulḵ · 80
 ḥulūl · 111
 ḥummuş · 90
 ḥunfūs · 87
 ḥurūc · 69
 ḥurūfāt · 43
 ḥuşye · 80
 ḥuṭṭāf · 88
 ḥuzū · 107
 hüm · 96
 hūna · 101
 hünā · 100, 105
 hünne · 96
 hüve · 96

İ

'iyd · 106
 ibhām · 80
 ibn^ü · 81
 ibra^{tü} · 91
 ibre · 85
 ibrīk · 90
 ibṭi' · 80
 ibtidā' · 95
 iccāşa^{tü} · 91
 'icle · 86
 idām · 90
 if'al · 108
 iftirāk · 74
 iḥtirāz · 73
 ikrā' · 100
 iḳṭa' · 106
 ilā · 99, 102, 106, 109, 111
 ileyh · 107
 illa · 98
 illā · 107
 'ilm^ü · 67
 imām · 78, 94
 'imāme^{tü} · 84
 imān · 76
 ī'mel · 102
 imlā'^ü · 73
 in · 95, 101, 103, 104, 105, 107, 109, 111, 114
 'ind · 107
 'indenā · 106
 'indī · 105
 'ineb · 91, 101
 infeha · 88
 inḳaṭa' · 108
 inne · 100, 101
 innī · 102
 insān^ü · 81
 inşā'allāh · 108, 114
 intiḥāb · 73
 intiḥāl^ü · 74
 inzāl · 72
 'irfān · 103
 irsāl · 109
 'irse^{tü} · 87
 işba' · 79, 80
 ise: ise · 44

iskīl · 93
ism · 63, 75
ismid · 84
isnā 'aşere · 112
isnā ve 'işrūn · 112
isneyn · 77, 112
iştābl · 89
istaḥyā · 74
istikāz · 89
işāret · 43
işra' · 109
'işrūn · 112
'işrūne elfen · 113
işter · 108, 111
iṭās · 72
iṭfā'ü · 73
'itikād: 'itikād et- · 44
ittahāzū · 103
ittikā'ü · 73
ityānⁱ · 67
ivezz · 88
iyyāhü · 96
iyyāhüm · 96
iyyāhünne · 96
iyyāke · 96
iyyāküm · 96
iyyānā · 96
iyyāye · 96
izā · 106, 107, 108, 109, 111
'izām · 108
izheb · 105, 106, 108, 111, 114
izḥir · 93
izn · 106

K

ka'ad · 95
kabā'a · 84
kabīḥ · 82
kabl · 83, 102, 111
kable'l-ems · 76
kabl-emsü'l-ems · 76
ka'b^ü · 80
kad · 111
kādüm · 85
kāf · 94; kāf'a · 41
kāf': kāf'a · 41
kāfā'ü · 79
kahbe^ü · 82
kahve · 102, 108
kalb · 80
kalem · 84, 112
kalensüve · 84
kalīl · 83, 100
kamer · 76
kamerü'd-dīn · 92
kaḥḥ^ü · 90
kamīş · 84
kamīş^ü · 89
kamle^ü · 87
kān · 111
kanāt · 78
kandīl · 90

kāne · 103, 114
kans^ü · 69
kānün · 89
ka'r · 78
karā'e · 96
karā'e-hā · 97
karā'e-hu · 97
karā'e-hüm · 97
karā'e-hünne · 97
karā'e-ke · 97
karā'e-küm · 97
karā'e-nā · 97
karā'e-nī · 97
karā'et · 96
karā'etüm · 96
karā'nā · 96
karanfīl · 93
karā'ü · 96
karīb · 41, 78, 82
karr^ü · 83
kārūra · 89
kar'^ü · 92
karye · 78, 114
kaşb^ü · 92
kāşid · 76
kaşir · 82
kaşr^ü · 89
kaşşāb · 107, 108
kaṭ' · 106
katām · 78
kaṭf^ü · 93
kaṭi'ü't-ṭarīk · 78
kaṭ'^ü · 69
kaviyy^ü · 83
kavm · 99
kavs · 85
kavvās · 94
kayḥ^ü · 80
kāzib · 83
kazzāz · 94
ke · 100
kebed · 80
kebir · 82, 111
kebirü'l-batnⁱ · 81
kebirü's-şārib · 81
keff · 79
kelām · 103
kelb^ü · 87
kelīme · 104
kem · 106
kemā · 107
kem'at · 92
kemiyyü · 94
kemmün · 93
kerīm · 99
kerm · 92
kerre: kerre · 45
keşir · 83, 99, 113
keteb^e · 84
ketif · 80
kevn · 103
kezā · 111
kirā'at · 67
kirāb · 85

kırtās · 84
kıt'ā · 101
kıtṭ^u · 86
kıyām^ü · 67
kıymet · 107, 108
kidir · 89
kilāde · 84
kīlīt · 81
kimse · 44
kird^ü · 86
kıssā'^ü · 93
kitābe^{tü} · 67
kızb^ü · 82
kublet · 95
kuful · 89
kuḥl^ü · 90
kul · 105, 107, 109, 114
kulle · 78
kulle^{tü} · 90
kulletü't-turāb · 90
kulluḡ · 41
kulte · 112
kum · 101
kummeşre · 91
kunfüz · 87
kurād · 87
küreh · 76
ku'ūd^ü · 67
küllemā · 100
külli · 102, 111
küllī · 100
kümme · 84
kümşeret · 101
kün · 101, 103, 108
kürkiyy · 88
kürnüb · 92
kürre · 111
küttāb · 101

L

lā · 95, 100, 102, 103, 104, 105, 111, 113
lahm · 108
laḥm · 102, 108
laḥm^ü · 80
lākin · 99, 102, 109, 110
le · 104
lebenü'l-ḥaleb · 87
lebenü'l-maḥzüz · 87
lebenü'r-rā'ib · 87
leblebī · 40
leff · 73
lekenne · 99
lem · 104
lenā · 102, 106, 107, 108, 110, 111
levāzimāt · 114
levn^ü · 84
leyālī · 101
leyl · 76
leyletü'l-ems · 76
leymün · 93
leyse · 107
leysele · 103

leyte · 95
li · 95, 102, 103, 106, 107, 111, 114
libās · 84
licām · 85
li-ebī · 98
li-ebīhi · 98
li-ebīhim · 98
li-ebīhimā · 98
li-ebīke · 98
li-ebīküm · 98
li-ebīnā · 98
lift^ü · 92
liḥāf · 89
liḥye · 80
lime · 102, 103
lisān · 109
lu'b · 109
lu'b^ü · 73
luḡat · 101
lüḥüm · 108

M

mā · 99, 106, 107, 108, 109, 112, 113
mā' · 77
maḡaḡ · 72
maḡmüm · 104
maḡz · 108
maḡabbe^{le} · 73
maḡal · 100;
maḡalle · 78
maḡbüb · 104
maḡfiyy · 103
maḡ'ad · 80
manzarü'l-kabīḥ · 82
marāre · 80
marīz^ü · 83
maşlahat · 114
maşş^ü · 72
maşüret · 106
maşün · 102
maṡar · 76
me'bün · 82
meca'a · 104
mecnün · 81, 95
medar · 77
medyün · 107
mekān · 77, 95
mekş · 114
mektüb · 84
melben · 92
melek · 76
melīḥ · 82
mellet · 102
meleşük · 108
mемlük · 105
men · 102, 114
mer'a · 81
mer'ā · 78
merertü · 94
merren · 103
merse^{tü} · 79
mesā' · 95

mesā[ ] · 76
mešāne · 80
meşma' · 90
metā' · 83
meveddet · 103
mevlāyī · 105
mevley · 106, 107
mevt^ü · 72
meyyit · 82
me'zī · 86
mezra^{'ti} · 78
mışrā' · 102
mıtraqa^{'(ü)} · 85
mibradü'l-haddād · 85
mibradü'l-ḥaşeb · 85
midfa^{'ü} · 85
midrār · 76
mi'e · 112
mi'et · 107
mī'et · 111
mi'etān · 112
mie'tān alāf · 113
mi'ete alāf · 113
mi'eteyn · 107
miftāḥ · 101; miftāḥıdır · 43
miftāḥ · 89
miğref · 90
miğzal · 91
miḥadde^{'ü} · 89
miḥberre · 84
mikrāz · 84
mikved · 85
mikzāf · 79
mil'aka · 90
milh^{'ü} · 89
mimmā · 108
min · 95, 100, 101, 102, 104, 105, 107, 108, 111, 113
minfāḥ · 85
mişār · 85
mirfaḥ · 81
mirved · 90
mişkale · 84
mismār · 91
misrān · 80
miştār^{'ü} · 84
mişmişü'l-aşğar · 91
mīzān · 94
mu'allim · 94
mucāmi'a^{'ü} · 75
muḥabbet · 95;
muḥāfiż · 78
muḥammaş · 91
muḥāṭ · 79
muḥibb · 103
murād · 104
mūs · 85
muşāhib · 103
mużāri': mużāri' · 40
mü'arraş · 82
mücerreb · 102
müct^{'ü} · 67
müheyyin · 83
mühr · 86
mükedder · 104

mülūḥayye · 92
münḥal · 89
münir · 95
münzü · 95
mürettebü'l-cenb^{'ü} · 89
mürür · 73
müşibet · 105
mü'sir · 107
müstaḳim · 78, 108
müsteriḥ · 102
müstetir · 113
müşterā · 105
müşt^{'ü} · 84
mütenevvi' · 102
mütenevvi'a · 108
müteyakḳız^{'ü} · 83
müz · 95

N

na'ale · 114
nacaḥ · 85
naḥif · 82
naḥl · 88
naḥnü · 96
nā'im · 83, 109
nā'im · 82
nākış^{'ü} · 83
naḳre' · 101
nār · 76
nārenc · 92
nār^{'ü} · 89
nās · 103, 105
naşihat · 44
nāşif · 82
naẓar^{'ü} · 67
naẓif · 83, 101
ne'am · 99
ne'āme · 88
nebt^{'ü} · 74
nebyüt · 101
neccār^{'ü} · 94
necim · 76
necir · 75
necmü'n-müzenneb · 77
necs^{'ü} · 83
nedāmet · 102
nedd · 111
nedey · 77
nedim · 102
nefh^{'ü} · 74
nehir · 78
neḥtāc · 102
ne'kul · 101
nemir · 86
nerā · 106
nercis · 93
neşāyih · 43, 44, 45, 102
nesr^{'ü} · 88
neşter · 102, 106
neteḥammel · 102
neten^{'ü} · 75
nevāt · 92

nevm^ü · 89
nezheb · 101
nişf · 108
nişfü'l-leyl · 77
nike^{tü} · 84
ni'met · 110
nisyân^ü · 72
nuḥāle^{tü} · 90
nuḥās · 79
nür · 76
nüğüt · 72
nürîd · 106
nüzül · 72

Ö

'ömr · 107

R

rabt^ü · 69
racî · 89
râcîl · 82
racül · 102, 103, 104
radk · 76
raḥā · 76
râḥat · 103
raḥîş · 82, 107, 111
ra'iyye · 111
raḳîk · 82
ramadân · 108
raşâş · 79
raşâşü'l-esved · 79
râytü · 95
râzyânc · 92
rebî' · 76
rebîb · 81
rebîbe · 81
refî' · 78
re'îsü's-sefine^{tü} · 79
remâd · 76, 89
remel · 77
remy · 69
re's · 79, 106, 109, 111
resül · 75
reyḥân · 93
ricl^ü · 80
rîḥ · 76
rikâb · 114
rikâb^ü · 85
rûḥ · 114
rukbe^{tü} · 80
ruküb · 74
rummân · 91
ruṭab · 78
rüyâ · 89
rûküb · 72
rûmmân · 101

S

sâ'at · 84
şabâḥ · 95, 105, 109
şabb^ü · 74
şabî · 81
şabūḥ · 109
şaddak · 107
şadık · 83
şadır · 80
şadr · 95
şafşâf · 91
sağır · 82
şāḥib · 83
şahîḥ · 83
şahre · 78
sâ'id · 80
şā'îg · 94
şā'ika · 76
sâ'il · 82
şakar · 88
sakf^ü · 89
şakîl · 82
saḳ^ü · 80
şalât · 77
şalâte'l-'işâ' · 77
şalâtü'z-zuhur · 77
şalâtü'l-'aşr · 77
şalâtü'l-fecir · 77
şalâtü'l-mağrib · 77
şalb^ü · 72
şa'leb · 86
şālîs: şālîs · 43
şani' · 107
şāni' · 107
şārî · 79
sāriḳ · 78
sarîka^{tü} · 72
şarme^{tü} · 84
şavm · 77
şavt · 101
şayd^ü · 73
seb'a · 112
seb'a 'aşere · 112
seb'a mi'ete ālāf · 113
şebâg · 94
seb'ate ālāfi · 113
sebbe' · 73
sebt^ü · 77
seb'ün · 112
seb'üne elfen · 113
seb'^ü · 86
şedy^ü · 80
se'el · 107
sefercel · 91
sefine · 105
sefine^{tü} · 79
seḥab · 101
seḥâb · 76
sekrân · 83
selaḳ · 92
şelaşe · 111
şelaşe · 102, 107, 112, 114
şelaşe 'aşera · 112

şelâşe mi'e · 112
şelâşe mi'ete âlâf · 113
şelâşe ve 'işrûn · 112
şelâşete âlâfin · 113
şelâşûn · 112
şelâşûne elfen · 113
semâ · 76
şemân 'aşere mi'e · 113
şemân mi'ete âlâf · 113
semâne 'aşer mi'ete seb'a mi'ete · 113
şemânî · 112
şemâniye âlâf · 113
şemâniye 'aşer · 112
şemâniye ve 'işrûn · 112
şemâniyye: şemâniyyeniñ · 40
şemânûn · 112
şemânûne elfen · 113
semâ^ü · 67, 74
semek · 78
semekü'l-hayye · 79
semekü'l-mâlih^ü · 79
semekü't-tarî · 79
semen · 87, 90
semi^c · 105
semîn · 82
semn · 102
sene · 76
senet · 111
serâvîl · 84
serc^ü · 85
seret · 114
seretân · 79
serî^c · 105
sermüce · 84
setr^ü · 69
settäre · 89
şevr · 86
seyf · 85
seyyâf · 94
seyyid · 109, 111, 113, 114
şidk^ü · 82
sırr · 103
si'âl · 72
sikâye^{te} · 74
sikkîn · 85
sikkînü'l-kâlem · 84
silsile^{ti} · 84
sinn · 79
şirt · 95
si'te · 109
sitte · 112
sitte âlâf · 113
sitte 'aşere · 112
sitte mi'e · 112
sitte mi'ete âlâf · 113
sitte ve 'işrûn · 112
sittûn · 112
sittûne elfen · 113
sivâr^ü · 84
şiyâb · 106
şoĥbet · 44
sûk · 106
suķūt · 69
sultân · 103

şüm · 93
şümme · 114
sumsum · 92
surre · 80
şü'bân · 86
sübĥanallâh · 100
sükkar · 92
sülahfâ · 79, 87
şülâsâ · 77
süllem · 89
şüreyyâ · 76

Ş

şâb · 85
şafak · 76
şahm^ü · 90
şahş · 114
şakk^ü · 74
şârib · 80
şart · 108
şâş · 83
şea'îr · 90
şeb'ân · 82
şebe · 79
şebîh · 74
şecar · 78
şeceretü'l-mişmiş · 91
şecer^ü · 92
şefâ'et^ü · 71
şefe · 79
şehr-i şiyâm · 77
şekl^ü · 84
şemm^ü · 73
şems · 101
şems^ü · 76
şem^c · 90
şem'ü'l-aĥmer · 85
şe'r · 80
şerr^ü · 83
şe'rü'l-aşfer · 80
şe'rü'l-ebyaz · 80
şe'rü'l-esved · 80
şe'rü'l-mezfür · 80
şevke^{tü} · 92
şey' · 102, 105
şeyĥ^ü · 81
şeyĥü'l-fânî · 81
şey'in · 105, 106, 109
şeytân · 76
şibr^ü · 81
şikâl · 85
şimâl · 78
şirâ^{tü} · 71
şirâ^{tü} · 79
şirec · 90
şitâ · 76, 111
şi'te · 103, 104, 105, 111
şurb^ü · 67
şurü': şurü' et- · 44
şücâ^c · 83
şürbe · 109

T

ta'ām · 104
tabā' · 103
tabbāh · 102
tabbāh · 94
tabh · 102
tabh^u · 71
ta'cīn · 71
tācin · 89
ta'dād · 111
taḥḥān · 94
taḥlīs · 73
taḥrīr: taḥrīr 'édip · 40
taht · 78, 100
tāhūn · 89
ta'iddūh · 103
tāk · 77
taḳbīl^u · 72
tāke · 89
ta'lem · 104
ta'lik^u · 74
tanzur · 109
taḡrı ta'alā · 44
tarahḥam · 74
tard^u · 74
tarī · 82
tarīk · 77
tarrāha · 89
taşdıĳ^u · 73
taşır: taşır 'édip · 40
taşdan kemer · 41
taş^u · 89
tavīl · 82
tavīl · 107
tavşıye^t · 73
tayrān · 72
tayr^u · 88
te'alā · 114
te'alle^m · 101
tebāhe · 74
tebāhe^{tu} · 74
teci' · 95
tecribe^{tu} · 75
tedaḥrac · 74
tedḥul · 109
teġanne · 109
teḥmil · 111
tekātır^u · 74
tekellem · 67, 103, 104
teḳul · 103
tekūn · 102, 104, 105
te'kü^l · 104
tekūn · 96, 100, 103, 104
temmet · 46, 205
temna · 105
temr^u · 91
te'mür · 105, 114
tenāmü · 103
tenāzır · 104
teñcere^{tu} · 90
tendim · 102
teşāveb^e · 73
teshīn · 73

tesme' · 101
testürü · 101
teverüm · 74
teys · 86, 87
tezevvec · 95
ṭihāl · 80
ṭil · 84
ṭilmīz · 94
ṭin · 77
tis'a · 112
tis'a 'aşer · 112
tis'a mi'ete · 113
tis'a ve 'işrūn · 112
tis'ate ālāf · 113
tis'ate mi'ete ālāf · 113
tis'ün · 112
tis'üne elfen · 113
tuḳb^u · 75
turāb · 77
turābü'l-aḥmeri · 78
turābü'l-ebyaz · 78
tūt · 93
ṭut-: düşman ṭut · 44
tütü'l-hulv^u · 93
tütü'ş-şāmī · 93
tütyā · 90
tüccār · 105
tüffāh · 91, 101
türmüs · 93

U

'ubüdiyye^{tu} · 74
ud' · 106
udḥul · 108
ufuḳ · 76
uḥbur · 109
uḥt · 81
uḳḥuvān · 93
'ulemā' · 101
ulūf ulūf · 113
'ulūm · 101
'umr · 113
'unḳūd · 91
unzur · 107
urīd · 109, 114
usbū' · 77
'uşfür · 88
'uşb · 93
uşub · 78
'uvd^u · 73

Ü

üd' · 107
üd'u · 107
ümm^u · 81
ümmü'z-zevce^{tu} · 81
ünšā · 81
ürīd · 109
ürsil · 106
üte'addid · 102

üzün^ü · 79

V

vādī · 78
vāhid · 112
vaķit · 100
vaķt · 100
vallāhi · 95
varak · 91
vasaķ · 82
vāsi^ü · 83
vaż^u · 74
ve · 40, 44, 95, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,
107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114
vech · 80
veled · 100, 102, 111
velev · 103
verd · 92
verdū'l-aķmer · 93
verdū'l-aķfer^ü · 93
veter · 85
vezn^ü · 73
vezzān · 94
vicdān · 73
visāde^{tü} · 89
vukiyye · 102, 108, 111
vuşüb · 74
vuşül · 75

Y

yā · 65, 100, 102, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113,
114
yaķtācü · 111
yasūd · 104
ya'teķid · 103
yaķrudu · 104
yedū'l-yümnā · 80
yedū'l-yüsrā · 80
yef'alü · 109
yeküne · 108
yelzem · 102
yemīn · 78, 100
yenbaķī · 102, 111
yenķuşu · 106
yevm · 76
yezīd · 106
yuci⁷ · 109
yuhķī · 104
yukaddir · 103
yünāni · 109

yübķā · 103
yüci⁷ · 105
yühıbb · 103
yühıbbü · 103
yüs'elü · 114
yü'fı · 107
yüvessıhüne · 101

Z

zafādi⁷ · 79
zafıra^{tü} · 80
zaher · 80
zāhid · 94
zāhir · 111
zā'id · 107
zā'id^ü · 83
zā'ıf · 83
zalaķ · 74
zālikünne · 98
zālim · 103
zamā'ir: zamā'iri'l-merfü'ati'l-munfaşıla · 43
zamān · 95
zamīr · 113
zarüre · 111
zebīb · 91
zehāb · 114
zehāb^ü · 67
zeheb · 79, 106, 108, 114
zehī · 100
zehra^{tü} · 92
zeķan · 79
zeķer^ü · 80
zenād · 76
zevb^ü · 74
zevcīn · 81
zevk^u · 73
zeyl^ü · 84
zeyn^ü · 74
zeytün · 111
zıll^ü · 77
zi'biki · 79
zi'b^ü · 86
zinād · 89
zirā⁷ · 80
zīz · 88
zubāb · 88
zufür · 80
zukur · 81
zulm · 103; zulm'et- · 44
zulmetü'ş-şedīde · 76
zübd · 88
zücāc · 91
zürzür · 88

5.3. FARŞA

A

āb · 77
 āb dāden · 74
 āb-ı şīrīn · 78
 ābidān · 80
 ābrīz · 89
 āfetīmūn · 93
 āfitāb · 76, 101
 āhen · 79
 āhen-ger · 94
 aḥter-i dūnbālī · 77
 āhū · 87
 āḥūr · 89
 ājder · 86
 ‘aql · 95
 āksār · 85
 ālāt · 42
 ālet-i ḥūrden · 90
 ālū · 91
 āmeden · 67, 95, 98, 105, 108, 109, 111, 114
 ‘amel kerden · 102
 āmrūd · 91
 [a]mrūd · 101
 [ā]n · 108
 [ş]ānezdeh · 112
 āmūḥten · 111
 āmūz · 101
 ān · 96, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109,
 111, 114
 ān cihān · 77
 ān’dır · 98
 ānān · 100, 101
 ānca · 102
 āncā · 105, 114
 ānhā · 108
 ānki · 100, 101
 arāsten · 74
 ārd · 90
 ārd-ger · 94
 āri · 99
 ārū · 108
 ārz · 107
 āsān · 83
 āsitān · 88
 āsitūn · 83
 āsumān · 76
 āsyāb · 89
 āsyāb-ı dest · 89
 āş-ger · 102
 āş-peş · 94
 āteş · 41, 89, 102
 āteş-zene · 89
 āteş-zene · 76
 ‘aţse kerden · 72
 āvāz · 101
 āverden · 67, 102, 105, 109, 112, 114
 āvīḥten · 74
 āyed · 103
 āyne · 90
 āzār · 103
 āzīne · 77
 azmūden · 75

B

bā- · 97, 101, 102, 103, 104, 105, 109, 110
 bāb · 110
 bād · 105
 ba’d · 101, 109, 114
 bād-bān · 79
 bād-günd · 81
 bahār · 76
 baḥsīden · 75
 baḥşīden · 74
 baḥşūden · 74
 baḥtū · 76
 baḳkāl · 94
 baḳla-yı mişrī · 93
 bālā · 78
 bālā-ter · 78
 bālīn · 89
 bālīn-i pehlū · 89
 bālīn-i rüy · 89
 bām · 89
 bār · 93, 108, 111
 bārān · 76
 bardan · 90
 bārī · 44
 bāş · 104
 bāver · 76
 bāver kerden · 73, 103
 bāyed · 102, 106, 108, 111
 bāz · 88
 bāzār · 106
 bāzī · 109
 bāzī kerden · 73
 bāzīncān · 92
 bāzīrgānān · 105
 bāzū · 80
 be şarṭi ān ki · 108
 bed · 104
 bedest · 80
 bedī · 83
 bed-rüy · 82
 beḡel · 80
 behādır · 103
 behen · 82
 behişt · 107
 behr · 101, 107
 belā · 102
 belki · 107
 bende · 105
 benefşe · 93
 ber · 95, 102, 104, 106, 109, 111, 114
 ber ḥīz · 101
 ber ḥwāsten · 67
 ber nişesten · 74
 berāy · 95, 101, 102, 103, 110, 111, 114
 berāy ān ki · 103
 berdār kerden · 72
 bere · 86
 berf · 76
 berg · 91
 beriden · 105
 berīden · 72
 berş · 110
 berṭele · 83

bes · 110
besten · 69
beṭ · 88
beytūnet kerden · 101
bīd · 91
bīdār · 83, 89
bīdār-sāhten · 109
bīdār-sāz · 109
bī-gāne · 83
bih · 91, 103
bīḥ · 93
bī-ḥatne · 81
bihişt · 77
bīḥten · 74
bihterīn · 104
bī-hūde · 109
binā kerden · 73
binā-sāz · 94
bīnī · 79
birāder · 81
birinç · 90, 102
bīrūn · 100
bīrūn āmeden · 69
bīrūn-āyende · 82
bīst · 112
bīst [ü] çār · 112
bīst [ü] dü · 112
bīst [ü] heft · 112
bīst [ü] heşt · 112
bīst [ü] nüh · 112
bīst [ü] penç · 112
bīst [ü] se · 112
bīst [ü] şeş · 112
bīst [ü] yek · 112
bīst hezār · 113
bisyār · 83, 95, 99, 100, 107
bī-zebān · 81
bostān · 101
bōstān · 78, 92
boz · 86
boz-ğāle · 86
boz-i ner · 86
būd · 106
burīden · 69
burūt · 80
būse dāden · 72
būyīden · 73
būlbūl · 101
būlend · 82, 101
būved · 102
büz · 108
büzürg · 82, 111
büzürg burūt · 81
büzürg māder · 81
büzürg şikem · 81

C

cāme · 84, 105
cāme-düz · 94, 105, 106
cāme-ḥ^wāb · 89
cān-bāz · 94
cercer · 93

cerīde · 106
cesten · 74
cev · 90
cevbāb dāden · 107
ceze · 90
cūrāb · 84
cūşīden · 72
cūy · 78
cūdāyīden · 74
cūhelā
    cūhelādan · 43
cüz · 98, 107

Ç

çāker · 109
çāmīn · 79
çār hezār · 113
çarḥ · 76
çe · 105, 109, 113
çehār ü hezār · 111
çehār · 112
çehār deh · 112
çehār şad · 112
çehār şad hezār · 113
çehār-şenbe · 77
çekīden · 74
çend · 102, 106
çende · 95
çep · 78, 100
çerā · 102, 103
çerāğ · 90
çerā-ğāh · 78
çerde · 88
çeşīden · 73
çeşim · 79
çeşm · 106, 109
çeşme · 78
çi · 99, 107, 114
çift · 81
çihil · 112
çihil hezār · 113
çīst · 107
çīz · 106, 108, 109, 111
çīzī · 102, 106
çizme · 84
çüb · 78
çüb-tırāş · 94
çūḥ[a] · 106
çül · 85
çüp-sāy · 85
çün · 100
çünān · 107

D

dāden · 69, 106, 107, 109, 113
dāder-peder · 81
dāl · 41, 88
dāmen · 83
dānāyān · 101
dāne · 92

dāništen · 67, 104, 111
dāred · 103
dārīm · 107
ded · 86
defter · 106
deh · 78, 112, 114
deh hezār · 113
deh şad hezār · 113
dehān · 79
dehmest · 93
dellāle · 82
dem · 85
demīde · 111
demīden · 74
dendān · 79
der · 88, 95
derbān · 94
der-besten · 72
dere · 41
der-heme-vaqt · 100
deriçe · 89
derīden · 72
dermān · 90
ders · 101
derūn āmeden · 69
derūn-āyende · 82
deryā · 78
deryā-yı şīrīn · 78
dest · 84
destār · 83
destere · 85
dest-i çep · 80
dest-i rāst · 80
deşne · 85
devā'-i çeşm · 90
devāt · 84, 112
devāz-deh · 112
dıraşşān · 101
dıraht · 78, 92
dıraht-ı tālānk · 91
dī · 111
dīden · 67, 95, 106, 109
diger · 107, 109
dīg-i misīn · 89
dīl · 80, 104, 113
dīl-āver · 94
dīlīr · 83
dīr · 100
dīrāz · 82, 107, 113
direng kerden · 74
dīrīg · 105
dīrīne · 83
dīv · 76
dīvār · 78
dīve · 87, 92
dīz · 78
diz-dār · 78
dōst · 83, 103
dōst kerden · 103
dōst şümārdēn · 103
dū şad · 107
du'ā · 113
du'ā kerden · 112
dūd · 89

dūğ · 87
dūhtēn · 72
duhter · 81
duhter-zen · 81
dūk · 91
dūl · 78
dūr · 78, 82
durūğ · 82
durūğ-gūy · 83
dūş · 76, 80
dūşāb · 90
dū-şenbe · 77
dūşīden · 69
dūşīze · 81
dūzaḥ · 77
duzd · 78
dü · 112
dü hezār · 112
dü şad · 112
dü şad hezār · 113
dūl-bend · 83
dūnbālī · 86
dūnbāl-i keştī · 79
dūrūşt · 82
düşmen · 103
düşvār · 83
düzdīden · 72

E

ebr · 76
ebrū · 79, 101
edevāt · 43
edik · 41
efendi · 98
eger · 95, 103, 104, 108, 109, 111, 114
egerçi · 101
emānet · 106
emāsīden · 74
emīn · 102
emīn kerden · 102

enār · 91, 101
encāme · 101
endāhtēn · 69
endek · 83, 99
ender · 103
endūh · 104
engīşt · 76, 110, 111
engūr · 91, 101
engūrez · 93
engübīn · 90
engūşt · 79, 80
engūştērī · 84
engūşt-i şest · 80
erre · 85
erş · 80
'erūsek · 86
erzān · 82, 107, 111
erzen · 90
erzīz · 79
esā kerden · 73
esb · 85, 114

esbāb · 114
esedī · 107
est · 99, 100, 101, 105, 106, 107, 108, 109, 111
ester · 86
eşk · 80
evkāt · 102
ey · 113
ez · 95
ezber kerden · 112, 113

F

fānūs · 90
fārisī · 40
fellāh · 78
ferāh · 111
ferāh · 83
ferāmuş kerden · 72
ferāmüş kerden · 113
ferbih · 82
ferdā · 76
ferest · 106
ferestāden · 108
feristāden · 109
fermān · 106
fermūd[e] · 108
fermüden · 67, 105, 109, 114
fertüt · 81
fetīl rā küşten · 73
findīk · 91
firāz · 78
furūhten · 71
fürü · 103, 104
fürü āmeden · 72
fürü āverden · 72
fürü bürden · 72

G

gāh-i mekkī · 93
galle · 111
galṭīden · 74
garyāseng · 91
gāv · 86, 108
gāveki · 86
gāv-ı çeşim · 93
gāv-ı māde · 86
gāv-ı ner · 86
gāv-i keşt-zār · 78
gāv-miş · 86
gayr · 104
gedā · 83
gedāyān · 107
gel-
  geldi · 45
gelü · 80
gendīden · 75
gendüm · 90
ger · 102, 103
gerden · 84
gerdīden · 73
gerīve · 78

germ kerden · 73
germā · 76
gezv · 91
gez · 91
gezīden · 72
gūrīv · 76
gīrān · 82, 111
gīrbāl · 89
gīrbān · 84
gīriften · 71
gīrihten · 69
gīrīz · 101
gīrīzān · 83
gīrye kerden · 72
gīyāh · 78, 93
goh · 79
gonceşk · 88
gūk · 78
gūk · 87
gün-ā-gün · 102, 108
güre · 91
güre-i ḥurmā · 93
gurusnegī · 103
gusfende · 86
güş · 79
güşe · 88
güy · 103
güy-i ne're-zen · 85
guzer · 92
güdāhten · 74
güften · 67, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 112, 114
gül · 92
gül-āb · 92
gül-i sürh · 93
gül-i zerd · 93
gül-nār · 93
güm kerden · 73, 95
gürbe · 86
gürbe-māde · 86
gürg · 86
gürüsne · 82
güş · 108
güvārīden · 74
güzār · 106, 108
güzāred · 104
güzārende · 104
güzārīd · 107
güzeştēn · 73
güzīden · 73

H

ḥābīden · 72
ḥācet · 104, 107
ḥācetī büved · 104
ḥādīm · 106, 108
ḥaffe kerden · 72
ḥaḳ · 103
ḥāk · 77
ḥāk-i sefid · 78
ḥāk-i sürh · 78
ḥākīm · 98
ḥākister · 76, 89

ḥakk · 106, 107
 ḥāl · 79, 81
 ḥālā çāğ · 79
 ḥāme · 84, 112
 ḥāme-tirāş · 84
 ḥanden · 111
 handīden · 72
 ḥāne · 88, 105, 108
 ḥar · 86
 ḥār · 92
 ḥarāb kerdən · 73
 ḥarb · 42
 ḥarbūze · 92
 ḥārceng · 79
 ḥargūş · 86
 ḥarīde · 105
 ḥarīden · 71, 102, 106, 107, 108, 111
 ḥārīden · 74
 ḥarnūb · 91
 ḥār-pūşt · 87
 ḥaste · 82
 ḥasūd · 10
 ḥaşm-gīn · 99
 ḥātem · 107
 ḥātime
     ḥātime · 43, 45
 ḥattā · 95
 ḥāye · 80
 ḥayfā · 100
 ḥāyisk · 85
 ḥayr · 104
 heşt hezār · 113
 hed · 111
 heft · 112
 heft deh · 112
 heft hezār · 113
 heft şad · 112
 heft şad hezār · 113
 heftād · 112
 heftād hezār · 113
 hefte · 77
 hem · 44, 95
 hemçū · 94
 hem-çū · 94
 hem-çünān ki · 107
 heme · 99, 100, 102, 111, 114
 hemīşe · 104
 hemīşe-zinde · 93
 hem-nişīn · 102
 hem-vāre · 78
 hendevāne · 92
 her · 40, 104, 108, 111, 113
 her-bār · 100
 hest · 99, 102, 105, 107
 heşt · 112
 heşt şad · 112
 heşt şad hezār · 113
 heştād · 112
 heştād hezār · 113
 hezār · 112
 hezār bā-hezār · 113
 ḥıyār · 93
 hij-deh · 112
 ḥilim · 79

hīme · 90
 ḥir · 77
 ḥirāmīden · 75
 ḥirāṭīn · 79
 hīre · 79
 ḥired-mend · 83
 ḥiris · 87
 ḥisāb · 108
 ḥız puşt · 82
 hīzem · 111
 hīzem-keş · 94
 ḥorūs · 88
 ḥūb · 82
 ḥūd · 104, 107
 ḥudū · 79
 ḥūk · 86
 ḥum · 90
 ḥūn · 80
 ḥürden · 67, 103
 ḥūrīm · 101
 ḥurmā · 91
 ḥurūfāt · 43
 hūş · 95
 ḥūşe · 91
 ḥuşk · 78, 82
 ḥūy · 80
 ḥüdā · 75, 95, 106, 107, 108, 114
 ḥüdāvend · 109
 ḥüdāvend · 105, 106, 107, 109, 111, 113, 114
 hūner · 103
 ḥwāb · 89
 ḥwābīde · 83
 ḥwābīden · 109
 ḥwāhende · 82
 ḥwāher · 81
 ḥwāher-peder · 81
 ḥwāhsten · 111
 ḥwān · 107
 ḥwānden · 67, 96, 97, 100, 101, 106, 107
 ḥwāsten · 71, 103, 104, 105, 108, 109, 114
 ḥwīş · 107

İ

iḥzār kerdən · 105
 iḳtiżā
     iḳtiżā ét · 44
 ‘ilm · 43, 100
     ‘ilim · 43
     ‘ilm-āmūz · 94
     ‘ilmhā · 101
     ‘ilm-i luğat · 43
 imām · 94
 imrūz · 76
 īn · 95, 98, 102, 107, 109, 110, 111, 113, 114
 īn cihān · 77
 īnān · 98
 īncā · 100
 insān · 42
     insān · 42
 irāde · 104
 istebr · 82
 işān · 96, 97

işkence · 77

J

jāle · 77

K

kār kerden · 67
ḳabā · 84
kaftār · 86
kāgez · 84
kāhū · 92
ḳahve · 102, 108
kālā · 83, 106
kālūc · 80
kār · 109
ḳaranfīl · 93
kārd · 85
kār-dār-ı keştī · 79
kārgīr · 78
ḳarīb · 41
kāriz · 78
kāse-i ḫākī · 89
ḳaşşāb · 94, 107
kāşk[ī] · 111
kāyīden · 75
kāz · 84
ḳazāz · 94
kebbī · 86
kebest · 93
kebūter · 88
kedū · 92
kef · 79
kefgīr · 90
kefş · 84
kejdüm · 86
kejz · 78
kel · 81
kem · 83, 106
kem şuden · 106
kemān · 85
keman-keş · 94
kemer · 84
kem-ter · 83
kenār · 82
kenār-ı āsumān · 76
ker · 81
kerden · 108, 109, 111, 114
kerḫ · 89
kerīm · 99
kerne · 92
kerpasū · 88
kes · 102, 103, 104, 114
kesī · 104, 114
kestāne · 92
keş · 95
keşīden · 73
keşki · 95
keştī · 79, 105
keştī-bān · 79
keşt-zār · 78

keyk · 87
ḳıymet · 107, 108
ḳıyye · 108
ki · 44, 45, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108,
109, 111, 112, 114
kih · 82
kih-ter · 82
kil · 77
kilīd · 89, 101
kimse · 44
kīn · 104
kīr · 80
kirim · 87
kirm · 87
ḳizīl · 93
kocā · 105
kodām · 106, 109
kūbiden · 114
kūdek · 81
ḳufl · 89
kūfter · 92
kūh · 77
kuleng · 88
ḳulluḳ · 41
kulūḫ · 77
kun · 95
kuncud · 92
kune · 80
kūrān · 100
ḳurb · 102
kurre · 86
kus · 80
kūtāh · 82
kūy · 78
kūze · 90
kūze-yi ḫāk · 90
kūz-puşṭ · 81
kūşāden · 69

L

lāger · 82
lağzīden · 74
lāy · 78
leb · 79
leblebī · 90
leng · 81
lenger · 79
lezīz · 109
liḡām · 85
līkin · 99
līkīn · 99
līmūn · 93
luḡat · 101
lūş kerden · 101

M

mā · 96, 97, 98, 102, 105, 106, 107, 108, 110, 111,
114
māde · 81
māder · 81

māder-büzürg · 81
mādiyān · 86
mağz · 79
māh · 76, 94, 107
maḥbūb şüden · 104
maḥfūz şüden · 102
māh-ı nev · 76
māh-ı rüze · 77
māh-ı temām · 76
māhī · 78
māhī-yi nemgīn · 79
māhī-yi tāze · 79
maḳara · 79
mākiyān · 88
māliden · 74
mānisten · 74
mār · 86
mār-ı māhī · 79
maşlahat · 114
māst · 87
māşe-i keşti · 79
māşü · 89
ma'şūk · 95
māye · 90, 103, 104
māye-i penir · 87
me · 103, 104, 105
medād · 110
medhüş · 81, 83, 95
meġer · 107
meġes · 86, 88
mehr · 95
mekān · 95
mekiden · 72
mekteb · 101
mektüb · 41
melaḥ · 87
men · 63, 95, 96, 97, 102, 105, 109, 111, 114
merā · 96
merd · 101
merdüm · 81, 99
merdümān · 98, 103, 104
merġül · 79
meske · 87
mest · 83
meş · 109
mevīz · 91
mezāk · 103
midād · 105
mih · 82
mih · 91
mihri kerden · 73
mih-ter · 82
mīl · 90
mīrāniden · 73
mīs · 79
mişār · 84
miş · 86, 108
miş-māde · 86
mīve · 91, 101
mīvehā · 91
miyān · 82
muḥibbān · 103
muḥtāc · 111
muḥtāc şoden · 102

müm · 90
müm-i sürḥ · 85
müred · 92
müş · 86
müy-ı tāfte · 80
müy-ı zerd · 80
müy-i sefid · 80
müy-i ser · 79
müy-i siyāh · 80
müyiden · 74
müze · 84
müḥennes · 82
mühür zeden · 84
müjġān · 79
mülūḥayye · 92
münākaşa · 104
mürde · 82
mürden · 72, 103, 112
mürdenet · 103
müreккеb · 84
mürg · 88
mürgāb · 88
mürg-i şütür · 88
müsterih şüden · 102
müşevveş · 104
müşkīl-ter · 105

N

nā-bīnā · 81
nācār · 111
nādān · 100, 101, 104
nāfe · 80
nāġehān · 109
naġme kerden · 109
nāḥun · 80
na'l · 114
na'lband · 113
na'lband · 114
na'līn · 84
na'līn-i sürḥ · 84
nām · 75
nāme · 84
nān · 89, 106
nān-ġüzār · 106
nān-ḥūriş · 90
nānī · 106
naşīḥat · 44
nāy · 92
ne · 95, 103, 104, 111
ne'aceb · 100
nemāz · 77
nemāz-i pişin · 77
nemāz-i bāmdād · 77
nemāz-i huften · 77
nemāz-i pişin · 77
nemāz-i şām · 77
nemek · 89
ner · 81
nerdubān · 89
nerġes · 93
nerm · 82
neşāyiḥ · 43, 44, 45

neşib · 78
nev · 83
nevā · 109
neved · 112
neved hezār · 113
neverdiden · 73
nevmīve · 91
nevrüz · 77, 105, 108
nezd · 105, 106, 107
nezdik · 78, 82, 111
nezdik şüden · 107
nigeh kerden · 106
nihāden · 74
nihāl · 92
nihān · 103
nihi · 114
nik · 82, 106
nik kerden · 106
nikī · 83
nīm · 108
nīm şeb · 77
nīst · 107, 111
nişānden · 74
nişesten · 67, 95, 101
nişest-gāh · 80
niyā · 81
niyām · 85
noh · 112
nohūd · 90
numūne · 84
nüşiden · 67, 109
nüh · 112
nüh hezār · 113
nüh şad hezār · 113
nüvāzdeh · 112
nüvişden · 67
nüvişte · 106
nüvişten · 84
nüvişten · 112
nüzdik · 105

O

od · 76

Ö

‘ömr · 107, 113

P

pādişāh · 102
pajül · 80
pāk · 101
pāk şüden · 101
pāk şüden · 108
pānezdeh · 112
pāpūş · 84
pāre · 101
pārsā · 94
pāşiden · 72

pāy · 80
pāyidār · 83
pāy-pest · 89
pāzī · 92
peder · 81, 98
pehlū · 80
peleng · 86
pencāh · 112
penç · 112
penç deh · 112
penç hezār · 113
penç şad · 112
penç şad hezār · 113
penç-şenbe · 77
pend kerden · 102
pendhā · 102
penir-i huşk · 88
penir-i taze · 88
per · 88
perde · 89
perde-keş · 94
perestiden · 74
perestū · 88
periden · 72
perir · 76
pervāne · 88
pervin · 76
pes · 78, 83, 100, 108, 111
pes-cāy · 100
pest · 82
peste · 92
pestel · 92
peşe · 88
peşimānī bürden · 102
peşimānī kerden · 102
pey · 78, 80
peyām · 105
peyām dāden · 109
peygamber · 75
peyik · 76
peyvesten · 75
piçek · 93
pih · 90
pihu’l-leziz · 93
pile · 79
pir · 81
pirehen · 83, 89
pire-zen · 81
pir-i fertüt · 81
pistān · 80
pistū · 90
piş · 78, 83, 100, 102, 104, 106, 107, 111
pişānī · 79
piş-i sarāy · 89
piş-perir · 76
piş-ter · 83
piyāde · 82
piyāz · 92
piyāz-ı deştī · 93
piz · 87
pol · 77
pōst · 80
pū[ş]ide kerden · 101
puhten · 71, 102

pūse · 95
pūsītīn · 84
pūşiden · 69, 73
puşte · 78
pūr kerden · 73
pūser · 81, 100, 102, 111
pūser-zen · 81
pūşt · 80

R

rāh · 77
rāhet · 102
ramażān · 107
rān · 80
rānden · 74
rast · 78
rāst · 82, 100, 107, 108
rāst-gū · 83
rāzyāne · 92
recā kerden · 111
reften · 67, 95, 101, 105, 106, 107, 108, 111, 113,
114
rehāniden · 73
reh-nümā · 76
reh-zen · 78
re'iyet · 111
rençber · 94
reng · 84, 87
reng-zen · 94
resānide · 106
resen · 78, 85
resten · 106
rez · 91
rīhten · 74
rīk · 77, 89
rīkāb · 85, 114
rīm · 80, 111
risten · 74
rīş · 80
rişte · 91
rübāh · 86
rūde · 80
rūften · 69
rūgen-i gāv · 87
rūgen-i kuncid · 90
rūgen-i zeyt · 90
rūgen-sāde · 87
rūgen-sāde · 102
rūspī · 82
rūstā · 114
rūşenī · 76
rūy · 80, 94
ru'y · 95
rūz · 76, 95, 101
rūze · 77
rūzgār-ı nerm · 76
rūz-gār-i saht · 76

S

sā'at · 84

şad · 112
şad hezār · 113
sāde rūgen · 90
sāhten · 109
saht-ter · 105
sāk · 80
sāl · 76, 111
sār · 88
sarāy · 88
sāye · 77
se · 102, 112, 114
se hezār · 113
se şad · 107, 111, 112
se şad hezār · 113
şebūh · 109
sebūs · 90
sebūk · 82
sebz · 84
sebz-ālū · 91
sebze · 102
sebze-i farbe · 92
seg · 87
seht · 83
selām · 114
sencide · 94
senciden · 73
seng · 78
seng-i büzürg · 78
seng-i pūşt · 79
senglāh · 78
seng-pūşt · 87
sepīd beyāz · 84
ser · 79, 106, 109, 111
serbūş · 90
serīr · 76
sermā · 76
serv-i kūhī · 93
se-şenbe · 77
sī · 112
sī hezār · 113
sīb · 91, 101
sīm · 79
sīm-āb · 79
sindān · 85
sīne · 80, 95
sipariş kerden · 73
siper · 85
sipīde-dem · 76
siprem · 93
sīr · 82, 93
sīrez · 80
sirfe kerden · 72
sirke · 90
sitāre · 76
sitürden · 74
siyāh · 84
siyah çerde · 84
sīzdeh · 112
şohbet · 44
sū · 78, 100
sū'al kerden · 107
sūhān · 85
sūhten · 69, 89
sultān · 102

sürme · 84
suröt · 80
süsmär · 86
süzân · 102
süzen · 85, 91
sübüs · 87
sübüs-çüb · 87
sübüs-i cänver · 87
süften · 75
sühan · 103, 104
sürb · 79
sürh · 84
sürh-i eves-şeb · 76
sürme · 90
sürüş · 76
süst · 83
sütün · 89
süvār · 82
süvār şüden · 72

Ş

şāh · 78, 92
şäkird · 94
şalgām · 92
şalvar · 84
şalvār-bend · 84
şām · 76
şān · 96
şāne · 84
şeb · 76, 95
şebān · 101
şebe · 79
şeftālū · 91
şeher · 111
şeker · 92
şem'dān · 90
şenāhten · 105, 111
şenbe · 77
şenīden · 67, 74, 101, 105
şermīden · 72, 74
şešt · 112
şešt hezār · 113
şeş · 112
şeş hezār · 113
şeş şad · 112
şeş şad hezār · 113
şikāften · 74
şikāl · 85
şikār kerden · 73
şikem · 80, 105
şimşir · 85
şimşir-sāz · 94
şināverīden · 74
şir · 86, 87
şiristen · 71
şir-köknār · 93
şīşe · 89
şüden · 103
şukūfe · 92
şür · 100
şus · 80
şüyende · 94

şüden · 111
şüher · 81
şüma · 94, 96, 97
şümā · 96, 97, 98, 106, 107
şümār · 45, 111, 112, 113
şümārḥā · 112
şümürden · 71
şüsten · 71
şütür · 86

T

tā · 65, 95, 100, 102, 106, 109, 111, 112, 114
tā ki · 102
ta'accüb · 100
ta'alā · 95
ta'am · 102, 103
ta'am be-kāse nihāden · 71
tābān · 94
tābe · 89
tāften · 73
tāk · 77
tālānak · 91
tanuk · 82
tañrı ta'alā · 44
tārīk · 76
tārīk-i seht · 76
taşdan kemer · 41
taş · 89
teber · 85
tegreg · 76
teharuz kerden · 73
tehī-gāh · 80
tek · 78, 81
tekye zeden · 73
telh şoden · 103
temmet · 46, 205
ten-dürüst · 82
teng · 83, 104
teng-zebān · 81
tenpüş-i ḥ'ābe · 89
ter · 78, 82
ter kerden · 72
terāzū · 94
tere · 90
terennüm · 110
terennüm kerden · 109
tersān · 83
tersīden · 69
tūr · 85
tūşe · 85
tūz · 105, 109
toḥm-i mīve · 92
toḥm-i mürğ · 92
toḥm-i rāzyāne · 93
toḥum · 92
tū · 95, 96, 104, 107, 112
tūn · 89
turb · 92
tūrunc · 92
tūt · 93
tūt-i sefid · 93
tūt-i turş · 93

türkī · 40
tūvān-ger · 83

U

ū · 96, 97, 101, 103, 109, 111
ū zenān · 96
usture · 85
ü · 95, 106
üftāden · 69
üstād · 93
üstūh^wān · 80, 108
üstüvār · 75

V

vāhid · 45
vāki · 40
vaqt · 106, 107, 108, 109, 110
vaqt-i anhā · 100
vām · 107
vārdān · 90
vārīn · 80
ve · 40, 44, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108,
109, 111, 113, 114
velī · 102, 109, 110
vuḳiyye · 102, 108, 111

Y

yā · 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111
yāften · 73, 109
yām · 109
yek · 112
yek-şenbe · 77
yūnānī · 109
yüz · 87

Z

zāg · 84
zāg · 88
zānū · 80
zebān · 104, 109
zeber · 78
zebtāne · 85
zebtānek · 85
zeden · 69
zehān · 80
zehre · 80
zemīn · 77
zen · 81, 96, 98
zen māderī · 81
zenān · 96, 98
zenbūr · 88
zeneḥ-dān · 79
zen-peder · 81
zer · 79, 105
zerd · 84
zer-ger · 94, 107
zeytūn · 111
zih · 85
zimestān · 76
zīn · 85
zincīr · 84
zinde · 82
zīr · 78, 100, 114
zīrā · 40, 43, 44, 101, 114
zīrā ki · 43
zīre · 93
zīrih · 85
zişt · 82
zūd kerdēn · 73
zūr · 114

KAYNAKÇA

- Aksan, Dođan. *Her Yöniyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları, 2009.
- Durmuş, İsmail. "Sözlük." *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. c. 37. İstanbul: MEB, 2009.
- Eminođlu, Emin. *Türk Dilinin Sözlükleri ve Sözlükçülük Kaynakçası*. Sivas: Asitan Yayıncılık, 2010.
- Hartmann, R.R.K. ve James, Gregory. *Dictionary of Lexicography*. Londra: Routledge, 2002.
- Hengirmen, Mehmet. *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Engin Yayınevi, 1999.
- Hloros, Yanko. *Kamus-ı Osmani, Türkçe Rumca Lügat (2 cilt)*, İstanbul: Ektog Matbaası, 1889.
- Jackson, Howard. *Lexicography an Introduction*. Londra: Routledge, 2002.
- Karçıđa, Servet. "Dil Eđitiminde ve Öđretiminde Kavram Alanı Sözlüklerinin Önemi" *İnternational Journal of Languages Education an Teaching*, ISSN: 2198-4999. Mannheim -Germany (2015): 2514-2524.
- Kocapınar, Pelin. (2014). Kavram Sözlükleriyle İlgili Terminoloji Üzerine, *Turkish Studies*, Volume 9/9 Summer s. 745-752.
- Korkmaz, Z. *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Vol. 575, Türk Dil Kurumu, 1992.
- Kurtođlu, Orhan. *Girit Şairleri (Tezkire-i Şu'ara-yı Cezire-i Girid)*. Ankara: Akçađ Yayınları, 2006.
- Meninski, F. 1680. *Thesaurus Linguarum orientalium turcicae-arabicae-persicae. Lexicon turcicoarabico-persicum*. Tıpkıbasım (2000) Ölmez, M. & Stachowski,

- S. İstanbul. Mütercim Âsım Efendi, *Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*, 6 Cilt, (Haz.: Mustafa Koç, Eyüp Tanrıverdi), Türkiye Yazma Eserler Kurumu Yayınları, İstanbul 2013.
- Newton, Brian. *The Generative Interpretation of Dialect: A Study of Modern Greek Phonology*. Cambridge: Cambridge Üniversitesi Yayınları, 1982.
- Ölker, Gökhan. "Ta'lim-i Lisan-ı Rumi, Metin ve Dil Öğretim Yöntemi." Basılmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi, 2005.
- Ölker, Gökhan, "Rumca-Türkçe Manzum Sözlük Tuhfetü'l-Uşşâk," *Turkish Studies* 4/4 2009: 856-872.
- Ölker, Gökhan, "Şiir Diliyle Rumca Öğrenimi: Tuhfetü'l-Uşşâk," *Gazi Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Merkezi I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu*, (11-13 Mayıs 2005, Ankara).
- Ölker, Gökhan, "Tuhfetü'l-Uşşâk: Metin, Sözlük," Yüksek Lisans Semineri, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.
- Ölker, Gökhan, "Osmanlı Alfabetiyle Bir Başka Dilin Yazımı: Rumca Örneği" *Turkish Studies* Sayı 9/9 Yaz 2014: 799-812.
- G. Ölker. "Türk Sözlükçülük Geleneğinde Türkçe-Rumca Manzum Sözlükler" XIII. Uluslar arası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri Kitabı (Varşova: 2018), s. 804.
- ÖZ, Yusuf. *Tarih Boyunca Türkçe-Farsça Sözlükler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1996.
- Melitopulos, Pavlavi V. *Türkçeden Rumcaya Sözlük*, İstanbul: 1934.
- Nürî Osman Hanyevî, *Tezkîre-i Şu'arâ-yı Cezîre-i Girid*, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, 19 Hk 2113/2.
- Panayotidis, Yuvanaki. *Kamus-i Rumi: Rumcadan Türkçeye Lûgat*. İstanbul: Panayotidis Matbaası, 1897-1898.
- Redhouse, Sir James. *A Turkish And English Lexicon*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 2001.
- Sevgi, Ahmet. "Giritli Şairler", Sivas Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi, S. 7-8, 1992-1993.

Subaşı, D. A. “Araplarda Sözlükçülük Çalışmaları ve El-Mu’cemu-‘Arabiyyul-Esâs’i Adlı Sözlüğün Eleştirisi, *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* s. 4, s. 237-250. İstanbul, 2011.

Svensén, Bo. *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary-Making*, Cambridge University Press, UK, 2009.

Temastokli Ahtena. *Kâmûs-ı ‘Osmânî, Rumcadan Türkçeye Lûgat*, İzmir: Amaltiya Gazetesi Matbaası Yayınları, 1986.

Trudgill, Peter. “Modern Greek Dialects A Preliminary Classification” *Journal of Greek Linguistics* s. 4 (2003): 45-64.

Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu, 1988.

Uzun, Mustafa. “Mecmua” *İslam Ansiklopedisi*, 3 bs., c 28, (İstanbul: MEB, 2003), S. 265c.

TIPKIBASIM

هذا القدر اربعة ناليطايدن خانوي في اسقوي

هذه امثله لسان عربي ولسان توري ولسان يوناني ولسان فارسي دورت لسان اوزبنيه ترجمه وبيان اوله شدت

بتاليف كريدى خانوي حافظ ابراهيم افندي

بسم الله الرحمن الرحيم

أحمد لله الذي شرّفنا بالإنسان وزيّنه بالتلقين واللسان
وأكرمّه على سائر المخلوقات وقتل من شاء من عباده
بالفصاحة والاهتداء إلى تمييز اللغات والصلوة والسلام
على سيّدنا محمد سيّد العرب والعجم وأفصح من نطق
وتكلم المنزّ عليهم في الذّكر المحمّد أو أوردت الأكرم
الذي علّم بالقلوب علم الإنسان ما لم يعلم وحلّ إليه وأصحابه

مصباح

مصباح الظلم وينايع الحكم وبعد شوبله معلوم اوله كي
زبان خيلاف فارسيديو يونانيده افعال واسما مشفقته
سبق وايدوزبنيه كلميوب الكزي خيلاف قياس اولغبين
اسفله مختلفه يوناني بعد الايراد بحسب اطاقه مصادر
كثيره جمع ايدوب هريره صدر ك خذاسنده واقع صحيفه
ده ماضي ومضارع واسم فاعل واسم مفعول واسم
غائب وحاضر ونهي وتجويز وماضي ومضارع
دخى تخرير وسطير ايدوي عيان بيان ايتدم زبيرا
نوكلمات كثيره ثمانية نك وتجويزه اكرسيه خيلاف
قياس اولفقدن ضبط وانضبا على معتبر اولديغي
اربابينك معلوميدور بناء على ذلك صبيغ ثمانية مطابقه
صحيفه ارانت وماضي ومضارع مجهول مصدر
عزيبك فريده ايشارت وصبيغ باقيه تجر دار وائله معلوم

اولمغله تولد و طرح اولنشد انجق اشتقاق نه وجهيله
اولمه نك بياني اهم والزم اولمغله بيانته شروع بعد
ازين امثله مختلث و مطرده كوي دخی ابضاح ابدله لير
فلا اشتقاق اگر مانی اوزر بینه له جازسه معناسینه
اولان بولفظ ذنر ادخال ایدرسن ججد مطلق اولور
مثلا امانه كله سی که عمل معناسینه در ذنه كله سین
ادخال ایدكده ذنه مانه اولور که معناسی اوگر مندی
دیمکدر انجق اوایل ماجنی و مضارعده و سافر افعالده
اولان هرات اوزر بینه اذات کلدکه حذف اولنوب
بعض ککه حذفدن عوض نون دخی و پر بلور و ذنه
لفظنك هاسی بعد الحذف ما قبلنده کی نون ما بعدنده
که همزه محذوفك حركه سی نقل اولنور ابرته دیه جک
برده ذنه ترنه و ابرشسته دیمک محله ذنر نسته دیرلر

وای

واگر مضارع اوزر بینه نه لفظنی یازنه لفظی وضع ایدرسن
نقی استقبال اولور ذنه ترشسته ذنر یاوازی کی که معناری
کلر و او قومز دیمکدر واکرده نه لفظنه بر بونه
ادخال ایدرسن تا کیدقی استقبال اولور بونه ذنر
شسته کی که هیچ کلر دیمکدر واکر ججد مطلق اور
دینه بر بونه لفظنی دخی ضم ایدرسن ججد مستغرق اولور
مثلا ذنر نه لفظنه که کلدی دیمکدر بونه ذنر نه
دیدکده هیچ بونه دکن کلدی واکر لفظنی که حال معناه
در ضم ایدرسن نقی حال اولور اذان ترشسته کی که شهمدی
کلر دیمکدر واکر مضارع اوزر بینه اذ یا اس
لفظلر ندن بر بی ضم ایدرسن امر غایب اولور و سنی
ناهی کلدکه سنی غایب اولور اذ یاوازی می ذیاوازی کی
واگر ما ضنیک همزه سین حذف ایدرسن امر حاضر اولور

اذ باوازه کی واکضارع اوزرینه برینی ناهیه کور کدن
 صکه اهرینه برسین مهملو سلاکه یا خوز برزاسا کته
 کوروب و ماقلدین مکسور ایدرسن نهی حاضر اولور
 بی باوازیس بی باوازه کی واکماضی و مضارع اوز
 رینه بوس و باحود بوز لفظلر ندن برینی کورسن
 فعل تخب اولور و اسم فاعل اوزرینه بولا لفظی زیاده
 ایدرسن مبالغه ایله اسم فاعل اولور بولا ذوازیس کی
 واکر اسم فاعل اوزرینه السیا برسا لفظی کورسن
 اسم تفصیل اولور برسیانیا و ازیس واکر اسم جامدک
 اهرینه برسین لفظی ایحاق ایدرسن اسم منصوب
 اولور کاهیمه مده ایله ایقا اولوب سینی کورمز لور
 اوله مثال فراوی فراویس کی ثانیه مثال فراویس
 اورغاق اولوب یجلی کی واکر طوبس لفظی بصدرک

اخرینه

اهرینه ایحاق ایدرسن اسم مکان اولور توپوس تو ما
 توپو کی بریا طوبو و طوبس مکان معنا سینه در و تو
 لفظی اذات تخصیصیدر و پرا ما لفظی ایحاق ایدرسن
 اسم الت اولور واکر کورسن بنار موزه و اسکار لونیس
 لفظیله بنار نوع اولور جمله مثال براما تو ما توپو
 اناما توپو ای کالو ایس ما توپو کی واکر اسم اوزرینه کی
 لفظی کورسن اسم تصغیر اولور بشرط انکه اهرینه
 کی لفظی و ثانیه واکر بولنور سه کی لفظلر ندن مقدم
 برقا لفظی کورسن اوله مثال بندی پدا کی ثانیه مثال
 چیچی چیچما کی بار ذاک بار ذاک کی لکن لفظ کیدن
 مقدم حرف مده دن الف کلک شرطیدر و لو یار مده
 رخ اولور سه ایف منقلب اولور نیکه مثال دن
 معلوم اولور امدی امثله مختلفه عیان و بیان ایدوب

وَمَطْرَدَه لَرِي دَجِي اِيضاح اِيئِد كَد نَصْرَه مَصَادِرَه شَرْوَع
 ذِكْر اَوْلُد بَغِي دَجِه اَوْرَه مَصَادِرَه مَقَابَلَه سِيْنَدَه صِيغ
 ثَمَانِيَه اِيْشَارَت وَّ مَجْرُوهَل مَاهِي وَّ مَضَارِي مَصْدَر عَرَبِيْكَ
 وَبِنْدَه مَخْتَلِط اَوْ لِمَوْ مَلَا حَطَه سِيْطَلَه مَعَكُومَا اِرَادَت اِبْدَه
 لَو تَا كِه مَطْلَعَه اِيْدَه اَلْسِنَه اَرْبَعَه نِك تَحْصِيْلِي اَسْمَهَل
 اَوْلُوْب بَرِي دَعْوَات خِيْرِيَه دَن وَاَمْوَش اِيْشِيَه لَو لِكْن
 ذِكْر اَوْلِيَان فَوَاعِيْدَه مَخَالِف اِيْجَه لَفْت بِشْمَار وَاَكْلِيْمَات
 نَاهُوَار وَاَزْد وَاَز كِه بَر وَاَجْمَلَه حَضْر وَاِخْتِصَار وَاَعْدَاد وَا
 شُمَارِي تَحْرِيْر وَاَقْرَب حِدَا اِيْكَانْدَن جَارِجِد رِيْنَاءَه عَظِيْمَه
 رَحْسَب القُدْرَه وَاَلِكْنَه مَصَادِر وَاَكْثِرَه تَحْرِيْر وَاَقَابَلَه
 لَوْنَدَه اَصْل اَوْلَان صِيغ ثَمَانِيَه اِبْلَه مَجْرُوهَل مَاهِي وَا مَضَارِي
 تَسْطِيْر اِيْتِدَه وَا بُوْكَابِي اَوْج بَاب وَا بَر خَائِمَه لَو زَرْبِيَه
 تَرْكِيْب وَا تَرْتِيْب اَوْلُنْشُدُر **بَاب اَوْلَه مَصَادِرَه بَيَانِنْدَه دَر**

بَاب ثَمَانِيَه

بَاب ثَمَانِيَه اَسْمَاءُ شَقِيْمَه وَاَعْيُر شَقِيْمَه بَيَانِنْدَه دَر **بَاب**
ثَلَاثَه حُرُوفَات وَاَدَوَات وَاَسْمَاءُ اِيْشَارَات وَاَصْبَار وَاَسْمَاءُ
 اَفْعَال وَاَسَازِي حُوْر كُرْدَه مَذْكُور اَوْلَان كَلِمَات بَيَانِنْدَه دَر
 وَخَائِمَه وَا نِيْمَه نَصَائِحِي وَا مَكَالَه شَامِلِيْز
فِي اَلْمَثَلِ الْمُخْتَلِفَةِ الْيُونَانِيَّةِ
 مَانِيَا اَمَانْتَه مَانْتَهِي مَانْتِيْس مَانْمَه نُوس دَه مَانْتَه
 اَزَادَه مَانَه فِي دِمَانَه فِي بُوْمَه دِمَانَه فِي بُوْمَه دَه مَانَه
 اَنْعَامِي سِيْمَانِي مَانَه نُوس فُوْمَانَه پَرَا مَانُوْمَانِي
 اَنَامَانِيُو اِيْكَانُويسِي مَانِيُو مَانِيْمَاكِي اَزُويسِي فُوْمَانِيُو
 پَرَسِيَا مَانِيْسِي بُوْمَانِيَه بُوْمَانِيَه نُوس مَانَه فِي
وَهَذَا سَطْرِيْنَه مَاهِي مَعْلُوْمَه
 اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه
 اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه اَمَانْتَه

اَمَّا تَعْبِيرُكَسْ اَمَّا تَعْبِيرُكَهْ اَمَّا تَعْبِيرُكَمَا اَمَّا تَعْبِيرُكَامَه
اشارة مطربه مضارع معلوم مائه في مائتونه مائتين
 مائنته مائتو مائه ثونه **مضارع مجزول** مائتوتيه
 مائتوغوده مائتوتيه مائتوتيسنه مائتوغومه
 مائتوغومستانه **في المصدر** مائتا مائتا في اسم الفاعل
 مائتيس مائتادس **في اسم المفعول** مائتبه توس ما
 بيمه في باقيلري بونلردن مشتق اولغين امثله دن اولور
 مامويله ترك اولمشدر تحريه حاجت يوقدر اتحق
 امرته و بعض اسمائك اختلافت كتهيره هي اولغيله
 فوضيح وتصريح اولمشدر **في امر الغائب** از مائت
 از مائونه يا خود از مائوهي بيمك اقصنا ايدر زيرا
 نهوسي لفظلري ضمير تنبيه مؤنث ومدكو و ضمير جمع
 مدكو ومؤنث اولور اتماصل فارسي كچي لسان يونا

بيده

بيده تنبيه وجمع مدكو ومؤنث اولور اتماصل فارسي
 كچي لسان يونا بيده وجمع مدكو ومؤنث مساويدر مخصوص
 صبغه لري يوقدر **في هي الغائب** ميمائي ميمائو يا خود
 ميمائوهي **امر حاضر** مائه مائه تنبيه وجمع مدكو
 ومؤنث **مبالغة** اليه اسم فاعل بولا مائتس بولا سا
 تبادس اسم تفضيل بوسيا مائتين بوسيا مائتسا
 دس **ضمير تعجب** بوس مائه ت بوس مائانه بوس مائانه بوس مائس
 بوس مائه ت بوس مائا بوس مائا مائه **في بيان المصادر**
العربي والفارسي والتركي ويوناني ^{عربي} ^{فارسي} العلم ذاليشتن
 ملك كوزما القراءت خواندن او هموق اذ يا اوزما
 الكابة نوشدن يا زمق ارمانا الاثر فوودن
 بوموق اورزما الهجي امدن كلك اورزما
 الاثيان اوزدن كوزمك فوما الذهب رفتن

كَيْتَكَ يَاوَمَا الْقَعُودُ يَشْتَمُ أَوْتَرَقَ طَائِرِ مَا
 الْقِيَامُ يَخْوَاتِنُ قَلْمًا سَهْوَمَا الْأَكْلُ حُوزِدَت
 يَمَكُ فَاوَمَا الشَّرْبُ فُوشِدِنَ اِبْجَمَكُ اِسْتُومَا
 السَّمَاعُ شَنِيدِنَ اِيشِمَكُ اِغْرِكِيَا النَّظْرُ بِدِنَ
 كُوزَمَكُ ذُهْمَا الكَلَمُ كَفَنَ سَوَيْكُ مِيلِيَا اَلْمَكُ
 كَاكُزْدِنَ اِيشِ اِسْمَلِكُ ذَوْلَهَمَا **اَلْيُونَانُ** اَكُوسَه
 فُؤِي غَنُوسَتَقُوسُ كُوزَمَه نُوسُ اذْ كُوسِي مِيكُوسِي كُوسَه
 مِيكُوسِي اذْ يَاوَا سَه اذْ يَاوَا ذِي اذْ يَاوَا سَتِي
 اذْ يَاوَا ذَمُوسُ اذْ يَاوَا ذِي مِيذْ يَاوَا ذِي اذْ يَاوَا رَه
 فِي اذْ يَاوَا ذِي اِغْرَابِيَه اِغْرَابِيَا اِغْرَامَانِقُوسُ اِغْرَامَنُوسُ
 اذْ اِغْرَابِيِي فِي اِغْرَابِيِي اِغْرَابِيَه سِغْرَابِيِي سِ اُورِيِيَه
 اُورِيِي اُورِيِي سِ اُورِيِي سِ اُورِيِي سِ اُورِيِي سِ اُورِيِي سِ
 اُورِيِي سِ مِيورِيِي سِ اُرْنَه اُرْنَتَه اُرْشِقُ نَسِنُ

ذَوِي

اذْ فُوسُوسُ مِيذِنِي اِرْخُو مِيذِنِي اَوَهَ فُؤِي
 فُؤِي فُوسُوسُ اِسْقَرِي مِيغْرِي فُهَه مِيغْرَه رِسِنُ
 اِبِيَه يَاطِي يَاطِي مِيذِنِي يَاوَا مَنُوسُ اِسْنِيَا مِيَا نِ
 اَمَه مِيَا يِس اَقْلَا طَا يَزِي طَاقِي نَس قَا نِي مَنُوسُ
 اِسْتَا جِي مِيغْرَا جِي فَا جِه مِيغْرَا جِي اِسْفُو سِغُونَه
 سِغُونِي سِغُونُوسُ اذْ سِغُونِي فِي سِغُونِي سِغُونُ
 فِي سِغُونِي اَقَا يَه نَبْرُويِ فَاغَا سِ فَاوَا سَنُوسُ
 مِيغْرَا جِي فَا يَه مِيغْرَا يِس اِبِيَه مِيغْرَا يِس اِبِيَه
 اِبِيَه مَنُوسُ اَسِي سِي فِي اِبِيَه اِبِيَه
 فِي اِبِيَه اِغْرَابِيِي اِغْرَابِيِي اِغْرَابِيِي اِغْرَابِيِي اِغْرَابِيِي
 اِغْرَابِيِي مَنُوسُ اذْ اِغْرَابِيِي مِيغْرَابِيِي اِغْرَابِيِي اِغْرَابِيِي
 مِيغْرَابِيِي اِبِيَه فُورِي فُورِي مَنُوسُ اِسْتُورِي
 مِيغْرَابِيِي فُورِي مَنُوسُ اِسْتُورِي مِيغْرَابِيِي

غَرَابِيِي
 مِيغْرَابِيِي
 مِيغْرَابِيِي

قُزْبِه مِثْرُورِيسِ اَمِيلِيسَه مِیْلِ مِیْلِيسِ مِیْلِيسَه نُورِ
 اَز مِیْلِيسِ مِیْلِيسِ مِیْلِيسِ مِیْلِيسَه مِیْلِيسِ مِیْلِيسِ
 اَذُولِيسَه دُولُوبِ دُولُوبِيسِ دُولَه مِثْرُورِيسِ اَذُولِيسِ
 مِیْدُولِيسِ مِیْدُولِيسِ اَحْوَفِ رِيسِيدَنْ
 قُورِقِ قُورِيسِ السَّقُوطِ اَقْدَانِ دُوشِمَكِ
 پَرْمَا الرَّحْمِ اَنْدَلِيسِ رِیْمَا السَّنَرِ بُوْشِیدَنْ
 اَوْرَقِ اِسْكَه يازْمَا اَحْوَفِ سُوْخِیَنْ يَانْمَا
 قَانِ مَا اَلْتَحُولِ دُونَ اَمْدَنْ اِبْحِرُورِ كِمَكِ يازْمَا
 اَحْوُوجِ رِوَنْ اَمْدَنْ طَشْرَه جِغْفَاقِ اَوِیْمَا اَلرَبْطِ
 بَسْتَنْ يَغْلِقِ دَهْمَا اَحْمَلْ كُشَادَنْ جُوزْمَكِ
 لِمِیْمَا اَلْكُنْ رُوفَقِ سُوْرَمَكِ پَرَا سَرْمَا
 اَحْمَلْ دُوشِیدَنْ صُودِضَغِقِ اَرْمَهْمَا اَلْقَطْعِ
 بُرِیدَنْ كَمَكِ قُورْمَا اَلضَرْبِ رَدَنْ اَوْرَمَقِ

از مینو

سنگه اسکاژنه

و غارنگه اوغانه

آده بکه ده نه

الفیکه لیه نه

آبا لیسریکه با راسته نه

آرمنیکه آرمیه نه

و ایزوما

و ایزوما اَلهَرَبِ كِرْمِیَنْ قُورِقِ قُورَا اَلْاَعْطَا
 دَادَنْ وِزْمَكِ دُوزْمَا اَلْبُورِیَنْ اَوُوبِشِكَه
 قُورَا قُورِیْسَنْ قُورَه رِيسَنْ اَسْقُورِیْسِ
 مِیْقُورِیْسِ قُورُو مِیْقُورِیْسَه اَبَسَه بَغِیْ
 بَغِیْسِ پَرْمَنْوَسِ اَزْبِیْسِ مِیْسَه سِیْ بَسَدِیْسَه سِوْ
 اَرَقَسَه رِغِیْ رِغِیْسِ رِیْمَه نُورِ اَز رِغِیْسِ
 مِیْرِغِیْسِ رِغِیْ مِیْرِغِیْسِ اَسْكَاسْتِكَه اَسْكَازِیْ
 اَسْكَاسْتِزِ اَسْكَازِ مِوَسِ اَسْكَاسِیْ مِسْكَاسِیْ
 اَسْكَاسَه مِسْكَاسِیْسِ اَقَايِكَه كِیْتَه قَايِیْسِ
 قَايِیْمَنْوَسِ اَز قَايِیْسِ مِیْقَايِیْسِ قَايِیْسَه مِیْقَايِیْسِ
 اَبِكَه بَهَنْ يازْمَنْ يازْمَنْوَسِ اَز بِ
 مِیْسِ اَبَا مِیْسِ اَوِیْكَه اَوِیْهَنْ اَوُغْرَسِیْ
 اَوُغْرَمَنْوَسِ اَز وِجِ مِوِیْ اَوُغَا مِوِیْسِ

اَوِیْبِكَه قُورِیْهَه
 اَوُورِیْسِكَه اَوُورِیْهَه
 اَز وِیْبِكَه دُوزْمَه

آذسه ده فی نسیس دسنوس ازده پی میله پی
 دهسه میله سین آلیسه لیش لیمه نوس
 ازلی پی میله پی لیمه میله سین آباراسره
 پراسری باراسرتین باراسرمنوس ازپراسری
 میاناسری باراسره میاناسرین ارمقسه
 ارمه پی ارمقین ارمه منوس اسارقمق پیبار پی
 ارمقسه میانرمق پی ارمقسه قوی قوقین
 قوسوس ازقوی پی مقوی پی قوی پی مقوی پی
 اواریکه وارپی وارین وارمنوس اوار پی
 میواری واری میوارین افیه قوی قوغاس
 قوغاوس ازقینی سفینی فیه میفید اذوکه
 دودی دوسین دوزمنوس اذدوسی میدوسی
 دوسه میدوسی **لسان اربعه شد بیان**

الامر

الاخذ کرفان طومق اینازما الیع فرختن
 صاتمق بولیمنا القراء خریدن صتون الماف
 اغورازما الشفاعه خوانتن دله مک زینا
 النعمین شرسنن بوغرمق زیموما الطبع بختن
 بشورمک اینیما الغرف طعام یکاسه نهادن
 قورمق کفوما الغسل شستن بیغامق اینما
 العذ شمردن صاتمق متریم ایناشه
 پیشانی ایناشین اینازمنوس اس پیشانی
 پیشانی ایناشه ایناشین اولسه بول
 بولیتین بولیمه نوس اسبول پی بولسه بولیتین
 اغوراسه اغورازی اغوراستین اغورازمنوس
 اغوراسی میانغورازی اغوراسه میانغورازین
 ازیتقسه زینا زیتقین زیمه نوس ازیتق پی

این کتاب
 در بیان
 لغت
 است
 و
 در
 بیان
 لغت
 است
 و
 در
 بیان
 لغت
 است

میزیتقی ز تقسه میزیتقیس از یوسه ز یوتی
 ز یوتین ز یوتوس از ز یوتی میز یوتی ز یوسه
 میز یوتی ایسیسه ایسی ایسیستس ایسیه یوتی
 اس ایسیسی میسیسی ایسیه ایسیسی سس
 اکسه کونی کونی کونی کونی کونی اس کونی
 کونه سیکه یوتیس ایینه ایلی ایلیس
 ایجه یوتی اس یلی میلی ایینه میلیس
 امتریه مترا متریس متریس متریس از متریس
 متریه میتریس **البیان** بن فضله ندیم خاوص
 پرورم و مفاد شناس بر اخترم و قمر تنک و سار
 و شواغل بسیار من اولمعدن ناشی تکلفات کثیره
 بالکلیه ملی اولوب مجرد مضاد رایله ماضی و مضارع
 بنانیه اکفا اولمشدر ز یوتی لک جمله سی تحریر

ام

امر عسر در بل متعذر انجق بواج ضعیفه معلوم
 اولدقده عاقله کافدر قصوری بولره قیاس استفاق
 اولنور ولسان مزبور کثرت تغفل و وفوت قیاس
 استفاق اولنور استعمال یله کشف و بیضاح اولنور
 والا کما یذبح فلما یله تحریر و تفهیم ممکن دکدر زیر اجه
 کلمات خلاف قیاس واقعدر قاعده اوزن کلنرا قفل
 من القلیلدر بناء علیه صیغ بمانیه دن بر مقدار ایضاح
 ابتدا کد نضوک صیغ سته دخی برای اخت صار طر ح اولوب
 مجرد مصدر رایله ماضی و مضارعی تسطیر اولنوب ما
 باقبسی ذهنه احاله اولمشدر تا فارسیه به کسافت
 و مستعمله ملالات و پر میوب مدت قلیله ده ختام میسراوله
بیان مصادر مختصران از صیغ سته الحیا و شرمیدن
 اولتانیق اذنه بوم اذرا یکه در پنه التیسلیان

فَاَمُوشَ كَرْدَنَ اَوْ تَمَقَّ اِقِسهَ حَيْمًا اِقِسهَ حَسَهَ اِقِسهَ خَسًا
 اَلْبَدْرُ بِاَشْبِدَنَ صَبْحَقُ اِسْقِرُوبِسَه اِسْقِرُوبًا اَلْوَكُوبُ
 مَوَارِسُدَنَ يَمَكُ قَوَالِيكًا اَقْوَالِكَيْسَه قَوَالِيكُوي
 اَلزَّوَلُ قُرُوامَدَن اِيَمَكُ قَاتَهَ وَاَزِمًا اَقَاوِيكَه قَاتَهَ وِي
 اَلزَّوَالُ فِرُوَاوَرْدَن اِنْدَرَمَكُ قَتَهَ وَاَسِيَاقَتَهَ وَاَسَه
 قَتَاوَرِي اَلْمَضَعُ خَابِدَن جِيَمَكُ مَايَزِمًا اَمَا سِيَسَه مَي
 اَلْبَلَعُ قُرُوَبَرْدَن لُومَقُ قَتَايَسُوَمَا اَقَتَايَسَه قَتَايَسِي
 اَلغَلِيقُ دَرَبَسَنَن قَبَاتِقُ اِسْفَالِيزِمًا اِسْفَالِيسَه اِيَمَا
 اَلغَلِيَانُ جُوسِيَدَن قِيَامَقُ اَوِازِمًا اَوِراسَه اَوِرازِي
 اَلسَّرَبِيَهَ دُرْدِيدَن جَرَسِرَلِقُ اِقَلَهَ مَا اِقَلِبِسَه
 اِقَاعَتِي اَلنَّقُوطُ بَرِيدَن صَبْحَقُ شَرْمًا اَشْسَزَكَه شَرَهَ نَه
 اَلطَّرِيَانُ بَرِيدَن اَوْجَمَقُ بِنَازِمًا اَبِتَاقَهَ بِنَا
 اَلخِيَاطَهَ دُوخَتَن دِيَمَكُ رَامَا اَرَانِسَه رَاغَتِي

المخوف

اَلْمَخُوفُ دَرِيدَن يَرَمَقُ اِقِسَسَكِرِمًا اِقِسَسَكِرِي
 اَلْمَخُوفُ خُفَهَ كَرْدَن بُوَعَمَقُ اِيَمِيَا اِيَمِسَه اِيَمِي
 اَلسَّيْعَالُ سِرْفَهَ كَرْدَن اَوَكْسَرَمَكُ وِيئِيَمِيَا اَوِقِسَه
 وِيئِيَمِي اَلعِطَاسُ عَطِسَه كَرْدَن اَكْزَمَقُ اِفْكَارِيَزِمًا
 اِفْكَارِيَسَسِيَكَه اِفْكَارِيَزِيَهَ اَلصَّحْكُ خَنْدِيدَن كُومَلَكُ
 يَه لُوَايَه لَاسَه بِلَا اَلجُكَاوُ كَرِيَهَ كَرْدَن اَعْلَمَقُ
 اِقَلَايِمًا اِقَلَايَسَه اِقَلَهَ يِي اَلعَصُ كَرِيدَن اِصْرِمَقُ
 ذَاقَامَا اَذَاقَاَسَه ذَاقَانِي اَلْمَصُّ مَكِيدَن اَمَلَكُ
 پِيَلِيَزِمًا اَبِيَلِيَسَه پِيَلِيَزِي اَلتَّقْبِيلُ بُوَسَه دَادَن
 اَوِيَمَكُ هَلِيَمًا اَقِيلِسَه قِيَلِي اَلصَّلْبُ بَرَاذَرَكَرْدَن
 بُوَعَمَقُ اِيَمِيَا اِيَمِسَه اِيَمِي اَلبَلُّ زَرْدَن اِصْلَانَمَقُ
 اَوِرْمَا اَوِرْقِسَه اَوِرَشِي اَلْمُوتُ مَرْدَن اَوَمَلَكُ
 اَبُو ثَامُوسُ اَبُو ثَانَهَ اَبُو ثِي اَلْاِيْمَاتَه مَبْرَايِيدَن

اولدورمک اسقونوما اسقونوی آینه سنا کردن
 یا یوبیق اقرنما اقسسه اقریزی اهدم خراب
 کردن یفق سالانما اخلاسه خلا الامتزان
 تحرز کردن صفتیق بدقیما ایدفسفتیکه بدفسویته
 الانلاذ بر کردن طولدومق بییزما ایهسه بییزی
 استبت دشتام دارن سوکک ایهوما ایهوفه
 ایهوی الصید سکار کردن او اولامق کیکرما
 اکیکنه کینا التخلیض رهانیدن فورتمق
 اقسیماتا اقسیمسه اقسه سسفتیق الفت نور دیدن
 فالوبلاماق ذیلوما اذیلوسه ذیلوی الشتم بوسیدن
 قوفلامق مبرزما امبریه سیریزی الزوق چسیدن
 طتمق ذیکازما اذیکیمسه ذیکازی الشغین کیم کردن
 طتماق ذیکازما اذیکیمسه ذیلیمازی المور کدشتن

بجمل

بجمک برانما ایه راسه برنا الوجیدان یا فتن
 بولق اورما اوریکه اوربستی الفقدان کور کردن
 بیورمک خانما اخلاسه خانی انجور کسبیدن
 بجمک سرما اسپر سرین الانخاب کوبیدن
 اوتلک اذیالمه اذیالقسه اذیالهی القیل
 تافتن بولک استریمه استرینه استرفی الحبه
 سهر کردن سونک اعایما اعایسه اعاییزی
 اللبس پوشیدن کیمک دیما ادیهه دیجی
 الوزن سبیدن دارتمق قبانیزما اقبانیه
 قبانیزی التصدیق باور کردن اناقم ستمما
 ابسنیه بسنوی العود کوبیدن دتمک
 غایرما اغایر غایری الازیکه تکیه زدن
 طلیتمق قوزنما اهوریه قوزیزی اللقب بانی کردن

اوتوق بِنما اَبَسَه بِه زِي التَّوَضِيَةِ سِيَا رِي كَرْدَن
 اَصْرَاقِ بَا اَكْلِيَا اَبَا رَا كَرَنَه بَا رَا كَرِي اَلَا طِفَاءُ
 فَتِل رَا كَشْتَن سُو نَدَرَمَك اِرْوِيَا اِرْوِيَسَه اِرْوِيَكِي
 اَكْشَاوَبِ اَسَا كَرْدَن اَسْمَك حَا مَوْرِي مَا اَحَا مَوْر
 يَسْتَكِه حَمُورِي تَه اَلْفَجَلَه زُو ر كَرْدَن جَا يَك اِي تَمَلَك
 اِعْلِي غُورِيَا اِعْلِي غُورِي ي اِعْلِي غُورِي اِي حَك حَا رِي دَن
 قَا شِمَا ق اِقْتِي زِمَا اِقْتِي سَه اِقْتِي اَلْبَلُورِ دَر تَكِي دَن
 اَكَلَمَك اِرِي مَا اِرِي سَه اِرِي اَلتَّوْرَم اَمَا سِي دَن
 شِي شِمَك بَرِي مَا اِرِي سَتَكِه اِرِي سِي اَلنَّهْرَم كُو اِرِي دَن
 سِي مَك حُومَا اَحُوتِسَه حُوتُوي اَلتَّمَاعِ شِي نِي دَن
 اِسْتَمَك اِعْرِي كَا اِعْرِي كَسَه اِعْرِي يَا اَلذَّك مَالِي دَن
 اَوْرَتَق اِرِي مَا اِرِي سَه رِي وَي اَلزُّوقِ لَعْرِي دَن
 سُو رَجَمَك اِسْقُودَا مَا اِسْقُودَا يَسَه اِسْقُودُ فَي

الوضيعة

اَلوَضِيَعِ زِيَادَن حُومَقِ وَا رِمَا اَوَالَه وَا يِن اَلتَّسْبِيَه
 مَانِي شَن بَكْرَمَك اِسْتَا زِمَا اِسْتَا سَه اِسْتَا رِي
 اَلوُؤُبِ جَسَانِ صِي جَا سَقِ بِي دِمَا اِبِي ذِقَهه بِي دَا
 اَلغُرْلُ رِي سَتَن اِر كَمَك اِقْلُوزِمَا اَقْلُوسَه اِقْلُوي
 اَلرُّوْبِ بَرِي شَسْتَن يَمَك حُو اَلبِي كَا اَحُو اَلكَبَسَه
 قُو اَلكُو ي اَلصَّبِ رِي شَتَن دُو مَك شِي مَا اِسِي سَه
 شِي نِي اَلتَّبُ رِي شَتَن يَمَك اِقْمَه فِرْوِيَا اِقْمَه
 فِرْوِي سَه اِقْمَه فِرْوِي اَلانْخَالِ رِي شَتَن اَلْمَلَك
 اِقْنِسَارِي مَا اِقْنِسَارِي سَه اِقْنِسَارِي ي اَلتَّقَا طِرُ
 جَكِي دَن طَا مَلَقِ اِسْتَا زِمَا اِسْتَا فَه اِسْتَا رِي
 اَلرُّوْبِ كَلَا خَتَن اِرِي مَك لِي مَا اَليَسَه بِي اَلشَّقُ
 شِي كَا فَتَن بَا زَمَقِ اِسْتَا كَرِمَا اِسْتَا سَه اِسْتَا كَرِي
 اَلزُّي اِرَا سَتَن بَرَمَك اِسْتُو لِيَا اِسْتُو لِي سَه اِسْتُو لِي

التَّسَاحَةَ سُوَيْدَانَ صَاغُورَ صَغْفَرَ مِرْوَلُورِيَّةَ امِرْوَلُو
 نَسِيكَه مِهْرُولُوغَاتَه الْاِفْرَاقَ جِدَايِدَانَ اَبْرَلِقَ
 اِقْسَه خُورِزْمَا اِقْسَه خُورِسَه اِقْسَه خُورِزْمِي
 اَلْهَيْبَةَ بَحْشِيْدَانَ بَغْسَلْمَقَ خَارِزْمَا اَسْرَامَه خَارِزْمِي
 اَلْحَقَ سُرْدَانَ تَرَاشَ اَلْمَلِكِ اِقْسِيْرِيْرْمَا اَقْسِيْرِيْسَه
 اِقْسِيْرِيْرِي اَلْتَدَخُّجَ غَلَطِيْدَانَ بُوْرَاكْمَقَ جُوْرِزْمَه
 اَجُوْرِيْسَه جُوْرَلَا اَلْتَفْحَ دَمِيْدَانَ اُوْرُوْمَكَ
 فَيْسِيْرْمَا اَقْسِيْسَه فَا اَلْاِسْتِخْيَا سُوَيْدَانَ
 اُوْتَمَقَ اِدْرُوْبِي اِدْرَايَكَه اِدْرَبْتَه اَلْتَرْمُ بَحْشُوْدَانَ
 اَسِرْكَكَ بِيْمَا اَلْبِيْبِيْكَه لِيْبَاْتَه اَلْتَعْلِيْقَ اُوَيْغُرَانَ
 اَصْمَقَ اِقْوَمَازْمَا اِقْوَمَاْسَه اِقْوَمْنَا اَلْقَرْسُو
 دِيْشَانْدَانَ دِيْكَ فَتَهْمَا اَفِي تِسَه اَلْقَرْدُ رَانْدَانَ
 سُوْرَمَكَ زَيْغُوْمَا اَزْبُوْقَه زَيْغُوْفِي اَلْتَفَاتِيَّةَ

ابدادن

اَبْدَادَانَ صَوْلَامَقَ بُوْرِيْمَا اَبُوْسَه فُوَيْزِي
 اَلْعَبُوْدِيَّةَ پَرَسِيْدَانَ طَهْمَقَ اَبْرَسَ كَنْزِيْمَا اَبُوْكِيْسَه
 اَبُوْسَ كِنَه اَلْبِيْاحَه شَاوَرِيْدَانَ بُوْرَمَكَ فُوَيْزِيْمَا
 اَقُوَيْبِيْسَه فُوَيْلِبَا اَلْبَجْرِيَّةَ اَزْمُوْدَانَ صِنَهْمَقَ طَلِيْرِيْمَا
 اَدَبْرِقَه دِيْرَا اَلْوَصُوْلَ بِيُوْسَتَانَ اُوْلَشْمَقَ اَزْمِيْمَا
 اَزْمَقْسَه اَزْمَقْسِي اَلْقُنُ كَنْدِيْدَانَ فُوْفَقَ اُوْرُوْمِيْرْمَا
 اُوْرُوْسَه اُوْرُوْبِي اَلْبَلِي بُوْسِيْدَانَ جُوْرُوْمَكَ
 سَاهِيْمَا اَسَايِيْكَه سَاهِيْسَه اَلْتَقَبُ سَفَاتَانَ
 دَلْمَكَ اَزْمِيْمَا اَزْمِيْسَه زَيْبَا اَلْخَبِيْرَ
 خِرَامِيْدَانَ صَالْمَقَ سِيْرْمَا اَسِيْسِيْكَه اَسِيْسِيَه تَه
 اَلْجَامِعَةَ كَامِيْدَانَ سِيْكَكَ غَامِيْمَا اَعَامِسَه خَامِي
عنايت دَبَلِي بَرَلَه مَصَادِرِحْسَنَ خَتَامَ وَاَحْسَنَ وَجِهَه
 اُوْرُوْرَه تَمَامَ اَوْلُوْبَ لَكِنْ اِنْسَانَ نَسِيْاَنْدَانَ سُسْتَاوَقَ

اُولَمَعِن سَهَوِخَطَادَن خَالِي اَوْلَدِيغِي بَدِيهَدَر بِنَا: عَلِيه
 اَشَبُو كَابِه حَرَكَات وِسكَات بَابِنْدِه سَهَوِ اَوْلَقِ اَحْمَالِن
 دَفْعِ اَبَجُون بَرَقِ قَاوْنِ اِبْرَادِ اِيْدِه لِيْم **قَاوْنِ** اَوَّلِ ضَمْتُهُ
 غَلِيظَه اِفْتَصْنَا اَيْنْدِيكِي مَحْلَدِه عَدَمِ حَرَكَتِ بَرَلِه مَوْسُومِد
قَاوْنِ ثَانِي كَافِ عَجِي اَوْلَانِ بَرْدِه نَفْطَلِه ثَلَاثَه صَغِيرَه اِيْلَه
 سَعْلُومِدَر **قَاوْنِ** ثَالِثِ كَافِ صَغِيرَه كِي نُونَه قَرِيْبِدَر
 وَنَفْطَلِه وَاحِدَه اِيْلَه سَنَقُوطِلِدَر **قَاوْنِ** رَابِعِ لِسَانِ يُونَانِيْدِه
 وَاَقَعِ كَاهِ قَرِيْبِ اَوْلَانِ قَافِ كَلْدَكْدَه بُونَكِ دَخِي فَوْقِيْتَه
 اَوْجِ نَفْطَلِه وَضَعِ اَوْلَمَشْدَر جِيْمِ فَارِسِي اَوْجِ نَفْطَلِه
 اِيْلَه مَوْسُومِ اَوْلَدِيغِي اَشَهْرِدَر **وَدَخِي** بَرِاسِمِ مَوْثِنْتِ
 اَوْزَرِيْنِه حَرْفِ جَرِ كَلْدَكْدَه اَوْلِ حَرْفِ جَرِه بَرِ لَفْظِ **جِي**
 وَمَذْكَوْ اَوْلَدَقْدَه بَرِ لَفْظِ **وِ** اَلْمَاقِ اِيْتَمَكِ قَاعِدَه سِي كَلِيْتَه دَر
 اَبُو قُجَارْتِي اَبُو نِي نِي وَبُو كَا كِي اَوَّلِي ثَانِيْنِيْثِ

اَبَجِي

اَبَجِي اَوَّلِكِ مِثَالِيْدَر كَذَلِكَ اسْمِ اَشَارْتَه مَشَارَالِيَه
 مَذْكَوْ اِيْسَه اَخْرِيْنِه نُوْسِ وَاَكْرَمُوْنْتِ اِيْسَه نِي اَلْمَاقِ
 اِيْدِرَلِ مِثَالِي اَكِيْتُوْسِ اَكِيْبِي كِي بُونْدَن صَنَكْرَه
 بَابِ ثَانِي اَوْلَانِ اسْمَا سَتَوْعَه بِحَسْبِ الطَّاقَةِ بِيَاْنِ
 وَتَصْرِيْحِ وَكَابِيغِي تَبِيِيْنِ وَتَوْضِيْحِ اِيْدِه لِيْم **بَابِ**
ثَانِي اَسْمَاءِ بِيَاْنِنْدِه دَر اسْمِ ثَاوَاْدِ اَوْ نُوْمَا
 اَوْ نُوْمَانَا اَللّٰهُ خَلَا تَكْرِيْمِي شُوْشُوْسِ دَخِي دِرْلَر
 صَمْتَه صَرِيْحَه اِيْلَه جَمْعِيْدَر رَسُوْلِ بِيْغِيْبَر
 اَللّٰهُ اَنْجَبِي بَرُوْفِيْنِيْسِ بَرُوْفِيْدِيْدَسِ بَرُوْفِيْنِيَاْدَسِ
 اَمِيْنِ اسْتُوَاْرِ مَعْتَدَكِيْبِي بَسْتَقُوْسِ صَعُوْرَسِ
 صَعُوْرُوْنَكِ جِيُوْ عُوْرِي كَلُوْرِ عَيْنِ مَجْمَعِ نَكِ ضَمْتِ صَرِيْحَه
 سِيْلَه جَمْعِدَر بَسْتَكِي دَخِي دِرْلَر اِيْمَانِ يَاوَرِ دِيْنِ
 بَسْتِي بَسْتِيْسِ دَلِيْلِ رَهْمَا بُوْلِ كُوْسْتَرِيْجِي

ماہیتین جِسْرَاتَسَن مَانِنَادَس قاصِد بِيَك
 اولاق جاقونا چاقون مَلَك سُرُوش فِوشْتَه
 اَنكَلُوس اَنكَه پي سَمَا اَسْمَان كوك اوردوس اولان
 فَلَک خَرَج چَقْرِيق اَزوبِغَا اَزوبِيس شَقَق
 سُرُخ اوسْتَب اَنخَام فِرَالِغِي فوكينا دا جِنَقِناس
 فوكيادَس قَلَق سِبِدَه دَم دَام يَرِي سَبَزَلان اَجْمَه
 اَسَبَزَلان اَس اَمَق كَنار اَسْمَان كوك كَناري اَقَا طور اَو
 اَقَس شَيطَان دِيو شَيطَان ذَه مَوْناس اَز اَو و لو س
 قَنار اَسنوس اَلتَمَس اَفْتاب كوش اَلنِوس اَلنِبي
 قَرْمَاه اَي قَضاري فَعَرَبَا كَاهَه قَرَب قَرَاة اولنور
 نَحْم سِنارَه بِلدِيز اَسَبَزو اَسَبَزو اَسَبَزو اَسَبَزو
 اولكو بِلدِيزي بِلبا بِلبَس صاعقه غِرِو كورولدي
 اورودي اورودس بَرَق بَخَو شَمَسَك اَسَبَز اَفِي

اَسَبَز اَفِي

اَسَبَز اَفِي بَلَع بَرَق قَار شَوِي شوكَا
 بَرَد بَكْرَك طولو فَوَسَلِي فَوَسَلِي مَطَر
 باران بَغُور اوروشِي اوروشَس سَعَاب اَبَر
 بُولوت نَقِي نَغِيَا فَوَس فُورُح سَرَب عَلِيم سَمَا
 چِكْران اولورِي لوزيا حَر كَرْمَا اِسَبِق رَسَنَا
 رَسَس فَايسَا قِيلا قِيلاس بَرَد سَرْمَا صُوق
 اَفِي يوس اَفِي يوس اَفِي يوس اَفِي يوس اَفِي يوس
 فُونيا فُونيس دَناد اَش دَه جِقاق بَر و و لَس
 بَر و و لِي نَحْم اَنكَش سِبَاة كُومَر مَاورو
 فَو و و لِي رَعاد مَاكْرَك كُول اَو رِيخ بان
 روزكار انه موز عاصف روزكار سَخْت انه موز
 شَدَت لِي روزكار انه بِيكي رُخا روزكار نَم
 بَواش بِل سِفَاوَس انه مَوَس نوز رُوشن اَفِي

روز و موز اَو رِيخ بان روز و موز
 روز و موز اَو رِيخ بان روز و موز

ایدنلک هوس ربیع بهار یاز فالوگرې شیئا
 زهستان هیش شهوناس آئوم امروز بوکون
 سیمه رو عذا فرنا یارین تاشا اس دی دوت
 اولپس قبل الامس پریز اونه کون او بروقس
 قبل اس الامس پین پریز اونه کون اول
 اذ بروقس لیل الامس دوش دون کجه یساعان
 سنه سال پیل اخرووس یوم دون کوندز
 مه راسه رس لیل شب کجه نقنا نقاس
 مساشام اختتام ارغا نیست جمعی ظلمت
 تاریک قانلق استعوتیدی استوتنادس القلمت
 الشدیده تارک سخت بک قانلق پیا استعوتیدی
 غره ماه نوکی ای کوزو قاری قاریه کوزیا
 البدر ماه نما ای طولوسی به موسی به سوسس

دنیا

دنیا این جهان بودنیا ابانوقوز موس فوزی
 آخرت ان جهان آخرت فانوقوز موس وفازی
 ظل سایه کولکه اسکانو اسکن شهر سیام
 ماوروزه رمضان رمضان رمضان عید
 فوزوز بیانه لایری لایرس جنت بهشت
 اوچماق باران یسو برادی جهنم دوزخ طامو
 پیا پپس عذاب اشکجه رحمت اشکجه ما
 اشکجه ستا اسوع هفته هافتا اوزو مانا
 اوندومادس انجعه اذینه جمعه پاراسکی
 السبت شنبه جمعه ابرته سی ساواق الاحمد
 یکشنبه بازار کوی کیریاکی الارشیر
 دوشنبه بازار ابرته سی دفتر التنا
 سه شنبه صالی طبرین الاربعه چهارشنبه

چاشنيه نمازى آنچيس بچشنيه پيشنيه
 بفتى صوم زوزه اوروخ پيشنايفضا لليل
 نيم سب كجه ياريسى مسافنا صلاوة نماز
 قولوق ايروسكيني صلاوة الظهر نماز پيشين
 اويله نمازى سمر بويرسكيني صلاوة العصر
 نماز پيشين ايكندو نمازى استرنا ايسر وسارغو
 صلاوة المغرب نماز شام اخشام نمازى تاخشانو
 پوسكيني صلاوة العشاء نماز خفتن باشو نمازى
 توباجى پوسكيني صلاوة الفجر نماز بايداد صباح نمازى
 قوبونو پوسكيني نيم مدتب اختر دنبال
 قوزوقاويلدز اورانا وانسترو ندا زاله جيه
 اذروسولا ضبات هر طغده كي دو مان اسفود فاله
 في بيان الارض وما يناسبها

بريوارغو
 روى لغندر
 ايكندو نمازى
 وقتى نيكدر
 وهم

لارض

الارض زيبين بر ايسين زاب خاك طبراق
 حوما مكان جاي محل طلوبوس طربون
 راه بول اسيراملا جبل كوه طاع ووب
 اغوري زميل ريك قوم اسوجا امو مدد
 كلوج كسك وولا قاس طين كل جاموز
 پلوس پلويلا ما آب صونه رو بزجاه
 قوبو بغايندى جيسر بل كوبرى يوقبرى
 طاق طاق طشدن كمر قارى عين چشمه
 پكار زواقله غا نهر جوى ابرمان بو طاموس
 پتامو بلاسى اترى اين پايپانثيا بعيد
 دور اوزاق الارضو قريب نزدك بقاين
 قونا هوق زير اوست ابوابوا ابوانو تحت
 زير اشلى ابوقاطلو قاطو رويغ بالا يوكسك

لارض
 ارض
 ارض

اینیلا ارفع بالانز بک بوکسک بولا اینیلا
 ایام پدیس اوک اوپوس خلف پس ارد
 اوپسو عقبه فراز بوغن دیزوما جدر
 نشیب آبش شیش بیما نمکه کوی نمکه
 بیوکا مرغی چراگاه اولاق و سفارا
 مستقیم هموار دوس طوغزی اده تو میب
 رات صاغ دفسیا شمال جب صول زروا
 حجر سنک طاش پترا حصا سنک لایح
 جاقیل مایخی خونخالی حجر العظیم سنک بزرک
 بیوک طاش مغالی پترا عشب کچاه اون خورلوا
 شیمیر درخت نازه اعلاج دذرو فوع شاخ ذال
 اولانستوعصا چوب دکک وزغا دلوه دولوغه وازوا
 حبلی رسن ایب اشکیچی فقیرتک دیب بانو

خزان دغی یرو
 نغمه بوله طاش عربده
 عشق دیرلر عربده

قنات

قنات کاپیز کپیز کپیزی عذب آب شپیرین
 ملنوصو اغلیکی سرو حما، لانی سبه جاموز
 ماورورپاوس وادی کرپوه ده لاهو کاهه فریب
 قنات اولنور ایرباکی دخی دیزلر قنات کزد بانسپالی
 جاق خشک قرو افسرو رملب تر نازه
 اخلورو دزوسرو جنت بوستان باغجه
 پرووب قلّه بوته دبه دهنی قاطع الطریق
 دهنن بود کپیچی اقلندس چسرا طاس حصان
 دیز ولایت خورا ساریق دزد خرسین
 اقلندیز محافظ دذدار قلعه کوز دچی قومانداریس
 قویه ده کوی خوربو فلاح دهقان خورلایس
 بقرة الزرع کاو کشت زار جفت زوغاری
 المزرعة کشت زار ترلا خورای بیبا، کاز کپیز

يابو اقبيريو جنداز ديوار دووار تيجو
 انزابا لاجر خاك سرخ فومى طبراق فوكوخوا
 انزابا لاجر خاك سفيد بياز طبراق اسپروخوا
 جانب سو ياك اباده
في البحر وما فيه
 بحر دريا دكيز يالو نهر جوى
 جاي بوتاموس البحر المالح درياي شيرين
 طلودكيز عليكن يالوس السمك ماهي
 باليق انباري الصفارغ عوك قبلوبغه
 وازدهوس الزخلف سنك پست قبلوبغه
 فومبا السطبان خارجك بنگ فاوروس
 السمك المالح ماهي نمكين طوز لوبالوق الاجر سوانباري
 السمك الطري ماهي نازه نازه بالوق اخلوروانباري

السمك

السمك الحية سار ماهي يلان بالوق اسه لب
 السفينة كشتي كجي فاراوي
 رفس السفينة كشتيان كجي فواو كيرس
 القناب ماشه كشتي كورك افكارى
 القنار بادبان ليكن فواو ياباب
 الدفه دنبال كشتي دومن بيموب
 المرسة لكر كودسوري فواو وسپه رو
 الصاري كاردار كشتي طانفه فواو پين
 البكرة مقرة مقرة مقاراس
في بيان القادرات
 الذهب زر التون خروساني خروسافيا
 الفضة بيم كوش اسبي اسماكا
 الخناس ميس ياقو ياقوي ياقوريا

الرصاص ازرير قلاي قلاي قالايا
 الزيق سيماب جوار جوادس
 رصاص الاسود سرب قوشون موليو موليويا
 الشبه شبه رويج بروجوس رويج
 الحمد اهن رموز سبذرو سبذورا
 في بيان اعضاء الانسان
 الراس سر باش كفاي كفالس كفاليا
 الدماغ مغز بيني اومكالو اومكالوت
 الجبهة پيشاني آلن قوته لو قوته لا
 القفا حبرة آكه قفاس قفادس
 اللانف بيني بورون مبيتي مبيس
 الاذن كوش قولق افقي افشيا
 الحاجب ابو قاش ايرودي ايروديا

العين

العين جسم كوز اماي اماشيا
 الهدب مزكان كريك اماوقلاذو اماوقلاذو
 الجفن پيله كوز قباغي تامايو تابانوقباكا
 الخال خال بلكه آليا آليس
 الحمد رخ بلكان ماغولو ماغولا
 الفم دهان اغز استوما استوماننا
 اللحن زنگدان آكك پيغوني بيوككا
 الشفة لب دودق اشپيل
 اللسان دندان ديش اذودج
 اللسان حنود قوكرت سانبو
 اللسان حنود سوبك ميسيا
 اللسان جهمان سيدك قزوليو
 اللسان كپين بوق اسفانوا

اَخْلَا خَالِجَا اَيَاقِ بُولِي مَوْمُونِيَا
 اَخْرَاطِينِ خَرَّاطِينِ صَوغَلْجَانِ اوردِمُقَاسِ
 اَلْكَفِ كَفِ اِيَهْ اِلَا اَجِي
 اَلصَّبِغِ اَنكَشْتِ اِرْشَقِ ذَاقْتِيَلِي
 اَلشَّعْرِ سَوِي سَرِّ سَاجِ مَالِي
 شَعْرُ الْمَضْمُونِ مَرْغُولِ اوردِشِ سَاجِ اِيَلِهْ سَوْمَالِي
 اَلضَّغِيرَةُ سَوِي نَافْتِهْ اوردُكُو اِبْلَقُسُونَا
 شَعْرُ اَلْاَسْوَدِ سَوِي سِيَاهْ قَرَسَاجِ مَاورُومَالِي
 شَعْرُ اَلْاَبْيَضِ سَوِي سَفِيدِ بَاضِ سَاجِ اِسْبَرُومَالِي
 شَعْرُ اَلْاَصْفَرِ سَوِي زَرْدِ صَرُوسَاجِ اِقْسَانَا مَالِي
 اَللَّحْمَةِ رَيْشِ سَقَالِ بِي يَهْ كَا
 اَلْمَلْحَقِ كَلُو بُوغَزِ لَو
 اَلشَّارِبِ بَرُونِ رِيَقِ مَوْسِنَا كِي

الوجهه

اَلوَجْهَةِ رَوِي بُوَزِ مَوْزِي
 اَلْكَفِ دُونِ اومُوزِ لَوْمُو
 اَلزَّرَاعِ بَارُو قَوْلِ رِاجُو
 اَلشَّاعِدِ اِرْشِ يَلِكِ نُوْبُوسِ نُوْمَانِقُو
 اَلْيَدِ الْبَيْتِي دَسْتِ رَاسْتِ ضَاعِ اَلْ دَقَسَا شَرَا
 اَلْيَدِ الْبَيْتِي دَسْتِ جَبِ صَوْلِ اَلْ زَرُوسَهْ رَا
 اَلظَّفَرِ نَاحُونِ طِرْناقِ اِنِشِي
 اَلصَّبِغِ اَنكَشْتِ بَرَمَقِ ذَاقْتِيَلِي
 اَلْاِنْبَاهِ اَنكَشْتِ سُرُكِ بَاشِ بَرَمَقِ ذَاقْتِيَلَا
 اَلْمُخْنَصِرِ كَالُوْجِ سِرْجِهْ بَرَمَقِ بِيچُو ذَاقْتِيَلِي
 اَلْاَبْطِ بَقَلِ قَوْلْتُونِ اَبَاسْقَالِي
 اَلصَّبْرِ سَبِيَهْ كُوْكُنِ بَهْ لَبِ
 اَلْبَطْنِ شِيخْمِ قَرِينِ كِنَا

الظهر بشت ارقه راشب
 الكندي بنستان ممة ويزي
 الشرة نافة كوكب اوفالونالي
 الكايرة نهيكاه بوش ير بلورو اوفكروس توبوس
 الجنب بهلو يان ايانا نوقور مكو
 المقعد نشتسيكاه اونوراجقير فالتوسيا
 الحجة سرور اوچه فقولونابلاين
 الخد زان اوليق نوايمروايا بوانوليانا
 الركة زانو ديز عوننا صو
 الساق ساق باجاف اجب
 العانة زهان قايق نوفالو اوفانوق
 الرجل باي اياق بوظا
 الكعب برول طووق استراعلو افير نادخي برير

الفرزدق

المصراان روده بفرسق اده رو
 المشانه ابلان فاقوق نوقزولو توبوس
 العجلال سيرز طلاق اسيلينا
 المزاره زهعه اود عود خولب
 القلب بيل بورك فوذ يا
 الكعب شس جيكرا اسقوطي
 العرق خوي تر در ادروس
 العظم اوسخون كهمك فرقالو
 الجلد بوست دري اوبسي برويا
 الدم خون فان اما
 اللحم كوست ان اقرياس
 العصب بي سيكر تورو
 القيق ريم ادين اوبوس

الدَّمْعُ	ارشك	كوزباشي	ذاقربو
الْمُخْصِيَّةُ	خايه	طشاق	ارشيدبي
الذَّكْرُ	كيز	سيد	ايسولب
الْفَرْجُ	كس	آف	موفب
الدُّبُرُ	كنه	كود	قولو
المِرْفَقُ	وارين	ديسك	امونا
السِّرْبُ	بدست	قارشن	يشامب

في بيان وصف الانسان

الانسان	مردم	ادم	افروبوس
الذَّكْرُ	نر	اركله	سرنقو
الانثى	ماده	ديشي	تليبقو
المرأة	زن	قاري	ينه فا
الوجه	شومر	قوجه	ادراس

الزوجين

الزوجين	جفت	جفت	ادروينو
الفرد	طاق	اركن	الادر فوس
الابن	پسر	اوغل	بوس
البنات	دختر	قز	يشانه را
الابوة	دوشيزه	قيز اوغلان	قوبليا
العموز	پره دن	قوجا قري	اغرا
الشيخ	پير	قوجامان	به روس
الشيخ الغاني	پير غر قوط	بلك قوجان	بروس فاقارس
الاخ	برادر	قزندانش	ادر فوس
الاخت	خواهر	قزندانش	اذرفي
الصبي	كودك	جوجوق	بدي
الاب	پدر	بابا	كيري
الام	مادر	آنا	مانا

الرَّبِّبُ بَسْرَزَنْ أَوْكِي أَوْعَلْ بَرُوعُنُوسُ
 الرَّبِّيَّةُ دَخْرَزَنْ أَوْكِي قَبْرُ بَرُوعُونُ
 الْخَالُ خَالُ دَاعِي جِهَانَسُ أَرْزَهُونُ
 الْعَرُّ دَارْزِيدَرُ عَمُوجَا بَارْبَا
 الْخَالَةُ خَوَاهَرْمَادَرُ خَالَا جِهَانَسُ أَدْرِفِي
 الْعَمَّةُ خَوَاهَرْبَدَرُ نَبِيَهْ أَدْرِفِي تَوَكْرُو
 أَبُو الرَّوَجِيهِ زَنْ بَدَرُ فَابِنِ أَنَا بِنْتُهُ رُوسُ
 أُمُّ الرَّوَجِيهِ زَنْ مَادَرِي فَابِنِ أَنَا بِنْتُهُ رَا
 الْجَدُّ بِنَا بِيُوكُ بَابَا بَابُوسُ
 أُمِّجَدَّةُ بَزْرِكُ مَادَرُ بِيُوكُ أَنَا مَنَاهِي مَانَا
فِي صِيُوبِ الْإِنْسَانِ
 الْأَعْمَا نَابِيَا كُورُ إِنْسَرُ لُوسُ
 الْأَصَمُّ كَرُّ صَغِيرُ قُفُوسُ

الأخروس

الْأَخْرُسُ فِي زَبَانِ دِلْسِي زُورُوسُ
 الْأَخْرُوبُ كُوزْبِيشتُ فَا نُبُورُ قَبُورِسُ
 الْأَصْرَاحُ لَنْكَ طُوبَالُ فُوجِسُ
 الْأَفْرَاحُ كَلُّ بَاشِي طُوبُسُ قَسِيدِي
 كِبْرُ الْبَطْنِ بَزْرِكُ شَكْهْ قَرِي بِيُوكُ كَلْبِيَانَسُ
 كِبْرُ الشَّارِبِ بَزْرِكُ بَرُوكُ بَرُوكُ بِيُوكُ مَوْسْتَقَاتُوشُ
 الْقَبْلُجُطُ بَادُ كَنْدُ دَبَهْ صَقَائِسُ
 الْمَجْدُنُ مَدْحُوشُ دَلِي زُورُ لُوسُ
 الْأَقْلَقُ فِي خِشْتَهْ سُنْسِي سُنْسِي أَسْتَهْ قُنُوسُ
 الْأَلْتَعُ تَنْكَ زَبَانُ بَلْتَنُكَ طَرُورُ لُوسُ
 الْخُرْطَانُ فَرُوتُ بُونَامِشُ بَرُوسُ فَا فَا رَسُ
 الْمَعْرَضُ دَلَالَهْ بَزُونُكَ رَهْبَا لُوسُ
 الْقَهْبِيَّةُ رُوبِي بِيُوكُ أَوُورُوسُ بُونَانَا

بَرُوكُ
بَرُوكُ

المأون	محت	أبته	بيودز منوس
الغلا	والعطي	خيز	بوشت غامينو فوبه
الستائل	خواهنده	دكنجي	اذيا فوكارس
في كلمات المنضارين			
الكبير	بورك	بيوك	معالو
العظيم	به	اولو	معالو
الصغير	كه	كوجك	ميجو
القلوب	دراز	اوزون	سقرى
القصير	كونه	قصه	فودوس
العريض	بهن	اللو	بلاقب
الوسط	ميان	اورطه	مه سي
الخافه	كران	كنار	اقرا
العالي	بلند	بوكسد	ايسلا

الاسقل

الاسقل	بست	انجق	حامسلا
التعبيل	كران	اغيز	وارم
المخيف	سبك	بيجي	الافرو
التمين	فريه	سميز	باشي
التعب	لاغر	اريف	لغنو
الحش	درشت	بوغون	خودرو
الرفيق	تنك	يوفته	ايسلو
القاع	نوم	يوشق	الاولو
التاشق	حشك	فورو	اوتسرو
الطري	زانج	اذرو	سرو
الفارس	سوار	اصلو	قاوالارس
الزابل	بياده	يايا	پزوس
البعيد	دوز	اوزاق	الارغو

سوقو

الْقَرِيبُ تَرْدِيكَ بَيْتَيْنِ قَوْدَا
 الصِّدْقُ رَأْسُ كَرْجَلِ أَشْيَابَا
 الْكُذْبُ دُرُوعُ بِلَانِ ائِسْوَاطَا
 الْفَاخِرُ دَرُونِ ائِنْدَه كَرْجِي يَارَسَنُوسُ
 الْخَارِجُ بِرُونِ ائِنْدَه جَفِي جَفِي اَوِغْرَسَنُوسُ
 الْغَالِي كِرَانِ بَهَالُو اَقْرِي وُو
 اَلرَّخِيصُ اَرَزَانِ اَوْجُوزِ اِفْتِنُو
 اَلْمَلِيحُ بِنِكِ اَيُو قَالُو
 اَلْقَبِيحُ زِيشتِ جِرَكِيْنِ فَاقُو
 اَلْمَحْسَنُ خُوبِ دَلَبَرِ اَوْمُورِ فُو
 اَلْمَنْظَرُ الْقَبِيحُ بَدْرُوي جِرَكِيْنِ نُوْزِ اَسْكُو
 اَلْمَلْبِيعُ كَرَسِنَه اَخِ بِنَارِ مَنُوسُ
 اَلشَّبَعَانُ سَبَرِ طُوقِ خُوزِ تَارِ مَنُوسُ

الغليظ

اَلْغَلِيظُ سَتَرَقِبَا بِاَشْيِي اَلْحِي زِنْدَه دِهْرِي زُوْدَا نُوْسُ
 اَلْمَتِّ مَرْدَه اَوَلُو اَبُوْنَا مَنُوسُ
 اَلْاَكْبَرُ مَهْتَرِ بَلِكِ بُوْكَ بُوْلَا مَعَالُوْسُ
 اَلْاَصْغَرُ كَهْتَرِ بَلِكِ جُوْكَ بُوْلَا مَجْجُوْسُ
 اَلصَّبِيحُ تَنْدَرَسْتِ صَاغُ يَرُوْسُ
 اَلْمَرْبِيضُ حَسْتَه صَبْرُو اَوَسْتِيْمَه نُوْسُ
 اَلْقَبْلُ بِيْشِ اَوْلَا اَوْبُرُوْسُ
 اَلْعَبْدُ بِيْسِ صُوْكَ اَسْتِرَا
 اَلْمَهْرِيْنُ اَسَانِ قَوْلَايِ اَقْقَوْلَا
 اَلْقَصَبُ دَشْوَارِ كُوْجِ زَسَقُوْلُو
 اَلْكَثِيْرُ بِيْسِيَارِ جُوْقِ بُوْلُكِ
 اَلْقَلِيْلُ اَنْدَكِ اَزِ لِيغُو
 اَلْاَزِيْدُ بِيْشْتَرِ بَلِكِ زِيَادَه بَرِيْسُو

الأقل	كمنز	بك	آز	بولا	ليغو
التظيف	باله	اربي	بانز	قو	
النجس	مرطاز	سونداز	ورومز	سنو	
العدو	دشمان	دشمان	اوژوس		
المتاجب	دوست	ناز	فيلوس		
العقب	دبر پرنه	اسكي	بالسو		
الجديد	نو	بيكي	كنور	يو	
المتاروق	راست كو	طغري	سوليبي	النيوس	
الكاذب	دروغ كوي	بالانجي	اپسونا	ناريس	
الزائد	پيش	اروق	بريسو		
التافض	كه	اكسيد	لفتو		
الواسع	فراخ	كه كيش	ابلاطى		
الصبق	تنك	طار	استنو		

حيز

خار	تبيكي	ابلك	قالوس	سپي
الشر	بدي	كنولوك	فاقوس	سپي
الغريب	بيكانه	بيانجي	افسونا	ناريس
العراق	جزد مند	عقبلي	ارغوس	ستقوس
الاحق	مدهوش	دلو	اره	نوس
الغني	نوانكر	زنكبن	بلوسوس	
الفقير	كدا	يوخسول	افوخوس	
المتيقظ	پيداز	اوبانق	افستكي	نوس
النائم	حسنبنده	اويويجي	كمز	سنوس
السكران	سنت	سرخوش	متر	سنوس
المتجماع	دلبز	يكيت	باليعاري	
الخبان	زسان	فورق	فويجارى	
القوي	سخت	قبي	ازبنا	نور

اَلصَّعِيفُ سُنْتُ كَوْمُكُ اَخَامِنُو
 اَلنَّارُ بَابِلَارُ بَرِنْدَه دُورِجِي اَفُوغُونُ
 اَلنَّارُ كَرِيذَانُ فَاجِجِي فَوغَاسُ
فِي الْمَبْسُوتَاتِ
 اَلنَّاشُ دُنْبِنْدُ دُنْبِنْدُ قَوْلِبَتِي
 اَلْمَتَاعُ كَالَا قَوْمَاشُ سَنَاقُشُولَافِي
 اَلْعَامَةُ دَسَنَارُ سَارِيكِي
 قَلَنَسُوهُ بَرَطَلَه فَاقُوقُ فَاوُكِي
 اَلْقَمِيحُ بِيَهَنُ كُوكُكُ پُوفَايسُو
 اَلْكَمَّ اَسْتِيَنُ بِنُ مَآكِيْمَتَا
 اَلزَّيْلُ دَامِنُ اَنَكُ بُوذِيَا
 اَلقِلَادَه كُورْدَن بِنْدُ بُوغَزَلِيقُ قُولَا بِيِنَا
 اَللِبَاسُ جَاسَه اَثَابُ دُو حَا

الشراويل

اَلشَّرَاوِيلُ شَلَوَارُ طُونُ قَرَجَا
 اَلبَيْكَةُ شَلَوَار بِنْدُ اَوْجُغُورُ اُورَا فُوَزُوغِي
 اَلخِزَانَه كَمَرُ قُوشُقُ زُونُ
 اَلْحَمْفُ مَوْزَه اَدِكُ مَسْتِي
 اَلشَّرَاوِيلُ دَسْت اَبْرِيْمَنُ بِلَه دَكُ مَانِيَلِي
 اَلشَّرَمُوجِه كَفَشُ بَابُوجُ بَابُوجِي
 اَلقَبْقَاةُ نَعْلِيْنُ نَالِيْنُ نَالِيْكَأُ
 اَلصَّرْمَه نَعْلِيْنُ سُرُخُ بِيْ بَابُوجُ يَمَكَا بَابُوجَا
 اَلبَابُوجُ بَابُوشُ بَابُوجُ بَابُوجِي
 اَلجُورُوبُ جُورُبُ جُورَابُ قَرَجُونُ
 اَلجُورُوقُ جِيْزِمَه كَرِمَه جِيْزِمَدَسُ
 اَلقَبَا قَبَا قَهَّانُ قَهَّانُ
 اَلشَّرَاعَتُ سَاعَتُ سَاعَتُ اُورَا

السَّيِّدَةُ	زَنْجَبَرٌ	زَنْجَبَرٌ	السَّيِّدَةُ
الْحَبِيبُ	كِرْبِيَانٌ	يَاقَا	يَاقَا
الْقُرْبُ	بُوسَيْبِيْنٌ	كُورِكٌ	عَوْنَا
الْمَيْمُذُ	سُورَمَه	سُورَمَه	سُرْمَسُ
الْمَخَاتَمُ	أَنْكُتْرِي	بُوزِكٌ	زَاقِيلِيْدِي
الْمَشْعَطُ	سَنَانَه	طَرَاقٌ	رَفْتَه فِي

فِي الْأَنْوَانِ وَمَا يَنْسَبُهَا

الْأَنْوَانُ	رَنْكٌ	رَنْكٌ	رَنْكٌ
الْأَخْمَرُ	سَرِيْحٌ	فَرِيْمِيْزِي	فُوْكِيْنُو
الْأَسْمَرُ	سِيَاهُ جَرْدَه	بَغْدَايُ أَكْطُو	مُلَاخْرِيْبُو
الْأَسْوَدُ	سِيَاهُ	قَرَه	مَآوَرُو
الْأَبْيَضُ	سَبِيْدٌ	بِيَازٌ	أَسْبَرُو
الْأَحْضَرُ	سَبَزٌ	بِيْشَبِيْلٌ	بِرَاسِيْنُو

الأصفر

الْأَصْفَرُ	رَزَه	صَرُو	كِرْبِيْنُو
الْمَشْكَلُ	مُؤَنَه	أُورَنْكٌ	سُوسِيْرَا
الْبَيْلُ	زَاكٌ	زَاجٌ	لُؤْلَاكِي

فِي لُؤْلُؤْمَاتِ الْكَاتِبِ

الْمُجَبَّرَةُ	دَوَانٌ	رِدُوْبِيْتٌ	فَالَا مَارِي
الْقِرْمَالِسُ	كَاعِيْنِدٌ	كَاعِيْنِدٌ	خَرْفٌ
الْقَلَمُ	خَامَه	فَلَمٌ	بِنَا
الْمِسْقَلَةُ	وَالْأَرْنَه	مُهْرَه	مُهْرَسٌ
الْمَكْتُوْبُ	نَامَه	بِيْجِي	إِعْرَاقٌ
الْمَخْتَمُ	مُهْرَزْدَنْ	مُهْرَمَلِكٌ	وُؤْلُوْمَا
الْمَكْتَبُ	نُوشْتَنْ	بَازْمَقٌ	إِعْرَامَا
سِيْكِيْنُ الْقَلَمِ	خَامَه زَاشٌ	فَلَمٌ زَاشٌ	يَكُوْدُوْرُو
الْمِسْطَارُ	مِسْطَارٌ	مِسْتَارٌ	مِسْتَارِي

المقراض كاز سقاوس انسايلدي
 المجرى مركب مركب سلافي
 الشمع الاحمر موم سرخ فونكوكري

في بيان الان الحروب والامات احد الحروب

السيف شمشير قبيح اسباب
 القرب نيام قين فقاري
 الذرفه سبر قلطان قلطاني
 القوس كان ياي ذهاري
 الوريه كوش نودقاز يواپ نوكتا
 القباب ييز اوق سائيتا
 المنشار ازه ريجي پريوت
 البندقية الصغير زبانه كه ريشو بيشولا
 المدفع كوتنعه زن طوب بولاز دا

البحر

البحر تبر بانطه مانارا
 الاعلان سيندان اودس اسوني
 المطرقه خانريك چچيق سپيدزيا
 سبردا محمدان سوهان اكه لبيما
 سبردا مختب جونساي اعاج اكي افيان
 البندقية زبطانه طوفند اوفويوزي بيكيه نو
 المنشار دستره دستره ساراقتا
 القادوم بيته كسر اسكباري
 المنفاخ دم كوروك كوروك
 الابر سوزن اكنه ولونا
 المنخبر دستنه نيجر خاجارو
 الموس سته اوسره افيراق
 السكين كارد بجان ماشري

الذئب	زین	ریخ	سیده	دکوروحو
الركاب	ركاب	اوزنكي	اشقالانا	لوغو
الشرج	زین	اکر	سه	لا
البيكال	شكال	باوند	نوقتا	نوطوبودوره
الغوز	افسار	بولاز	بولاري	
الجمام	لکمه	اوبان	خالساري	
الخبيل	رسن	ايب	ايشکيني	
الجمل	چول	چول	چول	

في بيان حيوانات الموسه

المحصان	اسب	ات	فوس	الوعنو
الحمير	ماديان	قصران	فورانا	
المنهه		طاي	بولاري	
البغل	استر	قاطر	مولاري	

الجمل

الجمل	اشتر	دوه	قبلا
الغتم	هيش	قيون	ايرپوس
عتم الايني	هيش ماده	مازبا	ايرولتينا
الجمار	خر	اشك	عندياروس
البقر	كاو	صغير	ووي
الجاموس	كافهيش	صو صغير	ووالي
العجده	كاوكه	نانا	سفقاري
الثور	كاونز	اركل	صغير
البقرة	كاه ماده	دشي	صغير
المعز	بز	كجي	اعنا
التيس	بز	اركل	كجي
الضان	كسفنده	دنبالي	فور
الخروف	بره	فوري	ارناك

الْمَجْدَى	بُرْجِه	اَوْغَلَق	رَبِيعِب
الْقَطَا	كُرْبَه	كَدِي	فَاطِمِي
الْبَهْرَةَ	كُرْبُومَادَه	دِشِي كَدِي	فَجُولَا
فِي بِيَانِ الْحَيَوَانَاتِ الْمَوْحُوشِيَةِ			
السَّعُ	دَد	رَبْرِيجِي حَيَوَانِ	اِفْسَسِكِسَارِ فُورُوزِ
الْأَسَدُ	شِيرِ	اَرَسَلَان	لُودَارِي
الْبَهْرُ	بَلَنَك	مَبَلَان	تَرِيوفا كِيدُو تُو
الضَّبَعُ	كَفَنَار	صَرْتَلَان	اَوْزُو بُو تَرِيوفا فُورُوزِ
الذَّنْبُ	كُرْدُ	فُورْد	بِيعُوسُ
الْخَنَزِيرُ	خُوكُ	طُوكُوزُ	شِيرُوسُ
الضَّبْتُ	سُومَسَارُ	كَلَرُ	فُولِيَاوَرَا
الْقَرْدُ	كَبِي	مَبُونُ	سَامِيوُ
الثَّقَلَبُ	رُويَا	بَلَكِي	الْوَبُوبُ

الذَّنْبُ

الذَّنْبُ	خُرُوكُش	طُوشَان	لَاغُوسُ
الثَّقَبَانُ	اَزْدَرُ	بُيُوكُ يَلَان	مَعَالُو فِينِ
الْحَيَّةُ	مَارُ	بِيلَان	اُوفِينِ
الْأَفْرَبُ	كُرْدَه	عَقْرَبُ	قَرِيَا جُولَانِ
الْفَارَةُ	مُوشُ	صِيحَانُ	بُودُ بَعُوسُ
الْعُرْسَةُ	عَرُوسُكُ	كَلْفِيَقُ	بِفَجِيَا
عَنْكَبُوتُ	مَكْسُ	سِيكَلُ	بِي يَا
الْقَلْبَةُ	سُوسُ	بِتُ	اِبَسِيَا
الْبُرْعُونُ	كَمَكُ	بِيرِ	اِبَسِيَا
الْبِقُ	سَبُوشُ جُوبُ	تَقَهَرِي	فُورُيُوسُ
الْمِرَادُ	مَلَخُ	جَبَرَكَه	اَغْرِي مَوْجَا
الْقَرَادُ	سُوسُ جَانُوزُ	كَنَه	مَادَا فَانِ
الدُّودُ	رَكِيمُ	فُورْتُ	بُوجِكُ سَامُوفِي

بِيعُوسُ

الخنفس كرم نيزي كنهه طوسخورلان بوجكيا اسولاباندا
 الزحلف سنك بشت قباوبغه هوجا اشلونا
 العلق ديوحه سلوك اوذه لا
 القنفذ خار بشت ركبي قجوشرو
 اللذب خرس ابو ارفوزا
 الكلب سك كوكب اسكچلوا
 الغزال اهو جبران لامچ
 الفهد يوز پارس ارفاوس
 الضفدع عوك قوربغه وارداهوس
 التنس رنك تيان چسبي اعربى اعا
في لبن الالديان وما يناسبها
 اللبن الحلب سبز سون غالا
 لبن الدائب ماست يوعورت ياورفي

لبن

لبن الخوض دوع ابران ابراب
 الخين پز پينير طرب
 السمن روعن ساده صياغ ووطرو
 سمن البقر روعن كاو صغرياني وينوا فيقو
 الزيت مسكه تزه ياعي عالا نولا ذى
 الالفه مابه پز پينير مابه سي اغاسترا
 حبن العيق بتر خشك قور و پينير باليو طري
 الخين الطري كچتر تاره نازه پينير اخلومرو طري
في اسماء الطيور
 الطير مرغ قوش بولب
 الحمامة كبور كو كچين برس تزي
 الدجاجة ساكيان طاوق اورنشا
 الديك خروس بطيوس پندوس

الذَّه	جَرْدَه	اُوراق قوشی	جیجیما
الْبَط	بَط	فاز	سیا
الْأَوْز	مِرغاب	اوردك	پایچما
الْمُجَنَاح	بَر	قَات	افتروغا
الْتَقَر	یاز	طوغان	بِرَاك
الْعَرَاب	زَاغ	موزغون	موزاقاس
الْعَصْفُور	كَبْك	سرحه	اسپروپتین
الْتِغَامَه	مِرغ شتر	دوقوشی	قبیلو بولج
الْكُوكِی	كَلْنَك	ملوزنا قوشی	قرناك
الْتَشْر	ذال	قرطال	قناوو
الْتَوَز	ساز	صفرچق قوشی	روز زوریا
الْمُحَطَّاف	بَرَسُو	فولنج	شیلیدون
الْدَبَاب	سَكَن	سیكك	سیلا

الْمُجَنَاح

الْفَحْل	زَبُور	اری	سلیسا
الْبَعُوضَه	بَشَه	سیوی سینه قویلس	ایقینیا
الْعَرَّاشَه	بَرَوَات	كله بك	ایسجاری
الْمُحَابَاة	كِرْبَسُو	بشیل کله	پراسنو قولیاواز
فی البیت وما یتعلق			
كُوشَه	بُوجِق	فادون	روفوناس
الْبَاب	دَر	قبول	بور طا
الْبَیْت	حَانَه	او	انسپلی
الْدَار	سَرای	قوناق	قوانا قاتیکا
الْعَتَبَه	اِسْتَان	اشك	فاطو فیلو
الْاَسَاس	بای ست	تمل	تملیسو
الْمُحُوش	پین سرای	خوی	اوی
الْاَضْطَبَل	اخوز	اخیر	اخیری

التَّمِيمُ مَرْدِيَانُ مَرْدِيُونُ اسْتِقَالَا
 الْقَصْرُ كَرِيخُ كَوْشِكُ كَوْشِكِي
 الطَّاقَةُ دَرِيحَةُ بِيحْرَةُ بَرَايِرِي
 السَّقْفُ بَامِرُ دَامُ ذُو مَا
 الْعَمُوضُ سِنُونُ دِيرِكُ اِطْرَاوَا
 الْقَلْبُ كَلِيدُ كَلِيدُ اِقْلِيدُوكَا
 الْمِفْتَاحُ كَلِيدُ اَنَاخَارُ اِقْلِيدِي
 الطَّرَاحَةُ قَالِينُ مَنَدَرُ مَدَه رِي
 الْمَلْعَقَةُ تَبُوسُ شَابَهُ يُوْرَعْنُ بَابُلُومَا
 الْمَعْدَةُ بَالِينُ رَوِي يُوْرِيصْدِي بَرُوكَا لَادِي
 الْوَسَادَةُ بَالِينُ بُوْرِكُ بِيصْدِي بَرُوكَا لَادِي
 السَّارَةُ بَرْدَهُ بَرْدَهُ بَرْدَسُ
 الْقَبِيصُ بَرَهَنُ كُوكَلُ بُوْفَامِسُو

الْوَرْدُ

الْوَرْدُ خَوَابُ اَوَيْقُو اِسْتُو
 الْاِسْتِقْبَاضُ بِيذَارُ اَوَايَنْفِيقُ اِقْسِيمَا
 الرَّوْيَا خَوَابُ رُوْيَا اَوَسِيرُو
 الْفَرَّاشُ حَامَهُ خَوَابُ دُوشِكُ اِسْتَرُومَا
 مَرْتَبُ الْجَنَبِ بَالِينُ بَهَلُو اِن بِيصْدِي بَرُوكَا لَادِي
فِي لَوَاذِمَاتِ الْبَيْتِ
 الْخَبْزُ نَانُ اَقْلَكُ اِسْتُو
 الْمَلْحُ تَمَكُ نُوْرُ الْاَجِي
 الطَّاحُونُ اِسْيَابُ دَرِكْنُ سِيلُونُ
 الرَّجِي اِسْيَابُ دَسْتُ الدَرِكْنِي شَرُومِيلُونُ
 الْغُرْبَالُ غُرْبَالُ قَالْبُورُ قُوسَكِينُو
 الْمَنخَلُ مَاشُو اَلَكُ اِقْبِسَارَا
 الْقَدِيرُ رِيكُ جُولُكُ جِيهَالِي

الطاجين	نابه	ناوا	طبعان
الكلون	نون	كلغان	كلخان
النار	اشش	اوذ	فوتبا
الدخان	دود	توون	فانوس
الرماد	خاكستر	كل	الو
الناد	اشش زنه	جفان	پروولس
الحرقه	سوخن	بانوق	فانما
السكرجه	كاسه خاكي	اوسكه	فيسه
القاروره	سبسه	شپسه	بوچا
الطشه	طشت	لكن	لنج
الابريق	ابريز	ابريق	ابريج
الطنبرج	دبل سبين	تيجر	تجري جفان
العطا	سريوش	فبان	فباكي

المون

المون	ككيز	كجه	كوكيري
المعقه	الت خور دن	فيتق	فوناي
القائوس	فانوس	فنز	فنه ري
الشمع	سوم	سوم	كري
الشمع	شمعدان	شامدان	شامدان
الذن الصغير	بسنو	كوبجك	پشراكب
القله	كوزه	برغان	بار ناكب
القله القراب	كوزونك	طبراق برانغى	فونونوس
الجنه	جره	جارد	چادري
الكل	سوزمه	سورمه	سورسن
الجب	خوم	كوب	پشاري
المرد	سيل	سيل	سيلي
التوتيا	دوا جشم	توتيا	توتيا

الدَّوَاءُ	درمان	علاج	بَارَبَقُو
الدَّقِيقُ	ارن	اون	الْوَرِي
السَّمْنُ	ساده روغن	مباغ	وَوُرُوسُ
الشَّيْبِخُ	روغن كچند	سوسام	ياغی سببامولانو
النَّظَالَةُ	سبوس	كچك	بی ستر
دَهْنُ الزَّيْتُونِ	روغن زیت	زیت یاغی	الْيُولَانُو
السَّمْحُ	پیله	ایچ یاغی	افسیدی
الشَّجَرَةُ	مايه	مالیا	ایزوزی
العسل	انگبین	بال	مه لی
الدَّيْسُ	دوشاب	پکنز	بهنزی
الْمَحَلُّ	سیرکه	سیرکه	افسیدی
الْأَوَانِي	باردان	قبجین	ایسغونلیقو
اله الزقاق	واردان	اوقلفو	سالمیاه

الأقلام

الأقلام	ناخورش	قاریق	ارتیسا
المحلب	همیه	اودون	افسیلا
القندیل	جراغ	قندیل	لخنوس
القنح	کندم	بغداي	ایستاری
الشعير	جو	اربا	افرشاری
العقول	تغ	بفلا	ووکا
الأرز	پرنج	پرنج	زیزی
الدخن	ارزن	طرو	کوری
المخص	نخود	نخود	روویچی
المجوهر	لبلی	لبلی	لبلیا جمعی
الزجاج	اینه	صرجه	یالب
الأبره	سوزن	ارکه	ولونا
الفلكه	غریاسنک	اغرشق	اسقیدی

الْمَرْزَلُ	دَوْلُكُ	اِبْجُ	اَرْدَا فِجِي
اَلْمَحْرَبُ	كُرُ	اِبْجَنُ	سَنَافِجِي
اَلْمِسْمَارُ	سَبِخُ	جَبِيوِي	فَرَقِي
اَلْمُخِيطُ	رِسْتَه	اِبْلِكُ	اِفْلُوْسِي
فِي بَيَانِ الْفَوَاكِهِ وَالْاَزْهَارِ			
اَلْفَاكِهَةُ	سَبُوَه	بِمِشُ	بُورِيْمَتُو
اَلْفَوَاكِهَةُ	سَبُوَه هَا	بِمِشَلَرُ	بُورِيْمَتَا
اَلتَّفَاحُ	سَبِيبُ	اَلْمَا	سِيلُو
رُءْمَانُ	اَنَارُ	وَنَارُ	رُوعْغَذِي
اَلْمَكْمَرَةُ	اَمْرُودُ	اَزْمُودُ	اَسْبِيذِي
اَلْمُخُوحُ	سَفْنَاوُ	سَقْنَاوُ	رُودَا كَمُو
اَلْعِنَبُ	اَنْكُورُ	تَاهُ اَوْزَمُ	اِسْتَا فِجِي
اَلزَّيْتَبُ	مُوزِي	مُوزِي	اِسْتَا فِيلَا

الباكورة

اَلْبَاكُورَةُ	نُورَاوَه	نُورَاوَه	اِبْرُو نُو فَا سَبِقُو
اَلتَّمْرُ	حَرْمَا	حَرْمَا	نَا تَا لُوَا
اَلشَّيْشُ	اَلْاَصْفَرُ	تَالَانُكُ	زَرْدَاوُ وَرَبِيوُو
اَلْمُخْصِرَةُ	عُورَه	قُورُقُ	اَفُورِيذَا
اَلعَنْقُودُ	خُومَنَه	صَالِقَمُ	جَابِي
شَجَرَةُ اَلشَّمْشِ	رِدْحَتُ تَالَانُكُ	زَرْدَاوُ	اَغَا جِي رُيُو كَا
اَلوَرُقُ	بَرَكُ	بِيْرَانُ	فِيلُو
اَلْاِحْصَايَةُ	اَلْوُ	اَرِيكُ	بُورِنَه لَا نُورِنَه لَا
اَلْجَلَانُ	بِيذُ	سَكُونُ	اَغَا جِي اَسْبَا
اَلدَّرْبُونُ	سَبْرَاوُ	بِشْبِلَا	اَرِيكُ اِبْرَا سَكِي بُوْرِنَه لَا
اَلْمُجُوزُ	كُوزُ	فُوزُ	فَرَبِيذِي
اَلبَبْدُقُ	فِنْدِيقُ	فِنْدِيقُ	فِنْدِيقِي فِنْدِيكِيَا
اَلسَّقَرَجَلُ	رَبَه	اَبُوَه	كَبِيذُ وِفِي

لغندر

بَطِيخ

الْكِرْم	رَزْ	اَصْمَا	اِقْلِيمَا
الْمَرْوَبُ	خَرْوَبُ	خَارُوبُ	اِقْسِيلُو كَرَاوُ
الْقَصَبُ	نَايُ	فَارِشُ	قَلَايُ
الْكَمَانُ	دِيوِي	مَانِنَارُ	مَانِي نِسْ
الْمَجْنِبَةُ	بُونِسْتَانُ	بَغِيهَ	پَرُوْرُبُ
الْتَشْوِكَةُ	خَارُ	دِيكِنُ	اَقَايْتُ
الْتَوَاتُ	نَحْمُ سِيوِي	حِكْرِدُكُ	فُوْرُوْدُو
الْبَدْرُ	نَحْمُ	نَحْوِي	اِسْپُوْرُو
الْمَجْبَةُ	دَانَهَ	نَانَهَ	فُوْرُبُ
الْتَشْمِرُ	دِرْحَتُ	اَعَاجُ	ذَرُّ رُو
الْفَرْعُ	شَاخُ	دَالُ	اَوَلَانَسُو
الْتَارِيخُ	فُوْرِيخُ	فُوْرِيخُ	زَا حِبُ
فُوْرَالِدِيْنُ	بَسْتَلُ	بَسْتَلُ	بَسْتِيْلِي

بَطِيخ

الْبَطِيخُ الْاَصْفَرُ	خَرْبُوْنُ	فَاوُنُ	بِهَ بُوْفُ
الْمِلْدَانُ كُوْفَرُ	كُوْفَرُ	مُوْصَطُو	
الْتَسْكُرُ	شَكْرُ	شَكْرُ	زَاخِرِي
الْفَرْعُ	كُدُو	قَبَاقُ	فُوْرُوْكِيْشَا
الْلَفْتُ	شَلْمُ	شَلْمُ	عُوْرُوْكِيْلِي
الْمَجْرَزُ	كُوْرُنُ	هَاوِيخُ	بَاْسْتَانَاغَلَا
الْبَيْضَةُ	نَحْمُ مَرِيخُ	مُوْرُوْطَهَ	اَوَعُو
اَرَازُ بَايِيخُ	رَازُ يَانَهَ	رَازُ يَانَهَ	مَارَا شَا
بَقْلَةُ الْاَحْمَقَا	سَبْزَةُ فُوْرِيهَ	سَمِرَاوُنُ	اِرْغَلِسْتَرِيْلَا
الْتَسْمُ	كَنْجِدُ	سُوْسَمُ	سِيْسَا مِي
الْبَسْتُوْفُ	بِيْسْتَهَ	فِيْسْتُو	فُوْرُوْنَا رِي
شَا هَا بُوْطَا	كَسْتَانَهَ	كَسْتَانَهَ	فَسْتَانُو
الْفَيْضُ	فُوْرُبُ	فُوْرُبُ	رَا يَا فُتُ

الصل	بياز	صوغن	افروسيدي
الحن	كاهو	مارول	مارول
الكوب	كوب	لاحن	افريو
الملوحية	ملوحية	ملحبة	ملحبة
الطبخ الاخضر	خرپوز	قوز	اقورا
الباريقان	باريكان	بطلجان	مازانانا
الثلج	باري	باري	شوقولا
الاس	سودز	سرسين	سرتيا
الزهرة	شكوفه	چچك	چچك
الورد	كل	كل	رودو
مارالورد	كلاب	كل صوب	رودوستامو
العصن	نهال	ناره دال	اولاستو
الليمون	ليمون	ليمون	له سون

القرنفل

القرنفل	قرنفل	قرنفل	اويولا
الريحان	سيزم	هسكن	واسيليقو
الورد الاخضر	كل سنج	رفري كل	فوكورودو
الورد الاصفر	كل ذرد	صاروكل	كترينورودو
الكوب	ريه	كينيون	كينيون
العشب	كياه	اون	خور تو
الثوم	سيز	صرسان	اسفورودو
العشفه	پچه	صرماتيق	كيسو
التوت	رفيل	دون	سوزنا
الاصبل	بيج	كوك	ريزا
القطف	بر	بمش	بوديقو
الابهل	سروكوي	ارنج اعاجي	اغريوكايبي
الاذخر	كاه ميكي	كعبه اوتلوي	توكعبه تونورو

الاسقييل	بياض دستي	بيان صوفي	اسكاه طورا
الافيمون	افيمون	جن ساچی	بويا زيبی
الاشوان	كاو جشم	با يا ذيا	با يا ذيا
الابيسون	نغم را زانه	اناسون	اغليقانسو
الباقلا	جرجر	بقلا	قوكا
الافيون	شیر کونار	افيون	افيون
اليسر	غوره خرما	خرما قوروي	قورپدا تو خرما
الترجس	ترکس	ترکین	امير يقولا له
البقيش	بفشه	منغشه	منكشس
الزوسو	بقله مرضري	دوجه بقله	لبينوس
التوت الحلو	توت سفيد	بيا ز طبا دوت	اسپراورنا
التوت الشامي	توت رش	اکشي دوت	اقسينامورنا
الجلناز	کلناره	نار چيچکي	روغذ يوانثو

حب الزم

حب الزم	بيج اللبید	حب اللبید	عبد اللزیز
الغار	دهشمت	دغه	ذافغ
الخلبیت	انکورذ	قصي	اسقور ذولا زارو
المنطل	کبیت	اوجهر قوروي	خروس کچيچي
القشاه	خيار	خيار	افوري
حی العالم	هميشه زنده	هر دم بهار	استافوري

في بيان اصحاب الحروف والقنابع

الفقيه	اوستاد	خواجه	دسپوتی
المعلم	علم آموز	علم اوگردي	ماشيپس
التلميذ	شاگرد	چراغ	ذاسفالوس
الامام	امام	امام	با ياس
الراهد	پارسا	صوفي	قالو يوس
الصانع	زدرک	قيوججو	اخروسقوس

الْمَحْدَادُ	أَهْنَكُو	دَسُوچِي	أَجِيغَاتُونِسْ
الطَّحْمَانُ	أَرْدَكُو	أُونُجِي	سِيلُونَسْ
الْبَيْتَاءُ	بِنَاسَاذُ	بَاوُجِي	أَفِينِسْ
الْبَجَارُ	جُونُزَاشُ	دُولُكُو	مَارَانْفُونِسْ
الْعَامِلُ	نَجِجُورُ	بُورَعُوزُ	بُورَعُوزُ
الصَّبَاغُ	زَنْكُونُ	بُوبَاچِي	بُوبَاچِينِسْ
الْعَرَّازُ	عَرَّازُ	قَرَّازُ	قَرَّازِينِسْ
الْبَهْلَوَانُ	جَانَبَاذُ	جَانُوبَاچِي	جَانَبَاذِينِسْ
الْعَسَّالُ	شُونَبَدَه	بِيغَاچِي	إِبِلِسْتَرُونِسْ
الْمَخْطَابُ	هَيْشَهْ كَشُ	أُودُنُجِي	أَهْلَاوَرِينِسْ
الطَّبَاخُ	أَشْكُو	أَشْجِي	مَآيِرُونِسْ
الْمَجْرَازُ	قَصَّابُ	قَصَّابُ	مَآكَلِيَارِينِسْ
السِّيَافُ	شِيشِيرَسَاذُ	قَلِجِي	طُوسْبَايُونُومَآسُورَانِ

القواس

سایه زیند

القَوَاسُ	كَمَانُ كَسُ	كَمَانُ چِكِي	طُوزُفِيَارُومَآسُورَانِ
الْوَزَانُ	سَبْخِيه	طَبْجِي	قَبَاسِنِسْ
الْمِهْرَانُ	قَرَزُو	قَرَزِي	رِغَارَا
الْمَخْبَاطُ	جَامَهْ طُونُ	دَرَزِي	رَافِينِسْ
الْبِقَالُ	بِقَالُ	بِقَالُ	أَرَعَسْتَرَعَارِينِسْ
الْبُؤَابُ	دَرَبَانُ	قُوبُجِي	قُورُنَارِينِسْ
الْمَحْجَبُ	بُرْدَهْ كَشُ	بُرْدَهْ چِكِي	أَفْبَافِينِسْ فُورْدَهْ
الْكُجِي	دِلَاوَرُ	يَكِيَتُ	بَالِبِقَارِي

باب ثالث رابعه حروفات وادوات بيانند دير

حروف جازه بالتبع لسان يوناننده طقوزدر اميدي
 ائلي دخی السنه اربعه ابله بيان ايده ليم وهر پينه
 بردمقال ايراد ايده ليم که کا بنغی روشن وهویدا اوله
 اولکچی الصاف معناسنه اولان بابه وکیده تعبیری

بوتر در ایچی بادر مثالدر فهد اولنور اشته
 بوتره مثال مَرَرْتُ بِدَارِكِ الْعَزِيزِ
 كُنْتُ مَدِيْنَةً حَاتَهُ شَمًا سَعَادَتُهَا بَكْرَهُ اَوْضَرَدُوهُ
 استوار خود بقوسوایه راسا الثاني **الكان التثنية**
 كافهم چوکی ساندوساوو اوساندو وچمکه کالبدر
 المنیر روی شما همجو ماو تابان یوزیکر منورای سپدر
 رمور پسان ساندو فقاری لای **الثالث** لام تعلیل
لبرای ایچون باقی آید مثال لغریط محبتک صبرت مجنونتا
 برای بسباز مبرت مدهوش کرکم سنک محبتک
 زیاده لیکدن دلی اولدوم یا قناعا بسوی ایسلا قورولرایی
الرابع واول القسم واول
 ترکی مثالدن معلومدر **رابع** مثال والله العظیم ازوجتک
 بخدای تعالی ترا حفت میکنم الله عظیم الشان حقیچون

کلمات ثلثه اخیر
 دومیده ایات تشبیه
 اخرویه الفاعله ایات
 تعلیلدر لسان یونانیده ملت
 مقامنده استعمال اولنور

سنی

سنی تزویج ایده بریم ما تو معالو ذینا مولونا سارا وولکا
 سوتلو **الخامس** مذ وَمَنْذُ لَا يَبْدَأُ الْعَابِقَةَ فِي
 الزمان **مذ** یاخود **مذ** تا بری ایچی
 ایچیس ابو مثال **مذ** رأيتك ضيقت عقلي
 تا قراد بدم عقلمه کرده امر سنی کورلدن عقلمی صانع فلیم
 ایچیسکه سیداقومو **اخسا** السادس
من اذنن ابو مثال یاچیبی قبله منک بکم
 معشوق من یل بوسه از قویچنده ای سون بیکو
 بر شفتا لومندن چجه اغا پیوانا هلی اوسنا بوسو
التابع فالظرف **في ذرده انسق**
 مثال انت فی عقلی صابا حاسا نودر هوشم شب وروز
 سنسین عقلمه کجه کوندر اسپه استوزوموراقنا
 لیتک قعدت علی صدری کشته نشستی بر سینه من

نُؤَلِّدِي كُوكُمِ اوزُرِيَه اَوْرَايِدِك نَانَاه نَاهَا فَوْسُو
 اِيَا فَاوَسْتُو سِيَتُو **التاسع** **حكي** **لا تها العاين حكي** **تلك اوتيه**
 مثال لا ابرح من مكان حتى يجي **نوم** **ازين** **مكان** **تا بياني**
 بوارادن ايلمام سن كلنجيه **ذه** **قفتو** **ابويا** **اوسته**
 نارشن **الفاط** **الشروط** **ان** **الز** **اكر**
ايسس **انه** **ان** **حنتك** **لا** **يكن** **عاسا** **اكر** **ايت** **رؤيت**
درهم **سكا** **كورسم** **بوزين** **اخشمه** **ايسوس**
ناسور **فوسوق** **بكر** **س** **بهور** **يسو** **في** **ما** **الرفوعة** **المنفعة**
لغت **عربي** **هو** **هم** **هي** **هن** **انت** **انتم** **اتا**
حين **او** **لغت** **فارسي** **شان** **اوزن** **ايشان**
زيان **فو** **شما** **من** **ما** **او** **توركي** **اونلر**
اوعورت **اوعورتلر** **سن** **سيز** **سيزلر**
بن **يز** **يزلر** **يوناني** **اكيوس** **اكيي** **اكيي**

بمنه فاه

يَه فَا اَكِيوس اَكِييس ابي اسييس اَعُو
ايبين **في** **الضمائر** **المرفوعة** **المتصاة** **عربي**
قوه **قوه** **قوت** **قرانتم** **قوتك** **قوتنا**
فارسي **بخواند** **بخواندن** **بخواندي** **بخواندند**
بخواندم **بخواندم** **توركي** **اوقودي** **اوقوديلر**
اوقودك **اوقوديكو** **اوقوديم** **اوقودق** **يوناني**
اذياواسه **اذياواسته** **اذياواسس** **اذياوسته**
اذياواسا **اذياواسامه** **في** **الضمائر** **المنفلة** **عربي**
اياه **اياهم** **اياهن** **اياك** **اياكو** **اياي** **ايافا**
فارسي **اورا** **شانرا** **اوزرا** **ايشان** **زنانرا**
زاشمارا **قرامارا** **توركي** **انله** **اوقاربييه**
اوقوبلره **سكا** **سيزه** **سكا** **بزه** **يوناني** **اكيو**
اكيوس **اكييس** **اكييه** **ساس** **اسنا** **اساس**

امه نا **آماس** **في الضمان المنفصله عربى**
 قَرَأَهُ قَرَأَهُمْ قَرَأَهَا قَرَأَهُنَّ قَرَأَكَ قَرَأَكُ
 قَرَأَنِ قَرَأْنَا **فارسی** خواندش خواندشان خواندش
 خواندایشان خواندشما خواندتم خواندیم **تورکی**
 آکا او قودی آنله اوژنه اوژنله سکا سیزه
 بزه خواند لفظی سلا حظه اولنق لار مدرکه
 ضمیر منصوب متصل اوله زیرا یا زلدیغی وجه اوژره
 منفصل قیلندن اولمش اولور ننگه اربابیک معلوسیدد
 عبارتدن طی اولنسی صحیفه بن عدمه تجلی اولدوغندن
 واخت صاری طلبدن نامشیدر **في الضمان المحرجه المتصلة**
عربی به بهم بهن بک بک بی **بینا فارسی**
 باو باایشان یا او یاایشان بانو بانوشما
 بامن باما **تورکی** آنکله آنلره اوژنله

اوژنله

اوژنله سیکله سیکله سیکله سیکله
یونانی متاکینو متاکینوس متاکینی متاکینین
 متاسنا متاسانس متامنا متامانس قاعده
باب ضایره واقعه و سائر بعضی محملدره تذکیرونا
 نیت مساویدر تنیه بن وجودی معدوم انجق صبیغه
 جمع تنییه مقامنده ترکی و فارسی کی استعمال اولور
 تنیه صبیغه معنییه سی یوقدر بحسب لقران معلوم اولور
 بودجی معلوم اولاکه ضمازک حالت اضاضده حیزنده
 اولان اسم مذکر ایسه اولنه ادا ت تخصیص اولان تو
 لغظلی کتور مؤنث ایسه چی وضع ایدر لر ضمه
 غلیظه ضمه صریحه ایله اولان تو و کسره صریحه ایله
 یازیلان قی ادا ت تعریفدر تخصیص دکادر مشلا
 پدربی کوردکی دیجک برده ایدس نو کبریمو

و فرنداشی چاغرد بیه جگ برده **وُکَا قَه تُو نَا ذَرُو مُو**
 دیرلر ایچق بومثالرده **تُو وَتِ** ادا ت معقول اولوق
 احتمالی دخی واردر و هیزیمی کورد می دیجک برده
بِ شِفَا تَرَا مَو ایدَس دیرلر حرف تخصیص اولان
تُو وَجِ مثالرینه زیان چهارله شروع ایده لیم هذا
لَا بیه لَا بیهیم لَا بیهیمَا لَا بیهک لَا بیهک لَا بیهنا
فارسی بَدْر شَرَا بَدْر شَانَا بَدْر شَرَا بَدْر ایشَانَا
بَدْر تَرَا بَدْر شَمَا بَدْر فَرَا بَدْر مَارَا تَر کِ
بَابَا سِنک بَابَا لَر بِنک بَابَا لَر بِنک بَابَا نِن بَابَا کَر ک
بَابَا مَنک بَابَا مَر ک بولانی تُو کِبِر و دُو تُو کِبِر و دُو نَه
تُو کِبِر و جِ تُو کِبِر و دُو نَه تُو کِبِر و سُو تُو کِبِر و سَاس
تُو کِبِر و مَو تُو کِبِر و مَاس لفظچی مثال چی بینه قاس
 دیرلر که مقام مفردده استعمال اولنور اگر اسم جمع

مؤنث

مؤنث ایسه مذکور استعمال اولان **تُو لفظی** که ادا ت
 تعریف اییدی انی کورلر مثلا او عورتن او عورتلرین
 دبه جگ برده چی **بِنْتِ قَاس تُو بِنْتِ عَو ضمه** غیر صریحیه لیه
ایچق تُو مذکور ی و چی و بِن ادا ت معقول و حرف
 تعریف و ادا ت تخصیص دخی اولور **مَقَام** جمده و مفردده
 استعمال اولنور استعمالیه طلبیه **مَنْکِ شِفَا اُولُو**
هذا فی اسم الاشارة هذا هُوَ لَهِ هَذِی ذَلِکِ
فارسی اِن اِنَان اِی ذَن اِن زَنَان
تُر کِ شُو شُونَا لَر شُو عَو دَت شُو عَو دَت لَر
بولانی اَو لَس اَو قِ اَو قِ اَو لَس
 لِسَان تُو نَانیده اسم اشارتده صهیغه معینه واردر نته
 مهور ایندی ترکیده و فارسیده **بُو ق و لسان تُر کِ**
 و فارسیده اسم ایکیدر بری قوبه و بری بعده اشارت

ایچون وضع اولنشد که بر این وری ان در ترکیده
 یوسو ایله تعبیر ایدر لر **اک** چه روسیده بعده
 حالده **اکینوس** و اخوان بعضی استعمال ایدر لر
 لکن اسم اشارت اولق اوزره دکل بلکه ضمیر غائب
 بنا علی هذا روسیده ضمیر غائب و غایبه ایکی وجهه انهل
 اولنسه جائز در وگاه اسم اشارت گاه ضمیر تقریر
 مذکور اوزره روسیده واقع ضمیر غائب لغت مشتق
 اولس اولور فاهم **فوالفاظ الاستکناه** **الاجز**
 غیری بشقه **اوسو** **اوسو** و اخرده که لفظین
 یونانیدر عربی و فارسیده کؤنی وارد لکن وقت
 تحلی یوقدر امدی یوگا دخی بر مثال کتوروب باشقه
 صداره شروع ایده لیم جاء القور **الاحاکما** **سردمان**
امدند **مراجز** از **حاکم** امدی جمله خلق **حاکدی** **حاکیم**

افندی

افندی غیری اولی باثروپی موثانه اوسو اوقوسی
افندی **الفاظ استدرالک** لکن لیکن **لکن** **موتوا** **استدرالک**
 کلام رسابقدن تولد ایدن توهمتی دفعه دیر لر یوگا دخی
 بر حال کتوره لیم که روشن اوله فالان **کریم** لکنه عضوت
فلان **مردم** **کریمت** لیکن **خشیکیست** **فلان** **کریمکانبند**
ولکن **خشیکیدر** **اوتاد** **پوس** **اسبلا** **خوابینه** **سولوا**
بونه **مانتار** **س** **الفاظ الایجاب** **نعم** **آری** **اوت**
نسکه **نه** **بولافالا** **ستاخاراس** **اینه** **استوکها**
لیموا **پانوسکه** لفظی حرف ایجاب مثبت در حالت نفیده
اوسکه **دینله** **مخاطب** **نسکه** **دپسه** **کلور** **اوسکه**
دپسه **کلم** **دیکدر** **زیرا** **ارشته** **دیمک** **معناسی** **کلوری**
دیکدر **لفظ** **اوسنی** **استعمالده** **اوسکه** **کبیدر** **الفاظ استمهیا**
ما **چه** **نه** **اینا** **مثلا** **ته** **ایشیندک** **دیمک** **برده**

ایداقوسس در لر لکن اوسس لفظندن همزه
 مدوده تخفیفاً حذف اولمشدر واکرمواضعه
 تخفیف مذکور جاریدر حد وحصری اولمعناین
 اشارت اولندی کلمه استفهام ایایه برادات
 خیر اولنه ضم ایوب ایانه در لر ندر معناسنه
 برادات خبر اولانه لفظنک دخی اصلی ایته ایدی تخفیف
 ایله نه فالشدر لکن ایته فارسیده هست معناسی
 دخی کلورکه وارد دردیگدر الفاظ تکثیر کثیر
 بسیار جنج بولا پرستنا ایلینا اوقینتا
 اخرده کی کلمات اربعه یونانیده زبان فارسی و ترکی
 و عربیده حد دن بیرون در مراد لسان مکروهی تحصیل
 و تفهیم اولغله ترک طریح اولمشدرن کثیر برشی جوغالتمه
 در لر الفاظ تقلیل تکثیر لکده نفعیدر قلیل اندک آن

از ایچ

از ایچ لیغو لفاک لفظنک اخرین صیغه
 لری تکیده آن و از ایچ ایله تعبیر اولنان لفظلری نیک
 عیندر الفاظ اشتغراق جمع هه یون اولی
 لفظلریدر اشتغراق استعاب واحاط
 معناسنه در الفاظ تنبیه الا تا صقین
 بدقستوغوا نقتسه ناما شامو آقتسه ناما شامو
 لفظلریدر الفاظ تحسیر تحسیر غم میکه در لر
 حسرتا حیفا یارق طلاق باشمه یارقلاز بیگنا
 قیوسمو اوموریکه قاقومیرزمو نسیاناقسی
 پیرامو قاقو یوب یوموریکه کمانیدر که همین تحسرتده
 یعنی اظهار تحسرتدن بونلر بری لفظ ایدر لر الفاظ تعجب
 سبحان الله زهی نه تعجب تعجب نه عجایب غریب
 نه غریب ناصل نه شکل رومیسی کوبه لیسو

بیمکه
 سینه
 ایتمک

پُرسُو پُوس لفظ لیدر که تعبیر ایدر لر
الفاظ ظروف اَوَّل بَعْدُ فَوْقَ تَحْتَ اَمَامَ
 بَيْنَ بَسَّارَ دَاخِلَ بِيْنِ بَسَّ رَاَسْتَ جَبَّ
 دَرَوْنَ اَوَّلَ صَوْلِكَ اَوَسْتَ اَلْتَ اَوَّلَ
 صَاغَ صَوْلِ اِيْجِ اَوْبُوسِ اسْتَرَا اَبُو اَبْنُو
 اَبُو قَاوُ اَوْبُوسِ دَقَسَا ذَوْرًا سَسَا خَارِجَ
 خَلْفَ مَحَلِّ كَمَا فِي كُلِّ وَفْتٍ وَفْتٍ هَاهُنَا
 هُنَا جَانِبَ پِيُوْنِ بَسَّ جَايَ هَرَبَارِ دَرَهْمَ
 وَفْتٍ وَفْتٍ اَنْحَا اِنْحَا سُوْرِي شَارِي اَدْبِرِ هَرَزْمَانَ
 هَرَوَقْتٍ وَفْتٍ بُوْرَادَهَ لَبْخَا اَوْضُو اَوْبُوسُو
 فُوْبُوسِ بَاَسَاوُوْلَا اُوْرَا اُوْرَا اَكِيْ اَبَا بَاَنَا
خاتمه نیجه نصیحتی و مکالمه اعدادی بیان ایدر
 يَاوَلَدِي اَوْ الْعِلْمَ وَلَا تَكُنْ مِنْ الْجُهَالِ فَانْتَهَمَ كَالْعَبَّانِ

عربی

بشرا

فارسی بَشْرًا عَلِمًا رَا اَبْحُوْنَ وَشُوْرًا دَنْ اَزْ بَهْمَ اَنَكِهْ اَنَانْ جُوْنْ كُوْرَاَسْتَ
تورکی اَيَا اَوْغُلْ عِلْمِ اَوْ قُوْ جِهْلًا دَنْ اَوْلَمَهْ زِيْرَا كِهْ جُهْمَالْ كُوْرِي كِيْدِرْ
یونانی بِدَبُوْرًا عِلْمًا رَا اَبْحُوْ اَنَا نَا مَانَهْ كَا بُوْجِيْ تَبُوْسُ فُوْبُوسِ بَا بِيْ اَكِيْجِيْ مَانَدِسْرَاوَلْمَهْ

بیت دیگر

وَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ فَانْتَهَمَ اِلْفَتْحَا اَلْمَعْلُوْمِ وَاجْلَسَ مَعَ الْعُلَمَاءِ وَهَرَبَ مِنْ الْجُهْلَانِ
 وَوَفْتٌ زِيْرَا سَمُوْرًا زِيْرَا اِيْ اَنَكِهْ كَلِيْدِ عَلِيْ اَسْتَ وَيَسْتَسْبِيْنُ بَا دَا نَا بَا نَ وَفُوْرِيْ اَذْ نَا
 وَعِلْمُ الْفِيْ اَوَّلِ دَنْ زِيْرَا كِهْ لَفْتٌ عَلِيْ عَلِيْكَ مِفْتَا حِيْدِرْ عَلِمَا اِيْهْ اَوْ فُوْرِيْ جِهْلًا دَقِيْ
 كُوْلُغَايْ مَانَهْ بَا بِيْ اَكِيْجِيْ اِيْهْ قُوْ ذِيْ اَوْرَا مَاتُوْ فُوْلَدِيْ كَهَانَهْ جِيْ اَزْ اُوْرَا زَمُوْسُ كِيْجِيْ

بیت

فَانْتَهَمَ بُوْسْتُوْنِكَ وَاِنْ كُنْتَ نَعْلِيْمًا فَالْتَمِسْ عَالِيَةً وَفِيْلَعَلَّةَ مِنْ السَّعَابِ اسْتَرْهَا

زِيْرَا كِهْ اَنَانْ مُرْدُ لَنْ كُنْدَا كُوْجِهْ بَا كِ شُوِيْ اَزْ هَرَا كِهْ اَقَابِ اِيْلِدْ دُوْخِشَا وَبَا رَهْ اَبُوْرَا بُوْسِيْهْ كُنْدْ
 زِيْرَا كِهْ جِهْلًا سَقِيْ كِرْ لُوْرِيْ اَوَّلْ اَوْلُوْرَسَنْدَهْ زِيْرَا كُوْنُشْ عَالِيْ وَجِيْ اِلِيْ بِيْنْ بِيْرَا رَهْ بُوْلْتْ مَسْتُوْرُوْ سِيْاَهْ اِيْدِرْ
 بَا بِيْ اَكِيْجِيْ مَانَعَا دِرْجِيْ اِيْ كِهْ كَبَا سَرِ بُوْسُ بَا بِيْ اِلْمِيْ بُوْسُ فُوْبُوسِ كُوْرُوْسُ اِيْهْ سَا لِيْغُوْلِيْ قُوْ مَاتُوْرِيْ

اوپچی امانتوس

بیت
 فَمَنْ نَزَلَ إِلَى الْكَأْبِ وَنَفَى الدَّرْسَ وَمِنْ بَعْدِ نَزْهِ الْإِجْتِنَابِ
 بِرَحْمَةِ مَكْتَبَةِ رُوْمِمْ وَدَرَسَ بِخِوَانِمِ وَبَعْدَ زَانِ بِهٖ بَسْتَانِ رُوْمِمْ
 قَالِقِ مَكْتَبَةِ وَارِدِهِ لِمَا وَدَرَسَ أَوْ قِيَهُ لِمَا وَبُودِنَ صَكْرَ فَيَحْيَهُ كَيْدِمْ
 سَبِقُوا سِقُوا سَقُوا نَابِاسَهُ نَادِيَا وَسَوْمَهُ أَبُوكِنِ اسْتِرَا سِقُوا سِقُوا

بیت
 وَتَأْكُلُ الْعَوَاكِرَ مِنْ كَمَثَرَةٍ وَغَنَبٍ وَفَتَاحٍ وَرَمْتَانِ
 وَبِهِوَهَا بِخَوْرِمِ اَزْمُرُودِ وَانْكُورِ وَسَيْبِ وَأَمَارِ
 وَبِمِثْلَرِيَهٗ لِيَمْ اَمْرُودِنِ وَاَوْزَمِدِنِ وَالْمَادِنِ وَنَارِدِنِ
 كَنَافَمَهُ بُوْرِيَقَا بُوْرِيَدِي كَابُوْسَنَافِيْلِي كَابُوْمِيْلُو كَابُوْرُوْعَدِي

بیت
 وَنَبِيْتُ هُنَا اَلِيْمِ وَلِيَا لِيهَا نَسْمَعُ صَوْتِ الْعَنْدِ لِيْبِ
 وَانْجَامَهُ دُوْرُوْتِيَانِ بِيْتُوْتِ كُنِيْمِ وَاَوَا زِي بَلْبَلِ شِيْنِيْدِمِ

وَأَوِيح

وَأَوِيحُ كُونِ أَوْحِ كَيْجَهٗ بَيْجَهٗ دَهٗ كَيْجَهٗ لِيَهٗ لِيَمْ وَبَلْبَلِ صَدَاسِيْ اِيْشِيْلِيَهٗ لِيَمْ
 كَرِيْبَا مَرُوْتِيَانِ كِيْ نَانَهٗ سَوْمَهُ كَمَا يَدُو كُوْتِيَقُوْتِيَنْ نَاقُوْسَمَهُ

بیت
 لَكِنْ يَنْبَغِي لَنَا اَنْ حَسْبَلِ الْاَرْزُوْلَتِيْنِ وَاللِّمْ وَالْقُبُوْلِ الْمُنْتَوِعَةِ
 وَبِيْ بَابِدِكِهِ دَرِ اَنْجَارِ اَوْ رِيْمِ بِرِيْخِ وَرُوْعِنِ سَادَهٗ وَسَبْرَهٗ كُوْنَا كُوْنِ
 وَكِنْ لَآ يَنْقَدِرُ كِهٖ اَوْ زَا يَهٗ بِرِيْخِ وَسَادَهٗ كُوْنَا كُوْنِ سَبْرَهٗ وَنِ دَاشِيَهٗ لِيَمْ
 مَا يَهٗ فِي نَاوَا سْتَوْمَهُ اَكِي رِيْزِي كُوُوَطِرُو كَفَرِيَانِ كِهٖ نُوْلُو لُو لُو خُوْرِنَا

بیت
 حَتَّى لَا يَحْتَاجَ إِلَى أَحَدٍ وَلِنَشْتَرِي الْقَهْوَةَ ثَلَاثَ أَوْ قِيَهٗ
 نَاعْتِجَاجِ لِنَشُوْمِمْ بَكْسِ وَسَهٗ وَقِيَهٗ قَهْوَهٗ بِخِرِيْبِيَمْ
 تَا كِهٖ زَفْرَدَهٗ مَحْتَا جِ اَوْلَسِيَهٗ لِيَمْ وَاَوِيحِ وَرَقِيَهٗ صَاوُوْنِ اَلِهٖ لِيَمْ
 يَا نَابِي يَوْمَهُ كَانُوْسِ اِيْخِرِيَا زُوْسِي كَرِيْبِيْنِ اَوْ قَا دَسِ قَهْوَهٗ نَاعُوْرَا سَوْمَهُ

بیت

التاسع

لا تعلم ان من الرجل الذي يجي منه رجل وله نسعه ويطرده
مدان وومايه ازان كس كه رايد و حاجتي بود و نكذارت
اندر ان حق براد مريد كه نيكسته اكا حاجتي اوله و قضا ايله ميه
ابوكو فوس ائو پوس كائس ذبته اوبو ابي اناس ائو پوس ودا با مكا

العاشر

ان شئت ان لا نكون مغوما لا نكون حسودا
اكر خواهي كه هيشه اندوه كين نباشي حسود سيات
اكر استرسن مكدرا الحاطر اوليه سن حسود اوله
انته ليس ناي اربقا ليس كانه فوس ميز يلو ليس

الحادي عشر

الكلمة الحبيبة يحكيك رجل من الغيرة من الحاك لا مينة
هر سخن بد كه كسي از زبان غير ما نوكو بد از كزارنده بدان

هر كچه

المسود لا يسود

هر كچه خبيته كه برادم احوك دهانندن چكايه سكا سويلر سكا سويلر
ابو بوس سو فوي فولو غوبو سولتي تو فاشه ابو بوس ابقامه تو فونقوا ابقا فوما داوا

الثاني عشر

ان شئت ان لا تكون مكدرا لا تساطر مع الجملة
اكر خواهي تنك ديل نباشي با نادان مناقسه مكن مشوش
اكر استرسن مشوش الحاطر اوليه سن جبال ايله مباحه ايله
انته ليس بي ابريكه نسه چي افا نه فوس سببه ليس

الثالث عشر

ان شئت ان تكون محبوبا لانام تكم مراد ان انفسهم
اكر خواهي پيش مردمان محبوب شوي براراده مردمان بكوي
اكر خلقك محبوب و محبوب اولق استرسن خالقك مزاجه نطق ايله
انته ليس ابريكه نسه ناسه اغا چيه فوس قما نور قسي و نانو و پوسيه

الرابع عشر

ان شئت ان تكون اولي الناس لا تمنع الخير منك
 اگر خواهی بهترین مردمان باشی خیر خود از کسی دریغ مکن
 اگر هیچ خلفدنی عالی و نافع استرسن خیری خلقدن دریغ اینه
 انه نه این ناسه مغالبتوس فوقز موفقا الوسینی مپیاسه
الخامس عشر
 عبدالطن است مصیبه من المملوك المشرك
 بنه شکم را از بند زنجیر ستم و شکست دار
 قرن قید نه دوشوب اولان کوله دن زیاده مصیبتندیر
 انا غایب بودم ابو سغلا و بولانا تیرا شانه
 عنایت باری ایله فصیح خمسة عشر جمله خنای بولدی
 بودن صکره مکالمه السنه اربعه ایله اوسلوب سابق اوزره
 شرح ایوب بزبنده عیان و بیان ایله لیم و به العون والتوفیق
مکالمه مستله علی الامثله والاجوبه

صباحکم

صباحکم بالخير با میدادت باد صباحکم خیر اوله
 قالهرا حافدا یاسو من این جنت ازجا آمدن زدن کلیدک
 ابوبیرش جنت من البیت ازخانه آمدن اودن کلیدم
 ابونسیبی ابرنا ای شیء سمعت و ای شیء عیلت
 چه شنیدی وجه شناختی نه اینستدک و نه بلیدک
 ایلافوسن کیدامان سن سمعت ان السقیینه نبات من
 راستانبول سیدمکه کشتی امدان راستانبول
 اینستد مکی راستانبولدن کی کلیدی اوسا بوس اینه انا قوی
 ابونبولی هل فیها احد من القیار داران کشتی هست
 از بازگانان اول کیده نجازدن زهره وار سیدر
 کم کیو قراوی ابو جی اراما نقادس کایش اینه
 اذهب وان بنا خیرا برو ما را بیای باور وارینه
 بخبر کنور امه که قوه ماس انا ما داطلو و اذهب

و سنها الى الخباط و از انجا با جامه روزی و اوراد
 در زیه و از کاپوده کین امه استورا فطی و قل له بی
 سرپعا و با خامه روزی که نپزاید و در زیه دیگر
 چایک کلسون کیه نوزاری او غلبیغورا مولای جا الخباط
 ما ذائاسر خداوند جامه روز آمد چه فومانی اعاف
 در زی کدی نه بیورین اذدی اورا فطس برته
 اورین دوه واحضره عندی و و نترد من احضار کن
 و از بنج یارمه کور امه که فودامو تو فوره یا خباط زید
 قطع الشیاب فقد جاء العید یا جامه روز بریدن جامه
 خواه که نوروز تو زدیست در زی انواب کیمت
 استرم ز پرایرام یقند ز رافنی رومانا و ناو پیسو
 یاقی ابلا بری فودانه ارسل خادما لئلا تری الجمونه والاشبه
 بفرست خادمی که چوخ و کالای بخریم خدمتکاری

کندر

کندر تا جوفه فوما شری الایم بینه فوما یوسونا
 غوراسمه جی جوشس کما فوما شیه اذهب مع لمارم
 و صیل لنا ما یزنا برویا خادیم و برسانیده ماران
 چیزکی باید خدمتکار له کیت وینه لایر اولان
 ایلت امه متوظامه بو که فوه او بی ماسه اخیلار نه
 احست یا خباط اخذت لنا اقبیسه جمیله نیک
 کردی و ما را کالای نیک جریدی ابرایش اشدک وینه
 کوزل فوما شرا لیک قابی ذولیا فامس که او مورفا
 فوما شیا ما سفوراسنس اقطع عندنا حی نری
 بیزر دمانا که کیم یاز زده کین تا کوره لیم فو پیستا
 فوداماس او سننه ناید و مه ای شی بزید و ای شی
 بنقص کذا ف چیز پیش بود و کذا ف شود فنی
 شی زانده و فنی نایفصد ز ایشوار امانا بر سو که ایشو

لَفْتَهُ اِذْ هَبَّ يَارِثُكَ وَرَكَعًا فِي اِمَانَتِ اللَّهِ بِفَرَمَاتٍ
 دَوْمَةٍ وَبَعْدًا اِمَانَتِ كِنَارِهِ اِذْ يَكُونُ لَهُ كَيْدُهُ رِيْمٌ وَسِيْرِي خَلَايَهُ
 اِشْتَارَ لَدُوْمٍ مَتَوَلِّمًا سَاسِ اِبْنِ سُوَيْفِ اِسْتَوْسَقِيَا اَفِي
 اَبِي سُوَيْسَاسٍ يَا عِيَاظُ اِذَا ذَهَبْتَ اِلَى السُّوَيْقِ اُدْعُ عَلِيَّ بْنَ اَبِي
 جَاهَمَةَ دُوْرًا وَوَقْتُ رَفِيٍّ زَادَ نَاكِرًا اِذَا اَبُو اَبِي
 جَرِيْمٍ وَارْدُ فِئَةِ اَتَقِ حَيْزُ جَاغِرٍ رَافِي اُوْدَةَ بَايَسُ اِسْتَوْجِرْ
 كَسُوْفُ رُوْمٍ وَفِئَةٍ وَطُوفُ نَارِي عَلَى الرَّاسِ وَالْعَيْنِ
 بِرَسْمِ وَجْهِ مِثْمِ بَايَسُ وَكَرْمُ اُوْدَةَ سَنَاخِرَ اسْمِ اِبَانِ
 اِسْتِكْثَابِ اِبِي وَكَسْتَا مَا نِيَا مَوَا يَا خِيَارُ زُخْرُ اِخْتَدَا اَعْنَكُ
 بَانَايِ جِنْدَانِ اِزْ شَمَا اِخْرِيْدَةَ اِيْمُرْ بِمَنْ يَسْزُدُنْ بِمَقْدَارِ
 اَتَقِ الدَّفْنِ اِبَسُو سَابُو سَابُو سُمِيَا اِبُو سَنَا اِبِي اَمَةَ مَوْلَايِ
 فِي جَزِيْرَةِ خَارِسِكُ مَسْطُوْرَةٌ خَدَا وَنَادِرُ دَفْتَرِ خَارِسُ شَمَا
 قُوْشْتَه اَسْتِ اَعْلَامُ خَدْمَتِكَ اِكْرِيْكَ دَفْتَرِيْنَهُ يَارِثُ شِدْرِ

اعلموا

اَعْلَامُ اِسْتَوْفَا مَوِيْ سَاسِ اِسْتُوْدَ دَفْتَرِ دَوَاعِرَا اَعْنَابِيْنَهُ اُنْظُرْ
 اِلَيْهَا وَاعْطِ حَقَّنَا بِيْنِ اَنْ جَرِيْدَهُ وَبِيْدِهِ حَتَّى مَارَا اَوَّلِ
 دَفْتَرِهِ بَاقٍ وَحَقِيْبُوْرِي وَبِرْ سَكِيْنُو اِسْتُوْدَ دَفْتَرِي يَارِيْدَهُ
 كَدُوْسَهُ نُوْدِيْكَ اَسْ لَانْتَا مَدِيُوْنُوْنِ وَمَعْسِرُوْنِ زِيْرَا كِه
 مَا وَاوَعِيْ سَبَا اِذَا رَعُوْا زَكَا اِيَا نَمَّ زِيْرُوْ مَدِيُوْنُوْنِ وَفَقِيْرِيْ لِيْ
 يَا بِيْ سَسَانَه اِخْرُوْسِيْ كَهْنُوْسِيْ خَدُوْا حَقِّكُمْ وَاَدُوْا دِيُوْنَكُمْ
 حَقِّيْ خُوْدِيْ رَا اِبْدَارِ اِبْدُوْا وَا مَعْنُوْبِيْنِ كَدَا اِبِي حَقِيْ كَرِيْ اَلِكِ
 وَبُوْرِيْ حَقِيْ اِذَا اِبْدَلِكِ بَارَةً طُوْذِيْكَ سَاسِ اِبْرُوْسِيْنَهُ نُوْحُوْ
 اَللّهُ يَعْطِيْكَ اَلْجَنَّةَ وَالْعَمْرُ الطَّوِيْلَ خَدَا شَمَا اِرِهَسْتِ وَعَسِيْرِ
 دِرَا زَادَه هَاةُ اَللّهُ سِيْرَه جَنِّيْ وَعَمْرُ طُوِيْلِيْ وَبُوْرِيْ سُوْنِ
 اُوْتُوْسِ تَبَارَا اِسُوْ خَرُوْ نُوْسِ بُوْلَسِ نَا سُوْنُوْسِيْ اِذَا اَلْحَجِيْتِ
 مِنْ عِنْدِنَا اُدْعُ لَنَا الصَّبَاغِ بُوْقِيْ رَفْتَتِ اِزْ تُوْدِ مَا زُوْدِ
 كُوْرَا اِبْحُوْا يَا مَزْدَنِ جَبِيْغُوْبِ كَتِيْدِيْ كِه فَيُوْجِيْ بَرَه جَاغِرِ

اودونيس ابرو داس قاقماس طوخوسوفو باصانع
 ما فیه هذه الخاتم زر کرا قیمت این خاتم و قیمت و جبه
 ارزد فوجو شو خاتمک بهاسی بدر خروسوفو نو
 نوذا قتلیدی ایداقیزی سولای ان اشتریه بمانین فرش
 ریخس خداوندان بدو صداسدی خریدن ارزا است
 اغام اکیوز غروشه الدرکه ابودر اغاموذا بوقسا ابراله
 ادو بپرس افتونه لان قیمتہ ثلاث مائة بل زائد زیرا
 قیمتش سه صدست بلکه پیش است زیرا قیمت او جیوز
 غروشد بلکه زائد باطی افسیزی ترا قوسا ابرالاکه برسو
 صدقت فاین سنلت عنک عن قیمتہ راست گفتی
 از بهر آنکه از د بکوت قیمتش را سول کدم طوغرودیدک
 ذرا سندن غیری دخی قیمتندن صوردم الثیا اولس
 یانی او هسوا بوسا الوروقسا ابو قیزی فقال کافلت

والمجبت

والمجبت كما اجبت وكنت جنانك كفتي جواب دار
 همچو نانک جواب داری وسنک دبدو عنک وجوابن کی جواب
 وپردی کسانا اامیلیسه که بیلوغوسانه سه نازوکه
 هل لکم حاجة غیرهذہ واما جی جزین هست
 سنک بشقه حاجتک وار میزدن اشوا بوقوالی ذلیا اشس
 لیس لنا حاجة الا اذا خرجت من الباب ادع الی القصاب
 نیست مکروفت رفعتت هتایرا جوان بشقه حاجت
 بوق الا فودن چپقرکن بگا قصابی جانغرا الی لیا ذنبتہ
 مو نو اودونیس ابو پورته بتوما کلیاری نازنی
 باقصاب حان رمضان باقصاب ماو رمضان نزدیک شد
 ای قصاب رمضان بقلشدی ما کلناری نور مضانی
 افودنسه وکنا حاجه الی اللعول المتوعه و ما راز کشتونا
 کون باید ویزه در لودر لواتر کدر کما سه اخیلان سه

لودو ليو اوقه تا فيما رسلك خادنا احمد بس هر يازگه
 فرستادم خادم احمد خدمتگاري كوندرد كوده
 سوپس تو فامه يوتوامي احدي استرلنا و قيه من اللهم
 القم بخرمارا و قيه از كشت مپش بره صانون ال
 بروقيه قيون اتندن اغوراسه ماس استكافوقه ابرويو
 اوقياس و وقية و نصفان لحم المغز و وقية و نيم
 از كشت بز و بز بچ و قيه جي اتندن كاتكاسي اوقه
 ابو نوا بچقوا اوقياس و اشتر نصف لوقيه من لحم البقر
 و بخار كشت كا و نيم قيه و صغير اتندن باره قيه ال
 كابونو و و بوز اوقياس مهي اوقه ماس باره بشرط ان بكون
 ماصوقا من العظام بشرط انكه ارواز استغوان
 باله شود شول شرطه كه كو كاري اوليه جاسيوا
 مهي ناه باستره اونا و فله وان شاء الله بعد انقطع

انحران

الحسب و كو خدا خواهد بس از نوروز حساب
 داريم والله استرسه بعد العيد حسابي قطع ايدنه رز
 كانه تلي اوئوس اوسه برامانورومه طولو غار يازمو
 و ادينك قيه ما ذكرنا و زانها كه كهنيم قيه تهاش كوارم
 و ديد و كمن شيليك قيمت برين ادا ايدنه رز كه كيو اوقياس ميه
 اوئي فاني ايدونومه اذهب و افعل ما امرتك بروكن
 انجيز كه فرمودست و از امدني سكا امر ايدني كي شدي
 ايشله امه پينه كوتسوا و اوقياس فامه و كن مستقيما
 في حسابك و راست اندر حسابت و حساب كتابنده
 دوعري اول كستولو غر ياز موسوا زره نوس بو و اذا
 ذهبت ادخل في بيت القهوه وقت رفتنت بخانه قهوه
 داري كند بلك و قنده قهوه و طله سته كيو كوده قابسيز
 استوقهوه استونوا و ايا ايكي ايدن ان تدخل بعثه

و بی خواهر ناکهان داری لکن بن استریم آکیم زین کبره سن
 ما تلوا ضافوا و ضافونا بیس حتی تظلموا یفعل عبدنا سلیمان
 تا بیچی که چه میکند سلیمان جا کم تا با سنین کوه سلیمان
 نه اشتر او سته نایدن او سقلا ووز موسلمانز ایدان
 ان کان فی اللعب و اللعب الخیرین اگر اندر بازی و در بی
 هوده است بیام بدهم اگر او یون و ستمه لفته ایسه بکلخیر
 ویر اکیوس اکیه استو یغیندی سونه ما دانیسه
 یاستیدی دخلتها و سبدته ناما خداوند در امد و اورا
 اندر خواب یافتم اخدمتمه قهوه او صله سینه کردیم و لیا ویز
 کوردم بولدم اخدمتمه بها کتوزیم کبیر منو ان سرت
 استقطله اگر خواهی بیدار سازمش اگر استرسن ای او یاندون
 یم انه نه لیس ناوتن افسیکسو ایضله و قل له یحیی حیثیاً
 بیدار سازن و کوه نیز آید و ارا و یاندرو سوله جابلک کسون

افسیکسه

افسیکسه نونه کتونا ربی او علی غورا علی الراس و العین
 بر سر چشم یاشتم و کوزم او زبینه سنا شلیا ما خراس
 ایا و استونکها لیا یاستیدی ای شی تا مروی خداوند
 بمن چه فرمای اخدمتم بکانه امرا بیدرسن اقدیمو
 ایدامو اوریسین یاسلیمان بام الصباح قهات الصبح
 یاسلیمان بام امد صبح بیاور یاسلیمان صباح کلیده
 صبحی کتور سلیمان تا یز و اینه که فره طواق اسی
 اویپینه نه تا یز و واذا اخذوا الشرب فغن بالنعارة
 اللذیذة و یوقف نوبش ده نم یا فواهای لذیذ زتم کن
 و فوسنه شروع اید کده نفا مای جلیله ابله نغمه ابله کوده
 و اوارشی استو بشو طو مه او سوزن و سقو بو اراعو
 زهسه و بعد ایدار سالک الی امراخر و بعد ازین
 خواهم فرستادن بکار دیگر و یوندن صکره بشمه

برایشه کوند ز ستم گزک کا بو کین سال ذولیانسه بیسو
 یاسیدی یا ای شی اققن حدوندا بکده چیز نغمه کیم
 اقدیم نه شیلله نغمه ایدم اعوامیندا برامانا بو
 استوسقو یاسلیمان اشرع باللسان الیونلرن یاسلیمان
 یکرین بان یونان ای مسلیمان زبان یونان ایله بشله
 سلیمان رومه یکی اغلوسه واله ارشی

ابتداء ایسات یونانیه

متاخاراس ماتاکامو کون مویس ناها مو
 که واله مه ناموز الو فو کی طونامو
 باش او شسته ایکی کوزم ندرسن بن بیایه
 وامر ایله دانه دانه قوملاری بن طاشیاریم

بیت

اوده سپرو طاعنا بیلا ایتونه رمضان

کو

کوزلیسه بغا ییاز ساملی استوتی معانی
 اول سور بکده سنن رمضان ماهی ایدی
 سودامز یایشدی صحنه اغله اولوب بالر کی

بیت

انقسونوبه بشوناس کینسونا طرسو
 کاندیه سوتلیما تموریمونان تر پینسو
 آج کونیمنی دقت ایله اکلوبن کوره ییم
 اگرانین اولورسه بن یوزوسید سوره ییم

بیت

قرقینس اینه او بیسومالا ماسا فنقاری
 کشس اغنوی انکه کوز موسسه چتاری
 اینه در کوسک لکن ماهه تشبیه ایدر لک
 ملک خولبو اولدیغیندن زیاده تعظیم ایدر لک

ابد استر کیدا سو قما کشتا متا منا
 کتلیس پاندا نا فورس طاماشیا مو قلا نینا
 بیت
 در دیک بنه در هر دم فولدک شدیم بن سکا
 کوز لپی اغله بی کوز منک استرسین ای جاننا
 ذبی برونا سو تا پو تا شی قود یا موسسا
 اوسته تان مقسومه تان یواسقوبالوما اوستا
 قلبه کی اسرار فی سکا بن سویلیه مم
 یوز عن التینه کر منجه کتم ایده رف بن دیمه مم
 ای کیسه مونانا اوس ما دانو ستوخارو
 از کیسوتیا غا بسوی بیسونا سبارو
 یعنی اولو و کجا عز را ایلایه خبر و پر دیک سو دیکدن
 این جک والا سنی بن یولتر الورم

کو

کغوظوخارو دیره بومه طوئانا تو فو وومه
 ماشیا طینا عا پیو بوته ذری نازنومه
 بن ایسه عز را بی او تا فورم اولومدن قور قورم
 ولکن دو غریبی سو دیکدن بر وجهله ارینا
 اشکاماد بنا ذانا صو لو کرامونا ساره پی
 ناز یوسو بوذیا سبوسه کونامه اریته پی
 قدیم سکا بر مغرد دیم مقبولک اوله جقدیر
 ایکی یا قهرین قلدیرین اورتنه به کیره نیم
 اوده سوئلو پیچی استوبسختا مو ما پانو
 او تو ز مو بر یورین ته کاکلکا مانو
 نه زمانکه نبشته نایک اوستنده سنی خطر لرسم
 عظیم شاشیروب قلسر پی صلیغ ایده ریم
 ناونه تالاسایلی ناجور لو تو لمونی

تاقویا چیتا بر مونا بر نونه ایسویف
 اولایندی درکن سزجه الیمده که لیون
 یوز لیون سود بعک الینه وصول بولدغه درتیم
 یاسلیمان نسی فی لنا هذو النعمه
 لکن وانخرج بکرم من بابا محصن لاجل الفهم
 یاسلیمان این نتم ما را است و بی وقت
 باولاد برش از باب برای انکشت
 ای سلیمان یوقدر نعمه کافیدر و لکن
 صباح و فقی قلعه قوسیندن چوقومویچین
 سلیمان قوسنا اسقوبوس افتای منوطاتیه
 دوا بولمور طرا جموراس اوغایا تاقوونا
 دیکر
 لان لیشتا قد قربت فبسی لنا ان نذ المحطب

والفهم

والفقیر قبل حاول لیشتا برای انکه دی نزد یکت و ما
 را با ید که فاهرا و بریم انکشت حیزم رایش انکه دی بیلد
 ذرا که فیش یقندر تو بر کدر که اودون و کور فیش جلولا یقندر
 جمع ایده لیم یاملی اوسیموناس قودانه کاسخیر یازت قرونه
 کتسیلا بر یقونای میموناس استونیسومه علی الراس اذهب
 و ارجوان اشترای حصلا لان فی هذو السنه الفقه علی یق
 بر سره برور و رجاسیکم که ارزان بخیر میهر انکه غله دین
 سال کراتت باش اوستنه کیده ریم و مامول بهر که اوچوز
 الاقرن برا غله بوسنه بهالورد استیکمالیوا یا قوا که
 اور بیزو افتینا نا تا پارولانی اوقربوس اینه اوقوس اوقه طلوس
 والرتیون غیر ظاهره فی الضروره فیل الرعیة المحطب والفهم
 الی البکد و زینون دسیه بیست پس رجعت ناجار همه
 وانکشت بشهر در او نهد و زینون ظاهره کدر امده

دَعَا يَا بَهْرَ حَالٍ وَلَا يَتَهُ أَوْ دُونَ وَ كَوْمُورٍ كَوْمُورٍ لِي كَيْه لَس
 ذَنَابًا نُوْبِيْعَةً نَهْ كِه رَا بَادَسْ تَلُوْنَهْ ذَهْ تَلُوْنَهْ اسْتَجُوْرَا اِقْبِلَا
 كَهَارُوْوَ نَاطِرُوْنَهْ يَا سَلْمَانَ اِنَّا كَانْ لَامُرْ كَذَا اسْتَرْكْنَا اَرْبَعَةَ
 اَلْفَ وَ قِيَةَ مِنْ النُّجُوْمِ مِنْ اَلْحَطَبِ ثَلَاثَ مِائَةٍ حَمَلْنَا كَبِيْرًا
 يَا سَلْمَانَ بِيْسْ نَحْمَارًا جِهًا وَ هَذَا رُوْقِيَةَ اِذَا نَكُنْتَ وَ سَهْ صِدْبَار
 بَرْكُ اِزْهِيْرٍ اَي سَلْمَانَ جُوْنِكِهْ اَمْرٍ يُوْبَلِهْ دُوْنِ بِلِكِ وَ قِيَةَ
 كَوْمُورٍ وَ اُدْجُوْرٍ بِلِكِ يُوْبَلِهْ اَوْ دُوْنِ صَبُوْنِ اَلِ سَلْمَانِي سَانِيَهْ
 جِهْ طَرَسْ ثَلَاثًا دَسْ اَوْ فَا دَسْ قُرُوْنَا كَثِيْرًا قَاوُسْ تَسْ عُوْمَارِيَا
 اِقْبِيْلَا خُوْرَا سَهْ يَا سَيِّدِي اِنَّا اَعْرَافُ التَّعْدَادِ وَلَا التَّعْدِيْبِ
 وَلَا اَلْاَعْدَادِ سُدُوْنَا دَمْنًا نَمَّ وَ تَشْتَا سَمَّ شُمَارَهَا
 اَقَامِيْنَ صَابِغِي وَ صِلِيْلِي بِلِيْمٍ وَ اَكْلَا نَمَّ اَقْدِيْمُو
 اَعُوْمُوْرَهْ سَمْرِيْمَا طَا قَا تَهْ خُوْمُوْرَهْ نَامَتْ رَا يَا وَ لِدَانِ شِيْتَتْ
 اَعْبَلِكِ اَلْاَعْدَادِ كُلِّهَا حَتَّى لَا يَحْتَا جِ اِلَى اَحَدٍ بِيْسْرَا كَرُوْحِي

مَنْت

مَنْتْ اَمُوْرَا سَمَّ شُمَارَهَا تَحْتَا جِ نَشُوِي كَسْ اَي اَوْ غَلَا كَر
 اِسْتَسْنِ بِنِ سَكَا جَمَلَهْ عَدَدِ لَرِي اَوْ رُوْمَهْ بِيْمَ تَلَكْسِيَهْ مَحْتَا جِ
 اَوَّلِيَهْ سِنِ بِيْزِيْمَانِيَهْ لَيْسْ نَاسَهْ مَانُوْ اَوْ لَا نَامَتْ رَا يَا اَوْ سَتَهْ
 نَابِي بِيْسِنِ اَخِيْرًا يَزُوْمَنْوَسْ اَوْ لَيْتْ فَعَلَتْ مَا قَلَّتْ اَدْعُوْكُ
 اِلَى اِنْ اَمُوْتْ كَا شَكْرِي اِنْ جِيْتِكِهْ كَفِيْ دُعَا سِيَكْمَنْتْ
 تَابِيْرِيْمْ وَ لِيْدِي اِسْئَلَهْ بِيْدِيْكَ يَدِيْدُوْكِي اَوْ لِيْجِيَهْ دَلَكْ سَكَا
 دُعَا يَدِيْدُوْمْ مَعَارِي نَاقَاتِنِ اَوْ بِيْ بِيْسْ كُوْسَتَهْ نَابِيَاوْنَا سُو
 نَحْرَا سَنُوْسْ هَاتِ الدَّوَانِ وَ اَلْعَزَا اَكْتَبْ لَكَ فَاحْفَظْهَا
 دَوَاتِ بِيَاوْرُ حَامِهْ رَا تَا بِيُوْبِيْسِيْمْ وَ اَوْ اَرْبَعِيْنَ دِيُوْبِيْدِي
 كَوْمُوْرٍ وَ قَلْبِي نَاسَكَا يَا زَهْ نِيْمُوْسْ اِزْ بَرَلَهْ فُوْجِيْ نَا كُوْفَا لَا مَارِي
 نَاسُوْعْ رَا بَسُوْنَا فَا لَاقَسَهْ اِسْتُوْسُوْ سُوْ **اَعْدَادِ شُمَارِ بِيْرَانِ**
اِبْنِهْ اَيْمِ لِيْسَانِ اَرْبَعَهْ اِبْلَهْ عَرَبِيْ وَ قَرَسِي وَ تَرْكِ
 وَ يُوْنَانِي عَدَدِ شُمَارِ صَابِي سَمُوْسْ اَعْدَادِ

مَنْت

شمارها صابیر منیرا وارخد بک بز آنا
 اثنین دو ایکی اذیو ثلاث سه اوج
 ربیبا اربع چار دزن نه سرا خمسہ
 پنج بیش پده سته شش اثنی
 آقسه سبعة هفت بدی اثنا
 هشت سکر اوفی تسعه نه طقوز
 اکا عشر ده اون ذفا احد عشر
 بازده اون بز ادها اثنا عشر دوازده
 اون ایکی دوزده فا ثلاث عشر سینه زده
 اون اوج ذقربیا اربعه عشر چارده
 اون دزن ذفا سرا خمس عشر پنج ده
 اون بیش ذفا پده سته عشر سازده
 اون اثنی ذفا قسه سبعة عشر هفت ده

اون

اون بدی ذقنا ثمانیه عشر هزده اون سکر
 ذه قوقو تسع عشر نوازده اون دو قوز ذه قانیا
 عشرون بیست بکری ایقوسی احد وعشرون
 بیست بک بکری بز ایقوسیا اثنا وعشرون
 بیست دو بکری ایکی ایقوسی اذیو ثلاث وعشرون
 بیست سه بکری اوج ایقوسی اطرپیا اربع وعشرون
 بیست چار بکری دوزن ایقوسی نه سرا خمسہ
 وعشرون بیست پنج بکری بیش بنده سته
 وعشرون بیست شش بکری اثنی ایقوسی اثنه
 سبع وعشرون بیست هفت بکری بدی ایقوسی اثنا
 ثمانیه وعشرون بیست هشت بکری سکر
 ایقوسی اقفو تسعه وعشرون بیست نه
 بکری دو قوز ایقوسی اکا ثلاثون سین

اوون اتراندا اربعون چل روف
 سارندا خمسون پنجاه الی پندا
 ستون شصت التمش اقسندا
 سبعون هفتاد بیست اودومندا
 ثمانون هشتاد سکنان اوغدومندا
 تسعون نود طقسان اته کندا مائة
 صد یوز اقاو مائتان دو صد
 اکی یوز اذیاوسا ثلث مائة سه صد
 اوچ یوز ازاوسیا اربعه مائة چهار صد
 دزن یوز تراقوسیا خمس مائة پنج صد
 بشیوز پداوسیا سته مائة شش صد
 الی یوز افساوسا ^{۱۰}ثمان عشر مائة سبع مائة
 هفت صد ^{۱۰}ید یوز افاوسیا هشت صد

سکریوز

سکریوز اوقتاوسیا تسعه مائة نه صد
 ملقوز یوز اکاوسا الف هزار بیك
 شلیا الفان الفین دو هزار اکی بیك
 اذ یوشلیا دس ثلاثة الاف سه هزار
 اوچ بیك ترس شلیا دس اربعه الاف
 چار هزار دوت بیك تیرس شلیا دس
 خمس الاف پنج هزار بش بیك بنه شلیا
 سته الاف شش هزار الی بیك اته شلیا دس
 سبعة الاف هفت هزار ید بیك
 افا شلیا دس ثمانیه الاف هست هزار
 سکری بیك اوقوشلیا دس تسعة الاف
 نه هزار دو قوز بیك اکاوسس شلیا دس
 عشره الاف ده هزار اون بیك ده قاشلیا دس

عَشْرُونَ أَلْفًا بِبِسْتِ هَرَّازِ رِكْحِي بِيكِ اِبْقَوْسِي
 شِلْيَا دَسْ ثَلَاثُونَ أَلْفًا سِي هَرَّازِ اَوْ تُوْزِ بِيكِ
 تُوْزِيَانَا شِلْيَا دَسْ اَرْبَعُونَ أَلْفًا جِلْ هَرَّازِ
 قَوْفِ بِيكِ بَكْنَا شِلْيَا دَسْ سِتُونَ أَلْفًا
 شَصْتِ هَرَّازِ اَلْتَمِشِ بِيكِ اَمْتِنْدَا شِلْيَا دَسْ
 سَبْعُونَ أَلْفًا هَفْتَا دَهْرَازِ بَيْتِشِ بِيكِ
 اَوْ دُوْمِنْدَا شِلْيَا دَسْ ثَمَانُونَ أَلْفًا هَشْتَا دَهْرَازِ
 سَكْمَانِ بِيكِ اَوْ عَدُوْنِيَا شِلْيَا دَسْ تِسْعُونَ أَلْفًا
 تُوْزِ هَرَّازِ مَلْعَسَانِ بِيكِ اَبَهْ كُنْدَا شِلْيَا دَسْ
 مِاَةَ اَلْفِ صَدِّ هَرَّازِ يُوْزِ بِيكِ اَقَا صِلُوْ شِلْيَا دَسْ
 مِثْنَانِ اَلْفِ دُوْ صَدِّ هَرَّازِ اِكْبِي يُوْزِ بِيكِ
 اِذْيُوْ اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ ثَلَاثَ مِاَةَ اَلْفِ
 سَهْ صَدِّ هَرَّازِ اَوْ جُوْزِ بِيكِ تَرِيْسِ

اَقَاوُ

اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ اَرْبَعَ مِاَةَ اَلْفِ جِهَارِ صَدِّ هَرَّازِ
 دُوْ تُوْزِ بِيكِ تَسْرِيْسَ اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ خَمْسَهْ
 مِاَةَ اَلْفِ بَيْخِ صَدِّ هَرَّازِ بَشْمُوْزِ بِيكِ
 سَبْهَ اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ سِتَّةَ مِاَةَ اَلْفِ
 شَشْ صَدِّ هَرَّازِ اَلْبِي يُوْزِ بِيكِ اَهْمَهْ اَقَا تُوْسْتَسْ
 شِلْيَا دَسْ سَبْعَ مِاَةَ اَلْفِ هَفْتِ صَدِّ هَرَّازِ
 بِي يُوْزِ بِيكِ اَفْتَا اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ ثَمَانِ
 مِاَةَ اَلْفِ هَشْتِ صَدِّ هَرَّازِ سَكْرُوْزِ بِيكِ
 اَوْ هُوْ اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ تِسْعَةَ مِاَةَ اَلْفِ
 نَهْ صَدِّ هَرَّازِ دُوْ قُوْزِ يُوْزِ بِيكِ اَكَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ
 عَشْرَةَ مِاَةَ اَلْفِ دَهْ صَدِّ هَرَّازِ اَوْ نِ يُوْزِ بِيكِ
 ذَقَا اَقَا تُوْسْتَسْ شِلْيَا دَسْ اَلْوَفِ اَلْوَفِ
 هَرَّازِ بَاهَرَّازِ بِيكِ كُوْ بِيكِ شِلْيَا دَسْ

نعت الاعداد شماره هایت برای شمارها

یا سلیمان هذا الاعداد احفظها ولا تنسها من لدنا
 ای سلیمان این شمارهها از بزرگن و موفرا موش مکن
 ادعا ای سلیمان بوعدادی از بزرگه و بچی دعوات
 میریه دن اونته سلیمانی اوطا نامریمیا تا ایستو
 نوسونایلا شه کا بواقی میجسه خاصس
 یا سیدی الله یعطیک عمرا کثیرا و ماکان فی
 صهریک مستیرا خداوندایت عمر دراز و هر چه
 در دل داری بدهار اعانه سکا الله جوف عمر و یرون
 و کولنده جایگیر اولان بکا و یسون انه دیما و
 شوس ناسه بولغرونه کاسودوسی تا ثلی ایمازد
 یا سو یا سلیمان روح الی البیطار روانتی بیه
 لیعمل الفرس ای سلیمان وار بکا نعلبندی

کوز

کوز تا که ایتمه نعل ورسون ای سلیمان ربوبه
 نعلبند و بیاورم تا اسب را نعل بکوید سلیمانی
 امه فیه موی نعلیاتی پتا لاینا و الی نالوا عنو پتا لای
 لایق اریدا لذهاب الی القرية لاجل المصلحة
 ذیرا که بده خواهم رفت از برای مصلحت
 ذیرا کویه بر مصلحت ایچون کیمک مراد ایله ربیم
 یا بن اعوانستونولما سکا اخیارومنی ذولیا رستو
 خوزیونا یا و یا سیدی جا البیطار و نعل
 الفرس ماذا اتامر خداوند نعلبند بیامد
 و اسب را منیزدجه فرمانی اعانم نعلبند
 کندی و این نعلندی امر بکنند رونه
 بورد سکا افه دیما و به طلانس ارنه کتا لوغو
 ایتا لوسه فی اور پزس اذهب وضع علیه

السرّج والركاب وجميع اللوازم ان يروى
 في كتاب ربه همه اسباب را بروی نه وار
 او ز ربه اگر او ز تو و سائر مقتضای قوی
 امه و اله تو طلبه لا یستغفلس کولاً تا خبر از من
 فان طلبی شخص قل له ابق ذهبت القریة
 اگر کسی مرا بخوید بگو که من بروستار فتم
 اگر بگردد بنی اوارسه کویه کند در دیو جواب و پر
 اینسوس که مه پاریسی کاین بقوس اینست و خود یو اینغا
 و اول ملک هتا ثلثة ایام شتم ارجع ان شاء الله تعالی
 و انجاد رتک خواهم کدسه زور بعد ازین اگر خدا خواهد
 یا زیم و اول کویده سکت ایتمک مراد ایده زم صکنه
 الله تعالی درسه کبر و کورم که ک
 آخوستون موزین سراس نابو مینو کا بو کین انشه لب

اوشون

اوشون غایرتون
 دیگر انتهای اینیات
 و سلم علی بن کان یستل عنا و سلاهی و سان انکم که می کند
 ما و زدن سئوال ایدنه سلاهی می تبلیغ ایله کونشوز
 رونا اوما زنا تونه شرس طاس

متن
 ۳۳۳
 ۳۳۳

۱۷۸۲
لغز رومیه

۱۴۷۰ باب ما حروفات و ادوات بیانشه در
 ۱۴۷۱ حرف جر بیانشه در
 ۱۴۷۲ حرف جر بیانشه در
 ۱۴۷۳ ضمائر المرفوعة المنصبة بیانشه در
 ۱۴۷۴ ضمائر المرفوعة المنصبة بیانشه در
 ۱۴۷۵ ضمائر المنصبة بیانشه در
 ۱۴۷۶ ضمائر المنصبة بیانشه در
 ۱۴۷۷ ضمائر المجرورة المنصبة بیانشه در
 ۱۵۰۰ احوال بیانشه در
 ۱۵۰۱ الفاظ الاستسناؤ بیانشه در
 ۱۵۰۲ الفاظ الاستسناؤ بیانشه در
 ۱۵۰۳ الفاظ الایجاب بیانشه در
 ۱۵۰۴ الفاظ الاستفهام بیانشه در
 ۱۵۰۵ الفاظ تکثیر بیانشه در
 ۱۵۰۶ الفاظ تفضیل تکثیر بیانشه در
 ۱۵۰۷ الفاظ تفراده بیانشه در
 ۱۵۰۸ الفاظ نفییه و الفاظ تحسیر و الفاظ نفی بیانشه در
 ۱۵۰۹ الفاظ ضروف بیانشه در
 ۱۵۱۰ خاتمه بیجه نصیحتی و مکالمه اعدای بیانه اید
 ۱۶۵۰ مکالمه مشتمله علی الامتنان و الاحویة بیانشه در
 ۱۷۷۲ ابتداء ابیات یونانیه بیانشه در
 ۱۸۸۴ اعداد شمار بیانشه در
 ۱۹۱۱ قمته الاعداد شمار هابلیت بری شمارها بیانشه در
 ۱۹۱۵ دیگر اتمرها و الوبیات بیانشه در

۰۰۶۶ اشکوه مختلفه یونانیه بیانشه در
 ۰۰۶۸ السنة اربعه من مقصد لری بیانشه
 ۰۰۷۶ معارضه صنوعه بیانشه در
 ۰۰۸۵ قانونی و حرف جر بیانشه در
 ۰۰۸۶ بیانات اسماء بیانشه در
 ۰۰۹۱ فی بانه الارض و ما یناسبها
 ۰۰۹۵ فی البحر و ما فیها
 ۰۰۹۶ فی بانه المعادن
 ۰۰۹۷ فی بانه اعضاء الانسان
 ۱۱۰۵ فی بانه وصف الانسان
 ۱۱۰۵ فی عیوب الانسان
 ۱۱۰۷ فی ظلمات النفس البین
 ۱۱۰۸ فی الملبوسات
 ۱۱۱۵ فی الالوانه و ما یناسبها
 ۱۱۱۶ فی لوازمات القاتب
 ۱۱۱۷ فی بانه است الحرب
 ۱۱۱۹ فی بانه حیوانات الموضه
 ۱۱۲۱ فی بانه حیوانات الوحوشیه
 ۱۱۲۲ فی بقی الالیانه و ما یناسبها
 ۱۱۲۳ فی اسماء الطیور
 ۱۱۲۶ فی البیت و ما ینسبها
 ۱۱۲۸ فی لوازمات البیت
 ۱۱۳۳ فی بانه الفواکه و الازهار
 ۱۱۴۰ فی بانه اصحاب الحروف و الصیغ

بجز جز مرسل ۰۰۰۷
 بجز جز سالم ۰۰۰۸
 بجز متقارب ۰۰۰۹
 بجز غیر سالم ۰۰۰۱۰
 بجز متقارب ۰۰۰۱۱
 بجز غیر مرسل ۰۰۰۱۲
 بجز غیر مرسل ۰۰۰۱۳
 بجز غیر مرسل ۰۰۰۱۴
 بجز مرسل مقصور ۰۰۰۱۵
 بجز غیر مرسل مقصوره ۰۰۰۱۶
 بجز جز سالم ۰۰۰۱۷
 بجز جز سالم ۰۰۰۱۸
 بجز جز سالم ۰۰۰۱۹
 بجز جز سالم ۰۰۰۲۰
 بجز جز سالم ۰۰۰۲۱
 بجز جز سالم ۰۰۰۲۲
 بجز جز مرسل و حسب و حال ۰۰۰۲۳
 بجز غیر مرسل ۰۰۰۲۴
 بجز مرسل ۰۰۰۲۵
 بجز جز مرسل ۰۰۰۲۶
 بجز جز مرسل ۰۰۰۲۷
 بجز مرسل کبیر ۰۰۰۲۸
 تألیف اصحاب رساله و رساله بجم اوزر بیانه ۰۰۰۲۹

هذه لغت اربعه تأليف ايدن خانوي قيسوني

هذه امثله لسان عربي ولسان توركى ولسان يوناني ولسان فارسي درت لسان اوزبكيه ترجمه بيان اولينش در بتأليف كريد خانوي حافظ ابراهيم افندي

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي شرف الانسان وزينه بانطق ولسان واكرمه على سائر المخلوقات وفضل من شاء من عباده بالفصاحة والاهتداء الى تميز اللغات والصلوح

والسلام على سيدنا محمد سيد العرب والعجم وافصح من نطق وتكلم المنز عليه في الذكر الحكيم اقرا وربك الاكرو الذي علم بالقلم علم الانسان ما لم يعلم وعلى اله

واضح

واضح به مصابيح النظم ونيايح الحكم وبعد شويبه

معلوم اوله كى زبان پارسي ويونانيه افعال واسما مشققة لسق واحد اوزبكيه كميوب اكثرى خروف

قياس اليفين امثله مختلفه يونانيه بعد الايراد

بحسب الطاقة مصادر كثيره جمع ايوب هر بر مصدرك

خدا سنده واقع صحيفه ده ماضي ومضارع

واسم فاعل واسم مفعول واسم غائب وحاضر

ونهي ومجهول وماضي ومضارع دخی تحوير

وتسطير ايوب عيان بيان اتيدم زيرا بوكلمات

كثيره ثمانية نك ومجهول اكثرى خروف قياس

اللقين ضبط وانضباطى متعسر اولدغى اربابك

معلوميدر بناء على ذلك صيغ ثمانية مقابله صحيفه

ارائت وماضي ومضارع مجهول مصدر عينك

ای سلیمان این شمارها از برکن و ملازمش کنن از دعا
ای سلیمان بوعدادی از برله و بنی دعوات خیریه دن اونته
سلیمان انطاناتا متریمانا استونو تا فیلقسه کابو افکی مقسه

یا سیدی الله تعالی عمر کثیر و ما فی ضمیر مستتر
خداوند اخلایت عمر و دان و هجیه در دل داری بدهاد
انعام سگا الله جوق عمر و برون و کولکنه جا کبیر اولون بگا و برون
انکه دیمو او شوس ناسه بولیمونه کنا سوزوسی تا شئی ایقار و بلیو

یا سلیمان روح الالبطار و اشتی به لیعمل الفرس

ای سلیمان وارینکا نعلیندی کتور تاکه اتمه نعل اورسون
ای سلیمان برو به نعلیندی و بیاورم تا اسب را نعل بگوید
سلیمان اتمه فرم موق نعلیندی بتا الینا و الی تا لغوینا لا

لا فی اربد الذهاب الی الفریة لاجل المصلحة
زیرا که بده خواهم رفت از برای مصلحتی
زیرا که به بر مصلحتی ایچون کتمک مراد ایدم دیمک ناپاؤ
یاتی اغوا استونو مو یا مکا اخر یا زومنی ذولیا استونو خورید

یا سیدی جا البطار و فعل الفرس ماذا اثار
خداوند نعلیندی بیامد واسب را شتر دجه فرمائی
انعام نعلیندی کلدی واتی نعلیندی امر بکنند و ونه بیور بکن

افادیمو

افادیمو به طدرس اینه کتا لوعوا بتا لوسه تی اورنیر

از ذهب وضع علیه السجج والركاب وجميع اللوازمات
برو و زین و رکاب را و هه اسباب را بروی منه
وار او زینیه اکثر و او زکی و سائر مقضای قوی
امه والله تعالی لا یجس قالس کولانا خریا زومنا
زان طلبنی شخص قل له انی ذهبت القریة
اگر کسی مرا بخوبد بگو که من برو سنا رفتم
اگر کسی بنی از ارسته گوید که من برو جواب و بر
انسیوس که من بیسی کاش بنویس استونو خورید

واربد المکت هما ثلثة ایام ثم رجع انشاء الله تعالی
و اتحاد و تک خواتم کرسه روز بعد ازین اگر خدا خواهد بازیم
و اول گوید اوج کون مکت اتمک بلر اید و مکنه الله تعالی دوسه کبر و کوروم
که کی خوشتونو مورتوس بر ناپوسینو کابکس انشاء لاهوشوس غایرند

دیکتارها الایبات

وسلم علی من کان لیستل عنا . و سلمی برانه انکس که میکند ما

و بزود سوال ابدنه سادومزی تبلیغ ابله . کویشوز روتا ابرمان

ناقونه شره طاس

تمتم

هذا لغت اربعة تأليف ايدن حايونوي فيلسوفى

هذه امثله لسان عربى ولسان توركى ولسان يونانى ولسان
فاريسى درت لسان اوزرينه ترجمه وبيان اولمشدر
بتأليف كريدى حايونوي حافظ ابراهيم افندى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي شَرَّفَ الْإِنْسَانَ وَزَيَّنَهُ بِاللُّغَةِ وَاللِّسَانَ
وَكَرَّمَهُ عَلَى سَائِرِ الْمَخْلُوقَاتِ وَفَضَّلَهُ مِنْ شَأْنٍ مِنْ عِبَادِهِ
بِالْفَصَاحَةِ وَالْإِهْتِدَادِ إِلَى تَمْيِيزِ اللُّغَاتِ وَالصَّلَوةِ وَالسَّلَامِ
عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ وَأَفْصَحَ مِنْ نَطْقِهِ
وَتَكَلَّمَ النَّزَّاعِيَةَ فِي الذِّكْرِ الْحَكِيمِ أَقْرَأُ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ

مصابيح

مصابيح الظلم وبتأليف الحكيم وبعد شوبله معلوم اولدكي
زبان خلاف فارسيدز ويونانيه افعال واسما مشفقده
سقى واحد اوزرينه كليبوب اكثرى خلاف قياس اولغين
امثله مختلفه يوناني بعد الايراد بحسب الطاقه مصادر
كثيره جمع ايدوب هر بن صدرك خذاسنده واقع صحيفه
ده ماضى ومضارع واسم فاعل واسم مفعول وامر
غائب وحاضر ونهى ومجهول وماضى ومضارع
دخلى مخبر وسقطين ايدوب عيان من ايدتم زيرا
بوكلمات كثيره ثمانيه نك ومجهولك اكثرى خلاف
قياس اولقدن صبط وانضباطى متعسر اولديغى
از بابيك معلوميدن بناء على ذلك صبيغ ثمانيه متقابله
صحيفه اراست وماضى ومضارع مجهول مصدور
عزيبك قرينه اشارت وصبيغ باقيه مخرداد واتله معلوم

السَّحَرِ وَالرَّكَّابِ وَجَمِيعِ اللَّوَارِمَاتِ بِرَوْزِ زَيْنِ
 وَرِكَابِ رَاوَهَدِ سَبَابِ رَا بِرَوِي نِهٍ وَأَرْ
 أَوْزِ بِنَهِ أَكْرَ وَأَوْزِ كُوِّ وَسَائِرِ مَقْتَضَايَ قَوْمِي
 أَمَدِ وَالِدِ تَوَطَّيْسِهِ لَا جَسْفَالَسَ كَوْلَا تَاخِرِ بَانُو مَنَا
 فَإِنْ طَلَبَنِي شَخْصٌ قُلْ لَهُ إِنِّي ذَهَبْتُ الْقَرِيَةَ
 أَكْرَهِي مَرَّيْخِيذِ بِكُوِّ كَهْ مِنْ بَرُوسْتَا رَفْتَمِ
 أَكْرَبِ كَهْسَه بِنِي أَرَا سَه كُوِيَه كِنْدِ فَرْدِ بُو جَوَابِ وَبِرِ
 اَيَسُوْسَ كَه مَه بِرِ بِي سِي كَا بِنِشِ بِنُو بُوْسِ اِسْتُو خُوْدِ بُو اَيَسَا
 وَأَرِيْدُ اِنْتَكُ هُنَا ثَلَاثَةَ اَيَامٍ ثُمَّ اَرْجِعُ اِنْ شَاءَ اللهُ تَعَالَى
 وَأَبْتَغِي اِدْرَاكَ خَوَاهِمِ كَرْدِ سَه رُوْزِ بَعْدِ اَزِ بِنِ اَكْرَهْدَا خَوَاهِدِ
 بَا زِيْمِ وَأَوَّلِ كُوِيَه مَكْتِ اِيْتِمَاكِ مُرَادِ اِيَدِه رِمِ صَكْرَه
 اللهُ تَعَالَى دِلِ رَسَه كِبَرِ وَكَأُوْرَه كَدِ كِ
 اَخُوْسْتُو بُو مَوْتَرِ مَرَسِ نَا بُو مِيْنُو كَا بُو كِسِ اَنْتَه لِي

اوشوس

اوشوس غاير نو
 ديكر انتهاء الابنات
 وَسَلِمَ عَلَيَّ مَنْ كَانَ يَسْتَلِعُنَا وَسَلَوِي بِرِسَانِ اَنَكْسِ كُوِيَكِنْدَا
 وَبِنِ دَنْ سُوْا لِي اِيْدَه سَلَا مَجْمُوعِي بَلِيغِ اَيْلَه كُوِيَشُوْر
 رُوْتَا بُو مَنَا نَا لُوْنَه شَرَطَا سِ
 عتمة
 ۲

